

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

RUMÛZ-İ KÜNÛZ (METİN-İNCELEME-DİZİN)

Yüksek Lisans Tezi

DAMLA AYDOĞAN

Tez Danışmanı

DR. ÖĞR. ÜYESİ NECMİ AKYALÇIN

Çanakkale- 2020

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

RUMÛZ-İ KÜNÛZ (METİN-İNCELEME-DİZİN)

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Damla AYDOĞAN

Tez Danışmanı
Dr. Öğretim Üyesi
Necmi AKYALÇIN

Çanakkale – 2020

TAAHHÜTNAME

Yüksek lisans Tezi olarak sunduğum “Rumûz-i Künûz (Metin-İnceleme-Dizin)” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını, özgünlüğünü ve bir başka mecraya sunulmadığını, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu ve yararlandığım kaynak ve verilerde hiçbir bir çarpıtma yapmadığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

17/07/2020

Damla AYDOĞAN

ÖZET

RUMÛZ-İ KÜNÛZ (METİN-İNCELEME-DİZİN)

“Rumûz-i Künûz (Metin-İnceleme-Dizin)” adlı bu çalışma, hicrî 965 (1557) yılında İbn-i İsa tarafından kaleme alınmış aynı adlı eserin Musluhiddin İbn-i Sâdi tarafından istinsah edilmiş nüshası üzerine yapılmış bir dil incelemesidir. Nüsha, 68 varaktan oluşan, harekeli nesih ile yazılmış bir yazmadır. Nüshanın sonundaki istinsah kaydı okunamamaktadır. Bu nüshanın tercihinde harekeli olmasının yanı sıra mevcut nüshalar içinde en eskisi olduğunun düşünüldüğü gerçeği yatmaktadır. Bunda bazı eklerin hâlâ Eski Anadolu Türkçesindeki hallerinin korunuşu yönlendirici olmuştur. Bu nüshada olmayan eksik kısımlar, eserin 44 varak 19 satırlık hicrî (1275) tarihli ikinci bir nüshasından tamamlanmış ve çalışmaya eklenerek eksiklik giderilmiştir. On iki fasıldan oluşan eser, ebced hesabı kullanılarak yapılan hesaplamalarla elde edilen verilere dayanarak 2035 yılına kadar yaşanacağı öngörülen olayları anlatmaktadır.

Çalışmanın giriş bölümünde eserin yazarı ve bilgilerine ulaşılabilen nüshaları hakkında bilgiler verilmiş, eserin içeriğinden söz edilmiştir. “Metin” bölümünde eserin, çeviri yazısına yer verilmiştir. “Yazım” adlı bölümde eserin imla özellikleri incelenmiş; yanlış yazılmış Arapça, Farsça ve Türkçe sözcükler tablo biçiminde verilmiştir. “Ses Bilgisi” bölümünde ses uyumları ve ses olayları gibi özellikler incelenmiştir. “Biçim Bilgisi” adlı bölümde ekler çekim ve yapım ekleri olarak ikiye ayrılmış ve alt başlıklar altında incelenerek açıklayıcı örnekler verilmiştir. “Söz Varlığı” adlı başlıkta eserde geçen ayetler, hadisler, deyimler, atasözleri, ikilemeler ve kalıp sözler gibi yapılara yer verilmiştir.

“Dizin” bölümünde ise eserde geçen sözcüklerin metin içindeki anlamları verilerek hazırlanmış gramatikal bir dizin hazırlanmıştır. Çalışmanın sonunda “Özel Adlar Dizini” adıyla metinde geçen özel adların yer aldığı bir dizin yer almaktadır.

Anahtar sözcükler: Rumûz-i Künûz, Metin, İnceleme, Dizin.

ABSTRACT

RUMŪZ-İ KŪNŪZ (TEXT-ANALYSIS-INDEX)

This work titled “Rumŭz-i kŭnŭz (Text-Analysis-Index)” was made on the copy of the work named “Rumŭz-i kŭnŭz” written by Ibn Isa in 965 (1557), which was occupied by Musluhiddin İbn-i Sādi is a language review. Copy is a manuscript composed of 68 sheets and written in marked nesih. The registration record at the end of the copy cannot be read. In addition to being mobile in the preference of this copy, the fact that it is thought to be the oldest among the existing copies lies. The preservation of some suffixes in Old Anatolian Turkish was still the guide in this.. The missing parts, which are not in this copy, were completed from a second copy of the work, 44 sheets with 19-lines (1275), and the deficiency was eliminated by adding to the study. The work, which consists of twelve chapters, describes the events that are predicted to be experienced until 2035 based on the data obtained from the calculations made using the ebced account.

In the introduction part of the study, information was given about the author and copies of the work, and the content of the work was mentioned. In the "Text" section, the translation of the work, is included. In the section called “Spelling”, the spelling characteristics of the work are examined; misspelled Arabic, Persian and Turkish words are given in tabular form. In the section called “Sound Information”, features such as sound harmony and sound events are examined. In the section titled “Morphology”, the attachments are divided into two as shooting and production attachments, and examples are given by examining them under subtitles. While selecting the samples, the deterministic examples were selected. In the section titled “Vocabulary”, structures such as verses, hadiths, idioms, proverbs, reitratives and pattern words are included.

In the section named "Index", a grammatical index prepared by giving the meanings of the words in the work is prepared. At the end of the study, a separate directory was created with the names of “Proper Names Index" in the text.

Key Words: Rumŭz-i Kŭnŭz, Text, Analysis, İndex.

ÖNSÖZ

Hicrî (965) 1557 yılında İbn-i İsa tarafından kaleme alınmış Rumûz-i Künûz (Gizli anlamı olan sözler, işaretler hazinesi) adlı yazma eserin İbn-i Sadi Musluhiddin tarafından istinsah edilen nüshası üzerine yapılan bu çalışma; metin, dil incelemesi ve dizin olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır.

Çalışmanın girişinde eserin yazarı, içeriği ve nüshaları hakkında bilgiler verilmiş ve çalışmada izlenen yöntem anlatılmıştır.

“Metin” bölümünde, eserin transkripsiyonlu çeviri yazısı yer almaktadır.

Çalışmada yer alan dil incelemesi bölümünde, metnin yazım, ses ve biçim özellikleri irdelenmiş, Klasik Osmanlı Türkçesi döneminde kaleme alınan metnin yazım ve gramer özellikleri ortaya konmuştur.

“Söz varlığı” adlı başlık altında, metinde saptanan ayetler, hadisler, ikilemeler, deyimler, kalıp sözler ve atasözleri yer almaktadır.

“Dizin” adlı bölümde ise, metinde geçen sözcüklerin anlamları ve geçtikleri yerler gramatikal bir dizin halinde yer almaktadır. Sözcüklerin hangi dile ait oldukları parantez içinde belirtilmiş, eğer iki sözcük tek bir anlam ifade ediyorsa madde başı olarak değerlendirilmiş; ek alarak anlam kazanan sözcüklerin ise aldığı ekin hangi dile ait olduğu parantez içinde belirtilmiştir.

İlk olarak, çalışmanın başından sonuna kadar her konuda desteğini ve yardımlarını yanımda hissettiğim, çalışma ile ilgili her soruma içtenlikle ve titizlikle cevap veren değerli tez danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Necmi AKYALÇIN’a teşekkürlerimi sunarım. Daha sonra ise, metin içerisindeki okuyamadığım sözcüklerin okunmasındaki yardımları ve güler yüzü için sayın hocam Prof. Gülgün YAZICI’ya, birçok konuda yardımlarını gördüğüm değerli hocam Öğr. Gör. Dr. Gamze KARGI İNCE’ye, bilgisini ve tecrübesini hep yanımda hissettiğim Sevim ALKAN’a çok teşekkür ederim.

Son olarak ise maddi ve manevi destekleriyle ilerlediğim bu yolda hep arkamda duran babam Güray AYDOĞAN’a annem Fatma AYDOĞAN’a ve ablam Leyla AYDOĞAN’a; tüm kalbimle teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖN SÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR.....	x
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	xi
GİRİŞ.....	1
METİN.....	8

BİRİNCİ BÖLÜM

YAZIM BİLGİSİ

1.1. Metinde Ünlülerin Yazımı.....	68
1.1.1. /a/ Sesinin Yazımı.....	68
1.1.2. /e/ Sesinin Yazımı.....	69
1.1.3. Kapalı e /ë/ Sesinin Yazımı.....	70
1.1.4. /o-ö/ Seslerinin Yazımı.....	71
1.1.5. /ı-i/ Seslerinin Yazımı.....	72
1.2. Metinde Ünsüzlerin Yazımı	73
1.2.1. /p/ Sesinin Yazımı.....	73
1.2.2. /ç/ Sesinin Yazımı.....	73
1.2.3. /s/ Sesinin Yazımı.....	76
1.2.4. /t/ Sesinin Yazımı.....	77
1.2.5. /ŋ/ Sesinin Yazımı.....	77
1.3. Bitişik Yazım.....	78
1.4. Metindeki Yanlış Yazımlar.....	79

İKİNCİ BÖLÜM

SES BİLGİSİ

2.1. Uyum.....	81
2.1.1. Kalınlık -İncelik Uyumu.....	81
2.1.1.1. <i>Kalınlık-İncelik Uyumuna Uymayan Ekler</i>	81
2.1.2 Düzlük Yuvarlaklık Uyumu.....	81
2.1.2.1. <i>Sözcük Kök ve Gövdelerinde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu</i>	81
2.1.2.2. <i>Eklerde Düzlük Yuvarlaklık uyumu</i>	83
2.1.2.2.1. <i>Yuvarlak Ünlü İle Gösterilen Ekler</i>	83
2.1.2.2.2. <i>Düz Ünlü İle Gösterilen Ekler</i>	86
2.1.2.2.3. <i>Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Bağlı Ekler</i>	89
2.1.2.2.4. <i>Belli Bir Kurala Bağlı Olmayan Ekler</i>	89
2.2. Ses Olayları.....	92
2.2.1. Ünlü Düşmesi.....	92
2.2.2. Ünlü Türemesi.....	92
2.2.3. Ötümlüleşme.....	93
2.2.4. Ünlü Birleşmesi.....	94
2.2.5. Ünsüz Türemesi.....	94
2.2.6. Ön Damaksillaşma.....	94
2.2.7. Ünsüz Düşmesi.....	94
2.2.8. Hece Düşmesi.....	95
2.2.9. Akıcılaşma.....	95
2.2.10. Sızıcılaşma/Gırtlaksillaşma.....	95
2.2.11. Süreklileşme.....	95
2.2.12. Yuvarlaklaşma.....	96
2.2.13. İkizleşme.....	96

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİÇİM BİLGİSİ

3.1. Çekim/İşletim Ekleri.....	97
3.1.1. Eylem Çekimi.....	97
3.1.1.1. Basit Zaman Çekimleri.....	97
3.1.1.1.1. Zaman/ Haber Bildiren Çekimler.....	97
3.1.1.1.2. Tasarlama/İstek Bildiren çekimler.....	106
3.1.1.2. Füllerin Birleşik Çekimleri	110
3.1.1.2.1. Füllerin Hikâye Birleşik Çekimi.....	110
3.1.1.2.2. Füllerin Şart Birleşik Çekimi.....	112
3.1.2. Kişi Ekleri.....	112
3.1.3. Ek Eylem/Ad Eylem.....	113
3.1.4. Ad ve Ad Soylu Sözcüklerin Çekimi.....	114
3.1.4.1. Ad ve Ad Soylu Sözcüklerin Yalın/Eksiz Durumu.....	114
3.1.4.2. Ad ve Ad Soylu Sözcüklerin Yönelme Durumu.....	114
3.1.4.3. Ad ve Ad Soylu Sözcüklerin Bulunma Durumu.....	115
3.1.4.4. Ad ve Ad Soylu Sözcüklerin Ayrılma Durumu.....	115
3.1.4.5. Ad ve Ad Soylu Sözcüklerin İlgi Durumu.....	115
3.1.4.6. Ad ve Ad Soylu Sözcüklerin Belirtme Durumu.....	116
3.1.4.7. Ad ve Ad Soylu Sözcüklerin Araç/Vasıta Durumu.....	117
3.1.4.8. Çokluk Eki.....	118
3.1.4.9. İyelik Eleri.....	118
3.1.4.10. Yön Bildirme Ekleri.....	121
3.1.4.1.1. Eşitlik Eki.....	122
3.1.4.12. Soru Eki.....	122
3.1.5. Yapım Ekleri.....	122

3.1.5.1. <i>Addan Ad Yapım Ekleri</i>	122
3.1.5.2. <i>Addan Eylem Yapım Ekleri</i>	125
3.1.5.3. <i>Eylemden Eylem Yapım Ekleri</i>	125
3.1.5.3.1. <i>Olumsuzluk Çatısı</i>	125
3.1.5.3.2. <i>Ettirgenlik Çatısı</i>	125
3.1.5.3.3. <i>Edilgenlik Çatısı</i>	126
3.1.5.3.4. <i>İşteşlik Çatısı</i>	126
3.1.5.3.5. <i>Kuvvetlendirme Çatısı</i>	126
3.1.5.4. <i>Eylemden Ad Yapım Ekleri</i>	127
3.1.6. <i>Eylemsiler</i>	127
3.1.6.1. <i>Ortaçlar</i>	127
3.1.6.1.1. <i>Geniş Zaman İfade Eden Ortaçlar</i>	127
3.1.6.1.2. <i>Geçmiş Zaman İfade Eden Ortaçlar</i>	128
3.1.6.1.3. <i>Gelecek Zaman İfade Eden Ortaçlar</i>	128
3.1.6.2. <i>Ulaçlar</i>	129
3.1.6.2.1. <i>Zaman İfade Eden Ulaçlar</i>	129
3.1.6.2.2. <i>Durum İfaden Eden Ulaçlar</i>	131
3.1.6.2.3 <i>Bağlama Amaçlı Kullanılan Ulaçlar</i>	132
3.1.6.3. <i>Mastarlar</i>	132
3.1.7. <i>Birleşik Eylemler</i>	132
3.1.7.1. <i>Yeterlilik İfade Eden Birleşik Eylemler</i>	132
3.1.7.2. <i>Devamlılık ifade eden birleşik eylemler</i>	133
3.1.7.3. <i>Ad ve Yardımcı Eylemden Oluşmuş Birleşik Eylemler</i>	133
3.1.8 <i>Adıllar</i>	139
3.1.8.1. <i>Kişi Adılları</i>	139
3.1.8.2. <i>Dönüştürülme Adılı</i>	141

3.1.8.3. <i>İşaret Adılları</i>	142
3.1.8.3. <i>Soru Adılları</i>	142
3.1.9. Ön Adlar	143
3.1.8.1. <i>Niteleme Önadları</i>	143
3.1.8.2. <i>İşaret/Gösterme Önadları</i>	143
3.1.8.3. <i>Sayı Önadları</i>	144
3.1.8.3.1. <i>Asıl Sayı Ön Adları</i>	144
3.1.8.3.2. <i>Sıra Sayı Ön Adları</i>	144
3.1.8.3.3. <i>Üleştirme Sayı Ön Adları</i>	144
3.1.8.3.4. <i>Kesir Sayı Ön Adları</i>	145
3.1.8.4. <i>Soru Önadları</i>	145
3.1.8.5. <i>Belirsizlik Önadları</i>	145
3.1.10. İlgeçler	146
3.1.10.1. <i>Ünlem İlgeçleri</i>	146
3.1.10.1.1. <i>Seslenme İlgeçleri</i>	146
3.1.10.2. <i>Bağlama İlgeçleri</i>	146
3.1.10.2.1. <i>Sıralama İlgeçleri</i>	146
3.1.10.2.2. <i>Denkleştirme İlgeçleri</i>	146
3.1.10.2.3. <i>Karşılaştırma İlgeçleri</i>	146
3.1.10.2.4. <i>Cümle Başı İlgeçleri</i>	146
3.1.10.2.5. <i>Sona Gelen İlgeçler</i>	148
3.1.11. Belirteçler	150
3.1.11.1. <i>Yer Belirteçleri</i>	150
3.1.11.2. <i>Zaman Belirteçleri</i>	151
3.1.11.3. <i>Azlık-Çokluk Belirteçleri</i>	151
3.1.11.4. <i>Durum Belirteçleri</i>	151

3.1.11.5. <i>Soru Belirteçleri</i>	151
3.1.12. Söz Varlığı	152
3.1.12.1. <i>Ayetler</i>	152
3.1.12.2. <i>Hadisler</i>	154
3.1.12.3. <i>İkilemeler</i>	155
3.1.12.4. <i>Deyimler</i>	156
3.1.12.5. <i>Atasözleri</i>	156
3.1.12.6. <i>Kalıp Sözler</i>	156
3.1.12.7. <i>Bulunamayan Arapça İfadeler</i>	157
SONUÇ	158
KAYNAKÇA	165
EK1. ASIL METİNDEN ÖRNEKLER	168
EK2. NÜSHA 2'DEN ÖRNEKLER	169
ÖZGEÇMİŞ	170
DİZİN	172
ÖZEL ADLAR DİZİNİ	375

KISALTMALAR

Ar. : Arapça

Far. : Farsça

Hz. : Hazreti

N2.: Nüsha 2

T.: Türkçe

s. : Sayfa

Sogd. : Soğdca

Yun. : Yunanca

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا	a, ā, e
ای	é
ب	b, p
پ	p
ت	t
ث	s
ج	c, ç
چ	ç
ح	h
خ	h
د	d
ذ	z
ر	r
ز	z
س	s
س	ş
س	ş
س	z, d
ط	t
ظ	z
ع	‘
غ	g

ف	f
ق	q
ك	k, g, ŋ
ل	l
م	m
ن	n
و	v, o, ö, u, ū, ü
ه	h, a, e
لا	la, lā
ي	y, i, ī, ī

GİRİŞ

İbn-i İsa tarafından hicrî 965 (1557) yılında kaleme alınan “Rumûz-i Künûz” adlı eser, on iki fasıldan oluşmaktadır. Çalışmada eserin Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda “06 Mil Yz A 8612” demirbaş numarası ile kayıtlı nüshası esas alınmıştır. Metne, <https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr> adresinden ulaşılmıştır. Bu nüsha Musluhiddin İbn-i Sadi tarafından istinsah edilmiştir. Eserin sonunda okunamayan üç rakamlı bir istinsah tarihi bulunmaktadır. 68 varaktan oluşan nüsha, harekeli nesih ile yazılmıştır. Bu nüshanın tercihinde harekeli oluşunun yanı sıra mevcut nüshalar içinde en eskisi olduğunun düşünülmesi gerçeği yatmaktadır. Bunda bazı eklerin hâlâ Eski Anadolu Türkçesindeki hallerinin korunuşu yönlendirici olmuştur. Eksik olan bölümler, Ankara Milli Kütüphane Yazma eserler Koleksiyonunda “06 Hk 3924” demirbaş numarası kayıtlı sonunda hicrî 1275 tarihli kayıt bulan nüshadan tamamlanmıştır. Tamamlanan sayfalar çalışmanın 18.-19., 21.-23. ve 25.-26. sayfalarında yer almaktadır. Bu nüshanın tercih edilmesinin nedeni eserin tüm nüshalarına ulaşılammış olması ve bazı nüshaların da eksik olmasıdır. 44 varaktan oluşan nüsha harekesizdir. İnceleme kısmındaki örnekler seçilirken bu bölümden yararlanılmamış, ilk nüsha tercih edilmiştir. Ancak burada geçen sözcükler ve anlamları dizin kısmında verilmiştir.

Eserin adı, yazılış tarihi ve yazarı hakkındaki bilgiler metinde net olarak belirtilmektedir.

Yazarın adı, eserde şöyle belirtilmiştir:

“muşannif-i kitâb *şeyh İbn-i İsa*” [29a/2]

Eserin yazılış tarihi eserde şöyle geçmektedir:

“pâdişâh-ı İslâm ol devirde Āl-i ‘Osmândan ‘âdil ve ‘âkıl ve kâmil ehl-i sehâ ve şâhib-i vefâ Sultân Süleymân Han idi ve *târih hicret-i nebevî toğuz yüz altmış beşine érüp* mübârek Receb ayı görünmüş idi” [2a/4-5-6-7]

Eserin adının Rumûz-i Künûz olduğuna dair bilgiler ise eserde şöyle geçmektedir:

“on iki faş(1)l üzre işbu kitâbı te’lif édüp *nâminu Rumûz-i künûz vèrüp* ‘âleme yâdigâr qodı” [2a/1-2-3]

Eser on iki fasıldan oluşmaktadır. Eserin girişinde eserin kaç fasıldan oluştuğu ve fasıllarda neler anlatıldığı hakkında bilgiler verilmiştir:

“*faşl-ı evvel* pâdişâhların aḥvâlin beyân eder” [2a/11-12]

“*faşl-ı şânî* vüzerâyı beyân eder” [2a/12-13]

“*faşl-ı sâltis* Âl-i ‘Osmâni ve Âl-i ‘Osmândan gayrı pâdişâhların isimlerini ve (15) saltanata lâyıḳ ve sancağa çıkmış ve çıkacak şehzâdeleri beyân eder” [2a/13-14-15]

“*faşl-ı râbi* ‘ kavâ’id-i Rûm şehzâdelerinin lâlâların beyân eder” [2a/16-17]

“*faşl-ı ḥâmis* müftîleri beyân eder” [2a/17-2b/1]

“*faşl-ı sâdis* kâzî-‘ askerleri beyân eder” [2b/1-2]

“*faşl-ı sâbi* ‘ kâḏıları beyân eder” [2b/2-3]

“*faşl-ı şâmin* begler begleri beyân eder” [2b/3]

“(*faşl-ı tâsi* ‘ pâdişâh bendelerin beyân eder) ve sancaḳ beglerin beyân eder” [2b/3-4]

“*faşl-ı ‘aşer* târiḳ hicret-i nebevî üç biḳ yıla varınca ‘âlem-i şahâdetde afâkî ‘alâmetleri beyân eder” [2b/4-5-6]

“*faşl-ı ḥâdi* ‘*aşer* meşâyih aḥvâlin beyân eder ya’ni iki biḳ otuz beş seneye varınca her tarîḳin telḳinin ve kerâmâtın ve ‘irfânın ve taḳḳin ve seyr-i sülûkin (10) ve telvîn ve temkîn ve rumûzın ve keşf-i kerâmâtın ve aḳlâḳ-ı evşâfın beyân eder” [2b/6-7-8-9]

“*faşl-ı şânî* ‘*aşer* ehl-i İslâm içinde gûn-â-gûn tarîḳlerde olanların i’tikâdın beyân eder” [2b/11-12-13]

Müellif İbn-i İsa, ebced hesabıyla yazdığı eserinde harflerin sayı değerinin verdiği sonuçları dikkate aldığını söyler.

“işbu seneden tâ iki biḳ otuz beş yıla dek kimler gelür kimler gider bî-iznillah *ḫabâyi* ‘- *i ḫurûf ve taḳsîmât-ı cedvel birle* Türkî lisân üzre zuhûra getürdi” [2a/8-9-10-11]

Yazarın ebced hesabını kullandığını söylediği ve bu bilginin kesinleştiği bir satır da şöyledir:

“i’tibâr olunur *ebced tertibi üzre* yine م (mim) fevḳinde ل (lam) vardur [8a/17]”

Yazar, eserini Türkçe yazdığını da belirtmektedir

“*Türkî lisân* üzre zuhûra getürdi” [2a/10-11]

Eserin, 17a ve 17b varakları 16 satırdan; 38a ve 38b varakları 18 satırdan oluşmaktadır. Bunlar dışındaki tüm varaklar 17 satırdan oluşmaktadır.

Eserin 64b varağında kısa bir manzum şiir bulunmaktadır. Şiir, mesnevi nazım biçimi aruz ölçüsü olan “mefâîlün mefâîlün feûlün” kalıbıyla yazılmıştır. Metnin geri kalan kısmı mensur olduğu için bu manzum kısma da varaktaki satır sırasına göre numara verilmiştir.

tışı zivālu şankim bir mezārdur [64b/7]

İçine baķana hep murhārdur [64b/8]

kişiler dün-ile ādem olaydı [64b/9]

gerek kim ādem-i ‘ālem tılaydı [64b/10]

niçe pālās içinde ādemi var [64b/11]

ölü dirilde anıĝ bir demi var [64b/12]

kemāl ehli tertībāta ķalmaz [64b/13]

bu tertibat anıĝ cismine gelmez [64b/14]

şeyĝ kāmīl saĝī ve faķīr ve ĥaķīr [64b/15]

ve zākīr ve şākīr ve şābir ve ķānī‘ [64b/16]

Eserin Yazarı

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisinde¹ yer alan bilgilere göre, gerçek adı İlyas olan İbn-i İsa Hicrî 902 (1496-1497) yılında Manisa’nın Saruhan sancağına baĝlı olan Akhisar’da doğmuştur.

Eserin mukaddime kısmında yazar nerede yaşadığını söylemektedir.

¹ TDV. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ibn-isa>, Erişim Tarihi: 18.05.2020.

Diyār-ı Rūmda vilāyet-i Anaṭoluda *livā-yı Şaruḥānda olan kaşaba Akḫişārda* [1b/11-12]

Bir Bayramî şeyhi olan babasının adı İsa'dır. İlyas hakkında birçok bilgi "Menâkıb-ı Şeyh Mecdüddîn" adlı eserinden edinilmektedir. Babasından hilafet alarak onun tekkedeki makamına geçmiştir. Yaşadığı dönemde cifr ilminin en tanınmış mümessillerinden biri olarak bilinmektedir. Bazı kaynaklarda tabip olduğu ve tıbbaya dair bir eser yazdığı da söylenmektedir. Ancak Asıl şöhretini şiirleriyle elde etmiştir. İbn-i İsa'nın vahdet-i vücüt düşüncesini konu edindiği şiirleri tasavvufî ve edebî açıdan başarılı bulunmuştur. "Menâkıb-ı Şeyh Mecdüddîn" adlı eserde 10.000 ilâhi ve gazeli olduğu belirtilmiş ancak bu ilahi ve gazeller günümüze ulaşmamışlardır. Bilinen diğer eserleri şunlardır:

1) Nutk-ı İbn İsa, 2) Menâkıb-ı Şeyh Mecdüddîn ve Âdâb-ı Sâlikîn, 3) Şerh-i Esmâ-i Hüsnâ, 4) Ferahnâme (Teshîrü'l-ekber fi ilmi'l-harf), 5) Fusûl-i Seb'a, 6) Fusûl-i Aşere, 7) Kavâidü't-teshîr, 8) Tabîatnâme, 9) Kıyâfetnâme, 9) Risâle-i Mukantarât, 10) Terceme-i Müfredât-ı İbn İsa, 11) Nûriyye,

Bu eserlerin dışında bir de Rumûz-ı Dilgüşâ, Miftâhu'l-hisâb adlı bir eserin de ona ait olduğu düşünülmektedir. Ancak kesin değildir. Kaynaklarda yazarın ölüm tarihi hicrî 967/968 olarak geçmektedir.

Eserin Nüshaları Hakkında Bilgiler

İslam ansiklopedisinde yer alan bilgiye göre, gerek elektronik el yazması kataloglarında yapılan tarama sonuçlarına göre gerekse bizzat Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesine gidilerek yapılan tarama sonuçlarına göre eserin çok sayıda nüshası vardır. Bu nedenle eserin daha sonra başka nüshalarının da çıkabilme ihtimali mevcuttur. Eserin, 5'i yurt dışında, 17'si yurtiçinde olmak üzere toplam 22 nüshası saptanmıştır. Hakkında bilgi edinilebilen nüshalar şunlardır:

Yurt Dışında Bulunan Nüshalar:

Eserin, Avusturya Millet Kütüphanesi Türkçe Yazmaları koleksiyonunda bulunan iki adet nüshası vardır. Bunlardan ilki "H.O. 52" demirbaş numarası ile kayıtlı olan 19 satırlık 44 varaktan oluşan 1151 (1739) istinsah tarihli nüshadır. İkincisi ise "N.F. 288" demirbaş numarası ile kayıtlı olan divani yazı ile yazılmış 10 varaktan oluşan nüshadır. Bu nüshalardan ilki hem istinsah tarihi sebebiyle hem de varak sayısı sebebiyle tercih edilmemiştir. İkincisi ise, varak sayısı sebebiyle tercih edilmemiştir.

Eserin, yurt dışındaki üçüncü nüshası Bosna-Hersek Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmaları koleksiyonunda “R 5234” demirbaş numarası ile kayıtlı olan nüshadır. Nüsha, 1064 (1654) yılında istinsah edilmiş olup 19 satırlık 35 varaktan oluşmaktadır. Varak sayısı ve istinsah tarihi sebebiyle bu nüsha tercih edilmemiştir.

Eserin, yurt dışındaki dördüncü nüshası Almanya Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmalar koleksiyonunda “Ms.or.oct.2541” demirbaş numarası ile kayıtlıdır. İstinsah tarihi belirtilmeyen nüsha 70 varak 11 satırdan oluşmaktadır. Bu nüsha da 70 varak olmasına rağmen 11 satır şeklinde yazılmış olmasından dolayı tercih edilmemiştir.

Eserin, yurt dışında kayıtlı görünen son nüshası ise Fransa Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda “schefer” demirbaş kaydıyla görünmektedir. Kaç satırdan oluştuğu belirtilmeyen ve 63 varaktan oluşan nüshanın istinsah tarihi 965 (1557) olarak görünmektedir. Bu nüsha hem varak sayısının azlığı sebebiyle hem de Fransa Millet kütüphanesinden geri dönüş alınamamasından dolayı tercih edilmemiştir.

Yurt İçinde Bulunan Nüshalar:

Eserin yurt içinde bulunan nüshalarından biri, Ankara Milli Kütüphane, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda 06 Mil Yz A 8612 demirbaş numarası ile kayıtlıdır. 68 varaktan oluşan bu nüsha 957 (1557) istinsah tarihi ile katalogda kayıtlıdır. Bu nüsha aynı zamanda çalışmada esas alınan nüshadır. Nüshanın sonunda silinmiş bir istinsah tarihi vardır. Ancak hem kayıtlardaki istinsah tarihi hem de eserin varak sayısı dikkate alınarak bu nüsha tercih edilmiştir. Harekeli olması da nüshanın tercih edilmesinde etkili olmuştur. 16. yüzyıldan sonra harekeli eser sayısı yok denecek kadar azdır.

Eserin, İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi kataloğunda Y-212/1 demirbaş numarası ile kayıtlı olan 1279 (1862) istinsah tarihli bir nüshası daha vardır. Nüsha, 32 varaktan oluşmaktadır.

Eserin, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Osman Ergin Türkçe Yazmaları kataloğunda bulunan nüshası 60 varaktan oluşmaktadır. Nüshanın sonunda istinsah kaydı yoktur; ancak oldukça yeni bir nüshadır.

İstanbul Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Koleksiyonunda 34 Ae Şeriyeye 575 demirbaş numarası ile kayıtlı olan nüshası hicrî 1051 istinsah tarihlidir. 43 varaktan oluşmaktadır.

Diyarbakır İl Halk Kütüphanesi, 21 Hk 1567 demirbaş numarası ile kayıtlı olan beşinci nüsha 55 varaktan oluşmaktadır. Bu nüsha okunamayacak kadar tahribata uğramıştır. Nüshanın istinsah tarihi okunamamaktadır.

Ankara Milli Kütüphane, Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi koleksiyonunda 06 Hk 811/1 demirbaş numarası ile kayıtlı bir nüsha daha vardır. 1041 (1630) istinsah tarihli nüsha 32 varaktan oluşmaktadır.

Ankara Milli Kütüphane, Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi koleksiyonunda 06 Hk 3924 kayıtlı olan nüsha 43 varaktan oluşmaktadır. Esas alınan nüshada eksik olan kısım elde olan bu nüshadan tespit edilmiş ve tamamlanmıştır. Nüshanın sonunda 1275 tarihli bir istinsah kaydı bulunmaktadır.

Ankara Milli Kütüphane, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda kayıtlı olan nüsha 06 Mil Yz A 9107 demirbaş numarasına sahiptir. 15 satırlık 37 varaktan oluşan nüshanın istinsah tarihi belli değildir. Ancak hem 15 satır olması hem de 37 varaktan oluşması nüshanın tercih edilmemesine neden olmuştur.

Kütahya Vahidpaşa İl Halk Kütüphanesi kataloğunda 43 Va 2294 demirbaş numarası ile kayıtlı olan bu nüsha hicrî 1174 istinsah tarihlidir ve 40 varaktan oluşmaktadır.

Nuruosmaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Nuruosmaniye Koleksiyonunda 34 Nk 2818 demirbaş numarası ile kayıtlı olan bir nüsha daha vardır. Nüsha 87 varaktan oluşmaktadır. Nüshada 1818 tarihli bir mühür vardır ve nüshanın bazı varakları boştur.

Süleymaniye Kütüphanesinde tespit edilen nüshalar ise şunlardır:

Yazma bağışlar koleksiyonunda 07148 koleksiyon numarası ile kayıtlı olan nüsha, 15 satırlık 16 varaktan oluşan eksik bir nüshadır.

Esad efendi koleksiyonunda ESADEFENDİ1986 numarası ile yer alan nüsha ise 40 varaktan oluşmaktadır. Eserde 1971 tarihli bir mühür yer almaktadır. Ayrıca 1122 tarihli bir istinsah kaydı vardır.

Hacı Reşit Rey Koleksiyonunda 000062-001 koleksiyon numarası ile kayıtlı olan 1077 istinsah tarihli nüsha 40 varaktan oluşmaktadır.

İzmir kataloğunda, 00455 katalog numarası ile kayıtlı olan 1201 istinsah tarihli nüsha 11 satırlık 108 varaktan oluşmaktadır.

Fatih kataloğunda kayıtlı, 1040 istinsah tarihli nüsha, 62 varaktan oluşmaktadır.

Beyazıt katalogunda 41 varaktan oluşan 1051 istinsah tarihli bir nüsha daha vardır.

Son olarak da Süleymaniye Kütüphanesinde 1082 istinsah tarihli, 15 satırlık 58 varaktan oluşan bir nüsha daha vardır.

Eserin tespit edilen nüshaları bu biçimdedir. Hangi nüshanın ne için tercih edilmediği anlatılmış ve bilgileri verilmiştir. Rumûz-i Künûz adlı eser, hem yazılış tarihi itibarıyla klasik Osmanlı Türkçesinin dil özelliklerini ortaya koyması bakımından önemlidir. Eser aynı zamanda konusu itibarıyla de ilgi çekici bir eserdir.

Nüsha bilgilerinden sonra çalışma hakkında kısaca bilgi vermek uygun olacaktır. Çalışma, metin, inceleme ve dizin olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır. Metin bölümünde eserin transkripsiyonlu çeviri yazısı yer almaktadır. İnceleme bölümünde eser ses ve biçim özellikleri yönünden incelenmiş ve alt başlıklara ayrılarak irdelenmiştir. Bu bölümün sonunda “söz varlığı” adlı başlıkta ise metinde geçen ayetler, hadisler, ikilemeler, atasözleri, deyimler ve kalıp sözler ele alınmıştır. Deyim, ikileme ve atasözü saptamalarında Dr. Öğretim Üyesi Necmi Akyağın tarafından hazırlanan “Türkçemizin Anlamsal Zenginlikleri Deyimlerimiz”, “Türkçe İkilemeler Sözlüğü/Tanıkları”, Türkçemizin İncileri Atasözlerimiz” adlı sözlüklerden yararlanılmıştır. Kalıp sözler için ise Hürriyet Gökdayı Tarafından hazırlanan “Türkçede Kalıp Sözler” adlı çalışmadan yararlanılmıştır. Metinde geçen ayetlerin meali, hadisler ve bazı dini ifadeler için ise Elmalılı Hamdi Yazır’ın Kur’an meali ve Mehmet Yılmaz tarafında hazırlanan “Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)” adlı eserlerden yararlanılmıştır.

Çalışmanın son bölümü olan dizin bölümünde metinde geçen sözcüklerin anlamları verilmiş ve hangi dilden oldukları belirtilmiştir. Sözcüklerin anlamlarını verirken Ferit Devellioğlu’nun “Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat” adlı sözlüğünden, Şemsettin Sami’nin “Kamus-i Türki” adlı eserinden, Redhouse tarafından hazırlanan “Türkçe-Osmanlıca-İngilizce” Sözlükten ve TDK’nin <https://sozluk.gov.tr> adlı internet sitesinde yer alan “Güncel Türkçe Sözlük” adlı Türkçe Sözlükten yararlanılmıştır.

METİN
RUMŪZ-İ KŪNŪZ

1b

(1) Bismi'llahi'r-raḥmani'r-raḥīm (2) ḥamd-i bī-ḥadd ve ṣenā-yı bī- 'add ol Vedūda ki ādemi 'ademden (3) vücūda getürdi āyet *Velaḳad kerremnā benī ādeme*² (4) buyurup mükerrem kıldı ve daḥı kemālātıyla mükemmel kılıp (5) āyet *Ve'alleme esmāe küllehā*³ buyurup ḳalbini 'il(i)mle (6) memlū kıldı ba'de ṣalāt ve selām anıḡ ḥabībiniḡ (7) üzerine olsun ki Faḥr-ı 'ālem ve zübde-i benī-ādemdür (8) El-aşḫāb üzerine olsun ki her biri necm-i dīndür (9) rıdvānullahi 'aleyhim ecma'in ve daḥı Ḥasan ve Ḥüseyn (10) üzerine olsun ki raḫıyallahü 'anhümā bu mezkūrātdan (11) sonra İbn-i 'İsa ki Diyār-ı Rūmda vilāyet-i Anaḫoluda (12) livā-yı Şaruḫānda olan ḳaşaba Aḳḫişārda (13) pīri ve pederi şeyḡ Mecdüddīn ḳuddise şırrıhu ḫazretlerinden (14) gördüḡi 'il(i)m Ḥazret-i İdrīs nebī 'aleyhi's-selām (15) ḳavli üzre ve daḥı Esedullahi'l-Ġālib 'Ālī İbn-i (16) Ebī⁴ Ṭālib kerremallahü ve cehu ḳavli üzre cedvel-i

2a

(1) kebīrden ve şaḡīrden istiḫrāc edüp on iki (2) faş(ı)l üzre işbu kitābı te'lif edüp nāmını (3) Rumūz-i künūz vērüp 'āleme yādigār ḳodı bir ḳarndür ki (4) pādişāh-ı İslām ol devirde Āl-i 'Oşmāndan 'ādil (5) ve 'ākıl ve kāmil ehl-i seḫā ve şāḫib-i vefā Sultān (6) Süleymān Ḥan idi ve tāriḡ hicret-i nebevī ḫokuz yüz altmış (7) beşine erüp mübārek Receb ayı görünmüş idi (8) işbu seneden tā iki biḡ otuz beş yıla dek (9) kimler gelür kimler gider bī-iznillah ḫabāyi' - i ḫurūf (10) ve taḫsīmāt-ı cedvel birle Türkī lisān üzre zūhūra (11) getürdi mercūdur ki ḫay(ı)r ile yād olına faşl-ı (12) evvel pādişāḫların ḫavālin beyān eder faşl-ı (13) şānī vüzerāyı beyān eder faşl-ı şālīs Āl-i 'Oşmānı ve (14) Āl-i 'Oşmāndan ḡayrı pādişāḫların isimlerini ve (15) saltānata lāyık ve sancaḡa ḫıḳmış ve ḫıḳacaḡ (16) şehzādeleri beyān eder faşl-ı rābi' ḳavā'id-i (17) Rūm şehzādeleriniḡ lālāların beyān eder faşl-ı

2b

(1) ḫāmīs müftīleri beyān eder faşl-ı sādīs ḳāzī- (2) 'askerleri beyān eder faşl-ı sābi' ḳādīları (3) beyān eder faşl-ı şāmin begler begleri beyān eder (faşl-ı tāsi' pādişāḫ bendelerin beyān eder)⁵ (4) ve sancaḡ beglerin beyān eder faşl-ı aşer tāriḡ (5) hicret-i nebevī üç biḡ yıla

² İsrā Suresi 70. Ayet.

³ Bakara Suresi 31. Ayet.

⁴ Metinde "Ebū" sözcüḡü "Ebī" biçiminde yazılmıştır.

⁵ Bu satır sayfa kenarına kırmızı mürekkeple eklenmiştir.

varınca ‘ālem-i şahādetde (6) afākī ‘alāmetleri beyān eder faşl-ı hādī-‘aşer (7) meşāyih aḥvālın beyān eder ya‘ni iki biñ (8) otuz beş seneye varınca her tarīkiñ telkīnin (9) ve kerāmātın ve ‘irfānın ve taḥkīkin ve seyr-i sülūkin (10) ve telvīn ve temkīnin ve rumūzın ve keşf-i kerāmā- (11) tın ve aḥlāk-ı evşāfin beyān eder faşl-ı şānī- (12) ‘aşer ehl-i İslām içinde gūn-ā-gūn tarīklerde (13) olanların i‘tikādın beyān eder faşl-ı evvel (14) aḥvāl-i pādişāhāmı beyān eder inşā‘allahü te‘āla (15) ihdinā ḥurūfından nā ḥāliyā pādişāhımızuñ (16) āḥir ḥarfiyle mā-ḳablinde olan ḥar(i)flerdür ki (17) maḳlūbdur eger suāl olunursa maḳlūb

3a

(1) neye işāretdür cevāb budur ki ḥarf-i maḳlūb olmaḳ (2) bundan Ebū Bekir Şiddīḳ raḍiyallahü ‘anhü ḥar(i)flerinde (3) vāḳi‘ olmuşdur ümmü’l-kitāb gelüp el-ḥamdü ḥar(i)flerinden (4) ehl-i İslāma ḥalīfe-i evvel Aḥmed olmağa işāret (5) olundu zīrā el- ḥamdūñ lāmını ref‘ itseler Aḥmed ḳalır (6) evvelā Ḥazret-i Aḥmed şallallahü ‘aleyhi ve sellem ser- (7) çeşme-yi ḥülefā olup ḥilāfete cülūs itdi 13 (on üç) (8) (on⁶) on çün şaniyen Ebū Bekir raḍiyallahü ‘anhü (9) yazdı ḥükm-i ümmü’l-kitābda işāret eder lillah ḥar(i)flerinden (10) sonra rabb ḥar(i)flerine ki Bekirüñ evvel ḥarfiyle āḥir (11) ḥarfidür ke-zālik maḳlūbdur nā ḥarfleri gibi ki ān (12) gelmişdür bu daḥı rabb gelimedi ber geldi ümmü’l- kitāb (13) tertibi üzere geleydi Bekir nebī olmaḳ lāzım gelürdi (14) dērler Faḥr-ı ‘ālem ‘aleyhi’s-selām **Lā nebiyye ba ‘di⁷** buyurdi (15) maḳlūb geldüğü nübüvvet vilāyete tebdīl olduğıdur (16) ḥālā pādişāhımızuñ ḥar(i)fleri daḥı maḳlūb geldi ve yine (17) işāret var ibtidā-i İslāmda aşḥāb arasında

3b

(1) ḥaber ki Faḥr-ı ‘ālem şallallahü ‘aleyhi ve sellem geçdükden sonra (2) Mu‘āviye olur dērlerdi ammā Ebū Bekir oldı (3) ḥal(i)ḳ ḳıyās itdiği gibi olmadı ve daḥı ümmü’l-kitābda rabb (4) ḥar(i)flerinden sonra el-‘ālemīn ḥar(i)fleri gelüp tar(i)ḥ ile (5) lā⁸ ve elif ḥar(i)fleri tar(i)ḥ olunduḳda ξ (ayın) ‘Ömer (6) ρ (mim) ‘Osmān ϣ (ye) ‘Alī ḥilāfetlerine işāretdür dērler rıḍvān- (7) ullahi te‘āla ‘aleyhim ecma‘īn er’rahmanirrahīm ḥar(i)flerinde olan (8) ḥā ḥā Ḥasan Ḥüseyn ḥar(i)fleriniñ evvelleridür rıḍvān- (9) u’l-lahü ‘aleyhim ecma‘īn işbu tertīb üzere ibtidā (10) tāriḥ-i kitāba gelince iki kerre ümmü’l-kitāb ḥar(i)flerinden gelen (11)

⁶ Aynı sözcük tekrar yazılmıştır.

⁷ Hadis-i şerif.

⁸ Metinde “lam” harfi yazılırken m harfi unutulmuştur.

pādişāhların Һar(i)fleridür Һālā üçüncü devriñ pādişāhlarına (12) işāretdür ihdinādatur ba‘dehu şırāt Һar(i)flerine varup (13) Һüküm şırāt şāhibine işāret itmek idi lakin ism-i (14) evvelinde olan mīm bulunmadı pes şırāt Һarfün Һükmi (15) āhir vilāyete düşdi Һālā taht-ı Rūmuñ şāhibine (16) nā ba‘dehū El-müstakīm Һar(i)flerine gelüp ۞ (ye) Һar(i)finde (17) işāret gösterdi ammā bu ۞ (ye) hevā Һar(i)fidür (Һarf-i)⁹

4a

(1) Һarf-i ‘illetdür tođrı bir tarafa isim tarafına işāret (2) eder lakin bir Һar(i)f-ile terkīb olmaz ki is(i)m-i tevellüd fā feh(i)m (3) pes el-müstakīm Һarfi ekālīm-i seb‘a içinde ehl-i (4) İslāmdan yigirmi yedi azīmü’ş-şān pādişāh (ve Āl-i ‘Osmāndan tođuz azīmü’ş-şān pādişāh)¹⁰ gelmege işāret- (5) dür Һarf-i şırāt Һurūfına muķārīn olup taht-ı (6) Rūmda bir Muştafa zuhūr ede bī-iznillah te‘āla ba‘dehu ellezīne (7) Һurūfında isminiñ Һar(i)fleri olan pādişāh-zādelerden taht-ı (8) Rūmda üç pādişāh gelüp bī-iznillah te‘āla en‘amte Һar(i)flerine (9) gele işbu Һurūf-ı Һamse işāret temām oluncaya dek Sulţān (10) Süleymān Һan Ğāzī neslinden on bir pādişāh gelmek vardur (11) ve bunlardan iki saĥī ve ‘ādil ve iki zālīm ve Һasīs ve üç (12) ‘ālim ve fāzıl ve dört Ğāzī pādişāh gelüp cümlesi şer‘-i kâ- (13) nūn nice ise öylece süreler ammā işbu on bir pādişāh- (14) iñ birisi on tođuz sene ve biri üç sene iki ay (15) ve biri yā on beş yā on tođuz sene ve biri yigirmi sekiz (16) sene ve biri kırk üç sene ve biri elli üç sene bu Aĥmed (17) olmaķ var yāĥūd Aĥmede ķarīb ola otuz üç sene tođuz

4b

(1) ay ve biri iki sene beş ay pādişāh ola Allahū a‘lem ve bunlardan (2) pādişāh ķable’l-cülūs-ı es’salţanat-ı Һacca gideler biri pādişāh (3) olmadın diyār-ı Fasda yedi sene miķdārı ķarār edüp mağrib (4) diyārın fet(i)ĥ ede ve biri daĥı pādişāh iken beş nefer Һurde ev- (5) lādı var iken Һacc ede ve bu zik(i)r olan pādişāhın iki (6) (iki)¹¹ oğlı Һacc ede ol Һacc eden pederi yerine pādişāh olup (7) ol birine vazīfe ta‘yīn ede ba‘de-mā Sulţān Selīm (8) neslinden bir pādişāh fev(i)t olup beş yaşında bir oğlı (9) ķalup salţanata ķudreti olmamağın pādişāhın (10) kıızı oğlını emāneten tahta geķüreler iki sene salţanat süre (11) ba‘dehu şehzādeyi ķat(i)l edüp mālīk-āne taşarruf itmek (12) ķaş(ı)d edicek atlu ‘asker aña ve yaya ‘asker şehzādeye tābī‘ (13) olup yayāķ ‘asker şehzādeyi üç sene bir şeyĥiñ zāviye- (14) sinde şaklayup ba‘dehu

⁹ Metinde “Һarf-i” biçiminde diğer varakta tekrar etmiştir.

¹⁰ Varak kenerına eklenmiş ve yeri işāret ile gösterilmiştir.

¹¹ Metinde sözcük tekrar yazılmıştır.

mezbür sefere gitdükdə şeyzā- (15) deyi tahta cülüs itdüreler ol dağı anıñ ardınca varup (16) seferde ol pādişāhıñ kıızı oğlını üç vezīr-ile qat(i)l (17) edeler bī-iznillah te‘āla ol zamānda yayaq ‘asker i‘tibār bulup

5a

(1) ednāsına otuz aqçe vazīfe olına ol zamānıñ şeyhleri (2) ziyāde hürmet ve ‘izzet bula tārīh-i kitāb devrinde vāqı‘ olan (3) ehl-i kemāller gibi ve zelil olmayalar eger ki şeyhıñ (4) i‘tibārı murādları degildür lakin pādişāh i‘tibār itmedigi (5) t̄ā‘ifeye ‘ulemā dağı i‘tibār itmez ve ‘ulemā itmeyicek s̄ā‘ir avāmmü’ (6) n-nās teba‘iyyet itmeyüp şalāhiyyet ref‘ olur ehl-i (7) kemāller kendülerin set(i)r edüp izhār-ı kemāl itmezler (8) eger bu kitāba dağı pādişāh mültefit olmayup aqvāl-i (9) müneccimine uyup ümmü’l kitābıñ işāretlerine şekk (10) edeler *Zalike'l-kitābü lā reybe fih*¹² zirā qur‘ān-ı kerīm (11) cāmi‘dür niçe ma‘nī gösterür kimi rumūz kimi künūz kimi (12) mādeler kimi işāret hurūf muqatta‘āt gibi (13) zahren ve batnen ve batnuhu batnen ilā seb‘aıtun mefhūmı ihvān-ı (14) ‘ulemāya ma‘lūmdur iki biñ sene yaqın olduqda taht-ı (15) Rūm Halep olup Belğırāda gelen nehriñ kenārına (16) gelince küffār hākī-sār alup niçe zamān bu hāl-ile (17) qalup gāhī kāfirler nehri geçüp ehl-i İslām üzerine

5b

(1) galebe edeler ol hareket eden kāfir beginiñ isminde **menul** bā (2) har(i)fleri ola ve ehl-i İslām pādişāhıñ ismi¹³ ol (3) Hemdān har(i)fleri ola deyü cedvelde işāret var işbu (bir) (4) pādişāhıñ oğlı tahtını Halebden qaldurup Qostantiniyye (5) getüre Sultān Süleymān Hān Ğāziniñ oğlı fet(i)h itdigi sinura (6) gelince cümlesini küffārıñ elinden alup Budinde begler begi (7) otuz yedi nefer kimesne saltanat süre inşā‘allah (8) ve dağı ol vaqıt bir anadan bir babadan yedi nefer şeyzā- (9) deler sancağa çıkalar āhir pederleri fevtinde her biri (10) ‘asker çeküp ‘azīm ceng edeler ba‘dehu deryādan Firenk (11) gemileri gelüp ‘askeri çıkup Halep üzerine (12) teveccüh itdüklerinde yine kāfirden yigirmi otuz pāre gemi gelüp (13) bunlarıñ kenārda qoduqları sefīne(yi)¹⁴ alup yine kāfir (14) diyārına getürdüklerin aşhāb -ı Halep semtinde haber (15) alıcaq nā-çār dönüp Sultān Murāda qarşu varduqlarında (16) Sultān

¹² Bakara Sûresi 2. Ayet.

¹³ Metinde sözcüğün sonundaki 3. tekil kişi iyeli eki +i güzel he ile gösterilmiştir.

¹⁴ Metinde bu sözcükteki belirtme durumu eki hemze ile gösterilmiştir.

Murād cümlesini kırup mällarını alup (17) Halebde bir ‘ālī imāret bünyād ede cedd-i Sultān Süleymān

6a

(1) Hān Ğāzī bināsı gibi ola Sultān Murād zühür edince (2) Āl-i ‘Osmāndan yüz on bir şehzāde vücūda gele (3) cümlesi Āl-i ‘Osmāndan ola bunlardan otuz yedi pādişāh (4) taht-ı Rūmda cülūs ede ammā sābıkda zikir olınan pādişāhı (5) kızısı oğlı tahta geçüp yine refi‘ olunca on bir pādişāh (6) gele bunlarıñ birisi üç sene saltanat sürince (7) hīle-yi nisā ile kat(1)l olına ve biri dağı cüvān (8) iken oğlı tahtını elinden ala deyü işāret vardur (9) dağı Sultān Selīm Hān neslinden bir pādişāh ‘Acem (10) vilāyetini Hārāsāna¹⁵ varınca fet(i)h edüp fevt ola (11) ba‘dehu ‘Acem begleri anıñ fevtinden şonra ‘āşī ola- (12) lar zīrā anıñ kimi tağılup kimi barışık (13) şüretin göstereler ba‘dehu üç pādişāh-ı ‘Acem (14) Bağdādı alup harāb edeler ve tekrār Rūm pādişāhı (15) alup ma‘mūr ede ve bu şehir-i Bağdād hicretin üç (16) biñ senesine varınca üç kerre ‘Acem ve dört kerre ‘Arap (17) ve toköz kerre pādişāh-ı Rūm (Rūm)¹⁶ zabt ede bī-iznillah

6b

(1) ba‘dehu bir devir gele ki Rūmdan Mışıra gönderilen kimesne (2) varımaya ‘āşī olup toköz sene şerif olmaya ‘akıbet (3) bir kulu tirāş ederken helāk ede ve altun veznesine (4) ‘ud ağacı ede ve bir zamān ‘Acem begleri Rūm begleriyle barışık (5) ola ve pādişāh-ı Rūm fev(i)t olup oğlı yerine geçdükte (6) ‘Acem begleri kenārda olan Rūm beglerini alup Karamana (7) varınca zabt edeler ba‘dehu bir tāze pādişāh (8) karşı varup ‘azīm ceng edüp ‘Acem beglerini şıyup (9) tār ü mār edüp ‘Acem diyārın alup Tebrize gelüp begler begi (10) diküp tahta gele ba‘dehu bir devirde ‘Acem begler begi Kara- (11) amādı alup zabt edeler ba‘dehu İslāmdan Tebriz (12) sınır ola ve bir zamān Tatar begleri ‘Acem beglerine tābi‘ (13) olup Rūm sınırında haylī memleket tālān edeler (14) ammā āhir ‘Acem beglerine tābi‘ olmışken yine ‘āşī olup (15) dönüp āhir sınırında dağı niçe ma‘mūr vilāyetleri (16) harāb ede ba‘dehu bir devirde bir ‘azīm pādişāh gele isminiñ (āhirinde)¹⁷ (17) dāl ola anıñ vezīrleri yāhūd oğulları bir iki ola

¹⁵ Metinde “Hārāsān” sözcüğü “Hārāsān” biçiminde harekelenmiştir.

¹⁶ Metinde Sözcük tekrar yazılmıştır.

¹⁷ Bu sözcük varak kenarına kırmızı mürekkeple eklenmiştir.

7a

(1) ola¹⁸ yāhūd isiminün āhirinde olan ḥarfiniñ biri nūn (2) ve biri elif ola meşelā ‘Osmān gibi Orḥān gibi Süleymān (3) ‘İmrān gibi Nu‘mān gibi ve Ḥazret-i İdrīs nebī ‘aleyhi’- (4) selām remzi üzre bunlarıñ devri pādişāh ola (5) her birisi bir devriñ ‘azīm pādişāhı ola ammā Ḥazret-i ‘Ālī (6) kerremallahü ve cehu remzi üzre bunlarıñ āhirinde nūn (7) olan pādişāhıñ evlādı bir devirde gelüp vüzerāt édeler (8) bunlar gerek Āl-i ‘Osmāndan olsun gerek olmasun (9) Āl-i ‘Osmānıñ ibtidāsından intihāsına degin gelüp (10) kıyāmet ‘alāmetleri zuhūr édince altı pādişāhıñ (11) ismi Süleymān ve Murād ola ve dört pādişāhıñ isimleri- (12) niñ biri Aḥmed biri Bāyezīd biri Selīm ola (13) ḥal(ı)k andan ḥav(ı)f üzre olup şalāhiyyetde olalar ve anuñ (14) devrinde ḥarāmī ve ḥırsız olmaya pādişāh olup tahta (15) geçdügi gibi bir vezīre ‘iḳāb éde ve iki ağaya ‘azāb éde (16) Allahü a‘lem zīrā bu cedvelde böyle işāret ve remz éderler (17) ve daḥı Āl-i ‘Osmāndan mübhem pādişāhıñ ismi Muḥammed

7b

(1) ve üç pādişāhıñ ismi Muştafa ola mā-‘adāsı ne isimlü (2) olduḡını işbu ḥurūf-ı seb‘ada bildirir beyān éder (3) ا (elif), ن (nun), و (vav), ب (be), ل (lam), م (mim), د (dal) ve ba‘zısı daḥı bu ḥurūf-ı erba‘a- (4) da zuhūr édüp bildirir ا (elif), س (sin), ح (ha), ي (ye) ve daḥı bir pādişāh ki (5) Āl-i ‘Osmāndan saḥī ola ve ‘atıyye baḥ(ı)ş ola kıyāmete dek (6) nām-ı şerīfi dillerde destān ola vüzerāsını senede (7) bir kerre tefṫiş éde ve ri‘āyāya nidā itdüre ve kāzi-‘askerleri (8) üç yılda bir tefṫiş éde ve sipāhīlere sefer olmaduḡı (9) senelerde onda bir ‘öşür emir éde ve sefer olduḡı sene- (10) de Sālāriyye emir édüp sekizde bir ‘Öşür aldura (11) ve ‘ulemāya manşıb vérdükde kemāline göre vére her ḥuşūşda (12) taḳayyüd itmek-ile devrinde zul(u)m olmaya zīrā *En-nāsu ‘ala dīn-i* (13) *mulūkihim*¹⁹ pādişāh ‘ad(i)l édicek tābi‘leri bī-ez’zarūrī (14) ‘ādil olur Allahü a‘lem ve resūlü faşl-ı şānī vüzerāyı beyān (15) éder ḥālā taht-ı Rūmda olan Süleyman Ḥan (16) Ġāzī devri tāriḥ-i kitāba érdükde dört vezīr-i a‘zam var idi (17) ismi Rüstem Paşa idi rey-i tedbīr şāhibi idi ve tahtında

8a

(1) ‘Ālī Paşa ve anıñ tahtında Muḥammed Paşa yerü bar ve anıñ tahtında (2) Pertev Paşayı ihtiyār idi bunlarıñ biri kavī metīn (3) ve biri şāhib-i saḥī ve aferīn ve biri ḥalīmü’l-nef(i)s biri (4) selīmü’l-ḳal(i)bdür fī zemāninā ri‘āyā bunlardan şākirdür (5) ammā tedbīrlinde

¹⁸Metinde, sözcük varak başında tekrar yazılmıştır.

¹⁹ Hadis.

ikisi bir semtde ve ikisi bir hilâf (6) kavî-i kavî semtinde gayreti var ve bunlardan sonra beş (7) vezîriñ fevkinde a'zam olan 'ulemāya ve meşāyihden (8) himmet ola ammā vezîriñ oğlu 'azîm 'il(i)m tahşîl edüp (9) pederî devrinde meşāyih ve 'ulemāya i'tibār ede ammā ferāgat (10) 'ālemine düşe ve oğlu tarîk-i 'ulemāya gelüp şeyhü'l-'ulemā (11) olmak var gibi ve kendünün isminde harf-i illetden ve pederî (12) isminde mîm olmak işâreti vardır İdrîs nebî 'aleyhi'- (13) s-selām kavli üzere ammā Hazret-i 'Ālî kerremallahü ve cehu (14) remzi üzere işâretde pederleri isminde ل (lam) ve kendünün (15) isminde ن (nün) yâhüd ء (elif) yâhüd لا (lam-elif) bu bir kâ'idedür ki cedvelde- (16) ki harfe işâret olma ol harfin fevkinde olan harfe (17) i'tibār olunur ebced tertîbi üzere yine م (mim) fevkinde ل (lam) vardır

8b

(1) fâ fehîm diger bir har(i)f ki cedvelde zühür ede gâhî tahtında (2) olan harif nişân vürür ve ekser cedvelde işâret (3) olan har(i)f zühür eder ba'dehu bir vezîr gele isminde (4) mübhem ola vezîr-i a'zam olduĝda sâ'ir vüzerā (5) daĝı a'zam ola cem'-i umürda meşāyih anıñ devrinde (6) 'izzet bula ve 'ilm-i kemāl zühür ede meşāyihlere dervîş-âne (7) raĝbet ola ve 'ilm-i kemāl izhâr edeler şöyle târih-i (8) kitâbda vâki' olan şeyhler gibi kemâlin set(i)r itmeyeler (9) ve bir vezîr-i a'zam gele isminde ع (ayn) ola bir töhmet (10) edüp 'az(i)l olma gibi mübhemde ve bir şahib-i (11) dâl gelüp vezîr-i a'zam ola halîmü'l-nef(i)s iken (12) zul(u)m ve cev(i)r göstere ve kethüdâsı münâfik olup (13) anıñ devrinde niçe yerler pây-mâl ola 'âkıbet (14) pâdişâh anıñ ef'âline vâkıf olup 'Acem tarafına (15) göndere anda kıla ن (nün) isminde ola ve bir vezîr daĝı (16) ola anıñ daĝı isminde ن (nün) ola ve bir vezîr gele 'âkil (17) ve kâmil ve faşih lisân ola şahib-i ray ola

9a

(1) meşāyih (ü) 'ulemānıñ maqbûli ve pâdişâhıñ maħbûbı ola (2) lakin 'avâm haşedlerinden niçe töhmet isnâd edeler (3) mübhem mütecâviz vezîr-i a'zam ola fevt olunca 'az(i)l (4) ve ĝazab olmaya ve bir daĝı vezîr ola isminde re ola (5) anı pâdişâh sevmeye kabûl-i halkı seveler 'az(i)l (6) ve naş(i)b berâber ola ve bir vezîr-i a'zam ki isminde dâl ola (7) bir tarîk-ile gelmeyüp maqbûl-i pâdişâh olmaĝ-ıla a'zam (8) ola ve padişahıñ kızın ala andan sonra maqbûl-i (9) halk ola kân-ı sehâ ve ehl-i vefâ muħibb-i 'irfân ola (10) fevtinden ehl-i İslâm cemī'an mâtem edüp nice (11) yıllar hay(ı)rla yâd edeler ve bir vezîr-i a'zam gele ki gâh aĝa (12) gâh mîr-i livâ gâh vezîr-i a'zam ola on toĝuz sene (13) erkâna hidmet ede çok mâl edine on beş sene (14) yerlerde def(i)n ede ve sulţânlardan birin alup (15) aşlâ ĝazab olunmaya ve

dağı tārīḥ-i kitābdan sonra Āl-i (16) ‘Osmān erkān-ı sa‘ādetleri ḥidmetinde ve yigirmi tokuz sene (17) vezīr-i a‘zam ola bunlardan yigirmi altısı şāḥib-i

9b

(1) kerem ola ve sālir ḥasīs ola meşhūr müte‘ārif (2) olalar ve bunlardan dört şālīḥ üç zālīm üç (3) ehl-i ḥay(ı)r ola ‘ālī binālar éde inşā‘allah ve bunlardan (4) ikisini Hinde göndereler biri anda kıla ve biri gelürken (5) fevt ola ve bunlardan üç kişı ğazāda fevt ola (6) ve biri Mışıra gönderile ol ‘ad(i)l üzre ola (7) anda fevt ola ve dördi pādīşāḥ elinde helāk (8) ola ve biri maġrib pādīşāḥı olup otuz sene (9) erkān ḥidmetinde ola ve birisi Ka‘bede kıalup on (10) tokuz sene yāḥūd on tokuz ay Ciddede tura her diyāra (11) ‘asker gönderüp ḥayli vilāyet fet(i)ḥ éde ba‘dehu (12) fevt olup ḥarem-i muḥteremde yāḥūd kenārında def(i)n olunup (13) ‘adli için kabri ziyāret-ġāḥ ola Allahü a‘lem ve dağı bir pādīşāḥ (14) fevt olup oġullarını tahta da‘vet itmegın vezīr-i (15) a‘zam ve ġayr-ı vüzerāya muḥālefet édüp vezīr helāk (16) olup sonra vezīr-i a‘zam dağı ammā helāk olan (17) üç vezīriḡ biri aġalardan olmaġ var ve dağı bir vezīr-i

10a

(1) a‘zam gele isminde ب (be) ḥarfı ola muşāḥib ve maşlaḥat- (2) ġüzār ola ve kethüdāsının ismi Muştafa ola anıḡ devrinde (3) olan vüzerānıḡ isminin birinde ‘ (elif), و (vav) ve birinde ḥarf-i ‘illet (4) ola ba‘dehu pādīşāḥ fevt olup vüzerā birbirine (5) düşeler da‘vetde muḥālefet édüp aġalarda ihtilāf (6) olmaġ ile yedi kişı helāk édince meşāyihden (7) bu ‘azīziḡ şefā‘atiyle ‘af(ı)v olına ba‘dehu bir pādīşāḥ (8) sekiz sene miġdārı salṭanat sürüp sulṭan (9) niteki Sulṭān Bāyezīdiḡ oġlı Sulṭān Selīm Ḥan (10) devrinde vāki‘ oldı eger devr-i salṭanat ve eger kıatl-i (11) vüzerā birbirine müşābe²⁰ olalar Allahü a‘lem bir devirde (12) iki vezīriḡ ki birinin kıızını bir vezīriḡ oġlına (13) vèrüp anlarıḡ şöhretleri pādīşāḥa ḥoş (14) gelmeyüp ikisin dağı ‘az(i)l éde yine birini müftī şefā‘atiyle (15) ‘afv éde ve bir māl-dār vezīr İslāmbol iskelesinde (16) kıırķ müsāfir-ḥāne bünyād éde ḥān şeklinde pādīşāḥ (17) pesend éde ta‘ām için vakıflar ta‘yīn éde

10b

(1) ‘azīm iḥsānlar olına ol zamānda Ġalaṭa tarafında (2) bir vezriḡ meyyiti bulına kıatili bulunmaya pādīşāḥ elem çeke (3) İbrāḥim Paşa nām bir vezīr ser-‘asker olup ġazālar édüp (4) on sekiz sene vüzāret éde ‘ömri seksen yıldan ziyāde (5) olup bahādır ola ve tavāşiden

²⁰ Metinde “müşā‘abe” sözcüğü “müşābe” biçiminde yazılmıştır.

bir vezîr gele beyâz (6) çuka geye şâlih ve dervîş mütevâzi‘ ola ammâ (7) ‘ömri kışa ola lakin nâmı eyilikle söylene mendîllü oğlu (8) gelüp hürmenleri yaqub belâdır ve mey harâb êdince (9) Kızıl Ahmed neslinden bir vezîr gele tama‘-kâr olup gâyet (10) hasîs olduğundan ‘azl olına târih-i kitâbda işbu (11) silsile-i cedvelîñ yedinci tarîkînden ve Āl-i ‘Osmânîñ üçüncü (12) tarîkîindedür on biñ hâne ve yigirmi sekiz tarîk tekmîline (13) degin ruḥşat vardır inşâ‘allah on üçden yigirmi (14) sekize varınca işbu devirden sonra on beş (15) pâdişâh gelüp cedvel tarîkîñ tekmîl êde ol zamândan sonra (16) bir ‘İsa daḥı bulunup eger bulunmaz ise (17) Yûsuf yâhûd Ebû El-Fazıl²¹ gelüp ve cedvel daḥı ziyâde êdüp yaza bî-iznillah

11a

(1) yegdür ve bir dört daḥı Behrâm bahâdur vezîr ser-‘asker (2) olup anıñ üstünde aṣaḡı iki yıllık yol küffâr (3) şıyup beşer altuna esîr şatalar ehl-i İslâma (4) harâca mültefit olmayalar ve bu Behrâm bahâdurıñ (5) fütûḥâtı tafşîl sâbık üzre Halebde ‘imâret binâ êden (6) Sultân Murâd ‘Âdil zamânında inşâ‘allah fâ-fehm (7) *Velâ tecrû‘l velâ tendem*²² anıñ devrinde ‘Arap ve ‘Acem ve Rûs (8) ve Tatar begleri Rûm pâdişâhına tâbi‘ ve muṭi‘ (9) ola ve daḥı yek-çeş(i)m bir vezîr-i zâlim gelüp otuz iki sene (10) vilâyet-i Rûmı harâb eyleye üç pâdişâh devrine (11) êrişe ‘urefâ kav(i)l üzre meşâyîḡe münkir (12) olan yek-çeş(i)mdür zâhir midür bâṭın midür Allah bilür (13) ve daḥı bir pâdişâh Halebde tokuz vezîr êdine (14) üç vezîri lisân-ı ‘Arap üzre olup (15) emirler vêrüp ‘Arap vilâyeti ma‘mûr ola üç (16) daḥı Türkî lisân üzre Rûma hükümler vêreler ol (pâ)²³ (17) pâdişâhıñ isminde iki har(i)f ola biri dâl ve biri ye

11b

(1) ve-yâhûd mîm ola ‘Arap vüzerâsınıñ har(i)fleri bu- (2) nlardur deyü ve bu sekiz vezîriñ üzerinde oturur (3) bir vezîr a‘zam ola üç lisân bile her ayda bir kerre (4) dîvâna gele isminde ن (nun), د (dâl), ف (fe), ع (ayn), م (mim) har(i)flerinden birkaç har(i)f (5) ola ve kaḡi-‘askerler daḥı bu tertîb üzre ola (6) ol vaḡit şâhib-i livâ begler begi ola vêrüp (7) almaḡ üzre Allahü a‘lem ve bu pâdişâhıñ devrinde bir şâhib-i (8) kırân ola isminde م (mim), ط (tı) belki ص (sad) daḥı ola eḡâlim-i (9) seb‘a ḡalkı andan ḡavf êdeler ve bu pehlivân (10) pâdişâh-zâde olmaḡ var yâhûd vezîr oḡlı ola (11) Allahü a‘lem ve bir zamân ola ki bir pâdişâh vezîr

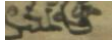
²¹ Ebû El-Fâzil ismi metinde Ebû El-Fazıl biçiminde yanlış yazılmıştır.

²² Arapça ifade.

²³ “pâ” sözcüğü diğeri satırda tekrar yazılmıştır.

ağzına (12) başka vezîr zulminden ve hücum-ı ümerâdan ehl-i Rûm (13) fakra düşe bāğ bāğçe ve ekin kalmayup birbirine (14) döne helâl harâm fark olmaya ve ol vezîriñ (15) ve pâdişâhın isminde mirvan harfî ola eger suâl (16) olunursa ki bir kişi toğmadın ismi nice ta'yîn (17) olunur ki isim cis(i)mden şoñradur cevâb budur ki

(N2) 8b

(1) muğaddemdür nitekim hağ sübhânü ve te'āla celle celālü ve ğam nevālî ve 'azîmü's-şāna (2) sūre-i merāmîde buyurur *innā nubeshiruke bigulâmin(i)smuhu*²⁴ fa fehm ve kas 'alî hezā (3) ve bir vezîr gele ziyâde 'âkil ola 3 (üç) sene miğdârı vüzerât êde (4) anıñ isminde yübüset harfleri ola ammâ harf-i ð (dal) olmaya anıñ devrinde (5) cemî'a fuğarâ ağıniyâ olalar anıñ devrinde ašlâ tã'ün olmaya lakin fevtinden (6) şoñra 3 (üç) sene miğdârı tã'ün ola halkın şülüşi veyâhüd anıñ şülüşi (7) gide ve neşârâdan yedi yıl tã'ün olup hamra 'azîm bağ olup (8) içeniñ ağızlarına kaynamış hamr ağdarup helâk êdeler müslimânlar dağı (9) ferâğat êdeler ve dağı hîn-i şâhın vezîri İskender on yıl miğdârı (10) 'adl ü dâd ve seğâ ile ve şer'-i şerîfe İle zulmi ref' eyleye (11) anıñ yerine İsfendiyâr vezîr olup kâfirler Rûm ilini başup haylî (12) yerler harâb êdeler pâdişâh ol vaķit Vana karîb yerde buluna Gürci (13) ol vaķt ref' olup hemân nâmı kâla ve Gürcistânda bir câmi' buluna (14) mihrâbını kazalar hazîne buluna anıñla ihyâ oluna ve ibtidâ-yı islâmda binâ (15) olunduğuna târiğ buluna pâdişâh isminde me'nûs harfinden 2 (iki) harf (16) buluna bir vezîri ile câmi'i 'imâret êde ve hem ta'am çıkarup medrese (17) yapa ba'dehu Gürcistânda bir mağâra buluna içinde Hażret-i 'Ömer Rađiyallahü (18) Rađiyallahü anhü ile ğazâya gelüp Gürcistanda şınup ol mağârada (19) kadîd olmuş aşhâb-ı resûlullah şallallahü 'aleyhi vesellemden kimesneler

(N2)9a

(1) müeyyitleri buluna ki anlar kable'l-fevt ol muğariniñ divârına târiğler (2) kazup ba'dehu içine girüp kalmışlar bu ahvâl pâdişâh-ı Rûma ma'lûm (3) olduğda vezîri Ebü El-Ķāsımı gönderüp üzerlerine 'imâret ve şehr bünyâd (4) âdeler ol zamân İstanbula ateş düşüp harâb olup 3 (üç) sene kadar (5) 'imâret

²⁴ Meryem Sûresi 7. ayet.

şorbaların içer kimesne bulunmaya yayak ‘asker eger muşannife suāl olunur(sa)²⁵ (6) ki bu maḳūle aḥvāl neden ma‘lūm olur cevāb budur ki 28 (yirmi sekiz) ḥarfıñ 7 (yedi) si (7) nārī 7 (yedi) si **ناری** 7 (yedi) si **بی** 7 (yedi) ḥākīdür nārī ḥarfler cedvelde tekrār (8) itse ne mekānda

12a

(1) zikir olunursa anda ateş düşmege işāretdür ve (2) ol nārī ḥar(i)fleri mā‘i ḥar(i)flerine dāḥil olsa ḳaynar (3) ta‘āmlara işāretdür ve ol ḥākī ḥarfleri şeher- (4) lere ḳal‘alara işāretdür ve mā‘i ḥarfleri şeherlere (5) işāretdür hevā ḥarfleri ‘askere işāretdür ve ehl (6) olına ma‘lūm olur ki Ḥāzret-i İdrīs nebī ‘aleyhi’s-selām (7) ḳuvvet-i būnüvvet-ile yedi biñ seneye degin vāḳi‘ olacaḳ (8) aḥvālī beyān buyurdılar ve Ḥāzret-i Ḥızır nebī (9) ‘aleyhi’s-selām ol ‘ameli bilüp anıñla ‘amel itdi Ḥāzret-i (10) Allah aḥkām gönderüp mürsele bildürdi zīrā bu ‘ilm-i (11) şerīf muḳtezā-yı şer‘-i şerīf üzre zāḥir üzre (12) dā‘im taṭbīke kā‘il degildür kimi emirdür işāretdür (13) kimi keşf-i kerāmātdur niteki Ḥāzret-i Mūsa ‘aleyhisselām (14) şer‘e çekdi Ḥızırdan érdi Ḥāzret-i ‘Ali El-Murtaza (15) kerremallahü ve cehu ümmü‘l-kitāba gelince gördüğü bu ‘ilm-i şerīf (16) anda mūndericdür pes aña fet(i)ḥ ve keş(i)f oldı zāt (17) aḥvām içinde olan berr ü baḥrı eḳālīm-i seb‘a içinde

12b

(1) ne deñli mu‘azzam şehirler var ise türābī ḥar(i)flerinden (2) her birine bir ḥar(i)f ḳodı ol ḥarfıñ ‘adedi ne mikdār on (3) ikişer ṭarḥden bākī ḳalan ‘adedi ol şehirleriñ (4) şāḥibiniñ ‘ömrine işāret eder eger pādişāḥ cedveline zā‘id (5) bir ḥarf-i nār dāḥil olsa ol pādişāḥ ḡazūb olur (6) eger bir türābī dāḥil olsa ḥasīs olur eger hevāyī dāḥil (7) olsa dā‘im ḥareketden ḥālī olmaz eger muşannif ol işāret (8) ḥurūf ‘adlini taḫşīl ederse her kişi taḫşīl sa‘y edüp (9) ḥatā eder bu ‘ilm-i mezmūm olur ve ḳavl-i mūneccim gibi i‘tibār (10) ḳalmaz ve hic kimse de i‘tibār itmez olur mestūr olmaḳ (11) yegdür bu deñlü keşifden murād rūḥ-ı muşannife bir du‘ādur (12) ve Allahü a‘lem biz yine²⁶ geldük vüzerāniñ fażīletiniñ taḳrīrine (13) ve islām pādişāḥı Rūm pādişāḥı olup Nu‘mān (14) aña vezīr ola bi-‘aynihimā mevcūddur pādişāḥ fevt olup (15) on ṭokuz gün Nu‘mān ḥalḳa bildürmeyüp oğlu taḫta (16) geḳüp fetret olmaya Nu‘mān fevt olup yerine Rıdvān (17) vezīr ola işbu zamānda Ğalaṭa kāfirleri ‘āşī²⁷

²⁵ Sözcük varak kenarına eklenmiştir.

²⁶ “biz yine” sözcükleri varak kenarında düzeltilmiş ve kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

²⁷ Sözcük diğerk varakta tekrar etmiştir.

13a

(1) ‘āşī olmak isteyeler Rıdvān tıyup gice ile kiliselerine (2) vara pādişāh bu nādī benim atam dedem dīni sızıñ (3) dīniñüzdür benim dañı ‘İsaya maħabbetim vardur (4) dēyüp küffārı inandura anlar dañı Firengistāna (5) ħaber gönderüp vezīr-i a‘zam bizdendür gelüñ (6) İstanbulı feth ēdelim döndikleri vañit bu ħaber (7) Firengistāna varıcağ şād olalar dört büyük (8) Fireng begleri cem‘ olup sefīnelere bī-nihāyet māl (9) koyup nice gemiler ile Gelibolıdan geçerken ehl-i İslām (10) ihāta ēdüp cümlesini tutup mälların zabt (11) ēdeler ‘azīm toyum olalar ba‘dehu Ġalaṭa kāfirlerin (12) Üsküdar ve Üsküdar ħalkını Ġalaṭaya geçüreler ammā (13) pādişāhıñ dīninde aşlā ħalel feh(i)m olunmaya medār (14) içün kıyās olına ve dañı Rüm pādişāhınıñ (15) vüzerāsınıñ isimlerinde ekşer bu ħarf-i ‘aşere birer yāñūd (16) ikişer bulna deyü işāret vardur ʾ (elif), ر (re), د (dal), ح (ha), م (mim), ل (lam-elif) (17) ز (zel), ع (ayn), ي (ye) işbu ħurūf cedvel tañsīmiyle ve sābıka

13b

(1) zikir olınan ṭabāyi‘ şeyḫ Muħammed Endülüsī geleden (2) berü zuhūr egerçi ħurūfuñ ṭabī‘atlarına göre Ĥazret-i (3) İmām Caferī Sādıq raḍiyallahü ‘anhü dañı i‘tibār ēder lakin zuhūrı (4) olan ħarfıñ fevķinde ve tahtında ħar(i)fler var ise anlarıñ (5) ṭabāyi‘ ne göre işāret ēder ammā şeyḫ-i mezkūr fevķ taht (6) i‘tibārında degildür hemān isminde mevcüd olan ħarfıñ (7) ṭabī‘atlerine göre işāret ēder muşannif kitābı ibtidā (8) itdülden şonra İstanbula varduğda yeñiçeri ağası (9) bu maħalli inkār ēdüp ħaylī münākaşa itdükte ṭālī‘i gö- (10) rilüp meger ismi Ferhād imiş meşelā Ferhād beş ħar(i)fdür (11) şeyḫ Muħammed Endülüsī kavli üzre ف (fe), ر (re), ه (güzel he), ʾ (elif) (dal) (12) ħarfinde ف (fe), ʾ (elif), ه (güzel he) ħarf-i nārdur د (dal), ر (re) türābīdür ħarf-i nārī- (13) niñ ‘adedi seksen altı oldı toñuz (toñuz)²⁸ ṭarḫ (14) olunup beş bākī kalur ki ħar(i)f ه (güzel he) dür yine ه (güzel he) ħarfi (15) tevellüd itdi ve ħarf-i türābī ‘adedde iki yüz dördür to- (16) kuz toñuz ṭarḫdan şonra altı bākī kalur ki ṭulā itdügi (17) hem ħarf-i ‘illetdür ve hem hevā ħarfidür türābdan ṭulā itdi

(N2)10b

(1) ki hem 7 (yedi) ħarf-i (2) ‘illetdür ve hem hevā ħarfidür pes bu hevā türābīden tevellüd itdi işāret budur ki bu (3) hevā sükünunda olan şāhib-i kemāl ħuşunetden ħarekete götürüp yerinden ayırur (4) zīrā ħarf-i ‘illet tevellüd itdi içi ṭaşına uymaz ‘illet vadur bu ‘ilme muħālefet (5) gösterüp

²⁸ Sözcük tekrar yazılmıştır..

‘inād edicek aña bir işâret-nâme yazılup vèrilmîş idi (6) dört ay geçmek olmayup dört içinde mekânından ref olundı bu ‘ilm (7) dahı fi zemâninâ mücerribdür ba‘dehu benim rûhum hâlîm ü selîm ve şâlih ü müstaķîm mü‘min (8) ve muvaħħid mu‘teķad şâfi hâl Muhammed Paşa hâzretlerinin t̄ali‘leri gūr bulup bir (9) oğlı gelür nâm-ı şerîfi Hasan Paşa olur şeyh Mecidüddîn kavli üzre (10) işâret-nâme taħrîr olunduķda dört ay nihâyet beş ay geçüp mübârek recebiñ (11) dördünci gicesi veyâ toķuzuncı gicesi tevellüd edüp ism-i şerîfi (12) Hasan Paşa konulmuşdur inkâra mecâl bu ķadar def‘i zuhūr eder inşâ‘allah (13) te‘âla ey t̄alib-i esrâr ehli şöyle ma‘lûm ola ki ħurûfi 28 (yirmi sekiz) ħarfdür (14) dört taķsîm üzerine yedişer ħarf-ile cedvele gelmişdür kısm-ı evvel nârîdür ki (15) bunlardur ا (elif), ه (he), ط (tı), م (mim), ف (fe), ش (şın), ن (zel) işbu ħurûf-ı seb‘a ya cedvelde ya bir (16) pâdişâhıñ veyâ bir vezîriñ veyâ ħüd sâ‘iriñ lâ‘ale’t-ta‘yin ne t̄a‘ifeden (18) olur ise olsun anıñ ef‘âli ya evşâfi ya aĥlâķı zikir olacaķ maĥal(l)de (19) zuhūr itse ne deñlü ħarf gelürse şâĥibi ol deñlü ğazab-nâķ ve lâġar ve (20) ve şarişın saġda ve şaķalda olup ol zuhūr eden

(N2)11a

(1) ħarfıñ ‘adedi anıñ ‘ömr-i ĥisâli olsa gerekdür nitekim ħarfiniñ bey’ânı (2) geçdi kısm-ı şânî hevâ‘îdür ki bunlardur ب (be), و (vav), ی (ye), ن (nun), ص (sad), ت (te), ض (zad/dad) uşbu (3) ħurûf-ı seb‘adan uya 2 (iki) ħarf cedvelde her ne her ne t̄a‘ifeniñ ĥaķķında işâret (4) olunsa ehl-i ve ehl-i ‘aşķ olurlar eger ismine ħarf-i nârî dâĥil olursa (5) maĥbûb-ı dost ve ekşeri ĥumret üzre ola saġı ve şaķalı siyâh olup (6) baķışı mest-âne ola kısm-ı şâliş mâ‘îdür ki bunlardur ج (cim), ز (ze), ك (kef), س (sin), ق (kaf) (7) ث (peltek se), ظ (zı) bunlardan 1 (bir) veya 2 (iki) ħarf kimiñ isminde ya cedvelde bulunsa (8) ol kişi mütelevvin ola eger nârî ħarfi dâĥil olsa ehl-i ġayret ola eger ĥâķî (9) ħarfi dâĥil olsa mâl-dâr ve kîne-dâr²⁹ ola eger hevâ ħarfi dâĥil olsa bir bilür (10) oñmaz kimesne ola ve hem müsrif ĥarc daĥlin bilmez olup ehl-i işâret ola (11) ve dostunı tîz unudur dostı ķadîmligine baķmayup iki dostı dögüşür (12) ola ve gulâm-pâre ve yâĥüd zind pâre ola ve anlarıñ ekşeri ķazanları

²⁹ Metinde “کینه” şeklinde yazılan sözcük varak kenarında “کینه” olarak düzeltilmiştir.

kaba (13) ve kemükleri iri ve yüzleri degirmi ve tabi'atları raṭb pāre (14) kalmış kışın meni senden ḥāşıl olmuş cemā'a ḥarīş lakin ḳudreti (15) olmaz kimesneler ola ḳısm-ı rebi' türābīdür ki bunlardur ڍ (dal), ح (ha), ع (ayın), ل (lam), ر (re) (16) خ (hı), غ (gayın) ve bunlardan 1 (bir) veyā 2 (iki) ḥarf kimin isminde yā cedvelinde bulunsa (17) kendim gün ve lāgar olup dişleri sivri ve diş (18) etleri kızıl ola ḥurūs baḳışlu ola ve ḥasīs ve cimā' ve ṭatluya mā'il (19) sūdāvī mizāc ola ve bahānecü ve عاك ve kendin görmüş maḡrūr

(N2)11b

(1) olup geç geç olur ve mizācı ekşer ḳabz üzre olup āḥir (2) محزون helāk ola ni'met ve luṭfa 'ümmeṭü'l-'āri كعبه ālā işāret (3) imdi ma'lūm ola ki her kişiniḡ mizācı bir degildür muşannifiḡ bu deḡlü (4) tafşīlden murādı izḥār-ı kemāl deḡil belki ref'-i suāldür imdi bir isimdeki (5) ل (lam-elif) ola Lāle-zār ve Lāle-ruḡ Lāle-çin gibi bunlar maḥlūḳ-ı tabi'at olur (6) ya'ni gāḥ sūkūnda ve gāḥi tehevvrde zīrā ل (lam-elif) iki ḥarfdür ki nārī (la) (7) türābīdür pes nār ḡazab vērür türāb sūkūnet virür zīrā eyü mest ve ḥisset (8) vērüp kine-dār idi ammā ḡayretli ve himmetlü èder mā'ī isimler ya'ni (9) isminde mā'ī ḥarf ḡālib ola kimesne bu isimler به ترتیب ède ol vaḳt (10) yübüset ruṭübet muḳārin olup tabi'atı i'tidāl bulup şahrā-yı ḳalbine (11) baran raḡmet yaḳup ma'mūr ède ḳalbi cennet mişāl gel bu Sinān olup (12) ebr-i zulmet ve seḡāb ḡam def' olup كنفاء ve ehl-i seḡā ve vefā olup (13) ehl-i teraḡḡum ve kemāl ola ammā lāle-zārdan lāle-çin laṭīfdür lakin Lāle-zār (14) ve Lāle-ruḡ Lāle-çine ḡālibdür bu daḡı ḳavl-i 'Ālī Raḡīyallahü 'anhüdür geldük (15) imdi ḥurūf-ı seb'a ثمانية bunlardur ف (fe), ج (cim), ب (be), ظ (zı), ا (elif), ق (kaf), ث (peltek se), خ (hı) bu ḥurūf-ı (16) şemāniyeden vüzerā isimlerinde buluna Rūm pādişāḥi ḥidmetinde ola şafī (17) ḳalb ve i'tikādları ḳavī بنامه muḡkem ve müstaḳīm ve 'adle mā'il ola ve lakin (18) bunlardan vüzerā olanları pādişāḥ iken sevmeye zīrā ḥurūf-ı seb'anıḡ (19) 4 (dört) mā'ī 3 (üç) hevāyī 2 (iki) nārī 1 (bir) türābīdür pes bu vezīrleriḡ dördü

(N2)12a

(1) mütelevvin ve bī-vefā ola ve ikisi ḡazūb ve tehevvr zamānında nice 'arżlar (2) yaḳup merḡametsüz ola ve üç

14a

(1) ħarf-i mā'idür ammā nārī ħar(i)fleriniñ şāhibleri bī- raĥm (2) ola ħātır-şikeşt ola ħasīs ola ve gine cövmerd (3) ola pādişāh anı sevmeye ve bir vezīr gele ki (4) ismi Ebu El-Ķāsım ola anda ašlā tekebbürlük olmaya (5) pādişāh anı seve ve sār vüzerāya ri'āyetler éde ammā (6) vüzerā içinde Sinān Paşa ve Aĥmed Paşa sevgüli ola (7) ve ol vezīriñ (kethudāsı)³⁰ isiminde iki ħarif ola م (mim), و (vav) (8) işbu ħar(i)fler ħankı kethudāniñ isiminde bulına ħod-bīn (9) ola ve ħalk anı efendisinden ziyāde efdal göreler ve bu- (10) nlarıñ gözine ħalaĥ sikekke görünmeye vezīri Ebu El-Ķāsım (11) devrinde aña bir tāze ve tirāş kethüdā tıtmaya tenbīh olına (12) ħāliyā tāriĥ-i kitābda vāĥi' olan vüzerā kethudālarından (13) biri tāze ve tirāşdur anıñçün ehl-i kemāl ħadriñ bilmeyüp (14) ħapularına varanı cerrār şanup muşannif imtiĥān édüp (15) ħıyās itdügi gibi buldı bir vezīriñ isiminde ي (ye), و (vav), ن (nūn) (16) ola ne ħarf olursa olsun şol kimseniñ isiminde (17) ola kethüdāsı pīrlerden gerekdür kendüye nāfi' ola

14b

(1) eger pīr olmazsa devletine sür'at vèrmez ve bu isimlü olan (2) kethüdādan şaĥınsun zirā ki bu ħar(i)fler inancı olur- (3) lar nifāĥ bilmezler ve daĥı şöyle ma'lūm ola ki ħaĥ te'āla (4) her zamāniñ ħavmine göre pādişāh vèrür ve pādişāhına (5) göre vezīr vèrür vezīre göre kethüdāsını vèrür ve her nesneye (6) lāyık maĥall olanı vèrür zirā Ĥazret Bārī ħādir-i muĥlaĥdur (7) ve ħakīmdür zālīm üzre bir zālīm gönderür gāĥ mażlūmlara (8) bir 'ādil gönderür cezāsın bula ve ħurān-ı 'azīimde ĥüdā buyurur (9) *Yef'alüllahü mā yeşāü*³¹ ve *Yahukmü mā yürüdü*³² ve *Ve hüve 'alā (külli) şey-in kadīr*³³ deyü (10) buyurmuşdur faşlı şālīs sancāğa çıĥmış (11) ve çıĥacaĥ şehzādeleri beyān éder eger Āl-i 'Oşmān ve ger (12) sār'irlerden işbu kitāb tāriĥinde olan şāhib-i (13) mīm ve şāhib-i dāldur bunlarıñ birisi ħar(i)fi (14) nārīdür ki mīmdür ve biri türābīdür ki dāldur bu iki (15) ħarif ba'de'l-ĥar(i)ĥ mā dört gelmişdür ol ħareket édene (16) āĥir ħareket éden gālīb ammā ħarf-i nārī şāhibi yaĥup (17) kül édüp türābī daĥı şāhibi nārī şöyündürmek

³⁰ Varak kenarına kırmızı mürekkeple eklenmiştir.

³¹ İbrahim Sûresi 27. ayet.

³² Maide Sûresi 1. ayet.

³³ Mülk Sûresi 1. ayet. Külli sözcüğü derkenara eklenmiştir.

15a

(1) ister ol devire anlar göreler matrūh ve ğayr-ı matrūha (2) niçün ğālib olur zīrā matrūh-ı sūkūnda kavīdür lakin (3) bendelerinden şaķınmak gerek hīn-i muzāyıkada hīlāf semte (4) çeküp halkı tahrik ederler ‘an-ķarīb görüle zamān-ile (5) ba‘dehu bir ūshzāde gele ūahīb-i ‘atā ve muhibb-i ‘ulemā ve mu‘īn-i fuķarā (6) ve maħbūb-ı ū‘arā ve maķbūl-i evliyā olup çok yıllar (7) ‘ömür süre ve anı evlādından biri hacc edüp (8) biri deryā seferin edüp Frengistānı harāb ede (9) ve Geylānı daħı fetħ ede inūā’illahū ba‘dehu üç bürāderler (10) gelüp biri ūarāba biri nisāya ve biri maħbūba mā’il ola (11) ol ħamra mey(i)l eden esrār daħı yiyüp naķrīze mübtelā (12) olup ‘amelden ķala ve nisāya meyl eden kimesneniñ ħālī (13) nice olur Allah bilür ammā maħbūb-dost olan ūā’ir (14) ve ehl-i ķalem ve muūāhib ve ‘ādil ola inūā’allah ba‘dehu (15) bir devirde üç bürāder cem‘ olup pederleri ħa‘yatında (16) çok ğazālar edeler ve birbiriyle ķavl ede pederleri fev- (17) tinden ūonŗa birbirine ‘adāvet itmeyeler hem pederleri fevtinde

15b

(1) büyükleri pederi taħtına geķüp biri Bağdada vara ‘Acem (2) vilāyetin fet(i)ħ ede ba‘dehu vefāt ede evlādı ķalmaya (3) ‘Acem Rūma mülħaķ ola ve Mıūırda sākin olan fevt (4) olduķda oğlı Rūm pādiūāhına ‘āūi olup (5) ħuccāc tā’ifesiñ rencīde ede Rūmdan aŗa tebdīl ūū- (6) ret-ile bir pādiūāh-zāde varup Mıūırda anı ķatlı edüp (7) yerine pādiūāh olup Mıūırı zābt ede ba‘dehu (8) ūshzādeniñ babası Rūm pādiūāhı iken fevt (9) olduķda bu ūshzāde Mıūırdan gelüp pederi taħtına (10) geķüp ‘Arap ve ‘Acem Hindū ve Yemen ve Mağrib vilāyetlerin (11) fet(i)ħ edüp zābt ede bī-avnillah bir devirde (12) bir pādiūāhıñ on dōrt oğlı olup her birin (13) bir vilāyete ğōndere ba‘dehu kendi fevt olıcaķ bu bürāder- (14) ler birbirine ķız vērüp ķız alalar ve bir zamān (15) bir pādiūāh-zāde pederiniñ ūzerine ‘asker çeküp (16) babasını helāk edüp ba‘dehu cūlūs ede muķaddemā zikir olınan (17) on vilāyete pādiūāh olan on dōrt bürāderiñ

(N2)13a

(19) ve kendü bürāderleriñ

(N2)13b

(1) alup zābt ede ba‘dehu bir devirde iki ūshzāde pederleri ūağ iken birbiriyle (2) ceng edüp ikisi bile ceng iķinde yaralanup helāk olalar pederlerinin (3) iki yaūında bir oğlı olup nesli münķatı‘ olur deyü ħavf edeler ammā (4) bī-

emrullah pādişāh bir haylī mu‘ammer olmağ-ıla gelüp yatuşup ba‘de’l-bedr tahtına (5) geçüp ḥatā’ olmaya ve bir devirde on bürāderler pederleri fevtinde dört kerre (6) ‘azīm ceng edüp ba‘dehu biri mağribe ve biri Mışıra varup pādişāh (7) olalar ve biri Tatar da helāk olup ve biri daḥı ulus beglerine (8) varduğda anlar daḥı bunu Ḳarabağda hemdāna qarīb yerde olan şāha (9) gönderüp şāh buna kızın vērüp geçinüp giderken şāh fevt olup (10) evlād-ı zekūrı qalmamağ-ıla yerine pādişāh ola bürāderlerin biri (11) Rūma pādişāh olup sā’iri mürtefi‘ ola bī-izn-i te‘āla ve bir devirde (12) bu şehzāde pādişāh olduğda yedi sene geçe erkek oğlı olmaya ba‘dehu bir hekīm (13) ḥazıq ilāc edüp oğlı olup yerine tahtına geçüp nesli münḳati‘ olmaya (14) bī-iznillah te‘āla Āl-i ‘Oşmān bir mertebe ḳudret ü ḳuvvet ḥāşıl ede ki ta‘mīri (15) mümkün olmaya ve bir devirde ‘Acem şāhının kızını bir şehzādeye gelin götürerler (16) ammā evlādı gelmeye ve bir şehzāde Yahūdī kızını sevüp nikāḥ ede ammā toğurmaya (17) ba‘dehu toğan oğlan pādişāhı helāk ede ve bir şehzāde dervīşlik (18) iḥtiyār edüp بیادوب ‘Arab ve ‘Acem ve Hindī seyr edüp Şāma geldükde (19) pederi fevt olup vara peder Bekir tahtı بکر ve صیت itdi deyü da‘vā

(N2)14a

(1) edeler götürüp Rūma pādişāh edeler ziyāde ‘ādil ola بعثاته-Allah (2) te‘āla ve şehzādelerden biri gāyetde bahādır olup pederi sağ iken ser-‘asker (3) olup haylī vilāyetler feth ede ba‘dehu tahta geçüp sonra eceli ile vefāt ede (4) ve bir şehzāde ehl-i ‘ilm ve şā’ir ve maḥbūb-dost olup şehir oğlanlarını (5) içerüye alup mübāḥaşe eyleye o dem şehir oğlanı zavallular ‘ulemā ve meşāyih gibi (6) zilletde qalmayalar anıñ devrinde i‘tibār bulalar ālā ‘ulemā ve meşāyih چندان degil ki (7) ammā bir rivāyetde³⁴ ‘ulemā ve meşāyih daḥı ziyāde i‘tibār itmek مغزیه var ve bu (8) şehzāde ḥacca gidüp sonra gelürken yolda pederinin fevtini işidüp bürāderi (9) üzerine gelmeyüp Mışırda qalup kendi başka sikke ve ḥuṭbe yüride ve yazın (10) dost şehzāde bir şehirlü kızını alup sonra cariyeler alınca şehirlü kıızı (11) bunun cariyeye varduğını haber alduğda cariyeye ḥāmile iken zehir vērüp (12) öldürdükde pādişāh daḥı şehirlü

³⁴ Elif unutulmuştur.

kızını helāk êde pâdişâhlar bir zamāna degin (13) menkūha tıtmayalar ve bir zamān vezîr-i a‘zam bir şulţān alup bir güzel kıızı (14) toĝup yetişdükde anı Őehzādelerden biri nikāhlaya ve çünki tahta geçüp (15) kıayın atası Őadr ve kıāl verüp Mışıra Őulţān êdüp lakin (16) zarafetle aña bir ot yedüreler ki erkek oĝlı olmayup ba‘dehu vefātda Mışırı (17) yine Rūma mülhak êdeler ve bu Őehzāde

16a

(1) ve lâĝar leng olup pederinden altı biñ atlu beř biñ (2) yayak ‘asker alup sekiz yüz pâre top tüfenk (3) ile ‘Acem diyārına dūřüp üç sene anda kışlaya pederi (4) nāmına huţbe okıda ve sikke yürüde Horāsāna dek (5) zabt êde vaqt-ı Őeher ve yaz bahārda Geylān üzerine (6) varup bir dereden geçerken üzerine tař dökeler (7) ayaĝı kıırılıp nā-çār Geylānı fet(i)h itmedin dönüp Kıaramana (8) gelince pederiniñ fevti ve kıarındařınıñ tahta geçdüĝin (9) haber alınca ‘ömri āhir olunca Kıaramanda kıala tahta (10) geçen bürāderi māh be māh hāzineden günde iki yüz (11) altun vazīfe êdüp göndere tā ölünce kıanā‘at (12) êde salţanata tālīb olmaya İdrīs nebī lisānı (13) üzre pâdişāh-ı tahta emere dërler Tatar lisānı üzre (14) ve İdrīs nebī lisānı üzre hām dërler (15) Yunan dilince mehār gelür lakin bizim bildüĝümüz (16) emere Türkîde gelür zîrā Hāzret-i ‘Ālî kerremallahü ve cehu (17) cedvelinde emere ki dildür pes eşşah kıav(i)l budur ki

16b

(1) lisān-ı İdrīs nebī hām Yunān mehār ve daĝı Hāzret-i (2) ‘Ālî lisānında emere gelür ammā bir kıav(i)lde ol Őehzāde (3) Kıaramanda kıarār itmeyüp Őoņra ‘Acem vilāyetine (4) varup evvelden fet(i)h itdiĝi yerler kıılıc kıarbiyla (5) zabt êde ba‘dehu vefāt êde evlād-ı zükürü (6) kıalmayınca ‘Acem bi‘l-cümle Rūma kıatıla ba‘de‘l-fenā ve bir rivā- (7) yetde bu ifnāyı vücüd êdicek ol diyārlara (8) evvelki Őāhibleri gelüp her biri pâdişāhlıĝını zabt (9) êde ve birbirlerine kıılıc çekmeyeler ve bir Őehzāde pederini (10) hīle ile tıutup bir kıal‘ada hāb(i)s êdüp (11) kendüsi tahta geçe ‘ömri āhir olunca yılda bir kerre (12) gelüp pederin ziyāret êdüp ‘özürler dileye sebep (13) bu ola ki ol hāb(i)s olan pâdişāh vaşıyyet- (14) nāme yazup fevtimde yerime kıalan oĝlum pâdişāh (15) olsun deyü bu vaşıyyet olmayan oĝlı için (16) bunu hāb(i)s êde (êde)³⁵ ve bir Őehzāde daĝı dervışlik (17) ihtiyār êde ‘ālî hāne-kāhlar binā êde meşşahat

³⁵ Metinde “êde” sözcüĝü tekrar yazılmıştır.

17a

(1) éde gūşe-i vahdetde ef'āl-i zemīme³⁶sin ahlāk -ı (2) hamīdeye tebdīl taşfiye kal(i)b éde (3) tū ile 'ārif-bīllah olmağ-ıla maẓhar-ı elţāf-ı (4) ilāhiyye olup vilāyete kadem başa ve pederleri (5) vefātında salţanata da'vet olunduğda kabūl (6) itmeye ve bürāderiniñ dahı in'āmını kabūl itmeyüp (7) fenādan beķāya érince faķ(ı)r libāsından çıkmaya (8) ol zamān meşāyih i'tibār bula ba'dehu (9) bir şehzāde gele hevāya mūta'llik sāz āleti (10) ve ħar(i)b āleti gibi ve nice dūrlı ma'ācīn ve nice (11) mükeyyifāt ve ħam(ı)r ve eşribe ve müferriħ muķavvī (12) ğidālar peydā éde bir zamān Rūm ħalkı ħarābātı (13) ola bu zikir olınan şehzāde bu kadar hevāda (14) iken yine bir vaķit namāzın terk itmeye ve anıñ dev- (15) rinde ri'āyā zulum görmeye ammā gūne gūne şarāblar (16) peydā édüp her birine isim ķoya meşelā

17b

(1) fī gül-şen fī gül-zār fī dil-rubā fī dil-güşā fī sār fī dil-nüvāz (2) bu üslūb üzre temām bir ķar(i)n böyle yürüye ba'dehu bir şehzāde gele (3) mezkūrātı def(i)' édüp anıñla helāk édeler (5) ve namāz kılmayanları kırık gün ħab(i)s édeler zekāt (6) vermeyen mün'imlerin cümlesin teftiş édüp (7) mālların alup ğazāya göndereler ve ħacc-ı şerīfe (8) gitmeyenleri güci yiterse cebren ve ķahren ħacca (9) göndereler ve cümle oğlancıklar babalarından (10) gördikleri şalāh üzre olalar zīrā herkese (11) şalāh tazelikte kārduz niteki ħaķ te'āla buyurdu (12) **Yā eyyuhā-lleżīne āmenū-t'tekūahlāhe vebtegū ileyhi'l-vesīlete**³⁷ (13) pes bu āyet-i kerīme şāhid-i 'adldür ki cenāb-ı ħaķķa (14) imān getüren ķullara Allahü te'āladan yaña vesīle (15) taleb itmek vācibdür imān-ı ħaķīķi şems-i ma'nevī (16) mü'miniñ ķalbinde tulu' itmek-ile ķur'an vesīle

18a

(1) ve anıñ zāhir bāṭın ma'nāsına muṭṭali' olan (2) insān-ı kāmildür zīrā Faḫr-ı 'ālem Muḫammed şallallahu 'aleyhi ve sellem (3) buyurur ki **Men lā şeyḫa lehu la dīn lehu**³⁸ imdi mürşīd -i (4) kāmile érmeyen imān-ı ħaķīķi bulamaz ya'ni 'ilme'l-yaķīn (5) ħaķķ-e'l-yaķīn olamaz pes imdi pādişāh-zādelere lāyık (6) ve münāşib olan gāhī insān-ı kāmil ile muşāhib (7) édüp 'ilm ü zāhir ü bāṭın taḫşīl édüp (8) insān-ı kāmil ola ķavl-i müneccimine 'itibār olmaya (9) ve aḫķām-ı rehāle mültefet olmaya zirā bunlar ħām (10) ħayāldür keşf-i kerāmāt

³⁶ Metinde "zemīme" sözcüğü "Zemīme" biçiminde yanlış yazılmıştır.

³⁷ Maide Sūresi 35. Ayet.

³⁸ Hadis.

ve taşarruf bunlardan (11) zühür itmez rumûz u künûz ve esrâr-ı ilâhîye i'tibâr (12) édüp ehkinden dür olmaya fî zemâninâ keşf-i (13) kerâmât meşâyihdedür 'ârif-i billahı bulup (14) muşahâbet itmekden hâlî olmayalar bunlara taklîd (15) itmek-ile bu 'il(i)m bulunmaz ve bu 'ilm-den âhîz olundı demek (16) keşf-i kerâmâtı olmayanın suâli degildür haq sübhânehu (17) bir kûlma bildürdüğini birine dağı bildürmek lâzım

18b

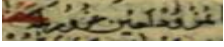
(1) degildür cümle 'ulûm 'ibādına haq te'alanın ihsânı-ile gâyet (2) ve hidâyetledür ve insân haq te'alanın kemâlât-ı mazharıdur (3) ba'z-ı 'ibādına 'ilm-i zâhir ve ba'z-ı 'ilm-i bâtını vemişdür (4) imdi eger ehl-i bâtından bilür bu 'il(i)m var ise (5) eger noqşanı bulursa şer(i)h ve izâh eylesün (6) sikke-yi mermerde qazsın tâ ki zikir olınu tevârih (7) kendisi bâ'is ve tezekkür ola faşl-ı râbi' şehzâde-gân (8) lâlâri kavâ'ididür hâlâ erkân-ı kibârda olan (9) lâlâlar vüzerâ gibi aḥkâm-ı 'adâletdedür ve istikâmet (10) üzre olan lâlâlar şehzâdeyi halkın (11) bed-du'âsından şakınurlar ve şakınmayanlar istikâmetde (12) degildür ve dağı lâlâriñ gâyet eyüsi dâ'im şeh- (13) zâdeleri şalâh hâle meyl itdürüp şulehâ-ile (14) ulfet itdürür du'âları-ile ef'âl-i zemîme³⁹sini ref' (15) édüp naşihatlerini ve du'âlarını aldurup aḥlâk-ı (16) ḥamîde şâhibi olup ve tedbîr-i salṭanatda lâlâya (17) suâl olunduğda ḥayra sevq édüp fuqarâya enfa'

19a

(1) olan nesneyi edindür ve şehzâdeleriñ dostı (2) 'aksine olan degildür 'adüv(v)sidur zîrâ ḥayra (3) sevq eden fuqarâya enfa' nesneye delâlet anıñçündür ki (4) senden şudur eder ki lâbüd taqdîre muvâfiq gelmek-ile (5) tarafına nef'î muqarrerdür pes şehzâdelere gurûr (6) verecek nesneye sevq itmeyeler zîrâ dünyâyâ (7) ve dîne ḥuşûşâ salṭanata zarar vürür nesneye (8) sevq itmek dostluq olmaz belki maḥzâen düşmanlık (9) olur dostluq oldur ki şehzâde mizâcına (10) göre söylemeye haqîkat hâl ne ise anı söyleye (11) vebâlden ziyâde şakına meger ki haqîkat sözüñ (12) tahtında fuqarâya zarar ola ol zamân te'vilât-ı (13) ma'küle ile cevâb verele ve dâ'imâ ḥuzûrında (14) enbiyâ ve evliyâ menâkıbları zikir olma ve pâdişâhlardan (15) selef ola 'adâletle meşhûr olanlarıñ itdükleri (16) 'adâletleri hikâyet édüp şehzâdeyi 'adâlete meyl (17) itdürmege sa'y edeler tâ ki şehzâdeniñ ve kendileriñ

³⁹ Metinde "zemîme" sözcüğü "Zemîme" biçiminde yanlış yazılmıştır.

19b

(1) ve kendilerinin āhiri ve ‘ākıbeti ḥabīr ola aḥvāl budur ki (2) Ḥazret-i Ebu El-Beşer Ādem Şafī ‘aleyhisselām cennette (3) ḳala idi ḥasedden azāzil⁴⁰ ifsād edüp buğday (4) yedürdi āhir nüzüllerine bā’ iş oldu ğurūr-ile (5) cennetten dūr olup şonra niçe tazarru’ niyāz-ile (6) dā’im girye vü zārı ile cürmi ‘afv buyurılıp (7) yeryüzinde ḥilāfet verildi nitteki ḳurān-ı ‘azīmde (8) buyurdi ***İnnā ce’alnāke ḥalīfeten fil arḍi fahküm***⁴¹ (9) ile tesellī buldı şāniyen ğurūr-ile Ḥazret-i (10) İbrāhīm ‘aleyhisselāmı ateşe itdi cenāb-ı ḥaḳḳa tazarru’ (11) ve niyāz itdi nār aña berden ve selāmen oldu imdi (12) ğurūra düşen tekebbürlik sebebiyle helāk oldu (13) ḥaḳ te’āla āhir Mezūdī bir za’if mekes helāk (14) itdi şālīşā Fir‘avn-ı la’in enāniyyet ile da’vā-yı (15) ulūhiyyet itdi Mışırda sultān idi saltānatı (16) kendüye fā’ide itmeyüp Ḥazret-i Musa ‘aleyhisselām (17) du’āsı-ile Nile ğarḳ oldu niçe kimseler daḥı anıḡ

20a

(1) da’vetine inandılar anlar daḥı ğarḳ oldu dā’im a’dā’ (2) üzre mansūr u muḳaffer olanlar ḥaḳ ile āşinālık (3) taḥşil edenlerdür tazarru’-ı niyāzdan ḥālī o⁴² (4) olan ber-murād olmaḳ olmaz ḳatī nādīr vāḳi’ o- (5) lur imdi lāzım olan şehzādeyi ḥişāl-i (6) enbiyā ve evliyāya delālet edeler fī zemāninā (7) Rūm şehzādeleri ḳānūn üzre muḥāḫara (8) ve tehlikededür muḥkem tedārik gerekdür ğaflet (9) maḥalli degildür zīrā hemān kendi nef(i)slerine degil (10) belki evlād içündür dünyāda münḳariż (11) olmayup ‘ibādullah āsūde-ḥāl ola pes (12) bu ma’nā ‘ibādullah du’āsıyla olur ‘aksinden (13) el’iyāzū-bīllah yine ‘ibādullah bed-du’āsıyla olur (14) fā-fehm meşīḫat eden şuleḫāya ri’āyetler edüp (15) dā’im du’aların aldurmaḡa sa’y edeler tā ki dīn (16) devlete ġālib olalar meşāyiḡ du’alarında ve evrād (17) ed’iyelerinde müvāfiḳ evrādlarında ‘azīm te’sīr

20b

(1) vardur işāretler-ile ḥaḳ te’āla düşmalarına ġālib ede (2) ***Himmetü’r-ricāl taḳla’u’l-cibāl***⁴³ mefhūmı üzre ḳur’an-ı (3) telāvetini kendilere mu’tād edeler ve bendelerin daḥı (4) meşġul edeler ehl-i sūnnet ve cemā’at mezhebi üzre (5) sülūk edeler delīl budur ki ***Feulā-ike***

⁴⁰ “azāzil” sözcüğü “azāzil” biçiminde yanlış yazılmıştır.

⁴¹ Sad Sûresi 26. ayet.

⁴² Metinde “o” harfi satır sonuna da yazılmıştır.

⁴³ Arapça ifade.

yubeddilullāhu (6) *seyyiātihim hasenāti*⁴⁴ ibâretinde (7) İmâm-ı A'zam rağıyallahü 'anhü mezhebi üzre olup (8) taleb-i âhîret itmek gerekdür tâ ki Allahü te'âla seyiyâtını (9) hasenâta tebdil eyleye *Ve lâ tulkû bî eydükum* (10) *ilet tehlu keti*⁴⁵ mazmün-ı şerîf-ile 'âmil olup (11) kahrından şıfat-ı luţfına *E'üzubike minküm* mefhümü (12) kendiye pîşe edüp 'âmil ola kendüsini (13) Cebriyyeden hâlâş êde zîrâ anların delîlleri (14) *Es-sâidü saide fî batni ümmihi, ve's-şakiyyü şakiye fî batni* (15) *ümmihî*⁴⁶ kelâmıdır sa'âdet ve şekâvet kişiyeye anası (16) karnında muqarrerdür şonra tebdil olmaz bunlar Cebriyye- (17) dür bu söz ise bâtıldır i'tibâr olmaz zîrâ hadiş-i

21a

(1) şerîfde me'mûldür ki ama⁴⁷ âdemiñ kalbidür 'anâşır (2) hasebiyle bundan şudür eden kal(i)bden toğan (3) ma'nâdur imdi öyle olıcağ muşâhibler şehzâde- (4) leri cebre düşürmeyüp şalâha meyl itdüre- (5) ler tâ ki anaları karnında ehl-i sa'âdet olup (6) salţanata lâyıq olmağa bâ'ış olalar fe-emmâ tebdîr-i (7) salţanatta şehzâdelere lâlâlar itmeyüp küstâh-âne (8) vaz' itmeyeler ba'z(ı) vaqıtde lâlârında 'özür edüp (9) keşf-i râz itmeyeler ammâ 'adle müte'allık umürda lâlâ- (10) lara naşîhat itmek lâzımdur belki vâcibdür dünyevî (11) umürda ve uhrevîde dahı naşîhat ho'çalara (12) vâcibdür fî zemâninâ şehzâdeyi tebdîr-i salţanatta (13) hayra delâlet ve güş-mâl êder güş-mâl enfa'dur zîrâ ho'ca- (14) lar salţanat müteessîr olduğda cümle mevâliye taşaddur (15) itmek olur ve dahı erkân-ı salţanata vâcibdür ki (16) şehzâdelere ile mâl cem' itdürmeyeler zîrâ (17) mâla ne hâcet ve i'tibâr ancak mâl nuhûset

21b

(1) ve belâ def'ine bir âletdür *Eş'sadaqatü terüddül belâ ve tezyîdil 'ömr*⁴⁸(2) muktezâsınca imdi biz yine şadede gelelim pâdişâh-ı Rûmuñ (3) ismi Aşmed oğlı ismi Sulţân Murâd ola şâlih (ve 'â)⁴⁹ (4) ve 'âdil olmağ-ıla salţanata hayâtında teslîm edüp (5) Sulţân Aşmed bir oğlın Mışıra ve bir oğlın Tebrize (6) ve bir oğlın mağribe irsâl êde ve bir zamân gele ki (7)

⁴⁴ Furkan Sûresi 70. Ayet.

⁴⁵ Bakara Sûresi 195. Ayet

⁴⁶ Hadis.

⁴⁷ "ama" biçiminde yanlış yazılmıştır.

⁴⁸ Hadis.

⁴⁹ Sözcük diğerk satırda tekrar etmiştir.

Muhammed dil-güşā şehzāde ola lālāsının ‘adl-i (8) şehāsın ve kendiye meyl-i maḥabbetini görüp salṭanat umūrunda (9) ve tedbīrinde aḡa keşf-i rāz édüp müşāvereye (10) idḡāl éde ba‘dehu bürāderine maḡfī mektūblar göndere (11) karşıdan gelürken oḡ ile urup helāk éde (12) ve daḡı mekātibinde nā-ma‘ḡul mektūblar bulına ḡıyāneti (13) zāhir ola ve daḡı bir pādişāḡın fevtinde iki (14) oḡlı ceng itmek için bir şahrāya çıkalar ol (15) gice şehzādenin biri ḡaste olup lālāsı (16) anı gizleyüp kendisi tebdīl şüret értesi ‘asker (17) çeküp bürāderini sıyup beş konaḡ yer gidüp

22a

(1) taḡta érdükde şehzādenin ‘aḡlı gelicek kendi- (2) sini taḡt-ı salṭanat üzre bulup lālāsını (3) vezīr-i ‘aḡam édine ve daḡı bir şehzāde lālāsı (4) urup helāk éde ammā salṭanatda kimsenin kılına (5) toḡunmaya Lāle-ruḡ nāmına bir cāriye pādişāḡ- (6) dan bu aḡvāli suāl éde pādişāḡ cevāb (7) vére ki şimdi āḡar kimseden pādişāḡ olacaḡ (8) yoḡdur vüzerāya iḡtilāl vére ammā lālālarda (9) ḡavf vardur zīrā pādişāḡ olan şehzādenin (10) ḡulları rif‘at bulup bürāderinin ḡulları (11) ibtizālde ḡalır anıḡün lālālar tarafından (12) müşāvereyi kesmezler işde bu maşlahat için (13) ḡat(ı)l itdim déye ve bir zamān ola ki bir şehzādeye lālā- (14) lardan biri déye ki sulṭānım bürāderinüz var āḡir (15) nice olur tedbīr-i salṭanatda ḡiḡ bu hevlü göze (16) bir ḡidmet buyurmayasız dedükde şehzāde daḡı (17) cevābında déye ki bürāderimden saḡa maḡfī mektūb

22b

(1) geldi gibi ki baḡa salṭanat suāl édersin rāz çekmek (2) terk-i edeb degil midür bu ma‘ḡüle suāle feth-i kelām édersin (3) déyüp sākin oldı tārīḡ-i kitābdan sonra (4) şehzādenin ḡatında ancaḡ ḡo‘casıyla meşāyiḡ (5) i‘tibār bulup şehzādeyi ḡüş-māl éder tedbīr-i (6) salṭanatda ve ‘adālet ḡasdına rey-i tedbīr ve bi‘l-cümle (7) müşāvere bulanlar ile olup muşāḡibleri (8) ve sā‘irden aşlā bir ferdin sözine iltifāt (9) itmeyeler zīrā keşf-i rāz éden muşāḡiblerdür (10) ve setr éden ḡo‘ca ve meşāyiḡdür deyü tenbīh (11) olundı faşl-i ḡāmis müftileri beyān éder (12) ḡālā tārīḡ -i kitāb Rūm pādişāḡı ḡatında olan şeyḡ- (13) zāde olmaḡ ile zāhiri ve bātını ma‘mūr hem (ser)⁵⁰ (14) serī‘dür ba‘dehu serī‘ olmaya ve bir daḡı gele a‘lem (15) geḡine isminde ḡarf-i ‘illet nārī ḡar(i)flerden ḡayrı (16) ḡar(i)f bulına pādişāḡ tāze ola ḡamra müte‘allıḡ olan (17) ḡuşuşda müftī incine ve daḡı bir müftī gele ‘ālim

⁵⁰ Sözcük diḡer satırda tekrar yazılmıştır.

23a

(1) ve şā'ir ola ve ehl-i hevā ola ve bir müftī gele mescidlerde (2) namāz sūnnet iken anıñ devrinde kılınmaya herkes (3) namāzı evinde kılsun dēye borcu edā olunur (4) 'indallah suāl olmaz edāyı farz itsünler dēye (5) ve bir müftī gele ser-ḥōş tūtulup meclise geldükde (6) ziyāde ta'zīr emir ēde ba'dehu kırk gün ḥab(i)s (7) ēde pādişāha müşāvere itmek-ile ve bir müftī gele (8) cāhiliñ namāzı şerā'itīn bilmedin cā'iz degildür (9) dēye ve şūfileriñ rakşına tevbe itmedin şalavatın⁵¹ (10) ve şahādetlerin cā'iz degildür dēye ve daḥı müftī gele (11) 'Acem ola ders-ḥānelerde Fārsī oḳına ve bir (12) müftī gele 'ārif ola aṣlā küfre müte'allıḳ fetvā vėrmeye (13) ḳat'ā telef-i nefse rāzī olmaya fetvāsında te'vīller (14) yaza ḥaḳ-ı 'ālem rāzī ola ve bir müftī gele ehl-i ḥāl (15) ola zamānında ne ḳadar meşāyiḫ var ise yoḳlaya (16) ehl-i ḥāl olanları pādişāha 'arz ēdüp (17) ḥalīfe ēdine ve vazīfeler itdüre ve bir cāhil müftī

23b

(1) fetvāsını ḳaşaba ve ḳaşaba döndereler pādişāh muşāhibi (2) ola ve bir müftī gele ehl-i İslāma ḳıtāl itdüre fetvā (3) vėre ve bir tāze pādişāh olup iki vezīr ile ol (4) müftī(yi)⁵² bir gice helāk itdüre ve bir müftī gele ol tāze (5) pādişāh anıñla muşāhib ola ḥam(1)r eden sipāhīniñ (6) 'Ulūfesin kese tevbe ēdene yine muḳarrer ēde işbu (7) pādişāh-ı mezkūruñ isminde bu ḥariflerden ḥarf (8) bulına ل (lam), م (mim), ي (ye), ن (nūn) 'ādil ve saḥī ola vezīri Ḳāsım (9) ḥar(i)flerinden ola bir müftī gele anıñ devrinde emīn (10) eline varup mühürlene yalnız müftī imzāsıyla (11) mühürsüz 'amel olunmaya ve bir müftī 'azl olinup (12) maḡribe sürilürken mevālī ḡulūvv ēdüp men' ēdeler (13) bir müftī gele 'azlinde maḡribe vara şehzādelerden biri (14) maḡribe inüp anı ho'ca ēdine ba'de zamān Rūma gelüp (15) müftī ola ve bir müftī vezīr ola ḳāzī- 'asker ola fetvā (16) vėrürken fevt ola ve bir zamān gele ki bir ḳānūn bilür (17) kimse naş(i)b olinup müftī ḳapusu gibi ḳapusu işleye

24a

(1) ḳātibler şüret yazup cevāb-ı şāfī çıkarup (2) anıñla 'amel olına işbu işāret yaḳın zamānda (3) zāhir ola Ḥazret-i Muḥammed mehdī ve Ḥazret-i 'İsa (4) 'aleyhisselāmıñ zamān-ı şerīflerinde müftī olmaya (5) bunlar her umūrı kendiler göreler zīrā cem'-i (6) umūr kendileriñ re'y-i şerīflerine müfevvezdür (7) Allahü a'lem faşl-ı sādīs ḳāzī- 'askerler beyānındadır (8) tāriḫ-i kitābda vāḳi' olanlarıñ biri cerī biri saḥī (9) ve biri ḡanīdür ammā

⁵¹ "Salavāt" sözcüğü metinde "şalavatın" biçiminde yanlış yazılmıştır.

⁵² Belirtme durumu eki hemze ile gösterilmiştir.

biri fakîrû'l-hâldür ba' dehu bir 'âlim (10) fâzıl şer'î muhkem dostluğı kavî kimesne olup (11) hayli zamân karar êde ve bir müneccim kimse gelmek ihtimâli (12) vardır ammâ zuhûri yok ne dâhil ne hâric (13) ammâ fetvâya liyâkati vardır ve bir kâzî- 'asker gele (14) ne zâhid ne fâsık ne 'âlim ve ne câhil ve ne saĥî (15) ve ne ĥasîsdür bunun yerine bir tama' -kâr kimse gelüp (16) mütelevvin ola sekiz sene (sekiz sene)⁵³ karar êdüp (17) niçe câriyeler êdine cimâ' a mâ' il ola aña câriyeler

24b

(1) vèrenlere daĥı manşib vèrile ve bir 'ârif ü fâzıl gelüp (2) 'ilm-i kemâl-i ma'rifete göre manşib vère vüzerânın şefâ' atıyla (3) vèrmeye müsteĥakkına vère ol vaĥit İstanbula (4) Kara Muĥiddîn kâzî- 'asker ola ve bir müftî gele anıĥla (5) düjür ola ve bir ter yâsemen-zâr ve nizâr ve dirâz ve lâ- (6) ĥaz ve ĥurûs gözlü kâzî- 'asker gele ehl-i 'ilm (7) olmağ-ıla 'azl olmaya ve bir kâzî- 'asker müftîniĥ (8) kıızın ala sonra beş sene mikdârı müftî olmaĥ (9) var böyle işâret vardır ve Mışırdan kâzî- (10) 'asker olan ziyâde maĥbûl-i pâdişâh ola (11) çok eyilikler göre ve Edirne şehrinden gelen ĥalîz (12) olup menfûr-ı 'ulemâ ola âĥir 'alevî 'ulemâ ile (13) ve 'alevî 'âm(m) ile şikâyet olunup 'azl olma (14) ve Aĥmed ile Muĥmûd iki gele ammâ yine bir günde (15) gideler gibi Allahü a'lem ĥâlâ târiĥ-i kitâbda olan (16) gibi bülend olmaya sukûnetde 'ömür süreler (17) ve Sinân az zamânda gidüp yerine Kadri geĥüp

25a

(1) hayli devrân süre ve Kâsım gelüp ĥilm ĥasebiyle (2) (ile)⁵⁴ hem- 'aşır olup hayli 'itibâr bulalar ehl (3) ola lakin ĥalîz ola ve hod-bîn ola ammâ (4) vüzerâdan 'itibâr bula ve sonra oturaĥ olup (5) ĥala İbrâhim bilâd-ı erba' aya kâdî olduĥdan sonra (6) herĥankısından ma'zûl ol diyârın ĥalkı ardınca (7) mâtem êdeler ĥuşşûd olduĥları için sülûkında (8) daĥı taĥvâ vü zühd ve 'ilm-i ma'ârifde kavî olup (9) âĥir kâzî- 'asker ola ammâ müftî olmağı 'öm(ü)r (10) vefâ itmeye Bursadan ma'zûl olduĥda ateş (11) düşe Edirnedeki gitdükte 'azîm ĥaĥt ola (12) Mışırdan gitdükte 'azîm tã'ün ola (13) İstanbuldan 'azl olunduĥda zelzele ola (14) ol vaĥit 'ulemâ târiĥ koyalar kâzî- 'asker (15) olunca böyle 'alâmet zuhûr êde maĥbûl-i (16) pâdişâh ola 'ulemanın daĥı maĥbûli ola (17) yedi sene kâzî- 'asker olmasına cedvelde işâret

⁵³ Sözcük, önce kırmızı mürekkeple sonra tekrar siyah mürekkeple yazılmıştır.

⁵⁴ Sözcük 2. Satırda tekrar yazılmıştır.

25b

(1) vardur zīrā ع (ayn) gelür seksen sene 'ömri olup 'öşri ki yed- (2) idür yedi sene zamān manşıbı olup öyle gide bī-iznillah (3) ve dağı Mışır kâğısı anda iken ya da 'ādil olup (4) kâzī- 'asker olduğda mürteşī olup 'azl olına (5) ج (cim) م (mim) ه (güzel he) ve bir kâzī- 'asker gele terkībāt ile hamr éder (6) deyü töhmet olunup 'azl olına yerine gelen zālīm (7) olup ma'zūl olduğda ol terkībāt ile ekl (8) éden teftīş olunup fakra düşe erkāndan ba'īd (9) yerde mekān tutup qarār éde ba' dehu kâzī- 'asker (10) üç olup biri Rūma biri 'Araba biri 'Aceme naş(i)b olına (11) nişāncı üç olup vüzerā ola pādişāh ne vilāyete (12) kadem başarsa aña naş(i)b olınan taşaddur éde ol vaķit (13) berāt üzre mühür vurur bir emīn naş(i)b ola kâzī- 'asker (14) ve kâğılar hüccetlerine mühür vuralar ve bir kâzī- 'asker (15) mevālīniñ dülbendin küççülde bir kat éde pādişāh (16) dağı küççük ve sivri şarına ve halk dağı taķlīd (17) édüp küççüldeler ba' dehu hūnkār kulları katıra binmeye 'ulemāya

26a

(1) destür sâ'ire yasaķ ola kâzī- 'asker katıra bineler ve bir zamān (2) pādişāhlar ayğırdan ğayrı ata binmeyeler bundan şonra (3) nizām bozulup pādişāhın sekiz ođlı kalup (4) birbiriyle ceng édeler yedi sene kâzī- 'asker (5) 'azl olunmayup dağı mabşıbdā olan kużātın cümlesi (6) yedi sene 'azl olunmaya ve ol şehzādeniñ (7) büyügi ve andan küççügi fevt olup üçüncileri (8) pādişāh ola sâ'irleri tađılıp gideler on bir (9) seneden şonra Rūm kānūnı āşikāre ola bu Rumūz-i (10) künūz te'līfīnde tāriħ hicretiñ toķuz yüz altmış beş (11) recebiniñ evveli idi bu seneden tā iki yüz yetmiş beş (12) seneye érince olacaķ kâzī- 'askerleriñ isminde işbu (13) hūrūf -ı 'aşer harifleri bulına ع (ayın), ر (re), ف (fe), ل (lam), ي (ye), م (mim), د (dal), ج (cim), ا (elif) (14) ba' dehu üç yüz geçince olanlarıñ (15) isminde bu hūrūf-ı seb'a bulına ز (ze), ش (şın), ا (elif), ي (ye), د (dal), س (sin), م (mim) (16) ba' dehu üç yüz yetmiş beş seneye varınca işbu hūrūf-ı (17) şemāniyye zuhūr éde ل (lam-elif), ع (ayın), ظ (zı), ذ (zel), ح (ha), ن (nūn) bu hūrūf cedvelde

26b

(1) yedişer (dal) د, (ha) ح ve sekiz olduğunı (lam-elif) ل iki hūrūf i'tibār (2) olunmađ-ıladur ve bir pādişāh gele ki kâzī- 'askersüz çıkup (3) seyirde gezerken dinleye maķāmına gelmedin emirler (4) vère şöyle ola ki günde biñ emir vērülmek lāzım (5) gelürse irtē ķomaya işbu devirde 'ulemāya 'ilmine (6) göre manşıb ola mülāzım olmaķ tertībi ref' ola (7) zīrā ki kâzī- 'asker yok ki yā cā'ize yā şefā'at-ile (8) yāhūd ruşūl zamān mülāzemetine ve faķirine merħamet (9) cehline bakmayup manşıb vère pādişāh öñünde imtiħān (10) olmađa muħtāc

olur pes herkes okumağa bā'is olup (11) 'ilm-i 'adālet intişārına sebep olur ba'dehu k̄āzī-
'asker (12) gelüp tertibi pādişāha 'arz itmek-ile muqarrer kıla on yedi sene (13) mikdārından
sonra manşūr u 'ādil ve bu 'umreye üç kerre (14) ihtimāli vardır ikisi Āl-i 'Osmāndan ola
ol manşūrda (15) ihtilāf vardır vezīr ola yāhūd pādişāh ola (16) yāhūd müftī ola yāhūd k̄āzī-
'asker ola 'adāletle (17) iştiḥār bula ve bu emereler Āl-i Osmāndan gibi ammā k̄āzī-

27a

(1) 'askerler cedvelinde gelür hikmetullah zuhūrında görüle (2) görenler ol zamān ma'lūm
ēdinür ziyāde keşf (3) mümkün degildir Ebu El-Fāzıl Āl-i 'Osmān k̄ānūnı (4) üzre otuz üç
sene k̄āzī-'asker ola bu daḥı (5) ne kişidür ma'lūm degildir şāhib-i tedbīr erkānlarındanur
(6) Allahü a'lem faşl-ı sābi' k̄āḍıları beyān eder tāriḥ-i kitābda (7) vāḳi' olan k̄āḍılardur ki
beyān olunur ammā şābit (8) ḥarāmīdür fī zemāninā mürteşī olan dūkelilerden (9) ḥaḳḳa
indürmek az çok az çok k̄ābildür ammā nā'ib bir emirdür (10) ekşer ḥilāf-ı şer' ḥükm ederler
ve bu maḥşülümüz deyü (11) medḥ ederler ri'āyet ēdüp niyābet vēreler ammā bir (12) 'ādil
pādişāh gele ki cümle k̄āḍıları üçer sene sicill (13) ēdüp yazduklarını müftī göre deyü emir
ēde (14) kabūl yine k̄āḍī ola ve alā medrese vēreler liyāḳatına (15) göre bu k̄ānūna çok zamān
kalmadı inşā'allah te'āla (16) ve daḥı bir 'ādil elli beş sene yedi ay ve bir k̄ulı da elli bir sene
(17) iki ay saltanat süre isminde ḥarf-i 'illet ola andan sonra

27b

(1) k̄uzātıḥ berātlerinde ta'yīn olınan vazīfeden ziyāde- (2) sin cem' itmege emīn naş(i)b
ēdüp bile maḥkemede oturup (3) yüz elli ise yevmi yüz elli aḳçesin beş yüz ise (4) yevmi
beş yüz aḳçesin k̄uzāta vērüp ziyādesini (5) cem'-i ḥazīneye beytü'l-māl ēde ve daḥı bir
zamān gele ki (6) zevā'idi mülāzımına vēreler ve daḥı gele ki mülāzım (7) olanlar manşīb
olunca üçer sene berāt-ile niyābet ēde (8) ve daḥı bir zamān gele ki k̄āḍılar 'itibār bulup (9)
her karyede bir nā'ib koyalar ve niyābeti iltizām ile vēreler (10) şimdi daḥı iltizām vardır
lakin kenār yerdedür (11) ve daḥı bir pādişāh gele şekvā ile k̄uzātı ma'zül (12) ēde nā'ibe
siyāset ēde Monlā Aḥmed-i Kebīr (13) muḥtaşar kitāb yazup pādişāha şuna bunıḡla 'amel
oluna (14) k̄āḍılar bunı isti'māl ēdeler deyü emir olına her k̄āḍī (15) maḥkemesinde ḥāzır
olup anıḡla 'amel ēdeler ol (16) muḥtaşar kitāb yüz faş(1)l otuz bāb on bir biḡ mes'ele (17)
şureti ola ekşer işāret ḥurūf ola ve daḥı 'āleme bir

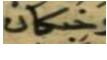
28a

(1) şāhib-i kemāl gelüp nām-ı hurūf Fīrūz ola (2) bir k̄anūn-nāme peydā édüp anda Monlā Aḥmed-i Kebīriñ (3) muhtaşar kitābıñ yanına koyalar öyle şer‘-i şerīf (4) icrā olına k̄anūn üzre yürüye yedı yüz sene (5) tertīb bozulmaya Allahü a‘lem ve daḥı bir pādişāh (6) gele ismi Aḥmed-i Tavīl ola Aḥmed Tavīl vezīr (7) ola yāḥūd müftü yāḥūd Mışır ḥākimi ola kuzātını (8) teftiş éde şark kuzātını ğarba ğarb kuzātını (9) şarka süre ehl-i ‘ilme cefā ve ḥakāret édicek (10) fevt ola şonra Murād Ḥan gelüp mürteşilere (11) siyāset éde yerine mederese vère ammā yine (12) kuzāta ri‘āyetler éde bu zıkr olınan az zamān (13) içünde bir nümāyān ve şā‘ir ü muşāhib kādī gelüp (14) pādişāh muşāhibi ola ammā ğurūrından mürteşi (15) dimāĝ olup şer‘e muḥālif vaz‘lar édüp (16) fetvālar kabūl itmeyüp ‘ulemāya ihānet üzre (17) olıcak ‘ulemā cem‘ olup pādişāha ruḳ‘a şunalar pādişāh

28b

(1) daḥı bir gice evine adam gönderüp var gör (2) zarāfet-ile kādī ne ḥāldedür vākıf olup beĝe ḥaber (3) vèrdükde ol kimesne daḥı varup kādīniñ (4) kapusını açuḳ bulup içerü girüp görür ki ḥamr (5) meclisi ḳurmuş ve ol meclisde bir alay Yahū- (6) diler görür içlerinde müslimān bu ḳul daḥı bir tenhā (7) köşede kendiyi pinhān édüp seyr éderken (8) görse ki kādī olacaḳ mel‘ün bir şār‘ī ‘örf-iyye (9) ile şalını şalını gelüp meclise oturup dèye ki bu (10) Türkleri görüñ ki bizim ḥālimizi bilürler mi eger bunlarıñ (11) ‘ulemāsında ve meşāyiḥinde ve pādişāhlarında idrāk (12) olaydı beni bilürlerdi ammā ben yarın varayın (13) pādişāha Yahūdī şadāḳı nice idügin zıkr édüp (14) pādişāhı kendi dīninden uşandurayın deyü kerem (15) olup urduĝı lāfları ol ḳul gelüp pādişāha (16) ḥaber vère şabāḥ olduḳda kādī gelüp Yahūdī (17) dininiñ medḥin éderken pādişāh ḥançer ile urup

29a

(1) helāk éde imdi taḥḳīḳ biliñ ki Yahūdī imāna (2) gelmez muşannif-i kitāb şeyḫ İbn-i ‘İsa faḳīr-ḥānesine (3) bir Yahūdī-zāde gelüp vāḳi‘a gördüm baña İslām (4) telḳīn eyle deyü müslimān olduḳda Aḳḥişār- (5) dan Ḳaraḥişāra varınca yine Yahūdī olmışdur (6) şüret-i İslāmda olmaları ta‘rīzdür şaḥīḥ (7) degildür ve daḥı şırrü‘l-dīn ḥalīfe gelüp vilāyet-i (8) Rūmda ve ‘Arabda ve ‘Acemde şöhret bulup ‘Arap (9) ve ‘Acem ve ve naşārā ve Yahūdī ve İr- (10) menīlere kendi üzerlerine ḥüccetler vèrüp (11) kimse oḳumaĝa kādır olmaya ĝāḥ üç dört (12) lisān üzre yazup maḥlūḫ éde her ḳavim andan (13) rāzī ve şākir olalar niçe zamān böyle ḳalup (14) ḥükmi yürüye ba‘dehu ‘Arap kādīları mürteşi olup (15)

pādişāh-zāde ḥacc-ı şerīfe ve pādişāh daḥı cevāb (16) éde ki ‘Arap ḳuzātı ve daḥı oḡlum ile bile ḥacca (17) gitsün deyü emir édicek anlar daḥı şehzāde

29b

(1) ile ḥacca giderken bir gice bir yerde şehzāde cümlesini (2) helāk éde bunlardan iki ḳāḏı ḳaçup Hinde (3) varup anda ḳarār édemeyüp Semerḳanda varıcaḳ (4) Rüm ḳā‘idesi üzre anda vezīr olup (5) ḳalalar ve bir zamān ola ḳuzātı gice ile evinde (6) yaturken helāk édeler degme ḳāḏı eceliyle (7) ölmeye ekşer şehīd ola ve bir zamān ekşer bu ḥāl (8) nā‘ibe vāḳi‘ ola degme bir ehl-i ‘il(i)m nā‘ib olmaya (9) tāze mülāzımlar ol vaḳit üçer sene mülāzemet (10) édüp sonra manşib olalar Ḳara Aḥmed Paşa (11) niyābetde iştiḥār bulup ḳala ol zamān bir ḳāḏıdan (12) şikāyet itseler yerine kendiden ehl-i ‘ilm (13) bir ḳāḏı göndereler üç sene anda niyābet éde (14) ol ḳāḏıniḡ yanında öğrendi deyü dīvānda (15) ḳāḏı édeler tekrār şikāyet édeler bu kez med-(16) se vèreler ol derivde⁵⁵ ḳuzāta ḡayrı (17) ḥaḳāret olmaya ba‘dehu Nurullah Efendi

30a

(1) istiḳāmetiyle iştiḥār bulup on bir ‘aded mu‘azzam (2) şehre ḳāḏı olup sonra müftī ola Ḥaccr-ı (3) Muḥīt nāmına bir kitāb te‘līf édüp ḳıyāmete (4) dek nāmı ḳala anıḡ zamānında ‘ulema i‘tibar bula (5) ve cemā‘at-i müslimīn her şabāḥ imāmları ile gö- (6) rüşüp şalāta ḥalel vèrmeyeler ve bu müftī (7) fetvālar vèrüp pādişāh her ḫarafa emirler günde- (8) re Selīm Ḥan elli bir sene pādişāhlık éde zamānında (9) dört kişi bir ḳāḏıdan şikāyet itse (10) ḳuzātı emir éde teftiş édeler biriniḡ ḫilāf -ı (11) şer‘-i vaż‘ı bulunursa ‘azl olunup ḥazzā (12) yere süreler ba‘dehu yine getirüp manşibniḡ (13) mişli manşib vèreler tekrār şikāyet éder- (14) se ebedī ‘azl olına ve bir zamān bir kişi éde (15) ‘umūmen nā‘iblere teftiş emir olına yāḫūd ḳatl (16) édeler ve bir zamān ola her bir ḳāḏıdan şulehā- (17) dan bir kimesne manşib olına mīrīden vażīfe ta‘yīn

30b

(1) édeler ḳāḏı ve nā‘ib sipāhīden her kim zūl(ü)m (2) éderse ol ‘azīze ‘ar(ı)ż éderler ol zālimiḡ ḥaḳ⁵⁶ (3) ḥaḳḳından ol zamān (4) üç yüz sene bu tertīb yürüye ve bir zamān (5) gele ki aşlā ḳuzāt olmaya zīrā āḫir beglikler olup (6) her pādişāhiḡ ‘ilmi olup ‘ilmine göre kendi

⁵⁵ Metinde “devirde” sözcüğü “derivde” biçiminde yanlış yazılmıştır.

⁵⁶ Metinde, ḥaḳ sözcüğü diğèr satırda devam ettirilmiştir.

(7) kendisi du‘ā dinleye ‘adl éde ol zamān (8) pādişāh-ı Rūm bir zamān Mışır tahtına bir kılın (9) naş(i)b édüp i‘timād éde zabt itdüre (10) ba‘dehu bir pādişāh gele ekālīm-i seb‘aya el (11) urup kimini kendiye muṭī‘ éde isminde ḥurūf-ı (12) ‘aşerden ḥarf bulına (ye), ر (re), ل (lam), م (mim), ح (ha), د (dal), س (sin), ف (fe), ي (elif) (13) ل (lam), ع (ayın) işāret budur ki bu ḥurūf üç pādişāh (14) ismi ola biri ‘Ālī ve biri Aḥmed ve biri Süleymān (15) mīm kırk senesine Aḥmed kırk dört sene ‘Ālī elli beş (16) sene pādişāhlık édeler ve bunlarıñ biri oğlı (17) ve biri babası ve biri dedesi olmağ var beş pederden

31a

(1) ‘azīm ola ḥālā devirde vāki‘ olan gibi fā fehm (2) işbu işāret āḥir zamāna kārīb olmağ var bu āḥir (3) zamān ne kārīb olmağı sāḥib-i te‘vīldür ḳasden tam (4) ḳaşıd éderler bizim āḥir zamānımız ‘ömrümize āḥir olduğı (5) zamāndur zīrā Faḥr-ı ‘ālem buyurur ki **Men māte feḳad** (6) **māt ḳiyāmetuhu**⁵⁷ mefhūmı üzre ḡam kārīb bir ulūhiyyetlü (7) ve ‘alī heybetlü şecā‘atlü ve şaṭū‘l-ḳāmet bir server (8) gele pederinden altmış sene yā elli sene yā elli bir sene ziyāde- (9) sinden itdüğı pederi itmemiş ola inşā‘allah (10) bunun isminde zikir olınan ḥurūf-i ‘aşerden ḥarif (11) ola işbu ‘alāmete dek erkān-ı kebīrden (12) iki kişiden şekvācı gelüp ‘azl éde tāriḥ (13) yetmiş senede tedāḥül éde ve devr-i ‘Ālī zuhūra (14) geldükce bu devir geçe Aḥmed zuhūri daḥı görüle (15) kim bilür Allah bilür bu rumūzdur temām feh(i)m olunmaz (16) muşannif şeyḫ İbn-i ‘İsa te‘vīli budur ki aḥvāl-i (17) ḳuzātdan bi‘l-cümle bi‘l-fi‘il benüm vücūdımda mev-⁵⁸

31b

(1) mevcūddur ‘ilm-i ḳāḍī gibidür nefsim anıñ nā‘ibidür (2) rūḥum pādişāhidur bu cedvele nazar édüp ḥātra (3) keşf-i dārāt ilkā‘yla tafşīlen bu kitāb taḥrīr (4) olundu nazar édeler ve imtiḥan édeler mefhūmı (5) zuhūr édüp şāḥib-i kitābı ḥayr du‘āyla yād (6) édeler eger mir‘āt-ı ḳalbiñ afāḳdan mün‘akis (7) şūver-i nūḳuşdan naḥīl baḡlu ise nola emrātdur nefis (8) sebebsüz görünmez tadrīcle gelüp zuhūr éder (9) ne keyfiyyet ile nişān gösterürse göstere (10) iltihām ve ilkāmdandur lā-būd gelür zuhūr éder (11) bu cedvel daḥı bununla bas(i)t olunmuşdur Allahü a‘lem (12) faşl-ı sāmin⁵⁹ begler begleri ve sancağ beglerini beyān éder

⁵⁷ Hadis.

⁵⁸ Diğەر varakda (31a) mevcud şeklinde yazılmıştır.

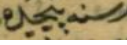
⁵⁹ “sāmin” sözcüğü peltek se ile değil sin ile yazılmıştır.

(13) vilāyet-i Engürüs sancağında naş(i)b olunan perverde (14) on iki kâfir pâdişâhını helâk edüp (15) vilāyetlerini ehl zabt'êde fâtiḥ pâdişâh (16) ismi mîrden yâḥūd münîrden yâḥūd 1 (bir) ḥar(i)f ola (17) ba' dehu is(i)mi şem(i)s ḥurûfında olan ğazâlar'êde

32a

(1) Rûmıñ ekşeri esîre mâlik olalar Ferhâd Paşa (2) bu aralıkda 'âşî olup Belğîradı zabt'êde (3) daḥı pâdişâh-ı Rûm Budîne varup Ferhâdı (4) kaçurup kâfir 'askerin başup on yedi (5) pâdişâhlık yerine ehl-i İslâm'êde on yedi (6) yıldan şonra bu pâdişâh gidüp yine kâfir ğalebe (7) 'êde ve bir zamân gele ki Mağrib karşına varınca (8) Efrenç diyârı ve Efrentiye vilâyeti pâdişâh-ı Rûma (9) tabi' ola ve yigirmi bir kâfir pâdişâhı ehl-i İslâma (10) ḥarac vère deryâ kenârından mağribe varınca (11) üzerine iki begler begi naş(i)b olına ve bir zamân (12) deryâ kenârı Selânike gelince Firengistân olup (13) kâfir zabt'êde ve bir zamân Edirneye gelince Rûm (14) ili ḥarâb' ola ammâ yine ma'mûr' ola ba' dehu (15) Kõnstantiniyye ḥarâb olmaya ol zamânda taḥt (16) Hâlep' ola 'Acem Hâlep üzre düşüp üç sene (17) 'azîm ceng' edeler anlar cengde iken

32b

(1) Rûm ili yine ma'mûr' ola ba' dehu taḥt yine İslâmbol (2) ola İskender yigirmi dört yıl Hâlebi bekleye (3) ol zamân pâdişâh-ı Rûm kışlaya (4) fâ fehm İskender Paşa ser-'asker olup çok (5) vilâyetler feth'êde ol zamân ol kadar esîr (6) çıka ki ehl-i İslâmıñ esîrsüz âdemi qalmaya (7) at ve koyun ve sâ'ir âlet-i harb dökilüp (8) qala alur bulunmaya ve bir zamân gele ki pâdişâh-ı Rûm (9) Ḥorâsânda qala anda kışlaya Kâsım Paşa ser-'asker (10) olup Firenk 'askerleri yaylağa çıka çok (11) şehirler yaqup ḥarâb'êde Yahûdîler daḥı (12) begler begi' edeler behmân ḥurûfında isminde (13) ḥar(i)fler bulına bir pâdişâh ḥarfinde Yahûdî va- (14) r ise katle emir'êde ba' dehu diyâr-ı Filistîn Yemenden (15) yine geleler Selîm Ğazî oğullarından yasağ' edüp (16) qal'alara süreler Behrâm Engürüs diyârına (17) begler begi olup Yahûda mu'âvenet'êde her yerde ki

33a

(1) bulına pâdişâhdan icâzet almağ-ıla ḥalâş'êde (2) ba' dehu Yahûdîlere tâ'ün 'arîz olup (3) kırıla ba' dehu isminde س (sin) yâḥud ق (kaf) olan (4) begler begiler naşârâya tâbi' olup mürtedd yürür (5) pâdişâh fevt olup oğlı tâze bulnup (6) ol mürteddler baş kaldurup Rûm ilin ḥarâb (7) 'êde hemân Üsküp qala şonra ol tâze (8) pâdişâh mürteddleri tutup helâk'êde (9) derisin yüze envâ'-ı siyâset'êde ve Mışırdâ (10) bir begler begi 'âşî olup ḥutbe okıdup

(11) sikke yürüde Murād Hân oğlu üzerine (12) varmadın tutup il Fir‘avn gibi Nîle (13) ğark edeler Ebu El- Kāsım ol vaķit Mışırda (14) begler begi nař(i)b êde ‘azım ‘adl êde ba‘dehu Rüm (15) pâdiřâhınıñ bir oğlu Mışırda sâkin olup (16) oğul oğlına niçe zamân devir süre (17) ammâ yine Őonra Rūma gele katıla ve Mışır iki

33b

(1) kerre ħarâb olup yine ma‘mūr ola ba‘dehu Bağdad (2) zâbiți bir zamân ‘aşı olup ‘Aceme tâbi‘ ola (3) Őonra pâdişâh-ı Rüm ‘Acem ile Őul(u)ħ ola ol ‘aşı (4) taleb êde řâh daħı tutup teslîm êde (der) (5) derisi yüzile ammâ bir kav(i)lde bu mel‘ünü yine ‘Acem (6) şâhı katl êde aña ne ħayr itdün baña ne ħay(ı)r êde- (7) sin dêye ve bir zamân Mışır begler begisi olan kimse (8) pâdiřâhıñ elin öperken ħançer ile urup helâk (9) êde anı daħı ol maħallda ħat(i)l edeler ħikmeti bilinmeye (10) ba‘dehu Belğırâd begler beginiñ birisi az zamânda bozıla (11) ve Tatar diyârını kâfir alup ħarâca keseler bu (12) ‘alâmet târiħ-i kitâbdan ibtidâ itmişdür âħir Gürcistân (13) begleri ‘Aceme tâbi‘ olup Van ħurbında olan (14) ulus ile ‘azım ceng edeler Ķarabâğda otu- (15) ran řâh oğlı ulusu başup Rüm begleri (16) ħanî ola ve uçda olan begler begi ile pâdişâh -ı (17) Rüm fevtinde taħta geçen şehzâdeyi koyup âħir-

34a

(1) den da‘vet êdüp vâfir ‘asker ile Bursa (2) üstüne gelüp ‘azım ceng êdüp taħta geçen (3) şehzâdeyi şıyup kendilerle olan şehzâde- (4) yi taħtına cülüs itdüreler ol begler begi vezîr (5) olup üç begler begi vezîr olup (üç kimseden biñ olup)⁶⁰ (6) ikisi begler begi êde ba‘dehu ol kaçan şıman (7) şehzâde Mışıra varup sultân ola ve ħacc (8) êde ba‘dehu gelüp Mışırı zabt êdince Rūma (9) ħadem başmaya Allahü a‘lem fařl-ı tāsî pâdişâhân bende- (10) lerin tebâyi‘ - i ħurûf ve ħâne-i cedvel ve ‘ilm-i (11) kıyâs ve rumûz-ı künüz işâret ve beşâret olunur (12) ümîddür ki kışşadan ħiřşe anlanur toprak (13) sipâhîleriniñ ri‘âyâ içinde itdüklerini ref‘ (14) itmek-ile izħâr-ı ‘adâlet olunup ‘âlemde nâmı ħayr-ile (15) yâd olına târiħ-i kitâbda pâdişâh -ı ‘âdil devrinde (16) toprak sipâhîleri timârlarında birer şedîde (17) şatup yâħüd kethüdâ êdüp timârlarında olan

⁶⁰ Varak kenarına eklenmiştir.

34b

(1) derdi-mendileri yuğalar hālā bu sipāhiden (2) vüzerāya nağ(i)l itmişdür zīrā sipāhiler dağı (tımā)⁶¹ (3) tımār mıdur deyü ri‘āyāsını eger çok eger az göze- (4) tmeç esirgemek olur meger gāyet sefīh ola (5) ammā vüzerā her sene birkaç aqçe her kim vērür ise (6) hāş(ş)ların aña vērür on aqçede bir aqçe dağı kethüdā (7) ister bu kadar hazīne-dāra ve böyle ādem bir (vez)⁶² (8) vezīriñ voyvadası olsa gerekdür ve bir iki (9) qatar qatır ve bir iki yedek ile otuz kırk ādem (10) ile kimisi yetmiş seksen atlu ile geze imdi (11) ol derdi-mend ri‘āyādan ne kadar çıkmā gerekdür (12) ve hem vezīre ve hem kethüdāya ve sā‘ir kapu maşrafına (13) vėrdiği sermāye çıka ve hem zik(i)r olınan at (14) ve qatır ve huddām gelecek güne degimse ednā (15) hıdmet-kārı üç biñ kazansa ağasına küsüp (16) ayrılır ma‘-hazā ağa dağı fā‘ide itmek ister (17) intifā‘ için almışdur bunları hisāb edicek

35a

(1) ma‘lūm ammā zulmi ref‘ edüp qaryeye (2) bir kulın gönderüp ‘ā‘idesin ta‘yīn edüp (3) ri‘āyāya defter gönderse ri‘āyā dağı anıñla (4) ‘āmil olup zulüm mürtefi‘ olup hem kendisiniñ (5) niçe kavī hıdmetleri olur hem ri‘āyā ayaklanup (6) iki üç seneden sonra olmazsa bir bucuq (7) sene māzīye maşşūli alınurdu ammā bu tarīk (8) kethüdālara el vėrmez deyü şāhib-i devletlerine (9) ‘özür ederler lakin kethüdālara bu dağı enfa‘dur (10) evvelā günde bunlarıñ peşkeşlerin alup (11) her biri geldükde hālince hedāyāsuz gelmez çok (12) hedāyā cem‘ olur Allahü a‘lem cümle hāsı bir büyük (13) zālime vėrüp alduğından dağı ziyāde mürtefi‘ (14) olur biri cānibde hal(ı)k içinde ‘adliyle (15) ağılur hem haq huzūrında ri‘āyādan yaqasın (16) kırtarur ve hayr du‘āların alur imdi geldük (17) muşannifiñ kelāmına ki ol tarīhiñ sipāhileri

35b

(1) için buyurursañuz sekizde bir alurlar ba‘dehu yemelik (2) ba‘dehu hıdmet-kār yemekliğı ba‘dehu keyle için ba‘dehu (3) kirā için dēyüp alurlar bilmezem ol faqīr hirmen (4) şāhibine ne qalur toprak sipāhileriniñ itdükleri (5) zulmi ‘adālet şāhibiniñ sem‘ine ermedi bunlarıñ (6) haqqından gelinürdi ve qādīlar ‘arz ederdi pādīşāha (7) vāşıl olsa ri‘āyā⁶³ şikāyet itmege havf (8) ederler bu kadar cevri çekerler bunlardan zālīm (9) tã‘ife yokdur meger şūhte

⁶¹ “Tımar” biçiminde diğєr satırda devam etmiştir.

⁶² Vezir olarak diğєr satırda devam etmiştir.

⁶³ “re‘āyā” sözcüğü bu biçimde harekelenmiştir.

tā'ifesi ola ammā (10) bir devirde eşirrā her taraftan barışmayalar ol vaķit (11) 'amelden kalalar biņ otuz bir sene şimdilik (12) nā'ibler anlara şākird dağı olmaz gitdükce şalā- (13) letdür kıyāmet eşirrā üzre kıopsa gerekdür ammā zamān-ı (14) ātiyede 'ādil ve ğāzī ve sağı pādişālar (15) çok gele lakin bendeleri zabt olunmaya zīrā ekşer (16) 'ibād 'adem-i zabtı mültezimdür pādişāhlardan (17) onda bir 'öşür alınırken sekizde bir aldura

36a

(1) işbu kânün Selīm Hānıñ ola zehī 'adālet ve res(i)m (2) zemīn yedi pādişāh zamānında alınmaya ğālibā (3) Kaba Kulak isimli bir kimesne kânün-ı kadīmdür (4) deyü res(i)m çift alınmağı muķarrer ēde 'öşri ke-zālik (5) ve dağı cedvelde kebīr kāfında otuz birinci (6) hānesinde işāret vardur ki āđir zamānda (7) pādişāh 'askeri kāfi 'adedi miķdārı ola (8) 'aded-i kāf-i cūmel-i kebīrde altı yüz otuz (9) beş 'adeddür ve 'aded merātibiyile erba'a ve 'anāşır (10) i'tibārında altmış yedi biņ iki yüz yetmiş (11) iki 'aded ol şehzādeleriñ 'askeri ola (12) Allahü 'alem tāriđ-i kitābda mevcūd olan Sulţān (13) Selīm Hān Ğāzī gibi üç dōrt biņ 'askere (14) mālīk olmaya nihāyet tāriđ hicret-i nebevī üç (15) biņ seneye varınca üç 'azīmü's-şān pādişāh (16) zuhūr ēde üçer yüz biņ 'askere mālīk ola- (17) lar anıñ dağı ikisi belki bir rivāyetde üçü

36b

(1) dađı Āl-i 'Oşmāndan ola zīrā cedvel-i nā'ibde (2) cedvel-i kebīrde Āl-i 'Oşmāniñ zuhūri ibtidāsı (3) tūfān-ı Nūh 'aleyhisselām ola ve intihāları zelzele (4) ola niteki haķ te'āla buyurur *İnne zelzelete's-sā'ati şey-un 'azīm*⁶⁴ (5) ve bir zamān ola ki sipāhiler ođlanları bālīĝ (6) olduķda iletüp begler begi defterine gulām-ān (7) kayd ēdeler üç sene anda puhte olup tımār vēreler (8) eger mülāzım olunduđdan şonra beş seneye dek (9) sefer olmazsa tımār vēreler mülāzemet beş sene (10) ola ve bu nişān ki zik(i)r olundu elli bir sene pādişahlık (11) ēden 'ādiliñ kânūnı ola ki isminde ĥarf-i 'illet (12) ola ve bu nişāniñ zuhūrına zamān çok degil gibi Allahü 'alem (13) işbu devriñ evāđirinde Mađmūd Paşa ĥaylī (14) bid'atler ihdās bu zikir olınan nişānı ref' ēde (15) ammā kendi dađı ref' olma bī-'avnillah te'āla (16) eger suāl olunursa ki muşannif bu efsānelere (17) tafşil vērmek nesneye işāret-i ĥurūfiyla cevāb

⁶⁴ Hac Sūresi 1. ayet.

37a

(1) budur ki şāhib-i tıfl iken kūr'ān okurdı ma'nāsı (2) feth olup her bir harfinden bir şedā çıkardı (3) ne murād olunursa haber vērürdi ve ne söylenür ise (4) keş(i)f olurdu bu aḥvāl üzre kırk sene mürür (5) édince ferāgat ayağın k̄anā'ate çeküp bu 'ilme (6) olundu cedvel-i kebīre vü şafīre nazār édüp (7) rumūz künūz ḥurūf rūsūḥ bulunca taḥrīr édüp (8) ve kuvve-i keş-i sâbık birle ḥāle kala gelüp taḥrīr (9) olundu imtiḥān édeler eger şaḥīḥ olursa (10) bu İbn-i 'İsa derd-mendi ḥayrila yād édeler eger şaḥīḥ (11) degilse murādları üzre yād édeler eger pādişāḥlar (12) k̄atında maḳbūl-ı merḡūb olursa ola ve şeyḥ (13) za'īfleriniḡ kuvvetlendürmesine 'ināyet olına (14) murād izḥār-ı kemāl degildür ve ḡayrı murād daḡı (15) yoḡdur geldük yine mefhūm-ı kitāba bir pādişāḥ gele ki (16) ba'de'l-vefāt iki oḡlı ḡalür biri taḡta geḡüp biri (17) biri 'asker çeküp bürāderi ile ceng édecek

37b

(1) maḡalalde iken vezīri ve 'asker ve livā begleri ve begler (2) begleri taḡta geḡeni biraḡup ol birine tābi' olıcaḡ (3) pādişāḥ olan hemān bir vezīr ile ḡalmıḡ iken (4) 'asker yine iki fırḡa olup 'azīm ceng olup (5) bī-iznillah şāhib-i taḡ(ı)t ḡālib olıcaḡ biri Gürcistāna (6) düşüp seng-istānda ḡarār éde (7) sekiz yāḡūd on sekiz seneden şonra anda (8) fevt olup 'askeri taḡılıp gide birbirlerine (9) zārārları toḡunmaya Allahü a'lem faşl-ı 'āşer tāriḡ hicret-i (10) nebevī üç biḡ seneye varınca 'ālem-i şaḡādetde vāḡi' olan (11) afākī 'alāmetleri beyānındadır zamān-ı ḡalilde Frengistānda yaḡmur yaḡmayup (12) ziyāde kıtlık ola bir miḡdār Rūm iline daḡı geḡe (13) Anaḡolı degil adaları yedi sene kıtlık olup (14) çoḡ kāfir kırla ve taḡıla 'Acem ol vaḡit ucuz- (15) luḡ ola ammā Baḡr-ı ḡulzem ve Tatar kıtlık ola Urus (16) Boşna Maşkava Engürüs vilāyet-i Yeyc ve Alamata (17) dek deryā kenāri tā maḡrib yaḡınına dek ola

38a

(1) ammā (ammā)⁶⁵ Başra ve Baḡdād ve Serendip muḡaşşal şarḡ cānibi (2) Bengal şehirlerine varınca vilāyet-i Çin daḡı u- (3) cuzluḡ ola ba'dehu yigirmi bir sene yāḡūd yigirmi (4) sekiz sene bāzārlarında şatılmayan yoḡ-idi bira- (5) ḡup gideler fuḡarāya ḡalup herkes ala yine arta (6) alur bulunmaya niḡe ḡal'a ve biḡā' ḡarāb ola Fir⁶⁶ (7) Firenk gelüp ol ḡarāb olan yerlerden müslimānları (8) esīr édeler ve bir def'a daḡı Rūmda iki sene (9)

⁶⁵ Ammā sözcüḡü tekrar yazılmıştır.

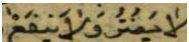
⁶⁶ "Fir-" diḡer satırda devam etmiştir.

zelzele olup İstanbuldan bir mahalle deryāya (10) içinden bir buñār çıkup niçe yerlere bahş edeler ve Ana- (11) tolı tarafından iki sene yā altı ay yā beş ay (12) kadar zelzele ola ammā Karamāna degil otuz (13) beş sene geçdükde tekrār İslambolda zelzele ola (14) yine bir yer yarılıp şu çıka üzerine ‘ālī binā edeler ammā (15) çıkan şu katī olmaya Allahü a‘lem ve Ayaşofya üç (16) yerden çatlaya ğarba mā‘il olan kıble küşesinden (17) fevkānī iki derk sürçe meremmāt⁶⁷ edeler ba‘dehu (18) Karamāna kenārında zelzele ola ve hem kıtlık ola

38b

(1) ve Geylānda bir habbe bitmeye Tatarā tātār (2) gire ve Gürcistān bozulup sülüşü ‘Acem sülüşü (3) Rūm ola bu kitāb tahrīrinin tārīhinden iki yüz (4) otuz beş seneye varınca yigirmi toğuz kerre kaht (5) ola ve otuz kerre ucuzluk ola ammā kaht iki yā (6) yāhūd üç nihāyet dört sene süre ammā ucuzluk (7) yigirmi sene gāh otuz sene gāh kırk seneye süre (8) Allahü ‘alem devr-i zūhal temām olunca hüsün-dār kimesne (9) toğmaya ekşer toğan bār tab‘ ola kendim gün (10) ve lāğar ola ‘izzet ve hürmet az ola pādīşāh kulları (11) halkı rencide ede pādīşāhlar bilmeye ve ‘ulemā dağı bildürmeye- (12) ler rüşvet hātır için ‘azīm seferler ola ‘avārız (13) ve nüz(ü)l vermekden Rūm halkı fakra düşe emvāl (14) ve erzāk ol zamān nehre dökile Allahü a‘lem ammā (15) müşterī devrinde toğan erkek Yūsuf cemāl olup (16) ve nisvānı hūrī liķā‘ ola hürmet ‘izzet ve ucuzluk (17) ve ‘adl ve dād ve   ola ve bu müşterī devrinde (18) şular ziyāde olup tağlar uyana dereler sürçe

39a

(1) bir meyyit bulına başı ucında ‘imrān dili (2) üzre bir tārīh bulına oğuyalar Benī-İsrāilden (3) bir peygamber meyyiti ola ol zamānıñ pādīşahı (4) üzerine türbe ve ‘imāret yapa bu tārīh-i kitābdan (5) şonra Rūm ilinde toğuz yağı belüre kimi (6) el ardından ve kimi boy beglerinden ola ve Malatya (7) tarafında bir celālī zühür ede sekiz sene yürüye (8) şonra def‘ ola Naşūh nāmına bir celālī fetḥ edüp (9) vezīr-i a‘zam ola ve Sivas kurbında zühūr-ı (10) celālī hürucında İsfendiyār neslinden Murād (11) biñ olup fetḥ edüp vezīr iken fevt (12) ola ammā bunlar kebīrde eksik olıñup (13) kabīlinden olalar dā‘imā (14) kendi hāllerinde olalar ammā Fenārīler müfid (15) ola ve Ayaz Paşa neslinden şāhib-i livā iken (16) bī-günāh ‘azl edüp ol dağı ‘Acem şāhına (17) varup Rūm kāmādesi üzre vezīr olup

⁶⁷ Metinde “meremmet” sözcüğü “meremmāt” biçiminde yazılmıştır.

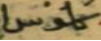
39b

(1) haylî ‘adâlet êde inşâ’allah ve Maḥmūd Paşa (2) begler begi olup sonra ser-‘asker olup küffâr (3) begleriyle ğazâ edüp haylî vilâyet feth edüp maḳbûl (4) ola târiḥ hicret-i nebevî toḳuz yüz kırk sene- (5) sinde ḳahve nâmina bir ḳara şu peydâ olup (6) gâh helâl gâh ḥarâm deyüp toḳuz yüz seksende (7) helâl deyü fetvâ vèreler biḥ târiḥ geçdükdən sonra (8) bir düḥân zuhûr edüp ḥalk-ı ‘âlem mübtelâ ola (9) pâdişâh yasaḳ edüp niçe âdemler helâk edeler (10) aşlâ ferâğati mümkün olmaya biḥ altmış geçdükte (11) bir müftî helâl deyü fetvâ vère ve daḥı düḥân zuhûr (12) eyledüĝi zamân ol zamânıḡ maḥbûbları sivri ‘örfiyye (13) geyeler ismini finḥân-ı taḳiye ḳoyalar ve ihtiyâr ḥâtûnlar (14) yaşşı taḳiye geyeler ve bir zamân mürûr itdükdən sonra (15) gençler ḳoca ḥâtûnlar geydigi yaşşı ve ḳışa taḳiye- (16) leri yükseldüp depesini yaşşı aĝzını dâr (17) edeler ihdâşını mevâlîye isnâd itdüklerinde Ḳaḏî-zâde

40a

(1) nâmina bir vâ‘iz pâdişâha yasaḳ itdüre (2) lakin tutulmaya görünmez evlerde ḥuşûşâ taşra (3) yerlerde ve ḳaşabalarda ve şehirlerde niçe yerler- (4) de geyeler ve bir zamân ola ki şehzâde bir şehirli (5) kızını sevüp nikâhlana niçe veledi zuhûr edüp (6) pâdişâh ola ba‘dehu pâdişâh fevt olup şehirli (7) kızından toĝan pâdişâh olup ḳul tâ‘ife- (8) si câriyeden toĝanı pâdişâh edeler ammâ bir (9) ḳavilde şehirli kızından olan şehzâdeler hiç (10) cülûs itmeyeler babaları fevt olduĝda vüzerâ (11) bunlarıḡ anaları tarafın tutup büyüĝini taḥta (12) geçürmek murâd itdüklerini ḳul tıyup ĝulüvv edüp (13) câriyeden olan şehzâdeyi pâdişâh edeler (14) ve şehirli kızınıḡ küççük oĝlı maĝribe varup (15) evlâd evlâdına anda pâdişâh olup ḳala sonra (16) büyük oĝlını vâlidesi ḥile ile Mışıra sultân (17) êde ölünce zabtê êde eşşah ḳav(i)l budur Allahü a‘lem

40b

(1) (ve bir zamân ola ki)⁶⁸ İbn-i Ken‘ân İbn-i Şeddâd İbn-i ‘Ad ‘Arap (2) olup Rûmı zabt -ı ‘Aceme dâḥil êde bunlarıḡ (3) devrinde târiḥ hicret-i nebevî üç biḥ seneye (4) erince iki kerre ‘Arap Rûm ‘Acem üzerine ĝâlib (5) olmaḳ var fe-emmâ zamân-ı ḳalilde ola Allahü a‘lem (6) ve bir zamân ola ki Ka‘be -i Mûkerremeye üç senede bir (7) varılıp örtü örtüle Şâmı ‘Arap başup (8) ḥarâb edeler yine ma‘mûr edeler iki kere ‘Acem (9) Şâm üzerine

⁶⁸ Varak kenarına kırmızı mürekkeple eklenmiştir.

düşüp 'azīm cengler ola āhir (10) 'Acem mağlūb olup Şāmı harāb edemeyüp (11) dönüp gide ve bir zamān ola ki Filistīn diyā- (12) rında kavm-i Yahūd Benī-İsārilden berü hareket (13) edemeyen cıblağ tā'ife beriyye çıkup gelüp (14) etrāf-ı Şāmı harāb edüp ammā şehre girmeyüp (15) döneler ve 'Arap kıryelerinde hal(1)k gitdükce az kıala (16) kıaşabaları harāb olup hālī olup Rūm (17) ma'mūr olup 'Acem az kıala ve bir zamān ola ki Mışırı

41a

(1) bir gice il eri başup mışfını iħrāk ve mışfını (2) harāb edeler ve yağmā ola ve bir zamān gele ki (3) Yemen kıağ(1)tdan tağıla ve Yemende bir tağ yanup (4) dühānından ol diyār harāb ola kırk sene (5) mikdārı yana ve Ciddeyi (ve Ciddeyi)⁶⁹ iki def'a (6) kāfir ala tekrār iki kerre 'Arap ala ve Yemenden bir (7) mezhebsüz kıavim gelüp Ciddeyi Ka'beyi sıyup (8) yine ammā Ka'beyi Allahü te'āla hıf(1)z ede harāb (9) olmaya bir tāriħde Mekkeye bir yeşil örtü örtüle (10) ve Ka'be-i Mükerreme tāriħ-i kitābdan sonra iki kerre (11) yeğiden binā olına zīrā bir kerre seyl harāb ede (12) ve bir kerre il harāb ede gāhī 'Acem üzre gāhī (13) Rūm pādişāhı üzre ve bir zamān ola ki (14) beriyye halkı tā'ündan kıırıla beriyye harāb (15) ola iş(s)üz kıala kıaryeleri ve şehirleri harāb (16) ola hüccāc kıonaqlarından bilügelere için il (17) eri süreler ve bir zamān ola ki Hāb harāb ola

41b

(1) ve yine ma'mūr ola bir zamān İstānbul binā olup (2) yine harāb üzerine yedi kerre 'asker düşe dört (3) sene miqdārı (miqdārı)⁷⁰ Halep pādişāh tahtı (4) ola āhir Bağdād 'Acem tarafından bir mülhid tā'ife (5) gelüp Halebi harāb ede ol vaķit tağ(1)t Bursa (6) ola Şāma üç kerre 'asker düşe ve bir zamān (7) Halep ve Mışırı ve Şām başka başka pādişāhlık (8) ola ve Geylān pādişāhı Tebrīze gelüp iki (9) kerre harāb ede ve Tebrīz şāhı Geylān üzerine (10) varurken vādide haylī zahmet çeküp gerü (11) dönüp Ĥorāsāna düşe anda mağlūb (12) olup helāk ola ol Tebriz Rūm şınurı (13) ola gāh 'Acem zabt ede gāh Rūm zabt ede (14) āhir şāh-ı Tebrize Rūm pādişāhı vere bir zamān (15) barışıklık ola ol zamān Tatar kāfire harāc (16) vere Şafa-hān begleri üç kıarındaşlar olup (17) birbiriyle 'adāvet edüp biri Tatara düşe

42a

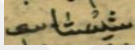
(1) Tatarı kāfirlerden halāş edüp hān ola biri (2) Hinde düşe Mecūsileri dīne da'vet edüp (3) ekşerin imāna getüre harāca kıā'il olmaya āhir (4) Mecūsī kıalmaya biğ sene miqdārı Allahü

⁶⁹ Önce kırmızı mürekkeple yazılmış daha sonra siyah mürekkeple tekrar yazılmıştır.

⁷⁰ Önce kırmızı mürekkeple yazılmış daha sonra siyah mürekkeple tekrar yazılmıştır.

a'lem (5) ve bir zamān ol şınurda Hilāl şehri (6) kıtlıktan ḥarāb ola yedi sene yağmur yağmaya (7) ol diyārın cümlesi imāna gelüp bir yere cem' (8) du'ā edeler du'āları maqbūl olup yağmur yağa (9) bī-iznillah te'āla ve daḥı Mensek diyārına (10) varınca ol diyārlar ehl-i İslām ola bī-izn- (11) illahi te'āla ammā Mensek vilāyeti İslāma kā'il olmaya (12) zīrā anlar benī-ādem degildür ve ol kavmiñ (13) arasında bir tā'ife vardır İskender Zü'l-ḳar- (14) neyn dīni üzredür āḥir dīn-i İslām da'veti (15) āḥir zamānda yetiše ve ol tā'ife niñ boyı (16) mināre gibidür ammā kuvvetde benī-ādem anları yine ve libā- (17) sları yoḳdur bedenleri tevellīdür ve bişmiş şey

42b

(1) yemezler ve Ye'cūden ve Me'cūden İskendere (2) şikāyet itdiler (ler)⁷¹ ki bunlardır ve cenūbīden (3) Serendip üzerine ḥavāleden zāt ola Hevām (4) dedükleri yüce taḡdur bir tā'ife vardır (5) anlara dērler ḥünşālardur her biri (6) toḡurur hem cimā' ederler yeşil tūlidür ve hem yüz- (7) leri meymūn yüzlidür kuvvetleri vardır bir fili (8) yerler toymazlar ve anlarda ḥastelik yoḳdur (9) çok yemekden imtilā olup helāk olurlar (10) ve bunlar söz anlarlar degildür da'vet işidür degiller- (11) dūr bunların ḳurbında saḡsarlar vardır iki (12) yüzlidür dört gözlidür bir yüzi ādem ve bir yü- (13) zi kel(i)b bir aḡzıyla at yir ve bir aḡzıyla kemük (14) yer ve tūlidür iki ayak üzre gezerler ādem gibi (15) ammā çig yerler aşlā İslāma kā'il degillerdür (16) zīrā dil bilmezler ve bunların ḳurbında cenūbdan (17) niçe ādemler vardır niçe tā'ife vardır ne dīn

43a

(1) üzredür kimse bilmez tā Hind şınurında tolanur (2) Baḥr-ı muḥīte varınca ol diyārda Mecūsīlerden (3) ḡayrı yoḳdur on iki dūrli Mecūsī vardır (4) cümlesi ol taraflardadır ve bunlarda arpa buḡday (5) olmaz lakin ıssı otlar çoḳdur anı ḡidā edi- (6) nürler ve daḥı Baḥr-ı muḥītden Baḥr-ı 'amiḳe varınca (7) āḥir zamānda ehl-i İslām ola ammā hiçbirinde (8) Rūm pādişāhı gibi kuvvetlü 'askerlü pādişāh (9) olmaya za'īf begler olalar ol āḥir ḳal'a (10) Feluniye ḥākimi olan pādişāh İslām dīnine (11) girüp Rūm pādişāhına elçi irsāl edüp (12) ḳānūn-nāme ve müftī ve ḳādī ve ḥuṭbe oḳutmaḡa (13) icāzet-nāme taleb ede ve Āl-i 'Oşmāndan Sulṭān (14) Bāyezīd Velīden bir müftī ve bir ḳāzī- 'asker ve bir (15) ḥaṭīb olmaḡa

⁷¹ -ler eki tekrar yazılmıştır.

lâyık kimesne irsâl olına (16) ve kânûn-nâme taḥrîr êde andan sonra bir pâdişâh (17) ki müslimân ola Rûm pâdişâhından icâzet

43b

(1) alup böyle kânûn olup qala ve Hind Pâdişâhı (2) bir zamân Başrayı alup Rûm kânûnı üzre (3) tertîb bağlaya Başrayı gâh Rûm zabt êde (4) gâh ‘Acem zabt êde gâh Hinde tâbi‘ ola ammâ (5) Hind ‘Arabdan ğayrı ve ‘Arap az zamân zabt (6) êde ve Halep taḥ(1)t ola mādâm ki taḥt olduqça (7) Rûma tâbi‘ ola gitdükce Rûm pâdişâhı cümle (8) pâdişâhlara serçeşme ola ve daḥı deryâ-yı muḥîṭ (9) kenârı kurbında ve şimâlinde Yahüdiye tâ‘ün (10) girüp Rûma döküle on iki sene yağmur yağmaya (11) Baḥr-ı muḥîṭden şınur ki Mağribe varınca Medîne (12) ve Hücâş işsüz qala niçe muazzam şehirler üç (13) aylık yola dek ḥarâb ola ba‘dehu yağmur yağa (14) kavmi yine yerine gele Medîne ve Hücâş ve Baḥr-i Gergere (15) varınca ḥal(ı)k tola cümle ehl-i İslâm ola (16) taḥt-ı Gekus Bin ken‘ân iç il ola ehlü’l-Allah (17) ol diyâra düşe ve târiḥ hicret-i nebevî altı yüz

44a

(1) seneye varınca ehlü’l-Allah ‘Acemde idi ‘Acem (2) Râfîzî olduqda ğâlib ve kavî şâhib-i taşarruf (3) olan ehlü’l-Allah Rûma gelmiş idi târiḥ-i (4) kitâba gelince Rûm velîleri ‘Aceme ğâlib olup (5) taşarruf-ı Rûmda idi ammâ bu târiḥden sonra (6) şâhib-i taşarruf ğarba teveccühe ğarba düşdiler Rûmda (7) meşâyiḥe i‘tibâr kalmadı İslâmbol fetḥinden (8) beri meşâyiḥe ve ‘ulemâya i‘tibâr olunmaya ‘ulemâ bâri (9) i‘tibâr itmez ki ‘av(â)limü’n-nâs meyl êdüp ‘ilm-i (10) heclîn keş(i)f êde anıçün ehl-i kemâl bilmez (11) oldu olanı daḥı pâdişâh ḥavfından (12) cem‘iyyet êdüp izḥâr-ı kemâl itmez oldılar (13) ammâ bir zamân ‘Arap diyârında tâ‘if-i nâm-ı Menseke (14) varınca ehl-i İslâm olup velîler (15) zuhûr êde ḥâlâ benî-âdem ile Mensek şınurına (16) varınca kırk senelik yol beyâbândur meymûnlar (17) ve karıncalar ve yılanlar olur lakin mîveleri

44b

(1) çokdur Akdeñiz Mağribinde nihâyet bulduĝımı (2) bundan eyledi ve bizim senemüz ile bir buçuk sene- (3) lik yoldur ehl-i İslâm bî-emrullah beher sene (4) on iki ay olmak üzere bu zikir olınan (5) bir buçuk senelik yolu elli üç pâdişâh zabt (6) êde ammâ bir kav(i)lde elli yedi pâdişâhlık ola (7) ve daḥı Baḥr-ı mîrdür girü ve afâk-ı saĝiriñ kurbında (8) olan ve Berced(d) taĝına varınca benî-âdem ehl-i İslâm (9) ola ve etrâfi tâ‘ün olup ḥalk ilḥâda (10) düşüp vilâyet-i ‘Acem gibi ḥarâb ola ya‘ni (11) dîn za‘îf ola ve Yemenden beş yüz yıllık yol

(12) yerler h̄arāb ola cümle yılanlık ola ol vaķit (13) dīn-i İslām Firenk vilāyetinde kuvvet bula (14) naṣārā tā'ife si Yahūdīler gibi perīṣān (15) taġıla ve ehl-i İslāma h̄arāc vēre tāriḥ (16) hicret-i nebevī üç biḡ seneyi temām ēdince (17) ekālim-i seb'a ehl-i İslām ile ṭola ba'dehu 'askerine

45a

(1) dönüp kıyāmet 'alāmetleri z̄uhūr ēde fe-emmā (2) tāriḥ-i kitābdan ṣoḡra altı yüz (3) sene geçince naṣārādan cümle otuz sekiz (4) pādīṣāhlık vilāyet ehl-i İslām ola (5) Menul vilāyetden ehl-i İslām h̄arāc (6) ala ve semmūr vilāyetleri Menul vilāyetleri (7) daḥı ṣoḡra ehl-i İslām ola ve ba'z(1) yerleriḡ (8) h̄arācı gele ammā te'vīl-i ādem degildür d̄erler ammā (9) bī'at ēdüp yine d̄oneler (10) bir miḡdār ṣalāḥa kābillerdür te'vīl ḡavmine (11) ḡarīb Ye'cūc ve Me'cūc benī-ādemdür Yafeṣ (12) evlādındandır bunlar üç kısımdu biriniḡ (13) ḡadd-i bālādur ikisi ḡışadur tā boyınca (14) iki ḡulaġı vardur yatduḡda birini d̄üşünüp (15) ve birini örtütür bunlarıḡ boyı kırḡ günlük (16) oġlancık ḡaddi ḡadardur ya da degildür bunlar (17) tarih hicret-i nebevī üç biḡ sene temām itdükde h̄uruc

45b

(1) ēdüp bī-iznillah ṣuyı yüzüp ḡıḡalar Serendibe (2) ḡarīb olan zātü'l-ālā hevām taġlarından (3) inen ırmaḡları içeler ve daḥı deryāsını (4) içüp ṣoġuldalar ol ki Ṣāma varup (5) Ḥorāsāna ḡıḡa vilāyet-i Rūma gelüp h̄arāb (6) itmeyeler yine dönüp mekānlarına gideler benī- (7) ādem ṣınurından ḡıḡduḡdan ṣoḡra ḡavm-i hāvīle (8) cem' olup cümlesini ḡırılar aṣlā 'ālemdē (9) bunlardan kimse ḡalmaya ve bunlarıḡ ba'z(1) yerlerde (10) h̄urūcı ṭuyulmaya ve bu ḡavm-i hāvīle benī-ādeme yaḡın (11) degildür Serendib taġınıḡ ṣarḡında ve (12) ṣimālinde olan nesnās tā'ifesine (13) yaḡındur d̄erler bunlarıḡ ṣimālisi ḡavm-i (14) hāvīle gelince cümle yılanlıḡdur ve iki yerde z̄ulmet (15) vardur ve semmūr olduġı yer z̄ulmetden ḡayrı (16) yerde olmaz Rusuḡ diyārlarına ḡarīb iki yüce (17) taġıḡ arasında bir gün ṭoḡunmaz d̄eredür

46a

(1) ṣaḡiḡ z̄ulumāt degildür bu z̄ulmetden taṣra benī-ādē (2) varup ēriṣe ammā ehl-i İslām olunmaya (3) ki āḡir zamān olup nizām bozıla İslām (4) za'if üzre ola zīrā ekālim-i seb'adan h̄aric (5) olan yerlerde olan ḡavm-i hāvīl ve nesnās (6) ve Mensek gibi tā'ife da'vet-i İslāma (7) kā'il degillerdür lakin bunlardan cin tā'ifesi (8) inse yaḡındür da'vete kābildür niteki Ḥazret-i (9) Süleymān nebī 'aleyhisselām cinnīden ṭamriyat (10) üç biḡ 'asker ile gelüp

müslimân oldı (11) ‘Ankür nām ‘ifriti tutup Süleymân huzûrına (12) getürdi ba‘dehu Fahr-i ‘âlem Muhammed dem-i mirâc-ı (13) şerîfden gelürken kafıñ ğarb cānibinde (14) kadem-i mübârekleri müşerref olurķan tã‘ife -i (15) cinden kayğu nām devlet-mend gelüp cem‘-i ‘asker ile (16) mübârek kademlerine yüzler gözler sürüp (17) müslimân olmışdur kafıñ fevķinde olur

46b

(1) ve anlardan ayru Ķaf tağının ardında bir kavim (2) vardur dīni İslām üzerinedür dەرler (3) ‘Abdü’l-Mü‘min ıķlīmī dedükleri oldur Mağribinin (4) kafdan tarafı ehl-i İslām olduğı ecelden (5) āhır zamānda mağrib dīninde kavī olup velīlerden (6) kimseler zuhūr éde mefhüm-ı kitāb budur ki kuvvet-i (7) dīniyye şarķdan gelüp Rūma uğraya Mağribe (8) gide şöyle ki Rūmda velīler i‘tibār bula aĥvāl-i (9) ma‘nevī bir zamān anlanup kıala vilāyet-i Rūm (10) ma‘mūr ola bir vilāyetdeki pādişāh evliyāya (11) i‘tibār ve i‘tikād itdi ol vilāyet şāhib-i (12) kemāl ile tülū⁷² oldı şol pādişāh ki evliyāya (13) i‘tibār itdi anıñ vilāyetinde ehlü’l-Allah anlamaz (14) daĥı karar tutmaz ašlā şübhe yoķdur bu kıadarca (15) zikir olundu Allahü a‘lem ve resülü faşl-ı hādī-‘aşer (16) meşāyiĥ aĥvālin beyān éder tārīĥ-i kitābdan (17) iki biñ otuz beş seneye dek her tārīķiñ talkın

47a

(1) ve tevĥidin ve zühd ü ‘irfānın ve taĥķiķin (2) ve seyr-i sülūkin ve telvīn-i temkīnin ve rumūz-i (3) künūzın ve keşf-i kerāmātın vilāyetin ve aĥlāk-ı (4) evşāfin beyān éder sırr-ı ĥafide ve sırr-ı celide (5) merātib i‘tibārınca olan ‘anāşirdan şekāf(v)et (6) leţāfet bulup ‘uc(u)b ve ğurūr-ı nefsanī ref‘ olunca (7) ve rüh-ı ĥayvānī rüh-ı inşāniye muzāf (8) olunca ve tārīkat ehlü’l-Allah rüh-ı ihyā ile zinde (9) olup ĥayātī cāvidānī bulunca ĥāl-i kemāl ve kıāl (10) ve bi’l-cümle ‘ālī kitāb āhırinde taĥrīr (11) olundu zīrā meşāyiĥ müte‘aĥĥirīndür müteķaddimīn (12) enbiyā vü rusuldür āĥiriniñ ‘ulūmı bātınīdür **Hüve’l-e-(13) vvel ve’l-āhır ve’z-zāhirü’l-bāṭın**⁷³ evvel āhır (14) āhiriñ zāhir bātınıñ ğayrı degildür evvel āhır (15) i‘tibārı şifāt-ı maĥlūķa ve zuhūra ve ğurūra (16) ğöre bir feh(i)m için beyān olunur egerçi müfidiñ (17) afitāb-veş tülū‘ ve ğurüb tertībine evvel āhır

⁷² “tülū” sözcüğü “tülū” biçiminde yanlış yazılmıştır.

⁷³ Hadid Süresi 3. ayet.

47b

(1) olan bî-hasebî'l-zâhir muṭlaḳdur lakin her evvelîḡ evveli (2) ve her âḡirîḡ âḡiri vardur muḳayyidiḡ nazârında (3) ammâ muṭlaḳ i'tibârında aḡa ibtidâ ve intihâ yoḡdur ezel (4) ve ebed i'tibârı ref' olsa muṭlaḳ kemâ-kân bâḳî (5) ve dâ'im ve muḡîṭ ve câmi'-i şifât ve zât⁷⁴ında münderic (6) evvel âḡir olmaḡdan zâtü'l baḡıḡdür işbu (7) tertîb-i 'âlem ve şüret-i âdem müzâhirdür kemâlât (8) muṭlaḳ zuhûrına delâlet olmaḡa muḳayyed i'tibârı (9) olunsa nice olsun ki muḳarrer ḡâl degildür müzâḡir (10) şifâta ḡâḡ ef'âl ḡâḡ aḡvâl ḡâḡ aḡlâḳ ḡâḡ evşâf (11) ile muttasıf olup zâḡir maḡharı olur (12) ḡâḡ bâṭınıḡ ḡâḡ her heykeliḡ ki meḡalimleri ola bâ- (13) tında zuhûra ḡelüp altı zâḡir olup evveliniḡ (14) 'ilmin ve kemâlin bilür kâmil ve 'âlim her heykeliḡ ki (15) zâḡirden bâṭına êrüp esrâr-ı ilâḡî ve 'ulûm-ı nâ-mütenâḡî (16) zuhûrına âlet olup fenâdan beḳâya da liḳâ' (17) ḡösterüp evveliniḡ âḡiriniḡ kemâlâtıyla mükemmel

48a

(1) olup keşf-i esrâr êdüp te'vîlâta ma'ârif (2) söylemeḡe başlar ḡâḡî zühd ve taḳva ve ḡâḡî seyr-i (3) sülûk birle 'âlem-i bâṭından elvân-ı 'anâşırdan (4) ḡeçüp ḡayrı mükeyyif-i rûḡâniyyeye êrer ḡâḡî dâ'ire-yi (5) sırrdan 'âlem-i zâḡir taḡşîl êdüp re'îs-i-'ulemâ (6) olup ve ḡâḡî sırr-ı ḡafide ma'ârif-i ḡaḳîḳatü'l ḡaḳâyiḳ (7) zuhûrında fenâ fi'l-zât êdüp ve aḡadiyyet ḡaymesin (8) ḡacr-i aḡadiyyet üzre -veş ḳurb-ı sultân-ı 'aşḳ (9) kibriyâya ḡâḳim êdüp ve ḳavî-i rûḡânîleri aḡa (10) 'asker êdüp himmet-i şeyḡ ile **Men 'arefe nefsehü** (11) **feḳad 'arefe rabbehü**⁷⁵ mefhûmî üzre kalb-i muḳayyedde tecellî-i muṭlaḳ (12) êdüp ve vâḳ'îât ve vâridât teveccüh ve taşrûf-ı câ- (13) zime ve ilkâ cem'iyyeti ile kendi daḡı mürşîd-i kâmil (14) olup seccâde-yi işâret ve irşâda oturup (15) mürde-diller iḡyâsına sebeb olur ve her 'azîz bir ṭarîḳ (16) iḡtiyâr itmişdür ba'zısı ism-i zât ve ba'zısı (17) esmâ-yı şifâta meşḡûl olurlar kimi risâle ḡörmüşdür

48b

(1) ma'ârif söyler kimi ebyât-ı eş'ârıyla ḡöḡlin aḡlar (2) kimi zühd ü taḳva ile 'ibâdete başlar kimi fâniyâtdan el (3) çeküp ef'âl-i zemîme⁷⁶sinden müberrâ olup aḡlâḳ-ı (4) ḡamîde birle

⁷⁴ “zât” sözcüḡü “zât” biçiminde yanlış yazılmıştır.

⁷⁵ Hadis.

⁷⁶ Metinde “zemîme” sözcüḡü “Zemîme” biçiminde yazılmıştır.

mutaşşif olup yevmen fe-yevmen taḥṣīl-i (5) kemāl edüp insān-ı kāmīl kemālātın ‘āşıklar ve şā- (6) dıqlara ve tāliblere şāliklere bu ‘ālem dili ile keşf-i (7) rumūz-i künūz edüp ḳālī ḥāle döndürüp (8) ‘ārif-bīllah eder ve daḥı muḥıbb ‘ināyet nazarıyla felek-i (9) ḳalbe nazar edüp şems-i ma‘nevī yüzinden ebr (10) zūlmet ve seḥāb ref’ olup ‘ālem ḳalb-i mücellā ve muşaffā (11) olup şūver-i nuḳūşdan eṣer ḳalmayup tecelliyāt-ı (12) mir’āt olup imān-ı ḥaḳīḳī telvīnsüz temkīn (13) bulduḳdan sonra kendüye akrān ḳalup yerine (14) ḥalīfe naş(i)b eder tertīb-i meşāyih böyle ola (15) gelmişdür āyīn ü cehān ve ‘ādet -i zamān tā ḳıyāmet (16) ḳopunca bu silsile bāḳī olur ibtidā ola intihāya (17) varınca böyle ola zīrā ibtidā İslāmdan nice

49a

(1) ola geldi ise tā ḳıyāmete dek öyle olmaḳ var (2) bī-emrullah te‘āla zīrā İslāmın ibtidāsından (3) meşāyihin her biri tāc ve bir ḥırḥa ihtiyār (4) ede gelmişdür ba‘dehu hem geleceklerdür daḥı eyle (5) olmaḳdur ammā evvel tāc yoḡ-idi Ḥazret-i ‘Ālī (6) raḳıyallahü ‘anhü ve kerremallahü ve cehu tāc geymedi āḥir (7) mehdī daḥı geymeye dērler ve daḥı Ḥasan (8) Başri ḥabīb-i ‘Acemī ve Dāvūd Taī ve Ma‘rūf-i (Kerḫī ve Serī Saḳaḳı)⁷⁷ ḥazretleri (9) yerine olan şeyḫ Cüneyd-i Bağdādī ḥazretleri (10) altı ter(i)k üzerine ḳubbe ve ‘aseli renkli tāc edüp (11) geydi ve geydürdi Kātib ‘Ālī ve ‘Ālī Dāvūd Bārī Cüneydin (12) tācın geydiler Ebü'l-Ḳasım Kirmānī beyāz (13) altı ter(i)kli tāc edündi ba‘dehu Ebü Bekir nessāc (14) tācın terkin geydürdi Aḥmed Ġazālī örüklü (15) tāc edindi ba‘dehu Ebu'n-Necīb Sührevērdī (16) Ġazālī ḥalīfesi olup ve anın daḥı Şahāb- (17) eddīn olup bunlar Ġazālī tācıyla geldiler ammā

49b

(1) şahābeddīn bir vaż(ı)‘ daḥı edüp ḥalīfesi (2) Muḥammed Tebrīzī ḥazretlerine geydürdi anın ḥalīfesi (3) Muḥammed Tebrīzīdür ve anın ḥalīfesi şeyḫ İbrāhīm (4) Zāhid Geylānīdür bunlar şahābeddīn vaż(ı)‘ (5) tācı geydiler işbu Geylāndan tarīḳ bulupdı (6) ḥalīfe Şeyḫ Sāfi ḥalīfesi Sadreddīn ḥazretlerinin (7) tarīḳi Rūma düşüp Şeyḫ Ḥamededdīn sultānı (8) ḥalīfe edüp ol daḥı Ḥacı Bayrām sultānı (9) ḥalīfe edüp yine naş(i)b itmişdür ammā Geylānī (10) ḥazretlerinin oğulları esmā-i seb‘a tarīḳi üzre (11) merāib Ḥalvetī tarīḳini peydā edüp yaşşı ve yektā (12) tāc geydiler raḳ(ı)ş ihtiyār itdiler egerçi esmā-i (13) sıfāta meşḡul olanlar ism-i zāt mertebesine (14) erer lakin faḳra düşüp cehet ihtiyār ederler (15) ve baḥḥāş olurlar zīrā

⁷⁷ Varak kenarına kırmızı mürekkeple eklenmiştir ve yeri çizgi ile gösterilmiştir.

harāret-i esmā bā'is olur (16) yübüset vërür tîz tab' eder ammā teveccüh ve taşarrufda (17) kavīlerdür pes harāretlerinin taḥayyürde te'sırde nazır

50a

(1) ğayr-i tarīkde yokdur Allahü a'lem bu Ḥalvetilerde (2) üç kısımdur biri zālî biri ḥālî biri (3) yektâ tâc geyerler geldik yine kelām-ı evvele ya'ni (4) Hacı Bayrām sultānım yerine Akşemsed'dīn (5) sultān ḥalīfe naş(i)b edüp beyāz tâc geydi (6) bunun yerine ḥalīfe olan Seyyid İbrāhīm (7) Kayşerī Āl-i Tāhā beyāz tâc geymeyüp (8) neftî tâc geydi yerine oğlu Seyyid Kāsımı ḥalīfe (9) edüp Seyyid Kāsım daḡı Saruḡhānī Akḡışārī (10) Mecüdidīn ḥalīfe edüp bu şeyḡ Mecüdi- (11) ddīn daḡı yerine bu İbn-i 'İsa bendesin (12) ḥalīfe itmişdür kitābıḡ muşannifidür ḡāne-ḡāḡ tev- (13) ḡidīn eder raḡ(ı)ş itmez gerçī Ḥalvetilerde (14) merḡūm Cemāl Efendiden mecāzıdır lakin raḡ(ı)ş (15) iḡtiyar itmedi zīrā raḡ(ı)ş harāret kesbine āletdür (16) zıkr-i ḡarbī aḡa bedel olur ammā esmā-i şuḡlinde (17) harāret kesbine lāzımdur ḡāḡi lāzım gelür olmaz

50b

(1) kırvā-yı ḡayāliyye ḡarekete gelür efkār-ı fāsīde ḡareket (2) edüp ḡalebe eder ayak zıkrī anları ref' (3) edüp men(i)' eder şekāfetleri leḡāfete döndürür (4) Allahü a'lem Ḥalvetilerden bir 'azīz gele tācınıḡ (5) nışfı yektâ ola ḡalvetine girenler ḡalāvet (6) dā'resin bulalar ve her biri ehlü'l-Allah ola- (7) lar mübtedīler ḡatında raḡ(ı)ş edeler ḡiç tınmaya (8) ammā tarīḡ ḡörenler men(i)' edeler aşlā kendüsi (9) raḡ(ı)ş itmeye ammā şūrīde tab' olup keşf-i esrār (10) ede ammā eḡıbbā'sı ḡarābata düşeler ol (11) sebebden dillene lakin vücūd-ı şerīflerine ḡalel (12) gelmeye şeyḡ İbrāhīm Mışrī inşā'allahü te'āla (13) ve bir 'azīz gele ki iki ḡātūnı olanları ḡalvetine (14) ḡomaya münkirü'l-maḡāldür ḡalbi taşfiye bulmaz (15) altmış bir sene ḡilāfet ede inşā'allahü te'āla (16) bir vā'iz gele ki ḡāfız-ı kur'ān ola (17) şeyḡ şüretinde ammā ḡalk-ı ḡalvet itmekden

51a

(1) itmekden⁷⁸ ve nāfile şalāt kılmāḡdan men(i)' edüp (2) münkir-i evliyā ola anıḡ devrinde raḡ(ı)ş (3) kesile ol vā'iziḡ ismi Kāḡī-zāde ola (4) Allahü a'lem ammā şoḡra yine yürüye bunun za⁷⁹ (5) zamānında ehl-i ḡāl az ḡala 'ulemā anıḡ küfrine (6) fetvā vërürlerdi ammā

⁷⁸ "İtmekden" sözcüğü tekrar yazılmıştır.

⁷⁹ "za", "zamanında" olarak diḡer satırda devam etmiştir.

pādişāhdan hav(1)f (7) édeler zīrā pādişāh muqarreblerinin birini (8) teshīr édüp anıñ vāsıtasıyla (9) pādişāha duhūl édüp aç halkı maḥabbet éde (10) yine şūreta zūhd ü taqva göstermek ile pādişāh (11) bendeleri maḥabbet itmegın fırsat bulup bu (12) huşūşda pādişāhı sözine uydurup (13) āḥir ‘ulemā meşāyih ve pādişāh bendelerinin pādişāh- (14) dan nefretlerine bā‘iş olalar ol zamāna (15) érişenler göreler zīrā taşrīḥi ğayr-ı mümkindür (16) ve daḥı bir ‘ārif gele ki halk-ı ‘ālem aña tābi‘ (17) ola yüzinde beşerī kübra dەرler şöyle ki

51b

(1) bir nūr ola görenler ardına düşüp mürīd olalar (2) ‘ākıbet pādişāh-ı zamāne anı da‘vet itdükde pādişāh (3) katına varup yine dönünce yüzinden ol (4) nūr ğā‘ib ola eḥibbā’sı anı görüp taḡıllalar (5) yalnız ƙalup bir köşede geçine ƙuytuda (6) bir manzūm dīvānı çıƙa maƙbūl-i ‘ulemā ola maƙbūl-i (7) fużalā olup anıñla iştiḥār bulup öylece (8) geçine ve bir zamān ola ki ayak zıƙrı olmaya ‘Arap (9) zuhūr éde ki zāhiri ve bātını ma‘mūr olup (10) Ḥazret-i ‘Osmān rađıyallahü ‘anhü gibi edeblü ola (11) ve ‘irfānda Ḥazret-i ‘Ali kerremallahü ve cehu gibi kuvvetlü (12) ola ve ğayretde ve aƙvā-yı şerī‘atde ve nefisü’l-şalāhıde (13) Ḥazret-i ‘Ömer rađıyallahü ‘anhü gibi olup (14) seyr-i sülūkda ve tevbe vü tasarrufda ve şabr-ı (15) ƙanā‘atde ve pīre ḥürmet itmekte ve sükūnda (16) Ḥazret-i Ebū bekir Eş‘şiddıƙ rađıyallahü ‘anhü gibi (17) ola rıdvānüllahi te‘āla ‘aleyhim ecma‘ın

52a

(1) Ḥazret-i faḥr-ı ‘ālemin ‘anāşırları tertībini zāde-i (2) maḥlūk dەرler Ḥazret-i Ebūbekir Eş‘şiddıƙ rağıyallahü (3) ‘anhü hevāsında ve Ḥazret-i ‘Ömer rağıyallahü (4) ‘anhü āyıninde ḥal(ı)ƙ olunmuşlardur ol ‘azīzde (5) bu ḥişāl-i erba‘a bulınup daḥı meclisinde (6) dervīş-ān ardına düşüp geleler lakin (7) şeyḥ ḥuzūrında istimā‘ itmeyüp tenhāda (8) édeler ve daḥı bir(i)⁸⁰ gele ki ƙubbe tācıyla ḥalī (9) iştiḥār bula devrinde aña tābi‘ olan ‘ilme (10) başlaya ƙatında hıç cāhil olmaya ve daḥı bir (11) ‘azīz gele ki yedi terkli noḥūdī renkli tāc geye (12) ƙubbe yaşşı ola üç yüz sene miƙdārı geyeler (13) yektāca Mühiddīne deyü ad ƙoyalar ve bir ‘azīz gele ki (14) yektā tāc yaşşı édinüp depesine hilāl ay (15) gibi siyāh üzerine bir yeşil édüp geye (16) ve geydüre kırƙ sene miƙdārı yürüye ve daḥı (17) bir şeyḥ zuhūr édüp ‘Arap şınurında eḥibbā’sı

⁸⁰ Belirtme durumu eki hareke ile gösterilmiştir.

52b

(1) melâhîde maḳûlesi ola yigirmi sekiz sene miḳdârı (2) hilâfet êde ammâ kendisi pâk ve sünnî mezheb (3) ola ba'dehu bir şeyḫ-i raḳḳâş gele ki anıñ devrinde (4) müftüler raḳ(ı)ş edenlere dâh(i)l edemeyeler (5) on sekiz sene miḳdârı yürüye ve daḫı (6) andan bir adı belli ve edebli ve ḫayâlî ve yüzi (7) şulî ehl-i vera' bir kimse zuḫûr êde ki şüfîler (8) taḳvâya başlayalar ba'dehu bir zâhid gele şâhib-i (9) taḳvâ ola pâdişâh-ı zamân ve müftî 'irfâna (10) ḳadem başup meşâyih risâleleri şöret bula (11) dīvân-ı ḫâfız ve cāmî ve lem'a ve leme'an ve meşnevî (12) ve zübde-yi fuşûş ve nuşûş ve fütühât -i Mekkî (13) ve vâridât ve muşannif-i kitâbı dil-guşâsı maḳbûl-i (14) 'ulemâ ve şulehâ olup zâhir bâtın tefsîr te'vîl (15) cem' édüp ḫalk-ı 'âlem 'irfâna ḳadem başa her kesr (16) zamânında mehdî-veş hidâyet bulup (17) zühd ü taḳvâ ol vaḳitde bula Rûmda 'ârif

53a

(1) olmaduḳ kimse ḳalmaya Fârisî 'ilim maḳbûl ola ve daḫı (2) bir şeyḫ gele 'örfiyye üzerine dülbend şarına iki u- (3) zun sünnet şarıḳda üç gün ḫidmetinde (4) olan 'ârif-bîllah meczûb ola ammâ tîz gele (5) tîz gide ve vilâyet-i Sindede Hilâl şehrinde (6) bir Mecûsî şeyḫ olup 'Acem vilâyetine ve R- (7) ümdan anıñ ziyâretine varalar ve bir zamânda (8) 'Acemlerden ve Rûmîlerden kırḳ nefer kimse dervîş-ândan⁸¹ (9) dervîş-ândan cem' olup Serendib ḳurbında (10) göre Hüveye varup anda Ḥazret-i Âdem nebîniñ (11) cennetden nüzûl édüp ibtidâ mübarek pâyı (12) başduḡı yerde bir ḫâne-ḳâh peydâ édüp bu binâ- (13) lar 'âlî ocaḳlar edeler dervîşler ol zamânda (14) kerbelâya ve kūh ve hûda zikir olınan ḫâne-ḳâha (15) varup ziyâret edeler ziyâret itmeyeni hilâfete (16) ḳomayalar bu kūh ve hûda binâ olınan ḫâne-ḳâhda (17) duvâl pâlar ya'ni ḳayış baldırlar ola gelüp muḫibb ola

53b

(1) ba'dehu siyâḫat édüp Rûma geleler Selîm Ḥânıñ (2) çok in'am-ı iḫsânın göreler şonra ḳalkup tekrâr (3) ḫırîdesine varup anda iki ayak üzre yürür (4) saḫsar tutup 'Arap 'Acemi gezdürüp Rûma (5) gelüp çok mâl cem' edeler işbu saḫsarlar (6) kelb başlu ve kelb ağızlu ve keçi ḳulaḳlı ekşerî (7) keçi kıllu ve fîl ḳulaḳlı ve ḫinzîr azulu bir (8) yüzi âdem ve bir yüzi kelb olanlardan degildür (9) ba'dehu Ḳaralar vilâyeti ki Siyâh puşan derler (10) bir şâhib-i kemâl gelüp bu 'ilmi bile vilâyet-i Rûmı (11) seyr édüp yine diyârına gideler Ḳaralar dëdü-

⁸¹ Bir sonraki satırda tekrar etmiştir.

⁸² (12) dedükleri vilâyetde **irkek** ve dişi cümle siyâh- (13) lar geyerler gayrı renk olmaz işbu târih-i (14) kitâbda ol siyâh püşlarda İslâm râyihası (15) yokdur Qaralardan gelenler ‘uryân gelürler (16) abdâllar şeklinde ve Ferhâd ki ‘Arap ve ‘Acem ve Rûm (17) sözlerinde ve Türkistân içinde bir harâb

54a

(1) şehriñ ismidür anda bir ‘azîz (2) zuhûr edüp altı aylık yoldan anıñ ziyâretine (3) varup hizmetinde bulınalar bu ‘azîz Hâlveti (4) olmağ var Allahü a‘lem ve dağı bir ‘azîz siyâhat (5) edüp Gâh şehrinde mütemekkin ola kâfirleri (6) müslimân ede ve müslimânları ehl-i hâl ede (7) eķâlîm-i seb‘âda şöhret bula ve bu şehir-i Gâh (8) dedükleri Mâverâü’n-nehir iklimindedür gâh (9) Hindî dedükleri daruniñ gâyet a‘lâsı (10) andan gelür Hindistânda dahhak neslinden (11) ‘aşır ‘ac pâdişâh olmışken İbrâhîm Balhî (12) hazretleri tahtı birağup dervîş olup (13) Rûma gele haylî i‘tibâr bula şu kim zamân-ı (14) mâzîde mihrâc pehlivân ki mihr anıñ tahtına (15) geçüp pâdişâh olmışken yine dönüp ‘irfâna (16) kadem başmışdur diyâr-ı Rûmda yine ol üslûba (17) tekrâr bir kimse zuhûr ede ve devir döne Allahü a‘lem

54b

(1) ve dağı diyâr-ı ‘Arabda bir şeyh zuhûr ede (2) örüklü bülend tâcıyla iştihâr bula ehîbbâ’sı (3) aña mehdî dârlar pâdişâh katl ede ve tarîk-i (4) Bayrâmîden bir şâhib-i kemâl zuhûr ede kılıcı (5) dülbend ile berâber olup eķâlîm-i seb‘a (6) içinde iştihâr bula bir ‘ârif-âne risâle dâye (7) meşâyih ve fuķarâ pesend ede bî-cehet ve ehl-i (8) kanâ‘at olup şâbir ola şimdiki hâlde (9) ve gelecek zamânda ekşer Bayrâmîde bulunur Hâlvetilerde (10) cehet ihtiyâr itmeyeni ziyâde kavî olur ammâ (11) cehet ihtiyâr itdükleri haķîkatde ma‘îşet (12) için degildür belki ehl-i ‘ayâl oldukları için (13) yâhüd ehîbbâ’ gelüp gitmege bâ‘iş olur mücâvir (14) izrâb⁸³ çekmesünler deyü ihtiyâr olunmışdur (15) Allahü a‘lem faşlü’ğ-sâni-‘aşer ehl-i İslâm (16) içinde olan gün-â-gün tarîklerde (olanlarıñ ‘itikâdı-ı tevhidin ve ma‘rifetlerin beyân eder)⁸⁴ imdi (17) meşâyihîñ her biri bir semt ihtiyâr edüp

55a

(1) ba‘zısı kılletde ve ba‘zısı keşretde ve (2) ‘izzetde ve rif‘atda ammâ ba‘zı tarîk erbâbı kuvvet (3) bulup keşret ihtiyâr itdi ve ba‘zı meşâyih (4) her biri bir yerde olmayup her biriniñ

⁸² Diğer satırda “dedükleri” biçiminde tekrar yazılmıştır.

⁸³ “iztirâb” sözcüğü “izrâb” biçiminde yanlış yazılmıştır.

⁸⁴ Varak kenarına kırmızı mürekkeple eklenmiştir.

bir devri (5) vardır kiminiñ devrânı gelmiş teraqqîde (6) ve kiminiñ devrânı geçmiş tenezzülde murâd bunları (7) beyândur suâl olunursa cevâb budur ki ehl-i (8) kemâl gelmiş bilinmemiş ta'rif bi-nefsihi ğayr-ı câ'iz- (9) dür kendi hüd kendüyi beyân edüp (10) kullanam demez ol sebebden her bir tarîk ehliniñ (11) kâdirleri ve mertebeleri beyân olup (12) niçe seyr-i sülûk ve kat'-i merâtib itmişler (13) kâlî hâle dönderüp tarîk-i haq zâhir (14) olup i'tibâr olına ve mâzîde olanlarıñ (15) dağı hâlleri nicedür ve âhîr zamân olup (16) kıyâmet 'alâmetleri gelüp zühür edince (17) her biri nice ola ehl-i tarîk kanķısı kuvvet

55b

(1) bula işbu kitâba nazâr eden ihvân tarîk-i haqķı (2) tutup haqķa mühtedî olalar deyü beyân (3) olunur zîrâ ehl-i kemâle teba'iyet vâcibdür (4) nitekim *Künû me'a-s'sâdikîn*⁸⁵ mefhümü anlara (5) işâretdür bunuñ mefhüm-ı şerîfine ve bu emr-i (6) münîfe imtişâl bu ehl-i kemâle teba'-iyet ile olur (7) ehl-i kemâl ehlü'l-Allahdur huşûsâ kur'ân-ı azîmde (8) buyurur ki *Vebteğü ileyhi'l vesilete*⁸⁶ naşş-ı şerîfi aña işâ- (8) retdür ba'zı ehl-i hâle işâretdür zîrâ ehl-i (9) hâl ehl-i sülûkdur fâ fehm Ve lâ-techel (10) ve lâ-tendüme zîrâ her tarîkiñ bir yüzden sülûki (11) vardır ve her biri bir dâ'irede qalmışdur (12) kimisi keşretde vaħdetde ve kimisi vaħdetde keşretde (13) bulmuşdur ol sebebden tâliblere tefhîm (15) için ferden-ferden⁸⁷ her biriniñ ya'ni her tarîkiñ (16) ehl-i 'alî el-taḫḫîl beyân olunur inşâ'allah (17) imdi bilesin kim on sekiz biñ 'âlem seyrine

56a

(1) on sekiz tarîk içinde aḫlar vardır ba'z-ı mertebe (2) taḫḫîl -i kemâl edüp vilâyet ve keremine mazhar (3) olduĝını halk-ı 'âlem bilmezler kendüsi bilür (4) ve ba'zı meşâyiḫ kendisi bilmez ḫal(ı)ķ bilür ve ba'zı (5) meşâyiḫ mertebesini kendi bilür ḫal(ı)ķ da bilür (6) ve ba'zısı ne halk bilür ne kendi bilür ancak hüdâ bilür (7) imdi şol şıfat ki kendi bilür ḫal(ı)ķ bilmez (8) ol kimse ehlü'l-Allahdur her tarîkde bulunur (9) illâ kendilerini zâhir itmez bunlar ehl-i (10) bātındur ve şol şıfat ki kendi bilmez ḫal(ı)ķ bilür (11) ol ehl-i zâhirdür 'ilmiyle 'âmil 'ulema ve şulehâ- (12) dur ki bunlarıñ du'âlarında olan te'sîrâtı kendiler (13) bilmez ammâ ḫal(ı)ķ imtiḫân itmişlerdür bilürler (14) ve şol şıfat ki kemâlin kendi de bilmez ḫal(ı)ķ

⁸⁵ Tevbe Sûresi 119. Ayet:

⁸⁶ Maide Sûresi 35. Ayet.

⁸⁷ Metinde “ferden-ferdâ ((رداً فرداًف))” sözcüĝü “ferden-ferden (رداً فرداًف)” biçiminde yanlış yazılmıştır.

da (15) bilmez bunlar budalā-yı mecāzīyyendürler hāllerini (16) halka ta'lime kudretleri yokdur lakin hālī degillerdür (17) ašlā bunlarıñ kulübına tokutmaq olmaz zīrā

56b

(1) bunlar celāldür luṭuf ve recā bunlarda olmaz (2) hemān ğaḏab itmeyeler evlāsı bunlara görünme- (3) mekdür ve şol sıfat ki kemālin kendi de hal(1)k (4) daḥı bilür bunlar mürşid-i kāmillerdür tālibleri (5) irşād ederler beşinci sınıf pādişāh-ı İslām-(6) dur ammā pādişāh-ı İslām daḥı zikir olunan (7) gibi dört dürlüdür zīrā pādişāhlarda (8) hişāl-i hamīde vardır ba'z-ı mertebe sā'ir nāsda (9) daḥı bulunur imdi bunlarda daḥı vardır ki (10) kemālini kendi bilmez hal(1)k bilür ve kimi kendi bilür (11) hal(1)k bilür ve kimi kendi bilür hal(1)k bilmez ve kimi kendi de (12) bilmez hal(1)k da bilmez ekşer bu kısımdan olur (13) ve ba'zı ğaḏüb pādişāhları zālīm şa- (14) nurlar bilmezler ki zālīm kendileridür bu pādişāh (15) taraf-ı haḫdan anlara 'azāb gönderilmişdür (16) nitekim Hāzret-i Aḫdarü'l-Ḳādirin 'azze ve celle (17) hāzretleri naşş-ı ḳāṭı'ında buyurur *Vekezālike nuvellî*-⁸⁸

57a

(1) *ba'da'z-zālīmīn*⁸⁹ ba'zan pādişāh daḥı bilmez (2) zul(u)m ederin şanur ammā bunlar taşarruf-ı (3) haḫ üzredür emr-i haḫ iledür altıncı sınıf (4) 'irfāndur bunlar ehl-i 'irfāndur dört (5) nev'(i)dür biri dīvāndur risāle görmek-ile (6) taḫşil-i ma'rifet eder ve biri daḥı seyr-i (7) sülük ile dā'im hāllene ve bir nev'i daḥı (8) ḳalbine keş(i)f ve ilḳā ṭulū' itmek-ile hāllenür (9) ve bir nev'i daḥı bunlara taḳlīd itmek-ile ilhāda düşüp (10) yoldan çıḳmı(ş)lardur⁹⁰ işbu dört kısım (11) 'ārif geçinenlerde ehl-i sülük ve ehl-i (12) taşarruf ğayet-ile azdur ve nādirdür zīrā ma'rifet (13) hāldür ḳāl degildür meger sem'ine ma'rifet (14) işābet edüp seyr-i sülük birle ḳaṭ-i (15) merātīb edüp telvīn ve temkīn bulup (16) 'ilme'l-yaḳīn ola şübühātı 'ayne'l-yaḳīn (17) müşāhede edüp haḫḳe'l-yaḳīn Hāzret-i

57b

(1) Hāzret-i 'aleyhisselām gibi olanıñ āḫiriniñ (2) 'ilmin ve murādın bilüp 'ārif-billāh ola (3) yedinci sınıf Ḳalenderīdür bunlar 'āriflerdür (4) irşādları ḳāliledür mazhar-ı celāldür kimseye (5) incinseler ol kimseniñ nuḫūsetine sebep olur- (6) lar bunlara tokunmaq olmaz hemān hūl(1)k ile görünmek (7) gerekdür sekizinci sınıf abdāllardur pīrleri (8) budalādan

⁸⁸ Enam Sûresi 129. Ayet.

⁸⁹ Enam Sûresi 129. Ayet

⁹⁰ “ş” nin noktaları unutulmuştur.

olur mükellef oldukları sebebden (9) pīrlere taklīd edüp ‘uryān yürür ve iken (10) şalavāta⁹¹ daḥı müdāvemēt itmezler ammā meşāyiḥ (11) evrādı bunlarla oldı bu dīn içinde (12) bunlardan kavī olmayaydı zīrā bunlarda olan (13) terk-i tecrīd ve sabr-ı kanā‘at ve teslīm-i ḥaḳīkat (14) ve saḥā vü ḥürmet ḡayrılardan niçe mertebe artuḳdur (15) toḳuzuncı semāvīlerdür bunların pīrleri (16) Şeyḥ Bedrüd’ dīn Rūmīdür ki Sirozda med- (17) fūndur bunlar dört nev‘(i)dür bi’l-cümleten mā saḥīlerdür

58a

(1) bir kısmı nes(i)ḥ ve bir kısmı fes(i)ḥ ve bir kısmı mesṯḥ (2) ve biri resṯḥ ihtiyār edüp bāṯıl ḥaḳ (3) nedür bilmemişlerdür şeyḥ-i mezkūruḥ evrādına (4) nazar edüp feh(i)m edemeyüp ḥilāf (5) semte düşdiler onuncı sınıf rafzīlerdür (6) bunlarda ma‘rifet bilür vardır lakin şer‘-i (7) şerīf ve mezheb bilür yoḳdur ḥālā ‘urefā-yı (8) ‘Acem bunlarla maḥlūtdur bulardan ‘ilim olanlar (9) ḥāle ḳābillerdür cāhili felā on birinci sınıf (10) İshāḳīlerdür bunlar evvel zamānda meczūb (11) idiler ve şāḥib-i taşarruf idiler bunlarda (12) te‘şīr -i du‘ā ḳalmamışdur bunlar giderek (13) az ḳalurlar on ikinci sınıf Naḳşibendīler - (14) dūr bunlar bekrīlerdür ‘ulvīlere buḡ(u)z (15) ederler lakin zūh(ü)d-i vera‘ taḳvāya mā- (16) ‘illerdür her birisi ehl-i vera‘ dur daḥı (17) nef(i)slerin ıslāḥ edüp dīnlerin

58b

(1) ḥıf(i)z itmekte ḳavīlerdür az yerler ve az söyler- (2) ler evrād-ı ezḳāriyla ‘ibādet -i zāhire (3) üzere fāniyātdan ḳal(i)blerini çekmişlerdür (4) her biriniḡ du‘āsın almaludur lakin (5) kendilerde olan kemālātıḡ ve a‘māl-i (6) şāliḥātıḡ şemerātın ‘ayne’l-yaḳīn müşāhede (7) taḡşīlleri āḥire vērür ve’l-ḥāşıl adābda (8) cemī‘ tarīḳiḡ āb-ı rüyıdur on üçüncü (9) sınıf zāhidlerdür bular mūrā‘īlerdür (10) ve şāḥib-i ‘uc(u)bdur maḳbūl-i ekābirdür ehle (11) ‘ilm-i bāṯını inkār itmezler irşāda ḳābiller- (12) dūr bunlar ‘amellerine ṯayanup ḡurūra (13) düşenlerdür böyle ḡurūra düşenler (14) ıslāḥ olmaḳ mümkün degıldür ve bunlar āḥir (15) zamānda az ḳalurlar zīrā ḥalkıḡ (16) ekşeri ‘arif-bīllah olurlar bunlar tāriḥ-i (17) kitābdan şonra keşret baḡlaya maḡribde bir zamān

59a

(1) devir anlarıḡ ola ammā bunlar şer(i)‘de Rāfızīlerden (2) ve abdāllardan ḳavīlerdür eger şāḥiḥ zāhid (3) olurlarsa ve az nesneye kanā‘at ederlerse (4) şādıḳlardur ve illā mūrā‘īlerdür

⁹¹ Metinde şalavāt sözcüğü “salavat” biçiminde yanlış yazılmıştır.

bunlardan (5) ihtirâz lâzımdur on dördüncü sınıf (6) âmirlerdür bunlar şer(i)'de muhkem ve ibâdet-i (7) zâhirede müstakîmlerdür ve kavîlerdür ve kâ-(8) 'imlerdür gerçi müteşerri'lerdür lakin Emîr (9) Kıddise Sırrıhu taşşıl itdiği merâtibi her biri (10) taşşıl edüp vilâyete kadem başup (11) seccâde-yi irşâda geçüp mürde-dilleri (12) ihyâ itmege sebep olamazlar ve hem biñ kırk (13) altı sene olduĸda ba'z-ı vâ'iz nâmında (14) Emîr Sulţân ziyâretine varurlarsa (15) kâfir olurlar deyü niçe halkı men' edeler (16) ammâ cem'iyetleri hâlî degildür ve du'aları (17) müstecâbdur târih-i kitâbdan şonra bir kerre

59b

(1) keşret bağlayup ba'dehu kıllet üzre olalar on (2) beşinci sınıf Zeynilerdür bunlar mükâşiflerdür (3) ĸayetle pāk tarîkdür ehl-i zâhir ve bātındur (4) dërler bunlarda vilâyete kerâmet olmak cā'izdür (5) lakin zühde mâliklerdür 'ârif-bîllah olamazlar (6) taşşilleri kesbî ve keşfidür keşfe lisân (7) meşâyiğden hayz-ı ricâldür dërler cā'ize (8) olmayan hâtûndan veled gelmez merdî ma'nevî (9) tevellüd itmege keşif gerekdür şöyle ki gerçek (10) ere muğârin olalar ma'nî toğurmak muğarrer- (11) dür keşf-i kemâlât-ı bātına elyağdur on altıncı (12) sınıf Mevlevîlerdür bunlar şâhib-i ma'rifetler- (13) dür bātınları ma'mürdur **Lâ havfün 'aleyhim**⁹² (14) bizim feh(i)m itdügümüze göre Allahü a'lem bunlardur (15) ve'l-hâşıl bunlar meşâyiğ dilini bilüp ve hâlinden (16) anlayup ve dîvânlar görüp kendilere tesellî (17) vërürler ma'nî uğrılarıdur mezhepleri pāk

60a

(1) ve feh(i)mlieri kavîlerdür ve ĸayrı müdrek eylemezler (2) ve mes(i)tlerdür bunlarıñ rağ(ı)şları ma'nevîdür (3) ihtiyâr ile degildür celâl şevkiniñ pertevi (4) ile dönerler ve Hâzret-i Mevlânânıñ kıddise (5) Sırruhü'l-'Azîz hâzretleriniñ taşarrufi bunlardan (6) tâ kıyâmete dek ehibbâ'sından tâ dünyânıñ âhîrine (7) dek kesilmezler âhîr bunlar ĸayrı tarîk aşhâ- (8) bından çok olurlar zîrâ târih-i kitâbdan şonra (9) pâdişah-ı Rûm Şâh-ı 'Acem 'irfâna kadem başup (10) 'ârif-i bîllah olalar ve ehl-i taşşîk olup sekiz (11) yüz sene miğdârı pâdişâhlar arasında ceng (12) ve ĸavğâ olmayup aralarından huşümet ref' (13) olup barışık ola birbirleriyle 'ârif-âne geçineler (14) ri'âyâ⁹³ ve berâyâ huşür ede ol sebebden aşhâb-ı (15) ma'rifet i'tibâr bulmaĸa keşret bağlaya on yedinci (16) sınıf Hâlvetilerdür bunlar târih-i kitâbdan (17) şonra otuz beş seneye varınca târih-i hicretten

⁹² Bakara Sûresi 112. Ayet.

⁹³ "Re'âyâ" sözcüğü Metinde bu şekilde harekelenmiştir.

60b

(1) üç biñ temāmına olur dā'im keşret üzre ola (2) raq(ı)şları gāh men(i)' ola gāh olmaya niteki beyān (3) olunmuşdur bunlar gitdükce şāhib-i ma'rifet olup (4) feşāhat (ü) belāgat üzre olalar ammā bunlar (5) esmā-yı şifāta meşğül olduğca faqra düşüp (6) ma'ışet tarlığından 'arz-ı hāl edüp (7) cehet kabūl edeler eger bunlar bī-cehet (8) olsalardı harāret-i rabbāniyye ihāta edüp (9) gölgeleri yere düşmeye 'İsa gibi le'āfet (10) kes(i)b edüp mürde-dilleri ihyā edelerdi (11) cehet māni' olur ehl-i sülūka rehber nedür (12) ammā 'irfāna qadem başduqdan sonra terakki ve tenezzül (13) olmaz tahkik ma'lumdur fā fehm ve bunlarda (14) olan raq(ı)s-ı harāret kesbine mübtedilere āletdür (15) zīrā esmā harāret vērür tiz gelür tiz gider (16) şugul dimāğa fesād vērüp sefāhat (17) getirür zikr-i darbı ve hareket-i mevzūneden hāşıl

61a

(1) olan harāret ü yübüset vërmez belki harāreti qalbe (2) ma'nī vërüp taşfiye hāşıl olur taşşıl-i (3) harāret için raq(ı)ş ederler gayrı murādları (4) yokdur dāhil itmek cā'iz degildir fā fehm ve bu- (5) nlarda zuhūr eden ma'rifet hüviyyetden ve ahadiyyetden (6) lāh-i muttaşıla ve lāh-i münfaşıla mefhūmı üzre- (7) dür muṭlaq degildir zīrā ahadiyyete erende esmādan (8) eşer qalmaz ve esmāda ol vaqit mefhūm olmaz (9) zāhir mezkūrun gayrı bir şeyi olmak gerekdür ki (10) şıfatlandura ahadiyyete ihāta ede keşret muzmaḥil (11) olur muḥaddiş qalmaz beş şuguline müfid (12) olur kıyāmet-i kübrāyı zuhūrında ki anda zātından (13) gayrı qalmaz zātı suāl eyleyene kendi cevāb (14) niteki buyurur *Limni'l -mülkü'l yevm*⁹⁴ ve yine haq te'āla (15) cevāb müstecāb buyurur *Lillahi'l-vāḥidi'l- kahhār*⁹⁵ (16) ya'ni zātından gayrı taşarrufında qalur esmā (17) şāhibi şugul itdükce taşraya iletmez lakin qarār

61b

(1) itmez kes(i)b olduğ cehetden ol ḥayşıyyetden (2) dā'im ittişāl göstermez yine esmāya başlar (3) ne ile buldı ise yine anıñla 'ibādet eder (4) *Vā 'bud rabbeke ḥattā yā tiyeke'l-yakīn*⁹⁶ mefhūmı üzre (5) olur gāh keşret gāh vaḥdet gāh vuşlat (6) gāh ğurbet gāh bu'diyet gösterür tā mev(i)t erince (7) esmā'lara şugul lāzımdur harāretleri 'arızī (8) olmağ-ıla yaqına erdükde istiğrāk üzre bir (9) qarār olmaz ve olımazlar daḥı irşada redd o- (10) lınur burda

⁹⁴ Mümin suresi 16. ayet.

⁹⁵ Mümin suresi 16. ayet.

⁹⁶ Hicr suresi 99. Ayet.

‘avām kıyāsı üzre degildür bir (11) pādişāh bir vilāyeti zabt-ı işlāh için (12) ‘ad(i)l (ü) dād édüp vilāyet halkına luṭ(u)f édüp (13) kendüye hayr du‘ā murād édilse katında maḳbül (14) olup temām i‘tikādı kavī olanlar daḫı āhirini (15) göndürür bugün yanından gidüp dūr (16) olmağ-ıla merdūd olmaz belki anıñ redd olunması (17) evvelki ḳurbetden ziyāde teraḳḳīsi olur ve bunlar

62a

(1) bu ‘diyēt göstermekde ma‘nāda aña ḳarīb vuşlat (2) olur ve bunlar mazhar-ı celāl olurlar ḳahriyyede (3) te‘şirde ḳavīlerdür ammā luṭfa müt‘allıḳ recālarda (4) Bayrāmīleriñ tevhidleri ḳarībdür anlar esmā-yı (5) şifātından geçüp esmā-yı zāta ermişlerdür (6) ism-i zāta ve cemāle ve esmā-yı şifāt-ı celāle dü- (7) şürür görmez misin bir Ḥalvetī bir Bayrāmī ile cem‘ (8) olsa Ḥalvetī Bayrāmī üzre galebe édüp (9) suāle başlar tehevvue gelür muḳtezāsıncadır (10) esmāniñ te‘şiridür ammā Bayrāmī Baḫr-ı ‘amīḳdür (11) temevvüc édüp ḳatarları taşra dökmez ve etrāfa (12) şıçratmaz mevcini içeriye alur gālib ve maḡlūb (13) olmak i‘tibārında degildür her biri vāsi‘ü’l-ḳal(i)bdür (14) ḫalīm ve selīmdür ve fānī ‘adīmdür yokdan ne ḫaber (15) gele eyle olsa bir kimesne def‘ine veyā ḳahrına esmāya (16) yāḫūd ḫavāşşa meşḡul olmak dilese Ḥalvetīden (17) mecāz ola ammā ekşer teşhīr için ya‘ni maṭlūb

62b

(1) ele getürmek için veyā ḡaḫab def‘ine mañşib (2) ve nuşrete ve fursata ve merātibe ve belā def‘ine ve ḡam (u) (3) ḡuşşa def‘ine bunlar emşāline şürü‘ olunsa (4) Bayramīlerden mecāz olalar ve daḫı Ḥalvetīlere (5) bu mezkūrāt recāsından Bayramīlerden mecāz (6) olmak lāzımdur ve daḫı Bayramīlere ḳahriyye recāsında (7) şugul éderse Ḥalvetīlerden mecāz olmak lāzımdur (8) eger bir tālib murādım rü‘yā ile beḡe ma‘lūm olsun (9) dërse Zeynīlerden mecāz olmak gerekdür tā ki bu (10) maḳūle murādāt rüyāsında işāret ve beşāret (11) olmağa ma‘lūmı olup aña göre ‘amel kıla bī-iznillah (12) te‘āla fi‘l-cümle her bir ṭarīḳiñ aḫābınıñ ḫāşşası (13) vārdur ṭarīḳ ehliniñ Allah sübhānehu ve te‘ālanıñ (14) kemālātına mazhar düşmesi vardur ḫaḳ te‘ālanıñ (15) cümle kemāline bir kişi mazhar düşmek olmaz bir ānda (16) ve bir demde müyesser olur degildür meḡer bir zamān birine (17) ve bir zaman birine mazhar düşmek-ile ḳudret gele yohsa

63a

(1) bir ānda bir kiři qahra mazhar dūřup ađlarken (2) gūlmek olmaz ol qah(ı)r řıfatı ref' olup luřfa (3) mazhar dūřmek gerekdür ki güle hālikiñ qahrı (4) ve luřfi cem' olmaz biri zuhūr itse biri 'ubūr eder (5) eger cem' olaydı mađlūk hālikden fark olmaya idi (6) hāliki bir ān içinde cümle kudretde cām'idür (7) ammā mađlūk 'ömri āhir olunca bir bir zuhūr itmek-ile (8) ancak mazhar dūřer ve bu zikir olınan mađlūk dedü- (9) gümüz avāmü'n-nāsa göre degildür belki biñde bir (10) şeyh-i kāmil kendi zamānında dā'im neye mazhar (11) dūřdüđünü ve her ānda ne hāle mazhar olduđunu (12) feh(i)m edemez zīrā gün olur ki on dürlü (13) řıfatla řıfatlanur gāh güler gāh ađlar gāh řād (14) gāh ğam-ğın olur gāh halīm olur gāh ğazūb (15) olur bu mađüle ađvāl gāh olur ki bir günde (16) zuhūr ve 'ubūr eder insān-ı kāmil oldur ki her (17) ānda neye mazhar olduđunu bilüp icāzet-i murād

63b

(1) edindükleri zamān aña göre icāzet vere qahra (2) mazhar iken qahra vere luşfa vermeye yā luşfa (3) mazhar iken qahra icāzet vermeye tālib dağı (4) hemān her kişi insān şanup icāzet almaya (5) hālin bilmez şeyhden mecāz olmağdan hāli olmağdan (6) emīrlere du'ā itdürmek enfa'dur zīrā şeyh-i (7) kāmil oldur ki ferāğat ayāđını qanā'at dāmenine (8) çeküp tevekkülde olan her ne tarīkde olursa (9) olsun çok zikir ve çok tilāvet ve çok (10) 'ibādet itmek zühd ü takvā ve şavm-ı ferāğ ve 'uzlet (11) birle kişi insān-ı kāmil olmaz meger insān-ı kāmil (12) hıdmetinde tertīb olup terbiyet olup tertīb (13) üzre sülük edüp qat'-i merātib itmiş ola (14) yoğsa cem'iyet ile ve mađāmāt ile dürlü dürlü (15) zikirler ve suāller ve sözler itmek gerçi mübāhdur (16) lakin göñül eglencesidür ve nef(i)s ārzularından- (17) dur bu mağüle cem'iyetden nef(i)s hazz eder nef(i)s

64a

(1) istedüği nesneye mā'il olur riyā ve şöhretten (2) hāli degildür hağ sübhānü ve te'āla kıatında mağbül (3) olan 'ibādetden nef(i)s hazz itmez 'ibādet-i (4) tađkīkeden nef(i)s řafā eder degildür fā-fehm (5) niteki vāridātda gelür *El-mevādü min vazi'l- 'ibādet* (6) *incizābü'l-kulüb ('ani'l-fāniyāt)*⁹⁷ pes 'ibādetlerden murād olan (7) fāniyātdan qalbi çekmekdür fāniyātdan bākiyāta (8) tebdil olmağdan nef(i)s tarılır zīrā nefis (9) kendisi fāniyātdur bākiyāta meyl yoğdur aşlına (10) rücü' eder tertīb i'tibārında ārzüsü kesilmez (11) şeyh olana mürid çok olduğı nefis-i rüh (12) řafālar sürer zīrā bu hāne-qāh edinmek çok (13) dervīř

⁹⁷ Varak kenarına eklenmiş ve yeri kırmızı mürekkeple gösterilmiştir.

itmek cem ‘-i riyāsetdür t̄ac hırḥa ve ṣemle (14) ve tesbiḥ ve ‘aṣā ve ṭaylasān ṣarkıtmaḵ gerçı (15) s̄unnetdür bunlar s̄unnet-i enbiyā ve evliyādur lakin ṣimdiki (16) zamānda ṣöhrete muḵārīn olur pes ehl-i kemāl (17) bu ṣüretde olsun ‘avām i ‘tikādlarına göre

64b

(1) gelüp inkāra düşüp t̄aliblere ḵābiller maḥrūm olmasun (2) deyi ēderlerse laṭif s̄unnetlere ri‘āyet itmiş (3) olurlar ve illā bu tertīb üzre daḥı i ‘tibār (4) içün geyerlerse anlarıḡ ṭaşları ma‘mūr olur (5) içleri ḥarābdur zāhire ma‘mūr olmaḡ-ıla ḵiṣi derr ü (6) derūnın pāk ēdemez fā fehm Manzım⁹⁸:

(7) ṭıṣı zivālu ṣankim bir mezārdur

(8) İçine baḵana hep murhārdur

(9) ḵiṣiler dün-ile ādem olaydı

(10) gerek kim ādem-i ‘ālem ṭolaydı

(11) niçe pālās içinde ādemi var

(12) ölü dirilde anıḡ bir demi var

(13) kemāl ehli tertībāta ḵalmaz

(14) bu tertibat anıḡ cismine gelmez

(15) ṣeyḡ kāmil saḡī ve faḵīr ve ḥaḵīr

(16) ve zākīr ve ṣākīr ve ṣābir ve ḵāni‘

(17) ve ‘ālim ve ‘ābid ve mu‘abbir ve ‘ārīf ve sālik ehl-i fenā gerekdür

65a

(1) her ne ṭarīkde olursa olsun *Eḡṭarīkū-ilallah* (2) *bi-‘aded-i enfāsi’l-ḥalāyık* deyü buyurmuşdur (3) ya‘ni dēmek olur ki ḥaḵ te‘ālaya vāṣıl olan (4) yollar ḥalkıḡ nefesleri ṣaḡıṣıncadur eyle (5) olsa hīç bir ṭarīk ehlini zemm eylemek cā’iz (6) degildür zararlı vardur

⁹⁸ “Manzūm” sözcüḡü metinde “manzım” biçiminde yanlış yazılmıştır.

fā'idesi yokdur (7) on sekizinci kısım Bayrāmilerdür bunlar (8) şāfi tevḥīd ederler meger ki vāqt-i ḥācetde (9) esmā sürerler ve bunlar mu'abbirlerdür te'vīlāt (10) bulurlar her biri sālīkdür sülūk édüp (11) elvān-ı 'anāşırdan 'ālem-i nāsūtı ve 'ālem-i melekūtı (12) seyrān édüp dā'ire-yi nef(i)s seyirlerinden (13) olan nuḳūş ve şūver(lerinde)⁹⁹ aşlını bilüp (14) keşāfet letāfet bulup afākda olan (15) elvān-ı mir'āt-ı ḳal(i)bde sey(i)r édüp (16) 'ālem-i ceberūta érüp 'ālem-i melekūt sey(i)rlerinden (17) ḳalan bāḳiyāti ceberūtıda tekmīl édüp

65b

(1) celāle düşüp fenā fi'l-sıfāt édüp tecellī-yi cemālden (2) ayne'l yakīn érüp elvāndan geçüp şūver-i nuḳūş (3) ḳalmayup ḳahra ve luḫfa mazhar düşüp taşfiye-i (4) ḳal(i)b ile rūḫ-ı ḳud(u)s sebebiyle rūḫ ile çif(i)t (5) olup ḳal(i)bden emred-i ma'nevī tevellüd (6) édüp nef(i)s-i 'āşīye ādem ü mūkerrem olup (7) bāḫn-ı muḫlaḳdan ḫilāfete liyāḳat (8) bulup hüviyyete érüp vāḫidiyyet (9) şāḫrāsında aḫadiyet ḫaymesin ḳurup (10) sultān-ı 'aş(ı)ḳ zuhūr édüp (11) ḫūkm-i iḫtiyārı gidüp heykelden temām (12) ünsiyyet götürülüp kendi de mutaşarrıf (13) olan sultān-ı 'aş(ı)ḳ olup 'aş(ı)ḳ (14) şıfat-ı ma'şūḳı bilüp dürr ü meknūn (15) söylemege başlar cān Yūsufı (16) çāḫ-ı bedende yaturken ḳıvvā-yı ruḫānī ki (17) aḫa bāzirgān-ı 'ış(ı)ḳ dērler cān Yūsufunı

66a

(1) çāḫ-ı bedenden çıkarup mısr-ı ḳal(i)bde gezdürüp (2) sultān-ı 'aḳla vērüp bir zamān (3) yine beden zindānında şer'-i şerīf (4) taḫşīl édüp te'vil ta'bīr öğrenüp (5) sekiz sene vilayet-i ḳal(i)bde olan (6) ruḫūbeti sekiz sene yübūseti bilüp (7) aḫa göre tedbīr ḳılup dā'ire-yi (8) sır(r)dan geçüp sultān-ı 'aḳ(ı)l (9) medfūn mescūn iken mısr-ı ḳal(i)bde (10) ḫākim édüp Zūleyḫā-yı nef(i)s (11) aḫa çif(i)t olup niçe emred-i ma'nevī (12) zuhūra getirüp vücūd 'ālemine (13) 'ad(i)l için 'aḳl-ı mehdī (14) gibi ve rūḫ-ı 'İsa gibi zuhūra getirüp (15) ḳıvvā-yı ruḫānīleri kendilerine muḫī' (16) édüp deccal- i nef(i)s 'averi helāk (17) édüp benī aşfer gibi ḫilm-ile şıfata

66b

(1) ḡazabiyyeden ḫāşıl olan 'asker (2) ḳıvvāyı şındurup tār ü mār édüp (3) Ye'cūc ve Me'cūc 'askeri gibi vücūd (4) 'āleminden yübūset vü ruḫūbetden ḫāşıl (5) olan ḳıvvāları taḡıdup bir zamān (6) 'ālem-i heykele nizām vērüp şāḫrā-yı (7) ḳal(i)bde ve kūḫ-ı bedende medfūn (8) olan ma'rifet ḫazīnelerin (9) çıkarup ḳıvvāları faḳ(ı)rdan (10) ḳurtarup ḡinā vère ve pādişāḫ-

⁹⁹ Metinde kelimenin ekinin üzerine çizgi çekilmiştir.

ı (11) 'ālem olup cihānı 'ārif-āne sey(i)r (12) édüp ne ğavġā var ne du'ā var (13) her biri nef(i)sin bilüp her sâ'at (14) yerden göge nazar eyler kavī (15) himmet olur nitekim *himmētü'r-ricāl taqlā'u'* (16) *l-cibāl*¹⁰⁰ mefhūmı üzre kâ'illerdür (17) kâni'lerdür ve ma'ışet için tarılmazlar

67a

(1) *El-kanā'atü kenzü lā-yefnā*¹⁰¹ muḳteżāsınca (2) 'ālimlerdür bu 'ilm- i ḥafī(yi)¹⁰² bilürler ve keşf-i (3) kerāmetle me'nūs olmışlardır tāriḥ (4) hicret-i nebevī toḳuz yüz otuz (5) yedi senesine érdükde bunlardan (6) Şeyḥ Maḥdeddīn¹⁰³ Aḳḫiṣārī 'aleyhi (7) raḥmetü'l-bārī fenādan beḳāya rıḫlet (8) 'alāmetleri zāhir olduḳda ve müeyyitlerinde (9) bu İbn-i 'İsa bendelerine buyurdılar ki ey (10) benim oğlum evvel şahādetden geç (11) ol benden sonra yerime geç er ol (12) bir kitāb te'līf eyleyüp keşf-i (13) rumüz-i künüz eyle ve her faş(ı)lda (14) sözüñ uzatma bundan murād (15) izḫār-ı kemāl degildür belki hemān du'ā-yı (16) ḥay(ı)rdur var imdi ayrılma 'ilm-i ledünden (17) çok ḥaber vërme ve ma'rifetden

67b

(1) çok söyleme 'ilm-i eşyāyı Türkī lisān (2) üzre şerḥ eyleme bildiğñ bildim dēme (3) ve bulduğñ daḫı buldum dēme el (4) üstüne el olur ve ḥaḳ te'ālanıñ (5) kemālātına mazḥar olanlara nihāyet (6) yoḳdur her kişi ḥālī degildür 'amelde (7) senden adlı kimse görme yerdeki yüz (8) başılmaz ḥāk ol ve rif'at (9) 'özürler baş ile maḳbūl-i ḥaḳ ol (10) dēyüp dār-ı beḳāya rıḫlet (11) itdiler raḥmetullahi 'aleyhim (12) ecma'ın merḥūm pīrden sonra (13) kāmil yigirmi sekiz sene şuğul (14) édüp bu şeyḥ İbn-i 'İsa ḥurūf birle (15) terkīb bağlayup ve ṭabāyi' birle eş'al (16) bağlayup ve 'aded-i ḥurūf birle müddet-i (17) zamān olduğı yigirmi 1 (bir)¹⁰⁴ bāb üzre terkīb

68a

(1) édüp bu kitābı hicret-i nebevīden (2) toḳuz yüz altmış beş receb(i)¹⁰⁵ (3) érdükde Şaruḥān (4) Aḳḫiṣārında yazup (5) zuhūra getürdi (6) nazar éden ihvān (7) Şeyḥ Mecediddīn (8) rūḥına ve muşannifine (9) ve kātibine du'ālarından (10) irsāl édeler (11) vallahü a'lemü (12)

¹⁰⁰ Arapça bir özlü söz.

¹⁰¹ Hadis.

¹⁰² Belirtme durum eki hemzeyle yazılmıştır.

¹⁰³ Eserin yazarının babasının adı yanlış yazılmıştır.

¹⁰⁴ Metinde sayı olarak alt kısma eklenmiştir.

¹⁰⁵ Belirtme durumu eki hareke ile gösterilmiş.

ve resülü (13) kâtib-i hazâü'l-kitâb (14) Mużluḥiddîn (15) İbn-i Sa' dî (16) ğaferallah lehumâ
(17) ve aḥsenü'l-yehmâ (18) yâ muḥsin

BİRİNCİ BÖLÜM

YAZIM BİLGİSİ

1.1. Metinde Ünlülerin Yazımı

1.1.1. /a/ Sesinin Yazımı

Sözcük Başında /a/ Sesinin Yazımı

Medli Elif (آ) İle Yazım

Harekeli olan metinde ön seste medli elif (آ) kullanımını genellikle Arapça sözcüklerde görülmüş ve ön seste medli elif (آ) ile yazılmış çok fazla sözcükle karşılaşılmamıştır.

āyet (آيت) [1b/3], [1b/4]; ay (آي) [4b/1]; Āl-i ‘Oṣmānīñ (آل عثماني) [7a/9]; āḥir (آخر) [2b/16], [16a/9], [16b/11], [19b/1], [16b/4], [42a/15], [63a/7]; ānı (آنى) [19a/10]; āsūde-ḥāl (أسوء ده) [20a/11]; ādem (آدم) [42a/16], [46a/1], [46b/7], [53b/8], [64b/9]; ādemdür (آدمدر) [45a/11]; āḥiriñ (آخريك) [47a/14]; āleti (آلتى) [47b/13]; āḥiriniñ (آخريتك) [47b/17]; ālet (آلت) [47b/16]; āl-i Ṭaha (آل طه) [50a/7]; āyiniñde (آيينده) [52a/4]; ād (آد) [52a/13]; ādı (آدي) [52b/6]; ādem-i (آدمى) [64b/10]; ādemi (آدمي) [32b/6],

Sözcük Başında Elif (ا) ile Yazım

Harekeli olan metinde “a” ünlüsü medli elif (ا) ile gösterilmediği zamanlarda “a” sesi ile başlayan tüm sözcükler elif (ا) ve üstün (آ) kullanılarak (ا) biçiminde gösterilmiştir.

ayaqlanup (اياقلانب) [35a/6], az (از) [40b/15], ağızını (اغزنى) [39b/16], anadan (انادن) [5b/8]; anası (اناسى) [20b/15]

Sözcük İçinde /a/ Sesinin Yazımı

İç Seste Medli Elif (آ) ile Yazım

Metinde üç sözcükte, iç seste medli elif (آ) ile yazıma rastlanmıştır.

mirāt (مرآت) [31b/6], [48b/12], [65a/15]; ḡur‘ān (قرآن) [50b/16]; kitābı (كتابى) [13b/7]

Sözcük Sonunda /a/ Sesinin Yazımı

Son seste yer alan “a” ünlüsü metinde genellikle güzel he (ه) ile gösterilmiştir.

pādişāh ola (أوله) [4b/1],

Aşağıdaki sözcüklerde son seste yer alan “a” ünlüsünün elif (ا) ile gösterildiği görülmüştür.

baba (بَابَا) [5b/8]; [15b/16], [30b/17], [17b/9], [40a/10]; ata (أَتَا) [13a/2]

Metinde ana sözcüğünün son sesindeki a ünlüsünün hem güzel he (هَ) ile yazılmış hem de elif (ا) ile yazılmış biçimine rastlanmıştır.

ana (أَنَا) [5b/8]; ana (أَنَّهُ) [21a/5]. [20b/15];

Sözcük/ Metindeki yazılışı	Arap Harfli	Metinde Geçtiği Yer Sayısı
ana/ (أَنَا)		1
ana / (أَنَّهُ)		2

1.1.2. /e/ Sesinin Yazımı

Sözcük Başında /e/ Sesinin Yazımı

Metinde Sözcük başında /e/ sesi çoğunlukla elif (أ) ile gösterilmiş ve harekelenmiştir.

el (أَل) [30b/10], [35a/8], [39a/6], [48b/2], [67b/3], [67b/4], elinden (أَلْدَنْ) [9b/7], eline (أَلْنَه) [23b/10], elin (أَلِنْ) [33b/8], elinde (أَلِنْده) [9b/7], evlerde (أَوَلْرْد) [40a/2], ekin (أَكِنْ) [11b/13], evine (أَوِيْنَه) [28b/1], esirgemek (أَسِرْكَمَكْ) [34b/4]

Metinde Sözcük başında /e/ sesi bazı sözcüklerde elif (ا) ile gösterilmiş ve harekelenmiştir.

eyüsi (أَيُوسِي) [18b/12], [29b/5], eyilikle (أَيَلِكْله) [10b/7], eyilikler (أَيَلِكْر) [24b/11]

Sözcük İçinde /e/ Sesinin Yazımı

Sözcük içinde genellikle hareke ile okutulan /e/ sesinin metinde, bazı yerlerde elif ile gösterildiği görülmüştür.

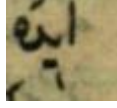
Seksen (أَسْكَسَان) [10b/4], [13b/3], [25b/1], [34b/10]

seksende (أَسْكَسَانْده) [39b/6]

1.1.3. Kapalı e /è/ Sesinin Yazımı

Metinde kapalı e /è/ sesi elif (ا) ve ye (ي) harfleri kullanılarak (اي) biçiminde gösterilmiş ve altta düz bir çizgi ile harekelenmiştir.

Örnek:

ède (ايدّه)

Sadece ed- (-اد) biçiminde karşılaşıldığında düz çizgi biçiminde bir hareke ile gösterilmiştir. Ancak it- biçiminde karşılaşıldığında esre ile harekelenmiş ve i okutulmuştur bu nedenle metindeki ed- biçimindeki yapılar kapalı e ile, it- (-ايت) biçimindeki yapılar i ile okunmuştur.

Sözcük Başında Kapalı e /è/ Sesinin Yazımı

‘ad(i)l edicek (ايدجك) [7b/13], ‘adālet ède (ايدّه) [39b/1], ‘adāvet èdüp (ادوب) [41b/17], ‘adl ède (ايدّه) [30b/7], [33a/14], ‘amel èdeler (ايدّه لر) [27b/15], ‘ar(i)ž èderler (ايدر لر) [30b/2], ‘arz èderdi [35b/6], ‘arz èdüp (ايدوب) [23a/16], ‘arz-ı hāl èdüp (ايدوب) [60b/6], ‘asker èdüp (ايدوب) [48a/10], ‘az(i)l ède (ايدّه) [10a/17], [31a/2], ‘azāb ède (ايدّه) [7a/15], ‘azl èdüp (ادوب) [39a/16], baḥş èdeler (ايدّه لر) [38a/10], begler begi ède (ايدّه) [34a/6], begler begi èdeler (ايدّه لر) [32b/12], beyān èder (ايدر) [2a/12], [2a/13], [2a/16], [2a/17], [2b/1], [2b/2], [2b/3], [2b/3], [2b/3], [2b/4], [2b/6], [2b/7], [2b/11], [2b/13], [2b/14], [7b/3], [7b7.14-15], [14b/11], [31b/12], [46b/16], [47a/4], [54b/16], beyan èdüp (ايدّه) [55a/9], beytü’l-māl ède (ايدّه) [27b/5], bī’at èdüp (ايدوب) [45a/9], binā eden (ايدن) [11a/5], binālar ède (ايدّه) [9b/3], bir kat ède (ايدّه) [25b/15], buğ(u)ž èdeler (ايدّه لر) [58a/14-15], bünyād ède (ايدّه) [5b/17], cem’ èdeler (ايدّه لر) [53b/5], cem’ èdüp (ايدوب) [52b/15], cem’ iyyet èdüp (ايدوب) [44a/12]

“èr-” eylemi de “èd-” yapısındaki yazımlarda olduğu gibi esre ile değil düz bir çizgi ile harekelendiği için kapalı e (è) biçiminde okunmuştur.

èrdi (ايردي) [12a/14], èrdükde (ايردكده) [7b/16], [22a/1], [61b/8], [67a/5], [68a/3], èrende [61a/7], èrer (ايرر) [48a/4], [49b/14], èrince (ايرنجه) [17a/7], [26a/12], [40b/4], [61b/6], èrmedi (ايرمدي) [35b/5], èrmeyen (ايرمين) [18a/4], èrmişlerdür (ايرمشلردر) [62a/5], èrtesi [21b/6], èrüp (ايروب) [2a/7], [47b/15], [65a/16], [65b/2], [65b/8]

“èriş-” fiilinde “èd-” ve “èr-” fiillerinde olduğu gibi esre ile değil düz bir çizgi ile harekelendiği için kapalı e /è/ biçiminde okunmuştur.

ërişe (ايرشه) [11a/11], [46a/2] ërişenler (ايرشنلر) [51a/15]

“ëdin-” ve “ëdün-” eylemleri de esre ile değil düz bir çizgi ile harekelendiği için kapalı e (è) ile okunmuştur.

ëdine (ايدنه) [9a/13], [11a/13], [22a/13], [23a/17], [23b/14], [24a/17], ëdinür (ايدنر) [27a/72], ëdinüp (ايدنوب) [52a/14], ëdindükleri (ايدندكلري) [63b/1], ëdinmek (ايدنمك) [64a/12], tãc ëdündi (ايدندي) [49a/13]

Sözcük İçinde Kapalı e /è/ Sesinin Yazımı

ver- eylemi de esre ile değil düz bir biçimde çizgi kullanılarak harekelenmiştir. Bu nedenle metindeki ver- eylemleri kapalı e /è/ okunmuştur.

cevãb vëre (ويره) [22a/6-7], fetvã vëre (ويره) [23b/2-3], [39b/11], fetvã vereler (ويزلر) [38b/7], fetvã vermeye (ويرهيه) [23b/2-3], fetvã vërürken (ويزركن) [23b/15-16], fetvã vërürlerdi (ويزرلردي) [51a/6], fetvãlar vërüp (ويزروب) [30a/7], ĥarãc vere (ويره) [32a/10], [41b/15-16], [44a/13], ĥükümler vëreler (ويزلر) [11a/16], icãzet vere (ويره) [63b/1], icazet vermeye (ويرهيه) [63b/3], iĥtilãl vëre (ويره) [22a/8], ma'nî vërüp (ويرب) [61a/2], nizãm vërüp (ويرب) [66b/6], tafşîl vërmek (ويرمك) [36b/17], vërdigi (ويردكي) [34b/13], vere (ويره) [7b/11], [24b/2], [24b/3], [26b/9], [28a/11], [28b/16], [41b/14], [63b/2], [66b/9], vërecek (ويرجك) nesneye [19a/6], vëreler (ويزلر) [19a/13], [27a/11], [27a/14], [27b/6], [27b/9], [29b/16], [30a/13], [36b/7], [36b/9], vërenlere (يرنلره) [24b/1], verme (ويرهيه) [67b/7], vërmekden (ويرمكدن) [38b/13], vëmeye (ويرهيه) [24b/3], [63b/2], vermeyen (ويرمين) [17b/6], vërmez (ويرمز) [14b/1], [35a/8], [61a/1], vërmışdür (ويرمشدر) [18b/3]

veril- ve verül- fiilleri de aynı düzene bağlı kalınarak kapalı e (è) ile okunmuştur.

vëildi [19b/7], vërüle [24b/1], emir vërülmek [36b/4]

1.1.4. /o-ö/ Sesinin Yazımı

Sözcük Başında /o-ö/ Sesinin Yazımı

Metinde ön sesteye yer alan “ö” ünlüsünün genellikle elif ve vav (او) ile yazıldığı görülmüştür:

öylece (اويلجه) [51b/7]; öyle (اويله) [21a/3], [25b/2], [28a/3], [49a/1]; öğrendi (اوكرندي) [29b/14]; ölmeye (اولميه) [29b/7]; öperken (اوپرکن) [33b/8]; ölünce (ولنجه) [16a/11], [40a/17]; örtü (أورتو) [40b/7], [41a/9]; örtüle (أورتوله) [40b/7], [41a/9]; örüklü (اوركلي) [49a/14]; örüklü (اوركلو) [54b/2].

Ancak bazı yerlerde ön seste yer alan ö ünlüsünün sadece elif kullanılarak ve ötre ile harekelenerek (أ) yazıldığı görülmüştür:

öylece (أَيْلَجَه) [4a/13]; ölü (الو) [64b/12]; öğrenüp (أَكْرَنُوب) [66a/4];

Metindeki Arap Harfli yazılışı	Metinde Geçtiği Yer Sayısı
Sadece elif ile yazım	3
Elif ve vav ile yazım	10

“öylece” sözcüğünün iki farklı yerde iki farklı biçimde yazımına rastlanmıştır.

Sözcük	Arap harfli yazılışı/Metinde Geçtiği Yer
öylece	أَيْلَجَه [4a/13]
öylece	أُويلَجَه [51b/7]

1.1.5. /ı-i/ Sesinin Yazımı

Metinde, “et-” eylemi “it-” biçiminde /t/ sesi yazıldığında esre ile harekelenmiştir. Ancak “ed-” biçiminde olduğunda düz bir çizgi biçiminde hareke kullanılmıştır. Bu nedenle “it-” biçimindeki yapılar /i/ sesi ile okunmuştur.

‘adāvet itmeyeler (أَيْتَمِيلِر) [15a/17], ‘amel itdi (أَيْتَدِي) [12a/9], ‘arż itmek-ile (أَيْتَمَكِيلَه) [26b/12], cem‘ itmege (أَيْتَمَكَه) [27b/2], ceng itmek (أَيْتَمَك) [21b/14], cülüs itdi (أَيْتَدِي) [3a/7], cülüs itmeyeler (أَيْتَمِيلِر) [40a/10], dāhıl itmek (أَيْتَمَك) [61a/4], da‘vet itdükde (أَيْتَدُكْده) [51b/2], da‘vet itmegın (أَيْتَمَكِن) [9b/14], dervīş itmek (أَيْتَمَك) [64a/13], fā‘ide itmek (أَيْتَمَك) [34b/16], fā‘ide itmeyüp (أَيْتَمِيُوب) [19b/16], feh(i)m itdügümüze (أَيْتَدُكْمُزَه) [59b/14], fet(i)h itdigi (أَيْتَدِكِي) [16b/4], fet(i)h itdigi (أَيْتَدِكِي) [5b/5], fet(i)h itmedin (أَيْتَمَدِن) [16a/7], ğazāb itmeyeler (أَيْتَمِيلِر) [56b/2], ḫalīfe itmişdür (أَيْتَمِشْدُر) [50a/2], ḫarāb itmeyeler (أَيْتَمِيلِر) [45b/5-6], ḫazż itmez (أَيْتَمَز) [64a/3], helāk itdi (أَيْتَمَك) [19b/13-14], ḫıf(i)z itmekde (أَيْتَمَكْده) [58b/1], ḫürmet itmekde (أَيْتَمَكْده) [51b/15], itdi (تَدِي) [13b/17], itdügi (أَيْتَدُكِي) [13b/16], [31a/9], itdükde (أَيْتَدُكْده) [45a/17], itdükleri (أَيْتَدُكْلَرِي) [19a/15], itdüklerini (أَيْتَدُكْلَرِنِي) [35b/4], itdünj (أَيْتَدُكْ) [35b/4]

1.2. Metinde Ünsüzlerin Yazımı

1.2.1. /p/ Sesinin Yazımı

Sözcük Başında /p/ Sesinin Yazımı

Metinde sözcük başında “p” (پ) sesinin “b” (ب) biçiminde yazıldığı görülmüştür.

bişmiş (بيشمش) [42a/17]; **buñār** (بگار) [38a/10]

Sözcük İçinde /p/ Sesinin Yazımı

kopsa (قبسه) [35b/13]; **cıblak** (جبلق) [40b/13], **toprak** (طوبرق) [34a/16].

Sözcük Sonunda /p/ Sesinin Yazımı

Genel bir özellik olarak “-up/-üp” ulaç eki metinde sürekli “b” (ب) ünsüzü ile yazılmıştır.

Örnek:

buyurup (بويرب) [1b/4], [1b/5]; **uyup** (ايوب) [5a/9]; **tuypup** (طيب) [13a/1], [40a/12]; **kalup** (قالب) [5a/17], [9b/9], [26a/3], [29a/13], [38a/5], [48b/13], [51b/5]; **yazup** (يازب) [16b/14], [24a/1], [27b/13], [29a/12], [68a/4] .

Bir sözcükte son seste “b” ünsüzü ile yazıma rastlanmıştır:

Hep (هب) [64b/8]

1.2.2. /ç/ Sesinin Yazımı

Sözcük Başında /ç/ Sesinin Yazımı

Metinde ön sesi ç olan sözcükler genellikle “çim” ile yazılmıştır.

Çatlaya (چتليه) [38a/16]; **çekdi** (چکدي) [12a/14]; **çeke** (چکه) [10b/14]; **çekerler** (چکرلر) [35b/8]; **çekmek** (چکمک) [22b/1]; **çekmekdür** (چکمکدُر) [64a/7]; **çekmesünler** (چکمسونلر) [54b/14]; **çekmeyeler** (چکميہ لر) [16b/9]; **çekmişlerdür** (چکمیش لر دُر) [58b/3]; **çeküp** (چکوب) [5b/10], [15a/4], [15b/15], [21b/17], [37a/5], [41b/10], [48b/13], [63b/8] ; **çıka** (چه) [32b/6], [38a/14], [45b/5] , [51b/6]; **çıka** (چيکه) [32b/10], [34b/13]; **çıkaçak** (چيکه چق) [2b/15]; **çıklar** (چيکه لر) [5b/9], [45b/1]; **çıklar** (چيکه لر) [21b/14] **çıkarup** (چقروپ) [66b/9]; **çıkarup** (چقروپ) [66a/1]; **çıkdıktan** (چقذقن) [45b/7]; **çıkmak** (چقماق) [34b/11]; **çıkmağa** (چقماه) [17a/7]; **çıkmiş** (چقمیش) [14b/10] ; **çıkmiş(lar)dur** (چقمیشلر دُر)¹⁰⁶ [57a/10]; **çıkup** (چقوب) [5b/11]; **çif(i)t** (چفت) [36a/4], [65b/4], [66a/11] ; **çig** (چک) [42b/15]; **çok** (چوق) [5b/11];

¹⁰⁶ Metinde “sin” ile yazılmıştır ancak noktaların unutulduğu düşünülerek “ş” ile okunmuştur.

[9a/13], [15a/6], [15a/16], [24b/11], [27a/9], [27a/15], [32b/4], [32b/10], [34b/3], [35a/11], [35b/15], [36b/12], [37b/14], [42b/9], [53b/2], [53b/5], [60a/8], [67b/1]; **çoğdur** (جُوْدُر) [43a/5], [44b/1].

Metinde “çıplak” sözcüğü “cıblak” şeklinde yazılmıştır.

cıblak (جِبْلَق) [40b/13].

Sözcük İçinde /ç/ Sesinin Yazımı

Çim (ج) ile yazılan sözcükler:

açuk (اَجُوق) [28b/4]; **ağçe** (اَقْجَه) [5a/1]; **ağçede** (اَقْجَدَه) [34b/6]; **ağçesin** (اَقْجَه سِن) [27b/3], [27b/4]; **buçuk** (بُوْجُق) [35a/6], [44b/2], [44b/5]; **egerçi** (اَكْرَجِه) [13b/2], [47a/16], [49b/12]; **ilçi** (اِلْجِي) [43a/11]; **geçine** (كَچِنَه) [22b/15], [51b/5], [51b/8]; **geçineler** (كَچِنَه لَر) [60a/13]; **geçinenlerde** (كَچِنَلَرْدَه) [57a/11]; **geçüp** (كَچُوب) [5a/17], [6a/5], [12b/16], [15b/1], [15b/10], [24b/17], [37a/16], [48a/4], [54a/15], [59a/11], [62a/5], [65b/2]; **geçüreler** (كَچُورَه لَر) [4b/10], [13a/12]; **geçürmek** (كَچُورْمَك) [40a/12]; **gerçi** (كَرَجِه) [50a/13], [59a/8], [63b/15], [64a/14]; **içeler** (اِچَه لَر) [45b/3]; **içeriye** (اِچْرِيَه) [62a/12]; **içerü** (اِچْرُو) [28b/4]; **içinde** (اِچِنْدَه) [2b/12], [4a/3], [12a/17], [12a/17], [14a/6], [34a/13], [34b/14], [53b/17], [54b/6], [54b/16], [56a/1], [57b/11], [63a/6], [64b/11]; **içinden** (اِچِنْدَن) [38a/10]; **içine** (اِچِنِه) [64b/8]; **içün** (اِچُون) [9b/13], [10a/17], [13a/14], [16b/15], [21b/14], [22a/12], [34b/17], [35b/1], [35b/2], [35b/3], [38b/12], [41a/16], [47a/16], [54b/12], [54b/12], [55b/15], [61a/3], [61b/11], [62a/17], [64b/4], [66a/13], [66b/17]; **içünde** (اِچِنْدَه) [28a/13]; **içündür** (اِچُون دُر) [20a/10]; **keçi** (كَچِي) [53b/6], [53b/7]; **niçün** (نِچُون) [15a/2]; **hançer** (حَنْچَر) [28b/17], [33b/8]; **sıçratmaz** (صِچْرَتْمَز) [62a/12]; **sürçe** (سُوْرچَه) [38a/17], [38b/18]; **kaçan** (قَچَان) [34a/6]; **kaçup** (قَچُوب) [29b/2].

Cim (ج) ile yazılan Sözcükler:

uçda (اُوْجْدَه) [33b/16]; **olduğça** (اُولْدُقْجَه) [60b/5]; **küççülde** (كُجْلْدَه) [25b/15]; **küççüldeler** (اِنْدَكْجَه) [25b/17]; **küçük** (كُجْك) [25b/17], [40a/17]; **küççügi** (كُجْكِي) [26a/7]; **itdükce** (اِنْدَكْجَه) [61a/17]; **içlerinde** (اِچْلَرِنْدَه) [28b/6]; **içleri** (اِچْلَرِي) [64b/5]; **gençler** (كَنْجَلَر) [39b/15]; **geldükce** (كَلْدَكْجَه) [31a/14] **geç** (كَچ) [67a/10], [67a/11]; **geçdügi** (كَچْدُوكِي) [7a/15]; **geçdükde** (كَچْدُوكْدَه) [6b/5], [38a/13], [39b/10]; **geçdükden** (كَچْدُوكْدَن) [3b/1], [39b/7]; **geçmiş** (كَچْمِش) [55a/6].

Harf/Arap Harfli Yazılışı	Metinde Geçtiği Yer Sayısı
çim/چ	36
cim/ج	17

Metinde nice/niçe sözcüğünün iç sesindeki ç ünsüzünün hem cim (ج) ile hem de çim (چ) ile yazılmış biçimine rastlanmıştır:

Nice (نِجَه) [4a/13], [9a/10], [11b/16], [15a/13], [17a/10], [17a/10], [22a/15], [28b/13], [47b/9], [48b/17], [55a/17]; **nicedür** (نِجَه دُر) [55a/15]; **niçe** (نِجَه) [5a/11], [5a/16], [6b/15], [8b/13], [9a/2], [19b/5], [19b/17], [24a/17], [29a/13], [33a/16], [35a/5], [38a/6], [38a/10], [39b/9], [40a/3], [40a/5], [42b/17], [42b/17], [43b/12], [55a/12], [57b/14], [59a/15], [64b/11], [66a/11].

Sözcük/ Metindeki Arap Harfli Yazılışı	Metinde Geçtiği Yer Sayısı
Nice/ (نِجَه)	12
niçe / (نِجَه)	24

Sözcük Sonunda /ç/ Sesinin Yazımı

aç+ (اِج) [51a/9], geç- (كِج) [16a/8]; [16b/11], [31a/14], [37b/12]; [16a/10], [33b/17], [34a/2] [37b/2]; [13a/9]; [16a/6]; [26a/14], [45a/3];

Metinde son sesi cim ile yazılmış sözcükler şunlardır:

hiç (هِج) [22a/15], [40a/9], [50b/7], [52a/10], [65a/5]; **iç** (اِج) [43b/16], **kılıç** (فِج) [16b/9].

Metinde üç sözcüğünün hem cim ile hem de çim ile yazılmış biçimine rastlanmıştır:

Üç (أُوج) [2b/5], [4a/8], [4a/11], [6a/6], [6a/13], [9b/2], [11a/10], [11a/14], [11a/15], [15a/9]; **üç** (أُوج) [2b/5], [4a/14], [4a/16] [4a/16], [4a/17], [4b/13], [4b/16], [7b/1], [7b/8], [9b/2], [9b/5], [9b/17], [16a/3], [25b/10], [25b/11], [26a/14], [26a/16], [26b/13], [27a/4], [29a/11], [29b/13], [30b/4], [30b/13], [32a/16], [34a/5], [34a/5], [34b/15], [35a/6], [36a/13], [36a/14], [36a/15], [37b/16], [38a/15], [38b/6], [41b/6], [41b/16], [44b/5], [44b/16], [45a/16], [46a/10], [52a/12], [53a/3], [60b/1]; **on üçden** (اُون اُوْجْدَن) [10b/13]; **üçer** (اُوْجِر) [27a/12],

[27b/7], [29b/9], [36a/16]; üçüncü (أُوْجُجِي) [3b/11], [10b/11]; üçüncileri (أُوْجُجَلَرِي) [26a/7]; üç (أُوْجِي) [36a/17].

Sözcük/ Metindeki Arap Harfli yazılışı	Metinde Geçtiği Yer Sayısı
Üç (أُوْج)	18
Üc (أُوْخ)	45

1.2.3. /s/ Sesinin Yazımı

Sözcük Başında /s/ Sesinin Yazımı

Metinde ön sesi sad (ص) ile yazılmış kalın sıralı sözcükler:

şadede gelelim (صَدَّه كَلَه لِم) [21b/2]; şakına (صَاقِنَه) [19a/11]; şakunmayalar (صَاقْتَمِيلَر) [18b/11]; şalını şalını (صَالِنِي صَالِنِي) [28b/9]; şanup (صَانُوب) [14a/14]; şanur (انُورَص) [57a/2]; şanurlar (صَانُورَلَر) [56b/13], [56b/14]; şarina (صَارِينَه) [53a/2]; şarıqda (صَارِقْدَه) [53a/3]; şarkıtmaq (صَارَقْتَمَق) [64a/14]; şatalar (صَتَه لَر) [11a/3]; şatılmayan (صَاتِلْمِيَان) [38a/4]; şakınurlar (صَاقِنُورَلَر) [18b/11]; şındurup (صِنْدُورُوب) [66b/2]; şıyup (صِيْئُوب) [11a/3], [34a/3], [41a/7]; şoğuldalar (صُوْغُلْدَه لَر) [45b/4]; şu (صُو) [38a/14], [38a/15], [39b/5]; şuna (صُونَه) [27b/13], yüzi şulı (يُوزِي صُولِي) [52b/7,52b/6].

Metinde ön sesi sin (س) ile yazılmış kalın sıralı sözcükler:

sancağ (سَنَاق) [2b/4], [31b/12]; sancağa (سَنَاقَه) [2a/15], [5b/9], [14b/10]; sancağında (سَنَاقَانْدَه) [31b/13]; sansar (سَكْسَار) [53b/4]; sansarlar (سَكْسَارَلَر) [42b/11], [53b/5].

Metinde “sınur” sözcüğünün sin ile ve sad ile yazılmış iki biçimine rastlanmıştır:

Sınura (سِنُورَه) [5b/5]; şınur (صِنُور) [43b/11]; şınurda (صِنُورْدَه) [42a/5]; şınurına (صِنُورِينَه) [44a/15]; şınurında (صِنُورِنْدَه) [43a/1].

Sözcük/ Metindeki Arap Harfli yazılışı	Metinde Geçtiği Yer Sayısı
sinur / (سِنُور)	1
şınur / (صِنُور)	4

Metinde iç seste sad (ص) ile yazılmış kalın sıralı sözcükler:

aşlā (أَصْلَا) [9a/15]; **aşlā** (أَصْلًا) [13a/13], [14a/4], [22b/8] [23a/12], [30b/5], [39b/10], [50b/8], [55a/17]; **başa** (بَصَا) [17a/4], [52b/15]; **başarsa** (بَصْرَسَا) [25b/12]; **başduğı** (بَصْدُوغِي) [53a/12]; **başılmaz** (بَاَصْلِمَاز) [67b/8]; **başmaya** (بَصْمِيَا) [34a/9]; **başmışdur** (بَصْمِشْدُر) [54a/16]; **başup** (بَاَصُوب) [59a/10]; **furşat** (فُرْصَت) [51a/11]; **ış(s)üz** (اِيصُوز) [43b/12]; **uşandurayın** (اُوصَانْدُورَايِن) [28b/14]; **kışa** (قِصَا) [39b/15].

1.2.4. Metinde /t/ Sesinin Yazımı

Sözcük Başında Kalın Sıra /t/ Sesinin Yazımı

Metinde sözcük başındaki /t/ sesinin korunduğu görülmüştür.

tağ (طَاغ) [41a/3]; **tağıla** (طَاغِلَا) [37b/14], [41a/3], [44b/15]; **tağılalar** (طَاغِلَالَار) [51b/4]; **tağılup** (طَاغِيلُوب) [37b/8]; **tağıñ** (طَاغُŃ) [45b/17]; **tağına** (طَاغِنَا) [44b/8]; **tağıñıñ** (طَاغُŃِŃ) [45b/11], [46a/1]; **tağlar** (طَاغَلَار) [38b/18]; **tağlarından** (طَاغَلَرِنْدَن) [45b/2]; **tarlığından** (طَارَلِغِنْدَن) [60b/6]; **taş** (طَاش) [16a/6]; **taşra** (طَاشْرَا) [40a/2], [46a/1], [62a/11]; **taşraya** (طَاشْرَايَا) [61a/17]; **taayanup** (طَايَانُوب) [58b/12]; **tınmaya** (طِنْمِيَا) [50b/7]; **toğan** (طُوغَان) [38b/9], [38b/15], [40a/7]; **toğanı** (طُوغَانِي) [40a/8]; **toğmadın** (طُوغَمْدِين) [11b/16]; **toğmaya** (طُوغَمِيَا) [38b/9]; **toğurmak** (طُوغُورْمَق) [59b/10]; **tolanur** (طُولَانُور) [43a/1]; **toprak** (بُرَاقُط) [34a/16]; **toğunmak** (طُوغُŃْمَق) [57b/6]; **toğunmaya** (طُوغُŃْمِيَا) [37b/9]; **toğunmaz** (طُوغُŃْمَاز) [45b/17]; **toyum** (طُوْيُوم) [13a/11]; **tütmüya** (طُتْمُويَا) [40a/2]; **ütulup** (طُتُولُوب) [23a/5]; **ütup** (طُتُوب) [16b/10], [25b/9], [33b/4], [40a/11], [46a/11], [55b/2]; **tuypup** (طُيُوبُوب) [13a/1], [40a/12].

1.2.5. /ŋ/ (ك) Sesinin Yazımı

Metinde “ŋ” ünsüzü “kef” (ك) ile gösterilmiştir:

şālihātıñ (صَالِحَاتِك) [58b/6]; **şāhibiniñ** (صَالِحِينِك) [12b/4], [35b/5]; **Ġāziniñ** (غَازِينِك) [5b/5]; **ādemiñ** (أَدَمِك) [21a/1]; **afāğ-ı sağıriñ** (أَفَاقِ سَكِيرِك) [44b/7]; **Āl-i ‘Osmāniñ** (أَلِ اُوشْمَانِك) [36b/2]; **aña** (اَنَا) [12a/16], [12b/14], [14a/11], [15b/5], [19b/11], [21b/9], [24a/17], [25b/12], [33b/6], [34b/6], [47b/3], [48a/9], [4b/12], [50a/16], [51a/16], [52a/9], [54b/3], [55b/7], [62a/1], [62b/11], [63b/1], [65b/17], [66a/7], [66a/11]; **añılur** [35a/15]; **añıñ** (أَنْك) [10a/2], [11a/2], [11a/7], [17a/14], [18a/1], [19b/17], [1b/6], [23a/2], [30a/4], [31b/1], [36a/17], [46b/13], [49a/16], [49b/2], [49b/3], [4b/15], [51a/2], [51a/5], [51a/8], [52b/3], [53a/7], [54a/14], [54a/2], [61b/16], [64b/12], [6a/11], [7a/13], [8a/1], [8a/1], [8b/13], [8b/14], [8b/16], [8b/5]; **añıçün** (اِنْكُچُن) [14a/13], [22a/11], [19a/3]; **añıñla** (اِنْكَلَا) [17b/4], [23b/5],

[24a/2], [24b/4], [27b/15], [35a/3], [51b/7], [61b/3]; **aqlamaz** (اَقْلَمَز) [46b/13]; **aqlanup** (اَقْلَنُوب) [46b/9]; **aqlanur** (اَقْلَنُور) [34a/12]; **aqlar** (اَقْلَر) [48b/1], [56a/1]; ; **anlarıñ** (اَنْلَرِك) [10a/13], [13b/4], [59a/1], [64b/4];; **aqlarlar** (اَقْلَرْلَر) [42b/10]; **aqlayup** (اَقْلَيُوب) [59b/16]; **āhirıñ** [47b/2]; **āhiriniñ** (اَخِرِنِك) [47a/12], [47b/17], [57b/1]; **şoñra** (صُكْرَة) [39b/2], [10b/14], [10b/15], [13b/16], [13b/8], [15a/17], [16b/3], [19b/5], [1b/11], [3a/10], [3b/1], [3b/4], [22b/3], [24b/8], [25a/4], [25a/5], [26a/2], [26a/9], [26b/13], [27a/17], [28a/10], [29b/10], [30a/2], [32a/6], [33a/17], [33a/7], [33b/3], [35a/6], [36b/8], [37b/7], [39a/5], [39a/8], [39b/14], [39b/7], [40a/15], [41a/10], [43a/16], [44a/5], [45a/2], [45a/7], [45b/7], [48b/3], [51a/4], [53b/2], [58b/17], [59a/17], [60a/8], [60a/17], [60b/12], [67a/11], [67b/12], [6a/11], [8a/6], [9b/15], [9b/16], [9b/8]; **şoñradur** (صُكْرُدُر) [11b/17]; **aşhābınıñ** (صَحَابِنِك) [62b/12]; **Aqdeñiz** (اَقْدِيْز) [44b/1]; **şūfileriñ** (صُوفِيْلَرِك) [23a/9]; **bahādurıñ** (بِهَادُرِك) [11a/4]; **baña** (بَنَّا) [22b/1], [29a/3], [33b/6]; **bātıñıñ** (بَاطِنِك) [47a/14], [47b/12]; **Bāyezīdiñ** (بَايَزِيْدِك) [10a/9] [62a/4]Metinde “sansar” sözcüğü “sañsar” biçiminde yazılmıştır:

Sözcüğün Doğru Yazımı	Metindeki yazımı	Geçtiği Yer
sansar/(سانسار)	sañsar/ساكسار	[53b/4]
sansarlar/(سانسارلر)	sañsarlar/ساكسارلر	[42b/11], [53b/5]

1.3. Bitişik Yazım

anıñçün (اِنْچُن) [14a/13],

anıñçün (اِنْچُن) [22a/11]

anıñçündür (اِنْچُنْدُر) [19a/3]

1.4. Metindeki Yanlış Yazımlar

SÖZCÜĞÜN DOĞRU YAZIMI	SÖZCÜĞÜN METİNDEKİ YAZIMI	SÖZCÜĞÜN GEÇTİĞİ YER/YERLER
Ebu El-Fāzıl (أَبُو الْفَاضِلِ)	Ebu El-Fāzıl (أَبُو الْفَاضِلِ)	[10b/17]
'azāzil (عزازيل)	azāzil (أزازيل)	[19b/3]
şalavāt (صَلَوَات)	şalavat (صَلَوَات)	[23a/9], [57b/10]
ḥarāc (خَرَج)	ḥarac (خَرَج)	[32a/10]
devirde (دَوْرِدَة)	derivde (دَرَوْدَة)	[29b/16]
faşl-ı şāmin (فَصْلِ ثَامِنِ)	faşl-ı sāmīn (فَصْلِ سَامِنِ)	[31b/12]
fānīyyet (فَانِيَّت)	fānīyāt (فَانِيَّات)	[48b/2],[58b/3], [64a/7], [64a/7], [64a/9]
Ferden-ferdā (فَرْدَا فَرْدَا)	Ferden-ferden (فَرْدَا فَرْدَا)	[55b/15]
Ḥorāsāna (خُرَاسَانَة)	Ḥarāsāna (خُرَاسَانَة)	[6a/10]
müşā'abe (مُشَاعِبَة)	Müşābe (مُشَابِهَة)	[10a/11]
ef'āl-i zemīme (أَفْعَالِ ذَمِيمَة)	ef'āl-i zemīme (أَفْعَالِ زَمِيمَة)	[17a/1]
zemīmesini (أَفْعَالِ ذَمِيمَسِينِي)	ef'āl-i zemīmesini (أَفْعَالِ زَمِيمَسِينِي)	[18b/14]
Moşqava (مُوصَقَاوَا)	Maşqava (مَاصَقَاوَا)	[37b/16]
meremmet (مَرَمَمَت)	meremmāt (مَرَمَمَات)	[38a/17]
zāt (ذَات)	zāt (زَات)	[47b/5]
çıkmişlardur (چِيقْمِشَلَرْدُر)	çıkmi(ş)lardur (چِيقْمِشَلَرْدُر)	[57a/10]
manzūm (مَنْظُوم)	manzım (مَنْظِم)	[64b/6]
Şeyh Maḥdeddīn (مَحْدَلْدِينِ)	Şeyh Mecedüddīn (مَجْدَلْدِينِ)	[67a/6]
sansar/(سانسار)	saṅsar/(ساکسار)	[42b/11], [53b/4], [53b/5]

Şekāvet (اشقَاوت)	Şekāfet (اشقَافَت)	[50b/3]
işsüz (يَصُوز)	İşsüz (اَيصُوز)	[43b/12]
izṭrāb (ايضطراب)	izrāb (ايضراب)	[54b/14]
ṭulū (طلوع)	ṭulū (طلو)	[46b/12]

İKİNCİ BÖLÜM

SES BİLGİSİ

2.1. Uyum

2. 1. Kalınlık-İncelik uyumu

2.1.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumuna Uymayan Ekler

Ulaç Eki [-ken]

onda bir ‘öşür alınır-**ken** sekizde bir aldura [35b/17]

mazhar düşüp ağlar-**ken** [63a/1]

çâh-ı bedende yatur-**ken** [65b/16]

Tebrîz şâhı Geylân üzerine varur-**ken** vâdîde haylî zahmet çeküp [41b/9-10]

yatur-**ken** helâk edeler [29b/6]

Sadece bir yerde ekin kalınlık-incecik uyumuna bağılı olarak “-kan” biçiminde yazıldığı görülmüştür. Yavuz Kartallıoğlu *16, 17 ve 18. yüzyıllardaki hiçbir metinde ekin bu tür yazılışına rastlanmadığını söylemektedir*¹⁰⁷. Sadece bazı ağızlarında karşılaşılan bu durum ekin konuşma dilinin etkisinde kalınarak yazılmış olma olasılığını desteklemektedir.

kadem-i mübârekleri müşerref olur-**kan** [46a/14]

2.1.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

2.1.2.1. Sözcük Kök ve Gövdelerinde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Bazı sözcüklerin kök ve gövdelerinde çeşitli nedenlere bağılı olarak bir uyumsuzluk görülebilmektedir. Metinde de bu tür örneklere rastlanmıştır.

Eski Türkçe Döneminde Taşıdıkları Yuvarlaklığı Koruyanlar:

(ET. kentü > kendü)

kendülerin [5a/7], **kendünüj** [8a/11], **kendüsi** [16b/11], **kendüsini** [20b/12], **kendüye**, [61b/13]

¹⁰⁷ Yavuz Kartallıoğlu, *Klasik Osmanlı Türkçesinde Eklerin Ses Düzeni (16, 17 ve 18. Yüzyıllar)*, TDK Yayınları Ankara 2011, ss. 80

Metinde “kendü” dönüşlülük adınının “kendi biçiminde düzlük-yuvarlaklık uyumuna girdiği de görülmektedir.

kendi [20a/9], kendisi [21b/16], kendi [30b/6], kendilerini [56a/9], kendilerine [66a/15]

(ET. iç+gerü > içerü)

kapusını açuğ bulup **içerü** girüp [28b/4]

Metinde “içeri” biçiminde düzlük-yuvarlaklık uyumuna girdiği biçimine de rastlanmıştır.

mevcini **içeriye** alur [62a/12]

Sözcük Sonundaki -g/ğ Sesinin Batı Türkçesi’nde Düşmesi Sonucu Yuvarlaklaşanlar:

(ET. **kapıg** > **kapu**)

kapularına varanı cerrār şanup [14a/14]

müfti **kapusı** gibi **kapusı** işleye [23b/17]

Metinde Belirli Bir Nedeni Olmadan, Yazım Gereği Yuvarlak Okunan Sözcükler:

Me tinde “fırşat” sözcüğü hep yuvarlak ünlü ile (ötre kullanılarak) “furşat” biçiminde harekelenmiştir.

bendeleri mağabbet itmegin **furşat** bulup [51a/11]

ve nuşrete ve **furşata** ve merātibe ve belā def’ine [62b/2]

Metinde “karşı” sözcüğü hep yuvarlak ünlü ile (ötre kullanılarak) “karşu” biçiminde harekelenmiştir.

Sultān Murāda **karşu** varduğlarında [5b/15]

Metinde “darı” sözcüğü “daru” biçimde yuvarlak ünlü ile (ötre kullanılarak) harekelenmiştir.

dédükleri **darunı** ğāyet a’lāsı [54a/9]

Metinde “bahādır” sözcüğü “bahādur” biçiminde yuvarlak ünlü ile (ötre kullanılarak) harekelenmiştir.

bahādur vezīr ser-‘ asker olup [11a/1-2]

Behrām **bahādurı** fütūhātı [11a/4-5]

Metinde sadece bir yerde “bahādur” sözcüğünün “bahadır” biçiminde düz ünlü ile harekelenmiş örneğine de rastlanmıştır:

‘ömri seksen yıldan ziyāde olup **bahādur** ola [10b/4-5]

“Birāder” sözcüğü metinde hep yuvarlak ünlü ile (ötre kullanılarak) “bürāder” biçiminde harekelenmiştir. Örnekler şu şekildedir:

ba‘ dehu üç **bürāderler** [15a/9]

tahta geçen **bürāderi** [16a/9-10]

bürāderini şıyup beş kōnaq yer gidüp [21b/17]

ķulları rif‘at bulup **bürāderinü** ķulları [22a/14]

bürāderimden saña maħfı mektüb [22a/17]

Metinde “berü” sözcüğü de yuvarlak ünlü ile (Ötre kullanılarak) harekelenmiştir.

Muħammed Endülüsī geleden **berü** [13b/1-2]

ķavm-i Yahūd Benī-İsārilden **berü** [40b/12]

Metinde “artıq(fazla)” sözcüğü “artuķ” biçiminde yuvarlak ünlü ile (ötre kullanılarak) harekelenmiştir.

ğayrılardan niçe mertebe **artuķdur** [57b/14]

2.1.2.2. Eklerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

2.1.2.2.1. Yuvarlak Ünlü ile Gösterilen Ekler

2. Çoğul Kişi İyelik Eki [-ηUz]]

Metinde, Türkiye Türkçesinden farklı olarak ek “η” ile yazılmaktadır. Ekin düz ünlü ile harekelenmiş biçimiyle metinde karşılaşılmamıştır. XVI yüzyılda ekin düz ünlülü biçimi görülmemektedir.

siziη dīn-i-**ηüz**-dür [13a/2]

sulṭānım bürāder-i-**ηüz** var [22a/14]

Ulaç Eki [-duğda/dükde]

bir hîdmet buyurmayasız de-**dükde** [22a/16]

Edirnededen git-**dükde** [25a/11]

İstanbulu var-**duğda** [13b/8]

iki kulağı vardır yat-**duğda** birini [45a/14]

vezîr-i a'zam ol-**duğda** [8b/4]

Bildirme Eki [-dUr]

oğlancık kaddi kadar-**dur** [45a/16]

suâle başlar tehevüre gelir muktezâsınca-**dur** [62a/9]

şalâh tâzelikde kâr-**dur** [17b/11]

ta'leb-i âhîret itmek gerek-**dür** [20b/8]

zîrâ anlar benî-âdem değil-**dür** [42a/12]

Ortaç Eki [-mAduğ]

'ârif ol-**maduğ** kimse kalmaya [52b/17-53a/1]

Ulaç eki [-duğca/dükce]

devr-i 'Âlî zühûra gel-**dükce** [31a/13-14]

bunlar git-**dükce** şâhib-i ma'rifet olup [60b/3]

Halap taht(ı)t ola mâ-dâm ki taht ol-**duğca** [43b/6]

esmâ-yı şîfâta meşgûl ol-**duğca** fakra düşüp [60b/5]

şâhibi şugul it-**dükce** [61a/17]

İstek Üçüncü Çoğul Kişi Eki [-sUnlar]

edâyı farz it-**sünler** [23a/4]

Ulaç Eki [-Up]

Metinde -up eki hep yuvarlak ünlü ile gösterilmiştir. Yani harekeli olan nüshada ötre ile harekelenmiştir.

neye mazhar olduğunu bil-**üp** [63a/17]

ba‘de zamān Rūma gel-**üp** [23b/14]

‘irfāna kadem baş-**up** [52b/9-10]

keşret bağla-y-**up** ba‘dehu kılllet üzre olalar [59b/1]

‘askeri tağıl-**up** gide [37b/8]

3. Tekil kişi İstek Eki [-sUn]

ne keyfiyyet ile nişān gösterürse göster-**sün** [31b/9]

eger noqşānı bulursa şer(i)h ve izāh eyle-**sün** [16b/8]

murādım rü‘yā ile bege ma‘lūm ol-**sun** [62b/8]

Hasan ve Hüseyin üzerine ol-**sun** [1b/9-10]

ehl-i kemāl bu şüretde ol-**sun** [64a/16-17]

Bir yerde ekin düz ünlü ile yazıldığı görülmüştür:

sikke-yi mermerde kaz-**sn** [18b/6]

Geniş zaman eki [-Ur]

Metinde ek ötre ile harekelendiği için yuvarlak ünlü ile okunmuştur.

ibtizālde kal-**ur** [22a/11]

i‘tibār olın-**ur** [8a/17]

on dürli şıfātla şıfātlan-ur [63a/12-13]

bed-du‘āsından şaқın-**ur**-lar [18b/11]

kışşadan hişşe anlan-**ur** [34a/12]

Addan Ad Yapım Eki [-sUz]

mühür+**süz** ‘amel olunmaya [23b/11]

sebeb+**süz** görünmez tadricle gelüp zühür eder [31b/8]

ehl-i İslāmın esir+**süz** ādemi qalmaya [32b/6]

geldükde hālince hedāyā+**suz** gelmez [35a/11]

haқıķī telvīn+**süz** temkīn bulduқdan sonra [48b/12-13]

Gereklilik Eki [-mAIU]

Metinde gereklilik çekimi “-mAlU” biçiminde yuvarlak ünlü ile gösterilmiştir.
fāniyātdan ƙal(i)blerini çekmişlerdür her biriniñ du‘āsın al-**malu**-dur [58b/4]

Bilinen Geçmiş Zaman 2. Tekil Kişi Çekimi [-dUŋ]

Metinde sadece bir yerde geçen ek yuvarlak ünlü ile harekelenmiştir.

XVI. yüzyıl metinlerinde ek Eski Anadolu Türkçesindeki biçimini genellikle korumakla birlikte ilk düz vokalli biçimleri de bu yüzyılda görülmektedir¹⁰⁸.

aña ƙay(i)r it-düñ baña ne ƙay(i)r edesin [33b/6-7]

Eylemden Ad Yapım Eki [-Uk]

ğayrılardan niçe mertebe art-uk+dur [57b/14]

2.1.2.2.2. Düz Ünlü ile Gösterilen Ekler

Belirtme Durmu Eki [-I]

yerlerden müslimānlar+ı esīr edeler [38a/7-8]

bunlar her umūr+ı kendiler göreler [24a/5]

cihan+ı ‘ārif-āne sey(i)r edüp [66b/11-12]

muşannif kitāb+ı ibtidā itdükden sonra [13b/7-8]

cāriyeden toğan+ı pādişāh edeler [40a/8]

sancağ begleri+n+i beyān eder [31b/12]

Ağdeniz Mağribinde nihāyet bulduğı+n+i bundan eyledi [44b/1-2]

ziyadesi+n+i cem ‘-i ƙazīneye beytü’l-māl ede [27b/5]

şeharlı ƙızı+n+i sevüp nikāhlana [40a/4-5]

tarīk ehli+n+i zemm eylemek cā’iz degildür [65a/5]

Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki [-mIş]

Ƙarañışāra varınca yine Yahūdī ol-**mış**-dur [29a/5]

meclisi ƙur-**mış** ve ol meclisde [28b/5]

¹⁰⁸ Yavuz Kartallıoğlu, a.g.e, s.374.

ḫal(1)k olun-**mış**-lardur [52a/4]

ehl-i kemāl gelmiş bilinme-**miş** [55a/7-8]

imtiḥān it-**miş**-lerdür [56a/13]

Üçüncü Teklik Kişi İyelik Eki [-I, -sI]

‘ulemanıñ daḫı maḫbūl+**i** ola [25a/16]

bunlarıñ boy+**ı** kırk günlük oğlancık ḫaddi ḫadardur [45a/15-16]

ol vā‘iziñ ism+**i** Ḳāḫī-zāde ola [51a/3]

dā‘imā ḫuzūr+**ı**+nda [19a/13]

ve bir ḫul+**ı** da elli bir sene [27a/16]

tertīb i‘tibārında ārzū+**sı** kesilmez [64a/10]

müftī ḫapu+**sı** gibi ḫapu+**sı** işleye [23b/17]

Mağrib ḫarḫu+**sı**+na varınca [32a/7]

cümle+**si** ol ḫaraflardadır [43a/4]

ibtidā+**sı**+ndan intiḫa+**sı**+na degin [7a/9]

Bilinen Geçmiş Zaman Üçüncü Tekil Kişi [-dI- ɔ]

Aḫmed olmağa işāret olun-**dı**- ɔ [3a/4-5]

niteki ḫaḫ te‘āla buyur-**dı**- ɔ [17b/11]

maḫşūli alınur-**dı**- ɔ [35a/7]

nihāyet bulduḫını bundan eyle-**di**- ɔ [44b/1-2]

tāciñ terkin geydür-**di**- ɔ [49a/14]

Ulaç Eki [-mAdIn]

Metinde ek düz ünlü ile harekelenmiştir. Ekin XVI. yüzyılda ortaya çıkan -mAdAn şekli ile metinde karşılaşmamıştır. Ek Eski Anadolu Türkçesindeki gibi -mAdIn biçimindedir.

biri pādīḫāh ol-**madın** diyār-ı Fasda [4b/2-3]

ki bir kiḫi ḫoḫ-**madın** ismi [11b/16]

cāhiliñ namāzı şerā'itin bil-**medin** cā'iz degildir [23a/8]

tevbe it-**medin** şalavatın ve şahādetlerin cā'iz degildir [23a/9-10]

maķāmına gel-**medin** emirler vere [26b/3-4]

Addan Ad Yapım Eki [-(X)ncI]

Metinde ekin yardımcı ünlüsü dudak uyumuna bağlıdır. Ancak ekin son sesteki ünlüsü daima düzdür.

Āl-i 'Osmāniñ üçü+**nci** tarīķindedür [10b/11-12]

onu+**nci** şınıf rafzīlerdür [58a/5]

on dördü+**nci** şınıf āmirlerdür [59a/5-6]

toķuzu+**nci** semāvīlerdür [57b/15]

altı+**nci** şınıf 'irfāndur [57a/3-4]

Ulaç Eki [-Icak]

Metinde ekin ünlüsü daima düzdür. “*XVI. yüzyıldaki metinlerde ekin ünlüsü daima düzdür. Ekin yuvarlak ünlülü biçimleri XII. Yüzyılda görülmeye başlanmıştır*¹⁰⁹.”

Firengistāna var-**ıcaķ** şād olalar [13a/7]

'ulemāya ihānet üzre ol-**ıcaķ** 'ulemā cem' olup [28a/16-17]

'aķlı gel-**ıcek** kendisini taķt-ı salţanat üzre bulup [22a/1-2]

ehl-i 'ilme cefā ve haķāret ēd-**ıcek** fevt ola [28a/9-10]

ķaş(ı)d ēd-**ıcek** atlu 'asker aņa ve yaya 'asker şehzadeye [4b/12]

Soru Eki [mI]

Metinde soru eki hep düz ünlü ile harekelenmiştir.

Yek-çeş(i)mdür zāhir +**mi**+dür bāţın +**mı**+dur Allah bilür [11a/12]

rāz çekmek terk-i edeb degil +**mi**+**dür** [22b/1-2]

tımār +**mı**+**dur** deyü re 'āyāsını eger çok eger az gözetmek esirgemek olur [34b/3]

esmā-yı şıfāt-ı celāle düşürür görmez +**mi**+sin [62a/6-7]

¹⁰⁹ Yavuz Kartallıoğlu, a.g.e, s.168.

2.1.2.2.3. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Bağlı Ekler

Geniş Zaman 2. Tekil Kişi Çekimi [-sIn]

başa saltanat suâl ed-**ersin** [22b/1]

feth-i kelâm ed-**ersin** [22b/3]

2.1.2.2.4 Belli Bir Kurala Bağlı Olmayan Ekler

Bilinen Geçmiş Zaman 1. Tekil Kişi Çekimi [-dXm]

Metinde ek çok az yerde geçmektedir. Metinde 4 yerde karşılığın ek 2 yerde düz ünlü ile 2 yerde ise yuvarlak ünlü ile harekelenmiştir.

Ekin uyumlu şekilleri ilk olarak XVI. yüzyılın ilk yarısında görülmeye başlanmıştır. XVI. yüzyılda yazılmış olan “Makalat-ı Seyyid Harun (1555)” adlı eserde ek uyuma bağlıdır¹¹⁰.

bu maşlahat için kat(1)l it-**dim** dèye [22a/12-13]

eyleme bildiğin bil-**dim** deme [67b/2]

Yahūdī-zāde gelüp vāki ‘a gör-**düm** [29a/3]

bulduğun dahı bul-**dum** deme [67b/3]

1. Çoğul Kişi iyelik eki [-mUz]

Metinde 8 yerde karşılaşılan ek 4 yerde yuvarlak ünlü ile 4 yerde düz ünlü ile harekelenmiştir.

XVI. yüzyılda büyük oranda uyumsuzluğun devam ettiği görülmektedir. Ancak 1525 yılında yazılmış “Kitab-ı Bahriyye” adlı eserde de ekin ünlüsü %6 oranında dudak uyumuna bağlıdır¹¹¹.

lakin bizim bildüğü+**müz** [16a/15]

bu maşşülü+**müz** deyü [27a/10]

bizim sene+**müz** ile [44b/2]

bu zikir olınan maşlûk dedüğü-**müz** [63a/8]

¹¹⁰ Yavuz Kartallıoğlu, a.g.e, s.368.

¹¹¹ A.g.e, s.368

Metinde ekin düz ünlü ile harekelendiği örneklere de rastlanmıştır:

hāliyā pādīshāh-ı+mız+uñ [2b/15]

hālā pādīshāh-ı+mız+ıñ har(i)fleri [3a/16]

ki bizim hāli-miz-i bilürler mi [28b/10]

bizim āhır zamānımız ‘ömrü-miz-e āhır olduğu zamāndur [31a/4-5]

Ettirgenlik Çatısı [-dUr]

‘Arap ‘Acemi gez-dür-üp Rūma gelüp [53b/4]

keşf-i rumüz-i künüz édüp kālī hāle dön-dür-üp [48b/6-7]

‘adālete meyl it-dür-mege sa’y édeler [19a/6-7]

dā’im du ‘āların al-dur-mağa sa’y édeler [20a/15]

iyāh üzerine bir yeşil édüp geye ve gey-dür-e [52a/15-16]

Metinde ekin düz ünlü ile harekelendiği örneklere de rastlanmıştır.

işbu hurūf-ı seb’ada bil-dir-ir [7b/2]

zuhūr édüp bil-dir-ir [7b/4]

İlgi Durumu Eki [-nİñ]

Metinde, ek büyük oranda düz ünlülü olarak harekelenmiştir. Yavuz Kartallıoğlu’na göre “normalde XVI. yüzyıldaki eserlerde yuvarlak ünlülü örnekleri fazla olan bu ek konuşma dilini esas alan eserlerde yüksek oranda düz ünlülü olabilmektedir”¹¹². Metinde, ikizleşme, sızcılışma/gırtlaksılışma ve ünlü türemesi gibi ses olayları ile karşılaşılması metnin konuşma dili ile yazıldığını düşündürmektedir.

hurūfında ismi-niñ har(i)fleri [4a/7]

‘adālet şāhibi-niñ sem’ine [35b/5]

dünyā-niñ āhırine dek kesilmezler [60a/6-7]

ol kādī-niñ yanında öğrendi [29b/14]

ol zamā-niñ padişahı [39a/3]

¹¹² Yavuz Kartallıoğlu, a.g.e, s.401

Metinde, bu ekin yuvarlak ünlülü olarak harekelendiği örneklere de rastlanmıştır:

ḥurūfindan nā ḥāliyā padişahımız-uḡ [2b/15]

a-**nuḡ** devrinde ḥarāmī ve ḥırsız olmaya [7a/13-14]

ne ḥasīsdür bu-**nuḡ** yerine bir ṭama‘-kār kimse [24a/5]

bu-**nuḡ** isminde zikir olunan [31a/10]

işāretdür bu-**nuḡ** mefhūm-ı şerifine [55b/5]

kendü-**nüḡ** isminde ḥarf-i ‘illetden [8a/11]

Metinde, bu ekin yuvarlak ünlülü sözcüklere de düz ünlülü olarak geldiği, ters uyumsuzluğun olduğu örneklere de rastlanmıştır:

kendü-**niḡ** isminde [8a/14-15]

Hindī dedükleri daru-**niḡ** ḡāyet a‘lāsı [54a/9]

şuna bu-**niḡ**la ‘amel oluna [27b/13]

dedükleri daru-**niḡ** ḡāyet a‘lāsı [54a/9]

2. Tekil Kişi İyelik Eki [+ (X)ḡ]

Metinde karşılaşılan bu ek, Türkiye Türkçesinden farklı olarak “ḡ” ile yazılmaktadır.

Metinde dört yerde karşılaşılan ekin yardımcı ünlüsü 2 yerde düz ünlülü 2 yerde yuvarlak ünlülüdür. XVI. yüzyılda düzensizlik safhasında olduğu düşünülen ekin yardımcı ünlüsünün düz olduğu örneklere de rastlanmıştır.

“1537 yılında yazılmış *“Beyān-ı Menāzil-i Sefer-i İraḡeyn”* adlı eserde ve 1555 yılında yazılmış *“Makalat-ı Seyyid Harun”* adlı eserde ekin düz ünlülü biçimlerine rastlanmıştır¹¹³.

bildig+i+ḡ bildim dime [67b/2]

bulduḡ+u+ḡ daḡı buldum dime [67b/3]

her faşılta söz+ü+ḡ uzatma [67a/13-14]

¹¹³ Yavuz Kartallıoḡlu, a.g.e, s. 452.

ideler eger mirāt-ı ıalb+i+ı afākdan mün‘akis Őver-i nükūŐdan naııl bağlu ise nola [31b/6-7]

Ulaç Eki [-XncA]

*Eski Anadolu Türkçesinde daima düz ünlülü olan bu ek XVI yüzyılda düzensizlik safhasının sonunda geçiş safhasına yakındır. 1525 yılında yazılan “Kitab-ı Bahriyye” adlı eserde ek %75 oranında dudak uyumuna bağlıdır*¹¹⁴. Bu nedenle metinde ekin iki türlü yazılışına da rastlanmıştır.

hicret-i nebevı üç biğ yıla var-**ınca** [2b/5]

ıurūf-ı ıamse iŐaret temām ol-**ınca**-ya dek [4a/9]

ıaber al-**ınca** [16a/9]

mübhem mütecāviz vezır-i a‘zam ola fevt ol-**ınca** [9a/3]

birisi üç sene salıanat sür-**ince** [6a/6]

2.2. Ses Olayları

2.2.1. Ünlü Düşmesi

Sözcüğü meydana getiren ünlü seslerden birinin çeşitli nedenlerle düşmesi olayına ünlü düşmesi denir. Yalnızca orta hecedeki ünlü sesin düŐtüęü durumlar ise “orta hece ünlüsünün düşmesi” olarak da adlandırılır.

ağız > ağzıyla [42b/13]

ıarın > ıarnında [20b/16]

oğul > oğlı [6a/5]

2.2.2. Ünlü Türemesi

Sözcüğün gerçek halinde bulunmayan bir ünlünün çeşitli nedenlerle ortaya ıkması olayıdır. Metinde daha çok Türkçe kökenli olmayan sözcüklerde bu olay görölmektedir.

Söz başında ünlü türemesi:

Rus > Urus [37b/15]

İç seste ünlü türemesi:

¹¹⁴ Yavuz Kartallıoğlu, a.g.e, s. 126

devr > devirde [2a/4]

‘ilm > ‘İlim [53a/1]

‘ömr > ‘ömür [15a/7]

Şehr > şehirler [32b/11]

zıkr > zikir [63b/9]

Son seste Ünlü Türemesi:

Ḥacc > Ḥacı Bayrām [49b/8]

Ḥacc > Ḥacı Bayrām [50a/4]

2.2.3. Ötümlüleşme

Sözcükte yer alan ötümsüz seslerin çeşitli nedenlere bağlı olarak ötümlü ses haline gelmesi olayıdır.

-k/ķ > -g/ġ

bıraķ- > bıraġup [37b/2]

ayaķ > ayaġı [16a/7]

yok idi > yoġ-idi [38a/4]

okumaķ > oġumaġa [29a/11]

gitmek > gitmege [54b/13]

-ç > -c

güç > güci [17b/8]

ķılıç > ķılıcı [54b/4]

-t > -d

işit- > işidür [42b/10]

dört > dördünci [59a/5]

git- > gidüp [21b/17]

dirilt- > dirilde [64b/12]

2.2.4. Ünlü Birleşmesi

Ünlü ile biten bir sözcüğün yanına ünlü ile başlayan bir ek veya sözcük geldiğinde, oluşan birleşmede ilk sözcüğün son sesindeki ünlünün veya ikinci sözcüğün ön sesindeki ünlünün düşmesi olayıdır.

bu eyle > böyle [48b/14]

kim ise ne > kimesne [5b/7]

ne ola > nola [31b/7]

ne için > niçün [15a/2]

şu ol > şol [46b/12]

2.2.5. Ünsüz Türemesi

Metinde ur- eyleminin hem ur- hem de vur- biçimine rastlanmıştır. Bu nedenle vur- sözcüğü bu başlık altında değerlendirilmiştir.

ur- > vuralar [25b/14]

Metinde iç seste ünsüz türemesine uğramış ve Türkiye Türkçesinden farklı söyleyişte sözcüğe de rastlanmıştır:

tüfek > tüfenk [16a/2]

2.2.6 Öndamaksıllaşma

“Bir sözcükte yer alan art damak ünlülerinden bir veya birkaçının ön damak ünlü veya ünlülerine dönüşmesi olayıdır”¹¹⁵.

yaşıl > yeşil [41a/9]

yana > yine [12b/12]

2.2.7. Ünsüz Düşmesi

Çeşitli nedenlerle bir sözcüğün ünsüzlerinden birinin düşmesi olayına ünsüz düşmesi denilmektedir. Ön seste, iç seste ve son seste olmak üzere üç yerde görülür.

Ön seste:

bol- > ola [4b/1]

¹¹⁵ Süer Eker, Çağdaş Türk Dili, Grafiker Yayınları, Ankara 2019, s. 230.

İç seste:

keltür- > getürüp [30a/12]

Son seste:

kapug > kapularına [14a/14]

Kişig > kişi [63a/1]

2.2.8. Hece Düşmesi

bed-duası ile > bed-du'asıyla [19b/13]

2.2.9. Akıcılaşma

adağ > ayak [42b/14]

kağgu > kaygu [46a/15]

2.2.10. Sızıcılaşma / Gırtlaksılaşma

“Hırılıtlı olmayan bir sesin hırılıtlı bir ses olarak çıkarılması olayına gırtlaksılaşma denir”¹¹⁶. Metinde Türkiye Türkçesinden farklı olarak şu örneklere rastlanmıştır:

hırka > hırha [49a/3], [64a/13]

yoksa > yoħsa [62b/17]

2.2.11. Süreklileşme

Ön seste:

ber- > vërmez [14b/1]

bar- > varayın [28b/12]

bar > vardur [26b/15]

Metinde Türkiye Türkçesinden farklı olarak bir yerde “bar” sözcüğünün süreksizliğini koruduğu görülmüştür.

bar > yerü bar [8a/1]

Son seste:

eb > ev [23a/3]

¹¹⁶ Günay Karaağaç, Türkçenin Dil Bilgisi, Akçağ Yayınları, Ankara 2013, s. 129.

seb- > sevmeye [9a/5]

2.2.12. Yuvarlaklaşma

Fırsat > fırsat [51a/14]

birader > bürāderi [16a/10]

ķapı > ķapusı [23b/17]

darı > darunıķ [54a/9]

ķarşı > ķarşudan [21b/11]

Metinde “bahadır” sözcüğünün hem düz hem de yuvarlak ünlülü yazımına rastlanmıştır.

bahādır [10b/5] > bahādur [11a/1], [11a/4]

2.2.13. İkizleşme

Küçült- > küççülde [25b/15]

küçük > küççügi [26a/7]

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİÇİM BİLGİSİ

3.1. Çekim/İşletim Ekleri

3.1.1. Eylem Çekimi

3.1.1.1. Basit Zaman Çekimleri

3.1.1.1.1. Zaman/Haber Bildiren Çekimler

3.1.1.1.1.1. Geniş Zaman Çekimi

Geniş Zaman 1. Tekil Kişi Çekimi

Metinde geniş zaman 1. tekil kişi çekimine rastlanmamıştır.

Geniş Zaman 1. Tekil Kişi Olumsuz Çekimi

[-mAzAm]

kirā için deyüp alurlar bil-**mezem** ol faķır ħirmen [35b/3i]

Geniş Zaman 2. Tekil Kişi Çekimi

[-ArsIn]

baņa salţanat suāl id-**ersin** [22b/1]

bu ma‘ķüle suāle feth-i kelām id-**ersin** [22b/2]

Geniş Zaman 2. Tekil Kişi Olumsuz Çekimi

Metinde geniş zaman 1. tekil kişi olumsuz çekimine rastlanmamıştır.

Geniş Zaman 3. Tekil Kişi Çekimi

[-Ur]

bir ħarf-i nār dāĥil olsa ol pādişāĥ ģazūb ol-**ur** [12b/5]

‘ilm-i ‘adālet intişārına sebep ol-**ur** [26b/11]

zīrā esmā ħarāret vēr-**ür** [60b/15]

suāle başlar tehevüre gel-**ür** [62a/9]

meşāyih mertebesini kendi bil-**ür** [56a/5]

[-Ar]

tā iki biñ otuz beş yıla dek kimler gelür kimler gid-er [2a/8-9]

tīz gelür tīz gid-er [60b/15]

Geniş Zaman 3. Tekil Kişi olumsuz Çekimi**[-mAz]**

lakın bir ħarf-ile terkīb ol-maz [4a/2]

ķavl-i münecim gibi i'tibār ķal-maz [12b/9-10]

sevķ itmek dostluk ol-maz belki maķzāen düşmanlık olur [19a/8-9]

bunlarda arpa buğday ol-maz [43a/4-5]

nā'ibler anlara şākird daķı ol-maz [35b/12]

Geniş Zaman 1. Çoğul Kişi Çekimi

Metinde geniş zaman 1. çoğul kişi çekimine rastlanmamıştır.

Geniş Zaman 1. Çoğul kişi olumsuz Çekimi

Metinde geniş zaman 1. çoğul kişi olumsuz çekimine rastlanmamıştır.

Geniş Zaman 2. Çoğul Kişi Çekimi

Metinde geniş zaman 2. çoğul kişi çekimine rastlanmamıştır.

Geniş Zaman 2. Çoğul kişi olumsuz Çekimi

Metinde geniş zaman 2. çoğul kişi çekimine rastlanmamıştır.

Geniş Zaman 3. Çoğul Kişi Çekimi**[-ArlAr]**

ħalkı taħrīk éd-erler [15a/4]

bu ķadar cevri çek-erler [35b/8]

iki ayak üzre gez-erler [42b/14]

faķra düşüp ceħet ihtiyār éd-erler [49b/14]

cümle siyāħ gey-erler ğayrı renk olmaz [53b/12-13]

[-UrIAr]

‘ālimlerdür bu ‘ilm- i ḥafī(yi)¹¹⁷ bil-ürler [67a/2]

Ḳaralardan gelenler ‘uryān gel-ürler [53b/15]

kendilere tesellī vir-ürler [59b/16-17]

sekizde bir al-urlar [35b/1]

Emīr Sultān ziyāretine varurlarsa kāfir ol-urlar [59a/14-15]

Geniş Zaman 3. Çoğul Kişi Olumsuz Çekimi

[-mAzIAr]

bir fili (8) yerler toy-mazlar ve anlarda ḥastelik yokdur [42b/8-9]

lālālar tarafından müşāvereyi kes-mezler [21a/11-12]

fehimleri kavīlerdür ve ğayrı müdreğ eyle-mezler [60a/1]

aşlā İslāma kā’ıl degillerdür zīrā dil bil-mezler [42b/15-16]

ḳāni’lerdür ve ma’işet için tarıl-mazlar [66b/17]

3.1.1.1.2 Bilinen Geçmiş Zaman Çekimi

Bilinen Geçmiş Zaman 1. Tekil Kişi Çekimi:

[-dIm], [-dUm]

bildiğ bil-dim dime [67b/2]

bulduğ dağı bul-dum dime [67b/3]ğ

bu maşlahat için ḳat(1)l it-dim diye [22a/12-13]

gelüp vāḳı’ a gör-düm baña İslām telḳīn eyle deyü müslimān olduḳda [29a/3-4]

Bilinen Geçmiş Zaman 1. Tekil Kişi Olumsuz Çekimi:

Metinde bilinen geçmiş zaman 1. tekil kişi olumsuz çekimine rastlanmamıştır.

Bilinen Geçmiş Zaman 2. Tekil Kişi Çekimi:

[-dUğ]

¹¹⁷ Belirtme durumu eki metinde hemzeyle gösterilmiştir.

aña hay(ı)r it-**düj** baña ne hay(ı)r idesin [33b/6-7]

Bilinen Geçmiş Zaman 2. Tekil Kişi Olumsuz Çekimi:

Metinde bilinen geçmiş zaman 2. tekil kişi olumsuz çekimine rastlanmamıştır.

Bilinen Geçmiş Zaman 3. Tekil Kişi Çekimi:

[-dI]

İbrāhim ‘alehisselāmı ateşe it-**di** [19b/10]

cenāb-ı hākka tazarru‘ ve niyāz it-**di** [19b/10-11]

kalbini ‘il(i)mle memlū kı**l-dı** [1b/5-6]

pādişāhımızın har(i)fleri da**hı** māk'lüb gel-**di** [3a/16]

[-dI]

Ekin yuvarlak tabanlı sözcük veya eklerden sonra da düz ünlü ile yazıldığı görülmektedir:

tesellī bul-**dı** [19b/9]

nite ki qur‘ān-ı ‘azīmde buyur-**dı** [19b/6]

aḥkām gönderüp mürsele bildür-**di** [12a/10]

tekebbürlik sebebiyle helāk ol-**dı** [19b/12]

‘āleme yādigār kı-**dı** [2a/3]

Bilinen Geçmiş Zaman 3. Tekil Kişi Olumsuz Çekimi:

ammā Ebū Bekir oldu ḥal(ı)ķ kıyās itdigi gibi ol-**madı** [3b/2-3]

Bu kânūna çok zamān kı**l-madı** [27a/15]

ism-i evvelinden olan mim bulun-**madı** [3b/13-14]

Rūmda meşāyiḥe i‘tibār kı**l-madı** [6-7]

Hāzret-i ‘Ali raḍiyallahü ‘anhü ve kerremallahü ve cehu tāc gey-**medi** [49a/5-6]

Bilinen Geçmiş Zaman 1. Çoğul Kişi Çekimi:

Metinde bilinen geçmiş zamanın 1. Çoğul kişi çekimi -dUk ve -dIk olmak üzere iki biçimde yapılmıştır:

biz yine gel-**dük** vüzerânın faẓiletiniñ taqririne [12b/12]

gel-**dik** yine kelâm-ı evvele [50a/3]

imdi gel-**dük** muşannifiñ kelâmına [35a/16-17]

Yavuz Kartallıoğlu, XVI. yüzyılda düz tabanlardan sonra bu ekin uyumlu biçiminin bulunduğunu söyler¹¹⁸.

Bilinen Geçmiş Zaman 1. Çoğul Kişi Olumsuz Çekimi:

Metinde bilinen geçmiş zaman 1. çoğul kişi olumsuz çekimine rastlanmamıştır.

Bilinen Geçmiş Zaman 2. Çoğul Kişi Çekimi:

Metinde bilinen geçmiş zaman 2. çoğul kişi çekimine rastlanmamıştır.

Bilinen Geçmiş Zaman 2. Çoğul Kişi Olumsuz Çekimi:

Metinde bilinen geçmiş zaman 2. çoğul kişi olumsuz çekimine rastlanmamıştır.

Bilinen Geçmiş Zaman 3. Çoğul Kişi Çekimi:

ağvâli beyân buyur-**dılar** [12a/8]

da‘vetine inân-**dılar** anlar dağı ğark oldu [20a/1]

izhâr-ı kemâl itmez ol-**dılar** [44a/12]

teveccüh ğarba düş-**diler** [44a/6]

bunlar Ğazâlî tâciyla gel-**diler** [49a/17]

Bilinen Geçmiş Zaman 3. Çoğul Kişi Olumsuz Çekimi:

Metinde bilinen geçmiş zaman 3. çoğul kişi olumsuz çekimine rastlanmamıştır.

3.1.1.1.3 Öğrenilen Geçmiş Zaman Çekimi

Metinde öğrenilen geçmiş zaman eki hep düz ünlü ile gösterilmiştir. Ekin dudak uyumuna girdiği yuvarlak biçimleri ile metinde karşılaşılmamıştır.

Öğrenilen Geçmiş Zaman 1. Tekil Kişi Çekimi:

Metinde öğrenilen geçmiş Zaman 1. tekil kişi çekimine rastlanmamıştır.

Öğrenilen Geçmiş Zaman 2. Tekil Kişi Çekimi:

¹¹⁸ Yavuz Kartallıoğlu, a.g.e, s.352.

Metinde öğrenilen geçmiş Zaman 2. tekil kişi çekimine rastlanmamıştır.

Öğrenilen Geçmiş Zaman 3. Tekil Kişi Çekimi:

[-mİş]

ham(ı)r meclisi kur-**mış** ve ol mecliste bir alay Yahūdīler görür [28b/4-5-6]

ehl-i kemāl gel-**miş** bilinme-**miş** [55a/7-8]

Öğrenilen Geçmiş Zaman 3. Tekil Kişi Olumsuz Çekimi:

[-mAmİş]

bir sene ziyādesinden itdügi pederi it-**memiş** ola inşāllah [31a/8-9]

cevāb budur ki ehl-i kemāl gelmiş bilin-**memiş** [55a/7-8]

Öğrenilen Geçmiş Zaman 1. Çoğul Kişi Çekimi:

Metinde öğrenilen geçimiş zamanın 1. çoğul kişi çekimine rastlanmamıştır.

Öğrenilen Geçmiş Zaman 1. Çoğul Kişi Olumsuz Çekimi:

Metinde öğrenilen geçmiş zamanın 1. çoğul kişi çekimine rastlanmamıştır.

Öğrenilen Geçmiş Zaman 2. Çoğul Kişi Çekimi:

Metinde öğrenilen geçmiş zamanın 2. çoğul kişi çekimine rastlanmamıştır.

Öğrenilen Geçmiş Zaman 2. Çoğul Kişi Olumsuz Çekimi:

Metinde öğrenilen geçimiş zamanın 2. çoğul kişi olumsuz çekimine rastlanmamıştır.

Öğrenilen Geçmiş Zaman 3. Çoğul Kişi Çekimi:

[-mİşlAr]

seyr-i sülūk ve kâat[‘]-i merātib it-**mişler** [55a/12]

Öğrenilen Geçmiş Zaman 3. Çoğul Kişi Olumsuz Çekimi:

Metinde öğrenilen geçmiş zaman 3. kişi olumsuz çekimine rastlanmamıştır.

Öğrenilen Geçmiş Zamanın Dur’lu Biçimi

Gürer Gülsevin tarafından -miş öğrenilen geçmiş zaman ve -dur bildirme/kuvvetlendirme eki ile yapılan çekimler “*Öğrenilen Geçmiş Zamanın Dur’lu Biçimi*” olarak adlandırılmıştır¹¹⁹.

Öğrenilen Geçmiş Zamanın Dur’lu Biçimi 3. Tekil Kişi Çekimi

[-mİşdUr]

esmā-yı şıfāta meşğul olurlar kimi risāle gör-**mişdür** [48a/17]

biri bir dā’irede kal-**mişdur** [55b/11]

Karaḥiṣāra varınca yine Yahūdī ol-**mişdur** [29a/5]

nite ki beyān olun-**mişdur** [60b/2-3]

taḫaf-ı ḥaḫdan anlara ‘azāb gönderil-**mişdür** [56b/15]

Öğrenilen Geçmiş Zamanın Dur’lu Biçimi 3. Tekil Kişi Olumsuz Çekimi

[-mAmİşdUr]

bunlarda te’şīr -i du‘ā kal-**mamışdur** [58a/11-12]

Öğrenilen Geçmiş Zamanın Dur’lu Biçimi 3. Çoğul Kişi Çekimi

[-mİşlArdUr]

ammā ḫal(ı)ḫ imtiḫān it-**mişlerdür** [56a/13]

Ḥazret-i ‘Ömer Raḫīyallahü ‘anhü āyininde ḫal(ı)ḫ olun-**mişlardur** [52a/3-4]

esmā-yı şıfātadan geḫüp esmā-yı zāta ir-**mişlerdür** [62a/5-6]

fāniyātadan kal(i)blerini çek-**mişlerdür** [58b/3]

bāḫıl ḫaḫ nedür bilmemişlerdür

Öğrenilen Geçmiş Zamanın Dur’lu Biçimi 3. Çoğul Kişi Olumsuz Çekimi

bāḫıl ḫaḫ nedür bil-**memişlerdür** [58a/2-3]

[-updI]

¹¹⁹ Gürer Gülsevin, *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, TDK, Ankara 2011, s.84.

Hatice Şahin “Öğrenilen geçmiş zaman için -up ekinin de kullanıldığını söylemektedir”¹²⁰. Metinde öğrenilen geçmiş zamanı ifade etmek için -updı biçiminde bir kullanıma rastlanmıştır.

tācı geydiler işbu Geylāndan tārīk bul-**updı** [49b/6]

3.1.1.1.4. Gelecek Zaman Çekimi

[A]

Metinde gelecek zaman çekimi için çoğu zaman -A istek eki kullanılmıştır. Faruk Kadri Timurtaş *bu ekin Eski Anadolu Türkçesinde gelecek zaman ifade etmek için de kullanıldığını* söyler¹²¹.

1. Tekil Kişi Çekimi

Metinde, gelecek zaman bildiren -A ekinin 1. tekil kişi çekimine rastlanmamıştır.

2. Tekil Kişi Çekimi

Metinde, gelecek zaman bildiren -A ekinin 2. tekil kişi çekimine rastlanmamıştır.

3. Tekil Kişi Çekimi

[-A]

қыāmet ‘alāmetleri zuhūr idince altı pādişāhıñ ismi Süleymān ve Murād ol-**a** [7a/10-11]

‘ömri kışa ol-**a** lakin nāmı iyilikle söylen-**e** [10b/7]

elli bir sene pādişāhlık iden ‘ādiliñ kǎnūnı ol-**a** ki isminde ħarf-i ‘illet ol-**a** [36b/10-11-12]

zamān-ı qalilde Frengistānda yağmur yağmayup ziyāde kıtlık ol-**a** bir miqdār Rūm iline daħı geç-**e** [37b/11-12]

қыāmet ‘alāmetleri gelüp zuhūr idince her biri nice ol-**a** [55a/16-17]

1. Çoğul Kişi Çekimi

Metinde, gelecek zaman bildiren -A ekinin 1. çoğul kişi çekimine rastlanmamıştır.

2. Çoğul Kişi çekimi

¹²⁰ Hatice Şahin, *Eski Anadolu Türkçesi*, Akçağ Yayınları, Ankara 2018, s. 63.

¹²¹ Faruk Kadri Timurtaş, *Eski Türkiye Türkçesi*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1994, s.126

Metinde, gelecek zaman bildiren -A ekinin 2. çoğul kişi çekimine rastlanmamıştır.

3. Çoğul Kişi çekimi

[-(y)AlAr]

ol vağ(i)t bir anadan bir babadan yedi nefer şehzâdeler sancağa çık-**alar** [5b/8-9]

Semerķanda varıcağ Rūm kâ'idesi üzre anda vezîr olup kal-**alar** [29b/4-5]

Ahmed kırk dört sene 'Ali elli beş sene pâdişâhlık id-**eler** [30b/15-16]

Selîm Hânîñ çok in'âm-ı ihsânın gör-**eler** [53b/1-2]

eṭrâf-ı Şamı ḥarâb idüp ammâ şehre girmeyüp dön-**eler** [40b/14-15]

-A istek ekinin gelecek zaman çekmi için kullanılmasının yanı sıra metinde sadece bir yerde eylem çekiminde gelecek zaman bildiren -AcAk eki tespit edilmiştir. Gürer Gülsevin, bu ekin XV. yüzyıldan itibaren gelecek zamanı çekimlemek için de kullanıldığını söyler¹²².

[-AcAk]

ihtiyâr ide gelmişdür ba' dehu hem gel-**ecek-ler-dür** [49a/3-4]

Gelecek Zamanın -dUr'lu Biçimi

Şart eki -sA ve gerekdür birleşik çekiminden oluşan bu yapı Gürer Gülsevin tarafından *gelecek zamanın -dUr'lu hali* olarak değerlendirilmiş ve gelecek zaman çekimi içerisinde yer verilmiştir¹²³. Bu nedenle bu yapı birleşik çekim içerisinde değerlendirilmemiştir.

kıyâmet eşirrâ üzre kop-**sa gerekdür** ammâ zamân-ı atıyyede 'âdil ve ğâzi ve saḥî pâdişâlar

1. Tekil Kişi

Metinde bu yapının 1. tekil kişi çekimine rastlanmamıştır.

2. Tekil Kişi

Metinde bu yapının 2. tekil kişi çekimine rastlanmamıştır.

¹²² Gürer Gülsevin, a.g.e, s.103.

¹²³ A.g.e., s.105.

3. Tekil Kişi

[-sA gerekdür]

kıyâmet eşirrä üzre qop-**sa gerekdür** ammâ zamân-ı atıyyede ‘âdil ve gâzi ve saḥî pâdişâlar
[35b/13-14]

3.1.1.1.2. Tasarlama/İstek Bildiren Çekimler

3.1.1.1.2.1. İstek Çekimi

1. Tekil Kişi İstek Çekimi

[-Am]

kendüyi beyân idüp kullan-**am** dimez [55a/9-10]

[AyIn]

ben yarın var-**ayın** pâdişâha Yahūdî şadâkı nice idügin zıkr idüp [28b/12-13]

pâdişâhı kendi dîninden uşandur-**ayın** [28b/14]

2. Tekil Kişi İstek Çekimi

[-AsIn]

beyân olunur inşallah imdi bil-**esin** kim [55b/16-17]

3. Tekil Kişi İstek Çekimi

[-sUn]

ba‘de şalat ve selâm anıḡ ḡabîbiniḡ üzerine ol-**sun** [1b/6-7]

eger noḡşanı bulursa şer(i)ḡ ve izâḡ eyle-**sün** [18b/5]

fevtimde yerime qalan oḡlum pâdişâḡ ol-**sun** [16b/14-15]

bu isimlü olan ketḡudâdan şaḡın-**sun** [14b/1-2]

ehl-i kemâl bu şüretde ol-**sun** [64a/16-17]

[-a]

mercüdur ki ḡay(ı)r ile yâd olın-**a** [2a/11]

otuz yedi nefer kimesne salḡanat sür-**e** inşâ‘allah [5b/7]

ehl-i ḡay(ı)r ola ‘âli binâlar id-**e** inşâ‘allah [9b/3]

ammā kendi daḥı ref' olun-**a** bī- 'avnillah te'āla [36b/15]

altmış bir sene ḥilāfet ide inşā'allahü te'āla [50b/15]

3. Tekil Kişi İstek Olumsuz Çekimi

ḳābiller maḥrūm ol-**masun** deyü iderlerse [64b/1]

1. Çoğul Kişi İstek Çekimi

Yavuz Kartallıoğlu XVI. Yüzyılda ekin uyum sürecinin başladığını söyler¹²⁴.

vezīr-i a'zam bizdendür gelün İstanbul feth ed-**elim** [13a/5-6]

imdi biz yine şadede gel-**elim** [21b/2]

2.Çoğul Kişi İstek Çekimi

[-(y)AsIz)

nice olur tedbīr saltanatda hiç bu hevlü göze bir ḥidmet buyurma-**yasız** [22a/15-16]

[-Uη]

vezīr-i a'zam bizdendür gel-**ün** İstanbul feth idelim [13a/5-6]

Türkleri gör-**ün** ki bizim ḥālimizi bilürler mi [28b/10]

3. Çoğul Kişi İstek Çekimi

suāl olmaz edāyı farz it-**sünler** deye [23a/4]

3. Çoğul Kişi İstek Olumsuz Çekimi

mücāvir izrāb çek-**mesünler** deyü ihtiyār olunmuşdur [54b/13-14]

3.1.1.1.2.2 Şart Çekimi

1. Tekil Kişi Şart Çekimi

Metinde 1. tekil kişi şart çekimine rastlanmamıştır.

2. Tekil Kişi Olumsuz Şart Çekimi

Metinde 2. tekil kişi olumsuz şart çekimine rastlanmamıştır.

¹²⁴ Yavuz Kartallıoğlu, a.g.e, s.338.

3. Tekil Kişi Şart Çekimi

[-sA]

bir harf-i nār dāhīl ol-sa ol pādīšāh gāzūb olur [12b/5]

eger bir turābi dāhīl ol-sa ḥasīs olur [12b/6]

eger hevāyī dāhīl ol-sa dā'im hareketden ḥāli olmaz [12b/6-7]

ḥidmet-kārī üç biñ qazan-sa ağasına kūsüp ayrılır [34b/15-16]

Ḥalvetī bir Bayrāmī ile cem' ol-sa Ḥalvetī Bayrāmī üzre galebe idüp suāle başlar [62a/7-8-9]

3. Tekil Kişi Olumsuz Şart Çekimi

Metinde 3. tekil kişi olumsuz şart çekimine rastlanmamıştır.

1. Çoğul Kişi Şart Çekimi

Metinde 1. çoğul kişi şart çekimine rastlanmamıştır.

1. Çoğul Kişi Olumsuz Şart Çekimi

Metinde 1. çoğul kişi şart çekimine rastlanmamıştır.

2. Çoğul Kişi Şart Çekimi

[-sAḡUz]

içün buyurur-saḡuz sekizde bir alurlar [35b/1]

2. Çoğul Kişi Olumsuz Şart Çekimi

Metinde 2. çoğul kişi olumsuz şart çekimine rastlanmamıştır.

3. Çoğul Kişi Şart Çekimi

[-sAlAr]

ḥamdün lāmını ref' it-seler Aḥmed qalır [3a/5]

şikāyet it-seler yerine kendiden ehl-i 'ilm bir qādī göndereler [29b/12-13]

kimseye incin-seler ol kimseniñ nuḥūsetine sebep olurlar [57b/4-5-6]

3. Çoğul Kişi Şart Çekimi

Metinde 3. çoğul kişi olumsuz şart çekimine rastlanmamıştır.

3.1.1.1.2.3. Gereklilik Çekimi

Metinde gereklilik çekimi “-mAIU” biçiminde yuvarlak ünlü ile gösterilmiştir. Muharrem Ergin, Eski Anadolu Türkçesinin son dönemlerinde ortaya çıkan bu ekin ünlüsünün Osmanlı Türkçesi içinde de bir müddet bu biçimde kullanıldığını, daha sonra uyuma bağlandığını söyler¹²⁵.

[-mAIU]

Kerime Üstünova, gereklilik çekiminin gelecek zamana işaret ettiğini, üstelik bunun çok açık olduğunu söyler¹²⁶.

Konusu itibariyle geleceği anlatan metinde karşılaşılan aşağıdaki örnekte de bu durum hissedilmektedir.

fāniyātdan kal(i)blerini çekmişlerdür her biriniñ du‘āsın al-**malu**-dur [58b/4]

3.1.1.1.2.1. Emir Çekimi

2. Tekil Kişi Emir Çekimi

[-e]

Metinde ikinci tekil kişi emir çekimi eksiz olarak yapılmıştır.

Ey (10) benim oğlum evvel şehādetden **geç**-[-e] [67a/9-10]

ol benden şonra yerime geç er **ol**-[-e] [67a/11]

baña İslām telkīn **eyle**- [-e] [29a/3-4]

2. Tekil Kişi Olumsuz Emir Çekimi

[-e]

var imdi **ayrılma** ‘ilm-i ledünden [67a/16]

çok haber **virme** ve ma‘rifetden [67a/17]

¹²⁵ Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım, İstanbul 2012, s.313.

¹²⁶ Kerime Üstünova, Dilek Kipleri ve Zaman Kavramı, *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, Sayı:635, 2004, s.

3. Tekil Kişi Emir Çekimi

[-sUn]

‘Arap kuzātı ve dağı oğlum ile bile hacca git-sün deyü emir idicek [29a/16-17]

3.1.1.2. Fiillerin Birleşik Çekimleri

3.1.1.2.1. Fiillerin Hikâye Birleşik Çekimi

Geniş zaman Hikâye Birleşik Çekimi

1. Tekil Kişi

Metinde geniş zaman 1. tekil kişi hikâye birleşik çekimine rastlanmamıştır.

2. Tekil Kişi

Metinde 2. tekil kişi hikâye birleşik çekimine rastlanmamıştır.

3. Tekil kişi

ve kâdîlar ‘arz **iderdi** padişaha [35b/6]

Bekir nebî olmağ lâzım **gelürdi** [3a/13]

sem‘ine irmedi bunlarıñ haqqından **gelinürdi** [35b/5-6]

ne murād olunursa haber **vürürdi** [37a/3]

feth olup her bir harfinden bir şedâ **çıkarđı** [37a/2]

1. Çoğul Kişi

Metinde geniş zaman 1. çoğul kişi hikâye birleşik çekimine rastlanmamıştır.

2. Çoğul Kişi

Metinde geniş zaman 2. çoğul kişi hikâye birleşik çekimine rastlanmamıştır.

3. Çoğul kişi

geçdükdən sonra mu‘āviye olur **dêrlerdi** [3b/1-2]

anıñ küfrine fetvâ **vêrürlerdi** [51a/5-6]

mürde dilleri ihyâ **êdelerdi** [66b/10]

idrâk olaydı beni **bilürlerdi** [28b/11-12]

Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikâye Birleşik Çekimi

1. Tekil Kişi

Metinde öğrenilen geçmiş zaman 1. tekil kişi hikâye birleşik çekimine rastlanmamıştır.

2. Tekil Kişi

Metinde öğrenilen geçmiş zaman 2. tekil kişi hikaye birleşik çekimine rastlanmamıştır.

3. Tekil Kişi

tārīḥ-i hicret-i nebevī toḳuz yüz altmış beşine irüp mübârek Receb ayı görünmüş idi [2a/6-7]

şāḥib-i taşarruf (3) olan ehlü'l-allah Rūma gelmiş idi [44a/2-3]

İstek Çekiminin Hikâye Birleşik Çekimi

3. Tekil Kişi

[-(y)Aydı]

bu dīn içinde bunlardan ḳavī olmay-aydı zīrā bunlarda olan [57b/12-13]

pādişāhlarında idrāk ol-aydı beni bilürlerdi [28b/11-12]

Kişiler dün-ile ādem ol-aydı [64b/9]

Gerek kim ādem-i 'ālem toḻ-aydı [64b/10]

şafī 'aleyhisselām cennetde ḳala idi [19b/2-3]

3. Tekil Kişi Olumsuz Çekimi

eger cem' olaydı maḥlūḳ ḥālīḳden fark olmaya idi [63a/5]

bu dīn içinde bunlardan ḳavī olmayaydı [57b/11-12]

Şartın Hikayesi

3. Çoğul Kişi

eger bunlar bī-cehet olsalardı ḥarâret-i rabbâniyye ihâta idüp [60b/7-8]

3.1.1.2.2. Fiillerin Şart Birleşik Çekimi

Geniş Zamanın şart birleşik Çekimi

nesneye kanā‘at éd-erlerse [59a/1]

olmasun deyü éd-erlerse [64b/1-2]

i‘tibār için gey-erlerse [64b/3-4]

Geniş Zamanın Olumsuz şart birleşik Çekimi

eger pīr ol-mazsa devletine [14b/1]

iki üç seneden sonra ol-mazsa bir buçuk [35a/6]

sefer ol-mazsa tımar [36b/9]

3.1.2. Kişi Ekleri

Tablo 3.2

1. Tekil Kişi	-m
2. Tekil Kişi	-ŋ
3. Tekil Kişi	-∞
1. Çoğul Kişi	-k
2. Çoğul Kişi	-ŋUz
3. Çoğul Kişi	-lAr

1. Tekil Kişi

[-m]

bir Yahūdī-zāde gelüp vāqī‘a gördü-**m** baña İslām telķīn eyle deyü müslimān olduķda [29a/3-4]

bulduğuş daħı buldu-**m** dime [67b/3]

bildigiş bildi-**m** deme [67b/2]

2. Tekil Kişi

[-ŋ]

aña hayr itdü-**ŋ** baña ne hay(1)r idesin [33b/6-7]

3. Tekil Kişi

[-**ŋ**]

hem harf-i ‘illetdür-**ŋ** ve hem hevā harfidür-**ŋ** [13b/17]

Yafeş evlādındandır-**ŋ** [45a/11-12]

tamām bir qar(i)n böyle yürüye-**ŋ** [17b/2]

vāki‘ olan kādīlardur ki beyān olunur-**ŋ** [27a/7]

Māverāü’n-nehir iklīmindedür-**ŋ** [54a/8]

1. Çoğul Kişi

[-**k**]

yektā tāc geyerler geldi-**k** yine kelām-ı evvele [50a/3]

imdi geldü-**k** muşannifiñ kelāmına [35a/16-17]

biz yine geldü-**k** vüzerāniñ fażiletiniñ takrīrine [12b/12]

2. Çoğul Kişi

içün buyurursa-**ŋuz** sekizde bir alurlar [35b/1]

3. Çoğul Kişi

[-**AlAr**]

‘ulemā cem‘ olup pādişāha ruk‘a şun-**alar** [28a/17]

ve kādīlar hücetlerine mühr vura-**lar** [25b/14]

birbirine kız virüp kız ala-**lar** [15b/14]

ol ‘azīze ‘ar(1)ż ider-**ler** [30b/2]

‘āşī olmağ isteye-**ler** [13a/1]

3.1.3. Ek Eylem/Ad Eylem Çekimi

Bilinen Geçmiş Zaman Çekimi

ismi Rüstem pāşā **idi** [7b/17]

seneye varınca ehlü’l-Allah ‘Acemde **idi** [44a/1]

evvel zamānda meczūb **idiler** ve şāhib-i taşarruf **idiler** [58a/11-12]

dağı eyle olmağdur ammā evvel tāc yoğ-**idi** [49a/4-5]

toğuz yüz altmış beş recebiniñ evveli **idi** [26-10-11]

Öğrenilen Geçmiş Zaman Çekimi

meğer ismi Ferhād **imiş** [13a/10]

Üçüncü Kişi Bildirme Eki

[+dUr]

iḥvān-ı ‘ulemāya ma‘lūm+**dur** [5a/13-14]

Ḥazret bāri kādir-i muṭlağ+**dur** ve ḥakīm+**dür** [14b/6-7]

dağı karar tutmaz aşlā şübhe yo+**dur** [46b/14]

zīrā nefis kendisi fāniyāt+**dur** [64a/8-9]

ağa vezīr ola bi-‘aynihimā mevcūd+**dur** [12b/14]

3.1.4. Ad ve Ad Soylu Sözcüklerin Çekimi

3.1.4.1. Ad ve Ad Soylu Sözcüklerin Yalın/Eksiz Durumu

Bir adın ya da ad soylu sözcüğün yalın/eksiz durumu, o ismin hiçbir ek almadığı durumudur.

ben yarın varayın [28b/12]

dülbend şarına [53a/2]

pādişāh fevt olup [33a/5]

ḥāne-ḳāh edinmek çok dervīş itmek cem‘-i riyāsetdür [44a/7-8]

3.1.4.2. Ad ve Ad Soylu Sözcüklerin Yönelme Durumu

[+A], [y+A]

şancağ+**a** çıkmış [2a/15]

Aḥmed+**e** karīb ola [4a/17]

Belğīrad+**a** gelen nehrin kenārına [5a/15]

Üsküdār ḥalkını Ğalaṭa+**y+a** geçüreler [13a/12]

kapu+lar+ı+n+a varanı cerrār şanup [14a/14]

3.1.4.3. Ad ve Ad Soylu Sözcüklerin Bulunma Durumu

[+dA]

Rūm sınır+ı+n+da hayli memleket talan ideler [6b/13]

‘ömri āhir olunca Karaman+da kıala [16a/9]

zamān+ı+n+da ne kadar meşāyih var ise yoklaya [23a/15]

pādişāhın bir oğlu Mısır+da sākin olup [33a/15]

bāzār+lar+ı+n+da satılmayan yoğ-ıdı [38a/4]

3.1.4.4. Ad ve Ad Soylu Sözcüklerin Ayrılma Durumu

[+dAn]

şerhli kız+ı+n+dan olan şehzādeler [40a/9]

cāriye+den toğanı pādişāh ideler [40a/13]

şark+dan gelüp Rūma uğraya [46b/7]

pādişāh+dan hav(ı)f ideler [51a/6-7]

‘irfāna kadem baş-duk+dan şonra [60b/12]

Zeynep Korkmaz, ayrılma durumunun bazen “sonra , beri vb.” edatlarla birlikte kullanıldıklarını söyler¹²⁷.

ğayreti var ve bunlar+dan şonra [8a/6]

isim cis(i)m+den şonradur [11b/17]

toğuz tarh+dan şonra [13b/16]

kādī olduk+dan şonra [25a/5]

iki üç sene+den şonra [35a/6]

3.1.4.5. Ad ve Ad Soylu Sözcüklerin İlgisi Durumu

Metinde ekin dudak uyumuna uymaya başladığı görülmekle birlikte uymadığı örneklere de rastlanmıştır.

¹²⁷ Zeynep Korkmaz, *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, TDK yayınlar, Ankara:2017, ss.315.

[+nIŋ], [+Iŋ]

bir pādişāh-zāde peder+i+nīŋ üzerine ‘asker çeküp [15b/15]

kāđī+nīŋ kapusını açuķ bulup [28b/3-4]

bu nişā+nīŋ zuhūrına zamān çoķ degil gibi [36b/12]

işbu devr+iŋ evāhırinde [36b/13]

bunlar+iŋ anaları tarafın tıutup [39b/11]

[+nUŋ], [+Uŋ]

Rus+uŋ diyārlarına karīb [45b/16]

Pādişāhımız+uŋ āhır harfiyle maķabilinde olan har(i)flerdür [2b/15]

bu+nūŋ yerine ĥalife olan [50a/6]

kendü+nūŋ isminde [8a/11]

şırāt harfi+nūŋ ĥükmi [3b/14]

Metinde 1. tekil kişi ve 1. çoğul kişi adlarından sonra gelen ilgi durumu eki şu biçimdedir:

[+Im], [+Um]

Ekin yuvarlak ve düz ünlülü olmak üzere iki biçimine de rastlanmıştır.

ben+im atam dedem dīni [13a/2]

ey ben+im oğlum [67a/9-10]

ben+üm vücüdumda [31a/17]

biz+im ĥālimizi bilürler mi [28b/10]

biz+im fehim itdügümüze göre [59b/14]

3.1.4.6. Ad ve Ad Soylu Sözcüklerin Belirtme Durumu

[+I]

fetvāsı+n+ı kaşaba ve kaşaba döndereler [23b/1]

neye maşhar olduğı+n+ı bilüp [63a/17]

bunlar meřāyih dili+n+i bilüp [59b/15]

ilm-i bâṭın+ı inkâr itmezler [59b/11]

müslimânlar+ı ehl-i ḥâl ide [54a/6]

Metinde arkaik biçimde, Eski Türkçede iyelik ekli sözcüklerden sonra görülen +n belirtme durumu eki ile karşılaşmıştır.

[+n]

‘ulūfesi+n kese tevbe édene yine muḳarrer ide [23b/6]

Mışır tahtına bir ḳulı+n naşib idüp [30b/8-9]

tâcın terki+n geydürdi [49a/14]

ḥâli+n bilmez ŝeyḥden mecâz olmaḳan [63b/5]

bu İbn-i ‘İsa bendesi+n ḥalife itmişdür [50a/11-12]

Metinde 2. tekil kişi iyelik ekinden sonra eksiz biçimde belirtme durumu ifade eden örneklere de rastlanmıştır:

Bildiḡiḡ+ø bildim dime [67b/2]

Bulduḡuḡ+ø daḡı buldum dime [67b/3]

her faŝılda sözüḡ+ø uzatma [67a/13-14]

3.1.4.7. Ad ve Ad Soylu Sözcüklerde Araç/Vasıta Durumu

[+IA]

Metinde ad ve ad soylu sözcüklerin araç durumu çekimi için +IA eki kullanılmıştır. Türkiye Türkçesinden farklı bir durum söz konusu deḡildir. “İle” edatının ekleŝmiŝ biçimi olan +IA le eskiden beri kullanılmaktadır. Muharrem Ergin ekin eskiden beri +IA biçiminde var olduḡunu söylemektedir¹²⁸.

kemâlâtı+y+la mükemmel ḳılup [1b/4]

bu ‘azîziḡ şefâ‘ati+y+le ‘af(ı)v olına [10a/7]

yine ‘ibādullah bed-du‘âsı+y+la [20a/12]

bir aḡzı+y+la at yir ve bir aḡzı+y+la kemük [42b/13]

¹²⁸ Muharrem Ergin, a.g.e., s.238.

bunlar ğazālī tācı+y+**la** geldiler [49a/17]

3.1.3.8. Çokluk Eki

Metinde ad ve ad soylu sözcüklerin çokluk çekimi +lAr eki ile yapılmıştır. Türkiye Türkçesinden farklı bir durum söz konusu değildir.

[+lAr]

‘ālī binā+**lar** ide inşāllah [9b/3]

çok ğazā+**lar** ideler [15a/16]

cümle oğlancık+**lar** babalarından gördikleri şalāh üzre olalar [17b/9-10]

sipāhi+**ler**+e sefer olmaduĝı sene+**ler**+de [7b/8-9]

gelüp hirmen+**ler**+i yaķup [10b/8]

3.1.4.9. İyelik Ekleri

Tablo 3.1

1. Tekil kişi	+m
2. Tekil kişi	+ŋ
3. Tekil kişi	+sI, +I, +U
1. Çoĝul kişi	+mIz, +mUz
2. Çoĝul kişi	+ŋUz
3. Çoĝul kişi	+lArI

1. Tekil Kişi İyelik Eki

[+Im], [Um]

Yavuz Kartallıoĝlu, *ekin XVI. yüzyılda %17 oranında dudak uyumuna baĝlı olduĝunu söylemektedir. XVI. Yüzyılda ekin dudak uyumlu biçimleri görülmeye başlanmıştır*¹²⁹.

ve daħı oĝl+u+**m** ile bile ĥacca gitsün [29a/16-17]

¹²⁹ Yavuz Kartallıoĝlu, a.g.e., s. 43.

nefs+i+m anıñ nā'ıbidür [31b/1]

ey benim oğl+u+m [67a/9-10]

sultan+ı+m bürāderiñiz var [22a/14]

fevt+i+m+de yer+i+me qalan oğl+u+m pādişāh olsun [16b/14-15]

2. Tekil Kişi İyelik Eki

[+Uŋ], [+ıŋ]

bildiğ+(i)ŋ bildim dime [67b/2]

bulduğ+(u)ŋ dağı buldum dime [67b/3]

her faşılđa söz+(ü)ŋ uzatma [67a/13-14]

ideler eger mirāt-ı qalb+(i)ŋ afāqdan mün'akis şüver-i nüqūşdan nañıl bağılı ise nola [31b/6-7]

3. Tekil Kişi İyelik Eki

[+sI]

bir şeyhın zāviye+si+n+de saqlayup [4b/13-14]

qalk anı efendi+si+n+den ziyade efdal göreler [14a/9]

beş yüz aqçe+si+n quzāta virüp [27b/4]

biri baba+sı ve biri dede+si olmak var [30b/17]

Muhammed Tebrizidür ve anıñ qalife+si [49b/3]

[+I]

pādişāh-ı Rüm fevt olup oğl+ı yerine geçdükte [6b/5]

İdris nebī lisan+ı üzre [16a/14]

Qaradeniz kenar+ı+n+da zelzele ola [38a.717]

şerhli kız+ı+n+dan olan şehzādeler [40a/9]

Geylān pādişāh+ı Tebrize gelüp [41b/8]

Metinde, ekin yuvarlak ünlülü biçimlerine de rastlanmıştır.

Yavuz Kartallıoğlu, XVI. yüzyıldaki metinlerde ekin bu şeklinin görüldüğünü ve yuvarlak tabanlardan sonra ekin %33 dudak uymuna bağlı olduğunu söylemektedir¹³⁰.

ser-‘asker olup anığ üst+ü+nde [11a/1-2]

pādişāh öğ+ü+nde imtiḥān olmağa [26b/9-10]

1. Çoğul Kişi İyelik Eki

Yavuz Kartallıoğlu, XVI. yüzyıldaki eserlerde ekin yardımcı ünlüsünün büyük oranda dudak uyumuna bağlı olduğunu söylemektedir. Ekin ünlüsü ise XVI. yüzyılda daha çok ETT’deki durumunu korumasına karşın düz ve dudak uyumlu biçimlerinin de görülmeye başlandığı bir yüzyıldır. Örneğin; 1525 yılında yazılmış Kitāb-ı Bahriyye adlı eserde ekin ünlüsü %6 oranında dudak uyumuna bađlıdır¹³¹.

[+mIz], [+mUz]

bizim sene+müz ile bir buçuk senelik yoldur [44b/2-3]

bu maḥşul+ü+müz deyü medḥ iderler [27a/10-11]

bizim āḥir zaman+i+mız [31a/4]

pādişāh+i+mız+i+đ ḥar(i)fleri [3a/16]

bizim ḥāl+i+mız+i bilürler [28b/10]

Ekin yardımcı ünlüsünün dudak uymuna bağlı olmadığı örneklere de rastlanmıştır.

‘ömr+ü+mız+e āḥir olduğu zamāndur [31a/4-5]

2. Çoğul Kişi İyelik Eki

Metinde, ekin düz ünlü ile harekelenmiş biçimiyle karşılaşılmamıştır.

[+đUz]

benim atam dedem dīni siziğ dīn+i+đüz+dür [13a/2-3]

sulṭanım bürāder+i+đüz var [22a/14]

¹³⁰ Yavuz Kartallıoğlu a.g.e, s.145

¹³¹ A.g.e., s.440.

3. Çoğul Kişi İyelik Eki

[+lArı]

dağı hāl+leri nicedür [55a/15]

meşāyih risāle+leri şöret bula [52b/10]

baba+lari fevt olduḡda [40a/10]

ḡayrı murād+lari yoḡdur [61a/3-4]

anlarıḡ taş+lari ma‘mūr olur [64b/4]

İyelik Eki Yığılması

Kimi zaman iyelik eklerinde yığılma görülür: Bir-i, kim-i, ayn-ı, baz-ı vb. sözcüklerde bulunan üçüncü tekil kişi iyelik eki kalıplaşır ve sözcükle kaynaşır. Bu durumda, ünlü ile biten sözcüğe bu kez -ı getirilerek bir-i-si, kim-i-si, ayn-ı-sı, baz-ı-sı vb. biçimler elde edilir¹³².

kim+i+si yetmiş seksen atlu ile geze [34b/10]

bunlarıḡ bir+i+si üç sene saltanat sürünce [6a/6]

Belḡırād begler beginiḡ bir+i+si az zamānda bozula [33b/10]

Kim+i+si vahdetde ve keşretde bulmuşdur [55b/12]

bir zaman Mışır begler beg+i+si olan kimse [33b/7]

3.1.4.10. Yön Bildirme Ekleri

[+ArU]

kapusımı açuk bulup iç+erü girüp [28b/4]

[+ArI]

mevcini iç+eri+y+e alur [62a/12]

[+rA]

huşūşa taş+ra yerlerde ve kaşabalarda [40a/2-3]

bu zulmetden taş+ra benī ādem varup [46a/1-2]

¹³² Süer Eker, a.g.e, s.291.

kaatları taş+**ra** dökmez [62a/11]

3.1.4.11. Eşitlik Eki

şer' kânün nice ise öyle+**ce** süreler [4a/12-13]

anıpla iştiḥār bulup öyle+**ce** geçine [51b/7-8]

tehevüre gelür muḳtezāsı+n+**ca**+dur [62a/9]

yektā+**ca** muḥddīne deyü ad koyalar [52a/13]

bu ḳadar+**ca** zik(i)r olundı [46b/14-15]

3.1.4.12. Soru Eki

Metinde soru eki dudak uyumuna bağlı değildir. Sadece düz ünlü ile yazılmıştır.

[+**mI**]

rāz çekmek terk-i edeb degil +**mi+dür** [22b/1-2]

tımār +**mi+dür** deyü re'āyāsını eger çok eger az gözetmek esirgemek olur [34b/3]

Metinde, soru ekinin eylemlerle birlikte kullanıldığı da görülmüştür.

esmā-yı şıfāt-ı celāle düşürür görmez +**mi**+sin [62a/6-7]

Metinde, soru anlamının eksiz olarak ifade edildiği de görülmüştür.

yoḳdan ne ḥaber gel-**e** [62a/14-15]

3.1.5.Yapım Ekleri

3.1.5.1. Addan Ad Yapım Ekleri

[+**lik**], [**IUk**]

zīrā herkese şalāḥ tāze+**lik**+de kārdu [17b/10-11]

'ömri ḳıṣa ola lakin nāmı iyi+**lik**+le söylene [10b/7]

bunlarıḅ boyı kırık gün+**lük** oğlancık ḳaddi ḳadardur [45a/15-16]

dost+**luḳ** oldur ki şehzāde mizācına göre söylemeye [19a/9-10]

otuz kerre ucuz+**luḳ** ola amma ḳaḥṫ iki yā yāḥūd üç nihāyet dört sene süre [38b/5-6]

[+**cI**]

'Aceme naşib olına nişān+**cı** üç olup vüzerā ola [25b/10-11]

[+IU]

devletine sür'at virmez ve bu isim+**lü** olan kethudādan şakınsun [14b/1-2]

ve hürüs göz+**lü** kâzî- 'asker gele [24b/6]

Rûm pâdişâhı gibi kuvvet+**lü** 'asker+**lü** pâdişâh olmaya [43a/8-9]

diyâr-ı 'Arapda bir şeyh zuhûr ide örük+**lü** bülehd tâcıyla iştihâr bula [54b/1-2]

Hâzret-i 'Osmân Rağıyallahü 'anhü gibi edeb+**lü** ola [51b/10]

Yavuz Kartallıoğlu, ekin düz ünlülü biçimlerinin XVI. yüzyılda kullanılmaya başladığını ve bu yüzyılda ekin düzensizlik safhasında olduğunu söyler. Ayrıca Kartallıoğlu XVI. yüzyıl çeviri yazı metni olan Regola'da ekin hep düz ünlü ile yazıldığını tespit etmiştir¹³³.

vüzerâ içinde Sinân Pâşâ ve Aḥmed Pâşâ sevgü-**li** ola [14a/6]

ve şehir+**li** kızının küççük oğlı mağribe varup [40a/14]

yedi terkli noḥûdî renk+**li** tâc geye [52a/11]

andan bir âdı belli ve edeb+**li** ve ḥayâ+**li** ve yüzi şu+**li** [52b/6-7]

Aḥmed Ğazâlî örük+**li** tâc idindi [49a/14-15]

[+sUz]

Metinde ekin ünlüsü hep yuvarlaktır.

her biri geldükde ḥâlince hedâyâ+**süz** gelmez [35a/11]

müfti imzâsıyla mühür+**süz** 'amel olunmaya [23b/10-11]

imân-ı ḥaḳîkî telvîn+**süz** temkîn bulduğdan sonra [48b/12-13]

ehl-i İslâmın esîr+**süz** âdemi ḳalmaya [32b/6]

Yemenden bir mezheb+**süz** ḳavim gelüp [41a/6-7]

[-cIk]

ve cümle oğlan+**cık**+lar babalarından gördikleri şalâḥ üzre olalar [17b/9-10]

bunların boyı kırık günlük oğlan+**cık** ḳaddi ḳadardur [45a/15-16]

¹³³ Yavuz Kartallıoğlu, a.g.e., s.389.

[+dAş]

pederiniñ fevti ve qarın+**daş**+ı+nıñ tahta geçdügin haber alınca [8-9]

[+ncI]

Metinde ekin yardımcı ünlüsü dudak uyumuna bağlıdır. Ancak son sesteki ünlüsü daima düzdür.

altı+**nci** şınıf 'irfāndur bunlar ehl-i 'irfāndur [57a/3-4]

toğuz+**u+nci** Semāvilerdür bunların pīrleri Şeyh Bedrüd'dīn Rümīdür [57b/15-16]

semte düşdiler on+**u+nci** şınıf Rafzīlerdür [58a/5]

on dörd+**ü+nci** şınıf Amīrlerdür [59a/5-6]

beş+**i+nci şınıf** pādişāh-ı İslāmdur [56b/5-6]

[+kI]

evvel+**ki** kırbetden ziyāde terakķisi olur [61b/17]

şimdi+**ki** hāle ve gelecek zamānda ekşer Bayrāmīde bulunur [54b/8-9]

[+Ar]

Muharrem Ergin genellikle dağıtma sayıları yapan bu ekin ünsüz ile biten sayılardan sonra +Ar, ünlü ile biten sayılardan sonra ise +şAr biçiminde olduğunu söylemektedir¹³⁴.

'ādil pādişāh gele ki cümle kādīları üç+**er** sene sicil idüp [26a/12-13]

bu harf-i 'aşere birer yāhūd iki+**şer** bulına [15-16]

toprak sipāhāleri timārlarında bir+**er** şedīde şatup [34a/16-17]

ol vaķit üç+**er** sene mülāzımat idüp [29b/9-10]

beş+**er** altuna esīr şatalar [11a/3-4]

[+An]

sipāhīler oğ(u)+**an**+ları bāliğ oldukda [34b/5]

bunların boyı kırk günlük oğ(u)+**an**+cık kaddi kadardur [45a/15-16]

ve cümle oğ(u)+**an**+cık+lar babalarından gördikleri şalāh üzre olalar [17b/9-10]

¹³⁴ Muharrem Ergin, a.g.e., s. 160.

[+kA]

Halep ve Mısır ve Şām baş+ka baş+ka pādişāhlık ola [41b/7-8]

3.1.5.2. Addan Eylem Yapım Ekleri

[+IA]

‘Acem diyārına düşüp üç sene anda kış+la-ya [16a/3]

Horāsānda kala anda kış+la-ya [32b/9]

zūhd ü taqva ile ‘ibādete baş+la-r [48b/2]

ne kadar meşāyih var ise yok+la-ya [23a/15]

müftī kâpusı gibi kâpusı iş+le-ye [23b/17]

3.1.5.3. Eylemden Eylem Yapım Ekleri

3.1.5.3.1. Olumsuzluk Çatısı

[-mA-]

luṭfa maẓhar iken kâhra icāzet vir-me-ye [63b/2-3]

hemān gâzab it-me-yeler evlāsı bunlara görün-me-mekdür [56b/2-3]

Hâzret-i ‘Ali raḍiyallahü ‘anhü ve kerremallahü ve cehu tâc gey-me-di [49a/5-6]

halkı rencide ide pādişāhlar bil-me-ye [38b/11]

pādişāhlar aygırdan gayrı ata bin-me-yeler [26a/2]

3.1.5.3.2. Ettirgenlik Çatısı

[-dUr-]

şehzādeyi ‘adālete meyl it-dür-mege sa’y ideler [19a/16-17]

za‘iflerinin kuvvetlen-dür-mesine ‘ināyet olına [37a/13]

pādişāhlar bilmeye ve ‘ulemā dahı bil-dür-meyeler [34b/11-12]

dā’im du‘āların al-dur-mağa sa’y ideler [20a/15]

saṅsar tutup ‘Arap ‘Acemi gez-dür-üp Rūma gelüp [53b/4-5]

Metinde ekin düz ünlü ile harekelendiği örneklere de rastlanmıştır.

işbu ḥurūf-ı seb‘ada bil-dir-ir [7b/2]

zuhūr edüp bil-**dir**-ir [7b/4]

[-t-]

eger çok eger az göze-**t**-mek esirgemek olur [34b/3]

[-dAr]

Rūmdan Mışıra gön-**der**-ilen kimesne [6b/1]

‘Acem tarafına gön-**der**-e anda kıla [8b/14-15]

fetvāsımı kaçaba ve kaçaba dön-**der**-eler [23b/1]

ķālī le dön-**der**-üp tarīķ-i haķ zāhir olup i‘tibār olına [55a/13-14]

ehl-i ‘ilm bir ķādī gön-**der**-eler [29b/12-13]

3.1.5.3.3. *Edilgenlik Çatısı*

[-Xn-]

ķadirleri ve mertebeleri beyān ol-**ın**-up [55a/11]

aḥvāl-i ma‘nevī bir zamān aḥla-**n**-up kıla [46b/8-9]

gör-**ü**-**n**-mez evlerde ḥuṣūṣā taṣra yerlerde [40a/2-3]

bir meyt bul-**ı**-**n**-a başı ucında imrān dili üzre bir tārīḥ bul-**ı**-**n**-a [39a/1-2]

mülāzamat beş sene ola ve bu nişān ki zikir ol-**u**-**n**-dı [36a/9-10]

[-Xl-]

pādişāha yasaķ itdüre lakin tut-**ul**-maya [40a/1-2]

yigirmi sekiz sene b‘Az‘Arlarında şat-**ıl**-mayan yog-ıdı [38a/3-4]

3.1.5.3.4. *İşteşlik Çatısı*

[-ş-]

cemā‘t-i müslimīn her şabāḥ imāmları ile gör-**ü**-**ş**-üp şalāta ḥalel virmeyeler [30a/5-6]

3.1.5.3.5. *Kuvvetlendirme Çatısı*

[-y-]

bī-nihāyet māl ķo-**y**-up nice gemiler ile Gelibolıdan geçerken [13a/8-9]

fevteinde taḥta geçen şehzādeyi ķo-**y**-up [33b/17]

muhtaşar kitābıñ yanına ƙo-**y**-alar [28a/3]

ismini finhān-ı taƙī'e ƙo-**y**-alar [39b/13]

Mūhiddīne deyü ād ƙo-**y**-alar [52a/13]

3.1.5.4. Eylemden Ad Yapım Ekleri

[-Ak]

vilāyet-i Engürüs sanc-**ağ**+ı+nda naşib olınan [31b/13]

[-mUr]

ƙıtlıƙdan ƙarāb ola yedi sene yağ-**mur** yağmaya [42a/6]

[-gU]

cinden ƙay-**ğ**u nām devlet-mend gelüp [46a/15]

[-Xk]

sehā vü hürmet ğayrilerden niçe mertebe art-**u**ƙ+dur [57b/14]

3.1.6. Eylemsiler

3.1.6.1. Ortaçlar

3.1.6.1.1. Geniş Zaman İfade Eden Ortaçlar

[-An]

livā-yı Şāruḥānda ol-**an** ƙaşaba Akḫişārda [1b/12]

'ālem-i melekūt sey(i)rlerinden ƙal-**an** bāƙiyāti ceberrütda tekmil idüp [65a/16-17]

şerli kızından toğ-**an** pādişāh olup [40a/6-7]

pādişāh -ı Rüm fevtinde tahta geç-**en** şehzādeyi ƙoyup [34b/16-17]

meşīhat id-**en** şuleḫāya ri'āyetler idüp [20a/14]

[-mAz]

Rusuñ diyārlarına ƙarīb iki yüce tağıñ arasında bir gün toƙun-**maz** deredür [45b/16-17]

[-Ur]

fuƙarāya ƙalup herkes ala yine arta al-**ur** bulunmaya [38a/5]

berāt üzre mühür vur-**ur** bir emīn naşib ola [25b/13]

salṭanata zarar vēr-ür nesneye sevķ itmek dostluķ olmaz [19a/7-8]

zamān gele ki bir ķānūn bil-ür kimse naşib olınup [23b/15-16]

3.1.6.1.2. Geçmiş Zaman İfade Eden Ortaçlar

[-mİş]

bedenleri tevellīdür ve biş-miş şey yemezler [42a/17, 42b/1]

kiminiñ devrānı gel-miş terakķīde [55a/5]

kiminiñ devrānı geç-miş tenezzülde murād bunları beyāndur [55a/6-7]

salṭanata lāyık ve sancağa çık-miş ve çıkacak şehzadeleri beyān ider [2a/15-16]

Faşl-ı sālīs sancağa çık-miş ve çıkacak şehzādeleri beyān ider [14b/10-11]

[-mAdUķ]

Rūmda ‘ārif ol-maduķ kimse kalmaya [52b/17, 53a/1]

[-dUķ]

Süleymān Hān Gāziniñ oğlı feth it-dik-i sınıra gelince [5b/5-6]

bir ķulına bildür-dük-ini birine daķı bildürmek lazım [18a/17]

kerem olup ur-duķ-ı lāfları ol ķul gelüp [28b/14]

imtiḥān idüp kıyās it-dük-i gibi buldı [14a/14-15]

iste-dük-i nesneye mā’il olur [64a/1]

3.1.6.1.3. Gelecek Zaman İfade Eden Ortaçlar

[-AcAķ]

yedi biñ seneye degin vāķi’ ol-acak aḥvāli beyān buyurdılar [12a/7-8]

şimdi āḥar kimseden pādişāh ol-acak yokdur [22a/6-7]

tā iki yüz yetmiş beş seneye erince ol-acak ķāzī- ‘askerleriñ isminde [26a/11-12]

gurūr vir-ecek nesneye sevķ itmeyeler [19a/5-6]

ve gel-ecek zamānda ekşer Bayrāmīde bulunur [54b/90]

3.1.6.2. Ulaçlar

3.1.6.2.1. Zaman İfade Eden Ulaçlar

[-(y)IcAk]

tahta irdükde şehzâdeniñ ‘aklı gel-**icek** kendisini taht-ı salţanat üzre bulup [22a/1]

‘ulemâ dağı i‘tibâr itmez ve ‘ulemâ itmey-**icek** sâ‘ir avâmmü’n-nâs teba‘iyyet itmeyüp [5a/5-6]

döndikleri vaķit bu haber Frengistâna var-**icaķ** şâd olalar [13a/6-7]

Semerķanda var-**icaķ** Rûm kâ‘idesi üzre anda vezîr olup [29b/3-4]

imdi öyle ol-**icaķ** muşâhibler şehzâdeleri cebre düşürmeyüp şalâha meyl itdüreler [21a/3-4-5]

[-IncA]

Metinde ek 62 yerde ince ünlülüdür. Ancak 5 örnek verilmekle yetinilmiştir.

evlâd-ı zükürî kalmay-**inca** ‘Acem bî‘l-cümle Rûma katıla [16b/5-6]

deryâ kenârı Selânike gel-**ince** Frengistân olup [32a/12]

târih-i kitâbdan şonra altı yüz sene geç-**ince** [45a/2-3]

ve bir zamân Edirneye gel-**ince** Rûm ili hârâb ola [32a/13-14]

halkıñ nefesleri şağış-**inca**-dur [65a/4]

Metinde 17 yerde ekin ünlüsünün dudak uyumuna bağlı olarak yuvarlak ünlülü olduğu görölmektedir. Ancak burada beş örnek verilmekle yetinilmiştir.

tâ kıyâmet kop-**unca** bu silsile bâķī olur [48b/15-16]

işâret tamâm ol-**unca**-ya dek [4a/9]

rumûz künûz hurûf rüsûh bul-**unca** [37a/7]

altun vazîfe idüp göndere tâ öl-**ünce** [16a/11]

pâdişâh katına varup yine dön-**ünce** [51b/2-3]

Ekin dudak uyumuna bağlı olmadığı düz ünlülü örneklerle de karşılaşılmıştır.

vezîr-i ‘azam ola fevt ol-**inca** ‘az(i)l ve ğazab olmaya [9a/3-4]

Yavuz Kartallıoğlu, *XVI. yüzyılda ekin geçiş safhasında olduğunu söylemektedir*¹³⁵.
Muharrem Ergin de *Osmanlı Türkçesinde ekin dudak uyumuna bađlandđını söylemektedir*¹³⁶.

[-mAdIn]

Metinde ek hep düz ünlölüdür.

Mustafa Öner, bu ekin -ma "olumsuzluk eki" + -tı görülen geçmiş zaman eki ve -n vasıta eki kalıplaşmasıyla meydana gelmiş olabileceğini söyler¹³⁷.

pādişāh ol-**madın** diyār-ı Fasda yedi sene miđdārı arār idüp [4b/2-3]

bir kişi toğ-**madın** ismi nice ta‘yīn olınur [11b/16-17]

Geylānı feth it-**medin** dönüp [16a/7]

cāhilliđ namāzı řerā‘için bil-**medin** cā‘iz degildür [23a/8]

şüfileriğ raқşına tevbe it-**medin** řalavatın¹³⁸ ve řehādetlerin cā‘iz degildür [23a/9-10]

[-dUkdA]

peşkeşlerin alup her biri gel-**dükde** hālince hedāyāsuz gelmez [35a/10-11]

babaları fevt ol-**duğda** vüzerā bunlarığ anaları arafın utup [40a/10-11]

sipāhiler oğlanları bāliđ ol-**duğda** iletüp begler begi defterine [36b/5-6]

vezīr-i a‘zam ol-**duğda** sā‘ir vüzerā dağı a‘zam ola [8b/4-5]

mezbür sefere git-**dükde** řehzādeyi tahta cülüs itdüreler [4b/14-15]

[-Al(I)dAn berü]

Muharrem Ergin, “*aslında -Al ulaç eki olan bu ekin çoğu zaman ayrılma hali eki ve beri ilgeciyle kullanıldığını, hatta Eski Anadolu Türkçesi ve Osmanlıcada -I ünlüsünün düşerek metinde görülen bu biçimiyle de karşılaşıldığını söylemektedir*”¹³⁹.

¹³⁵ Yavuz Kartallıoğlu, a.g.e, s.126.

¹³⁶ Muharrem Ergin, a.g.e, s. 160.

¹³⁷ Mustafa Öner, “-matı / -meti Gerundiyumu Hakkında”, 3. Uluslar Arası Türk Dil Kurultayı 1996, TDK. yay. 678, Ankara, 2017, s.839.

¹³⁸ Metinde “şalavatın” biçiminde yazılmıştır.

¹³⁹ Muharrem Ergin, a.g.e., s.342.

Şeyh Muhammed Endülüsî gel-**elden berü** zühür [13b/1-2]

3.1.6.2.2. *Durum İfaden Eden Ulaçlar*

[-ken]

bir kulu tıraş ider-**ken** helâk ide [6b/3]

nice gemiler ile Gelibolıdan geçer-**ken** ehl-i İslâm [13a/9]

karşudan gelür-**ken** ok ile urup helâk ide [21b/11]

fağr-ı ‘âem Muhammed dem-i mirâc-ı şerîfden gelür-**ken** [46a/12/13]

pâdişâhlardan onda bir ‘öşür alınır-**ken** sekizde bir aldura [35b/16-17]

Metinde i- ek eylemi ile kullanıldığı biçimlerine de rastlanmıştır.

Mağrib diyârın fet(i)h ide ve biri dahı pâdişâh **iken** [4b/3-4]

namâz sünnet **iken** anıñ devrinde kılınmaya [23a/2]

ve dahı Mışır kâdîsı anda **iken** [25b/3]

‘azîm ceng ideler anlar cengde **iken** [32a/17]

luğfa mazhar **iken** kâhra icâzet virmeye [63b/2-3]

Metinde sadece bir yerde ekin kalın ünsüz ile yazıldığı görülmüştür. Yavuz Kartallıoğlu, bu ekin tüm yüzyıllarda hep ince yazıldığını söylemektedir¹⁴⁰. Bu nedenle bu durum dikkat çekicidir. Metin büyük ihtimalle konuşma dilini esas aldığı için bu durum olmuş olabilir veya yanlış bir yazım da söz konusu olabilir.

ka-dem-i mübârekleri müşerref olur-**kan** [46a/14]

[-dUkcA]

Rûma tâbi ‘ola git-**dükce** Rûm pâdişâhı cümle pâdişâhlara ser-çeşme ola [43b/7-8]

bunlar git-**dükce** şâhib-i ma‘rifet olup [60b/3]

devr-i ‘Ali zühûra gel-**dükce** bu devir geçe [31a/13-14]

esmâ şâhibi şuaul it-**dükce** taşraya iletmez [61a/16-17]

Halet tağ(ı)t ola mâdem ki taht ol-**duğca** Rûma tâbi ‘ola [43b/6-7]

¹⁴⁰ Yavuz Kartallıoğlu,, a.g.e.,s.80.

3.1.6.2.3. Bağlama Amaçlı Kullanılan Ulaçlar

[-Up]

toprak sipāhileri tımārlarında birer şedīde şat-**up** [34a/16-17]

İbrāhīm Balhī Hāzretleri tahtı birağ-**up** [54a/11-12]

meclisinde dervīş-ān ardına düş-**üp** geeler [52a/6]

bī-iznillah şuyı yüz-**üp** çıkalar [45b/1]

Yahūdīye tā'ün gir-**üp** Rūma döküle [43b/9-10]

3.1.6.3. Mastarlar

[-mAk]

eger çok eger az **gözet-mek** esirgemek olur [34b/3-4]

ref' olup lutfā mazhar **düş-mek** gerekdür [63a/3-4]

çok dervīş **it-mek** cem'-i riyāsetdür [64a/12-13]

Allahü te'āladan yaña vesīle taleb **it-mek** vācibdür [17b/14-15]

büyüğini tahta **geçür-mek** murād itdüklerini kul tıyup [40a/11-12]

3.1.7. Birleşik Eylemler

3.1.7.1. Yeterlilik İfade Eden Birleşik Eylemler

[bil-]

Metinde yeterlilik birleşik eyleminin olumlu biçimine rastlanmamıştır.

Yeterlilik Birleşik Eylemi Olumsuz Biçimi

mürşid -i kāmile irmeyen imān-ı hāqīki bul-**amaz** [18a/3-4]

kişiye anası karnında muqarrerdür sonra tebdil ol-**amaz** [20b/15-16]

Hinde varup anda karar id-**emeyüp** [29b/2-3]

müftiler rağ(i)ş idenlere dah(i)l id-**emeyeler** [52b/4]

ma'mūr olmağla kişi derr ü derūnın pāk id-**emez** [64b/5-6]

Metinde yeterlilik birleşik eyleminin olumsuz biçiminin -ImAz biçiminde harekelendiği örneklere de rastlanmıştır.

iḥyā itmege sebeb ol-**ımazlar** [59a/12]

‘ārif-bīllah ol-**ımazlar** [59b/5]

istiğrāk üzre bir (9) karar olmaz ve ol-**ımazlar** [61b/8-9]

Mışıra gönderilen kimesne var-**ımaya** [6b/1-2]

3.1.7.2 Devamlılık İfade Eden Birleşik Eylemler

[gel-]

tertib-i meşāyih böyle **ola gelmişdür** [48b/14-15]

her biri tād ve bir hırḥa ihtiyār **ede gelmişdür** [49a/3-4]

ola geldi ise tā kıyāmete dek öyle olmak var [49a/1]

ola gelüp muḥibb ola [53a/17]

sābık birle ḥāle **qala gelüp** [37a/8]

3.1.7.3. Ad ve Yardımcı Eylemden Oluşmuş Birleşik Eylemler

Ad + [ét(d)-]

‘ad(i)l edicek [7b/13], ‘adālet ede [39b/1], ‘adāvet edüp [41b/17], ‘adl ede [30b/7], [33a/14], ‘amel edeler [27b/15], ‘ar(i)z edeler [30b/2], ‘arz ederdi [35b/6], ‘arz edüp [23a/16], ‘arz-ı ḥāl edüp [60b/6], ‘asker edüp [48a/10], ‘az(i)l ede [10a/17], [31a/2], ‘azāb ede [7a/15], ‘azl edüp [39a/16], baḥş edeler [38a/10], begler begi ede [34a/6], begler begi edeler [32b/12], beyān eder [2a/12], [2a/13], [2a/16], [2a/17], [2b/1], [2b/2], [2b/3], [2b/3], [2b/3], [2b/4], [2b/6], [2b/7], [2b/11], [2b/13], [2b/14], [7b/3], [7b7.14-15], [14b/11], [31b/12], [46b/16], [47a/4], [54b/16], beyān edüp [55a/9], bī‘at edüp [45a/9], binā eden [11a/5], binālar ede [9b/3], buğ(u)z edeler [58a/14-15], bünyād ede [5b/17], cem‘ edeler [53b/5], cem‘ edüp [52b/15], cem‘iyyet edüp [44a/12], ceng edecek maḥallde [37a/17], ceng edeler [5b/10], [26a/4], [32a/17], [33b/14-15], ceng edüp [34a/2], cevāb ede [29a/15-16], cimā‘ edeler , cülūs ede [6a/4], [15b/16], dāḥil ede [40b/2], dāḥil edemeyeler [52b/4], dār edeler [39b/16-17], da‘vet edüp [34a/1], [42a/2], def(i)‘ edüp [17b/3], def(i)n ede [9a/14], delālet edeler [20a/6], du‘ā edeler [42a/8], duḥūl edüp [51a/9], ehl-i İslām ede [32a/5], ekl eden [25b/7-8], emir ede [7b/9], [23a/6], [27a/13], [30a/10], [32b/14], emir è.-icek [29a/17], emir è.-üp [7b/10], envā‘-ı siyāset ede [33a/9], esīr edeler [38a/8], feh(i)m edemeyüp [58a/4], feh(i)m edemez [63a/12], fet(i)ḥ edüp [6a/10], fetḥ ede [9b/11], [32b/5], fetḥ edelim [13a/6], fetḥ

 d p [15b/1], [39a/8], [39a/11], fet -i kel m  dersin [22b/2],  alebe  de [32a/6-7],  alebe  deler [5b/1],  alebe  der [50b/2],  alebe  d p [62a/8],  alib  de [20b/1],  az   d p [39b/3],  az lar  de [31b/17],  az lar  deler [15a/16],  az lar  d p [10b/3],  ulu vv  d p [23b/12], [40a/12],  u -m l  der [21a/13], [22b/5],  ab(i)s  de [16b/16], [23a/6-7],  ab(i)s  deler [17b/5],  ab(i)s  d p [16b/10],  acc  de [4b/5], [4b/6], [34a/7-8],  acc  den [4b/6],  acc  d p [15a/17],  ak ret  dicek [28a/9],  akim  d p [48a/9], [66a/10],  al s  de [20b/13],  al    d p [42a/1],  al fe  d p [49b/8], [49b/9], [50a/8-9], [50a/10],  am(i)r  den [23a/5],  amr  der [25b/5],  ar b  de [6b/16], [15a/9], [15b/2], [32b/11], [33a/6-7], [41a/11], [41a/12], [41b/5], [41b/9],  ar b  deler [6a/14],  ar b  demey p [40b/10],  ar b  dince [10b/8],  ar b  d p [40b/14],  areket  demeyen [40b/12-13],  areket  den [14b/16],  areket  dene (    ) [14b/15],  areket  d p [50b/1-2],  av(i)f  deler [51a/6-7],  avf  .-eler [11b/9],  avf  .-erler [35b/7-8],  ayr  .-esin [33b/6-7],  azz  .-er [63b/17],  el k  de [6b/3], [21b/11], [22a/4], [29a/1], [29b/2], [33a/8], [33b/8-9],  el k  deler [29b/6],  el k  deler [39b/9],  el k  dince [10a/6], [15b/16], [31b/14], [66a/16-17],  ıfz  de [41a/8],  idmet  de [9a/13],  il fet  de [50b/15], [52b/2],  is b  dicek [34b/17],  ur c  d p [45a/17], [45b/1],  uz r  de [50a/14],   km  derler [27a/10], id  l  de [21b/10], ifs d  d p [19b/3], ih ta  der [61b/3], ih ta  d p [13a/10], ihtiy r  de [16b/7], [49a/3-4], ihtiy r  d p [54b/17], [58a/2],  k b  de [7a/15], imti h n  deler [31b/4], [37a/9], imti h n  d p [14a/14], ink r  d p [13b/9], irs l  de [21b/6], irs l  d p [43a/11], ir ad  derler [56b/3], i abet  d p [57a/14], isn d  deler [9a/2], isti hr c  d p [2a/1], isti m l  deler [27b/15], i aret  der [3a/9], [12b/4], [13b/5], i tib r  de [8a/9], i tib r  d p [18a/11-12], i tim d  .-e [30b/9], k d i  deler [29b/15], [60b/7], k l(i)b  de [17a/2], k n  at  de [16a/11-12], k n  at  derlerse [59a/3], k r r  demey p [29b/3], k r r  d p [4b/3], [24a/16], k r r  de [37b/6], k  d  dicek [4b/12], k t(i)l  deler [4b/17], k tl  de [33b/6], [54b/3], k tl  deler [30a/15-16], k tl  d p [15b/16], k vl  de [15a/16], k yd  .deler [36b/7], kes(i)b  d p [66b/10], ke f  de [44a/10], ke f-i esr r  de [50b/9-10], ke f-i esr r  d p [48a/1], ke f-i r z  den [22b/9], ke f-i r z  d p [21b/4], ket ud   d p [34a/17], ki i  de [30a/14], lu (u)f  d p [61b/12], ma l t  de [29a/12], ma m r  de [6a/15], m tem  deler [25a/7], m tem  d p [9a/10], ma z l  .-e [27b/11-12], med   .-erler [27a/10], med in  .-erken [28b/7], men   .-eler [23b/12], men   deler [59a/15], men(i)   der [50b/3], mer tib  d p [57a/15], meremm t  deler [38a/17], me i h t  de [16b/17-17a/1], me i h t  den [20a/14], mey(i)l  den [15a/11], [15a/12], meyl  d p [44a/9], mu avenet  de [33a/1], mu alefet  d p [9b/15], mu arrer  de [23b/6], [36a/4-5], mur d  dilse [61b/13], mu  hib  d p [18a/11-12], mu t d  deler [20b/3], mu i   de

[30b/11], muṭī' édüp [66a/16], mülâzemet édüp [29b/9-10], mürür édince [37a/4-5], müslimân éde [54a/6], müşahede édüp [57a/17], naş(i)b éde [33a/14], naş(i)b éder [48b/14], naş(i)b édüp [27b/2], [30b/9], [50a/5], nazâr édeler [31b/4], nazâr éden [55b/1], nazâr édüp [31b/2], [37a/6], [48b/9], [58a/4], niyâbet éde [27b/7], niyâbet éde [29b/13], nüzul édüp [53a/11], 'özür éderler [35a/9], 'özür édüp [21a/78], pâdişâh édeler [40a/8], [40a/13], pâdişâhlık éde [30a/8], pâdişâhlık édeler [30b/16], pâdişâhlık éden [36b/10-11], pâk edemez [64b/6], pesend éde [54b/7], peydâ éde [17a/12], peydâ édüp [17a/16], [28a/2], [53a/12], pîşe édüp [20b/12], raḡ(ı)ş édeler [50b/7], raḡ(ı)ş édenlere [52b/4], raḡ(ı)ş éderler [61a/3], ref' è.-e [36b/14], ref' è.-üp [18b/14-15], [35a/1], [50b/2-3], remz è.-erler [7a/16], rencide éde [15b/5], [38b/11], ri'âyet édüp [27a/11], ri'âyetler éde [14a/5], [28a/12], ri'âyetler édüp [20a/14], rumûz-i künûz édüp [48b/7], rücû' éder [64a/10], sa'y édeler [20a/15], seferin édüp [15a/8], set(i)r édüp [5a/7], setr éden [22b/10], sevḡ éden [19a/3], sevḡ édüp [18b/17], seyr édüp [53b/11], seyrân édüp [65a/17], sicill édüp [27a/12-13], siyâhat édüp [53b/1], [54a/4-5], siyâset éde [27b/12], [28a/11], suâl éde [22a/6], suâl édersin [22b/1], şudûr éden [21a/2], şudûr éder [19a/4], sultân éde [40a/16-17], sülûk édeler [20b/5], sülûk édüp [63b/13], [65a/10], şekk édeler [5a/10], şikâyet édeler [29b/15], şikâyet éderse [30a/13-14], şuḡul éderse [62b/7], tâc édüp [49a/10], tafşil derse [12b/8], tahrîk éderler [15a/4], tahrîr éde [43a/16], tahrîr édüp [37a/7], taḡşil édenlerdür [20a/3], taḡşil édüp [8a/8], [18a/7], [48a/5], [59a/10], [66a/4], taḡşil-i kemâl édüp [48b/4-5], taḡşil-i kemâl édüp [56a/2], taḡşil-i ma'rifet éder [57a/6], taḡlîd édüp [25b/16-17], [57b/9], tâlân édeler [6b/13], taleb éde [33b/4], [43a/13], târ ü mâr édüp [6b/9], taşaddur éde [25b/12], ta'yîn éde [4b/7], ta'yîn è.-eler [30a/17-30b/1], ta'yîn édüp [35a/2], te'lîf édüp [2a/2], [30a/3], tedahül éde [31a/13], teftiş éde [7b/7], [7b/8], [17b/6], [28a/8], teftiş édeler [30a/10], teknil è.-e [10b/15], temâm édince [44b/16], temevvüc édüp [62a/11], teşhîr édüp [51a/9], teslîm éde [33b/4], teslîm édüp [21b/4], tevbe édene [23b/6], tevellüd édüp [65b/5-6], tevḡîd éderler [65a/8], tirâş éderken [6b/3], töhmet édüp [8b/9-10], [8b/9-10], 'ubur éder [63a/4], [63a/16], 'ud ağacı éde [6b/4], vazîfe édüp [16a/11], vaz'lar édüp [28b/7], vefât éde [15b/2], [16b/15], vücüd édicek [16b/7], vüzâret éde [10b/4], vüzerât édeler [7a/7], yâd édeler [37a/10], yâd édeler [9a/11], yasaḡ édüp [32b/15], yasaḡ édüp [39b/9], zabṭ éde [6a/17], [10a/17] [15b/7], [15b/11], [16a/5], [16b/8-9], [31b/15], [32a/2], [32a/13], [41b/13], [41b/13], [43b/3], [43b/4], [43b/5-6], [44b/5-6], zabṭ édeler [6b/7], [6b/11], zabṭ éder [13b/3], zabṭ édince [34a/8], zikr édüp [28b/13], ziyade édüp [10b/17], ziyâret édeler [53a/15], ziyâret édüp [17b/12], zuhûr éde [4b/4], [8b/1], [8b/3], [8b/6], [25a/15], [26a/17], [36a/16], [39a/7], [45a/1], [46b/6], [51b/9],

[52b/7], [54a/17], [54b/1], [54b/4], zühür eden [61a/5], zühür eder [8b/3], zühür edince [6a/1], [7a/10], [54a/16], zühür edüp [7b/4], [31b/5], [39b/8], [40a/5], [52a/17], [54a/2], [65b/10], zul(ü)m ederin [57a/2], zul(ü)m ederse [30b/1-2]

Ad + [it-]

‘adāvet itmeyeler [15a/17], ‘amel itdi [12a/9], ‘arz itmek-ile [26b/12], cem‘ itmege [27b/2], ceng itmek [21b/14], cülüs itdi [3a/7], cülüs itmeyeler [40a/10], dāhil itmek [61a/4], da‘vet itdükde [51b/2], da‘vet itmegin [9b/14], derviş itmek [64a/13], fā‘ide itmek [34b/16], fā‘ide itmeyüp [19b/16], feh(i)m itdügümüze göre [59b/14], fet(i)h itdigi [16b/4], fet(i)h i.tdigi [5b/5], fet(i)h itmedin [16a/7], ğazāb itmeyeler [56b/2], ħalīfe itmişdür [50a/2], ħarāb itmeyeler [45b/5-6], ħaz̄z itmez [64a/3], helāk itdi [19b/13-14], ħıf(ı)z itmekde [58b/1], ħürmet itmekde [51b/15], itdi [13b/17], itdügi [13b/16], [31a/9], itdükde [45a/17], itdükleri [19a/15], itdüklerini [35b/4], itdün [33b/6], itmemiş ola [31a/9], i.-meyüp [21a/7], ‘ibādet i.-mek [63b/10], ibtidā i.-dükden sonra [13b/7-8], ibtidā itmişdür [33b/12], ihtiyār itdi [55a/3], ihtiyār itdiler [49b/12], ihtiyār itmedi [50a/15], ihtiyār itmeyeni [54b/10], ihtiyār itmişdür [48a/16], ihyā itmege [59a/12], iltifāt itmeyeler [22b/8-9], imtiḥān itmişlerdür [56a/13], inkār itmezler [58b/11], isnād itdüklerinde [39b/17], istimā‘ itmeyüp [52a/7], işāret itmek idi [3b/13], i‘tibār itdi [46b/13], i‘tibār itmediği [5a/4], i‘tibār itmez [5a/5], [12b/10], [44a/9], ‘itikād itdi [46a/11], izhār-ı kemāl itmez [44a/12], izhār-ı kemāl itmezler [5a/7], kabül itmeye [17a/5-6], kabül i.tmeyüp [17a/6], [28a/16], karar itmeyüp [16b/3], karar itmez [61a/17-61b/1], kat(ı)l itdim [22a/13], kat‘-i merātib itmiş [63b/13], kat‘-i merātib itmişler [55a/12], keşf-i rāz itmeyeler [21a/9], kıyās itdigi [3b/3], kıyās itdügi [13b/6], muḥabbet itmegin [51a/11], murād itdüklerini [40a/12], muḥābet itmekden [18a/14], müdāvet itmezler [57b/10], münākaşa itdükde [13b/9], mürür itdükden sonra [39b/14], müşāvere itmek-ile [23a/7], naḳ(i)l itmek [34b/2], naş(i)b itmişdür [49b/9], naşihat itmek [21a/10], niyāz itdi [19b/11], raḳ(ı)ş itmeye [50b/9], ref‘ itmek [34a/14], rihlet itdiler [67b/10-11], ri‘āyet itmiş [64b/2], set(i)r itmeyeler [8b/8], sevḳ itmek [19a/8], sevḳ i.-meyeler [19a/6], suāller ve sözler itmek [63b/15], şikāyet itdiler [42b/2], şikāyet itmege [35b/7], şuğul itdükce [61a/17], taḥşil itdigi [55a/9], taḳayyüd itmek-ile [7b/12], taḳlīd itmek-ile [18a/14-15], [57a/9], taleb itmek [17b/15], taleb-i āḫiret itmek [20b/8], taşaddur itmek [21a/14-15], taşarruf itmek [4b/11], tebā‘iyyet itmeyüp [5a/6], terk itmeye [17a/14], tevbe itmedin [23a/9], teveccüh itdüklerinde [5b/12], tevellüd itdi [13b/15], tevellüd itmege [59b/9], tulū‘ itmek-ile [17b/16], [57a/8], ‘ulemā itmeyecek [5a/5], ulūhiyyet itdi [19b/15], vaz‘ itmeyeler

[21a/8], vefâ itmeye [25a/10], zâhir itmez [56a/9], ziyâret itmeyeni [53a/15], zühûr itmek-ile [63a/7], zühûr itmez [18a/11]

Ad + [eyle-]

vilâyet-i Rûmî hârâb eyleye: 11a/10; şer(i)' ve izâh eylesün: 18b/5; hasenâta tebdîl eyleye: 20b/9; baña İslâm telkîn eyle: 29a/3-4; dühân zühûr eylediği zamân: 39b/11-12; ğayrı müdrek eylemezler: 60a/1; zâtı suâl eyleyene: 61a/13; tarîk ehlini zemm eylemek: 65a/5; yerden göge nazâr eyley: 66b/11; bir kitâb te'lîf eyleyüp: 67a/12; şerh eyleme: 67b/1-2.

Ad + [kıl-]

tertibî pâdişâha 'arz itmek-ile muqarrer kıla: 26b/12; şalât kılmakdan men(i)' idüp: 51a/1; namâz kılmayanları kırk gün: 17b/5.

Ad + [çek-]

'asker çeküp: 5b/10; pâdişâh elem çeke: 10b/2; şer'e çekdi: 12a/14; hilâf-ı semte çeküp: 15a/3-4; pederiniğ üzerine 'asker çeküp: 15b/15; kılıc çekmeyeler. 16b/9; 'asker çeküp: 21b/16-17; râz çekmek: 22b/1; bu kadar cevri çekerler: 35b/8; biri 'asker çeküp: 37a/17; haylî zahmet çeküp: 41b/10; fâniyâtdan el çeküp: 48b/2-3; izrâb çekmesünler: 54b/14; fâniyâtdan kal(i)blerini çekmişlerdür: 58b/3; fâniyâtdan kalbi çekmekdür: 64a/7.

Ad + [düş-]

vüzerâ birbirine düşeler: 10a/4-5; ehl-i Rûm fakra düşe: 11b/12-13; ateş düşmege işâretdür: 12a/1; ğurûra düşen: 19b/12; cebre düşürmeyüp: 21a/4; ateş düşe: 25a/10-11; teftîş olunup fakra düşe: 25b/8; Rûm halkı fakra düşe: 38b/13; yedi kerre 'asker düşe: 41b/2; üç kerre 'asker düşe: 41b/6; halk ilhâda düşüp: 44b/9-10; lakin fakra düşüp: 49b/14; hârâbata düşeler: 50a/10; görenler ardına düşüp: 51b/1; dervîş-ân ardına düşüp: 52a/6; taqlîd itmek-ile ilhâda düşüp: 57a/9; ğurûra düşenlerdür: 58b/12-13; ğurûra düşenler 58b/13; meşğûl oldukça fakra düşüp: 60b/5; gölgeleri yere düşmeye: 60b/9; mazhar düşmesi vardır: 62b/14; bir kişi mazhar düşmek olmaz: 62b/15; mazhar düşmeg-ile: 62b/17; kahra mazhar düşüp: 63a/1; mazhar düşmek gerekdür: 63a/3; mazhar düşer: 63a/8; mazhar düşdüğünü: 63a/10-11; inkâra düşüp: 64b/1; celâle düşüp: 65b/1; kahra ve lutfâ mazhar düşüp: 65b/3.

Ad + [kal-]

bâki kalan: 12b/3; bâkî kalur: 13b/16, 13b/16; kıyâmete dek nâmı kıla: 30a/3-4; 'amelden kalalar: 35b/11; az kıla: 40b/15, 40b/17, 51a/5.; iş(s)üz kıla: 41a/15; Hücâş işsüz kıla:

43b/12; i'tibār kalmadı 44a/7; nuķūşdan eşer kalmayıp: 48b/11; kendüye akrān kılup: 48b/13; yalıñız kılup: 51b/5; az kılurlar: 58a/13, 58b/15; eşer kalmaz: 61a/8; taşarrufında kılur: 61a/16.

Ad + [tut-]

mekān tıtup karār ide: 25b/9; bunların anaları tarafın tıtup: 40a/11; dağı karār tıtmaz: 46b/14; tarīķ-i haķķı tıtup: 55b/1-2.

Ad + [ur-]

eķālim-i seb'aya el urup: 30b/10-11.

Ad + [gir-]

Tatara tāt'ün gire: 38b/1; pādışāh İslām dīnine girüp: 43a/10-11; Yahūdīye tāt'ün girüp: 43b/9-10.

Ad + [gel-]

Bekir nebī olmaķ lāzım gelürdi: 3a/13; şehzāde vücūda gele: 6a/2; taķdire muvāfiķ gelmek-ile: 19a/4; biz yine şadede gelem: 21b/2; şehzādeniñ 'aķlı gelicek: 22a/1; emir vèrülmeķ lāzım gelürse: 26b/4; Yahūdī imāna gelmez: 29a/1-2; zühūra geldükce: 31a/13-14; haķķından gelinürdi: 35b/6; cümlesi imāna gelüp: 42a/7; kavmi yine yerine gele: 43b/14; zühūra gelüp: 47b/13; lāzımdur gāhī lāzım gelür olmaz: 50a/17; hıalel gelmeye: 50b/11-12;

Ad + [vèr-]

olan har(i)f nişān vèrür: 8b/2; emirler vèrüp: 11a/15; hükümler vèreler: 11a/16; sür'at vèrmez: 14b/1; kıız vèrüp: 15b/14; zarar vèrür nesneye: 19a/7; cevāb vèreler: 19a/13; hilāfet vèrildi: 19b/7; cevāb vère: 22a/6-7; ihtilāl vère: 22a/8; fetvā vèrmeye: 23a/12; fetvā vère: 23b/2-3, 39b/11; fetvā vèrürken: 23b/15-16; manşib vèrile: 24b/1; manşib vère: 24b/2, 26b/9; emirler vère: 26b/3-4; emir vèrülmeķ: 26b/4; niyābet vèreler: 27a/11; haber vèrdükde: 28b/2-3; haber vère: 28b/16; hıalel vèrmeyeler: 30a/6; fetvālar vèrüp: 30a/7; manşib vèreler: 30a/13; harac vère: 32a/10; ketudālara el vèrmez: 35a/8; haber vèrürdi: 37a/3; nuzül vèrmekden: 38b/13; fetvā vèreler: 39b/7; haāc vère: 41b/15-16, 44b/15; sühre vèrdi: 49a/15; yübüset vèrür: 49b/16; fetvā vèrürlerdi: 51a/6; tesellī vèrürler: 59b/16-17; harāret virür: 60b/15; fesād vèrüp: 60b/16; harāret ü yübüset vèrmez: 61a/1; ma'nī vèrüp: 61a/2; icāzet vère: 63b/1; icāzet vèrmeye: 63b/3; niżām vèrüp: 66b/6; çok haber vèrme: 67a/17.

Ad + [al-]

ķız alalar: 15b/14; ĥaber alınca: 16a/9; du'ālarını aldurup: 18b/15; du'āların aldurmaĥa: 20a/15; peşkeşlerin alup: 35a/10; icazet alup: 43a/17-43b/1; ehl-i İslām ĥarāc ala: 45a/5-6; du'āsın almaludur: 58b/4; icāzet almaya: 63b/4.

Ad + [ol-]

cem' o.-aydı [63a/5]; cem' olmaz [63a/4]; cem' olsa [62a/8], cem' olup [13a/8], [15a/15], fev(i)t ola [6a/10], [9b/7], [28a/10]; ev(i)t olup [6b/5], [9b/12], [9b/14], [10a/4], [12b/14], [12b/16], [26a/7], [37b/8], [39a/11-12], [40a/6]; fevt olduĥda [15b/3-4], [15b/8-9], [40a/10]; fevt o.-ıcaķ [15b/13]; ĥā'ib ola [51b/4]; ĥālib olalar [20a/16]; ĥālib olıcaķ [37b/5]; ĥālib olmaķ [40a/4-5]; ĥālib olur [15a/2]; ĥarķ oldu [19b/17], [20a/1]; ĥarāb ola [38a/6], [41a/4], [43b/13], [44b/10], [44b/12]; ĥarāb olan [38a/7]; ĥarāb olmaya [41a/8-9]; ĥaste olup [21b/15]; helāk o.-a [41b/12]; helāk o.-an [9b/6]; helak o.-dı [19b/12]; helāk o.-up [9b/15-16]; helāk olurlar [42b/9]; lāzım olan [20a/5]; maĥlūb olmaķ [62a/12-13]; maĥlūb olup [41b/11-12]; ma'lūm olsun [62b/8]; ma'lūm olur [12a/6]; me'nūs olmuŝlardur [67a/3]; mestur olmaķ [12b/10]; meŝgul olanlar [49b/13]; meŝgul olmaķ [62a/16]; meŝgul olurlar [48a/17]; muĥtāc olur [26b/10]; mużaffer olanlar [20a/2], mübtelā ola [39b/4], mübtelā olup [15a/11-12]; rāzī olmaya [23a/13]; sebep olur [26b/11], [48a/15]; sebep olurlar [57b/5-6]; ŝād olalar [13a/7]; tābi' ola [51a/16-17]; tābi' olmuŝken [6b/14]; tābi' olup [6b/12-13]; tālib olmaya [16a/12]; tebdīl olduĥudur [3a/15]; vāķif olup [8b/14]; vāķi' olacaķ aĥvāli [12a/7-8]; vāķi' olan [5a/2], [27a/7], [37b/10]; vāķi' olanların [24a/8]; vāķi' olmuŝdur [3a/3]; vāŝıl olan [65a/3]; vāŝıl olsa [35b/7].

3.1.8. Adıllar**3.1.8.1. Kişi Adılları****1. Tekil Kişi Adılı:****Ben**

maŝāyihinde ve pādiŝāhlarında idrāk olaydı **beni** bilürlerdi ammā **ben** yarın varayın [28b/11-12]

benden şonra yerime geĥ er ol [67a/11]

bī'l-fi'il **benüm** vücūdımda [31a/17]

benim oĥlum evvel ŝehādetden geĥ [67a/10]

benim daḥı ‘İsaya muḥabbetim vardur [13a/3]

2. Tekil Kişi Adılı

Sen

anıḡ-çündür ki **senden** şudür ider [19a/3-4]

‘âmelde **senden** adlı kimse görme [67b/6-7]

3. Tekil Kişi Adılı

Ol

ol ḥacc iden pederi yerine pâdişâh olup [4b/6]

ol vâ‘iziḡ ismi Kâdî-zâde ola [51a/3]

ḡatına varup yine dönünce yüzinden **ol** nūr ḡâ‘ib ola [51b/3-4]

ol kimse ehlü’l-allahdur [56a/8]

bî-günâh ‘azl idüp **ol** daḥı ‘Acem şahına [39a/16]

1. Çoğul Kişi Adılı

Biz

vezîr-i a‘zam **bizdendür** gelün [13a/5]

Türkleri görün ki **bizim** ḡalimizi bilürler mi [28b/10]

biz yine geldük vüzerânḡ faẓiletiniḡ taḡrîrine [12b/12]

bizim fehim itdügümüze göre Allahü a‘lem bunlardur [59b/14]

imdi **biz** yine şadede gelelim [21b/2]

2. Çoğul Kişi Adılı

Siz

benim atam dedem dîni **siziḡ** dîniḡüzdür [13a/2-3]

3. Çoğul Kişi Adılı

Anlar

anları ref‘ idüp men(i)‘ ider [50b/2-3]

mefhûmı **anlara** işâretdür [55b/4-5]

bu pâdişâh taraf-ı hağdan **anlara** ‘azâb gönderilmiştir [56b/14-15]

anlardan ayru kâf tağının ardında bir kavim vardır []

anların şöhretleri pâdişâha hoş gelmeyüp [10a/13-14]

3.1.8.2. Dönüşlülük Adılı

Kendü, Kendi

Metinde 12 yerde dönüşlülük adılı “kendü” biçiminde yuvarlak ünlüdür. Ancak 5 örnek verilmekle yetinilmiştir.

olduğunu halk-ı ‘âlem bilmezler **kendüsi** bilür [56a/3]

pîşe idüp ‘âmil ola **kendüsini** cebriyyeden hâlâş ide [20b/12-13]

ehl-i kemâller **kendülerin** set(i)r idüp [5a/6-7]

aşlâ **kendüsi** rak(1)ş itmeye [50b/8-9]

kendünün isminde harf-i ‘illetden ve pederi isminde mîm olmak işareti vardır [8a/11-12]

Metinde 48 yerde ise “kendi” biçiminde düz ünlüdür. Ancak 5 örnek verilmekle yetinilmiştir.

zîrâ hemân **kendi** nef(i)slerine degil belki evlâd içündür [20a/9-10]

kendisi bâiş ve tezekkür ola [18b/7]

telâvetini **kendilere** mu‘tâd ideler [20b/3]

kendi üzerlerine hücetler virüp [29a/10]

köşede **kendi** pinhân idüp [28b/7]

3.1.8.3. İşaret Adılları

Bu

bunu hab(i)s êde [16b/16]

bu zikir olunan mahlûk didüğümüz [63a/8-9]

bu zikir olunan bir buçuk senelik yolu [44b/4-5]

bunun yerine bir tam‘akâr kimse gelüp [24a/15]

bunlar celâldür luţuf ve recâ **bunlarda** olmaz [56b/1]

Metinde “bu” işaret zamirinin Eski Anadolu Türkçesindeki “n” ünsüzü almamış biçimlerine de rastlanmıştır:

bulardan ‘ilim olanlar hâle kıbillerdür [58a/8-9]

üçüncü sınıf Zâhidlerdür **bular** mürâyîlerdür [58/8-9]

Şu

Rûma gele haylî i‘tibâr bula **şu** kim zamân-ı mâzîde [54a/13-14]

Ol

tahta geçeni birağup **ol** birine tâbi‘ olıcağ [37b/2]

ol dağı ‘Acem şâhına varup [39a/16-17]

ol ki Şâma varup Hôrâsâna çığa [45b/4-5]

ğal(ı)ğ bilür **ol** ehl-i zâhirdür [56a/10-11]

ol dağı Hacı Bayrâm sultânı (9) ħalîfe êdüp [49b/8-9]

3.1.8.4. Soru Adılları

Kim

kim bilür Allah bilür [31a/15]

birkaç aqçe her **kim** virür ise [34b/5]

sipâhîden her **kim** zul(ü)m iderse [30b/1]

Ne

neye işâretdür cevâb budur ki [3a/1]

nüküşdan naöil baalu ise **nola** [31b/7]

ne murâd olunursa ħaber virürdi ve **ne** söylenür ise keşif olurdi [37a/3-4]

3.1.8.5. Belirsizlik Adılları

herkes namâzı evinde kılsun [23a/2-3]

pes **herkes** oğumağa bâ‘ iş olup [26b/10]

herkes ala yine arta [38a/5]

kimse oğumağa kıadir olmaya [29a/11]

her biri geldükde hâlince hedâyāsuz gelmez [35a/11]

3.1.9. Önadlar

3.1.9.1. Niteleme Önadları

Āl-i ‘Osmāndan ‘ādil ve ‘ākil ve kāmīl ehl-i seḥā ve şāhib-i vefā Sulṭān Süleymān Ḥān idi [2a/4-5-6]

keçi kıllu ve fil kulaqlı ve ḥınzır azulu [53b/7]

manşıbıḡ mişli manşıb vireler [30a/12-13]

‘aselī renkli tāk idüp geydi [49a/10-11]

binālar ‘ālī ocaqlar ideler [53a/12-13]

3.1.9.2. İşaret/Gösterme Önadları

Bu

bu pehlivān pādişāh-zāde olmak var [11b/9-10]

bu ‘azīz Ḥalvetī olmak var [54a/3-4]

bu müşterī devrinde şular ziyāde olup taqlar uyana dereler sürçe [38b/17-18]

bu ma‘nā ‘ibādullah du‘āsiyla olur [20a/19]

bu kul daḡı bir tenhā köşede kendiyi pinhān idüp [28b/6-7]

Ol

emvāl ve erzāk ol zamān nehre dökile [38b/13-14]

esmādan eşer kalmaz ve esmāda ol vaḡit mefhūm olmaz [61a/7-8]

Yemende bir taql yanup düḡānından ol diyār ḡarāb ola [41a/3-4]

ol vilāyet şāhib-i kemāl ile tolu oldu [46b/11-12]

ol taze pādişāh anıqla muşāhib ola [23b/3-4]

İşbu

işbu işaret yakın zamānda zāhir ola [24a/2-3]

işbu zamānda ḡalaṡa kāfirleri [12b/17]

işbu devirde ‘ulemāya ‘ilmine ḡöre manşıb ola [26b/5-6]

işbu kitāba nazar iden ihvān [55b/1]

işbu devriñ evāhirinde Maḥmūd Pāşā [36b/13]

Şol

şol pādişāh ki evliyāya i‘tibār itdi [46b/12]

şol şıfat ki kendi bilmez ḥal(ı)k bilür [56a/10]

şol şıfat ki kemālin kendi de ḥal(ı)k daḥı bilür [56b/3-4]

ne ḥarf olursa olsun **şol** kimseniñ isminde ola [14a/16-17]

imdi **şol** şıfat ki kendi bilür ḥal(ı)k bilmez [56a/7]

3.1.9.3. Sayı Önadları

3.1.9.3.1. Asıl Sayı Önadları

bir pādişāh-zāde varup Mışırda anı ḳatlı idüp [15b/6]

üzerine **iki** begler begi naşib olına [32a/11]

ammā bir ḳav(i)lde **elli yedi** pādişāhlık ola [44b/6]

seksen sene ‘ömri olup [25b/1]

altı aylık yoldan anıñ ziyaretine [54a/2]

3.1.9.3.2. Sıra Sayı Önadları

on ikinci şımf Naḳşibendīlerdür [58a/13-14]

on sekizinci kısım Bayrāmīlerdür [65a/7]

altıncı şımf ‘irfāndur [57a/3-4]

silsile-i cedvelin **yedinci** tarīḳinden [10b/11]

otuz birinci ḥānesinde işāret vardur [36a/5-6]

3.1.9.3.3. Üleştirme Sayı Önadları

beşer altuna esīr şatalar [11a/3]

birer şedīde şatup [34a/16]

üçer sene berāt-ile niyābet ide [27b/7]

üçer yüz biñ ‘askere mālīk ola [36a/16]

cümle kâdıları **üçer** sene sicil idüp [27a/12-13]

3.1.9.3.4. Kesir Sayı Önadları

emir idüp **sekizde bir** ‘öşür aldura [7b/10]

buyurursañuz **sekizde bir** alurlar [35b/1]

onda bir ‘öşür alınırken [35b/17]

on aķçede bir aķçe dañı kethudā (7) ister [34b/6-7]

üç senede bir varılup [40b/6-7]

3.1.9.4. Soru Önadları

Metinde üç yerde geçen “hangi” soru adınının “kankı” biçimi ile karşılaşılmıştır. Muharrem Ergin tek başına ad olan bu sözcüğün Eski Anadolu Türkçesi döneminde ve Osmanlıcanın ilk dönemlerinde metinde görülen “kankı” biçiminde olduğunu söylemektedir¹⁴¹.

işbu ģar(i)fler **ķankı** kethudāñıñ isminde bulına [14a/8]

Diğەر soru sıfatlarına örnekler.

nice gemiler ile Gelibolıdan geçerken [13a/9]

nice dürli ma‘ācın ve **nice** mükeyyifat [17a/10-11]

niçe muazzam şehirler üç aylık yola dek ģarāb ola [43b/12-13]

niçe ādemler vardur **niçe** tā‘ife vardur [42b/17]

nice yıllar ģay(ı)rla yād ēdeler [9a/10-11]

3.1.9.5. Belirsizlik Önadları

birķaç aķçe her kim virür ise [34b/5]

her diyāra ‘asker gönderüp [9b/10-11]

ķoķ kāfir kırıla ve tağıla [37b/14]

hiç bir ģarık ehlini zemm eylemek cā‘iz degildür [65a/5-6]

ģar(i)flerinden **birķaç** ģar(i)f ola [11b/4-5]

¹⁴¹ Muharrem Ergin, a.g.e., s.253.

3.1.10. İlgeçler

3.1.10.1. Ünlem İlgeçleri

3.1.10.1.1. Seslenme İlgeçleri

bu İbn-i İsa bendelerine buyurdılar ki **Ey** benim oğlum [67a/9-10]

3.1.10.2. Bağlama İlgeçleri

3.1.10.2.1. Sıralama İlgeçleri

Ahmed **ile** Muḥmūd iki gele [24b/14]

āhiri **ve** ‘ākıbeti ḥabīr ola aḥvāl budur ki [19b/1]

işāret **ve** beşāret olmağa ma‘lūmı olup [62b/10-11]

‘irfāna ḳadem başduḳdan sonra teraḳḳī **ve** tenezzül olmaz [60b/12-13]

meymūnlar **ve** ḳarıncalar **ve** yılanlar olur [44a/16-17]

3.1.10.2.2. Denkleştirme İlgeçleri

iḥtilāf vardır vezīr ola **yāḥūd** pādişāh ola [26b/15]

ḥarf-i ‘aşere birer **yāḥūd** ikişer bulına deyü işāret vardır [13a/15-16]

biri ye **veyāḥūd** mīm ola [11a/17-11b/1]

Yūsuf **yāḥūd** Ebū El-Fazıl gelüp ve cedvel daḥı ziyāde idüp [10b/17]

3.1.10.2.3. Karşılaştırma İlgeçleri

iki sene **yā** altı ay **yā** beş ay ḳadar zelzele ola [38a/11-12]

yā elli sene **yā** elli bir sene ziyādesinden itdügi [31a/8-9]

zuhūrı yok **ne** dāḥil **ne** ḥāric [24a/12]

hem cimā‘ iderler yeşil tülidür ve **hem** yüzleri meymūn yüzlidür [42b/6-7]

hem ḥarf-i ‘illetdür ve **hem** hevā ḥarfidür [13b/17]

3.1.10.4. Cümle Başı İlgeçleri

eger cem‘ olaydı maḥlūḳ ḥālīḳden fark olmaya idi [63a/5]

eger pādişāhlar ḳatında maḳbūl-ı merḡūb olursa [37a/11-12]

gerçi Ḥalvetilerde merḥūm Cemāl Efendiden mecāzdur [50a/13-14]

zikirler ve suâller ve sözler itmek **gerçi** mübâhdur [63b/15]

Âl-i 'Osmân ve **ger** sâ'irlerden işbu kitâb târihinde olan [14b/11-12]

Mademki Anlamı Taşıyanlar:

Halep taht(ı)t ola **mâdemki** taht olduğça Rûma tâbi' ola [43b/6-7]

Sonuç ve Açıklama Anlamı Taşıyanlar

bunlardan zâlim tâ'ife yokdur **meger** şühte tâ'ifesi ola [35b/8-9]

şarkdan gelüp Rûma uğraya mağribe gide **şöyle ki** Rûmda velîler i'tibâr bula [46b/7-8]

kimi keşf-i kerâmâtdur **nitekim** Hazret-i Mûsa 'aleyhisselâm şer'e çekdi [12a/13-14]

ma'îşet için degildür **belki** ehl-i 'ayâl oldukları için [54b/11-12]

du'âların alur **imdi** geldük (17) muşannifiñ kelimına [35a/16-17]

Benzerlik Anlamı Taşıyanlar

Tışı zivâlu **şankim** bir mezârdur [64b/7]

yeryüzinde hilâfet virildi **nite ki** kur'an-ı 'azîmde buyurdi [19b/7-8]

nite ki Sultân Bâyezîdiñ oğlı Sultân Selîm Hân devrinde vâki' oldı [10a/9-10]

suâl eyleyene kendi cevâb **nite ki** buyurur [61a/13-14]

nite ki beyân olunmuşdur bunlar gitdükce şâhib-i ma'rifet olup [60b/2-3]

Şart veya Derece Anlamı Taşıyanlar

dâ'im du'âların aldurmağa sa'y ideler **tâ ki** dîn devlete gâlib olalar [20a/15-16]

vebâlden ziyâde şakına **meger ki** haqîkat sözün tahtında fuqarâya zarar ola [19a/11-12]

şâfi tevhid iderler **meger ki** vaqt-i hâcetde esmâ sürerler [65a/8-9]

ve **illâ** bu tertîb üzre dahı i'tibâr için geyerlerse anlarıñ taşları ma'mûr olur [44b/3-4]

Aksi Halde Anlamı Taşıyanlar

kaţ'-i merâtib itmiş ola **yoğsa** cem'iyet ile ve maqâmât ile dürlü dürlü [63b/13-14]

bir zaman birine mazhar düşmeg-ile kudret gele **yoğsa** bir anda bir kişi qahra mazhar düşüp [62b/17-63a/1]

3.1.10.5. Sona Gelen İlgeçler

Kuvvetlendirme İlgeci: **dahı**

tâ' ifeye 'ulemâ **dahı** i'tibâr itmez [5a/5]

icâzet virmeye tâlib **dahı** hemân her kişi insân şanup [63b/3-4]

eger bu kitâba **dahı** pâdişâh mültefit olmayup [5a/8]

tahta cülûs itdürelere ol **dahı** anıñ ardınca varup [4b/15]

magrib diyârın fet(i)h ide ve biri **dahı** pâdişâh iken [4b/3-4]

Bağlama ve Kuvvetlendirme İlgeci: **da, de**

bir 'âdil elli beş sene yedi ay ve bir kulu **da** elli bir sene iki ay saltanat süre [27a/16-17]

kimi kendi **de** bilmez hal(ı)k **da** bilmez [56b/11-12]

şol şıfat ki kemâlin kendi **de** hal(ı)k **dahı** bilür [56b/3-4]

ise:

bu söz **ise** bâtıldur i'tibâr olmaz [20b/17]

ne denli mu'zzam şeh(i)rler vār **ise** turābī har(i)flerinden [12b/1]

zamânında ne kadar meşâyih var **ise** yoklaya [25a/15]

şüver-i nüküşdan naöil baalu **ise** nola [31b/7]

söylemeye haqîkat hâl ne **ise** anı söyleye [19a/10]

ki:

târih-i kitâbda vâkı' olan kâğiardur **ki** beyân olunur [27a/6-7]

ammâ ehl-i İslâm olunmaya **ki** âhîr zamân olup nizâm bozıla [46a/2-3]

işâret ve beşâret olunur ümîddür **ki** kışşadan hisse anlanur [34a/11-12]

işâret budur **ki** bu hurûf üç pâdişâh ismi ola [30b/13-14]

Şeyh Bedrüd' dîn Rümîdür **ki** Sirozda medfündür [57b/16-17]

kim:

Gerek **kim** âdem-i 'âlem tolaydı [64b/10]

imdi bilesin **kim** on sekiz biñ 'âlem seyrine [55b/17]

değil:

Rûm iline dağı geçe Anaṭolı **değil** adaları yedi sene kıtlık olup [37b/12-13]

beş ay kadar zelzele ola ammâ Karamâna **değil** [38a/11-12]

gibi:

müftü ḳapusı **gibi** ḳapusı işleye [23b/17]

muşannif imtiḥân idüp kıyâs itdüğü **gibi** buldı [14a/14-15]

kitâbda vâkı‘ olan şeyḫler **gibi** kemâlin set(i)r itmeyeler [8b/8]

Fir‘avn **gibi** Nîle ğarḳ ideler [33a/12-13]

vilâyet-i ‘Acem **gibi** ḫarâb ola [44b/10]

birle:

taḳsîmât-ı cedvel **birle** Türkî lisân üzre zuhûra getürdi [20a/10-11]

işâbet idüp seyr-i sülûk **birle** ḳaṭ-i merâtib idüp [57a/14-15]

bu şeyḫ İbn-i ‘İsa ḫurûf **birle** terkîb bağlayup [67b/14-15]

şavm-ı ferâğ ve ‘uzlet **birle** kişi insân-ı kâmil olmaz [63b/10-11]

aḫlâḳ-ı cemîde **birle** mutaşşif olup [48b/3-4]

göre:

‘ulemâya manşîb virdükde kemâline **göre** vire [7b/11]

vezîre **göre** kethudâsını virür [14b/5]

her pâdişâḫıñ ‘ilmi olup ‘ilmine **göre** kendi kendisi du‘â dinleye [30b/6-7]

aḫa **göre** tedbîr ḳılup [66a/7]

her zamânıñ ḳavmine **göre** pâdişâḫ virür [14b/4]

beri:

İslâmbol fethinden **beri** meşâyiḫe ve ‘ulemâya i‘tibâr olunmaya [44a/7-8]

içün:

ta‘âm **içün** vaḳıflar ta‘yîn ide [10a/17]

pâdişâḫıñ fevtinde iki oğlı ceng itmek **içün** bir şahrâya ḳıḳalar [21b/13-14]

müşāvereyi kesmezler işde bu maşlahat **içün** kat(ı)l itdim deye [22a/12-13]

bu vaşiyet olmayan oğlı **içün** bunı ḥabis ide [16b/15-16]

ḳāillerdür ḳāni‘lerdür ve ma‘işet **içün** tarılmazlar [66b/16-17]

degin:

ibtidāsından intihāsına **degin** gelüp [7a/9]

on biñ ḥāne ve yigirmi sekiz tarīk tekmīline **degin** ruḥşat vardur [10b/12-13]

yedi biñ seneye **degin** vāḳi‘ olacaḳ aḥvāli beyān buyurdılar [12a/7-8]

Metinde bir yerde “değin” ilgecinin “değimse” biçiminde “m” ünsüzü ile yazıldığı görülmüştür. Bu durum, konuşma dilinin metne yansıdığını düşündürmektedir.

ḳatır ve ḥuddām gelecek güne **değimse** ednā ḥıdmet-kārı üç biñ ḳazansa [34b/14-15]

dek:

işbu seneden tā iki biñ otuz beş yıla **dek** kimler gelür kimler gider [2a/8-9]

ḥuṭbe oḳuda ve sikke yüride Horāsāna **dek** zabṭ ide [16a/4-5]

niçe muazzam şehirler üç aylık yola **dek** ḥarāb ola [43b/12-13]

tā dünyāniñ āḥirine **dek** kesilmezler [60a/6-7]

deryā kenārı tā mağrib yakınına **dek** ola [37b/17]

sonra:

‘Acem begleri anıñ fevtinden **şonra** ‘āşī olalar [6a/11-12]

merḥūm pīrden **şonra** kāmil yigirmi sekiz sene şugul idüp [67b/12-13-14]

tāriḥ-i kitābdan **şonra** otuz beş seneye varınca [60a/16-17]

ṭoḳuz tarḥdan **şonra** altı bākī ḳalur [13b/6]

isim cis(i)mden **şonradur** [11b/17]

3.1.11 Belirteçler

3.1.11.1 Yer Belirteçleri

ol kimesne daḥı varup ḳāḍiñiñ ḳapusını açuḳ bulup **içerü** girüp görür ki [28b/3-4]

temevvüc idüp ḳatarları **taşra** dökmez ve eṭrāfa şıçratmaz [62a/11-12]

şāhibi şuğul itdükce **taşraya** iletmez [61a/17]

anıñ üstünde **aşağı** iki yıllık yol küffār şıyup [11a/2-3]

mevcini **içeriye** alur gālib ve mağlūb olmağ i‘tibārında degildir [62a/12-13]

3.1.11.2. Zaman Belirteçleri

‘amelden қалalar biñ otuz bir sene **şimdilik** nā‘ibler anlara şākird dağı olmaz [335b/11-12]

pādişāhlarında idrāk olaydı beni bilürlerdi ammā ben **yarın** varayın [28b/11-12]

hacca giderken **bir gice** bir yerde şehzāde cümlesini helāk ide [29b/1-2]

imdi ol derdi-mend ri‘āyādan ne қadar çıқmağ gerekdür [34b/10-11]

bugün yanından gidüp dūr olmağ-ıla merdūd olmaz [61b/15-16]

3.1.11.3. Azlık-Çokluk Belirteçleri

Sinān **az** zamānda gidüp yerine Қadrī geçüp [24b/17]

‘izzet ve hürmet **az** ola [38b/10]

çok yemekden imtilā olup helāk olurlar [42b/9]

çok söyleme ‘ilm-i eşyayı [67b/1]

mürīd **çok** olduğı nefsi-rūh [64a/10]

3.1.11.4. Durum Belirteçleri

fużalā olup anıñla iştiḥār bulup **öylece** geçine [51b/7-8]

bunlar **gittükce** şāhib-i ma‘rifet olup feşāğat (ü) belāğat üzre olalar [60b/3-4]

‘ömri kışa ola lakin nāmı **iyilikle** söylene [10b/7]

‘örf-iyye ile **şalını şalını** gelüp meclise oturup [28b/8-9]

çok yemekden **imtilā** olup [42b/9]

3.1.11.5. Soru Belirteçleri

Süer Eker, “*niçin*” sözcüğünü soru belirteci olarak değerlendirmiştir¹⁴². Bu nedenle metinde geçen “*niçün*” sözcüğüne soru belirteçleri başlığı altında yer verilmiştir.

¹⁴² Süer Eker, a.g.e, 2019, s.312.

matrûh ve ğayr-ı matrûha **niçün** ğālib olur [15a/1-2]

3.1.12. Söz Varlığı

Metinin, konusu ve yazıldığı dönem dikkate alındığında metinde Türkçeden gelen sözcüklerin yanı sıra Arapça ve Farsçadan gelen sözcüklerle de sıkça karşılaşmıştır. Dizinde yer alan anlamı bulunamayan sözcükler dışındaki 1922 sözcüğün dağılımı şu biçimdedir:

Arapçadan gelen sözcükler: 1172

Türkçe gelen sözcükler: 452

Farsçadan gelen sözcükler: 166

Yunancadan gelen sözcükler: 1

Soğdca'dan gelen sözcükler: 1

Arapça sözcüklerin Arapça sözcük veya ek almasıyla oluşmuş sözcükler: 43

Arapça sözcüklerin Farsça sözcük veya ek almasıyla oluşmuş sözcükler: 22

Farsça sözcüklerin Arapça sözcük veya ek almasıyla oluşmuş sözcükler: 12

Arapça sözcüklerin Türkçe sözcük veya ek almasıyla oluşmuş sözcükler: 7

Farsça sözcüklerin Farsça sözcük veya ek almasıyla oluşmuş sözcükler: 9

Farsça sözcüklerin Türkçe sözcük veya ek almasıyla oluşmuş sözcükler: 13

Türkçe sözcüklerin Türkçe sözcük veya ek almasıyla oluşmuş sözcükler: 21

Türkçe sözcüklerin Farsça sözcük veya ek almasıyla oluşmuş sözcükler: 2

Bu sonuçlara bakıldığında, metinde Arapçadan gelen sözcük sayısı 1172'dir. Bu oldukça yüksek bir sayıdır. Bu durum, birçok geleceğe yönelik ifadenin ayetlere veya hadislere dayandırılarak açıklanmasıyla ve metnin dini boyutunun fazla olmasıyla açıklanabilir. Metinde karşılaşılan Türkçeden gelen sözcük sayısı 452'dir. Son olarak, metinde, Farsçadan gelen sözcük sayısının 166 gibi az bir sayıda olması, yazıldığı dönem düşünüldüğünde Farsça sözcüklerin yeni yeni dile yerleşmeye başlamasıyla açıklanabilir.

3.1.12.1. Ayetler

Metinde 20 tane ayet ile karşılaşmıştır. Metinde ayetlerin geleceğe yönelik çıkarımları desteklemek için kullanıldığı görülmüştür.

*Feulā-ike yubeddilullāhu seyyiātihim hasenāti*¹⁴³ [20b/5-6]-Bunların kötülüklerini, Allah iyiliklere çevirir.

*İnnā ce ‘alnāke halīfeten fil arđı fahküm*¹⁴⁴ [19b/8]- Muhakkak ki biz, seni yeryüzünde bir halife kıldık. İnsanlar arasında hak ile hüküm et.

*İnne zelzelete’s-sā ‘atı şey-un ‘azīm*¹⁴⁵ [36b/4]- Kıyamet gününün sarsıntısı korkunç ve büyük bir olaydır.

*Künū me ‘a-s’sādikīn*¹⁴⁶ [55b/4]- Doğru insanlarla beraber olun.

*lā havfün ‘aleyhim*¹⁴⁷ [59b/13]-Onlar için korku yoktur.

*lillahi’l-vāhidi’l- kahhār*¹⁴⁸ [61a/15]-Bir olan, her şeyi kudreti ve hakimiyeti altında tutan Allahındır!.

*līmeni’l -mülkü’l yevm*¹⁴⁹ [61a/14]- Bugün mülk kimin?

*Vā ‘bud rabbeke hattā yā tiyeke’l-yaqīn*¹⁵⁰ [61b/4]- Sana ölüm gelinceye kadar Rabbine ibadet et.

*Ve hüve ‘alā (külli) şey-in kadīr*¹⁵¹ [14/9]-Mutlak hükümlerlik yalnız kendisinde olan Allah ne yücedir! O her şeye kadirdir!

*Ve lā tulķū bī eydīkum ilet tehluķeti*¹⁵² [20b/9-10]- Ve kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın!

*Ve ‘alleme esmāe kullehā*¹⁵³ [1b/5]-Ve ademe bütün isimleri öğretti.

¹⁴³ Furkan Sûresi 70. Ayet.

¹⁴⁴ Sad Sûresi 26. ayet.

¹⁴⁵ Hacc Sûresi 1. ayet.

¹⁴⁶ Tevbe Sûresi 119. ayet.

¹⁴⁷ Bakara Sûresi 112. ayet.

¹⁴⁸ Mümin Sûresi 16 ayet.

¹⁴⁹ Mümin Sûresi 16. ayet.

¹⁵⁰ Hicr Sûresi 99. ayet.

¹⁵¹ Mülk Sûresi 1. ayet. Külli sözcüğü derkenara eklenmiştir.

¹⁵² Bakara Sûresi 195. ayet.

¹⁵³ Bakara Sûresi 31. ayet.

*Vebtegū ileyhi'l vesilete*¹⁵⁴ [55b/8]- : O'na yaklařmaya vesile arayın..

*Vekeźālike nuvellī ba 'da'z-źālimīn*¹⁵⁵ [56b/17,47a/1-Ve iřte biz, zalimlerin kimini kazandıkları gūnahları sebebiyle, kimine bōyle dost eyleriz.

*Velaķad kerremnā benī ādeme*¹⁵⁶ [1b/3]-Biz ademoğlunu şerefli kıldık.

*İnnā nubeřřiruke biđulamini(i)smihu*¹⁵⁷- Haberin olsun! Biz, sana bir ođul mūjdeliyoruz onun adı (Yahya).

*Yā eyyuhā-lleźīne āmenū-t'tekūahlāhe vebtegū ileyhi'l -vesilete*¹⁵⁸ [17b/12]-Ey iman edenler Allah'tan korkun ve sakının! Ona yaklařmaya vesile arayın.

*Yahukmū mā yūrīdū*¹⁵⁹ [14b/9]-Allah diledđi řekilde hūkmeder!

*Yef'alullāhū mā yeřāū*¹⁶⁰ [14b/9]-Allah ne isrerse yapar!

*Żalike'l-kitābū lā reybe fih*¹⁶¹ [5a/10]-Bu kitap (Kur'an-ı kerim), sakınanlar iēin hidayetin ta kendisidir.

*Hūve'l-evvel ve'l-āħir ve'z-źāhirū'l-bāħin*¹⁶²-O (Allah) ilktir ve sondur, zahirdir ve batındır.

3.1.12.2. Hadisler

Metinde 7 tane hadis ile karřılařılmıřtır. Hadilerin de ayetler gibi ifadeyi destelediđi ve anlamı zenginleřtirdiđi gōrūlmūřtūr.

*Lā nebiyye ba 'di*¹⁶³ [3a/14]- "Benden sonra peygamber yoktur."

*Men lā řeyħa lehu la dīn lehu*¹⁶⁴ [18a/3]- "şeyhi olmayanın dini kendidir."

¹⁵⁴ Maide Sūresi 35. ayet. Sayfa kenarında dūzeltilerek yazılmıřtır.

¹⁵⁵ Enam Sūresi 129. ayet.

¹⁵⁶ Isra Sūresi 70. ayet.

¹⁵⁷ Meryem Sūresi 7. ayet.

¹⁵⁸ Maide Sūresi 35. ayet.

¹⁵⁹ Maide Sūresi 1. ayet.

¹⁶⁰ İbrahim Sūresi 27. ayet.

¹⁶¹ Bakara Sūresi 2. ayet.

¹⁶² Hadid Sūresi 3. ayet.

¹⁶³ Hadis.

¹⁶⁴ Hadis.

*Es-saïdü saide fî batni ümmihi, ve’ş-Şakiyyü şakiye fî batni ümmihî*¹⁶⁵ [20b/14-15]-
Mümin ana karnında iiken mümin, kafir ana karnında iken kafirdir.

*Eş-şadaqatü terüddül belā ve tezyîdil ‘ömr*¹⁶⁶ [31b/1]- “Sadaka beleyı def eder ve ömrü uzatır.”

*El-kanā ‘atü kenzü lā-yefnā*¹⁶⁷ [67a/1]- “Kanaat tükenmez bir hazinedir.”

*Men ‘arefe nefsehü fekad ‘arefe rabbehü*¹⁶⁸ [48a/10-11]- “Kendini bilen Rabbini bilir.”

*En-nāsu ‘ala dīn-i mulūkihim*¹⁶⁹ [7b/12-13]- “İnsanlar yöneticilerin dinine bağlıdır.”

3.1.12.3. İkilemeler

Metinde 12 tane ikileme ile karşılaşılımıştır.

ammā **güne güne** şarāblar peydā idüp [17a/15-16]

benim **atam dedem** dīni siziñdīniñüzdür [13a/2-3]

bir büyük zālime **vêrüp alduğundan** dahı ziyade [35a/12-13]

bunlarda **arpa buğday** olmaz [43a/4-5]

fağra düşe **bāğ bāğçe** ve ekin kalmayup [11b/13]

hağka indürmek **az çok az çok** kâbildür [27a/9]

Halep ve Mısır ve Şām **başka başka** pâdişahlık ola [41b/7-8]

‘ilmine göre **kendi kendisi** du ‘ā diñleye [30b/6-7]

mağāmāt ile **dürlü dürlü** zikirler ve sualler [63b/14-15]

‘ömrü āhir olunca **bir bir** zuhūr itmeg-ile [63a/7]

şāhib-i livā begler begi ola **vêrüp almak** üzre Allahü a‘lem [11b/6-7]

şalını şalını gelüp meclise oturup [28b/9]

yayağ ‘asker alup sekiz yüz pâre **top tüfenk** [16a/2]

¹⁶⁵ Hadis.

¹⁶⁶ Hadis.

¹⁶⁷ Hadis.

¹⁶⁸ Hadis.

¹⁶⁹ Hadis.

3.1.12.4. Deyimler

Metinde 9 tane deyim ile karşılaşmıştır. Metinde Arapça sözcük sayısı fazladır ve metnin konusu gereği yazar genellikle ayet ve hadislerle anlamı zenginleştirmiştir. Bu nedenle metinde deyim sayısının az olduğu görülmüştür.

nām-ı şerīfī **dillerde destān ola** [7b/6]

mübārek kademlerine **yüzler gözler sürüp** [46a/16]

re‘āyādan **yağasın kırtarur** [35a/15-16]

kimi fāniyātdan **el çeküp** [48b/2-3]

salṭanatda kimseniñ **kılına toğunmaya** [22a/4-5]

ol mürtedler **baş kıaldurup** Rüm ilin ḥarāb ide [33a/6-7]

edebli ve ḥaylı ve **yüzi şulu** ehl-i vera‘ bir kimse [52b/6-7]

taḳlīd itmek-ile ilḥāda düşüp **yoldan çıkmı(ş)lardur**¹⁷⁰ [57a/9-10]

bir zamān ola ki bir pādişāh vezīr **ağına bağa** [11b/11-12]

3.1.11.5. Atasözleri

Metinde hiç atasözüne rastlanmamıştır.

3.1.11.6. Kalıp Sözler

Metinde 9 tane kalıp söz ile karşılaşmıştır. Ancak bu kalıp sözlerin genellikle birden fazla yerde kullanıldığı görülmüştür.

Bismi’llahi’r-raḥmani’r-raḥīm [1b/1]

bī-iznillah [2a/9], [4b/17], [10b/17], [25b/2]

inşā’allah [2b/14], [5b/7], [9b/3], [10b/13], [15a/14], [27a/15], [31a/9], [55b/16]

inşā’illahü te‘āla [15a/9]

bī-avnillah [15b/11], [36b/15]

el’iyāzü-billah yine ‘ibādullah bed-du‘āsiyla olur [20a/13]

‘indallah [23a/4]

¹⁷⁰ Metinde “ş”nin noktaları unutulmuştur.

bī-emrullah [49a/2]

şalāt ve selām anıñ habībiniñ üzerine olsun [1b/6-7]

3.1.11.7. Bulunamayan Arapça İfadeler

Eṭ'ṭarīkū-ilallah bi-'aded-i enfāsi'l-ḥalāyık [65a/1-2]

himmetü'l-ricāl taḫla'u'l-cibāl [20b/2], [66b/5]

e'ūzubike minküm [20b/11]

Velā tecrü'l velā tendem [11a/7]

zahren ve baṭnen ve baṭnuhu baṭnen ilā seb'aiṭun [5a/13]

SONUÇ

Rumūz-i Kūnūz gerçek adı İlyas olan İbni-i İsa tarafından hicrî 965 (1557) Yılında kaleme alınmış bir eserdir. Çalışmanın giriş kısmında da belirtildiği üzere eserin birçok nüshası bulunmaktadır. Çalışmada Musluhiddin İbn-i Sâdi tarafından istinsah edilmiş 68 varaklık nüsha esas alınmıştır. İnceleme kısmına dahil edilmemekle birlikte bu nüshada fark edilen eksik kısımlar Milli Kütüphane kataloğunda kayıtlı bir başka nüshadan eklenerek metin tamamlanmıştır. Çalışmanın giriş kısmında eserin yazarı, nüshaları ve içeriği hakkında bilgiler verilmiştir. Çalışmanın devamında eserin transkripsiyonlu çeviri yazısı yer almaktadır. İnceleme kısmında ise eser, önce yazım özellikleri bakımından, daha sonra ses özellikleri bakımından ve biçim özellikleri bakımından incelenmiştir. Bu incelemelerden elde edilen belli başlı sonuçlar şu biçimdedir:

Harekeli olan eserin yazım özellikleri incelendiğinde sözcüklerin yazımında tutarlı olunmadığı görülmüştür.

yaşag [32b/15] - yaşak [26a/1]

üç [2b/5] – üç [4a/17]

nice [22a/15] - niçe [55a/17]

kendi [15b/13] – kendülerin [5a/17]

yalınız [51b/5] – yalnız [23b/10]

Metinde, ünsüzlerin yazımı incelendiğinde eserde söz başındaki t-/t- sesinin korunduğu görülmüştür.

tağ (اَغَط) [41a/3]; tağıla (اَغَلَط) [37b/14], [41a/3], [44b/15]; tağılalar (اَغَلَطَ لِرَط) [51b/4]; tağılup (اَغِيلُوبَط) [37b/8]; tağın (اَغَكَط) [45b/17].

Sadece bir sözcükte söz başındaki d ünsüzü ile yazıma rastlanmıştır.

ölü dirilde [64b/12]

Yazım bilgisi adlı birinci bölümün sonuna eklenen tablodan da anlaşılacağı üzere eserde bazı yazım yanlışlarına rastlanmıştır.

(Ar.) ‘azāzil (عزازيل)	azāzil (زَازِيلِ)	[19b/3]
(Ar.) şalavāt (لَوَاتِص)	şalavat (لَوَاتِص)	[23a/9], [57b/10]

(Ar.) ḥarāc (رَاجَاحُ)	ḥarac (رَاجَاحُ)	[32a/10]
(Ar.) devirde (وَرْدَةٌ)	derivde (وَرْدَةٌ)	[29b/16]
(Ar.) faşl-ı sāmin (صَلِّ سَامِنَ فَاشِلَ)	faşl-ı sāmin (صَلِّ سَامِنَ فَاشِلَ)	[31b/12]

Çalışmada, yazım özellikleri incelendikten sonra ses bilgisi incelemesine geçilmiştir. Bu bölümde eser ünlü uyumları ve ses olayları bakımından incelenmiştir.

Eserde bazı eklerin düzenli olarak yuvarlak, bazı eklerin ise sürekli düz biçimde yazıldıkları görülmüştür. Bunlara örnek vermek gerekirse;

Metinde “-up” ulaç eki hep yuvarlak ünlü ile yazılmıştır.

şekvâcı gel-**üp** [31a/12]

elçi irsâl ed-**üp** [43a/11]

cem‘ ol-**up** [28a/16-17]

zâhirden bâtına ér-**üp** [47b/15]

-mAIU gereklilik eki metinde yuvarlak ünlü ile harekelenmiştir.

du‘âsın al-**maludur** [58b/4]

Eserde karşılaşılan dikkat çekici durumlardan biri -ken zarf fiil ekinin -қан biçiminde kalın sıralı yazımı ile karşılaşılmış olunmasıdır. Bunun nedeni eserin konuşma diline yakın bir dille yazılmış olması olabilir. Bu örnek dışındaki yerlerde ek hep -ken biçimdedir.

müşerref olur-**қан** [46a/14]

Yine eserde karşılaşılan dikkat çekici durumlardan biri de -mAdın ulaç ekinin ilk örnekleri ile XVI. yüzyılda karşılaşılan -mAdAn biçimi ile metinde karşılaşılmamış olunmasıdır. Metinde, ek Eski Anadolu Türkçesindeki biçimini koruduğu görülmüştür.

biri pâdişâh ol-**madın** diyâr-ı Fasda [4b/2-3]

ki bir kişi çoğ-**madın** ismi [11b/16]

câhiliğ namâzı şerâ‘itin bil-**medin** câ‘iz degildür [23a/8]

tevbe it-medin şalavatın ve şahâdetlerin câ‘iz degildür [23a/9-10]

mağâmına gel-**medin** emirler vere [26b/3-4]

Metinde, -ıcağ ulaç ekinin ünlüsü sürekli düzdür. XVI. yüzyıldaki metinlerde ekin ünlüsü daima düzdür. Ekin yuvarlak ünlülü biçimleri XVII. Yüzyılda görülmeye başlamıştır¹⁷¹. Bu ek de metindeki Eski Anadolu Türkçesindeki biçimini koruyan eklerdendir.

Firengistāna var-ıcağ şād olalar [13a/7]

‘ulemāya ihānet üzre ol-ıcağ ‘ulemā cem‘ olup [28a/16-17]

‘ağlı gel-icek kendisini taht-ı salṭanat üzre bulup [22a/1-2]

ehl-i ‘ilme cefā ve ḥaḳāret éd-ıcek fevt ola [28a/9-10]

ḳaş(ı)d éd-ıcek atlu ‘asker aḳa ve yaya ‘asker şehzadeye [4b/12]

Ses olaylarına bakıldığında eserde geçen iki ünsüzün yan yana geldiği Arapça sözcüklerde ünlü türemesi görülmektedir.

ḥal(ı)ḳ [7a/13]

ḳav(i)l [16a/12]

ḥav(ı)f [51a/7]

ḥar(i)fleri [3a/16]

ṭar(ı)ḥ [3b/5]

Bir ağız özelliği olan sızıcılaşma/gırtlaksılaşma ile de metinde karşılaşılmıştır.

hırka > hırḳa [49a/3], [64a/13]

yoksa > yoḳsa [62b/17]

Metinde, normalde düz ünlü ile yazılan bazı sözcüklerin yuvarlak ünlü ile harekelendiği görülmüştür.

Fırsat > fursat [51a/14]

birader > bürāderi [16a/10]

ḳapı > ḳapusı [23b/17]

darı > darunıḳ [54a/9]

¹⁷¹ Yavuz Kartallıoğlu, a.g.e, s.168.

karşı > karşıdan [21b/11]

Metinde, Türkiye Türkçesinden farklı olarak 1. tekil kişi istek eki -ayın biçiminde kullanılmıştır.

olaydı beni bilürlerdi ammā ben yarın varayın [28b/12]

pādişāhı kendi dīninden uşandurayın [28b/14]

Metinde, -a ekinin Eski Anadolu Türkçesindeki gibi geniş zaman veya gelecek zaman eki ve istek eki göreviyle kullanıldığı görülmüştür.

Ekin gelecek zaman ifade ettiği örnekler daha çok kıyamet alametlerinden veya geleceğe yönelik şeylerden bahsedildiği yerlerden seçilmiştir.

‘ulemāya ‘ilmine göre manşīb ola [26b/5-6]

Yemen kaḥ(ı)tdan taḡıla [41a/3]

11] kıyāmet ‘alāmetleri zūhūr édince altı pādişāhın ismi Süleymān ve Murād ola [7a/10-11]

ḳāzī- ‘asker olunca böyle ‘alāmet zūhūr éde [25a/14-15]

bir (11) ‘azīz gele ki yedi terkli noḥūdī renkli tāk geye [52a/10-11]

İstek göreviyle kullanıldığı örnekler şöyledir:

ümmü’l- kitāb tertībi üzre geleydi [3a/12-13]

itdügi pederi itmemiş ola inşā’allah [31a/9]

muşāhib ve ‘ādil ola inşā’allah [15a/14]

gerek kim ādem-i ‘ālem tolaydı [64b/10]

‘ālī binālar éde inşā’allah [9b/3]

Metinde sadece bir yerde -AcAk eki ortaç görevinin dışında gelecek zaman ifade etmek için kullanılmıştır.

iḥtiyār éde gelmişdür ba’ dehu hem gel-**eceklerdür** [49a/3-4]

Hatice Şahin, “Öğrenilen geçmiş zaman için -up ekinin de kullanıldığını söylemektedir” Metinde öğrenilen geçmiş zamanı ifade etmek için -updı biçiminde bir kullanıma rastlanmıştır.

tācı geydiler işbu Geylāndan ʔarīk bul-**updı** [49b/6]

Yeterlilik birleşik eyleminin olumlu biçimine metinde rastlanmamıştır. Olumsuz biçimi incelenirken rastlanılan yapılar ise şu biçimdedir:

mürşid -i kāmile irmeyen imān-ı ھاқиқи bul-amaz [18a/3-4]

kişiyeye anası ƙarında muƙarrerdür şonra tebdil ol-amaz [20b/15-16]

Hinde varup anda ƙarār ed-emeyüp [29b/2-3]

müftiler raƙ(i)ş idenlere daƙ(i)l ed-emeyeler [52b/4]

ma ‘mür olmağla kişi derr ü derünin pāk ed-emez [64b/5-6]

Metinde yeterlilik birleşik eyleminin olumsuz biçiminin -ImAz biçiminde harekelendiği örneklere de rastlanmıştır.

iḫyā itmege sebep ol-ımazlar [59a/12]

‘ārif-bīllah ol-ımazlar [59b/5]

istiğrāk üzre bir (9) ƙarār olmaz ve ol-ımazlar [61b/8-9]

Mışıra gönderilen kimesne var-ımaya [6b/1-2]

Metinde bu dikkat çekici özelliklerin yanında ol-, et-, ƙıl- gibi yardımcı fiillerin çok sık kullanıldığı görülmüştür.

‘ad(i)l edicek [7b/13], ‘adālet ede [39b/1], ‘adāvet edüp [41b/17], ‘adl ede [30b/7], [33a/14], ‘amel edeler [27b/15], vilāyet-i Rūmı ƙarāb eyleye: 11a/10; şer(i)‘ ve izāh eylesün: 18b/5; ƙasenāta tebdil eyleye: 20b/9; baña İslām telƙin eyle, vücūda getürdi: 1b/3; zūhūra getürdi: 2a/10-11; ƙuzūrına getürdi: 46a/11-12, bāki ƙalan: 12b/3; bāki ƙalır: 13b/16, 13b/16; yerime ƙalan oğlum: 16b/14; ibtizālde ƙalır 22a/11

Metinde “bunlar” işaret adınının “bular” biçiminde olduğu örneklerle de karşılaşılmıştır.

bulardan ‘ilim olanlar ƙābillerdür [58a/8-9]

üçüncü sınıf Zāhidlerdür bular mürāyilerdür [58/8-9]

Metinin, konusu ve yazıldığı dönem dikkate alındığında metinde Türkçeden gelen sözcüklerin yanı sıra Arapça ve Farsçadan gelen sözcüklerin sayısının fazla olduğu

görülmüştür. Dizinde yer alan anlamı bulunamayan sözcükler dışındaki 1922 sözcüğün dağılımı şu biçimdedir:

Arapçadan gelen sözcükler: 1172

Türkçe gelen sözcükler: 452

Farsçadan gelen sözcükler: 166

Yunancadan gelen sözcükler: 1

Soğdca'dan gelen sözcükler: 1

Arapça sözcüklerin Arapça sözcük veya ek almasıyla oluşmuş sözcükler: 43

Arapça sözcüklerin Farsça sözcük veya ek almasıyla oluşmuş sözcükler: 22

Farsça sözcüklerin Arapça sözcük veya ek almasıyla oluşmuş sözcükler: 13

Arapça sözcüklerin Türkçe sözcük veya ek almasıyla oluşmuş sözcükler: 7

Farsça sözcüklerin Farsça sözcük veya ek almasıyla oluşmuş sözcükler: 9

Farsça sözcüklerin Türkçe sözcük veya ek almasıyla oluşmuş sözcükler: 13

Türkçe sözcüklerin Türkçe sözcük veya ek almasıyla oluşmuş sözcükler: 21

Türkçe sözcüklerin Farsça sözcük veya ek almasıyla oluşmuş sözcükler: 2

Yalnızca, ilk sözcükler dikkate alınarak sözcüklerin yüzdellik dağılımına bakıldığında, Arapçadan gelen sözcükler %65, Türkçeden gelen sözcükler %25, Farsçadan gelen sözcükler %10 oranındadır.

Bu sayısal verilere bakıldığında, metinde geçen Arapça sözcük sayısının fazla olduğu görülmektedir. Bu durum, metnin konusu itibariyle dini bir yönünün olması hem de ayetlere dayandırılarak anlatılan geleceğe yönelik çıkarımların metinde yer almasıyla açıklanabilir.

Metinde, anlatımı zenginleştirmek ve ifadeleri güçlendirmek için ikilemeler, deyimler, kalıp sözler kullanıldığı görülmüştür.

Metinde, 20 ayet, 7 hadis, 12 ikileme, 9 deyim, 9 kalıp söz kullanımı ile karşılaşılmıştır. Atasözü kullanımına ise rastlanmamıştır. Metnin konusunun yol göstermek gibi bir amacı olmaması veya yazıldığı dönemde çok fazla atasözünün kullanılmaması bunda etkili olmuştur denilebilir. Metinde deyim kullanımının az olması da bu sebeplerle açıklanabilir.

Metinde, ayet kullanımının fazla olduğu görülmektedir. Bu durum, metinde ayetlerin ifade ettiği anlamlarla geleceğe yönelik çıkarımlar yapılmasıyla açıklanabilir.

Kalıp sözlere bakıldığında, bir kalıp sözün farklı yerlerde tekrar kullanılarak anlatımda akıcılığa katkı sağladığı görülmüştür:

otuz yedi nefer kimesne saltanat süre **inşā'allah** [5b/7]

ehl-i kalem ve muşāhib ve 'ādil ola **inşā'allah** [15a/14]

bir sene ziyādesinden itdügi pederi it-memiş ola **inşāllah** [31a/8-9]

'ālī binālar éde **inşā'allah** [9b/3]

ehl-i 'ālī el-tafşil beyān olunur **inşā'allah** [55b/16]

Bu bilgiler dikkate alınarak denilebilir ki, eser konuşma dili özellikleri göstermekte ve eserde bazı ekler Eski Anadolu Türkçesindeki biçimlerini korumaktadır. Ayrıca eserde Arapça sözcük sayısının fazla olduğu görülmüştür. Bu da eserin konusunun dini bir yönünün olması ve yazarın bir tarikat şeyhi olmasıyla açıklandığında normal görünmektedir.

Konusu ve özellikleriyle dikkat çeken bu eserin dil bakımından incelenmesi hem Eski Anadolu Türkçesindeki biçimini koruyan eklerin görülmesi hem de söz varlığının ortaya konması bakımından önemlidir.

KAYNAKÇA

- Akyalçın, Necmi (2007). *Türkçe İkilemeler Sözlüğü*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Akyalçın, Necmi (2012). *Türkçemizin Anlamsal Zenginlikleri Deyimlerimiz*, Ankara: Eğiten Kitap.
- Akyalçın, Necmi (2012). *Türkçemizin İncileri Atasözlerimiz*, Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Aşık Mehmed (2007), *Menâzır 'ül-Avâlim Cilt III*, Hazırlayan: Mahmut Ak, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları III. Dizi-Sa. 27,
- Devellioğlu, Ferit (2017), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Dilçin, Cem (2013). *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınlar.
- Eker, Süer (2019). *Çağdaş Türk Dili*, Ankara: Grafiker Yayınları.
- Ergin, Muharrem (2012). *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım.
- Gökdayı, Hürriyet (2015). *Türkçede Kalıp Sözler*, İstanbul: Kriter Yayınları.
- Gülsevin, Gürer (2011). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karaağaç, Günay, *Türkçenin Dil Bilgisi*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kartallıoğlu, Yavuz (2011). *Klasik Osmanlı Türkçesinde Eklerin Ses Düzeni*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Zeynep (2017). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Öner, Mustafa (1999). *-matı / -meti Gerundiyumu Hakkında*, 3. Uluslar Arası Türk Dil Kurultayı 1996, TDK. yay. 678, Ankara 1999, ss. 833-840.
- Redhouse, James (2017) *Redhose Sözlüğü Türkçe/Osmanlıca/İngilizce*, İstanbul: Sev Yayıncılık.
- Sami, Şemsettin (2019), *Kamus-i Türkî*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Şahin, Hatice (2015). *Eski Anadolu Türkçesi*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Timurtaş, Faruk Kadri (1994). *Eski Türkiye Türkçesi*, İstanbul: Enderun Kitabevi.

Üstünova, Kerime, (2004). Dilek Kipleri ve Zaman Kavramı, *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, Sayı:635, s. 679-686.

Yazır, Elmalılı Hamdi (2006), *Kur'ân-ı Kerîm Yüce Meâli*, İstanbul: Şenyıldız Kitabevi.

Yılmaz, Mehmet (1992). *Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler*, İstanbul: Enderun Kitabevi

İnternet Kaynakları:

TDK. Türk Dil Kurumu, <https://sozluk.gov.tr/> , Erişim Tarihi: 16.05.2020.

TDV. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ibn-isa> , Erişim Tarihi: 18.05.2020.

TDV. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://www.islamansiklopedisi.org.tr/aksemseddin>, Erişim tarihi: 19.05.2020.

TDV. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/cuneyd-i-bagdadi> , Erişim Tarihi: 18.05.2020.

TDV. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/davud-et-tai> , Erişim tarihi:19.05.2020.

TDV. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/kirmani-taculkurra> , Erişim tarihi: 19.05.2020.

TDV. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/suhreverdi-ebun-necib> , Erişim tarihi: 18.05.2020.

TDV. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/cafer-es-sadik> , Erişim tarihi: 19.05.2020.

TDV. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ibn-seddad-abdulaziz> , Erişim Tarihi: 19.05.2020.

TDV. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/zunnun-el-misri> , Erişim tarihi: 13.05.2020.

TDV: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/kizil-ahmed-bey> , Erişim tarihi: 19.05.2020.

TDV: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/maruf-i-kerhi> , Erişim tarihi: 19.05.2020.

TDV: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/seri-es-sakati> , Erişim tarihi: 19.05.2020.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı: Aydoğan, Damla

Uyruğu: T.C.

Doğum Tarihi ve Yeri: 12.09.1994/İZMİR-BERGAMA

Telefon: 0507 181 6570

E-mail: damlaaydogan94@gmail.com

Eğitim

Derece: Eğitim Birimi

Mezuniyet

Tarihi

Lisans: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi

17.06.2016

Lise: Bergama Yusuf Kemalettin Perin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

27.04.2012

İş Deneyimi

Yok.

Yabancı Dil

İngilizce: YÖKDİL/77,5

Yayımlar

Akyalçın, Necmi; Aydoğan, Damla (2019) Oxford Dictionary Of Idioms Adlı Sözlükteki Deyimler ve Deyim Olmayan Söz Öbekleri Üzerine Bir Değerlendirme II, III. *Uluslararası Farkındalık Konferansı Bildiri Kitapçığı*, 5-7 Aralık, Çanakkale Türkiye, p. 487-503.

Akyalçın, Necmi; Aydoğan, Damla (2019). Dede Korkut Hikayeleri'nde Yer Alan Kalıp Sözler Üzerine Bir Değerlendirme, *Homeros*, Cilt / Volume 2, Sayı / Issue 4, pp. 155-164.

Akyalçın, Necmi; Aydoğan, Damla (2019). Kutadgu Bilig'de Yer Alan Kalıp Sözler Üzerine Bir Değerlendirme, *Homeros*, Cilt / Volume 2, Sayı / Issue 4, pp. 125-138.

Akyalçın, Necmi; Aydoğan, Damla (2020). Oxford Dictionary Of Idioms Adlı Sözlükteki Deyimler ve Deyim Olmayan Söz Öbekleriyle İlgili Bir Değerlendirme (IV), *Homeros*, Cilt/ Volume 3, Sayı/ Issue2, pp.79-90.

Aydoğan, Damla (2019). Orhan Kemal'in "Hanımın Çiftliği" Romanında Kalıp Sözler Üzerine Bir Değerlendirme, *III. Uluslararası Farkındalık Konferansı Bildiri Kitapçığı*, 5-7 Aralık, Çanakkale Türkiye, p. 767-777.

Aydoğan, Damla; Akyalçın, Necmi (2020). Oxford Dictionary Of Idioms Adlı Sözlükteki Deyimler Ve Deyim Olmayan Söz Öbekleriyle İlgili Bir Değerlendirme (III), *Homeros*, Cilt / Volume 3, Sayı / Issue 1, pp. 41-52.

Aydoğan, Damla; Akyalçın, Necmi (2020). Yusuf u Züleyhâ Mesnevisi'nin Kalıp Söz, Deyim, Atasözü, İkileme Bağlamında Söz Varlığı Üzerine Bir İnceleme, *Homeros*, Cilt / Volume 3, Sayı / Issue 1, pp. 13-20.

DİZİN**āb (Far.):** Su.

ā.-ı rüyıdır [58b/8]

abdāl (Ar.): Düğünde müzik çalarak hayatlarını Anadolu ve Orta Asya'da yaşayan yarı göçebe kabilenin üyeleri.

a.+lar [53b/16]

a.+lardur [57b/7]

a.+lardan [59a/2]

‘abdü’l-mü‘min (Ar.+Ar.): İman eden kul.

‘A. [46b/3]

‘ābid (Ar.): Kulluk eden, tapınan.

‘ā. [64b/17]

‘āc (Ar.): Fildişi.

‘ā. [54a/11]

aç (T.): Yemek yemesi gereken, tok karşıtı.

a. halkı [51a/9]

açuk (T.): Açık.

a. bulup [28b/4]

ad (T.): İsim.

a. koyalar [52a/13]

adlı: Tanınmış.

senden a. [67b/7]

ada (T.): Deniz veya göl suları ile çevrilmiş küçük kara parçası.

a.+ları [37b/13]

a‘dā’ (Ar.): Düşmanlar.

a. [20a/1]

adāb (Ar.): Usuller, yollar, kaideler.

a.+da [58b/7]

‘adālet (Ar.): Hakka riayetkarlık, haklılık, doğruluk.

‘a. [22b/6], [35b/5], [36a/1]

‘a. ède [39b/1]

‘a.+e [19a/16]

‘a.+le [19a/15], [26b/16]

‘a.+leri [19a/16]

aḥkām-ı ‘a.+dedür [18b/9]

‘ilm-i ‘a. [26b/11]

izhār-ı ‘a. [34a/14]

‘adāvet (Ar.): Düşmanlık.

‘a. èdüp [41b/17]

‘a. itmeyeler [15a/17]

‘aded (Ar.): Sayı.

‘a. [36a/11]

‘a.+de [13b/15]

‘a.+i [12b/2], [12b/3], [13b/13], [36a/7]

‘a.-i ḥurūf [67b/16]

‘a.-i kâf-i cümel-i kebirde [36a/8]	‘a. edicek [7b/3]
altı yüz otuz beş ‘a.+dür [36a/8-9]	‘a.+i [9b/13]
on bir ‘a. [30a/1]	‘a.+ini [12b/8]
‘aded+i [(N2) 11a/1]	‘a.+iyle [35a/14]
âdem (Ar.): İnsan	‘a.-i sehâsın [21b/7]
a. [64b/9]	şâhid -i ‘a.+dür [17b/13]
a.+i [1b/2], [64b/11]	‘a. [(N2) 8b/10]
a.+i âdem [64b/10]	‘adl+e [(N2) 11b/17]
‘adem (Ar.): Yokluk, bulunmama.	‘adüvv (Ar.): Düşman.
‘a.+den [1a/2]	‘a.+sidur [19a/2]
‘a. -i zâbt [35b/16]	âfâk (Ar.): Ufuklar, gök kenarları, gökle yerin birleşir gibi görüldüğü yerler.
‘âdet (Ar.): Görenek, usul tabiat.	a+dan [31b/6]
‘â. -i zaman [48b/15]	a.-ı sağîriñ [44b/7]
‘âdil (Ar.): Doğruluk gösteren.	a.+da olan [65a/14]
‘â. [2a/4], [4a/11], [7b/14], [14b/8], [15a/14], [21b/14], [23b/8], [25b/3], [26b/13], [27a/12], [27a/16], [35b/14]	afâkî (Ar.): Nesnel.
‘â. [36b/11]	a. [37b/11]
pâdişâh-ı ‘â. [34a/15]	afêrin (Far.): Beğen, alkış, yaşa, varol.
‘â. [(N2) 14a/1]	a. [8a/3]
‘adîm (Ar.): Yok olan.	afitâb-veş (Ar.+Far.): Güneş gibi.
‘a.+dür [62a/14]	a. [47a/17]
‘adl (Ar.): Doğruluk.	‘afv (Ar.): Suçunu bağışlama.
‘a. [9b/6], [38b/7], [61b/12], [66a/13]	‘a. olma [10a/7]
‘a. êde [30b/7], [33a/14]	‘a. êde [10a/15]
	‘a. buyurılıp [19b/6]

ağa (T.): Osmanlı Devleti'nde bazı kuruluşların başında bulunanlara verilen resmî san.

- a. [9a/11]
- a.+larda [10a/5]
- a.+lardan [9a/17]
- a.+sı [13b/9]
- a.+sına [34b/15]
- a.+ya [7a/15]

ağaç (T.): Ağaç.

- ‘ud a.+ı [6b/4]

ağız (T.): Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başladığı organ.

- a.+lu [53b/6]
- a.+larına [(N2) 8b/8]

ağzına bak¹⁷²: Bir kimsenin söylediklerini çok fazla önemsemek, ona değer vermek.

- pādişāh vezīr a.-a [11b/11-12]

ağla- (T.): Ağlamak.

- a.-rken [63a/1]
- a.-r [63a/13]

ağniyā (Ar.): Zenginler.

- a. [(N2) 8b/5]

aḫadiyyet (Ar.): Birlik.

- a. [48a/7]
- ḫacr-i a. [48a/8]
- a.+den [61a/5]
- a.+e [61a/7], [61a/10]

āḫar (Ar.): Başka, diğer.

- a. [22a/7]

āḫir (Ar.): Son, sonraki, en sonra.

- ā. [2b/16], [3a/10], [3b/15], [5b/9]
- [6b/14], [6b/15], [14b/16], [16a/9], [16b/11], [19b/4], [19b/13], [22a/14], [24a/12], [24b/9], [30b/5], [31a/2], [31a/2], [31a/4], [31a/4], [33b/12], [36a/6], [40b/9], [41b/4], [41b/14], [42a/3], [42a/14], [42a/15], [43a/7], [43a/9], [44b/5], [46a/3], [47a/13], [47a/14], [47b/6], [49a/6], [51a/13], [58b/14], [60a/7] [63a/7]

- ā. [(N2) 11b/1]

- ā.+den [33b/17-34a/1]

- ā.+e [58b/7]

- ā.+i [19b/1], [47b/2]

- ā.+inde [6b/16], [7a/6]

- ā.+inde [7a/1], [47a/10]

¹⁷² Necmi Akyalçın, Türkçemizin Anlamsal Zenginlikleri Deyimlerimiz, Eğiten Kitap Yayıncılık, Ankara 2012.

ā.+ine [60a/6]

ā.+ini [61b/14]

ā.+iniñ [47a/12], [47b/17], [57b/1]

ā.+iñ [47a/14], [47b/2]

āhīret (Ar.): Öbür dünya, öteki dünya.

ṭaleb-i ā. itmek [20b/8]

aḥkām (Ar.): Emirler, hükümler.

a. [12a/10]

a.-1 rehāle [18a/9]

aḥlāk (Ar.): İnsanda bulunan ruhi ve zihni haller.

a.-1 evṣāfin [2b/11]

a. [47b/10]

a. -1 ḥamīdeye [17a/1-2]

a.-1 ḥamīde [18b/15-16], [48b/3-4]

a.-1 evṣāfin [47a/3-4]

a.+1 [(N2) 10b/17]

aḥsenü'l-yehmā (Ar.+Ar.) Sınırsız güzellik.

a. [68a/17]

aḥvāl (Ar.): Oluşlar, bulunuşlar, durumlar.

a. [19b/1], [37a/4], [63a/15]

a.- pādīṣāhānı [2b/14]

a.+i [12a/8], [22a/6]

a.+in [2a/12], [2b/7], [46b/16]

a.-i kuzātdan [31a/7]

a.-i ma'nevī [46b/8-9]

a. [(N2) 9a/2], [(N2) 9a/6]

aḥvām: Sözcüğün anlamı bulunamamıştır.

a. [12a/17]

‘ā'ide (Ar.): Birisine ait olan hisse.

‘ā.+sin ta'yīn edüp [35a/2]

aḳçe (t.): Her tür madeni para, akça.

otuz a. [5a/1]

yüz elli a.+sin [27b/3]

beş yüz a.sin [27b/4]

birkaç a. [34b/5]

on a.+de [34b/6]

bir a. [34b/6]

akdar- (T.): Dökmek.

a.-up [(N2) 8b/8]

‘āḳıbet (Ar.): Nihayet, son.

‘ā. [6b/2], [8b/13], [51b/2]

‘ā.+i [19b/1]

‘āḳil (Ar.): Akıllı.

‘ā. [(N2) 8b/3]

‘aḳl (Ar.): Akıl, us.

‘a.+1 gelicek [22a/1]

sultān-ı ‘a.+a [66a/2]

sultān-ı ‘a. [66a/8]

‘a.-ı mehdi [66a/13]

aḳrān (Ar.): Eş ve benzer olanlar.

kendüye a. alup [48b/13]

‘aks (Ar.): Çarpma, çarpıp geri dönme.

‘a.+ine olan [19a/2]

a.+inden [20a/2]

aḳvāl (Ar.): Sözl er, lakırdılar.

a. [47b/10]

al- (T.): 1) Bir Şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak; 2) Ele geçirmek, fethetmek; 3) Kendine ulaŐtırılmak, iletilmek.

a.-a [9a/8], [24b/15], [38a/5], [41a/6], [41a/6]

a.-up [5a/16], [5b/13], [5b/16], [6a/15], [6b/6], [6b/9], [6b/11], [9a/14], [16a/2], [17b/7], [35a/7], [35a/10], [43b/2]

a.-ur [32b/8], [38a/6]

a.-ur [62a/12]

a.-urlar [35b/1], [35b/3]

du‘āsin a.-maludur [58b/4]

elinden a.-a [6a/8]

elinden a.-up [5b/6]

aber a.-ıca [5b/14-15]

aber a.-ınca [16a/9]

arāc a.-a [45a/5-6]

ayr du‘āların a.-ur [35a/16]

icāzet a.-mağ-ıla [31a/1]

v r p a.-mağ [11b/6-7]

a.-ınca [(N2) 14a/10]

a.-up [(N2) 13b/1], [(N2) 14a/10], [(N2) 14a/13]

ālā (Ar.): İhsanlar, bahŐiŐler.

ālā [(N2) 11b/2], [(N2) 14a/16]

‘alāmet (Ar.): İŞaret, iz, nişan, belge.

a. [25a/15], [33b/12]

‘a.+e dek [31a/11]

a.+leri [2b/6]

afākī ‘a.+leri [37b/11]

iyamet ‘a.+leri [45a/1]

rılet ‘a.+leri [67a/7-8]

alay (T.): Genellikle  c tabur ve bunlara bağlı birliklerden oluşan asker topluluğu

bir a. [28b/15]

aldur-: (T.) Alma işini yaptırmak.

a.-a [7b/10]

a.-mağa [20a/15]

a.-up [18b/15]

‘ālem (Ar.): D nya, cihan.

‘ā. [48b/6], [48b/10], [55b/17]

‘ā.+de [34a/14], [45b/8]

‘ā.+e [2a/3], [27b/17]

‘ā.-i bātından [48a/3]

‘ā.-i ceberuta [65a/16]
 ‘ā.-i heykele [66b/6]
 ‘ā.-i melekût [65a/16]
 ‘ā.-i nāsûtı [65a/11]
 ‘ā.-i şahâdetde [2b/5]
 ‘ā.-i şahâdetde [37b/10]
 ‘ā.-i zâhir [48a/3]
 âdem-i ‘ā. [64b/11]
 ferâgat ‘ā.+ine [8a/9-10]
 halk-ı ‘âlem [23a/14], [39b/8],
 [51a/16], [52b/15], [56a/3]
 pâdişâh-ı ‘ā. [66b/10-11]
 tertîb-i ‘ā. [47b/7]
 vücûd ‘ā.+inden [66b/3-4]
 vücûd ‘ā.+ine [66a/12]

A‘lem (Ar.): En bilen, en bilgin.

a. geçine [22b/14]

Ālet (Ar.): Vasıta.

belâ def‘ine bir ā.+dür [21b/1]
 harâret kesbine ā.+dür [50a/15]
 mübtedîlere ā.+dür [60b/14]
 zühûrına ā. olup [47b/16]

Ālet (Ar.): Makine, aygıt.

ā.-i harb [32b/7]
 har(i)b ā.+i [17a/10]
 sâz ā.+i [17a/9]

alın- (T.): Alma işi yapılmak.

a.-mağı [36a/4]
 a.-maya [36a/2]
 a.-urdı [35a/7]

‘ālî (Ar.): Yüce, ulu.

‘ā. [5b/17], [9b/3], [16b/17],
 [38a/14], [53a/13]

‘âlim (Ar.): Çok okumuş, bilgin.

‘ā. [4a/12], [22a/17], [24a/9],
 [24a/14], [47b/14], [64b/17]
 ‘ā.+lerdür [67a/2]

allahü a‘lem (Ar.+Ar.) Allah doğrusunu
 daha iyi bilir.

A. [4b/1], [7a/16], [7b/14],
 [9b/13], [10a/11], [11b/7], [11b/17],
 [12b/12], [24b/15], [27a/16], [28a/5],
 [31b/11], [34a/9], [35a/12], [37b/9],
 [38a/15], [38b/14], [40a/17], [40b/5],
 [42a/4], [46b/15], [50a/1], [50b/14],
 [51a/4], [54a/14], [54a/17], [54b/15],
 [59b/14]

altı (T.): Altı.

a. [7a/10], [13b/16], [38a/11],
 [47b/13], [49a/10], [49a/13], [54a/2]

Altı biç: Altı bin.

a. [16a/1]

Altı yüz: Altı yüz.

tārīḥ-i hicret-i nebevī a. seneye
varınca [43b/17-44a/1]

a. sene [45a/2]

Altı yüz otuz beş: Altı yüz otuz
beş.

a. [36a/8-9]

altıncı (T.+T.): Bir şeyin altıncı sırasında
olan.

a. [57a/13]

altmış (T.): Atmış.

a. sene [31a/8]

Altmış bir: Atmış bir.

a. geçdükde [50b/15]

Altmış yedi biş: Atmış yedi bin.

a. [36a/10]

altun (T.): Altın.

a. [6b/3]

beşer a.+a [11a/3]

iki yüz a. [16a/10-11]

‘amel (Ar.): 1) İş, 2) Niyet.

ol ‘a.+i [12a/9]

‘a. itdi [12a/9]

‘a.+den [15a/12], [35b/11]

‘a. olunmaya [23b/11]

‘a. olına [24a/2]

‘a. oluna [27b/13]

‘a. edeler [27b/15]

‘a.+lerine [58b/12]

‘a. kıla [62b/11]

‘a.+de [67b/6]

‘āmil (Ar.): İsteyen.

‘ā. olup [20b/10], [35a/4]

‘ā. ola [20b/12]

‘ā. [55a/11]

āmīr (Ar.): Emreden, buyuran.

‘ā.+lerdür [59a/6]

ammā (Ar.): Ama, fakat, lakin, ancak.

a. [3b/2], [3b/17], [4a/13], [6a/4],
[6b/14], [7a/5], [8a/5], [8a/8], [8a/9],
[8a/13], [9b/16], [10b/6], [13b/5], [14a/1],
[14a/5], [14b/16], [15a/13], [16b/2],
[17a/15], [21a/9], [22a/4], [22a/8],
[24a/9], [24a/12], [24a/13], [24b/14],
[25a/3], [25a/9], [27a/7], [27a/9],
[27a/11], [28a/11], [28a/14], [28b/12],
[32a/14], [33a/17], [33b/5], [34b/5],
[35a/1], [35a/7], [35a/9], [35b/13],
[36b/15], [37b/15], [38a/1], [38a/12],
[38a/14], [38b/5], [38b/6], [38b/14],
[39a/12], [39a/14], [40a/8], [40b/14],
[41a/8], [42a/11], [42a/16], [42b/15],
[43a/7], [43b/4], [44a/5], [44a/13],
[44b/6], [45a/8], [45a/8], [46a/2], [47b/3],
[49a/5], [49a/17], [49b/9], [49b/16],
[50a/16], [50b/8], [50b/9], [50b/10],
[50b/17], [51a/4], [51a/6], [52b/2],

[53a/4], [54b/10], [55a/2], [56a/13],
[56b/6], [57a/2], [57b/10], [59a/1],
[59a/16], [60b/4], [60b/12], [62a/3],
[62a/10], [62a/17], [63a/7]

a. [(N2) 11b/8], [(N2) 11b/13],
[(N2) 13b/3], [(N2) 13b/16], [(N2)
13b/16], [(N2) 14a/7]

ān (Ar.): Lahza, pek az bir zaman.

ā.+da [62b/15], [63a/1], [63a/17]

ana (T.): Anne.

bir a.+dan [5b/8]

a.+sı karşısında [20b/15-16]

a.+ları [21a/5], [40a/11]

‘anāşır (Ar.): Elemanlar, öğeler.

‘a. [21a/1], [36a/9]

‘a.+dan [47a/5], [48a/3], [52a/1]

elvān-ı ‘a.+dan [65a/11]

ancağ (T.): Yalnızca.

a. [21a/7], [22b/4], [56a/6], [63a/8]

anda (T.): Onda.

a. [8b/15], [9b/4], [9b/7], [12a/1],
[12a/16], [14a/4], [16a/3], [25b/3],
[28a/2], [29a/3], [29b/4], [29b/13],
[29b/9], [36b/7], [36b/7], [40a/15],
[41b/11], [53a/10], [53b/3], [54a/1],
[61a/12]

añıl- (T.): Birini veya bir şeyi akla
getirerek sözünü etmek veya onu
düşünmek, zikretmek, hatırlamak.

a.-ur [35a/15]

anıçün (T.+Far.): Onun için.

a. [14a/13], [22a/11]

a.+dür ki [19a/3]

‘an-ķarīb (Ar.+Ar.): Yakında, çok
geçemeden.

‘a. [15a/4]

añla- (T.): Bir şeyin ne demek olduğunu,
neye işaret ettiğini kavramak.

söz a.-r degildür [42b/10]

a.-maz [46b/3]

göñlin a.-r [48b/1]

añlan- (T): Kavranmak, idrak edilmek.

a.+ur [34a/12]

a.-up [4b/9]

anlar (T.): Üçüncü çoğul kişi adı.

a. [13a/4], [15a/1], [20a/1],
[29a/17], [32a/17], [42a/12], [62a/4]

a.+a [35b/12], [42b/5], [55b/4],
[56b/15]

a.+da [42b/8]

a.+dan [46b/1]

a.+ [24a/16], [42a/16], [50b/2]

a.+rın [10a/13], [13b/4], [20b/13],
[26a/14], [59a/1], [64b/49]

anlar [(N2) 13b/8]

anlar+rın [(N2) 11a/12]

aralık (T.): Uygun, elverişli durum, fırsat.

a.+da [32a/2]

arasında (T.): İçinde.

a. [3a/17], [42a/13], [45b/17],
[60a/11]

ard (T.): Arka, geri.

a.+ınca [44b/15], [25a/6]

a.+ından [39a/6]

a.+ında [44b/1]

a.+ına [51b/1], [52a/6]

‘ārız (Ar.): Başına gelmek.

‘ā. olup [33a/2]

‘ārızī (Ar.): Sonradan çıkan.

‘ā. [61b/7]

‘ārif (Ar.): Bilen, bilgili, irfan sahibi.

‘ā. [23a/12], [24b/1], [51a/16],
[52b/17], [57a/11], [64a/17]

‘ā.+lerdür [57b/3]

‘ārif-āne (Ar.+Far.): Arif olana
yakışacak şekilde.

‘ā. [54b/6], [60a/13], [66b/11]

art- (T.): Harcandıktan sonra bir miktar
geri kalmak.

a.-a [38a/5]

artuğ (T.): Fazla.

a.+dur [57b/14]

‘arz (Ar.): Bir büyüğe sunma, gösterme.

‘a. édüp [23a/16]

‘a. itmek-ile [26b/12]

‘a. éderdi [35b/6]

‘a.+lar [(N2) 12a/1]

‘arzū (Far.): İstek, heves.

nef(i)s ā.+larındandır [63b/16]

ā.+sı kesilmez [64a/10]

‘aselī (Ar.): Bal renginde olan.

‘a. [49a/10]

aşfer (Ar.): Uçuk, soluk benizli.

benī a. [66a/17]

aşhāb (Ar.): Sahipler, malik ve mutasarrıf
olanlar.

a. arasında [3a/17]

a. -ı Halep [5b/14]

a.+ından [60a/7-8]

a.-ı resūlullah [(N2) 8b/19]

‘aşır (Ar.): Yüzyıl.

‘a. [54a/11]

‘āşī (Ar.): Karşı gelen.

‘ā. olalar [6a/11-12]

‘ā. olmak [13a/1]

‘ā. olup [6b/2], [6b/14], [15a/4],
[32a/2], [32a/10], [33b/2]

nef(i)-i ‘ā.+ye [65b/6]

ol ‘ā. [33b/3]

‘asker (Ar.): Er.

‘a. [37b/1], [37b/4], [41b/2],
[41b/6], [46a/10], [48a/10], [66b/1]

‘a. çeküp [5b/10], [15b/15],
[21b/16], [37a/17]

‘a. gönderüp [9b/11]

‘a.+e [12a/5], [35a/13], [35a/15]

‘a.+i [5b/11], [37b/8]

‘a.+ine [44b/17]

‘a.+leri [32b/10]

‘a.+lü [43a/8]

atlu ‘a. [4b/12]

cem‘-i ‘a. [46a/15]

kāfir ‘a.+in [32a/4]

pādişāh ‘a.+i [35a/7]

şehzādelerin ‘a.+i [35a/11]

vāfir ‘a. [34a/1]

yaya ‘a. [4b/13], [4b/17], [16a/12]

Ye‘cūc ve Me‘cūc ‘a. [66b/13]

‘a. [(N2) 9a/5]

aşl (Ar.): Asıl, kök.

a.+ına [64a/9]

a.+ını [65a/13]

aşlā (Ar.): Hiçbir zaman.

a. [13a/11], [14a/4], [22b/8],
[23a/12], [30b/5], [39b/10], [42b/15],
[45b/8], [46b/14], [50b/8], [56a/17]

a. [(N2) 8b/5]

āsūde-ḥāl (Far.+Ar.): Hali rahat olan.

ā. [20a/11]

‘aşer (Ar.): On.

faşl-i ‘a. [2b/4]

ḥurūf -i ‘a. [26a/13]

ḥurūf-ı (12) ‘a.+den [30b/11-12],
[31a/10]

‘aşere (Ar.): Onlar.

ḥarf-i ‘a. [13a/15]

āşikāre (Far.): Belli, açık, meydanda.

ā. ola [26a/9]

āşinā (Far.): Bildik, tanıdık.

ā.+lık [20a/2]

‘aşķ (Ar.): Sevgi.

ķurb-ı sultān-ı ‘a. [48a/8]

sultān-ı ‘a. [65b/10], [65b/13]

‘a. [65b/13]

at (T.): At, beygir.

a.+lu [4b/12]

a.+a [26a/2]

ata (T.): Kişinin geçmişte yaşamış olan büyükleri.

a.+m dedem [13a/2]

ateş (Far.): Od, hararet.

a. düşmege [12a/1]

a.+e itdi [19b/10]

a. düşe [25a/10-11]

a. [(N2) 9a/4]

ātiye (Ar.): Gelecek zaman, istikbal.

zaman-ı ā.+de [35b/13-14]

‘avām (Ar.): Herkes, kaba ve cahil halk.

‘a. [9a/2], [61b/10], [64a/17]

‘avämmü’n-nās: (Ar.+Ar.): İnsan, halk.

a. [5a/5-6]

ay (T.): Art arda gelen iki yeni ay arasında geçen süre.

Receb a.+ı [2a/7]

a. [4a/14], [4b/1], [4b/1], [9b/10], [27a/16], [27a/17], [28a/11], [28a/11]

a. [(N2) 10b/6], [(N2) 10b/10], [(N2) 10b/10]

ay (T.): Dünya'nın uydusu olan gök cismi, kamer, mah, meh.

a. [52a/14]

ayağ (T.): Bacak.

a.+ı [16a/7]

a. [42b/14], [53b/3]

ayağ (T.): Basamak.

ferāğat a.+ın [37a/5]

a. zikri [55b/2], [51b/8]

ayağlan-: İyileşmek, ayağa kalkmak.

a.-up [35a/5]

‘ayāl (Ar.): Ev halkı.

ehl-i ‘a. [54b/12]

āyīn (Far.): Merasim, tören.

a. [48b/15]

a.+inde [52a/4]

ayğır (T.): Damızlık erkek at.

a.+dan ğayrı [26a/2]

ayrıl- (T.): Bir yerden, bir kimseden, bir şeyden uzaklaşmak.

a.-ma [67a/16]

ayru (T.): Ayrı, başka.

a. [46b/1]

ayır- (T.): Bölmek.

ayır-ur [(N2) 10b/4]

az (T.): Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.

a. [24b/17], [28a/12], [33b/10], [34b/3], [38b/10], [40b/15], [40b/17], [43b/5], [51a/5], [58a/13], [58b/1], [58b/1], [58b/15], [59a/3]

az çok¹⁷³ (T.+T.): Bir parça, biraz.

a. [27a/9], [27a/9]

‘**azāb** (Ar.): İşkence, keder.

‘a. éde [7a/15]

‘a. gönderilmişdür [56b/15]

a‘zam (Ar.): Büyük.

a. [8b/5], [9a/7]

azāzil (‘Azāzil) (Ar.) Şeytan.

‘a. [19b/3]

‘**azīm** (Ar.): Büyük, ulu.

‘a. [5b/10], [6b/8], [6b/16], [7a/5],
[8a/8], [10b/1], [13a/11], [20a/17],
[25a/11], [25a/12], [31a/1], [32a/17],
[33a/14], [33b/14], [34a/2], [37b/4],
[38b/12], [40b/9]

‘a. [(N2) 8b/7], [(N2) 13b/16]

‘**azīmü’ş-şān** (Ar.): Şanı büyük olan.

‘a. [4a/4], [4a/4], [36a/15]

‘a.+a [(N2) 8b/1]

‘**azīz** (Ar.): Muhterem, sayın.

bu ‘a.+iñ [10a/7]

‘a.+e [30b/2]

‘a. [48a/15], [50b/4], [50b/13],
[52a/11], [52a/13], [54a/1], [54a/3],
[54a/4]

ol ‘a.+de [52a/4]

‘**azl** (Ar.): İşten çıkarma, yol verme.

‘a. olunduğda [25a/13]

‘a. [9a/3], [9a/5]

‘a. éde [10a/14], [31a/12]

‘a. édüp [39a/16]

‘a. olına [8b/10], [10b/10],
[24b/13], [25b/4], [25b/6], [30a/14]

‘a. olınup [23b/11], [24b/7],
[30a/11]

‘a. olunmaya [26a/6]

‘a. olunmayup [26a/5]

‘a.+inde [23b/13]

‘**azze ve celle** (Ar.+Ar.): Aziz ve celil olan.

‘a. [56b/16]

B

bāb (Ar.): Bölüm.

b. [27b/16], [67b/17]

baba (T.): Baba.

b.+ları [40a/10]

b.+larından [17b/9]

b.+sı [15b/8], [30b/17]

b.+sını [15b/16]

bir b.+dan [5b/8]

¹⁷³ Necmi Akyalçın, Türkçe İkilemeler Sözlüğü-Tanıklı, Anı yayıncılık, Ankara 2007.

ba‘de (Ar.): Sonra.

b. [1b/6], [23b/14]

b.‘l-fenā [16b/6]

b.‘l-‘tar(i)h [14b/15]

b.‘l-vefāt [37a/16]

ba‘de‘l-bedr [(N2) 13b/4]

ba‘dehu (Ar.): Ondan sonra.

b. [3b/12], [4a/6], [4b/11], [4b/14], [5b/10], [6a/11], [6a/13], [6b/1], [6b/7], [6b/10], [6b/11], [6b/16], [8a/3], [9b/11], [10a/4], [10a/7], [13a/11], [15a/5], [15a/9], [15a/14], [15b/2], [15b/7], [15b/13], [15b/16], [16b/5], [17a/8], [17b/2], [21b/10], [22b/14], [23a/6], [24a/9], [25b/9], [25b/17], [26a/14], [26a/16], [26b/11], [29a/14], [29b/17], [30a/12], [30b/10], [31b/17], [32a/14], [32b/1], [32b/14], [33a/2], [33a/3], [33a/14], [33b/1], [33b/10], [34a/8], [35b/1], [35b/2], [35b/2], [35b/2], [38a/3], [38a/17], [40a/6], [43b/13], [44b/17], [46a/12], [49a/4], [49a/13], [49a/15], [52b/3], [52b/8], [53b/1], [53b/9], [59b/1]

b.[(N2) 8b/7], [(N2) 8b/2], [(N2) 10b/7], [(N2) 13b/6], [(N2) 13b/12], ba‘dehu [(N2) 13b/17], [(N2) 14a/16]

ba‘de-mā: Bundan böyle, artık.

b. [4b/7]

bağ (T): İlgî.

b. [(N2) 8b/7]

bāğ Bāğce¹⁷⁴ (Far.+Far.): Üzüm, sebze, meyve ve çeşitli gül, çiçek ve benzeri bitkilerin yetiştirildiği toprak parçası.

b. [11b/13]

bağla- (T.): Bağlamak.

b.-ya [43b/3], [58b/17], [59b/15]

b.-up [59b/1], [67b/15], [67b/16]

bağlu (T.): Bağlı olan.

b. ise [31b/7]

bağ(i)ş (Far.): Bağış, ihsan.

b. ola [7b/5]

b. edeler [38a/10]

bahādır (Far.): Cesur, yiğit.

b. [10b/5]

b. [(N2) 14a/2]

bahādur (Far.): Cesur, yiğit.

b. [11a/1]

b.+ıñ [11a/4]

bahānecü (Far.+T.): Bahane eden.

b. [(N2) 11a/19]

bahār (Ar.): Kışla yaz arasındaki mevsim.

b.+da [16a/5]

¹⁷⁴ Necmi Akyalçın, Türkçe İkilemeler Sözlüğü-Tanıklı, Anı Yayıncılık, Ankara 2007.

baḥḥās (Ar.): Bahsetmeyi seven, çok bahsededen.

b. [49b/15]

baḥiṣ (Ar.): Konuşulan şey, söz.

zātü'l b.+dür [47b/6]

baḥr (Ar.): Deniz.

b.+ı [12a/17]

bā'is (Ar.): Sebep olan.

b. [18b/7]

b. oldı [19b/4]

b. olalar [21a/6], [51a/14]

b. olup [26b/10]

b. olur [49b/15], [54b/13]

baḳ- (T.): Bakmak.

b.-mayup [26b/9]

b.-ana [64b/8]

b.- mayup [(N2) 11a/11]

baḳiṣ (T.): Bakma.

b.+ı [(N2) 11a/6]

b.+lu [(N2) 11a/18]

bāḳī (Ar.): Daimi, kalıcı.

b. [13b/16], [47b/4], [48b/16]

bāḳiyāt (Ar.): Sürüp giden şeyler.

b.+a [64a/7], [64a/9]

b.+ı [65a/17]

bār (Far.): Sıkıntı, ağırlık veren şey.

b. [38b/9]b

bar (T.): Var.

yerü b. [8a/1]

bar- (T.): Varmak.

b.-an [(N2) 11b/11]

bariṣ-(T.): Barışmak.

b.-mayalar [35b/10]

bariṣık (T.+T.): Başkası ile barış durumunda bulunan, dargın veya düşman olmayan.

b. [6a/12], [6b/4], [60a/13]

bariṣlık (T.+T.): Başkası ile barışık olma durumu.

b. ola [41b/15]

bas(i)ṭ (Ar.): Yayma, açma, uzun uzadıya anlatma.

b. [31b/11]

baṣ- (T.): Vücudun ağırlığını verecek bir biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak.

b.-a [17a/4], [52b/15]

b.-arsa [25b/12]

b.-duğı yerde [53a/12]

b.-ılmaz[67b/8]

b.-maya [34a/9]

b.-mıṣdur [54a/16]

b.-up [52b/10], [59a/10], [60a/9],
[60b/12]

baş- (T.): Baskın yapmak.

b.-up [32a/4], [33b/15], [40b/7],
[41a/1]

baş-up [(N2) 8b/11]

baş (T.): İnsan ve hayvanlarda beyin, göz,
kulak, burun, ağız vb. organları kapsayan,
vücudun üst veya önünde bulunan bölüm,
kafa, ser.

b.+ı ucında [39a/1]

kelb b.+lu [53b/6]

Baş *ıldur*¹⁷⁵: Buyruğa,
yönetime karşı gelmek, ayaklanmak.

b.-up [33a/6]

başka (T.): Diğer.

b. [(N2) 14a/9]

başka başka: Farklı, ayrı bir
anlayışta, durumda veya görünümde
olacak biçimde.

b. [41b/7]

başla- (T.): Başlamak, harekete geçmek.

b.-r [48a/2], [48b/2], [61b/2],
[62a/9], [65b/15]

b.-ya [52a/10]

b.-yalar [52b/8]

bâıl (Ar.): Boş, beyhude.

b. [58a/2]

b.+dur [20b/17]

bâın (Ar.): Gizli, görünmeyen.

‘âlem-i b.+dan [48a/3]

b. [18a/1], [18a/7], [52b/14]

b. midur [11a/12]

b.+dur [59b/3]

b.+ı [22b/13], [51b/9]

b.+ıı [47a/14], [47b/12]

b.+ları [59b/13]

b.-ı mutlakdan [65b/7]

‘ilm-i b.+ı [18b/3], [58b/11]

keşf-i kemâlât-ı b.+a [59b/11]

ve’l-zâhirü’l-b. [47a/13]

bâını (Ar.): Dahili, sır ve hakikatle ilgili.

b.+dür [47a/12]

bâzâr (Far.) Pazar.

b.+larında [38a/4]

ba‘zı (Ar.): Bir takım, bir kısım.

b.+sı [7b/3], [48a/16], [55a/1],
[56a/6]

¹⁷⁵ Necmi Akyalçın, Türkçemizin Anlamsal Zenginlikleri Deyimlerimiz, Eğiten Kitap Yayıncılık, Ankara 2012.

b. [55a/2], [55a/3], [55a/14],
[55b/4], [56a/4], [56b/4], [56b/4],
[56b/13]

bed-du 'ā (Far.+Ar.): İnkisar, ilenç.

b.+sından [18b/11]

b.+sıyla [20a/13]

beden (Ar.): Gövde, vücut, cisim, ten.

b.+leri [42a/7]

çāh-ı b.+de [65b/16]

çāh-ı b.+den [66b/3]

b. [66a/3]

kūh-ı b.+de [66b/7]

beg (T.): Küçük bir toplumun veya küçük
bir devletin başkanı.

sancağ b.+lerib [2b/4]

kāfir b.+iniñ [5b/1]

'Acem b.+leri [6a/11], [6b/4],
[6b/6]

Rūm b.+leriyle [6b/4]

Rūm b.+lerini [6b/6]

'Acem b.+ini [6b/8]

Tatar b.+leri [6b/12], [11a/8]

'Acem b.+lerine [6b/12], [6b/14]

Fireng b.+leri [13a/8]

b.+e [28b/2], [62b/8]

Sancağ b.+lerini [31b/12]

Gürcistān b.+leri [33b/13]

Rūm b.+leri [33b/15]

liva b.+leri [37b/1]

boy b.+lerinde [39a/6]

küffār b.+leriyle [39b/2-3]

Şafa han b.+leri [41b/16]

za'īf b.+ler [43a/9]

b.+lerine [(N2) 13b/7]

begler begi (T.): Sancak beylerinin başı.

'Acem b. [6b/10]

b. [5b/6], [6b/9], [11b/6], [32a/11],
[32b/12], [32b/17], [33a/10], [33a/14],
[33b/16], [34a/4], [34a/5], [34a/6],
[34b/6], [34b/6], [39b/2]

b.+ler [33a/4]

b.+leri [37b/1-2]

Mışır b.+si [33a/7]

beglik (T.): Hükûmet.

b.+ler [30b/5]

beher (Far.): Her.

b. [44b/3]

behmān (Far.): Falan, filanca.

b. [32b/12]

behrām (Far.): Acem pehlivanlarından
birini adı.

b. [11a/1], [11a/4], [32b/16]

beḳā (Ar.): Devam, evvelki hal üzerine
kalmak, bakilik.

b.+ya [17a/7], [47b/16], [67a/7]

dār-ı b.ya [67b/10]

bekrī (Ar.): Çok içki içen.

B.+lerdür [58a/14]

belā (Ar.): Gam, keder, musibet.

b. [21b/1], [62b/2]

belādır (Far.): Altın, gümüş, elmas, yakut, zümrüt gibi süs eşyası.

b. [10b/8]

belāğat (Ar.): İyi, güzel, pürüzsüz söz söyleme.

b. [60b/4]

belki (Far.): İhtimal, umulur, olabilir, hatta.

b. [11b/8], [19a/8], [20a/10], [21a/10], [36a/17], [54b/12], [61a/1], [63a/9], [67a/15]

belli (T.): Belli olan.

adı b. [52b/6]

belür- (T.): Önce belli veya görünür olmayan bir şey ortaya çıkmak, tezahür etmek.

b.-e [39a/5]

ben (T.): Tekil birinci kişi.

b.+im [13a/2], [13a/3], [67a/10]

b.+i [28a/12]

b. [28b/12]

b.+üm [31a/17]

b.+den sonra [67a/11]

b.+im [(N2) 10b/7]

bende (Far.): Kul, köle.

b.+leri [35b/15], [31a/11]

b.+lerin [2b/3], [20b/3], [34a/9-10]

b.+lerinden [15a/3]

b.+lerine [67a/9]

b.+lerinin [51a/13]

b.+sin [5a/11]

benī (Ar.): Oğullar.

b. [40b/12]

benī ādem (Ar.+Ar.): İnsanlar, Ademoğulları.

b. [1b/7], [42a/12], [42a/16]

berāt (Ar.): Rütbe, nişan ve imtiyaz verildiğini bildiren ferman.

b. [25b/13]

b.+lerinde [27b/1]

b.-ile [27b/7]

berden: Sözcüğün anlamı bulunamamıştır.

b. [19b/11]

beriyye (Ar.): Halk, insanlar, yaratık.

b. [40b/13], [41a/14], [41a/14]

ber-murād (Far.+Ar.): Arzusuna kavuşan, dileğine eren.

b. [20a/4]

ber (Far.): Üzere.

b. [3a/12]

berr (Ar.): Kara, kıta.

b. [12a/17]

berü (T.): “-den bu yana” anlamında edat.

gelelden b. [13b/2-3]

b. [40a/2]

beş (T.): Beş.

b. [4b/1], [4b/4], [4b/8], [8a/6],
[13b/10], [13b/14], [21b/17], [24b/8],
[30b/17], [36a/9], [36b/8], [36b/9],
[38a/11], [38a/13], [38b/4]

b.+er [11a/13]

beş [(N2) 10b/10]

Beş biy: Beş bin.

beş biy [16a/1]

Beş yüz: Beş yüz.

beş yüz [27b/3], [27b/4], [56b/5],
[59b/2]

beşâret (Ar.): Müjde, muştu.

b. [34a/11], [62b/10]

beşerî (Ar.): İnsana mensup, insani.

b. [51a/7]

beşinci (T.+T.): Bir şeyin beşinci
sirasında olan.

b. [56b/5], [59b/2]

beyâbân (Far.): Kır, çöl.

b.+dur [44a/16]

beyân (Ar.): Anlatma, açıklama,
bildirme.

b. eder [2a/12], [2a/13], [2a/16],
[2a/17], [2b/1], [2b/2], [2b/3], [2b/3],
[2b/4], [2b/6], [2b/7], [2b/11], [2b/13],
[2b/14], [7b/2], [7b/14-15], [14b/11],
[23b/11], [27a/6], [31b/12], [46b/16],
[47a/4], [54b/16]

b. buyudılar [12a/8]

b.+ındadur [24a/7], [37b/11]

b. olunur [27a/7], [46b/16],
[55b/2-3], [55b/6]

b.+dur [55a/7]

b. edüp [55a/9]

b. olınup [55a/11]

b. olunmuşdur [60b/2-3]

beyân+ı [(N2) 11a/1]

beyâz (Ar.): Ak.

b. [49a/12], [50a/5], [50a/7]

beytü'l-māl (Ar.+Ar.): Maliye hazinesi.

b. éde [27b/5]

bırağ- (T.): Bırakmak.

b.-up [37b/2], [38a/4-5], [54a/12]

bî-‘add (Far.+Ar.): Sayısız.

şenâ-yı b. [1b/2]

bī-cehet (Far.+Ar.): Yönsüz.

b. [6b/7]

bid'at (Ar.): Sonradan meydana çıkan şey.

b.+ler [36b/14]

bi-emrullah (Ar.): Allah'ın emriyle.

b. [44b/3], [49a/2]

b. [(N2) 13b/4]

bi-ez'zarūrī (Ar.): Zorunlu olarak.

b. [7b/13]

bī-günāh (Far.+Far.): Günahsız.

b. [39a/16]

bī-ḥadd (Far.+Ar.): Sınırsız, pek çok.

ḥamd-i b. [1b/2]

bī-iznillah (Ar.) Allah'ın izniyle.

b. [2a/9], [4a/6], [4a/8], [4b/17], [6a/17], [10b/17], [23b/2], [37b/5], [42a/5], [45b/1], [62b/11]

b. [(N2) 13b/14]

bī-izn-i te'āla (Ar.): Allah'ın izniyle.

b. [(N2) 13b/1]

bī-vefā (Far.+Ar.): Vefasız.

b. [(N2) 12a/1]

biḳā (Ar.): Ülkeler.

b. [38a/6]

bil- (T.): Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

b.-digin [67b/12]

b.-dim [67b/2]

b.-dügümüz [16a/5]

b.-e [11b/3], [27b/2], [53b/10]

b.-esin kim [55b/17]

b.-iñ [29a/1]

b.-medin [23a/8]

b.-memişlerdür [58a/3]

b.-meye [38b/11]

b.-meyüp [14a/13]

b.-mez [44a/10], [56a/4], [56a/7], [56a/10], [56a/13], [56a/14], [56a/15], [56b/10], [56b/11], [56b/12], [56b/12]

b.-mezem [35b/3]

b.-mezler [14b/3], [42b/16], [56a/3], [56b/14]

b.-üp [12a/9], [57b/2], [59b/15], [63a/17], [64b/13], [65b/14], [66a/6], [66b/13]

b.-ür [11a/12], [15a/13], [18b/4], [23b/16], [31a/15], [31a/15], [31a/15], [47b/14], [56a/3], [56a/4], [56a/5], [56a/5], [56a/6], [56a/6], [56a/6], [56a/6], [56a/7], [56a/10], [56b/4], [56b/10], [56b/10], [56b/11], [56b/11], [58a/6], [58a/7]

b.-ür yokdur [58a/7]

b.-ürler [56a/13], [67a/2]

b.-ürler mi [28b/10]

b.-ürlerdi [28b/12]

bil-mez [(N2) 11a/10]

bil-ür [(N2) 11a/9]

bi'l-cümle (Ar.): Hep, bütün, toplam.

b. [16b/6], [22b/6], [31a/7],
[47a/10]

b.+ten [57b/17]

bilād (Ar.): Memleketler, şehirler,
kasabalar.

b.-ı erba'aya [25a/5]

bile (T.): Birlikte

b. [29a/16]

b. [(N2) 13b/2]

bildir- (T.): Herhangi bir şeyi haber
vermek.

b.-ir [7b/2], [7b/4]

bildür- (T.): Herhangi bir şeyi haber
vermek.

b.-di [12a/10]

b.-meyüp [12b/15]

b.-dügini [18a/17]

b.-mek lazım [18a/17]

b.-meyeler [38b/11-12]

bi'l-fi'il (Ar.): Gerçekten.

b. [31a/17]

bilin- (T.): Anlaşılmak, öğrenilmek.

b.-meye [33b/9]

b.-memiş [55a/8]

bilüğe: Sözcüğün anlamı bulunamamıştır.

b.+ler [41a/16]

bin- (T.): Yüksek bir şeyin veya bir
hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını
sallandırarak oturmak.

katıra b.-meye [25b/17]

katıra b.-eler [26a/1]

ayğırdan gayrı ata b.-meyeler
[26a/2]

biñ (T.): Bin.

b. [26b/4], [34a/5], [39a/11],
[39b/7]

b.+de bir [63a/9]

Biñ altmış: Bin atmış.

b. [39b/10]

Biñ kırk altı: Bin kırk altı.

b. [59a/12-13]

binā (Ar.): 1) Yapı, 2) Yapma, kurma.

b.+sı [6a/1]

b. eden [11a/5]

b. éde [16b/17]

b. édeler [38a/14]

b. olına [41a/11]

b. olup [41b/1]

b. olınan [53a/16]

b.+lar [9b/3], [53a/12-13]

b. olduğuna [(N2) 8b/14-15]

bī-nihāyet (Far.+Ar.): Sonsuz.

b. [13a/8]

bī-rahm (Far.+Ar.): Merhametsiz.

b. [14a/1]

bir: Bir.

b. [2a/3], [4a/1], [4a/2], [4a/6], [4a/10], [4a/13], [4b/8], [4b/8], [5b/8], [5b/8], [5b/17], [6a/8], [6a/5], [6a/9], [6b/1], [6b/3], [6b/4], [6b/7], [7a/5], [7a/7], [7a/15], [7b/14], [7b/7], [7b/8], [7b/9], [7b/10], [8a/5], [8b/1], [8b/3], [8b/9], [8b/9], [8b/10], [8b/15], [8b/16], [9a/4], [9a/6], [9a/7], [9a/11], [9b/13], [10a/7], [10a/11], [10a/12], [10b/2], [10b/3], [10b/5], [10b/9], [11a/1], [11a/9], [11a/13], [11b/3], [11b/7], [11b/11], [11a/11], [12b/2], [12b/5], [12b/6], [12b/11], [14a/3], [14a/11], [14a/15], [14b/7], [14b/8], [14b/14], [15a/5], [15a/6], [15b/11], [15b/12], [15b/13], [15b/14], [15b/15], [16a/6], [16b/2], [16b/6], [16b/9], [16b/10], [16b/11], [16b/16], [17a/9], [17a/12], [17a/14], [17b/2], [17b/2], [18a/17], [21b/1], [21b/5], [21b/5], [21b/6], [21b/6], [21b/13], [21b/14], [22a/3], [22a/5], [22a/13], [22a/13], [22a/16], [22b/1], [22b/14], [22b/17], [23a/1], [23a/14], [23a/17], [23b/2], [23b/3], [23b/4],

[23b/4], [23b/9], [23b/11], [23b/16], [23b/16], [23b/16], [24a/13], [24a/159], [24b/1], [24b/4], [24b/5], [24b/7], [24b/14], [25b/5], [25b/13], [25b/14], [25b/15], [26a/1], [26a/8], [26b/2], [27b/9], [27b/11], [27b/17], [28a/2], [28a/5], [28a/13], [28b/1], [28b/5], [28b/6], [28b/8], [29b/3], [29b/1], [29b/1], [29b/5], [29b/7], [29b/8], [29b/11], [29b/13], [30a/3], [30a/9], [30a/14], [30a/14], [30a/16], [30a/16], [30a/17], [30b/4], [30b/8], [30b/10], [30a/17], [30b/4], [30b/8], [30b/10], [31a/6], [31a/7], [31a/18], [32a/7], [32a/11], [32a/9], [32a/13], [32b/8], [32b/13], [33a/10], [33a/15], [33b/2], [33b/5], [33b/7], [34b/6], [34b/7], [34b/8], [34b/9], [35a/2], [35a/6], [35a/12], [35b/1], [35a/10], [35b/11], [35b/17], [36a/3], [36b/15], [37a/2], [37a/2], [37a/15], [37b/12], [38a/9], [38a/10], [38a/14], [38b/1], [39a/1], [39a/2], [39a/3], [39a/7], [39a/8], [39b/5], [39b/8], [39b/11], [39b/14], [40a/1], [40a/4], [40a/8], [40b/1], [40b/6], [40b/6], [40b/11], [40b/17], [41a/1], [41a/2], [41a/3], [41a/6], [41a/9], [41a/9], [41a/9], [41a/11], [41a/12], [41a/13], [41a/17], [41b/1], [41b/4], [41b/66], [41b/14], [42a/5], [42a/7], [42a/13], [42b/4], [42b/7], [42b/12], [42b/12], [42b/13], [42b/13], [43a/14], [43a/14], [43a/16], [43b/2], [44a/13], [44b/2], [44a/5],

[44b/6], [45a/10], [45b/17], [46b/1], [46b/9], [46b/10], [47a/16], [48a/15], [49a/3], [49a/13], [49a/1], [50b/4], [51a/16], [51b/1], [51b/5], [51b/6], [51b/8], [52a/8], [52a/10], [52a/13], [52a/15], [52a/17], [52b/3], [52b/6], [52b/7], [52b/8], [53a/2], [53a/6], [53a/7], [53a/12], [53b/7], [53b/8], [53b/10], [53b/17], [54a/1], [54a/4], [54a/17], [54b/1], [54a/4], [54a/17], [54b/1], [54b/4], [54b/17], [55a/4], [55a/14], [55a/10], [55a/10], [55b/11], [57a/7], [57a/9], [58a/1], [58a/1], [58a/1], [58b/17], [59a/17], [59a/17], [61a/9], [61b/8], [61b/10], [61b/11], [62a/7], [62a/7], [62a/15], [62b/16], [62b/16], [62b/16], [62b/17], [63a/1], [63a/19], [63a/9], [63a/15], [64b/7], [64b/12], [66a/2], [66b/5], [67b/12]

b.+i [4a/14], [4a/15], [4a/15], [4a/16], [4a/16], [4b/1], [4b/2], [4b/4], [4b/7], [6a/7], [7a/1], [7a/2], [7a/2], [7a/2], [7a/2], [8a/2], [8a/3], [8a/3], [8a/3], [9b/4], [9b/4], [9b/8], [, [9b/17], [11a/17], [11a/17], [14a/13], [15a/7], [15a/8], [15a/10], [15a/10], [15a/11], [15b/1], [21b/15], [22a/14], [23b/13], [24a/8], [24a/8], [24a/9], [24a/9], [25b/10], [25b/10], [30b/4], [30b/14], [30b/14], [30b/16], [30b/17], [30b/17], [35a/11], [35a/14], [37a/16], [37a/16], [37b/5], [41b/17], [42a/1], [42b/5], [50a/2], [50a/2], [50a/2], [50b/6], [50b/3],

[50b/15], [50b/16], [55b/11], [55b/15], [57a/5], [57a/6], [58a/2], [58a/9], [62a/13], [63a/4], [63a/4], [65a/10], [66b/13]

b.+isi [4a/14], [6a/6], [7a/5], [9b/9], [14b/13], [33a/10], [58a/16]

b.+in [9a/14], [18b/12]

b.+ini [10a/14], [45a/14], [45a/14]

b.+ine [12b/2], [17a/16], [18a/17], [62b/16], [62b/17]

b.+inde [10a/3], [10a/3]

b.+er [13a/15], [34a/16]

b. [(N2) 10b/15], [(N2) 10b/16], [(N2) 11a/9], [(N2) 11b/4], [(N2) 13b/1], [(N2) 13b/11], [(N2) 13b/12], [(N2) 13b/15], [(N2) 13b/15], [(N2) 13b/16], [(N2) 13b/17], [(N2) 13b/3], [(N2) 14a/10], [(N2) 14a/12], [(N2) 14a/16], [(N2) 14a/4], [(N2) 14a/6], [(N2) 14a/7], [(N2) 8b/16], [(N2) 8b/17], [(N2)13b/5]

b.+i [(N2) 13b/6], [(N2) 13b/6], [(N2) 13b/7], [(N2) 13b/10], [(N2) 14a/2]i [(N2) 14a/2], [(N2) 14a/14]

birinci (T.+T.): Bir şeyin birinci sırasında olan.

b. [36a/5], [58a/5]

bir hayli (T.+Far.): Epey, çok, hayli, oldukça

b. [(N2)13b/4]

birbiri (T.): Karşılıklı olarak bir diğeri.

b.+ne [10a/4], [10a/11], [11b/13],
[15a/17], [15b/17]

b.+yle [15a/16], [26a/4], [41b/17]

b.+lerine [16b/9], [37b/8]

b.+leriyle [60a/13]

b.+yle [(N2) 13b/1]

birkaç (T.): Çok olmayan, az sayıda, az.

b. [11b/4], [34b/5]

birle (T.): İle.

b. [2a/10], [37a/8], [48a/3],
[48a/4], [57a/14], [63b/11], [67b/14],
[67b/15], [67b/16]

biş- (T.): Pişmek.

b.-miş şey [42a/17]

biz (T.): Çokluk birinci kişi.

b. [12a/12], [21b/2]

b.+dendür [13a/5]

b.+im [16a/15], [28b/10], [31a/4],
[44b/2], [59b/14]

borç (Soğ.): Birine karşı bir şeyi yerine
getirme yükümlülüğü, vecibe.

b.+ı edā olunur [23a/3]

boy (T.): Bir şeyin tabanı ile en yüksek
noktası arasındaki uzaklık.

b.+ı [42a/15], [45a/15]

tā b.+ınca [45a/13]

boy (T.): Bir aşiretin kollarından her biri.

b. beglerinden [39a/6]

bozıl- (T.): Bozulmak.

nizām b.-up [26a/3]

tertīb b.-maya [28a/5]

b.-a [33b/10]

Gürcistān b.-up [38b/2]

nizām b.-a [46a/3]

böyle (T.): Bu yolda, bu biçimde, hakeza.

b. [7a/16], [17b/2], [24b/9],
[25a/15], [29a/13], [34b/7], [43b/1],
[48b/14], [48b/17], [58b/13]

bu (T.): Bu.

b. [1b/10], [3a/12], [3b/17],
[4a/17], [4b/5], [5a/16], [6a/15], [7a/16],
[7b/3], [8a/15], [10a/7], [11a/4], [11b/5],
[11b/9], [12a/10], [12a/15], [12b/9],
[12b/11], [13a/2], [13a/6], [13a/15],
[13b/9], [14b/1], [14b/2], [14b/14],
[15b/9], [15b/13], [16b/7], [16b/13],
[16b/15], [17a/13], [17b/2], [17b/13],
[18a/15], [18a/15], [18a/15], [18b/4],
[20a/12], [20b/7], [22a/6], [22a/12],
[22a/15], [22b/2], [23b/7], [26a/9],
[26a/15], [26a/17], [26b/13], [26b/17],
[27a/4], [27a/10], [27a/15], [28a/12],
[28b/6], [29b/7], [29b/15], [30a/16],
[30b/3], [30b/13], [31a/2], [31a/14],
[31a/15], [31b/2], [31b/3], [31b/11],
[32a/2], [32a/6], [33b/5], [33b/11],

[34b/1], [34b/7], [35a/7], [35a/9], [35b/8],
 [36b/10], [36b/12], [36b/14], [36b/16],
 [37a/4], [37a/5], [37a/10], [38b/3],
 [38b/17], [39a/4], [44a/5], [44b/4],
 [45b/10], [46a/1], [44b/14], [48b/6],
 [48b/12], b/16], [50a/1], [50a/10], [5a/11],
 [51a/11], [52a/5], [53a/12], [53a/16],
 [53b/10], [54a/3], [54a/7], [55b/5],
 [55b/6], [56b/12], [56b/14], [57b/11],
 [62b/5], [62b/9], [63a/8], [63a/15],
 [63b/17], [64a/12], [64a/17], [64b/3],
 [64b/14], [67a/2], [67a/9], [67b/14],
 [68a/1]

b.+dur [3a/1], [11b/17], [16a/17],
 [19b/1], [20b/5], [30b/13], [31a/16],
 [37a/1], [40a/17], [44b/6], [55a/7]

b.+ndan [3a/2], [21a/2], [26a/2],
 [44b/2], [67b/14]

b.+nı [16b/16], [27b/14]

b.+nuş [24a/15], [31a/10], [50a/6],
 [51a/4], [55a/5]

b.+nıñla [27b/13]

b.+nuşla [31b/11]

bu [(N2) 9a/2], [(N2) 9a/6], [(N2)
 10b/2], [(N2) 10b/2], [(N2) 10b/4], [(N2)
 10b/6], [(N2) 10b/12], [(N2) 11b/3], [(N2)
 11b/9], [(N2) 11b/14], [(N2) 11b/15],
 [(N2) 11b/19], bu [(N2) 13b/12], [(N2)
 14a/7], [(N2) 14a/17]

b.+na [(N2) 13b/8]

b.+dur [(N2) 9a/6], [(N2) 10b/2]

b-nı [(N2) 13b/8]

b-nuş [(N2) 14a/11]

buçuk (T.): Yarım.

bir b. [35a/6], [44b/2]

budalā (Ar.): Akılsız, bön bön kimseler.

b.-yı mecāzīyyendürler [56a/15]

b.+dan [57b/8]

buğ(u)z (Ar.): Kin, nefret, sevmeme.

b. éderler [58a/14-15]

buğday (T.): Bugday.

b. yedürdi [19b/3]

arpa buğday:

arpa b. [43a/4]

bugün (T.): İçinde bulunulan gün.

b. [61b/15]

bul- (T.): Bir şeyi elde etmek.

b.-a [5a/2], [8b/6], [14b/8],
 [17a/8], [25a/4], [26b/17], [30a/4],
 [44b/13], [46b/8], [52a/9], [52b/10],
 [52b/17], [54a/7], [54a/13], [54b/2],
 [54b/6], [55b/1]

b.-alar [25a/2], [50b/6]

b.-anlar [22b/7]

b.-amaz [18a/4]

b.-dı [14a/15], [19b/9], [61b/3]

b.-duğun [67b/3]

b.-duğunu [44b/1]

b.-duktan sonra [48b/13]

b.-dum [67b/3]

b.-mağa [60a/15]

b.-maz [50b/14]

b.-mişdur [55b/13]

b.-unca [37a/7], [47a/9]

b.-up [4b/7], [18a/13],[22a/2],
[20a/10], [22b/5], [27b/8], [28b/4],
[29a/8], [29b/11], [30a/1], [47a/6],
[51a/11], [51b/7], [52b/16], [55a/13],
[57a/15], [65a/14], [65b/8]

b.-updı [49b/5]

b.-urlar [65a/10]

b.-ursa [18b/5]

î tibâr bulalar [(N2) 14a/6]

bul-up [(N2) 10b/8]

bular (T.+T.): Bunlar.

b. [58b/9]

b.+dan [58a/8]

buln- (T.): Bulma işine konu olmak.

b.-a [10b/2], [13a/16], [14a/8],
[22b/16], [23b/8], [26a/13], [26a/15],
[30b/12], [32b/13], [33a/1], [39a/1],
[39a/2]

b.-up [10b/6], [33a/5], [52a/5]

b.-ur [54b/9], [56a/8], [56b/9]

b.-ursa [30a/11]

bulun- (T.): Bulma işine konu olmak.

b.-madı [3b/14]

b.-maya [10b/2], [32b/8]

b.-maz [18a/15]

b.-maz ise [10b/16]

bulun-a [(N2) 8b/2], [(N2) 8b/13],
[(N2) 8b/14], [(N2) 8b/15], [(N2) 8b/16],
[(N2) 8b/17], [(N2) 9a/1], [(N2) 11b/6]

b.-maya [(N2) 9a/5]

b.-sa [(N2) 11a/16]

b.-sa [(N2) 11a/7]

buñâr (T.): Pınar.

b. [38a/10]

bunlar (T.+T.): Bu zamirinin çokluk biçimi.

b. [7a/8], [18a/9], [20b/16],
[24a/5], [9a/12], [42b/10], [45a/12],
[45a/16], [49a/17], [49b/14], [56a/9],
[56a/15], [56b/1], [56b/4], [57a/2],
[57a/4], [57b/3], [57b/17], [58a/10],
[58a/12], [58a/14], [58b/12], [58b/14],
[58b/16], [59a/1], [59a/6], [59b/2],
[59b/2], [59b/12], [59b/15], [60a/7],
[60a/16], [60b/3], [60b/4], [60b/7],
[61b/17], [62a/2], [62b/3], [64a/15],
[65a/7], [65a/9]

b.+a [56b/2], [57a/9], [57b/6]

b.+da [43a/4], [56b/1], [56b/9],
[57b/12], [58a/6], [68a/11], [69b/4],
[60b/13], [61a/4-5]

b.+dan [4a/11], [4b/1], [6a/3],
[8a/4], [8a/6], [9a/17], [9b/2], [9b/3],
[9b/5], [18a/10], [59a/4], [60a/5], [67a/5]

b.+dur [11b/1-2], [42b/2], [59b/14]

b.+ıñ [5b/13], [6a/6], [7a/4],
[7a/6], [8a/2], [14a/9-10], [14b/13],
[28b/10], [30b/16], [35a/10], [35b/5],
[40a/11], [40b/2], [42a/11], [42b/16],
[45a/15], [45b/9], [45b/13], [57b/15],
[60a/2]

b. [(N2) 11b/5]

b. [(N2) 11a/7], [(N2) 11a/16],
[(N2) 11b/18]

b. [(N2) 10b/15], [(N2) 11a/2],
[(N2) 11a/6], [(N2) 11a/15], [(N2) 11b/15]

burda (T.): Bu yerde.

b. [61b/10]

buyur- (T.): 1) Bir şeyin yapılmasını veya
yapılmamasını kesin olarak söylemek,
emretmek; 2) Yapmak, etmek, eylemek.

b.-dı [3a/14], [17b/11], [19b/8]

b.-dılar [12a/8]

b.-dılar [67a/9]

b.-ılup [19a/6]

b.mayasız [22a/16]

b.-mışdur [14b/10], [65a/3]

b.-sañuz [35b/1]

b.-up [1b/4], [1b/5]

b.-ur [14b/8], [18a/3], [31a/5],
[36b/4], [55b/8], [56b/17], [61a/14],
[61a/15]

b.-ur [(N2) 8b/2]

bülend (Far.) Yüce, ulu.

b. [24b/16], [54b/2]

bünüvvet (Ar.): Oğulluk, evlatlık.

ķuvvet-i b.-ile [12a/7]

bünyād (Far.): Yapı, bina.

b. ède [5b/17], [10a/6]

b. èdeler [(N2) 9a/3-4]

bürāder (Far.): Erkek kardeş.

b.+ler [15a/9], [15b/13-14]

üç. b. [15a/15]

dört b.+ıñ [15b/17]

b.+i [16a/10]

b.+iniñ [17a/6]

b.+ine [21b/10]

b.+ini [21b/17]

b.+inüñ [22a/10]

b.+iñiz [22a/14]

b.+i ile [37a/17]

b.+i [(N2) 14a/9]

b.+ler [(N2) 13b/5]

b.+lerinin [(N2) 13a/19]

c.+i [38a/1]

b.+lerinin [(N2) 13b/10]

ğarb c.+inde [40a/13]

büyük (T.): Boyutları, benzerlerinden daha fazla olan, küçük karşıtı

cāriye (Ar.): Para ile satın alınan halayık, hizmetçi kız.

b. [13a/7], [35a/12], [40a/16]

c. [22a/5]

b.+leri [15b/1]

c.+ler [23a/17], [23a/17]

b.+i [26a/7]

c.+den [40a/8], [40a/13]

b.+ini [40a/11]

c. [(N2) 14a/11]

C

c.+ler [(N2) 14a/10]

cāhil (Ar.): Bilimsiz, bilgisiz.

c.+ye [(N2) 14a/11]

c.+i [23a/8]

cāvidānī (Far.): Daimi kalacak olan, sonrasız, ebedi, bengi.

c. [23a/17], [24a/14], [52a/10]

c. [47a/9]

c.+i [58a/9]

cā'iz (Ar.): İşlenilmesine cevaz olan; olabilir, olur.

cāzim (Ar.): Cezm eden, karar veren.

c. degildür [23a/9], [23a/10], [61a/4], [65a/5-6]

c.+e [48a/12-13]

c.+dür [55a/8-9]

ceberūt (Ar.): Aşırı büyüklük, pek ziyade küfür.

cā'ize (Ar.): Hediye, bahşiş, armağan.

'ālem-i c.+a [65a/16]

c. [26b/7], [59b/7]

c.+a [65a/17]

cāmi' (Ar.): Cem edeni derleyeni toplayan.

cebr (Ar.): Zor, zorlama.

c. -i şifāt [47b/5]

c.+e [21a/4]

c.+dür [63a/6]

c.+en [17b/8]

c.' [(N2) 8b/13], [(N2) 8b/16]

cedd (Ar.): Dede, büyük baba, ananın veya babanın babası.

cānib (Ar.): Taraf, cihet, yan.

c.-i Sultān Süleymān [5b/17]

c.+de [35a/4]

cedvel (Ar.): Çizelge, liste.

c.-i kebirden [1b/17-1-2a/1]

taḫsīmāt-ı c. birle [2a/10]
 c.+de [5b/3], [7a/16], [8b/1],
 [8b/2], [25a/17], [26a/17], [35a/5]
 c.+deki [8a/15-16]
 silsile-i c.+iḡ [10b/11]
 c. [10b/15], [10b/17], [13a/17],
 [31b/11]
 c.+ine [12b/4]
 c.+inde [16a/17], [27a/1]
 c.+e [31b/2]
 ḫāne-i c. [34a/10]
 c.-i nā'ibde [36b/1]
 c.-i kebīrde [36b/2]
 c.-i kebīre [37a/6]
 c.+de [(N2) 9a/7], [(N2) 10b/14],
 [(N2) 10b/15], [(N2) 11a/3], [(N2) 11a/7]
 c.+e [(N2) 10b/14]
 c.+inde [(N2) 11a/16]

cefā (Ar.): Eziyet, incitme.

c. [28a/9]

cehān (Far.): Dünya.

c. [48b/5]

cehet (Ar.)¹⁷⁶: Yön, taraf.

c. [49b/14], [54b/10], [54b/11],
 [60b/7], [60b/11]

c.+den [61b/1]

cehl (Ar.): Bilmezlik.

c.+ine [26b/9]

celāl (Ar.): Büyüklük, ululuk.

mazhar-ı c.+dür [57b/4], [62a/2]

c. [60a/3]

esmā-yı şifāt-ı c.+e [62a/6]

celī (Ar.): Aşıkâr, meydanda.

sırr-ı c.+de [47a/4]

celle celālū (Ar.+Ar.): “Şanı yüce olsun”
 anlamında bir söz.

c. [(N2) 8b/1]

cem´ (Ar.): Toplama, yığma.

c. edeler [53b/5]

c. edüp [52b/15]

c. itdürmeyeler [21a/16]

c. itmeğe [27b/2]

c. olaydı [63a/5]

c. olmaz [63a/4]

c. olsa [62a/7]

c. olup [13a/8], [15a/15], [28a/17],
 [45b/8], [53a/9]

c. olur [35a/12]

c.-i ´ asker [46a/15]

¹⁷⁶ Metinde “cihet” sözcüğü “cehet” biçiminde harekelenmiştir.

- c.-i ḥazīneye [27b/5]
c.-i riyāsetdür [64a/13]
c.-i umūr [24a/5]
- cemā'at (Ar.):** İnsan topluluğu.
c. [20b/4]
c.-i müslimīn [30a/5]
- cemāl (Ar.):** Yüz güzelliği.
c. [38b/15]
c.+e [62a/6]
tecellī-yi c.+den [65b/1]
- cemī' (Ar.):** Cümle, hep, bütün.
c. [58b/8]
- cemī'a (Ar.):** Bütün, hep.
c. [(N2) 8b/5]
- cemī'an (Ar.):** Hep, bütün, tekmil.
c. [9a/10]
- cem'ıyyet (Ar.):** Topluluk.
c. [44a/12], [63b/14]
c.+i [48a/13]
c.+leri [59a/16]
c.+den [63b/17]
- cenāb-ı ḥaḫḫ (Ar.+Ar.):** Allah.
c.+a [17b/13], [19b/10]
- ceng (Far.):** Savaş, vuruşma.
c. [60a/11]
c. edecek maḥal(1)de iken [37a/11]
- c. edeler [5b/10], [26a/4], [32a/17], [33b/14]
c. édüp [6b/8], [32a/2]
c. itmek [21b/14]
c. olup [37b/4]
c.+de iken [32a/17]
c.+ler [40b/9]
c. [(N2) 13b/6]
c. édüp [(N2) 13b/2]
- cennet (Ar.):** Uçmak.
c.+de [19b/2]
c.+den [19b/5], [53a/11]
c. [(N2) 11b/11]
- cenūb (Ar.):** Güney.
c.+dan [42b/16]
- cenūbī (Ar.):** Cenuba mensup, cenupla ilgili.
c.+den [42b/2]
- cerī (Ar.):** Cesur, yiğit, gözü pek, yürekli.
c. [24a/2]
- cerrār (Ar.):** Dilenci.
c. [14a/14]
- cevāb (Ar.):** Sorulan soruya verilen karşılık.
c. [3a/1], [11b/17], [36b/17], [55a/7], [61a/13], [61a/15]
c. vereler [19a/13]

c. vere [22a/6]
 c.+ında [22a/17]
 c.-i şāfi çıkarup [24a/11]
 c. éde [29a/15-16]
 c. [(N2) 9a/6]

cevr (Ar.): Haksızlık, cefa, eziyet, zulüm.
 c. göstere [8b/12]
 c.+i çekeler [35b/8]

cezā (Ar.): Ceza, karşılık, azap.
 c.+sın bula [14b/8]

cimā⁶ (Ar.): Çiftleşme.
 c.+a [24a/17]
 c. éderler [42b/6]
 c. [(N2) 11a/14], [(N2) 11a/18]

cin (Ar.): Gözle görünmez, latif cisimlerden ibaret bir yaratık.
 c. [46a/7]
 t̄ā'ife -i c.+den [46a/14-15]

cinnī (Ar.): Ecinli, bir cin.
 c.+den [46a/9]

cism (Ar.): Beden, gövde.
 c.+den [11b/17]

cövmerd (Far.): Cömert.
 c. [14a/2]

cülūs (Ar.): Tahta çıkma.
 c. itdi [3a/7]

ķable'l- c.-i es'saltanat-ı hacca [4b/2]
 c. itdüreler [4b/15], [34a/4]
 c. éde [6a/4], [15b/16]
 c. itmeyeler [40a/10]

cümel (Ar.): Harflerin sayı kıymetine göre ölçülmesi, hesaplanması.
 ķāf-i c.-i kebirde [36a/8]

cümle (Ar.): Bütün, hep.
 c.+si [4a/12], [6a/3], [26a/15], [42a/7], [43a/4]
 c.+sini [5b/6], [5b/16], [13a/10], [17b/6], [29b/1]
 c. [17b/9], [18b/1], [21a/14], [27a/12], [35a/12], [43b/7], [43b/15], [44b/12], [45a/3], [45b/8], [45b/14], [53b/12], [62b/15], [63a/6]

cürm (Ar.): Suç.
 c.+i [19b/6]

Ç

cāh (Far.): Kuyu, çukur.
 ç.-i bedende [65b/16]
 ç.-i bedenden [66a/1]

catla- (T.): Parçaları ayrılıp dağılmayacak bir biçimde yarılmak.
 ç.-ya [38a/16]

çek- (T.): Çekmek.

‘asker ç.üp [5b/10], [15b/15],
[21b/16-17], [37a/17]

cevri ç.-eler [35b/8]

ç.-üp [63b/8]

el ç.-üp [48b/3]

elem ç.-e [10b/2]

izrâb ç.-mesünler [54b/14]

kal(i)blerini ç.-mişlerdür [58b/3]

kalbi ç.-mekdür [64a/7]

kanâ‘ate ç.-üp [37a/5]

kılıc ç.-meyeler [16b/9]

râz ç.-mek [22b/1]

semte ç.-üp [15a/14]

şer‘e ç.-di [12a/14]

zahmet ç.-üp [48b/3]

çık- (T.): 1) İçeriden dışarıya varmak,
gitmek, 2) Meydana gelmek.

ç.-a [32b/6], [32b/10], [34b/13],
[38a/14], [45b/5], [51b/6]

ç.-alar [22b/14], [45b/1]

ç.-dukdan sonra [45b/7]

ç.-mağ [34b/11]

ç.-maya [17a/7]

ç.-up [5b/11], [26b/2], [38a/10],
[40b/13]

sacağa çık-: Bir şehzadenin
Osmanlı sancağı olan bir vilayetin başına
geçirilmesi.

ç.-acak şehzadeleri [2a/15-16],
[14b/11]

sacağa ç.-alar [5b/9]

sacağa ç.-miş [2a/15], [14b/10]

yoldan çık-: Doğru yoldan
ayrılmak.

y. [57a/10]

çıkār- (T.): Birinin veya bir şeyin
çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep
olmak.

ç.-up [24a/1], [66a/1], [66b/9]

ç.-up [(N2) 8b/16]

seda çıkār-: Ses çıkarmak.

s. -ardı [37a/2]

çift (T.): Birbirini tamamlayan iki tekten
oluşan (nesnelere).

ç. olup [65b/4-5], [66a/11]

çig (T.): Pişmemiş veya az pişmiş.

ç. yerler [42b/15]

çok (T.): Sayı, nicelik, değer, güç, derece
vb. bakımından büyük ve aşırı olan, az
karşıtı.

ç. [9a/13], [15a/6], [15a/16],
[24b/11], [27a/11], [32b/4], [32b/10],
[34b/3], [35a/11], [35b/15], [36b/12],

[37b/14], [42b/9], [3b/2], [53b/5], [60a/8],
[63b/9], [63b/9], [63b/9], [64a/11],
[64a/12], [67a/17], [67b/1]

ç.+dur [43a/5], [44b/1]

çuğa (Far.): Çulha, ince pamuklu.

ç. geye [10b/6]

çün (Far.): Çünkü.

ç. [3a/13]

çünkü (Far.): Çünkü.

ç. [(N2) 14a/14]

D

dād (Far.): Adalet, doğruluk.

d. [38b/17], [61b/12]

d. [(N2) 8b/10]

dahı (T.): 1) Da, de; 2) Bile.

[1b/4], [1b/9], [1b/15], [3a/12],
[3a/16], [3b/3], [4b/4], [4b/15], [5a/5],
[5a/8], [5b/8], [6a/7], [6a/9], [6b/15],
[7a/17], [7b/3], [7b/14], [8b/5], [8b/15],
[8b/16], [9a/4], [9a/15], [9b/13], [9b/16],
[9a/17], [10a/14], [10b/16], [10b/17],
[11a/1], [11a/9], [11a/13], [11a/16],
[11b/5], [11b/8], [13a/3], [13a/4],
[13a/14], [13b/3], [14b/3], [14b/17],
[15a/9], [15a/11], [16b/1], [16b/16],
[17a/6], [18a/17], [18b/12], [19b/17],
[20a/1], [20b/73], [21a/11], [21a/15],
[21b/12], [21b/13], [22a/3], [22a/16],
[22b/14], [22b/17], [23a/10], [24b/1],

[25a/8], [25b/3], [25b/16], [25b/16],
[26a/5], [27a/14], [27a/16], [57b/5],
[27b/6], [27b/8], [27b/10], [27b/11],
[27b/17], [28a/5], [28b/1], [28b/3],
[28b/6], [29a/15], [29a/16], [29a/17],
[31a/14], [31b/11], [32a/3], [32b/11],
[33b/4], [33b/9], [34b/2], [34b/6],
[34b/16], [35a/3], [35a/9], [35a/13],
[35b/12], [36a/5], [36a/17], [36b/1],
[36b/15], [37a/14], [37b/12], [38a/2],
[38a/8], [38b/11], [39a/16], [39b/11],
[42a/9], [43a/6], [43b/8], [44a/11],
[45a/7], [45b/3], [46b/14], [48a/13],
[48b/8], [49a/4], [49a/77], [49a/7],
[49a/16], [49b/1], [49b/8], [50a/9],
[50a/11], [51a/16], [52a/5], [52a/8],
[52a/10], [52a/16], [52b/5], [53a/1],
[54a/4], [54b/1], [55a/15], [56b/4],
[56b/6], [56b/9], [56b/9], [56b/9], [57a/1],
[57a/6], [57a/7], [57a/9], [57b/10],
[58a/16], [61b/9], [61b/14], [62b/4],
[62b/6], [63b/3], [64b/3], [67b/3]

d. [(N2) 8b/8], [(N2) 8b/9], [(N2)
10b/7], [(N2) 11b/14], [(N2) 13b/7], [(N2)
13b/8], [(N2) 14a/7], [(N2) 14a/12]

dāhil (Ar.): İç, içeri, içinde, içine girmiş.

d. olsa [12a/2], [12b/5], [12b/6],
[12b/6-7]

d. [24a/12]

d. éde [40b/4]

d. itmek [61a/4]

d. [(N2) 11a/8], [(N2) 11a/10],
[(N2) 11a/15]

dā'im (Ar.): Devamlı, sürekli.

d. [12a/12], [12b/7], [18b/12],
[19b/6], [20a/1], [20a/15], [61b/2],
[63a/10]

dā'imā (Ar.): Her vakit.

d. [12a/13], [39a/13]

dā'ire (Ar.): Çember.

d.-yi sırrdan [48a/4-5], [66a/7-8]

d.-yi nef(i)s [65a/12]

d.+de [55b/11]

dāl (Ar.): Osmanlı alfabesinin onuncu harfi olup "ebced" hesabında dört sayısının karşılığıdır.

d. [6b/17], [8b/11], [9a/6],
[11a/17]

şāhib-i d.+dur [14b/13]

d.+dur [14b/14]

da'vā (Ar.): 1) Şikayetçi olarak mahkemeye başvurma; 2) Mesele.

d.-yī ulūhiyyet [19b/14-15]

d. [(N2) 13b/19]

da'vet (Ar.): Çağırma, çağrı.

d. [42a/10]

d. édüp [34a/1], [42a/2]

d. itdükde [51b/2]

d. itmegin [9b/14]

d. olunduğda [17a/5]

d.+de [10a/5]

d.+e [46a/8]

d.+i [42a/14]

d.+inde [20a/1]

d.-i İslāma [46a/6]

dè- (T.): Söylemek, söz söylemek.

d.-dükde [22a/16]

d.-dükleri [42b/4], [46b/3],
[53b/12], [54a/8], [54a/9]

d.-gümüz [63a/8-9]

d.-ler [3a/14], [3b/6], [16a/13],
[16a/14], [42b/5], [45a/8], [45b/13],
[46b/2], [49a/7], [51a/17], [52a/2],
[53b/9], [54a/3], [59b/4], [59b/7],
[65b/17]

d.-lerdi [3b/2]

d.-me [67b/2], [67b/3]

d.-mek [18a/15], [65a/3]

d.-mez [55a/10]

d.-se [62b/9]

d.-üp [13a/4], [22b/3], [35b/3],
[39b/6], [67b/10]

d.-ye [22a/13], [22a/15], [22a/17],
[23a/3], [23a/4], [23a/9], [23a/10],
[28b/9], [33b/7], [54b/6]

dede (T.): Dede.

benim atam d.+m [13a/2]

d.+ si [30b/17]

def^c (Ar.): Öteye itme, savma, savulma.

d. édüp [17b/3]

belā d.+ine [21b/1], [62b/2]

d. ola [39a/8]

bir kimesne d.+ine [62a/15]

ğazab d.+ine [62b/1]

ğuşa d.+ine [62b/3]

d. olup [(N2) 11b/12]

d.+i [(N2) 10b/12]

def^a (Ar.): Kere, kez.

bir d. [38a/8]

iki d. [41a/5]

def(i)n (Ar.): Gömme, gömülme.

d. éde [9a/11]

d. olınup [9b/12]

defter (Ar.): Dikilmiş kağıt mecmuası.

d. [35a/3]

d.+ine [36b/6]

degil (T.): Cümle içinde art arda kullanılan iki veya daha çok özneyi, tümleci, yüklemi, aralarından bazılarına olumsuzluk kavramı vererek birbirine bağlayan veya yüklemün olumsuz çekimini sağlayan kelime.

cā'iz d.+dür [23a/8], [28a/10], [61a/4], [65a/5-6]

d. [20a/9], [36b/12], [37b/13]

d. midür [22b/2]

d.+dür [5a/4], [12a/12], [13b/6], [18a/16], [18b/1], [18b/12], [19a/2], [20a/9], [27a/5], [29a/7], [37a/14], [38a/12], [42a/12], [42b/10], [45a/8], [45a/16], [45b/11], [46a/1], [47a/14], [47b/9], [53b/8], [54b/12], [57a/13], [59a/16], [60a/3], [61a/7], [61a/10], [62a/13], [62b/16], [63a/9], [64a/1], [64a/4]

d.+lerdür [42b/10-11], [42b/15], [46a/7], [56a/16]

d.+se [37a/11]

mümkün d.+dür [27a/3], [58b/14]

d. [(N2) 11b/4], [(N2) 14a/6]

d.+dür [(N2)11b/3]

degim (T.): Kadar, dek, denli.

d.+se [34b/14]

degin (T.): Kadar, dek, denli.

d. [7a/9], [10b/13], [12a/7]

d. [(N2) 14a/12]

d. [(N2) 14a/12]

degirmi (T.): Yuvarlak.

d. [(N2) 11a/13]

degme (T.): Her, her bir.

d. [29b/6], [29b/10]

dek (T.): Kadar, değin.

iki bin otuz beş yıla d. [2a/8]

temām oluncaya d. [

dem (Far.): An, vakit, zaman.

d.-i mirāc-ı şerīfden [46a/13]

d.+de [62b/16]

d.+i var [64b/12]

deḡli (T.): Kadar, denli.

ne d. [12b/1]

deḡlü (T.): Kadar, denli.

bu d. [12b/11]

d. [(N2) 10b/18], [(N2) 10b/8],

[(N2) 11b/3]

derdi-mend (Far.): Dert sahibi, dertli.

d.+leri [34b/1]

d. [34b/11]

d.+i [37a/10]

dere (T.): Genellikle yazın kuruyan küçük akarsu.

d.+den geçerken [16a/6]

d.+ler [38b/18]

gün toḡunmaz d.+dür [45b/17]

deri (T.): İnsan ve hayvan vücudunu kaplayan tüy, kıl veya pulla kaplı tabaka, cilt, ten.

d.+sin [33a/9]

d.+si [33b/5]

derr (Ar.): Kimse, kişi.

d. [64b/5]

ders-ḡāne (Ar.+Far.): Ders yeri, ders vermeye mahsus yer, sınıf.

d.+lerde [23a/11]

derūn (Far.): Gönül, kalp, yürek.

d.+ın [64b/6]

dervīş (Far.): Allah için alçakgönüllülüḡü ve fukaralıḡı kabul eden veya bir tarikata baḡlı bulunan kimse.

d. [10b/6], [54a/12], [64a/13]

d.+lik [16b/16]

d.+ler [53a/13]

d.+lik [(N2) 13b/17]

dervīş-ān (Far.+Far.): Dervīşler.

d. [52a/6]

d.+dan [53a/8-9]

dervīş-āne (Far.+Far.): Dervīş olana yakışacak şekilde.

d. [8b/6]

deryā (Far.): Deniz.

d.+dan [5b/10]

d. [15a/8], [32a/10], [32a/12], [37b/17]

d.+ya [38a/9]

d.-yı muḡīt [43b/8]

- d.+sını [45b/3]
- destür (Far.):** İzin, müsaade.
- d. [26a/1]
- devlet (Ar.):** Bir hükümet idaresinde teşkilatlandırılmış olan siyasi topluluk.
- d.+ine [14b/1]
- d.+e [20a/16]
- şâhib-i d.+lerine [35a/8]
- devlet-mend (Ar.+Far.):** Refah, saadet ve nimet sahibi, vezir ve müşir gibi büyük rütbe sahiplerine verilen bir ünvan.
- d. [46a/15]
- dev(i)r (Ar.):** Zaman, çağ.
- d.+e [2a/4], [6b/10], [6b/16], [7a/7], [7a/17], [7a/14], [10a/11], [15a/15], [15b/11]
- üçüncü d.+iñ [3b/11]
- d.+inde [5a/2], [7b/12], [8a/9], [8b/5], [8b/13], [10a/2], [10a/10], [11a/7], [11b/7], [14a/11], [17a/14-15], [23a/2], [23b/9], [34a/15], [38b/15], [38b/17], [40b/3], [51a/2], [52a/9], [52b/3]
- d. [6b/1], [31a/14], [33b/16], [54a/17], [59a/1]
- d.+i [7a/4], [7b/16], [55a/4]
- d.+iñ [7a/5], [36b/13]
- d.-i saltanat [10a/10]
- d.+den [10b/14]
- d.+ine [11a/10]
- d.+de [26b/5], [31a/1], [35b/10]
- d.-i ‘Ali [31a/13]
- d.-i zühâl [38b/8]
- d.+inde [(N2) 8b/4], [(N2) 8b/5], [(N2) 14a/6]
- d.+de [(N2) 13b/1], [(N2) 13b/5], [(N2) 13b/11], [(N2) 13b/15]
- devrân (Ar.):** Dünya, felek, zaman, talih.
- d. süre [25a/1]
- d.+ı [55a/5], [55a/6]
- deyü (T.):** Diye.
- d. [5b/3], [6a/8], [11b/2], [13a/6], [14b/9], [22b/10], [25b/6], [27a/10], [27a/13], [27b/14], [28b/14], [29a/4], [29a/17], [29b/14], [34b/3], [35a/8], [36a/4], [39b/7], [39b/11], [52a/13], [54b/14], [55b/2], [59a/15], [64b/2], [65a/2]
- d. [(N2) 13b/3]
- dırâz (Far.):** Uzun.
- d. [24b/5]
- diğer:** Başka, özge, öteki, öbür.
- d. [8b/1]
- dil (T.):** Lisan, zeban.
- Yunan d.+ince [16a/15]
- d.+dür [16a/17]

imrān d.+i [39a/1]

d. bilmezler [42b/6]

‘ālem d.+i [48b/6]

meşāyiḥ d.+ini [59b/15]

dil-güşā (Far.): Gönül açan, iç açan. Sözcük, metinde şarap türüne verilen bir ad olarak da kullanılmıştır

d. [21b/7]

d.+sı [52b/13]

d. [17b/1]

dillen- (T.): Onaylanmayan bazı davranışlar yüzünden hakkında dedikodu yapılmak, dile düşmek.

d.-e [50b/11]

dillerde destān ol-¹⁷⁷: Herkesçe konuşulur, ayıplanır kınanır duruma düşmek.

d.-a [7b/6]

dil-nüvāz (Far.): “Gönül okşayan” anlamına gelen bu sözcük metinde şarap türüne verilen bir ad olarak kullanılmıştır.

d. [17b/1]

dil-rubā (Far.): “Gönül kapan, gönül alan” anlamına gelen bu sözcük metinde bir şarap türünün adı ve kadın ismi olarak kullanılmıştır.

d. [17b/1]

dimāḡ (Ar.): Akıl, şuur.

d. [28a/15]

d.+a [60b/16]

dīn (Ar.): Allah’a inanma ve bağlanma.

d.+[20a/15], [42b/17], [44b/11], [57b/11]

d.+e [19a/7], [42a/2]

d.+i [13a/2], [42a/14], [46b/2],

d.+inden [28b/14]

d.+iñüzdür [13a/3]

d.+ninde [13a/13], [46b/5]

d.-i İslām [42a/14], [44b/13]

d.inine [43a/10]

d.lerin [58a/17]

ķuvvet-i d.īyye [46b/6-7]

necm-i d.dür [1b/8]

şırrü’l-d. [29a/7]

dinle- (T.): İşitmek için kulak vermek.

du‘ā d.+ye [30b/7]

dirilt-(T.): Yeniden canlandırmak.

Ölü d.-e [64b/12]

¹⁷⁷ Necmi Akyalçın, Türkçemizin Anlamsal Zenginlikleri Deyimlerimiz, Eğiten Kitap Yayıncılık, Ankara 2012.

diş (T.): Çene kemiklerinin üstüne dizili, ısırıp koparmaya ve çiğnemeye yarayan sert, beyaz organlardan her biri.

d.+leri [(N2) 11a/17]

diş eti (T.): Diş köklerini kaplayan kalın kırmızımtırak et.

d. +leri [(N2) 11a/17-18]

dīvān (Ar.): Büyük meclis.

d.+a gele [11b/4]

d.+da [29b/14]

d. dörüp [59a/16]

dīvān (Ar.): Bir şairin şiirlerini kafiyelerine göre alfabe sırasıyla içine alan mecmua.

d.+ı çıka [51b/6]

dīvān-ı hāfız [52b/11]

d.+dur [570a/b]

dīvār (Far.): Duvar.

d.+ına [(N2) 9a/1]

diyār (Ar.): Memleket, ülke.

‘Acem d.+ın [6b/9]

‘Acem d.+ına [16a/3]

‘Arap d.+ına [45b/16]

d.+ına [53b/11]

d.+lara [16b/7]

d.-ı Fasda [4b/3]

d.-ı Filistīn [32b/4]

Efrenc d.+ı [32a/8]

Engürüs d.+ına [32b/16]

Filistīn d.+ında [40b/11-12]
[32b/4]

her d.+ına [16a/3]

kāfir d.+ına [5b/14]

mağrib d.+ın [4b/14]

Mensek d.+ına [42a/9]

ol d. [41a/4]

ol d.+a [43b/17]

ol d.+da [43a/2]

ol d.+ı [42a/7]

ol d.+lar [42a/10]

Rusuñ d.+ına [53b/11]

Tatar d.+ını [33b/11]

dost (Far.): Sevilen kimse.

şehzādelerin d.+ı [19a/1]

d. [(N2) 14a/10]

d.+ı [(N2) 11a/11]

d.+ını [(N2) 11a/11]

dostluk (Far.+T.): Dostça davranış.

d. [19a/8], [19a/9]

d.+ı [24a/10]

dögüş- (T.): Dövüşmek.

d.-ür [(N2) 11a/11]

dökil- (T.): Dökülmek.

d.-üp [32b/7]

d.-e [38b/14]

dön- (T.): Geri gelmek, geri gitme.

d.-dikleri [13a/6]

d.-e [11b/14], [54a/17]

d.-eler [40b/15], [45a/9]

d.-erler [60a/4]

d.-ünce [51b/3]

d.-üp [5b/15], [6b/15], [16a/7],
[40b/11], [41b/11], [45a/1], [45b/6],
[54a/15]

dönder-(T.): Döndürmek.

d.-eler [23b/1]

d.-üp [55a/13]

döndür- (T.): Döndürmek.

d.-üp [48b/7]

d.-ür [50b/3]

dört (T.): Dört.

d. [4a/12], [6a/16], [7a/11],
[7b/16], [9b/2], [11a/1], [13a/7], [14b/15],
[29a/11], [30a/9], [38b/6], [41a/2],
[42b/12], [56b/7], [57a/4], [57a/10],
[57b/17]

d.+i [9b/7]

d. [(N2) 10b/6], [(N2) 10b/6],
[(N2) 10b/10], [(N2) 10b/14], [(N2)
13b/5]

dörd+i [(N2) 11b/19]

dördüncü (T.+T.): Bir şeyin dördüncü sırasında olan.

d. [59a/5]

d. [(N2) 10b/11]

du'ā (Ar.): Allah'a yalvarma, niyaz.

d. [66b/12]

d. dinleye [30b/7]

d. edeler [42a/8]

d. itdürmek [63b/6]

d.+dur [12b/11]

d.+ları [42a/8], [59a/16]

d.+ları-ile [18b/14]

d.+ların aldurmağa [20a/15]

d.+ların alur [35a/16]

d.+larında [20a/16], [56a/12]

d.+larından [68a/9]

d.+larını aldurup [18b/15]

d.+sı-ile [19b/17]

d.+sın almaludur [58b/4]

d.+sıyla [20a/12]

d.-yı hay(ı)rdur [67a/15]

hayr d. [61b/13]

hayr d.+yla [31b/5]

te'sİR -i d. [58a/12]

duhül (Ar.): İçeri girme, içine girme.

- d.  d p [51a/9]
- d r (Far.):** Uzak.
- d. olmaya [18a/2]
- d. olup [19b/5]
- d. olmağ-ıla [61b/15-16]
- d lbend (Far.):** T lbent.
- mev l niğ d.+in [25b/15]
- d. [53a/2], [54b/5]
- d n (T.):** Bug nden bir  nceki g n.
- d.-ile [64b/9]
- d ny  (Ar.):** İçinde yaşanılan alem, yer yuvarlağı.
- d.+ya [19a/6]
- d.+da [20a/10]
- d.+nığ  hirine [60a/6]
- d nyev  (Ar.):** D nyaya mensup, d nya ile ilgili.
- d. [21a/10]
- d rli (T.):** eşitli.
- d. [17a/10]
- on iki d [43a/3]
- on d. [63a/12]
- d r (T.):** T r.
- d rt d.+l d r [56b/7]
- d rl  d rl  (T.+T.):** eşit eşit.
- d. [63b/14]
- d rr (Ar.):** İnci.
- d. [65b/14]
- d ş- (T.):** 1) Uğramak, kapılmak; 2) Bulunmak.
- ‘Acem Haleb  zre d.- p [32a/16]
- ardına d.- p [51b/1], [52a/6]
- ‘asker d.-e [41b/2], [41b/6]
- ateş d.-e [25a/10-11]
- ateş d.-mege [12a/1]
- dirbirine d ş-:** Araları aılmak, aralarında anlaşmazlık çıkmak.
- b.-eler [30a/4-5]
- cebre d.- rmey p [21a/5]
- celale d.- p [65b/1]
- d.-e [8a/10]
- diy ra d.-e [43b/17]
- diy rına d.- p [16a/3]
- fağra d.-e [11b/13], [25b/8], [38b/13]
- fağra d.- p [49b/7]
- đarba d.-diler [44a/6]
- g lgeleri yere d.-meye [60b/9]
- đur ra d.-en [19b/12]
- đur ra d.-enlerd r [58b/12-13]
- G rcist na d.- p [37b/5-6]
- đar bata d.-eler [50b/10]

Hinde d.-e [42a/2]

Ḥorāsāna d.-e [41b/11]

ilhāda d.-üp [49b/7]

inkāra d.-üp [64b/1]

mazhar d.-dügünü [63a/10-11]

mazhar d.-er [63a/8]

mazhar d.-meg-ile [62b/17]

mazhar d.-mek [62b/15], [63a/3]

mazhar d.-mesi [62b/15]

mazhar d.-üp [63a/1], [65b/3]

Rūma d.-üp [49b/7]

semte d.-diler [58a/5]

Şām üzerine d.-üp [40b/9]

Tatara d.-e [41b/17]

vilāyete d.-di [3b/15]

düşmān (Far.): Düşman, yağı.

d.+larına [20b/1]

düşmānlık (Far.+T.): Düşmanca duygu ve davranış.

d. [19a/8]

düşün- (T.): Düşünmek.

d.-üp [45a/14]

E

ebr (Far.): Bulut.

e. [48b/9]

e. [(N2) 11b/12]

ebed (Ar.): Sonsuz zaman.

e. [47b/4]

ebedī (Ar.): Temelli; sonsuza dek.

e. [30a/14]

ebyāt (Ar.): Şiirler.

e.-ı eş‘arıyla [48b/1]

ecel (Ar.): Önceden belirlenmiş yaşam süresi.

e.+iyle [29b/6]

e.+den [46b/4]

e.+i [(N2) 14a/3]

edeb (Ar.): Terbiye, ahlak.

e. [22b/2]

e.+lü [51b/10]

e+li [52b/6]

édin- (T.): Sahip olmak.

è.-e [9a/13], [11a/13], [22a/13], [23a/17], [23b/14], [24a/17].

è.-ür [27a/72].

è.-üp [52a/14]

è.-dükleri [63b/1]

è.-mek [64a/12]

ed‘iye (Ar.): Dualar; yalvarmalar.

e.+lerinde [20a/17]

édün- (T.): Edinmek.

tāc è.-di [49a/13]

ednā (Ar.): Çok az.

e. [5a/1]

e.+sına [34b/14]

ef‘āl (Ar.): İşler, ameller.

e. [47b/10]

e.+ine [48b/14]

e.-i zemīmesin [17a/11]

e.-i zemīmesinden [48b/3]

e.+i [(N2) 10b/17]

efkār (Ar.): Fikirler, Düşünceler.

e.-ı fāsīde [50b/1]

Efsāne (Far.): Anlatıla gelen ünlü hikāye, olay.

e.+lere [36b/16]

eger (Far.): “Şayet” anlamında koşul ilgeci.

e. [2b/7], [5a/3], [5a/8], [10a/10], [10a/10], [10b/16], [11b/15], [12b/4], [12b/6], [12b/7], [14b/11], [18b/4], [18b/5], [28b/10], [31b/6], [34b/3], [36b/8], [36b/16], [37a/9], [37a/10], [37a/11], [59a/2], [60b/7], [62b/8], [63b/5]

e. [(N2) 11a/4], [(N2) 11a/7], [(N2) 11a/9], [(N2) 11a/8]

egerçi (Far.): Gerçi.

e. [13b/2], [47a/16], [49b/12]

eglace (T.): Eğlendiren, neşeli zaman geçirten şey.

gönül e.+sidür [63b/16]

eḥibbā‘ (Ar.): Dostlar, tanıdıklar.

e.+sı [50b/10], [51b/4], [54b/2]

e. [54b/13]

e.+sından [60a/6]

ehl (Ar.): Sahip, usta.

e. [12a/5]

e.+inden [18a/12]

e.+niḡ [55a/10]

e+i [55b/16], [64b/13]

e.+ni [65a/5]

e.-i ‘aşk [(N2) 11a/4]

e.-i ḡayret [(N2) 11a/9]

e.-i işāret [(N2) 11a/10]

e.-i seḡā [(N2) 11b/12]

e.-i teraḡḡum [(N2) 11b/13]

ehl-i bāṭın (Ar.+Ar.): Sofular, ilahi sırra ermiş bulunanlar.

ehl-i b.+dan [18b/4]

ehl-i b.+dur [56a/9-10]

ehl-i fenā (Ar.+Ar.): Yokluk sahipleri

e.-i fena [64b/17]

ehl-i hevā (Ar.+Ar.): Nefsine düşkün.

e. [23a/1]

ehl-i hāl (Ar.+Ar.): Vecde gelen kimse, Allah adamı.

e. [23a/14], [23a/16], [51a/5], [54a/6]

e.+e [55b/8]

ehl-i 'ilm (Ar.+Ar.): Alim.

e. [29b/8], [24b/6], [29b/12].

e.+e [28a/9]

e. [(N2) 14a/4]

ehl-i İslām (Ar.+Ar.): İslam Dininde olanlar.

e. [2b/12], [5a/17], [5b/2], [9a/10], [13a/9], [23b/2], [32a/5], [42a/10], [43a/7], [43b/15], [44a/14], [44b/8], [44b/3], [44b/17], [45a/4], [45a/5], [45a/7], [46a/12], [46b/4], [55b/15]

e.+da [3a/4]

e.+a [11a/3], [32a/9], [44b/15]

e.+ıj [32b/6]

ehl-i kemāl (Ar.+Ar.): Olgun Kişiler.

e. [14a/13], [44a/10], [64a/16]

e.+e [55b/6], [55b/7]

e.+ler [5a/6-7]

ehl-i kanā'at (Ar.+Ar.): Kanaatkâr olan.

e. [54b/7-8]

ehl-i qalem (Ar.+Ar.): Yazı işi ile uğraşan.

e. [15a/14]

ehl-i Rūm (Ar.+Ar.): Rum'un ileri gelenleri.

e. [11b/12]

ehl-i Sünnet (Ar.+Ar.): Şia'nın haricindeki İslam mezheplerine mensup olan çoğunluk.

e. [20b/4]

ehl-i vefā (Ar.+Ar.): Vefa sahibi olanlar.

e. [9a/9]

ehl-i hayr (Ar.+Ar.): Hayırlı olanlar.

e.[9b/3]

ekābir (Ar.): Rütbece büyük olan faziletli kimseler.

maqbūl-i e.+dür [58b/10]

eḳālim-i seb'a (Ar.+Ar.): Yedi iklim.

e. [12a/17], [44b/17]

e.+ya [30b/10]

e.+dan [46a/14]

ekl (Ar.): Bir şey yemek.

e. eden [25b/7-8]

ekşer (Ar.): Daha çok, çoğunlukla.

e. [8b/4], [13a/15], [27a/10], [27b/17], [29b/7], [29b/7], [32a/1], [35b/15], [38b/9], [54b/9], [56b/12], [62a/17]

e.+in [42a/3]

e.+i [58b/16]

e. [(N2) 11b/1]

e.+i [(N2) 11a/5], [(N2) 11a/12]

ekşerî (Ar.): Genellikle.

e. [53b/6]

el (T.): Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan bölümü.

e. [30b/10], [35a/8], [39a/6], [48b/2], [67b/3]

elem (Ar.): Keder, dert, maddi ve manevi ıstırap.

e. çeke [10b/2]

elif (Ar.): Arap alfabesinin ilk harfi.

e. [3b/5], [7a/2]

elli (T.): Elli.

e. [31a/8], [30a/8]

Elli üç: Elli üç.

e. [4a/16], [44b/5]

elli Beş: Elli beş.

e. [27a/16], [30b/15]

elli bir: Elli bir.

e. bir [27a/16], [31a/8], [36b/10]

elli yedi: Elli yedi.

e. [44b/6]

elvān (Ar.): Renkler.

e.-i anāşırdan [65a/11]

e.-i mirāt-ı ƙal(i)bde [65a/15]

emere: Metinde Padişah tahtı olarak geçmektedir. Ancak sözcük bulunamamıştır.

e. [16a/13], [16a/16], [16a/17]

e.+ler [26b/17]

emir (Ar.): Buyruk, buyrultu.

e. [7b/9], [23a/6], [27a/13], [30a/10], [32b/14], [7b/10], [26b/4], [27b/14], [29a/17], [30a/15]

e.+ler [11a/15], [26b/3], [30a/17]

e.+dür [12a/12], [27a/9]

e.-i müntefî [55b/5]

e.-i ƙakk [57a/3]

emîr (Ar.): Büyük bir hanedana mensup kimse.

e.+lere [63b/6]

emvāl (Ar.): Mallar, para ile alınan şeyler.

e. [38b/13]

enbiyā (Ar.): Müstakil şeriat sahibi olmayan peygamberler.

e. [19a/14], [20a/6], [47a/12], [64a/15]

enfa' (Ar.): Daha faydalı, en faydalı.

e. [18b/17], [19a/13]

e.+dur [35a/9], [63b/6]

er (T.) Mürşit.

- e. ol [67a/11]
- êr- (T.):** Erişmek.
- è.-di [12a/14]
- è.-dükde [7b/16], [22a/1], [61b/8],
[67a/5], [68a/3]
- è.-ende [61a/7]
- è.-er [48a/4], [49b/14]
- è.-ince [17a/7], [26a/12], [40b/4],
[61b/6]
- è.-medi [35b/5]
- è.-meyen [18a/4]
- è.-mişlerdür [62a/5]
- è.-tesi [21b/6]
- è.-üp [2a/7], [47b/15], [65a/16],
[65b/2], [65b/8]
- erba‘a (Ar.):** Dört.
- hurûf-ı e.+da [7b/3-4]
- bilâd-ı e.+ya [25a/5]
- e. [36a/9]
- hişâl-i e. [52a/5]
- erbâb (Far.):** Reis, başkan.
- e. [55a/2]
- êriş- (T.):** Bir yere ulaşmak, varmak.
- è.-e [11a/11], [46a/2]
- è.-enler [51a/15]
- erkân (Ar.):** Reisler.
- e.+a [9a/13], [9b/9]
- e.-ı sa‘âdetleri [9a/16]
- e.-ı kibarda [18b/8]
- e.-ı salţanata [21a/15]
- e.+dan [25b/8]
- e.+larındandır [27a,5]
- e.-ı kebîrden [31a/11]
- erzâk (Ar.):** Yenilecek içilecek şeyler.
- e. [38b/14]
- eşer (Ar.):** Nişan, iz alamet.
- e. [48b/11], [61a/8]
- esîr (Ar.):** Tutsak, kul, kölü.
- e. [11a/3], [32b/5], [38a/8]
- e.+e [32a/1]
- e.+süz [32b/6]
- esmâ‘ (Ar.):** Adlar.
- e. [60b/15], [61a/16], [65a/9]
- e.+nıñ [62a/10]
- e.+ya [62a/15]
- e.+da [61a/8]
- e.+dan [61a/7]
- e.-yı şıfâta [48a/17], [49b/12-13]
- harâret-i e. [49b/15]
- e.-i seb‘a [49b/10]
- e.- şıfâtdan [62a/4-5]
- e.-yı zâta [62a/5]

e.-y1 şıfât-ı celale [62a/6]	‘arz è.-erdi [35b/6]
esrār (Ar.): Sırlar, bilinmeyen şeyler.	‘arz è.-üp [23a/16]
e.-ı ilāhīye [18a/16]	‘arz-ı hāl è.-üp [60b/6]
e.-ı ilāhī [47b/15]	‘asker è.-üp [48a/10]
keşf-i e. [48a/1], [50b/9]	‘az(i)l è.-e [10a/17], [31a/2]
esrār (Ar.): Hint kenevirinden elde edilen keyif verici, uyuşturucu madde.	‘azāb è.-e [7a/15]
e. [15a/14]	‘azl è.-üp [39a/16]
e. [(N2) 10b/13]	bağş è.-eler [38a/10]
eşşah (Ar.): “En doğru” anlamında “esahh” sözcüğünün halk ağzındaki biçimi.	begler begi è.-e [34a/6]
e. [16a/17], [40a/17]	begler begi è.-eler [32b/12]
eş‘ār: Şiirler, vezinli kafiyeli sözler.	beyān è.-er [2a/12], [2a/13], [2a/16], [2a/17], [2b/1], [2b/2], [2b/3], [2b/3], [2b/3], [2b/4], [2b/6], [2b/7], [2b/11], [2b/13], [2b/14], [7b/3], [7b7.14-15], [14b/11], [31b/12], [46b/16], [47a/4], [54b/16]
ebyāt-ı e.+ıyla [48b/1]	beyan è.-üp [55a/9]
eşirrā (Ar.): Kötülük edenler.	beytü’l-māl è.-e [27b/5]
e. [35b/10], [35b/13]	bī‘at è.-üp [45a/9]
eşyā (Ar.): Mevcud olan şeyler.	binā è.-en [11a/5]
‘ilm-i e.+y1 [67b/1]	binālar è.-e [9b/3]
êt- (T.): Bir işi yapmak.	bir kat è.-e [25b/15]
‘ad(i)l è.-icek [7b/13]	buğ(u)z è.-eler [58a/14-15]
‘adālet è.-e [39b/1]	bünyād è.-e [5b/17]
‘adāvet è.-üp [41b/17]	cem‘ è.-eler [53b/5]
‘adl è.-e [30b/7], [33a/14]	cem‘ è.-üp [52b/15]
‘amel è.-eler [27b/15]	
‘ar(ı)z è.-erler [30b/2]	

cem'iyet è.-üp [44a/12]	emir è.-icek [29a/17]
ceng è.-ecek maḥallde [37a/17]	emir è.-üp [7b/10]
ceng è.-eler [5b/10], [26a/4], [32a/17], [33b/14-15]	envā'-ı siyāset è.-e [33a/9]
ceng è.-üp [34a/2]	esīr è.-eler [38a/8]
cevāb è.-e [29a/15-16]	feh(i)m è.-emeyüp [58a/4]
cimā' è.-erler	feh(i)m è.-emez [63a/12]
cülüs è.-e [6a/4], [15b/16]	fenā fi'l şifāt è.-üp [65b/1]
dāḥil è.-e [40b/2]	fena fi'l -zāt è.-üp [48a/7]
dāḥil è.-emeyeler [52b/4]	fet(i)ḥ è.-üp [6a/10]
dār è.-eler [39b/16-17]	feth è.-e [9b/11], [32b/5]
da'vet è.-üp [34a/1], [42a/2]	feth è.-elim [13a/6]
def(i)' è.-üp [17b/3]	feth è.-üp [15b/1], [39a/8], [39a/11]
def(i)n è.-e [9a/14]	feth-i kelām è.-ersin [22b/2]
delālet è.-eler [20a/6]	ġalebe è.-e [32a/6-7]
du'ā è.-eler [42a/8]	ġalebe è.-eler [5b/1]
duḥūl è.-üp [51a/9]	ġalebe è.-er [50b/2]
è.-e [54a/6]	ġalebe è.-üp [62a/8]
è.-eler [52a/8], [53a/13]	ġālib è.-e [20b/1]
è.-erler [31a/4]	ġazā è.-üp [39b/3]
è.-erlerse [64b/2]	ġazālar è.-e [31b/17]
è.-üp [49b/1], [52a/15], [61b/12]	ġazālar è.-eler [15a/16]
ehl-i İslām è.-e [32a/5]	ġazālar è.-üp [10b/3]
eḳl è.-en [25b/7-8]	ġuluüvv è.-üp [23b/12], [40a/12]
emir è.-e [7b/9], [23a/6], [27a/13], [30a/10], [32b/14]	ġuş-māl è.-er [21a/13], [22b/5]
	ḥab(i)s è.-e [16b/16], [23a/6-7]

- ḥab(i)s è.-eler [17b/5]
- ḥab(i)s è.-üp [16b/10]
- ḥacc è.-e [4b/5], [4b/6], [34a/7-8]
- ḥacc è.-en [4b/6]
- ḥacc è.-üp [15a/17]
- ḥaḳāret è.-icek [28a/9]
- ḥākim è.-üp [48a/9], [66a/10]
- ḥalās è.-e [20b/13]
- ḥalāş è.-üp [42a/1]
- ḥalīfe è.-üp [49b/8], [49b/9], [50a/8-9], [50a/10]
- ḥam(ı)r è.-en [23a/5]
- ḥamr è.-er [25b/5]
- ḥarāb è.-e [6b/16], [15a/9], [15b/2], [32b/11], [33a/6-7], [41a/11], [41a/12], [41b/5], [41b/9]
- ḥarāb è.-eler [6a/14]
- ḥarāb è.-emeyüp [40b/10]
- ḥarāb è.-ince [10b/8]
- ḥarāb è.-üp [40b/14]
- ḥareket è.-emeyen [40b/12-13]
- ḥareket è.-en [14b/16]
- ḥareket è.-ene [14b/15]
- ḥareket è.-üp [50b/1-2]
- ḥav(ı)f è.-eler [51a/6-7]
- ḥavf è.-eler [11b/9]
- ḥavf è.-erler [35b/7-8]
- ḥayr è.-esin [33b/6-7]
- hazz è.-er [63b/17]
- helāk è.-e [6b/3], [21b/11], [22a/4], [29a/1], [29b/2], [33a/8], [33b/8-9]
- helāk è.-eler [29b/6]
- helāk è.-eler [39b/9]
- helāk è.-ince [10a/6], [15b/16], [31b/14], [66a/16-17]
- ḥıfz è.-e [41a/8]
- ḥidmet è.-e [9a/13]
- ḥilāfet è.-e [50b/15], [52b/2]
- ḥisāb è.-icek [34b/17]
- ḥurūc è.-üp [45a/17], [45b/1]
- ḥuzūr è.-e [50a/14]
- ḥükm è.-erler [27a/10]
- idḥāl è.-e [21b/10]
- ifsād è.-üp [19b/3]
- iḥāta è.-er [61b/3]
- iḥāta è.-üp [13a/10]
- iḥtiyār è.-e [16b/7], [49a/3-4]
- iḥtiyār è.-üp [54b/17], [58a/2]
- ‘ikāb è.-e [7a/15]
- imtiḥān è.-eler [31b/4], [37a/9]
- imtiḥān è.-üp [14a/14]

inkār è.-üp [13b/9]	ķavl è.-e [15a/16]
irsāl è.-e [21b/6]	ķayd è.-eler [36b/7]
irsāl è.-üp [43a/11]	kes(i)b è.-üp [66b/10]
irşād è.-erler [56b/3]	keşf è.-e [44a/10]
işābet è.-üp [57a/14]	keşf-i esrār è.-e [50b/9-10]
isnād è.-eler [9a/2]	keşf-i esrār è.-üp [48a/1]
istiḥrāc è.-üp [2a/1]	keşf-i rāz è.-en [22b/9]
isti‘māl è.-eler [27b/15]	keşf-i rāz è.-üp [21b/4]
işāret è.-er [3a/9], [12b/4], [13b/5]	kethüdā è.-üp [34a/17]
i‘tibār è.-e [8a/9]	kişi è.-e [30a/14]
i‘tibār è.-üp [18a/11-12]	luṭ(u)f è.-üp [61b/12]
i‘timād è.-e [30b/9]	maḥlūt è.-e [29a/12]
ķādī è.-eler [29b/15], [60b/7]	ma‘mūr è.-e [6a/15]
ķal(i)b è.-e [17a/2]	mātem è.-eler [25a/7]
ķanā‘at è.-e [16a/11-12]	matem è.-üp [9a/10]
ķanā‘at è.-erlerse [59a/3]	ma‘zül è.-e [27b/11-12]
ķarār è.-emeyüp [29b/3]	medḥ è.-erler [27a/10]
ķarār è.-üp [4b/3], [24a/16]	medḥin è.-erken [28b/7]
ķarār è.-e [37b/6]	men‘ è.-eler [23b/12]
ķaşd è.-icek [4b/12]	men‘ è.-eler [59a/15]
ķat(i)l è.-eler [4b/17]	men(i)‘ è.-er [50b/3]
ķatl è.-e [33b/6], [54b/3]	merātib è.-üp [57a/15]
ķatl è.-eler [30a/15-16]	meremmāt ¹⁷⁸ è.-eler [38a/17]
ķatl è.-üp [15b/16]	meşihāt è.-e [16b/17-17a/1]

¹⁷⁸ Metinde “meremmet” sözcüğü “meremmāt” biçiminde yazılmıştır.

meşihāt è.-en [20a/14]	‘özür è.-erler [35a/9]
mey(i)l è.-en [15a/11], [15a/12]	‘özür è.-üp [21a/78]
meyl è.-üp [44a/9]	pādişāh è.-eler [40a/8], [40a/13]
mu‘āvenet è.-e [33a/1]	pādişāhlık è.-e [30a/8]
muḥalefet è.-üp [9b/15]	pādişāhlık è.-eler [30b/16]
muḳarrer è.-e [23b/6], [36a/4-5]	pādişāhlık è.-en [36b/10-11]
murād è.-ilse [61b/13]	pāk è.-emez [64b/6]
muşāhib è.-üp [18a/11-12]	pesend è.-e [54b/7]
mu‘tād è.-eler [20b/3]	peydā è.-e [17a/12]
muṭī‘ è.-e [30b/11]	peydā è.-üp [17a/16], [28a/2], [53a/12]
muṭī‘ è.-üp [66a/16]	pīşe è.-üp [20b/12]
mülāzemet è.-üp [29b/9-10]	raḳ(1)ş è.-eler [50b/7]
mürūr è.-ince [37a/4-5]	raḳ(1)ş è.-enlere [52b/4]
müslimān è.-e [54a/6]	raḳ(1)ş è.-erler [61a/3]
müşahede è.-üp [57a/17]	ref‘ è.-e [36b/14]
naş(i)b è.-e [33a/14]	ref‘ è.-üp [18b/14-15], [35a/1], [50b/2-3]
naş(i)b è.-er [48b/14]	remz è.-erler [7a/16]
naş(i)b è.-üp [27b/2], [30b/9], [50a/5]	rencīde è.-e [15b/5], [38b/11]
nażar è.-eler [31b/4]	ri‘āyet è.-üp [27a/11]
nażar è.-en [55b/1]	ri‘āyetler è.-e [14a/5], [28a/12]
nażar è.-üp [31b/2], [37a/6], [48b/9], [58a/4]	ri‘āyetler è.-üp [20a/14]
niyābet è.-e [27b/7]	rumūz-i künūz è.-üp [48b/7]
niyābet è.-e [29b/13]	rücū‘ è.-er [64a/10]
nūzul è.-üp [53a/11]	sa‘y è.-eler [20a/15]

seferin è.-üp [15a/8]	taḥşîl è.-enlerdür [20a/3]
set(i)r è.-üp [5a/7]	taḥşîl è.-üp [8a/8], [18a/7], [48a/5], [59a/10], [66a/4]
setr è.-en [22b/10]	taḥşîl-i kemāl è.-üp [48b/4-5]
sevķ è.-en [19a/3]	taḥşîl-i kemāl è.-üp [56a/2]
sevķ è.-üp [18b/17]	taḥşîl-i ma'rifet è.-er [57a/6]
seyr è.-üp [53b/11]	taḳlîd è.-üp [25b/16-17], [57b/9]
seyrân è.-üp [65a/17]	tālân è.-eler [6b/13]
sicill è.-üp [27a/12-13]	ṭaleb è.-e [33b/4], [43a/13]
siyāhat è.-üp [53b/1], [54a/4-5]	tār ü mār è.-üp [6b/9]
siyāset è.-e [27b/12], [28a/11]	taşaddur è.-e [25b/12]
suāl è.-e [22a/6]	ta'yîn è.-e [4b/7]
suāl è.-ersin [22b/1]	ta'yîn è.-eler [30a/17-30b/1]
şudūr è.-en [21a/2]	ta'yîn è.-üp [35a/2]
şudūr è.-er [19a/4]	te'lîf è.-üp [2a/2], [30a/3]
sultân è.-e [40a/16-17]	tedahül è.-e [31a/13]
sülük è.-eler [20b/5]	teftîş è.-e [7b/7], [7b/8], [17b/6], [28a/8]
sülük è.-üp [63b/13], [65a/10]	teftîş è.-eler [30a/10]
şekk è.-eler [5a/10]	tekmil è.-e [10b/15]
şikāyet è.-eler [29b/15]	temām è.-ince [44b/16]
şikāyet è.-erse [30a/13-14]	temevvüc è.-üp [62a/11]
şuğul è.-erse [62b/7]	teşhîr è.-üp [51a/9]
tāc è.-üp [49a/10]	teslîm è.-e [33b/4]
tafşîl è.-erse [12b/8]	teslîm è.-üp [21b/4]
taḥrîk è.-erler [15a/4]	tevbe è.-ene [23b/6]
taḥrîr è.-e [43a/16]	
taḥrîr è.-üp [37a/7]	

tevellüd è.-üp [65b/5-6]
 tevḥīd è.-erler [65a/8]
 tirāş è.-erken [6b/3]
 tōhmet è.-üp [8b/9-10], [8b/9-10]
 ‘ubur è.-er [63a/4], [63a/16]
 ‘ud ağacı è.-e [6b/4]
 vazīfe è.-üp [16a/11]
 vaż‘lar è.-üp [28b/7]
 vefāt è.-e [15b/2]i [16b/15]
 vücūd è.-icek [16b/7]
 vüzāret è.-e [10b/4]
 vūzerāt è.-eler [7a/7]
 yād è.-eler [37a/10]
 yād è.-eler [9a/11]
 yasağ è.-üp [32b/15]
 yasağ è.-üp [39b/9]
 zabt è.-e [6a/17], [10a/17] [15b/7],
 [15b/11], [16a/5], [16b/8-9],
 [31b/15], [32a/2], [32a/13],
 [41b/13], [41b/13], [43b/3],
 [43b/4], [43b/5-6], [44b/5-6]
 zabt è.-eler [6b/7], [6b/11]
 zabt è.-er [13b/3]
 zabt è.-ince [34a/8]
 zikr è.-üp [28b/13]
 ziyade è.-üp [10b/17]
 ziyāret è.-eler [53a/15]

ziyāret è.-üp [17b/12]
 zuhūr è.-e [4b/4], [8b/1], [8b/3],
 [8b/6], [25a/15], [26a/17],
 [36a/16], [39a/7], [45a/1], [46b/6],
 [51b/9], [52b/7], [54a/17], [54b/1],
 [54b/4]
 zuhūr è.-en [61a/5]
 zuhūr è.-er [8b/3]
 zuhūr è.-ince [6a/1], [7a/10],
 [54a/16]
 zuhūr è.-üp [7b/4], [31b/5],
 [39b/8], [40a/5], [52a/17], [54a/2],
 [65b/10]
 zul(ü)m è.-erin [57a/2]
 zul(ü)m è.-erse [30b/1-2]

eṭrāf (Ar.): Çevreler, yanlar.

e.-ı Şāmı [40b/14]

e.+ı [44b/9]

e.+a [62a/11]

ev (T.): Hane, yaşanılan yer.

e.+inde [23a/3], [29b/5]

e.+lerde [40a/2]

e+ine [28b/1]

evāḥir (Ar.): Sonlar.

e.+inde [36b/13]

evlā (Ar.): En uygun, en layık.

e.+sı [56b/2]

evlād (Ar.): Çocuk, Çocuklar.

e. [20a/10], [40a/15]

e.+1 [7a/7], [15b/2]

e.+ından [15a/7]

e.-1 zükürü [16b/5]

e.+ına [40a/15]

e.+dındandır [45a/12]

e.+1 [(N2) 13b/16]

e.-1 zekürü [(N2) 13b/10]

evliyā (Ar.): Keramet sahibi kimseler, erenler.

e. [15a/6], [19a/14],

e.+ya [20a/6], [46b/10], [46b/12]

münkir-i e. [51a/2]

e.+dur [64a/15]

evrād (Ar.): Söylenmesi adet olmuş dualar, sözler.

e. [20a/16]

e.+larında [20a/17]

e.+dı [57b/11]

e.+ına [58a/3]

e.-1 ezkārıyla [58b/2]

evşāf (Ar.): Sıfatlar.

e. [47b/10]

e.+ın [2b/11], [47a/14]

e.+1 [(N2) 10b/17]

evvel (Ar.): 1) Önce, ilk, birinci, 2) Eski, geçmiş zaman.

e. [3a/10], [47a/14], [47a/17], [47b/6], [49a/5], [58a/10], [67a/10]

e.+den [16b/4]

e.+i [47b/1]

e.+i idi [26a/1]

e.+iniñ [47b/13], [47b/17]

e.+iñ [47b/1]

e.+leridür [3b/8]

faşl-ı e. [2a/12], [2b/13]

ḥalife-i e. [3a/4]

ism-i e.+inden [3b/14]

kelam-ı e.+e [50a/3]

kısm-ı e. [(N2)10b/14]

evvelā (Ar.): İlk olarak.

e. [3a/6], [35a/10]

evvelki (Ar.+T.): Önceki.

e.+ki [16b/8], [61b/17]

eyilik (T.): İyilik.

e.+ler [24b/11]

e.+le [10b/7]

eyle (T.): Öyle

e. [49a/4], [62a/15], [65a/4]

eyle- (T.): Yapmak.

e.- [67a/13]

e.-di [44b/2]	f.+si [65a/6]
e.-me [67b/2]	fakīr (Ar.): Fakir, yoksul.
ḥarāb e.-ye [11a/10]	f. [35b/3], [64b/15]
izāḥ e.-sün [18b/5]	f.+ine [26b/8]
müdreğ e.-mezler [60a/1]	fakīr-ḥāne (Ar.+Far.): Söz söyleyenin evi.
nağar e.-r [66b/14]	f.+sine [29a/2]
suāl e.-yene [61a/13]	fakīrū'l-ḥāl (Ar.+Ar.): Aciz halde olan.
te'lif e.-üp [67a/12]	f.+dür [24a/9]
tebdil e.-ye [20b/9]	fağr (Ar.): Fakirlik, yoksulluk.
telkīn e. [29a/4]	f. [17a/7]
zemm e.-mek [65a/5]	f.+a [11b/13], [25b/8], [38b/13], [49b/14], [60b/5]
zuhūr e.-düği [39b/11-12]	fānīyāt¹⁷⁹ (Ar.): Fanilik, ölümlülük.
e.+ye [(N2) 8b/11], [(N2) 14a/5]	f.+dan [48b/2], [58b/3], [64a/7], [64a/7]
eyü (T.): İyi.	f.+dur [64a/9]
e.+si [18b/12]	farğ (Ar.): Ayırma, ayrılma.
eyü [(N2) 11b/7]	f. [11b/14], [63a/5]
ezel (Ar.): Başlangıcı olmayan geçmiş zaman.	fāsīde (Ar.): Kötü, fena, yanlış.
e. [47b/3]	efkār-ı f. [50b/1]
ezkār (Ar.): Zikirler.	faşl (Ar.): Bir kitabın başlıca bölümlerinden her biri.
evrād-ı e. [58b/2]	f. [2a/2], [27b/16], [67a/13]
F	f.-ı şālīğ [2a/13], [14b/10]
fā'ide (Ar.): Fayda, yarar.	
f. [19b/16], [34b/16]	

¹⁷⁹ Fānīyyet sözcüğü metinde bu şekilde yazılmış.

f.-1 rābi´ [2a/16], [18b/7]	f.-i ƙalbe [48b/8-9]
f.-1 sādīs [2b/1], [24a/7]	fenā (Ar.): Yok olma, yokluk.
f.-1 sābi´ [2b/2], [27a/6]	ba´del-f. [1b/6]
f.-1 şāmin [2b/3], [31b/12]	f.+dan [17a/7], [47b/16], [67a/7]
f.-1 tāsi´ [2b/3], [34a/9]	f. [48a/7], [65b/1]
f.-1 ‘aşer [2b/4], [37b/9]	ehl-i f. [64b/17]
f.-1 hādī-‘aşer [2b/6], [46b/15]	f. fī’l-zāt [48a/7]
f.‘ş-şāni-‘aşer [54b/15]	f. fī’l sıfat [65b/1]
f.-1 hāmīs [2a/17-2b/1], [22b/11]	ferāġ (Ar.): Vazgeçme, terk etme.
f.-1 evvel [2a/11-12], [2b/13]	şavm-ı f. [63b/10]
f.-1 şānī-‘aşer [2b/11-12]	ferāġat (Ar.): Vazgeçme, el çekme.
f.-1 şānī [2a/12-13], [7b/14]	f. [8a/9], [37a/5], [63b/17]
fātih (Ar.): Feth eden.	f.+i [39b/10]
f. [31b/15]	ferd (Ar.): Şahıs, kişi.
fāzıl (Ar.): Fazilet sahibi, erdemli kimse.	f.+iñ [22b/8]
f. [4a/12], [24a/10], [24b/1]	ferden-ferdā (Ar.)¹⁸¹: Fert fert, tek tek.
fe-emmā (Ar.): “Kaldı ki” anlamında bağlaç.	f. [55b/15]
f. [21a/6], [40b/5], [45a/1]	fesād (Ar.): Bozukluk.
feh(i)m (Ar.)¹⁸⁰: Anlama, anlayış.	f. [60b/16]
f. [13a/13], [31a/15], [47a/16], [58a/4], [59b/14], [63a/12]	fes(i)h (Ar.) : Bozma, bozulma, dağıtma.
f.+leri [6a/1]	f. [58a/1]
felek (Ar.): Gökyüzü, sema.	fet(i)h (Ar.): kuşatma, zaptetme.
	f. ède [4b/4], [9b/11], [15a/9], [15b/2], [32b/5]

¹⁸⁰ Metinde “i” ünlüsü gösterilerek harekelenmiştir.

¹⁸¹ Metinde “ferden-ferdā ((رداً فرداًف))” sözcüğü “ferden-ferden ((رداً فرداًف))” biçiminde yanlış yazılmıştır.

f. itdigi [5b/5], [16b/4]
 f. édüp [6a/10], [15b/11], [39a/8],
 [39a/11], [39b/13]
 f. édelim [13a/16]
 f. itmedin [16a/7]
 f.+inden[44a/7]

feth (Ar.): Açma, açılma.

f. [37a/2], [12a/16]

feth-i kelām (Ar.+Ar.): Söze başlama.

f. édersin [22b/2]

fetvā (Ar.): Müftü tarafından verilen şer’i
 hüküm veya karar.

f. vermeye [23a/12]

f.+sında [23a/13]

f.+sını [23b/1]

f. vère [23b/2-3], [39b/11]

f. vèrürken [23b/15-16]

f.+ya [24a/13]

f. vèreler [39b/7]

f.+lar [28a/16],[30a/7]

f. vèrürlerdi [51a/6]

fevķ (Ar.): Üst, üst taraf.

f.+inde [8a/7], [8a/16], [8a/17],
 [13b/4]

f. [13b/5]

fevķānī (Ar.): Üstte olan.

f. [38a/17]

fevt (Ar.): Ölüm.

f. ola [6a/10], [9b/5], [9b/7],
 [9b/5], [23b/16], [28a/10], [39a/11-12]

f. olıcaķ [15b/3]

f. olınca [9a/3]

f. olup [4b/8], [6b/5]

f. olup [9b/12], [9b/14], [10a/4],
 [12b/14], [12b/16], [26a/7], [33a/5],
 [37b/8], [40a/6]

f.+imde [16b/14]

f.+inde [5b/9]

f.+inden [9a/10]

f.+inden sonra [6a/11]

pādişāh-ı Rūm [33b/16-17]

pādişāhı f.+inde [21b/13]

pederini f.+i [16a/8]

pederleri f.+inde [15a/17]

pederleri f.+inden [15a/16-17]

f. olduķda [15b/3-4], [15b/8-9],
 [40a/10]

f.+den [(N2) 8b/5]

ķable’l-fevt [(N2) 9a/1]

f.+inde [(N2) 13b/5]

f. olup [(N2)13b/9]

fırķa (Ar.): Tümen (Ask.)

İki f. [37b/4]

fi zemāninā (Far.): Zamanımızda, şimdiki zaman içinde.

f. [8a/4], [18a/12], [20a/16], [21a/12], [27a/8]

f. [(N2) 10b/7]

fi'l-cümle (Ar.): Nihayettede, sonunda.

f. [62b/12]

finhān: Sözcük bulunamamıştır.

f.-ı takkiye [39b/13]

fuḡarā (Ar.): Fakirler, yoksullar.

f. [54b/7]

f.+ya [18b/17], [19a/3], [19a/12], [38a/5]

mu'īn-i f. [15a/5]

f. [(N2) 8b/5]

fuṣṣat (Ar.): Uygun zaman, elverişli durum.

f. bulup [51a/11]

f.+a [62b/12]

fuṣūṣ (Ar.): İç yüzler, özler.

zübde-yi f. [52b/12]

fuṣalā (Ar.): Faziletli, erdemli kimseler.

maḡbūl-i f. [51b/6-7]

fütūḡāt (Ar.): Zaferler, fethedilen yerler.

f.+ı [11a/5]

f.-Mekkī [52b/12]

ḡā'ib (Ar.): Görünmeyen, yok olan, kayıp.

ḡ. ola [51b/4]

ḡaferallah lehumā (Ar.): Allah onu bağışlasın!

ḡ. [68a/16]

ḡaflet (Ar.): Dikkatsizlik, ihtiyatsızlık.

ḡ. [20a/8]

ḡāh (Far.): Zaman bildiren ilgeç.

g. [9a/11], [9a/12], [9a/12], [14b/7], [39a/11], [38b/7], [38b/7], [39b/6], [41b/13], [41b/13], [43b/3], [43b/4], [43b/4], [47b/10], [47b/10], [47b/10], [47b/10], [47b/12], [47b/12], [60b/2], [60b/2], [61b/5], [61b/5], [61b/5], [61b /6], [61b/6], [63a/13], [63a/13], [63a/14], [63a/14], [63a/14], [63a/15]

g. [(N2) 1 1b/6]

ḡāhī (Far.): Bazen, ara sıra.

g. [5a/17], [8b/1], [18a/6], [41a/12], [41a/12], [48a/2], [48a/2], [48a/4], [48a/6]

g. [(N2) 11b/6]

ḡalebe (Ar.): Galip gelme, yenme.

ḡ. edeler [5b/1]

ḡ. ède [32a/6-7]

ḡ. èder [50b/2]

ḡ. èdüp [62a/8]

G

ġalib (Ar.): Üstün gelen, yenen.

ġ. [14b/16], [44a/2], [62a/12]

ġ. olur [15a/2]

ġ. olalar [20a/16]

ġ. ède [20b/1]

ġ. olıcak [37b/5]

ġ. olmak [40b/4-5]

ġ. ola [(N2) 11b/9]

ġ.+dür [(N2) 11b/14]

ġalibā (Ar.): Görünüşe göre, belki.

ġ. [36a/2]

ġalīz (Ar.): Kaba, nezaket dışı.

ġ. olup [24b/11-12]

ġ. ola [25a/3]

ġam (Ar.): Keder, tasa, kaygı, dert.

ġ. [31a/6]

ġ. u ġuşşa [62b/2-3]

ġ. [(N2) 8b/1]

ġam-gīn (Ar.+Far.): Kederli, tasalı, hüzünlü.

ġ. olur [63a/14]

Ġanī (Ar.): Zengin, varlıklı.

ġ.+dür [24a/9]

ġanī (Ar.): Çok, bol.

ġ. ola [33b/16]

ġarb (Ar.): Güneşin battığı yön, batı.

ġ.+a [28a/8], [38a/16], [44a/6], [44a/6]

ġ kuzātını [28a/8]

ġ cānibi [46a/13]

ġarq (Ar.): Suya batma, batırma, boğulma.

ġ. oldu [19b/17], [20a/1]

ġ. èdeler [33b/13]

ġavġa (Far.): Kavga, dövüşme.

ġ. olmayup [60a/2]

ġ [66b/12]

ġāyet (Ar.): Çok fazla, son derece.

ġ. ġasīs olduğundan [10a/9-10]

ġ. [18b/1]

ġ. eyüsi [18b/13]

ġ. sefīh ola [34b/4]

ġ. a 'lāsı [54a/9]

ġ.+de [(N2) 14a/2]

ġayr (Ar.): Ayrı, başka, diğer.

ġ. [2a/14], [26a/2], [29b/16], [37a/14], [43a/3], [43b/5], [45b/15], [47a/14], [48a/4], [53b/10], [60a/1], [60a/7], [61a/3], [61a/9], [61a/13], [61a/16]

ġ.+lardan [57b/14]

ġ.-ı matrūħa [15a/1]

ġ.-ı vüzeraya [9b/15]

ğ.-i tārīkde [50a/1]
ğayr-ı cā'iz (Ar.+Ar.): Olmaz,
 yaraşksız.

ğ.+dür [55a/8-9]
ğayr-ı mümkün (Ar.+Ar.): Olanaksız,
 imkansız.

ğ.+dür [51a/14]
ğayret (Ar.): Çalışma, çabalama.

ğ.+i [8a/6]

ğ.+de [51b/12]

ğ.+li [(N2) 11b/8]

ğazab: (Ar.): Kızgınlık, dargınlık, öfke.

ğ. İtmeyeler [56b/2]

ğ. [62b/1]

ğ.+ya [(N2) 8b/8]

ğ. vürür [(N2) 11b/7]

ğazabiyye (Ar.): Öfkeli.

ğ.+den [66b/1]

ğāzī (Ar.): Gaza eden, ordunun başına
 geçen.

Süleymān Hān Ğ. [4a/10], [5b/17-
 6a/1], [7b/15-16]

Süleymān Hān Ğ.niñ [5b/5]

ğ. [4a/12], [35b/14]

Selīm Ğ. [32b/13]

Selīm Hān Ğ. [36a/13]

ğazüb (Ar.): Öfkeli, hiddetli.

ğ. olur [12b/5], [63a/14-15]

ğ. pādīşāh [56b/3]

ğ. [(N2) 12a/1]

geç- (T.): 1) Yol, araç veya akarsu bir
 yerin yakınından veya içinden gitmek; 2)
 Bir yeri aşmak, öbür yana ulaşmak; 3)
 Görev almak.

g. [67a/10], [67a/11]

g.-dügi [7a/15]

g.-dügin [16a/8]

g.-dükden şonra [3b/1], [39b/7]

g.-e [16b/11], [31a/14], [37b/12]

g.-en [16a/10], [33b/17], [34a/2]

g.-eni [37b/2]

g.-erken [19a/9], [16a/6]

g.-ince [26a/14], [45a/3]

g.-miş [55a/6]

g.-üp [5a/17], [6a/5], [12a/16],
 [15b/1], [15b/10], [24b/11], [37a/16],
 [48a/4], [54a/15], [59a/11], [62a/15],
 [65b/2], [66a/8]

g.-di [(N2) 11a/2]

g.-e [(N2) 13b/12]

g.-üp [(N2) 10b/10], [(N2)
 13b/13], [(N2) 13b/5], [(N2) 14a/3]

geçin- (T.): 1) Kendini gibi görmek;
 2) Uzlaşmak, anlaşmak.

a'lem g.-e [22a/14-15]	[23a/14], [23b/2], [23b/4], [23b/9],
'ārif g.-enlerde [57a/11]	[23b/13], [23b/16], [24a/13], [24b/4],
'ārif-āne g.-eler [60a/13]	[24b/6], [24b/14], [25b/15], [26b/2],
g.-üp [(N2) 13b/9]	[27a/12], [27b/5], [27b/6], [27b/8],
geçin- (T.): Yaşamını sürdürmek.	[27b/11], [28a/6], [30b/5], [36a/10],
bir köşede g.-e [51b/5]	[31a/8], [32a/7], [32b/8], [32b/17],
öylece g.-e [51b/8]	[35b/15], [37a/15], [41a/2], [43b/14],
geçür- (T.): Geçme işini yaptırmak, geçmesini sağlamak.	[45a/8], [50b/4], [50b/13], [53b/16],
g.-eler [4b/10], [13a/12]	[51a/16], [52a/8], [52a/11], [52a/13],
gel- (T.): Gelmek.	[52b/3], [52b/8], [53a/2], [53a/4],
'aklı g.-icek [22a/1]	[54a/13], [62a/15], [62b/17], g-e [(N2)
g.-di [3a/12], [3a/16], [22b/1], [49a/1]	8b/3]
g.-dik [50a/3]	g.-ecek güne [34b/14]
g.-diler [49a/17]	g.-ecek zamanda [54b/9]
g.-dügi [3a/15]	g.-eceklerdür [49a/4]
g.-dük [12b/12], [35a/16], [37a/15], [(N2) 11b/14]	g.-elden berü [13b/1-2]
g.-dükce [31a/4]	g.-eler [32b/15]
g.-dükde [23a/5], [35a/11], [(N2) 13b/18]	g.-eler [52a/6], [53b/1]
g.-e [4a/9], [6a/6], [6b/1], [6b/1], [6b/10], [6b/16], [8b/3], [8b/9], [8b/16], [9a/11], [10a/11], [10b/5], [10b/9], [11b/4], [14a/3], [15a/5], [17a/9], [17b/2], [21b/6], [22b/14], [22b/17], [23a/1], [23a/5], [23a/7], [23a/10], [23a/12],	g.-elim [21b/2]
	g.-en [24a/11]
	g.-en [3b/10], [5a/15]
	g.-eydi [3a/13]
	g.-ince [3b/10], [5a/16], [5b/6], [12a/15], [16a/8], [32a/12], [32a/13], [44a/4], [45b/14]
	g.-medin [26b/3]
	g.-mege [4a/4]
	g.-mek [24a/11]
	g.-mek-ile [19a/4]

g.-meye [50b/12], [(N2) 13b/6]

g.-meyüp [9a/7], [10a/14], [(N2) 14a/9]

g.-mez [29a/12], [35a/16], [59b/8], [64b/14]

g.-miş [55a/5], [55a/8]

g.-miş idi [44a/3]

g.-mişdür [14b/13], [48b/15], [49a/4]

g.-mişdür [3a/12]

g.-üñ [13a/5]

g.-üp [3a/3], [3b/4], [3b/16], [4a/8], [4a/12], [5b/11], [5b/12], [6b/9], [7a/7], [7a/9], [8a/10], [8b/11], [10b/8], [10b/15], [10b/17], [11a/9], [15a/10], [15b/9], [16b/8], [16b/12], [23b/14], [24a/15], [24b/1], [25a/1], [26b/12], [28a/1], [28a/10], [28a/13], [28b/9], [28b/15], [28b/16], [29a/3], [29a/7], [31a/12], [31b/8], [34a/2], [34a/8], [37a/8], [38a/7], [40b/13], [41a/7], [41b/5], [41b/8], [42a/7], [45b/5], [46a/10], [46a/15], [46b/7], [47b/13], [53a/17], [53b/5], [53b/10], [64b/1], [(N2) 8b/18], [(N2) 13b/14]

g.-ür [2a/9], [16a/15], [16a/15], [16b/2], [25b/1], [27a/1], [31b/10], [50b/1], [54a/10], [60b/15], [62a/9], [64a/5], [(N2) 10b/9], [10b/14]

g.-ürken [21b/11], [46a/13]

g.-ürken [9b/4], [(N2) 14a/8]

g.-ürler [53b/15]

g.-ürse [(N2) 10b/19]

lâzım g.-ür [50a/17]

lâzım g.-ürdi [3a/13]

vücûda g.-e [6a/2]

hakkindan gel-: Zor bir işi başarı ile sona erdirmek.

h.-nürdi [35b/6]

gelin (O): Evlenmek için hazırlanmış, süslenmiş kız veya yeni evlenmiş kadın.

g. [(N2) 13b/15]

gemi (T.): Su üstünde giden taşıt.

g.+leri [5b/11]

g. [5b/12]

g.+ler [13a/9]

genç (T.): Çocuklukla orta yaş arasındaki dönemde olan kimse.

g.+ler [39b/15]

gerek (T.): İcap.

g.+dür [14a/16], [20b/8], [20b/8], [34b/11], [57b/7], [59b/9], [61a/9], [62b/9], [63a/3], [64b/10], [64b/17]

ķopsa g.+dür [35b/13]

olsa g.+dür [34b/8]

şakınmaķ g. [15a/3]

gerek.... gerek (T.): Kelimeleri, kelime öbeklerini, görevdeş ögeleri birleştirme, eşitlik, istenileni seçme vb. anlamlar katarak bağlayan kelime.

g. Āl-i ‘Osmāndan olsun g. olmasun [7a/8], [7a/8]

getür- (T.): 1) Sebep olmak, ortaya çıkarmak; 2) Sağlamak.

vücūda g.-di [1b/3]

g.-e [5b/6]

g.-düklerin [5b/14]

imān g.-en [17b/14]

g.-üp [30a/12]

imāna g.-e [42a/3]

g.-di [46a/12]

g.-ür [60b/17]

g.-mek için [62b/1]

zuhūra g.-üp [66a/12], [66a/14]

zuhūra g.-di [2a/10-11], [68a/5]

gey- (T.): Giymek.

g.-di [49a/11], [50a/5], [50a/8]

g.-digi [39b/15]

g.-diler [49a/12], [49b/5], [49b/12]

g.-dürdi [49a/11], [49a/14], [49b/2]

g.-düre [52a/16]

g.-e [10b/6], [52a/11], [52a/15]

g.-eler [39b/13], [39b/14], [40a/14], [52a/12]

g.-erler [50a/3], [53b/13]

g.-lerse [64b/14]

g.-medi [49a/6]

g.-meye [49a/7]

g.-meyüp [50a/7]

gez- (T.): Hava alma, hoş vakit geçirme vb. amaçlarla bir yere gitmek, seyran etmek.

g. erken [26b/3]

g.-e [34b/10]

g.-erler [42b/14]

gezdür- (T.): Birinin gezmesini sağlamak, dolaştırmak.

g.-üp [53b/4], [66a/11]

ğidā’ (Ar.): İnsanın beslenmesi için gerekli şeyler.

ğ.+lar [17a/12]

ğ. edinürler [43a/5-6]

ğmā’ (Ar.): Zenginlik, bolluk.

ğ. vère [66b/10]

gibi (T.): -e benzer.

g. [3a/11], [3b/3], [5a/3], [5a/12], [6a/1], [7a/2], [7a/2], [7a/3], [7a/15]

[8a/11], [8b/8], [8b/10], [12b/9], [14a/15], [17a/10], [18b/10], [22b/1],

[23b/17], [24b/15], [24b/16], [26b/17],
[31a/1], [33a/12], [36a/13], [36b/12],
[42b/14], [43a/8], [44b/10], [44b/14],
[46a/6], [51b/10], [51b/11], [51b/13],
[51b/16], [52a/15], [56b/7], [57b/1],
[60b/9], [66a/14], [66a/17], [66b/3]

g.+dür [31b/1], [42a/16]

g. [(N2) 11b/5], [(N2) 14a/5]

gice (T.): Gece

g. [13a/1], [21b/15], [23b/4],
[28b/1], [29b/1], [29b/5], [41a/1]

g.+si [(N2) 10b/10]

giderek (T.): Gittikçe, git gide.

g. [58a/12]

gine (T.): Yine.

g. [14a/2]

gir- (T.): 1) Dışarıdan içeriye geçmek, 2)
Katılmak; 3) Bulaşmak:

g.-enler [50b/5]

g.-meyüp [40b/14]

g.-üp [28b/4]

İslâm dīnine g.-üp [43b/10]

tā'ün g.-e [38b/2]

tā'ün g.-üp [43b/10]

g.-üp [(N2) 9a/2]

girye (Far.): Ağlama, Ağlayış.

g. [19b/6]

girü (T.): Yine, tekrar.

g. [44b/7]

git- (T.): Bir yere doğru yönelmek.

Edirnedden g.-dükde [25a/11]

g.-mege [54b/13]

g.-sün [29a/17]

Mışırdan g.-dükde [25a/12]

sefere g.-dükde [46b/14]

g.-erken [(N2) 13b/9]

g.-üp [(N2) 14a/8]

gitudükce (T.): Zaman ilerledikçe, gitgide,
giderek.

g. [35b/12], [40b/15], [43b/7],
[60b/3]

gök (T.): Gökyüzü, sema.

Yerden g.+e [66b/14]

gönder- (T.): Bir yere doğru yola
çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini
sağlamak, irsal etmek.

g.-e [8b/15], [15b/13], [16a/11],
[21b/10], [30a/7-8]

g.-eler [9b/4], [17b/7], [17b/9],
[29b/13]

g.-se [35a/3]

g.-üp [9b/11], [12a/10], [28b/1],
[35a/2]

g.-ür [14b/8]

haber g.-üp [13a/5]

g.-üp [(N2) 9a/3], [(N2) 13b/8]

gönderil- (T.): Gönderme işi yapılmak veya gönderme işine konu olmak.

g.-en [6b/1]

g.-e [9b/6]

g.-mişdür [56b/15]

göndür- (T.): Uğurlamak, göndermek.

g.ür [61b/15]

göñül (T.): Yürek.

g.+in [48b/1]

g. eglencesidür [63b/16]

gör- (T.): Görmek.

g. [28b/1]

g.-dikleri [17b/10]

g.-dügi [1b/14], [12a/15]

g.-düm [29a/3]

g.-e [24b/11], [27a/13], [53a/10]

g.-eler [14a/9], [15a/1], [24a/5],
[51a/15], [53b/2]

g.-enler [27a/2]

g.-enler [50b/8], [51b/1]

g.-me [67b/7]

g.-mek-ile [57a/5]

g.-mez misin [62a/7]

g.-mişdür [48a/17]

g.-se [28b/8]

g.-üñ [28b/10]

g.-üp [21b/8], [51b/4], [59a/16]

g.-ür [28b/4], [28b/6]

zulüm g.-meye [17a/15]

g.-miş [(N2) 11a/19]

göre (T.): Bir şeye uygun olarak, bir şey uyarınca, gereğince.

g. [7b/11], [13b/2], [13b/5],
[13b/7], [14b/4], [14b/5], [19a/10],
[24b/2], [26b/6], [27a/15], [30b/6],
[47a/16], [59b/14], [62b/11], [63a/9],
[63b/1], [64a/17], [66a/17]

görün- (T.): 1) Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükmek; 2) Yaklaşmak.

g.-mek [57b/6]

g.-memekdür [56b/2-3]

g.-meye [14a/10]

g.-mez [31b/8], [40a/2]

g.-miş idi [2a/7]

görüş- (T.): Bir iş, bir konu üzerinde karşılıklı görüş ileri sürmek, müzakere etmek.

g.-üp [30a/5-6]

göster- (T.): 1) Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek; 2) Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak; 3) Belirtmek, anlatmak.

- g.-e [8b/12]
- g.-eler [5a/13]
- g.-mekde [62a/1]
- g.-sün [31b/9]
- g.-üp [47b/17]
- g.-ür [61b/6]
- işâret g.-di [3b/17]
- ittişâl g.-mez [61b/2]
- ma' nî g.-ür [5a/11]
- nişân g.-ürse [31b/9]
- taşva g.-mek [51a/10]
- g.-üp [(N2) 10b/5]
- götür- (T.):** Götürmek.
- g.-eler [(N2) 13b/15]
- g.-üp [(N2) 14a/1]
- götürül- (T.):** Götürülmek.
- g. [65b/12]
- göz (T.):** Görme organı.
- g.+ine [14a/10]
- g.+e [22a/15]
- hurûs g.+lü [24b/6]
- dört g.+lidür [42b/12]
- yüzler g.+ler [46a/16]
- gözetmek (T.):** Korumak.
- g. [34b/3-4]
- gulâm-ân (Ar.+Far.):** Tüyü bitmemiş delikanlılar.
- g. [36b/6]
- gulâm-pâre (Ar.+Far.):** Delikanlı gibi.
- g. [(N2) 11a/12]
- gülüvv (Ar.):** Haddini aşma, ileri gitme, taşkınlık.
- ğ. êdüp [23b/12], [40a/12]
- gür (Far.):** Mezar.
- gür [(N2) 10b/8]
- ğurbet (Ar.):** Yabancı memleket, yabancı yer.
- ğ. [61b/6]
- ğurüb (Ar.):** Bir gök cisminin batıda görünmemesi, batması.
- g. [47a/17]
- ğurür (Ar.):** Kibir, kendini yüksek ve değerli tutma.
- ğ. vërecek [19a/5-6]
- ğ.-ile [19a/9]
- ğ.+a düşen [19b/6]
- ğ.+ından [28a/14]
- ğ.-ı nefsanî [58b/13]
- ğuşsa (Ar.):** Keder, kaygı.
- ğam u ğ. [62b/2-3]
- güşe-i vahdet (Far.+Ar.):** Tenha köşe, yalnızlık.

g. [17a/1]

gūş-māl (Far.): Yola getirme.

g.  der [21a/13]

g. [21a/13]

g c (T.): Kuvvet.

g.+i yiterse [17b/8]

g l (Far.): G l ağacının güzel kokulu çiçeği.

g.+e [63a/3]

g l- (T.): Tebessüm etmek.

g.-mek [63a/2]

g.-er [63a/13]

gün (T.): Yer yuvarlağının kendi eksenini etrafında bir kez dönmesiyle geçen 24 saatlik süre.

g. [12b/15], [17b/5], [23a/6], [53a/3], [63a/12]

g.+de [16a/10], [34b/14], [26b/4], [35a/10], [63a/15]

g.+e [34b/14]

kırk g.+l k [44b/15]

gün (T.): Güneş ışığı.

g. t kunmaz [45b/17]

güne güne (Far.): Rengarenk, türlü türlü.

g. şar blar [17a/15]

gün- -g n (Far.): Türlü türlü.

g. [2b/12]

güzel (T.): Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran, çirkin karşıtı.

g. [(N2) 14a/13]

H

h bbe (Ar.): Buğday, arpa vb. gibi ufak ve yuvarlak olan şeyler.

h. [38b/1]

h ber (Ar.): 1) Havadis, bilgi; 2) Ağızdan ağıza dolaşan s z.

h. [3b/1], [13a/6], [62a/14]

h. alıcak [5b/14]

h. alınca [16a/9]

h. gönderüp [13a/5]

h. v rd kde [28b/2-3]

h. v re [28b/16]

h. v rme [67a/17]

h. v r rdi [37a/3]

h b r (Ar.): Haberli, bilgili.

h. ola [19b/1]

h bs (Ar.): Alı koyma, bir yere kapama.

h.  de [16b/16]

h.  de [23a/16-17]

h.  deler [17b/5]

h.  d p [16b/10]

h. olan [16b/13]

h cc (Ar.): İslam'ın beş şartından biri olan ve belirli bir zamanda Mekke'deki

“Kâbe-i şerife” yi ziyaret etmek üzere yola çıkma farızası.

h. éde [4b/5] [4b/6], [34a/7]

h. éden [4b/6]

h. édüp [15a/7]

h.+a [17b/8], [29a/16], [29b/1]

h.-1 şerîfe [17b/7], [29a/15]

ķable'l- cülüs-1 es'saltanat-1 h.+a

[4b/2]

h+a [(N2) 14a/8]

hādī-‘aşer (Ar.): On birinci.

faşl-1 h. [2b/6], [46b/15]

hāfız (Ar.): Kur'an-ı kerim'i başından sonuna kadar ezberleyen kimse.

h. 1 ķur'ān [50b/16]

dīvān-1 h. [52b/11]

hāķ (Ar.): Allah, tanrı.

cenāb-1 h.+a [17b/13], [19b/10]

emr-i h. [57a/3]

h. [14b/3], [17b/11], [18a/16], [18b/1], [18b/2], [19b/13], [20a/2], [20b/1], [35a/15], [36b/4], [55a/13], [58a/2], [61a/14], [62b/14], [64a/2], [65a/3], [67b/4]

h. [(N2) 8b/1]

h.+a [27a/9], [55b/2]

h.e'l-yaķīn [18a/5], [57a/17]

maķbül-i h [67b/9]

ķaraf-1 h.+dan [56b/15]

ķarīķ-i h.+1 [55b/1]

taşarruf-1 h. [57a/2-3]

hāķāret (Ar.): Hor görme, incitme, küçük düşürme.

h. édicek [28a/9]

h. [29b/17]

hāķāyīķ (Ar.): Şüphesiz bulunan şeyler, hakikatler, gerçeklikler.

ma'ārif-i hāķīķatü'l h. [48a/6]

hāķķe'l-yaķīn (Ar.+Ar.): Gerçekliğine şüphe olmayan.

h. [18b/5], [57a/17]

hāķī (Far.): Toprakla ilgili.

h. hār(i)fleri [12a/3]

h.+dür [(N2) 9a/7]

hāķī-sār (Far.): Toprakla ilgili yer.

h. [5a/16]

hāķīķat (Ar.): Gerçek, doğru.

h. [19a/10], [19a/11]

h.+de [54b/11]

ma'ārif-i h.tü'l hāķāyīķ [48a/]

teslim-i h. [57b/3]

hāķīķī (Ar.): Hakikate mensup, gerçek, gerçek.

imān-1 h. [17b/15], [18a/4]

ḥakīm (Ar.): Ālim, bilgin, her şeyi bilen.

ḥ.+dür [14b/7]

ḥākīm (Ar.): Kadı, vali, āmir, hükümdar.

Mıṣır ḥ.+i [28a/7]

Feluniyye ḥ.+i [43a/10]

ḥ. édüp [49a/9], [66a/10]

ḥaḳīr (Ar.): İtibarsız, değersiz, aşağı.

ḥ. [64b/15]

ḥāl (Ar.): Oluş, bulunuş, suret, keyfiyet, durum.

‘arz-ı ḥ. [60b/6]

ehl-i ḥ. [23a/14], [23a/16], [50a/5], [53a/6], [55b/8-9]

ehl-i ḥ.+e [55b/8]

faḳīrū’l-ḥ. [24a/9]

ḥ. [19a/10], [29a/7], [47b/9]

ḥ.+de [54b/8]

ḥ.+dedür [28b/2]

ḥ.+dür [57a/13]

ḥ.+e [18b/13], [37a/8], [48b/7], [55a/13], [58a/9], [63a/11]

ḥ.+i [15a/12]

ḥ.+ile [5a/16]

ḥ.+imizi [28a/9]

ḥ.+in [63b/5]

ḥ.+ince [35a/11]

ḥ.+inden [59b/15]

ḥ.+leri [55a/15]

ḥ.+lerinde [39a/14]

ḥ.+lerini [55b/15]

ḥ.-i kemal [47a/9]

ḥāl [(N2) 10b/8]

ḥālā (Ar.): Şimdi, henüz.

ḥ. [3a/16], [3b/11], [3b/15], [7b/15], [18b/8], [23b/12], [24b/15], [44a/15], [58a/7]

ḥalaḳ (Ar.): Pay, hisse.

ḥ. [14a/10]

ḥalāş (Ar.): Kurtulma, kurtuluş.

ḥ. ède [20b/13], [33a/1]

ḥ. édüp [42a/1]

ḥalāvet (Ar.): Zevk.

ḥ. [50b/5]

ḥalel (Ar.): Bozma, bozukluğu eksiklik.

ḥ. [13a/13], [30a/6], [50b/11]

ḥālī (Ar.): Boş.

ḥ. [12b/7], [18a/14], [20a/3], [40b/16], [50a/2], [56a/16], [59a/16], [67b/6]

ḥalīfe (Ar.): 1) Birinin yerine geçen kimse, 2) Hz. Muhammed’in vefatından sonra ümmet dairesinin başına geçen kimse.

ḥ.-i evvel [3a/4]

ḥ. [23a/17], [29a/7], [48b/14],
[49b/6], [49b/8], [49b/9], [50a/5], [50a/6],
[50a/10], [50a/12]

ḥālik (Ar.): Yaratan, yoktan var eden,
yaratıcı.

ḥ.+iḡ [63a/3]

ḥ.+i [63a/5]

ḥ.+den [63a/6]

ḥālīm (Ar.): Yumuşak huylu.

ḥ. [(N2)10b/7]

ḥāliyā (Ar.): şimdiki zamanda.

ḥ. [2b/15], [14a/12]

ḥalk (Ar.): İnsanlardan oluşan bir bölüm.

aç ḥ.+1 [51a/9]

eḡālīm-i seb‘a ḥ.+1 [11b/8-9]

ḥ. [14a/9], [25b/16], [44b/9],
[56a/6]

ḥ.+a [12b/15], [56a/16]

ḥ.+1 [38b/11], [59a/15]

ḥ.+ma [61b/2]

ḥ.+iḡ [18b/10], [58b/15], [65a/4]

ḥ.-1 ‘ālem [23a/14], [39b/8],
[51a/17], [52b/15], [56a/3]

ḡābül-i ḥ.+1 [9a/5]

maḡbül-i ḥ. [9a/8-9]

ol diyāriḡ ḥ.+1 [25a/6]

Rūm ḥ.+1 [17a/12], [38b/13]

Üsküdar ḥ.+ımı [13a/12]

ḥ.+iḡ [(N2) 8b/6]

ḥallen- (T.): Yeni bir duruma girmek,
değişmek.

ḥ.-e [57a/7]

ḥ.-ür [63b/5]

ḥalvet (Ar.): Tenhaya çekilme, yalnız.

ḥalk-1 ḥ. [50b/17]

ḥ.+ine [50b/5], [50b/13]

ḥām: İdris peygamber lisanında “padişah
tahtı” anlamına gelen sözcük.

ḥ. [16a/14], [16b/1]

ḥām (Ar.): Boş.

ḥ. [18a/9]

ḥamd (Ar.): Tanrıya olan şükran
duygularını bildirme.

ḥ.-i bī-ḡadd [1b/2]

ḥamīde (Ar.): Övülmeye değer.

aḡlāḡ-1 ḥ.+ye [17a/1-2]

aḡlāḡ-1 ḥ. [18b/16]

ḥāmīle (Ar.): Gebe.

ḥ. [(N2) 14a/11]

ḥāmīs (Ar.): Beşinci.

faşl-1 ḥ. [2a/17-2b/1], [22b/11]

ḥamr (Ar.): Şarap.

h. [17a/11], [25b/5], [23b/5],
[28b/4]

h.+a [15a/11], [22b/16]

h.+a [(N2) 8b/7]

h. [(N2) 8b/8]

hamse (Ar.): Beş.

hurūf-ı h. [4a/9]

hān (Far.): Hükümdar, hakan.

Murād H. [33a/11]

Selīm H.+nın [53b/1]

Sultān Süleymān H. [5b/5],
[5b/17-6a/1]

hān (Far.): Han, kervansaray, otel.

h. şeklinde [10a/16]

hançer (Ar.): Ucu sivri iki yanı keskin
bıçak.

h. [28b/17], [33b/8]

hāne (Far.): 1) Ev, 2) Bir şeyin
bölündüğü kısımlardan herbiri.

ders-h.+lerde [23a/11]

faķīr-h.+sine [29a/2]

h. [10b/12]

h.+sinde [36a/6]

h.-i cedvel [34a/10]

müsāfir-h. [10a/16]

hāne-ķāh (Far.) Dervişlerin evi, tekke.

h.+lar [16b/17]

h. [50a/11], [53b/12], [64b/12]

h.+a [53a/14]

h+da [53a/16]

harāb (Ar.): Yıkık, viran.

h. edeler [6a/14, [40b/8], [41a/2],
[41a/1], [41a/12]

h. ede [6b/16], [15a/8], [32b/11],
[33a/6-7], [41b/5], [41b/9]

h. edince [10b/8]

h. eyleye [11a/10]

h. ola [32a/14], [38a/6], [41a/4],
[41a/14], [41a/14-15], [41a/17], [42a/6],
[43b/13], [44b/10], [44b/12]

h. olmaya [32a/15], [41a/8-9]

h. olup [33b/1], [41b/16]

h. olan [38a/7]

h. edemeyüp [40b/10]

h. edüp [40b/14]

h. [41b/12], [53b/17]

h. itmeyeler [45b/5-6]

h.+dur [64b/5]

h. edeler [(N2) 8b/12]

h. olup [(N2) 9a/4]

harābāt (Ar.): Harabeler, viraneler.

h.+ı [17a/12]

harāc (Ar.): Vaktiyle müslüman tebadan
alınan vergi.

h.+a [11a/4], [33b/11], [42a/3]

h. vère [41b/15-16], [44b/15]

h. ala [45a/5]

h.+ı [45a/8]

h. [32a/10]

hārām (Ar.): Şeriatçe, dince yasak edilmiş şey.

h [11b/14], [29b/6]

hārāmī (Ar.): Hırsız, haydut.

h. [7b/14]

h.+dür [27a/8]

hārbī (Ar.): Harbe mensup, harple ilgili.

zıkr-i h. [50a/16]

harc (Ar.): Bir şey için harcanan para, masraf.

h. [(N2) 11a/10]

hareket (Ar.): Kımıldama, oynama, yer değiştirme.

h. edemeyen [40b/12]

h. eden [50b/1]

h. edene [14b/15]

h. edüp [50b/1-2]

h.+den [12b/7]

h.+e [50b/1]

h-i mevzūneden [60b/17]

h.+e [(N2) 10b/]

harem (Ar.): Hac zamanında ihrama girilen yerden itibaren Kabe'ye doğru olan kısım.

h.-i muhterem [9b/12]

harf (Ar.): Alfabeyi meydana getiren işaretlerden her biri.

h. [14a/16], [23b/7], [30b/12]

h.+e [8a/16], [8a/16]

h.+i [4a/3], [10a/1], [11b/15],

[13b/14]

h.+idür [3a/11], [13b/17]

h.+inde [13b/12], [32b/13]

h.+inden [37a/2]

h.+inüñ [3b/14]

h.+iñ [8a/16], [12b/2], [13b/4],

[13b/6]

h.+iyle [2b/16], [3a/10]

h.+leri [3a/11], [12a/3], [12a/4],

[12a/5]

h.+niñ [7a/1]

h.-i 'aşere [13a/15]

h.-i mā'idür [14a/1]

h.-i maqlüb [3a/1]

h.-i nār [12b/5]

h.-i nārdur [13b/12]

h.-i nārī [14b/16]

h.-i nārīniñ [13b/12-13]

h.-i şırāt [4a/5]
 h.-i türābī [13b/15]
 h. [(N2) 8b/4], [(N2) 8b/15], [(N2) 10b/19], [(N2) 11a/3], [(N2) 11b/9]
 h.+dür [(N2) 10b/2], [(N2) 10b/13], [(N2) 11b/6]
 h.+inden [(N2) 8b/15]
 h.+inç [(N2) 9a/6], [(N2) 11a/1], [(N2) 11a/7]
 h.+ler [(N2) 9a/7]
 h.+leri [(N2) 8b/4]
 h.+ninç [(N2) 11a/1]
 h.-i 'illet [(N2) 10b/1-2], [(N2) 10b/4]
 h.-i nārī [(N2) 11a/4]
 h.-ile [(N2) 10b/4]
 hāki h.+i [(N2) 11a/8-9]
 hevā h.+i [(N2) 11a/9]
 nārī h.+i [(N2) 11a/8]
hāric (Ar.): Dışarı çıkan, dışarda, dışta.
 h. [24a/12]
 h. olan [46a/4]
hārīş (Ar.): Hırslı.
 h. [(N2) 11a/14]
hāşş (Ar.): Osmanlı İmparatorluğu'nun eski devirlerinde, devletin büyüklerine

ayrılan ve yıllık geliri yüzbin akçadan yukarı olan arazi.

h.+ların [34b/6]

hāşşa (Ar.): Bir kimseye, ya da bir şeye özel olan nitelik, kuvvet, güç.

h.+sı [62b/12]

haseb (Ar.): Baba tarafından gelen şeref, asillik, soy temizliği.

h.+iyle [21a/2], [25a/1]

bī-h.i'l-zāhir [47b/1]

hased (Ar.): Kıskançlık, çekememezlik.

h.+den [19b/3]

hāşıl (Ar.): Peyda olan, olan, çıkan.

h. olan [60b/17-61a/1], [66b/1], [66b/4-5]

h. olur. [61a/2]

h. [(N2) 13b/14]

h. olmuş [(N2) 11a/14]

hasīs (Ar.): Cimri, pinti.

h. [4a/11], [9b/1], [10b/10], [12b/6]

h.+dür [24a/15]

h. [(N2) 11a/18]

haste (Far.): Hasta, rahatsız.

h. olup [21b/15]

hastelik (Far.+T.): Hastalık.

h. [42b/8]

ḥaṭā (Ar.): Yanlılık.

ḥ. [(N2) 13b/5]

ḥāṭır-ṣikeṣṭ¹⁸² (Ar.): Gönlü kırılmış.

ḥ. [14a/2]

ḥaṭīb (Ar.): Camide hutbe okuyan.

ḥ. olmağa [43a/15]

ḥātūn (Ar.): Kadın.

ḥ.+lar [39b/13], [39b/15]

ḥavaṣṣ (Ar.): Keyfiyetler.

ḥ.+a [62a/16]

ḥavf (Ar.): Korku, korkma.

ḥ. edeler [11b/9], [51a/67]

ḥ. vardır [22a/9]

ḥ. ederler [35b/7-8]

ḥ.+ından [44a/11]

ḥ. üzre olup [7a/13]

ḥayā' (Ar.): Ar, namus, edep.

ḥ.+lı [52b/6]

ḥayāl (Ar.): İnsanın kafasında tasarlayıp canlandırdığı şey.

ḥ.+dür [18a/10]

ḥayāliyye (Ar.): Hayalî olan.

ḥıvvā-yı ḥ. [50b/1]

ḥaylī (Far.): Epeyce, çokça.

ḥ. [6b/13], [13b/9], [25a/1], [25a/2], [36b/13], [39b/1], [39b/13], [41b/10], [54a/13]

ḥ. [(N2) 8b/11], [(N2) 14a/3]

ḥayme (Ar.): Çadır.

ḥ.sin [48a/7], [65b/9]

ḥayr (Ar.): İyi, faydalı, yarar.

du 'ā-yı ḥ.+dur [67a/15-16]

ehl-i ḥ. [9b/3]

ḥ. [31a/5], [33b/6], [35a/16], [61b/13]

ḥ. ède [33b/6-7]

ḥ.+a [18b/7], [19a/2], [21a/13]

ḥ.+la [9a/11], [37a/10]

ḥ.-ile [2a/11]

ḥ.-ile [34a/14]

ḥaysīyyet (Ar.): Şeref, onur, itibar.

ḥ.+den [61b/7]

ḥayz (Ar.): Boşluk, mesafe.

ḥ.-ı ricāldür [59b/7]

ḥazz (Ar.): Hoşlanma, zevklenme, sevinç, memnuluk.

ḥ. eder [63b/17]

ḥ. itmez [64a/3]

ḥazā (Ar.): Bu, şu, o.

¹⁸² Metinde “ḥāṭır-ṣikeṣṭ” biçiminde yanlış yazılmıştır.

h. [(N2) 8b/2]

hāzīk (Ar.): Usta, maharetli.

h. [(N2) 13b/13]

hazīne (Ar.): Devlet malının, devlet parasının saklandığı yer.

h.+den [16a/10]

cem'-i h.+ye [27b/5]

h.+lerin [66b/8]

h. [(N2) 8b/14]

hazīne-dār (Ar.+Far.): Hazinesinin idare ve muhafazasına memur edilen kimse.

h.+a [34b/7]

hazret (Ar.): Saygı için büyüklere verilen unvan.

h.+lerinden [1b/13]

h.+leri [49a/8], [49a/9], [54a/12], [56b/17]

h.+lerine [49b/2]

h.+lerinin [49b/6], [49b/10], [60a/5]

h.+lerinin [(N2) 10b/8]

hazzā: Sözcüğün anlamı bulunamamıştır.

h. [30a/11]

hedāyā (Ar.): Hediyeler.

h.+suz [35a/11]

h. [35a/12]

hekīm (Ar.): Doktor.

h. [(N2) 13b/12]

helāk (Ar.): Mahvolma, ölme.

h. éde [6b/3], [21b/11], [22a/4], [29a/1], [29b/2], [33a/8], [33b/8-9]

h. olup [9b/15-16]

h. olan [9b/16-17]

h. édince [10a/6]

h. édüp [15b/16], [31b/14], [66a/16-17]

h. édeler [17b/3], [29b/6], [39b/9]

h. oldı [19b/12]

h. itdi [19b/13-14]

h. itdüre [29b/4]

h. olurlar [42b/9]

h. ola [9b/7-8]

h. ola [(N2) 8b/8], [(N2) 11b/2]

h. o.-alar [(N2) 13b/2]

h. o-up [(N2) 13b/7]

h. é.-e [(N2) 13b/17], [(N2) 14a/12]

h. [(N2) 13b/2]

h. éde [(N2) 13b/17], [(N2) 14a/2]

h. ola [(N2) 11b/2]

h. olup [(N2) 13b/7]

helāl (Ar.): Kullanılması şer'an caiz olan, dinin hükümleri bakımından kullanılabilen haram olmayan şey.

h. [11b/14], [39b/6], [39b/7],
[39b/11]

hem (Far.): Açıklayıcı nitelikte olan
ikinci cümleyi birinciye bağlayan bir söz.

h. biñ kırk [59a/12]

h. cimā' ederler [42b/6]

h. geleceklerdür [49a/4]

h. hağ huzürında [35a/15]

h. harf-i 'illetdür [13b/17]

h. hevā harfidür [13b/17]

h. kendisiniñ niçe kavī hizmetleri
olur [35a/4]

h. ketħudāya [34b/2]

h. kıtlık ola [38a/18]

h. pederleri fevtinde [15a/17]

h. ri'āyā ayaqlanup [35a/5]

h. serī' dür [22b/13-14]

h. vezīre [34b/2]

h. yüzleri [42b/6-7]

h. zik(i)r olınan [34b/13]

h. [(N2) 8b/16], [(N2) 10b/1],
[(N2) 11a/10]

hem- 'aşır (Far.+Ar.): Bir asırda yaşayan,
çağdaş.

h. [25a/2]

hemān (Far.): Hemen, derhal, o anda.

h. [20a/9], [33a/7], [37b/3],
[56b/12], [57b/16], [63b/4], [67a/15]

h. [(N2) 8b/13]

her (Far.): Önüne geldiği ismin
benzerlerini "teker teker hepsi, birer birer
hepsi, birer birer tamamı" anlamıyla
kapsayacak biçimde genelleştiren söz.

h. [2b/8], [7b/11], [9b/10], [11b/3],
[12b/8], [14b/4], [14b/5], [24a/5], [27b/9],
[27b/14], [29a/12], [30a/5], [30a/7],
[30a/7], [30b/1], [30b/6], [32b/17],
[34b/3], [34b/8], [35b/10], [37a/2],
[46b/17], [47b/1], [47b/2], [47b/12],
[47b/14], [48a/15], [52b/15], [55a/10],
[55b/10], [55b/15], [56a/8], [62b/12],
[63a/1], [63a/16], [63b/4], [63b/8],
[65a/1], [67b/6]

h. [(N2) 11a/3], [(N2) 11b/3]

her biri (Far.+T.): Ayrı ayrı hepsi.

h. [1b/8], [5b/9], [16b/8], [35a/11],
[42b/5], [49a/3], [50b/6], [54b/17],
[55a/4], [55a/17], [55b/11], [59a/9],
[62a/13], [65a/10], [66b/13]

herkañkı (Far.+T.): Belli olmayan,
özellikleri iyice bilinmeyen, rastgele.

h.+sından [25a/6]

herkes (Far.): Bütün insanlar.

h.+e [17b/10]

h. [23a/2], [26b/10], [38a/5]

hevā (Ar.): Hava.

h. ḥar(i)fidür [3b/17], [13b/17]

h. ḥar(i)fleri [12a/5]

h. ola [23a/1]

h.+da [17a/13]

h.+sında [52a/3]

h.+ya [17a/9]

h. [(N2) 10b/1], [(N2) 10b/2],
[(N2) 10b/3], [(N2) 11a/9]

hevāyī (Ar.): Havaya ait, havayla ilgili.

h. [12b/6]

h. [(N2) 11b/19]

hevlü (T.) Şaşlı.

h. [22a/15]

heybet (Ar.): Korku ile saygı duygularını
birden uyandıran hal veya gösteriş.

h.+lü [31a/7]

heykel (Ar.): Tunç, taş ve benzeri gibi
şeylerden yapılan büyük insan ve saire.

h.+iñ [47b/11], [47b/14]

h.+den [65b/11]

‘âlem-i h.+e [66b/6]

ḥıfz (Ar.): Saklama.

ḥ. êde [41a/8]

ḥ. İtmekde [58b/1]

ḥınzır (Ar.): Pis ve katı yürekli kimse.

ḥ. [53b/7]

ḥırḥa (Ar.)¹⁸³: Kalın kumaştan yapılmış
veya içi pamukla beslenmiş ceket
uzunluğunda bir giyecek.

ḥ. [64a/13]

ḥırīde (Far.): Satın alınmış, satın alınan.

ḥ.+sine [53b/3]

ḥırsız (T.): Başkasının malını çalan
kimse.

ḥ. [7a/14]

ḥıssat (Ar.): Cimrilik.

ḥ. [(N2) 11b/7]

ḥıyānet (Ar.): Hayinlik.

ḥ.+i [21b/12]

ḥicret (Ar.): Hz. Muhammed’in
Mekke’den Medine’ye göç etmesi, ki
islam takviminde tarih başlangıcı sayılır.

h.+iñ [6a/15], [26a/10]

tārīḥ-i h.+den [60a/17]

ḥicret-i nebevī (Ar.+Ar.): Hz.
Muhammed’in Mekke’den Medine’ye
göç ettiği tarih; tarih başlangıcı.

h. tokuz yüz altmış beşine erüp
[2a/6-7]

h. üç biñ yıla varınca [2b/5]

¹⁸³ Metinde “ḥırḥa” sözcüğü “ḥırḥa” biçiminde yazılmıştır.

h. üç biş seneye varınca [36a/14-15], [37b/9-10]

h. toğuz yüz kırık senesinde [39b/4-5]

h. üç biş seneye erince [40b/3-4]

h. altı yüz [43b/17]

h. üç biş seneyi temām edince [44b/16]

h. üç biş sene temām itdükde [45a/17]

h. toğuz yüz otuz yedi [67a/4-5]

h.+den toğuz yüz altmış beş [68a/1]

hiç (Far.): Yok denecek kadar az olan.

h. [22a/15], [40a/9], [50b/7], [52a/10], [65a/5]

hiçbiri (Far.+T.): Bir teki, biri bile.

h.+nde [43a/7]

hic kimse (Far.+T.): Bir kişi bile, kimsecik.

h. [12b/10]

hidāyet (Ar.): Hak yoluna, doğru yola klavuzlama.

h.+ledür [18b/2]

h. bulup [52b/16]

hidmet (Ar.): 1) İş, hizmet vazife; 2) İş görme, birinin işini görme.

h. ede [9a/13]

h.+inde [9a/16], [9b/9], [53a/3], [54a/3], [63b/12]

h. [22a/16]

h.+leri [35a/5]

h.+inde ola [(N2) 11b/16]

hidmet-kār (Ar.+Far.): Hizmetçi.

h.+ı [34b/15]

h. [35b/2]

hikmet (Ar.): Hakimlik.

h.+i [33b/9]

hikmetullah (Ar.+Ar.): Allah'ın hikmeti.

h. [27a/1]

hilāf (Ar.): Karşı, zıd.

h. [8a/5], [15a/3], [58a/4]

h.-ı şer' [27a/10]

h.-ı (11) şer'-i važ'ı [30a/10-11]

hilāfet (Ar.): Halifelik, peygamber vekili olarak İslamlığı koruma vazifesi.

h.+e [3a/7], [53a/15], [65b/7]

h.+lerine [3b/6]

h. vèrildi [19b/7]

h. ede [50b/15], [52b/12]

hile (Ar.): Oyun, aldatma.

h.-yi nisā [6a/7]

hile [16b/10], [40a/16]

hilm (Ar.): İnsanın tabiatında olan yavaşlık, yumuşaklık.

h. [25a/1]

h.-ile [66a/17]

himmət (Ar.): Gayret etme, çalışma, çabalama.

h. ola [8a/8]

h.-i şeyh [48a/10]

h. olur [66b/15]

h.+lü [(N2) 11b/8]

hîn (Ar.): Zaman, vakit.

h.-ı şâhı [(N2) 8b/9]

hirmen (Far.): Harman.

h.+leri [10b/8]

h. [35b/3]

hisâb (Ar.): Hesap, sayma.

h. edicek [34b/17]

hişâl (Ar.): Huylar, tabiatlar.

h.-i enbiyâ [20a/5-6]

h.-i erba'a [52a/5]

h.-i cemîde [56b/8]

'ömr-i h.-i [(N2) 11a1]

hişşe (Ar.): Pay, nasip.

kışşadan h. anlanur [34a/12]

ho'ca (Far.): Hoca, efendi, muallim.

h.+lara [21a/11]

h.+lar [21a/13-14]

h. [22b/11]

h. edine [23b/14]

hod-bîn (Far.+Far.): Kendini beğenmiş.

h. [14a/9], [25a/3]

hoş (Far.): Güzel, iyi.

h. (10a/13)

huddâm (Ar.): Hizmetçiler.

h. [34b/14]

hulq (Ar.): Huy, tabiat:

h. (57b)

hurde (Far.): Ufak, değersiz şey.

h. [4b/4]

hürî (Far.): Cennet kızı.

h. [38b/16]

hurûc (Ar.): Çıkış yapma, dışarı çıkma, ayaklanma.

h.+ında [39a/10]

h. edüp [45a/17]

h.+ı [48b/10]

hurûf (Ar.): Harfler.

h. [5a/12], [12a/8], [13a/17], [26a/17], [26b/1], [27b/17], [30b/13], [34a/10], [37a/7], [67b/16], [67b/17]

h.-ı 'aşer [26a/13]

h.-ı 'aşerden [30b/11-12], [31a/10]

h.-1 erba'ada [7b/3-4]
 h.-1 h̄amse [4a/9]
 h.-1 seb'a [26a/15]
 h.-1 seb'ada [7b/2]
 h.-1 ṣemāniyye [26a/16-17]
 h.ina [4a/5]
 h.ında [4a/7], [31b/17]
 h.indan [2b/15]
 h.uḡ [13b/17]
 işāret-i h.ıyla [34b/17]
 nāmı-ı h. [28a/1]
 tabāyi' - i h. [2a/9]
 h.-1 seb'a+nıḡ [(N2) 11b/18]
 h.+1 [(N2) 10b/13]
 h.-1 seb'a [(N2) 11b/15]
 h.-1 seb'a+dan [(N2) 11a/3]
 h.-1 seb'ada [(N2) 10b/15]
 h.-1 ṣemāniyye+den [(N2) 11b/15-16]

h̄urūs (Far.): Horoz.

h. gözlü [24b/6]
 h. [(N2) 11a/18]

h̄uṣūnet (Ar.): Kabalık.

h̄uṣūnet+den [(N2) 10b/3]

h̄uṣūmet (Ar.): Hasımlık, düşmanlık.

h. [60a/12]

h̄uṣūṣ (Ar.): Bakım, iş, şekil, yol, konu.

h.+ [7b/11], [22b/17], [51a/12]

h̄uṣūṣā (Ar.): Başkaca, ayrıca.

h. [19a/7], [40a/2]

h̄uṣṣūd: Sözcük bulunamamıştır.

h. [25a/7]

h̄uṭbe (Ar.): Cuma namazlarından evvel, bayram namazlarından sonra hatibin minberde halka verdiği dini öğüt.

h. oḡıda [16a/4]

h. oḡutmaḡa [43a/13]

h. [(N2) 14a/9]

h̄uzūr (Ar.): 1) Önemli bir kimsenin makamı, 2) Rahat.

h.+ında [19a/13], [35a/15], [52a/7]

h.+ına [46a/11]

h. èt-: Rahatlamak.

h. ède [60a/13]

h̄uccet (Ar.): Senet, vesika, delil.

h.+lerine [25b/14]

h.+ler vèrüp [29a/10]

h̄ücüm (Ar.): Saldırı, saldırma.

h.-1 umerādan [11b/12]

h̄üdā (Far.): Tanrı.

h. [14b/8], [56b/6]

h̄ükm (Ar.): Hüküm, emir.

h-i ümmü'l-kitâb [3a/9]

h. [3b/13]

h.+i [3b/14], [29a/14]

h. ederler [27a/10]

h.-i ihtiyârı [65b/11]

hulefâ (Ar.): Halifeler.

ser-çeşme-yi h. [3a/6-7]

humret (Ar.) Kızıllık.

h. [(N2) 11a/5]

hürmet (Ar.): Saygı.

h. [5a/2], [38b/10], [38b/16],
[57b/14]

h. itmekde [51b/15]

hüsün-dâr (Ar.+Far.): Güzellik, iyilik
sahibi.

h. [38b/8]

h. [47a/12-13]

hüviyyet (Ar.): Mahiyet, hakikat, asıl.

h.+den [61a/5]

h.+e [65b/8]

I

ıklım (Ar.): Memleket, diyar, ülke.

ı.+ndedür [54a/8]

ırmağ (T.): Denize dökülen büyük
akarsu.

ı.+ları [45b/3]

ışlah (Ar.): İyi bir hale getirme
iyileştirme.

ı. édüp [58a/17]

ı. olmak [58b/14]

za bı-ı ı. [61b/11]

ıssı ot (T.): Biber.

ı.+lar [43a/5]

İ

'ibād (Ar.): Kullar, İbadet edenler.

'i.+ına [18b/1]

'i. [35b/16]

'ibādet (Ar.): Allah'ın emirlerini yerine
getirme, tapma, tapınma.

'i.+e [48b/2]

'i.-i zāhire [58b/2]

'i. eder [61b/3]

'i. itmek [63b/10]

'i.+den [64a/3]

'i.-i thķīkeden [64a/3]

'i.+lerden [64a/6]

'ibādullah (Ar.): Tanrı kulları, insanlar.

'i. [20a/11], [20a/12], [20a/13]

ibāret (Ar.): Cümle.

i.+inde [20b/6]

ibtidā' (Ar.): 1) Başlangıç, 2) İlkin, en
önce, başta.

i. [3a/17], [3b/9], [13b/17],
[33b/12], [47b/3], [48b/16], [48b/17],
[53a/11]

i.+sından [7a/9], [49a/2]

i.+sı [36b/2]

i.-yı İslām+da [(N2) 8b/14]

ibtizāl (Ar.): Bir şey çokluğundan dolayı
değerini kaybetme, bayağılaşma, ayağa
düşme.

i.+de [22a/11]

iç (T.): Herhangi bir durumun, cismin
veya alanın sınırları arasında bulunan bir
yer, dâhil, dış karşıtı.

i. [43b/16]

i.+eriye [62a/12]

i.+erü [28b/14]

i.+lerinde [28b/16]

i.+lerinde [64b/5]

i.+ünde [28a/14]

i.-inde [2b/12], [12a/17], [12a/17],
[14a/6], [34a/13], [53b/17], [54b/6],
[56a/1], [57b/11]

i.-inde [(N2) 8b/17], [(N2) 10b/2],
[(N2) 10b/6]

i.-erüye [(N2)14a/5]

i.-ine [(N2) 9a/2]

i.+inde [(N2) 13b/2]

iç-: (T.) Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

i.+eler [45b/3]

i.+üp [45b/14]

i.niñ [(N2) 8b/8]

i.-er [(N2) 9a/2]

içün (T.): Amacıyla, maksadıyla.

i. [9b/13], [10a/17], [13a/14],
[16b/15], [21b/14], [22a/12], [25a/7],
[34b/17], [35b/1], [35b/2], [35b/3],
[38b/12], [41a/16], [47a/16], [54b/12],
[54b/12], [55b/15], [61a/3], [61b/11],
[62a/17], [62b/1], [64b/4], [66a/13],
[66b/17]

i.+dür [20a/10]

‘ifrīt (Ar.): Etrafı birbirine katan korkunç
insan.

‘i. [46a/11]

İhānet (Ar.): Hainlik, kötülük.

i. [28a/16]

iḥāṭa (Ar.): Bir şeyin etrafını çevirme,
sarma, kuşatma.

i. èdüp [13a/10]

i. ède [61a/10]

iḥdās (Ar.): Meydana getirme, ortaya
çıkarma.

i. [36b/14]

iḥsān (Ar.): İyilik etme, lütuf, iyilik.

i.+lar [10b/1]

i.+nı-ile [18b/1]

i.+nın [53b/2]

iḥtirāz (Ar.): Sakınma, çekinme.

i. [59a/5]

iḥtilāf (Ar.): Uymama, anlaşmazlık, aykırılık.

i. [10a/5], [26b/15]

iḥtilāl (Ar.): Bozukluk, bozulma, karışıklık, düzensizlik.

i. [22a/8]

iḥtiyār (Ar.): 1) Seçme, seçilme; 2) Yaşlı.

i. [8a/2], [16b/17], [39b/13], [48a/16], [49a/3], [49b/12], [49b/14], [54b/10], [54b/11], [54b/14], [54b/17], [55a/3], [58a/2], [60a/3]

hük.m.-i i.+1 [65b/11]

i. édüp [(N2) 13b/18]

iḥvān (Ar.): Sadık, samimi can dostlar, tarikat arkadaşları.

i.-1 'ulemāya [5a/13-14]

i. [55b/1], [68a/6]

iḥyā' (Ar.): Diriltme, diriltirme, canlandırma.

rūḥ-i i.+sına [47a/8]

i. itmege [59a/12]

i. éderlerdi [60b/10]

i. oluna [(N2) 8b/14]

iki (T.): İki.

i. [3b/10], [4a/11], [4a/11], [4a/14], [4b/1], [4b/5], [4b/10], [6b/17], [7a/15], [10a/12], [11a/2], [10a/7], [14a/7], [14b/14], [21b/13], [23b/3], [24b/14], [26b/1], [27a/17], [29b/2], [31a/12], [32a/11], [33a/17], [34b/8], [34b/9], [35a/6], [37a/16], [37b/4], [38a/8], [38a/11], [38a/7], [38b/5], [40b/4], [40b/8], [41a/5], [41a/6], [41a/10], [41b/8], [42b/11], [42b/14], [45a/14], [45b/14], [45b/16], [50b/13], [53a/2], [53b.73]

i.+si [8a/5], [8a/5], [26b/14], [34a/6]

i.+sini [9b/4]

i.+sin [10a/14]

i.+şer [12b/3], [13a/16]

i. [(N2) 11b/6], [(N2) 11a/11], [(N2) 13b/1], [(N2) 13b/3]

i.+si [(N2) 12a/1], [(N2) 13b/2]

iki biş: İki bin.

i. [5a/14]

iki biş otuz beş: İki bin otuz beş.

i. [2a/8], [2b/7-8], [46b/17]

iki yüz: İki yüz.

i. [16a/10]

iki yüz dört: İki yüz dört.

i.+dür [13b/15]

iki yüz otuz beş: İki yüz otuz beş.

i. [38b/3-4]	ğurūr-ile [19b/4]
iki yüz yetmiş beş: İki yüz yetmiş beş.	ğurūr-ile [19b/9]
i. [26a/11]	hāl-ile [5a/16]
il eri (T.): Zabıta gücü.	har(i)f-ile [4a/2]
i. [41a/1], [41a/16-17]	hayr-ile [34a/14]
il (T.): Ülkenin vali yönetimindeki bölümü, vilayet.	hilm-ile [66a/17]
Rūm i.+i [32a/13-14], [32b/1]	i. [2a/11], [3b/4], [6a/7], [10a/6], [13a/1], [13a/9], [16a/3], [16b/10], [17a/3], [18a/6], [19a/13], [19b/6], [19b/9], [19b/14], [20a/2], [21a/16], [21b/11], [22b/7], [22b/13], [23b/3], [24b/12], [24b/13], [24b/14], [25b/5], [25b/7], [27b/9], [27b/11], [28b/9], [28b/17], [29a/16], [29b/1], [29b/5], [30a/5], [31b/9], [33b/3], [33b/5], [33b/8], [33b/14], [33b/16], [34a/1], [34b/9], [34b/10], [34b/10], [37a/17], [37b/3], [40a/16], [44a/5], [44b/2], [44b/17], [46a/10], [46b/16], [46b/12], [47a/8], [47b/11], [48a/10], [48a/13], [48b/2], [48b/6], [51a/10], [54b/5], [55b/6], [57a/7], [57b/6], [60a/13], [60a/14], [61b/3], [62a/7], [62b/8], [63b/14], [65b/4], [65b/4], [67b/9]
Rūm i.+in [33a/6]	
Rūm i.+ine [37b/12]	
Rūm i.+inde [39a/5]	
i.+ini [(N2) 8b/11]	
ilāc (Ar.): İlaç.	
i. [(N2) 13b/13]	
ile (T.): Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, beraberlik, araç, neden veya durum anlatan cümleler yapmaya yarayan bir söz.	
‘arz itmek-ile [27b/12]	
berāt-ile [27b/7]	
du‘āları-ile [18b/14]	
du‘āsı-ile [19b/17]	
dün-ile [64b/9]	
ğayet-ile [57a/12]	
gelmek-ile [19a/4]	
görmek-ile [57a/5]	
	i.-dür [57a/3]
	iḥsānı-ile [18b/1]
	işāretler-ile [20b/1]
	kuvvat-i būnüvvet-ile [12a/7]
	mazhar düşmeg-ile [62b/17]

mazmūn-ı şerīf-ile [20b/10]	‘ilm (Ar.): Okuyarak öğrenilen bilgi.
müşāvere itmek-ile [23a/7]	ehl-i ‘i. [24b/6], [29b/8], [29b/12]
niyāz-ile [19b/5]	ehl-i ‘i.+e [28a/9]
ref‘ itmek-ile [34a/13-14]	‘i. [8a/8], [18a/7], [18a/15], [18b/4], [53a/1], [58a/8]
şulehā-ile [18b/13]	‘i.+den [18a/15]
şūret-ile [15b/5-6]	‘i.+iyle [56a/11]
şefā‘at-ile [26b/7]	‘i.+ne [26b/5], [30b/6]
taḳayyūd itmek-ile [7b/12]	‘i.-i ‘adālet [26b/11]
taḳlīd itmek-ile [18a/14-15]	‘i.-i bāṭını [58b/11]
taḳlīd itmek-ile [57a/9]	‘i.-i eşyayı [67b/1]
ṭarīḳ-ile [9a/7]	‘i.-i ḳāḏī [31b/1]
ṭulu‘ itmek-ile [17b/16]	‘i.-i kemāl [8b/6], [8b/7]
ṭulū‘ itmek-ile [57a/8]	‘i.-i kemal-i ma‘rifet [24b/2]
vezīr-ile [4b/16]	‘i.-i ḳiyās [34a/11]
zamān-ile [15a/4]	‘i.-i ma‘ārifde [25a/8]
zarāfet-ile [28b/2]	‘i.-i mezmūm [12b/9]
zuhūr itmek-ile [63a/7]	‘i.-i şerīf [12a/10-11], [12a/15]
i. [(N2) 8b/10], [(N2) 8b/10], [(N2) 8b/18], [(N2) 14a/3]	‘i.-i zāhir [18b/3]
ilhād (Ar.): Allah’ın varlığına, birliğine inanmama, dinsizlik.	‘i.+e [52a/9]
i.+a düşüp [44b/9-10], [57a/9]	‘i.+i [30b/6], [53b/10]
ilhā‘ (Ar.): Telkin etme, ilham verme.	‘i.+in [57a/16]
i. [48a/13], [57a/8]	‘i.-i heclīn [44a/9-10]
illet (Ar.): Hastalık.	‘i.[(N2) 10b/6]
‘i. [(N2) 10b/4]	‘i.+e [(N2) 10b/4]

‘ilme’l-yaqīn (Ar.+Ar.): İlahi alemle ilişik bilgileri toplayan ve doğruluğundan şüphe edilmeyen ilim.

i. [18a/4], [57a/16]

‘ilm-i ledün (Ar.+Ar.): Allah’ın sırlarına ait manevi bilgi.

‘i.+den [67a/16]

imām (Ar.): Namazda, kendisine uyulan kimse.

i.+ları [30a/5]

‘imāret (Ar.): Yoksullara yiyecek dağıtılmak üzere kurulmuş olan hayır evi.

‘i. [11a/5], [39a/4]

‘i. [(N2) 9a/3]

imdi (T.): Şimdi, artık, o halde öyleyse.

i. [18a/3], [18a/5], [18b/4], [19a/11], [25a/5], [21a/3], [21b/2], [29a/1], [34b/10], [35a/16], [54b/16], [55b/17], [56a/7], [56b/6], [67a/16]

i. [(N2) 11b/3], [(N2) 11b/4], [(N2) 11b/15]

imtiḥān (Ar.): Deneme, sınama.

i. édüp [14a/14]

i. olmağa[26b/9-10]

i. édeler [37a/9]

i. itmişlerdür [55a/13]

imtilā’ (Ar.): Dolgunluk.

i. [42b/9]

imzā’ (Ar.): Bir kimsenin, mektup ve sair resmi kağıtların altına, kendi eliyle, her zamanaynı biçimde yazdığı kendi adı.

i.+sıyla [23b/10]

in- (T.): 1) Yukardan aşağıya doğru gelmek, 2)

i.+en [45b/3]

i.+dürmek [27a/9]

inād (Ar.): Direnme.

i. édicek [(N2) 10b/5]

in‘ām (Ar.): Nimet verme, iyilik etme.

i.+ını [17a/6]

i.-ı iḥsānın [53b/2]

inanç (T.): İnanılan şey, görüş.

i.+ı [14b/2]

inandur- (T.): İnanmasını sağlamak.

i. [14b/2]

‘ināyet (Ar.): Dikkat, gayret, özenme.

i. [37a/13], [48b/8]

incin- (T.): Üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.

i.-e [22b/17]

i.-seler [57b/5]

‘indallah (Ar.): Allah yanında.

i. [23a/4]

ins (Ar.): İnsan.

i.+e [46a/8]

insān (Ar.): İyi, olgun vicdanlı adam.

i. [18b/2], [63b/4]

insān-ı kāmīl (Ar.+Ar.): Güzel huy ve tabiat ve yüksek fazilet sahibi olan kimse.

i.+dür [18a/2]

i. [18a/16], [18a/8], [48b/5], [63a/16], [63b/11], [63b/11]

inşā'allah (Ar.): Allah isterse, Allah nasip etti ise.

i. [5b/7], [9b/3], [10b/13], [11a/6], [15a/14], [27a/15], [31a/9], [39b/1], [55b/6]

i. [(N2) 10b/12]

inşā'allahü te'āla (Ar.+Ar.): Allah isterse, Allah nasip etti ise.

i. [50b/12], [50b/15]

intifā' (Ar.): Faydalanma.

i. [34b/17]

intihā' (Ar.): Nihayet bulma, sona erme.

i.+sına degin [7a/9]

i.+ları [36b/3]

i. [47b/3]

i.+ya [48b/16]

'irfān (Ar.): Bilme, anlama.

'i.+nın [2b/9], [47a/1]

muhıbb-i 'i. [9a/9]

'i.+da [51b/11]

'i.+a [52b/9], [52b/15], [54a/5]

'i.+dur [57a/4]

ehl-i 'i.+dur [57a/4]

iri (T.): Olağandan daha hacimli, olağanı aşan büyüklüğü olan, ince karşıtı.

i. [(N2) 11a/13]

irkek (T.): Erkek.

i. [38b/15], [53b/12]

i. [(N2) 13b/12], [(N2) 14a/16]

irsāl (Ar.): Gönderme, gönderilme.

i. êde [21b/6]

i. êdüp [43a/11]

i. olına [43a/15]

i. êdeler [68a/10]

irşād (Ar.): Doğru yolu gösterme, uyarma.

i. +a oturup [48a/14]

i. êdeler [56b/5]

i.+ları [57b/4]

i.+a [58b/11], [61b/9]

seccade-yi i.+a [59a/11]

irte (T.): Ertesi, gelecek sabah, şafak sökme zamanı, yarın.

i. [26b/5]

ise (T.): Şart ifadesi katan bağlaç.

i. [4a/13], [10b/16], [12b/1], [13b/4], [18b/4], [19a/10], [20b/17],

[23a/15], [27b/3], [27b/3], [31b/7],
[32b/14], [34b/5], [37a/3], [49a/1],
[61b/3]

ism/isim (Ar.): Ad.

i.+leri [2a/14]

i. [4a/1], [11b/17], [17a/16]

i.+nün [7a/1]

i.+lerinin [7a/11]

i.+lü [7b/1], [14b/1]. [36a/3]

i.+lerinde [13a/15]

i.+inde [14a/7], [14a/8], [(N2)
8b/4]

i.-i tevellüd [4a/2]

i.+i [5b/2], [7a/11], [7a/17], [7b/1],
[7b/17], [10a/2], [11b/16], [13b/10],
[14a/4], [21b/3], [21b/3], [28a/6],
[31b/16], [31b/17], [51a/3]

i.-i evvünden [3b/13-14]

i.+niñ [4a/7], [6b/16], [10a/3]

i.+inde [5b/1], [8a/11], [8a/12],
[8a/14], [8a/15], [8b/3], [8b/9], [8b/15],
[8b/16], [9a/4], [9a/6], [10a/1], [10a/17],
[11b/4], [11b/8], [11b/15], [13b/6],
[14a/15], [14a/16], [22b/15], [23b/7],
[26a/12], [26a/15], [27a/17], [30b/11],
[31b/10], [32a/12], [33a/3], [36b/11]

i.+ini [39b/13]

i.+idür [54a/1]

i.-i zāt [48a/16], [49b/13]

i.- zāta [62a/6]

i.+deki [(N2) 11b/4]

i.+lerinde [(N2) 11b/16]

i.+ler [(N2) 11b/8], [(N2) 11b/9]

ism+inde [(N2) 8b/15], [(N2)
11b/9]

i.-i şerfi [(N2) 10b/11]

isnād (Ar.): İftira atma.

i. édeler [9a/2]

i. itdüler [39b/17]

iste- (T.): İstemek, arzulamak.

i.-yeler [13a/1]

i.-r [15a/1], [34b/7], [34a/16]

i.dügi [64a/1]

istiḥrāc(Ar.): Mana çıkarma, anlama,
ileriye görme.

i. édüp [2a/1]

istiḳāmet (Ar.): Doğruluk, doğru yolda
bulunma.

i. [18b/9]

i.+de [18b/11]

i.+iyle [30a/1]

istimā´ (Ar.): Dinleyip kabul etme.

i. itmeyüp [52a/7]

isti´ māl (Ar.): Kullanma.

i. edeler [27b/14]

işâret (Ar.): İz, alamet, nişan.

i.+dür [3a/1], [3b/6], [3b/12],
[12a/1], [12a/3], [12a/4], [12a/5], [12a/5],
[12a/12], [55b/5], [55b/8]

i. [3a/4], [3a/9], [3a/17], [3b/13],
[3b/17], [4a/1], [4a/9], [5a/12], [5b/3],
[5b/8], [7a/16], [8a/16], [8b/2], [12b/4],
[12b/7], [13a/16], [13b/5], [13b/7],
[24a/2], [24b/9], [25a/17], [27b/7],
[30b/13], [31a/2], [34a/11], [36a/6],
[62b/10]

i.+lerine [5a/9]

i.+i [8a/2]

i.+de [8a/14]

i.-i hürüfiyla [36b/17]

seccade-yi i. [48a/14]

i. [(N2) 10b/2], [(N2) 11a/3], [(N2)
11b/2].

i.-nāme [(N2) 10b/5], [(N2)
10b/10]

işbu (T.): Bu, işte bu.

i. [2a/2], [2a/8], [3b/9], [4a/9],
[4a/13], [5b/3], [7b/2], [10b/10], [10b/14],
[12b/17], [13a/17], [14a/8], [14b/12],
[23b/6], [24a/2], [26a/12], [26a/16],
[26b/5], [31a/1], [31a/11], [36a/1],
[36b/13], [47b/6], [49b/5], [53b/5],
[53b/13], [55b/1], [57a/10]

i. [(N2) 10b/15], [(N2) 11a/2]

işde (T.): İşte.

i. [22a/12]

işid- (T.): Duymak, algılamak.

i.-dür degillerdür [42a/10-11]

i.-üp [(N2) 14a/8]

işle- (T.): İyi çalışmak, müşterisi bol
olmak.

i.-ye [23b/17]

iştihâr (Ar.): Şöhretlenme, şöhret bulma.

i. [26b/17], [29b/11], [30a/1],
[51b/7], [52a/19], [54b/2], [54b/6]

it- (T.): Yapmak, etmek.

‘adâvet i.-meyeler [15a/17]

‘amel i.-di [12a/9]

‘arz i.-mek-ile [26b/12]

cem ‘ i.-mege [27b/2]

ceng i.-mek [21b/14]

cülüs i.-di [3a/7]

cülüs i.-meyeler [40a/10]

dâhil i.-mek [61a/4]

da‘vet i.-dükde [51b/2]

da‘vet i.-megin [9b/14]

dervîş i.-mek [64a/13]

fâ‘ide i.-mek [34b/16]

fâ‘ide i.-meyüp [19b/16]

- feh(i)m i.-dügümüze göre [59b/14]
- fet(i)h i.-digi [16b/4]
- fet(i)h i.-digi [5b/5]
- fet(i)h i.-medin [16a/7]
- ğazāb i.-meyeler [56b/2]
- ḥalīfe i.-mişdür [50a/2]
- ḥarāb i.-meyeler [45b/5-6]
- ḥazz i.-mez [64a/3]
- helāk i.-di [19b/13-14]
- ḥıf(i)z i.-mekde [58b/1]
- ḥürmet i.-mekde [51b/15]
- i.-di [13b/17]
- i.-dügi [13b/16], [31a/9]
- i.-dükde [45a/17]
- i.-dükleri [19a/15]
- i.-düklerini [35b/4]
- i.-dün [33b/6]
- i.-memiş ola [31a/9]
- i.-meyüp [21a/7]
- ‘ibādet i.-mek [63b/10]
- ibtidā i.-dükden sonra [13b/7-8]
- ibtidā i.-mişdür [33b/12]
- iḥtiyār i.-di [55a/3]
- iḥtiyār i.-diler [49b/12]
- iḥtiyār i.-medi [50a/15]
- iḥtiyār i.-meyeni [54b/10]
- iḥtiyār i.-mişdür [48a/16]
- iḥyā i.-mege [59a/12]
- iltifat i.-meyeler [22b/8-9]
- imtiḥān i.-mişlerdür [56a/13]
- inkār i.-mezler [58b/11]
- isnād i.-düklerinde [39b/17]
- istimā‘ i.-meyüp [52a/7]
- işāret i.-mek idi [3b/13]
- i‘tibār i.-di [46b/13]
- i‘tibār i.-medigi [5a/4]
- i‘tibār i.-mez [5a/5], [12b/10], [44a/9]
- ‘itikād i.-di [46a/11]
- izhār-ı kemāl i.-mez [44a/12]
- izhār-ı kemāl i.-mezler [5a/7]
- ḳabūl i.-meye [17a/5-6]
- ḳabūl i.-meyüp [17a/6], [28a/16]
- ḳarār i.-meyüp [16b/3]
- ḳarār i.-mez [61a/17-61b/1]
- ḳat(ı)l i.-dim [22a/13]
- ḳat‘-i merātib i.-miş [63b/13]
- ḳat‘-i merātib i.-mişler [55a/12]
- keşf-i rāz i.-meyeler [21a/9]
- ḳıyās i.-digi [3b/3]
- ḳıyās i.-dügi [13b/6]
- muḥabbet i.-megin [51a/11]

murād i.-düklerini [40a/12]	ṭaleb-i āḫiret i.-mek [20b/8]
muşahabet i.-mekden [18a/14]	taşaddur i.-mek [21a/14-15]
müdāvement i.-mezler [57b/10]	taşarruf i.-mek [4b/11]
münākaşa i.-dükde [13b/9]	tebā'iyet [i.-meyüp [5a/6]
mürür i.-dükden sonra [39b/14]	terk i.-meye [17a/14]
müşāvere i.-mek-ile [23a/7]	tevbe i.-medin [23a/9]
naḳ(i)l i.-mek [34b/2]	teveccüh i.-düklerinde [5b/12]
naş(i)b i.-mişdür [49b/9]	tevellüd i.-di [13b/15]
naşihat i.-mek [21a/10]	tevellüd i.-mege [59b/9]
niyāz i.-di [19b/11]	ṭulū' i.-mek-ile [17b/16], [57a/8]
raḳ(ı)ş i.-meye [50b/9]	'ulemā i.-meyicek [5a/5]
ref' i.-mek [34a/14]	ulūhiyyet i.-di [19b/15]
rıḫlet i.-diler [67b/10-11]	vaz' i.-meyeler [21a/8]
ri'āyet i.-miş [64b/2]	vefā i.-meye [25a/10]
set(i)r i.-meyeler [8b/8]	zāhir i.-mez [56a/9]
sevḳ i.-mek [19a/8]	ziyāret i.-meyeni [53a/15]
sevḳ i.-meyeler [19a/6]	zuhūr i.-mek-ile [63a/7]
suāller ve sözler i.-mek [63b/15]	zuhūr i.-mez [18a/11]
şikāyet i.-diler [42b/2]	itdür- (T.): Etme işini yaptırmak.
şikāyet i.-mege [35b/7]	cem' i.-meyeler [21a/16]
şuğul i.-dükce [61a/17]	cülūs i.-eler [4b/15], [34a/4]
taḫşīl i.-digi [55a/9]	du'ā i.-mek [63b/6]
taḳayyüd i.-mek-ile [7b/12]	helāk i.-e [23b/4]
taḳlīd i.-mek-ile [18a/14-15],	ḳıtāl i.-e [23b/2]
[57a/9]	meyl i.-üp [18b/13]
ṭaleb i.-mek [17b/15]	meyl-i.-eler [21a/4-5]

nidā i.-e [7b/7]

ulfet -i.-ür [18b/14]

vazīfe i.-e [23a/17]

yasak i.-düre [40a/1]

zabt i.-e [30b/9]

i.-se [(N2) 9a/8]

i‘tibār (Ar.): Saygınlık.

i. [4b/17], [5a/4], [5a/5], [8a/9], [8a/17], [12b/9], [12b/10], [13b/3], [17a/8], [18a/11], [20b/17], [21a/17], [22b/5], [26b/1], [44a/7], [44a/8], [44a/9], [44b/8], [46b/11], [46b/13]

i.+1 [5a/4], [47a/15], [47b/4], [47b/8]

i.+ında [13b/6], [36a/10], [47b/3]

i.+ınca [47a/5]

i. bulalar [(N2) 14a/6]

i. itmek [(N2) 14a/7]

i‘tidāl (Ar.): Ölçülülük.

i. bul-up [(N2) 11b/10]

i‘tikād (Ar.): İnanma, gönülden tasdik ederek inanma.

i.+ın [2b/13]

i. itdi [46b/11]

i.+1 [61b/14]

i.+larına [64a/17]

i.+ları [(N2) 11b/17]

ittişāl (Ar.): Yakınlık.

i. göstermez [61b/2]

izhār (Ar.): Gösterme, meydana çıkarma.

i.-1 kemal [5a/7], [37a/14], [44a/12], [67a/15]

i. edeler [8b/7]

i. [34a/14]

i.-1 kemāl [(N2) 11b/4]

izrāb¹⁸⁴ (Ar.): Acı, eziyet.

i. [54b/14]

‘izzet (Ar.): Hürmet, saygı.

i. [5a/2], [8b/6], [38b/10], [38b/16]

i.+de [55a/2]

K

kaba (T.): Özensiz, gelişigüzel yapılmış, zevksiz, sakil, ince karşıtı.

k. [(N2) 11a/13]

ķabīl (Ar.): Soy, nevi, sınıf.

ķ.+inden [39a/13]

ķābil (Ar.): Kabul eden, kabul edici.

ķ.+dür [27a/9], [46a/8]

ķ.+lerdür [45a/10], [58a/9], [59b/11-12]

ķ.+ler [64b/1]

¹⁸⁴ ıztırab sözcüğü metinde yanlış yazılmıştır.

qabl (Ar.): Önce.

q.e'l- cülüs-ı es'salţanat [4b/2]

q.e'l-fevt [(N2) 9a/1]

qabr (Ar.): Mezar.

q.+i [9b/13]

qabul (Ar.): Razi olma.

q. itmeye [17a/5-6]

q. itmeyüp [17a/6], [28a/6]

q.-i halkı [9a/5]

q. [27a/14]

q. edeler [60b/7]

qabz (Ar.): Teslim alma.

q. [(N2) 11b/2]

qac- (T.): Kimseye görünmeden ayrılmak.

q.-up [29b/2]

qacur- (T.): Zor kullanarak yanında götürmek.

q.-up [32a/4]

qadar (Ar.): Mikdarında, ölçüsünde, derecesinde.

q. [17a/13], [23a/15], [32a/5], [34b/7], [34b/11], [35b/8], [38a/12]

q.+dur [45a/16]

bu q.+ca [46b/14]

q. [(N2) 9a/4]

qadd (Ar.): Boy.

q.+i [45a/16]

qadd-i bala (Ar.): Uzun boy.

q.+dur [45a/13]

qadem (Ar.): Ayak.

q. [17a/4], [25b/12], [34a/8], [52b/10], [52b/15], [54a/16], [59a/10], [60a/9], [60b/12]

q.-i mübareklerine [46b/14]

q.+lerine [46a/16]

qadi (Ar.): Şeriat hâkimi.

q.+ları [2b/2], [27a/6], [27a/12]

q. olduğdan sonra [25a/5]

Mısır q.+sı [25b/3]

q.+lar [25b/14], [27b/8], [27b/14], [25b/6]

q.+lardur [27a/7]

q. ola [27a/4]

q. [27b/14], [28a/13], [28b/2], [28b/8], [28b/16], [29b/2], [29b/6], [29b/13], [30a/2], [30b/1], [43a/12]

q.+nın [28b/3], [29b/14]

'Arap q.+ları [29a/14]

q.+dan [29b/11], [30a/9], [30a/16]

q. Edeler [29b/15]

qadid (Ar.): Çok zayıf.

q. [(N2) 8b/19]

qadim (Ar.): Eski.

ḳānūn-ı ḳ.+dür [36a/3]

ḳ.+ligine [(N2) 11a/11]

ḳādir (Ar.): Kudret sahibi; kudretli.

ḳ-i muṭlaḳdur [14b/6]

ḳadr (Ar.): Değer, itibar.

ḳ.+in bilmeyüp [14a/13]

ḳ.+leri [55a/11]

ḳāf (Ar.): Arap alfabesinin kaf harfi.

‘aded-i ḳ.-i cümel-i kebirde
[36a/8]

ḳāfi (Ar.): Yeter, yetecek.

k. [36a/7]

ḳāfir (Ar.): Allah’ın varlığına ve birliğine
inanmayan.

k.+ler [5a/17]

k. [5b/1], [5b/13], [31b/14],
[32a/4], [32a/6], [32a/9], [32a/13],
[33b/11], [37b/14], [41a/6], [59a/15]

k.+den [5b/12]

Ġalaṭa k.+leri [12b/17]

Ġalaṭa k.+lerin [13a/11]

k.+e [41b/15]

k.+lerden [42a/1]

k.+leri [54a/5]

k.+ler [(N2) 8b/11]

ḳahr (Ar.): Çok kederlenme, üzüntü
duyma.

ḳ.+ından [20b/11]

ḳ.+ına [62a/15]

ḳ.+a [63a/1], [63b/1], [63b/2],
[63b/3], [65b/3]

ḳahren (Ar.): Zorla.

ḳ.[17b/8]

ḳahriyye (Ar.): Kahra uygun, kahreden.

ḳ.+de [62a/2]

ḳ. [62b/6]

ḳaht (Ar.): Kıtlık, kuraklık.

ḳ. ola [25a/11]

ḳahve (Ar.): Kahve.

ḳ. [39b/5]

ḳā’il (Ar.): Rız olmuş, boyun eğmiş.

ḳ. olmaya [42a/3]

ḳ. olmaya [42a/11]

ḳ. degillerdür [42b/15], [46a/7]

ḳ.+lerdür [66b/16]

ḳā’im (Ar.): Bir işte sebat eden.

ḳ.+lerdür [59a/7-8]

ḳā’ide (Ar.): Usul, nizam, yol.

ḳ.+dür [8a/15]

ḳ+si [29b/4]

ḳal- (T.): Olduğu yeri ve durumu
korumak, sürdürmek.

ḳ.-a [15a/12]

ķ.-a [8b/15], [9b/4], [16a/9],
[25a/11], [29a/11], [30a/4], [32b/8],
[32b/9], [33a/7], [40a/15], [40b/15],
[40b/17], [41a/15], [43b/1], [43b/2],
[46b/9], [51a/5]

ķ.-a gelüp [36b/8]

ķ.-a idi [19b/13]

ķ.-alar [29b/5], [35b/11]

ķ.-an [12b/3], [16b/14], [65a/17]

ķ.-madı [27a/15], [44a/7]

ķ.-mamışdur [58a/12]

ķ.-maya [15b/2], [32a/6], [42a/4],
[45b/9], [53a/1]

ķ.-mayınca [16b/6]

ķ.-mayup [11b/13], [48b/11],
[65b/3]

ķ.-maz [12a/10], [61a/8], [61a/11],
[61a/13], [64b/13]

ķ.-mış iken [37b/3]

ķ.-up [4b/9], [5a/17], [9b/9],
[26a/3], [29a/13], [38a/5], [48b/13],
[51a/5]

ķ.-ur [3a/5], [13b/14], [13b/16],
[22a/11], [35b/4], [36b/16], [61a/16]

ķ.-urlar [58a/13], [58b/13]

ķ.-mışdur [55b/11]

ķ.-mışlar [(N2) 9a/2]

ķ.-a [(N2) 8b/13]

ķ.-mamağıla [(N2) 13b/10]

ķ.-mayalar [(N2) 14a/6]

ķ.-mış [(N2) 11a/14]

ķ.-up [(N2) 14a/9]

ķāl (Ar.): Söz, laf.

ķ. [47a/9], [57a/13]

ķ. [(N2) 14a/15]

ķal'a (Ar.): Kale, hisar.

ķ.+lara [12a/4], [32b/16]

ķ.+da [16b/10]

ķ. [38a/6], [43a/9]

ķalb (Ar.): Yürek.

ķ.+ini [1b/5]

selmü'l-ķ.+dür [8a/4]

ķ.+inde [17b/16]]

ķ.+idür [21a/1]

ķ.+den [21a/2]

ķ.-i mücellā [48b/10]

felek-i ķ.+e [48b/8-9]

ķ.+i [50b/14], [64a/7]

ķ.+ine [57a/8]

ķ.+lerini [58b/3]

ķ.+e [61a/1]

vāři'ü'l-ķ.+dür [62a/13]

ķ. řahrā-yı ķ.+ne [(N2) 11b/10]

ķ. [(N2) 11b/17]

- ķ.+i [(N2) 11b/11]
- ķalem (Ar.):** Kalem.
- ehl-i ķ. [15a/14]
- ķālī (Ar.):** Sözle ilgili.
- ķ. [48b/7], [55a/13]
- ķālīl (Ar.):** Az, çok olmayan.
- ķ+edür [57b/13]
- zamān-ı ķ.+de [37b/11], [40b/5]
- ķaldur- (T.):** Taşımak, götürmek.
- ķ.-up [5b/4]
- ķāmet (Ar.):** Boy.
- şatü'l-ķ. [31a/7]
- ķāmil (Ar.):** Kemale ermiş, olgun.
- k. [8b/17], [47b/14], [64b/15], [67b/13]
- mürşīd-i k.+e [18a/3-4]
- mürşīd-i k.+lerdür [56b/4]
- şeyh-i k. [63a/10], [63b/6-7]
- ķān (Ar.):** Bir şeyin menbai, kaynağı.
- ķān-ı şehā [9a/9]
- ķānā'at (Ar.):** Kısmete razı olma, bir şeyi yeter görüp fazlasını istememe.
- ķ. éde [16a/11-12]
- ķ.+e çeküp [37a/5]
- şabr-ı ķ.+de [51b/14-15]
- ehl-i ķ. [54b/7-8]
- sabr-ı ķ. [57b/13]
- ķ. éderlerse [59a/3]
- ķ. [63b/7]
- ķāni' (Ar.):** Kanaat eden, fazlasını istemeyen.
- ķ. [64b/16]
- ķanķı (T.):** Hangi.
- ķ. [14a/8]
- ķanķısı (T.):** Hangisi.
- ķ. [55a/17]
- ķānūn (Ar.):** Devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü nizam, kaide, kural.
- şer'-i ķ. [4a/12-13]
- ķ. [20a/7], [23b/16], [28a/4], [36a/1], [43b/1]
- Rūm ķ.+ı [26a/9], [43b/2]
- Āl-i 'Osmān ķ.+ı [27a/3]
- ķ.+a [27a/15]
- ķ.-ı ķādīm [36a/3]
- 'ādilin ķ.+ı [36a/11]
- ķānūn-nāme (Ar.+Far.):** Kanun kitabı.
- ķ. [28a/2], [43a/12], [43a/16]
- ķapu (T.):** Kapı.
- ķ.+larına [14a/14]
- ķ.+sı [23b/17], [23b/17]
- ķ.+sını [28b/4]

- ķ. [34b/9]
- kār (Far.):** Kazanç.
- ķ.+dur [17b/11]
- ķara (T.):** Siyah.
- ķ. [39b/5]
- ķarār (Ar.):** Durma.
- ķ. ědüp [4b/3], [24a/16]
- ķ. itmeyüp [16b/3]
- ķ. ěde [24a/11], [25b/9], [37b/6]
- ķ. itmez [61a/17-61b/1]
- ķ. olmaz [61b/9]
- ķ. ũtmez [46b/14]
- ķarın (T.):** Döl yatağı.
- anası ķ.+ında [20b/15-16]
- anaları ķ.+ında [21a/5]
- ķarınca (T.):** Karınca.
- ķ.+lar [44a/17]
- ķarındāş (T.):** Kardeş.
- ķ.+ınıŃ [16a/8]
- ķarīb (Ar.):** Yakın, yakın olan, uzak olmayan.
- ķ. [4a/7], [31a/2], [31a/6], [45a/11], [45b/2], [45b/16], [62a/1]
- ķ.+dür [62a/14]
- ķ. [(N2) 8b/12]
- ķarn (Ar.):** Yüzyıl, asır.
- ķ.+dür [2a/3]
- ķ. [17b/2]
- ķarşu (T.):** Karşı.
- ķ. [5b/15], [6b/8]
- ķ.+dan [21b/11]
- ķ.+sına [32a/7]
- ķarye (Ar.):** Köy.
- ķ.+de [27b/9]
- ķ.+ye [35a/1]
- ķ.+lerinde [40b/15]
- ķ.+leri [41a/15]
- ķaşaba (Ar.):** Köy.
- ķ. [1b/12], [23b/1], [23b/1]
- ķ.+larda [40a/3]
- ķ.+ları [40b/16]
- ķaşd (Ar.):** Bir işe bilerek, isteyerek girişme.
- ķ. ědicek [4b/12]
- ķ. [31a/4]
- ķat (T.):** Bükölmüş veya kıvrılmış bir şeyin her büköümü, her kıvrımı.
- bir ķ. ěde [25b/15]
- ķat (T.):** Ön, yan, huzur.
- ķ.+ında [22b/4], [22b/12], [37a/12], [50b/7], [52a/10], [61b/13]
- ķ.+ında [51b/3]

ḳat´ (Ar.): Sona erdirme, bitirme.

ḳ.-i merātib [55a/12]

ḳat´ ā (Ar.): Hiçbir vakit, asla.

ḳ. [23a/13]

ḳatar (T.): Birbiri ardına sıralanan hayvan dizisi.

ḳ. [34b/9]

ḳāṭi´ (Ar.): İlerleme, yol alma.

naşş-ı ḳ.+ında [56b/17]

ḳatıl- (T.): Dahil olmak.

Rūma ḳ.-a [16b/6]

Rūma gele ḳ.-a [33a/17]

ḳatır (T.): Katır.

ḳ.+a [25b/17], [26a/1]

ḳ. [34b/9], [39b/4]

ḳatī (Ar.): Kesin.

ḳ. olmaya [38a/15]

ḳ. [20a/4]

ḳātib (Ar.): Yazan, yazıcı.

ḳ.+ine [68a/9]

ḳ.-i hazāü´l-kitāb [68a/13]

ḳātil (Ar.): Öldüren.

ḳ.+i [10b/2]

ḳatıl (Ar.): Öldürme.

ḳ. ödüp [4b/11], [15b/6]

ḳ. edeler [4b/17], [30a/15-16], [33b/9]

ḳ. olına [6a/7]

ḳ.-i vüzera [10a/10-11]

ḳ. itdim [22a/13]

ḳ.+e [32b/14]

ḳ. ede [33b/6], [54b/3]

ḳavā´id (Ar.): Kuralla, kaideler.

ḳ.-i Rūm [2a/16-17]

ḳ.+idür [18b/8]

ḳavī (Ar.): Kuvvetli, güçlü.

ḳ. [8a/2], [24a/10], [25a/8], [44a/2], [46b/5], [54b/10], [57b/12], [66b/14]

ḳavl-i ḳ. [8a/6]

ḳ.+dür [15a/2]

ḳ.-i rūḫānīleri [48a/9]

ḳ.+lerdür [49b/17], [58b/1], [59a/2], [59a/7], [60a/1]

ḳ. [(N2) 11b/17]

ḳavl (Ar.) Söz, lakırdı, laf.

ḳ.+i [1b/15], [1b/17], [8a/13], [11a/11], [13b/11], [16a/17], [40a/17]

ḳ.-i ḳavī [8a/6]

ḳ.-i müneccim [12b/9]

ḳ. ede [15a/16]

ķ.+de [16b/2], [33b/5], [40a/9],
[44b/6]

ķ.-i mūneccimine [18a/8]

ķavl+i [(N2) 10b/9]

ķ.-i ‘Ālī [(N2) 11b/14]

ķav(i)m (Ar.): İnsan topluluğu.

ķ. [29a/11], [41a/7], [46b/1]

ķ.-i Yahūd [40b/12]

ol ķ.+iņ [42a/12]

ķ.+i [43b/14]

ķ.+ine [45a/10]

ķ.-i hāvīle [45b/7], [45b/10],
[45b/13-14]

ķ.-i hāvīl [46a/5]

ķayd (Ar.): Bir kağıda yazılı olan Şeyi
deftere geçirme.

ķ. ėdeler [36b/7]

ķayın ata (T.): Kayın baba.

ķayın ata+sı [(N2) 14a/13]

ķayna- (T.): Bir sıvı, sıcaklığı belli bir
dereceyi bulduğunda buhar durumuna
geğerek fokurdamak.

ķ.-mış [8b/8]

ķaynar (T.): Kaynamakta olan.

ķ. [12a/3]

ķayıŐ (T.): Bağlamak, tutmak veya
sıkmak amacıyla kullanılan, dar ve uzun
kōsele dilimi.

ķ. [53a/17]

ķaz- (T.): Herhangi bir aletle oymak,
açmak.

ķ.-sın [18b/6]

ķ.-alar [(N2) 8b/14]

ķ.-up [(N2) 9a/2]

ķazan (T.) Çok miktarda yemek
piŐirmeye veya bir Şey kaynatmaya
yarayan bũyũk, derin kap

ķ.+ları [(N2) 11a/12]

ķazan- (T.): Kazanđ sağlamak.

ķ.+sa [34b/15]

ķāzī ‘asker (Ar.+Ar.): Kazasker, ilmiye
rũtbelerinin sonuncusu.

ķ.+leri [2b/1-2]

ķ. [23b/15], [24a/13], [24b/4],
[24b/6], [24b/7], [24b/9-10], [25a/9],
[25a/14], [25a/17], [25b/4], [25b/5],
[25b/9], [25b/13], [26a/1], [26a/4],
[26b/7], [26b/11], [26b/16], [26b/17-
27a/1], [27a/4], [43a/14]

ķ.+ler [24a/7]

ķ.+sũz [26b/2]

ķebīr (Ar.): Bũyũk, ulu.

ķ.+de [2a/1]

erkân-ı k.+den [31a/11]

k. [36a/5]

ķāf-ı cümel k.+de [36a/8]

cedvel-i k.+de [36b/2]

cedvel-i k.+e [37a/6]

k.+de [39a/12]

keçi (T.): Eti, sütü, derisi ve kılı için yetiştirilen hayvan.

k. [53b/6], [53b/7]

kelām (Ar.): Söz, lakırdı.

k.+ıdur [20b/15]

feth-i k. [22b/2]

k.+ına [35a/17]

k.-ı evvele [50a/3]

kelb (Ar.): Köpek.

k. [539b/6], [53b/6], [53b/8]

kelime (Ar.): Bir fikri anlatan, bir veya birkaç heceden meydana gelen ses, söz.

k.+si [3a/12]

kemā-kān (Ar.): Eskisi gibi, evvelden olduğu gibi.

k. [47b/4]

kemāl (Ar.): Olgunluk, tamlık.

ehl-i k.+ler [5a/3], [5a/6-7], [55b/7]

izhār-ı k. [5a/7], [37a/14], [44a/12], [67a/15]

k.+ine göre [7b/11]

‘ilm-i k. [8b/6], [8b/7]

k.+in [8b/8], [47b/14], [56a/14], [56b/3]

ehl-i k. [14a/13], [44a/10], [55a/7-8], [64a/14]

‘ilm-i k.-i ma‘rifete [24b/2]

şāhib-i k. [28b/1], [46b/11-12], [53b/10], [54b/4]

hāl-i k. [47a/9]

taḥşīl-i k. [48b/4-5], [56a/2]

ehl-i k.+e [55b/3], [55b/6]

k.+ini [56b/10]

k.+ine [62b/14]

k. [64b/13]

izhār-ı k. [(N2) 11b/4]

kemālāt (Ar.): İnsanın, bilgi ve ahlak güzelliği bakımından olgunluğu.

k.-ı mazharıdur [18b/2]

k. [47b/7]

k.+ıyla [47b/17]

k.+ın [48b/5]

k.+ın [58b/5]

keşf-i k.-ı bātına [59b/11]

k.+ına [62b/14]

kemük (T.): Kemik.

k. [42b/13]

k.+leri [(N2) 11a/13]

kenār (Far.): Kıyı, çevre.

k.+ına [5a/15]

k.+da [5b/13], [6b/6]

k.+ında [9b/12], [38a/18]

k. [27b/10]

k.+ından [32a/10]

k.+ı [32a/12], [37b/17], [43b/9]

kendi (T.): Dönüşlülük zamiri.

k. [15b/13], [20a/9], [28b/14],
[29a/10], [36b/15], [39a/14], [48a/13],
[55a/9], [56a/5], [56a/6], [56a/7], [56b/3],
[56b/10], [56b/10], [56b/11], [61a/13],
[63a/10], [65b/12]

k.+si [18b/7], [21b/16], [30b/7]
[52b/2], [56a/4], [64a/9]

k+lerin [19a/17], [19b/1], [24a/6]

k.+lere [20b/3], [59b/16]

k.+ye [20b/12], [21b/8], [30b/11]

k.+sini [22a/1]

k.+ler [24a/5], [56b/12]

k.+yi [28b/7]

k.+den [29b/12]

k.lerle [34a/3]

k.+sini [35a/4]

k.+lerini [56b/9]

k.+leridür [56b/14]

k.+lerde [58b/5]

k.+lerine [66a/5]

k. [(N2) 14a/9]

k.+n [(N2) 11a/19]

kendü (T.): Dönüşlülük zamiri.

k.+nü [8a/11]

k.+ni [8a/14]

k.+ye [14a/7], [19b/6], [48b/13],
[61b/13]

k.+si [16b/11], [58b/8], [56a/3]

k.+sini [20b/13]

k.+yi [55a/9]

k. [(N2) 13a/19]

kerāmāt (Ar.): Kerametler, ermişçesine
yapılan iş, hareket veya söylenen söz.

keşf-i k. [18a/10], [18a/12-13]

keşf-i k.+ı [18a/16]

keşf-i k.+ın [47a/3]

kerāmet (Ar.): Kerem, bağış.

k. [59b/4]

keşf-i k.+le [67a/2-3]

kerem (Ar.): Cömertlik, el açıklığı, lutuf.

şāhib-i k. ola [9a/17-9b/1]

k. olup [28b/14-15]

k.-ine [56a/2]

kerīme (Ar.): Ayet.

āyet-i k. [17b/13]

kerre (Ar.): Defa, kez.

k. [16b/11], [26b/13], [33b/1],
[38b/4], [38b/5], [40b/4], [41a/6],
[41a/10], [41a/11], [41a/12], [41b/2],
[41b/6], [41b/9], [59a/17]

k. [(N2) 13b/5]

kes- (T.): Bitirmek, sona erdirmek.

müşāvereyi k.-mezler [22a/12]

‘Ulūfesin k.-e [23b/6]

kesil- (T.): Sona ermek.

rağ(1)ş k.-e [51a/2-3]

dünyānıñ āhirine dek k.-mezler
[60a/6-7]

ārzūsı k.-mez [64a/10]

kesb (Ar.): Çalışıp kazanma.

k.+ine [50a/15], [50a/17], [60b/4]

k. édüp [60b/10]

kesbī (Ar.): Sonradan edinilmiş olan.

k. [59b/6]

keşret (Ar.): Çokluk, bolluk.

k.+de [55a/1], [55b/12], [55b/12]

k. [55a/2], [58b/17], [59b/1],
[60a/15], [60b/1], [61a/10], [61b/5]

keşāfet: Sözcük bulunamamıştır.

k. [65a/14]

keşf (Ar.): Açma, ortaya çıkarma.

k.-i kerāmātın [2b/10-11], [47a/3]

k.-i kerāmātdur [12a/13]

k. oldı [12a/16]

k.+den [12b/11]

k.-i kerāmāt [18a/10], [18a/12-13],

k.-i kerāmātı [18a/16]

k.-i rāz itmeyeler [21a/16]

k.-i rāz édüp [21b/9]

k.-i rāz eden [22b/9]

k. [27a/2], [57a/8]

k.-i dārāt [31a/3]

k. olurdı [37a/4]

ķuvve-i k.-i sābıķ [37a/2]

keş(i)f éde [44a/10]

k.-i esrār [48a/1], [50b/9]

k.-i rumüz-i kūnüz [48b/6],
[67a/12-13]

k.+e [59b/6]

k.-i kemālāt-ı bātına [59b/9]

keşf-i kerametle [67a/2-3]

keşfi (Ar.): Keşifle ilgili, keşfe ait.

k.+dür [59b/6]

keḥudā (Far.): Kahya.

k.+sı [8b/12], [14a/7], [14a/7]

k.+sınıñ [10a/2]

k.+nıñ [14a/8]

k. [14a/11], [34a/17]

k.+larından [14a/12]

k.+dan [14b/2]

k.+sını [14b/5]

k.+ya [34b/12]

k.+lara [35a/8], [35a/9]

keyle (Ar.): Ölçek.

k. [35b/2]

ke-zâlik (Ar.): Keza, bu, bu da böyle.

k. [3a/11], [36a/4]

ķıl (T.): Bazı hayvanların derisinde, insan vücudunun belli yerlerinde çıkan, üst deri ürünü olan ipliksi uzantı.

ķ.+lu [53b/7]

ķıl- (Ar.): Yapmak, etmek.

mükerrem ķ.-dı [1b/4]

mükemmel ķ.-up [1b/4]

memlû ķ.-dı [2b/6]

namaz ķ.-mayanaları [17b/5]

ķ.-ınmaya [23a/2]

ķ.-sun [23a/3]

muķarrer ķ.-a [26b/12]

salat ķ.-maķdan [51a/1]

‘amel ķ.-a [62b/11]

tedbir ķ.-up [66a/7]

ķılıc (T.): Uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya her iki yüzü keskin, kın içinde bele takılan, çelikten silah.

ķ. [16b/4], [16b/9]

ķ.+ı [54b/4]

ķillet (Ar.): Azlık, kıtlık.

ķ+de [55a/1]

ķ. [59b/1]

ķır- (T.): Helak etmek, telef etmek.

ķ.-up [5b/16]

ķ.-alar [45b/8]

ķırıl- (T.): Bir kemiğin darbe sonucu kırık duruma gelmesi.

ķ.-up [16a/7]

ķırıl- (T.): Helak olmak, telef olmak.

ķ.-a [33a/3], [37b/12], [41a/14]

ķırķ (T.): Kırk sayısı.

ķ. [10a/16], [17b/5], [23a/6], [30b/15], [34b/9], [37a/4], [38b/7], [41a/4], [44a/16], [45a/15], [52a/16], [53a/8]

ķ. üç [40a/16]

ķ. dört [30b/15]

ķıŗa (T.): Uzunluğu az olan, uzun karŗıtı.

ķ [10b/7], [39b/15]

ķ.+dur [45a/13]

ķıs(ı)m (Ar.): Bölük, parça, takım.

ķ.+dur [45a/12], [50a/2]

ķ.+dan [56b/12]

ķ. [57a/10], [65a/7]

ķ.+1 [58a/1], [58a/1], [58a/1]

ķ.-1 evvel [(N2) 10b/14]

ķ.-1 rebi' [(N2) 11a/15]

ķ.-1 şālis [(N2) 11a/6]

ķ.-1 şānī [(N2) 11a/2]

ķiŝŝa (Ar.): Hikaye, rivayet.

ķ.+dan [34a/12]

ķiŝın (T.): Kış mevsiminde.

ķ. [(N2) 11a/14]

ķiŝla- (T.): Kışı geçirmek.

ķ.+ya [16a/3], [32b/3], [32b/9]

ķitāl (Ar.): Vuruşma, birbirini öldürme; savaş.

ķ. İtdüre [23b/2]

ķıtlık (T.): Kıt olma durumu, ihtiyaca yetmeyecek kadar azlık, az ve zor bulunma.

ķ. ola [37b/12], [37b/15], [38a/18]

ķ. olup [37b/13]

ķ.+dan [42a/6]

ķıvvā (Ar.): Kuvvet, güç.

ķ.-y1 ħayāliyye [50b/1]

ķ.-y1 ruĥānī [65b/16]

ķ.-y1 ruĥānīleri [66a/15]

ķ.+y1 [66b/2]

ķ.+ları [66b/5], [66b/9]

ķiyāmet (Ar.): Dünyanın sonu, ölülerin dirilerek mahŝerde toplanacakları zaman.

ķ. [7a/10], [35b/13], [48b/15], [55a/16]

ķ.+e dek [7b/5], [30a/3-4], [49a/1], [60a/6]

ķ.-i kübrāy1 [61a/12]

ķiyās (Ar.): Karşılaştırma.

ķ. [3b/3], [13a/14], [14a/15], [34a/11]

ķ.+1 [61b/10]

ķız (T.): Kız, dişi evlat.

ķ.+1 [4b/10], [4b/16], [6a/5]

ķ.+ın [9a/8], [24b/8]

ķ.+ını [10a/12], [40a/5]

ķ. [15b/14], [15b/14]

ķ.+ından [40a/7], [40a/9]

ķ. [40a/14]

ķ.+1 [(N2)14a/10], [(N2) 14a/13]

ķ.+ın [(N2) 13b/9], [(N2) 13b/15], [(N2) 13b/16]

ķ.+ını [(N2) 14a/10], [(N2) 14a/12]

ķızıl (T.): Parlak kırmızı renk.

ķ. [(N2) 11a/18]

ķi (Far.): Ki; isimleri veya cümleleri türlü ilgilerle bağlamak için kullanılan edat.

k. [1b/12], [1b/7], [1b/8], [1b/10], [1b/11], [2a/3], [2b/16], [3a/1], [3a/10], [3a/11], [3b/1], [4a/2], [5a/3], [6b/1], [8a/15], [8b/1], [9a/6], [9a/11], [11b/16], [11b/17], [11b/17], [13b/14], [13b/16], [14a/3], [14b/3], [14b/4], [14b/14], [14b/14], [16a/17], [16a/7], [16b/13], [17b/13], [18a/3], [18b/6], [19a/3], [19a/4], [19a/11], [19a/9], [19a/17], [19b/1], [20a/15], [20b/5], [20b/8], [21a/1], [21a/5], [21a/15], [22a/7], [22a/13], [22a/14], [22a/17], [22b/1], [25b/1], [26b/2], [26b/4], [26b/7], [26b/7], [27a/7], [27a/12], [27b/5], [27b/6], [27b/8], [28b/4], [28b/8], [28b/9], [28b/10], [29a/1], [29a/16], [30b/5], [30b/13], [31a/5], [31a/16], [32a/7], [32b/6], [32b/8], [32b/17], [34a/12], [35a/17], [36a/6], [36b/5], [36b/10], [36b/11], [36b/16], [37a/1], [37a/15], [40b/6], [40b/11], [40b/17], [41a/2], [41a/13], [41a/17], [42b/2], [43b/6], [43b/11], [44a/9], [45b/4], [46a/3], [46b/6], [46b/8], [46b/12], [47b/9], [49b/12], [49b/14], [50b/13], [50b/16], [51a/16], [51a/17], [51a/9], [52a/8], [52a/11], [52a/13], [52b/3], [52b/7], [53b/9], [53b/16], [54a/14], [55a/7], [55b/8], [56a/7], [56a/10], [56a/12], [56a/14], [56b/3], [56b/9], [56b/14], [57b/16], [59b/9], [61a/9], [61a/9], [62b/9], [63a/2], [63a/12], [63a/15],

[63a/16], [65a/3], [65a/8], [65b/16], [67a/9]

k. [(N2) 9a/1], [(N2)9a/6], [(N2) 9a/6], [(N2) 10b/1], [(N2) 10b/13], [(N2) 10b/14], [(N2) 10b/2], [(N2) 11a/15], [(N2) 11a/2], [(N2) 11b/6], [(N2) 13b/14], [(N2) 14a/6]

kibār (Ar.): Büyükler, ulular.

erkān-ı k.+da

kibriyā´ (Ar.): Büyüklük, ululuk.

k.+ya [48a/9]

kilise (Far.): Hristiyanların ibadet ettikleri yer.

k.+lerine [13a/1]

kim (T.): Kimse, zat.

k. [30b/1], [31a/15], [34b/5]

k.+iñ [(N2) 11a/7], [(N2) 11a/16]

kim (T.): Ki.

k. [54a/13], [55b/17], [64b/11]

kimesne (T.): Kimse, kişi.

k. [5a/7], [6b/1], [24a/10], [28b/3], [30a/17], [36a/3], [38b/8], [43a/15], [62a/15]

k.+niñ [15a/12]

k. [(N2) 9a/5], [(N2) 11b/9], [(N2) 11a/10]

k.+ler [(N2) 8b/19], [(N2) 11a/15]

kimi (T.): Bazısı, birkaçı.

k. [5a/11], [5a/11], [5a/11],
[5a/12], [6a/12], [6a/12], [12a/12],
[12a/13], [39a/5], [39a/6], [48a/17],
[48b/1], [48b/2], [48b/2], [56b/10],
[56b/11], [56b/11]

k.+ni [30b/11]

k.+si [34b/10], [55b/12], [55b/12]

k.+ni [55a/5], [55a/6]

kimse (T.): Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.

k. [12b/13], [23b/17], [24a/11],
[24a/15], [29a/11], [33b/7], [34a/5],
[43a/1], [45b/9], [52b/7], [53a/1], [53a/8],
[54a/17], [56a/8], [57b/4], [67b/7]

kîne-dâr (Far.+Far.): Kinci.

kîne-dâr [(N2) 11a/9]

kîne-dâr idi [(N2) 11b/8]

kirā' (Ar.): Bir şeyin kullanılmasına bedel olarak verilen ücret.

k. [35a/3]

kişi (T.): Şahıs, nefer, zat.

k. [9b/5], [10a/6], [11b/16],
[30a/9], [63a/1], [63b/4], [63b/11],
[64b/5]

k.+ye [20b/15]

k.+dür [27a/5]

k.+den [31a/12]

k.ler [64b/9]

k. [(N2) 11a/8]

k.+ni [11b/3]

kitāb (Ar.): Kitap.

k.+ı [2a/2], [13b/7], [68a/1]

tāriḥ-i k.+a [3b/10], [7b/16]

k.+a [5a/8], [55b/1]

tāriḥ-i k. [5a/2], [22b/12]

tāriḥ-i k.+da [8b/8], [10b/10],
[14a/12], [24a/8], [24b/15], [27a/6],
[34a/5], [36a/12], [44a/3-4], [53b/13-14]

tāriḥ-i k.+dan [9a/15], [22b/3],
[33b/12], [29b/4], [41a/10], [45a/2],
[46b/16], [58b/16-17], [59a/17], [60a/8],
[60a/16]

k. [14b/12], [27b/13], [27b/6],
[30a/3], [31b/3], [38b/3], [47a/10],
[67a/12]

k.+ı [28a/3], [50a/12]

muşannif-i k. [29a/2]

muşannif-i k.+ı [52b/13]

şāhib-i k.+ı [31b/5]

mefhūm-ı k.+a [37a/15]

mefhum-ı k. [46b/6]

hazāü'l-k. [68a/13]

ko- (T.): Bırakmak.

yādigār k.-dı [2a/3]

kenārda k.-dıkları [5b/13]

ħar(i)f k.-dı [12b/2]

māl k.-yup [13a/9]

tārīh k.yalar [25a/14]

k.maya [26b/5]

nā'ib k.yalar [27b/9]

yanına k.yalar [28a/3]

şehzade k.-yup [33b/17]

k-yalar [39b/13]

ħalvetine k. maya [50b/14]

k.mayalar [53a/16]

ad koy-: Ad vermek.

a.yalar [52a/13]

isim koy-: Ad vermek.

i.-a [17a/16]

koça (T.): İhtiyar, yaşlı.

k. ħātūnlar [39b/15]

koñaq (T.) 1) Bir günlük yol, 2) Büyük ev.

beş k. yer [21b/17]

ħüccāc k.+larından [41a/16]

koñul- (T): Bırakılmak.

koñul-mışdur [(N2) 10b/12]

koñ- (T.): Birdenbire başlamak.

k.-sa gerekdir [35b/13]

k.-unca [48b/16]

koynun (T.): Koyun, eti ve sütü için beslenen otçul hayvan.

k. [32b/6]

köşe (Far.): Yer, yan, taraf.

k.+de [28b/7], [51b/5]

koñbe (Ar.): Yarım küre veya kümbetimsi yapıda olan şey.

k. [49a/10], [52a/8], [52a/12]

koñdise sırrıhu (Ar.): “Sırrı mukaddes mübarek olsun” anlamına gelen ve ermişler hakkında kullanılan bir dua.

k. [1b/13], [59a/9], [60a/4]

koñdret (Ar.): Kuvvet, takat, güç.

k.+i [4b/9]

k.+leri [56a/16]

k. [62b/17]

k.+de [63a/6]

k. [(N2) 13b/14]

k.+i [(N2) 11a/14]

koñ (Far.): Dağ.

k. [53a/14], [53a/16]

koñ-ı beden: Dağ gibi iri yapılı kimse.

k.+de [66b/7]

koñ (T.): Köle.

k.+ı [6b/3], [27a/16]

k.+lara [17b/14]

ķ.+ına [18a/17]

ķ.+ları [22a/10], [22a/10],
[25b/17], [38b/10]

ķ. [28b/6], [28b/15]

ķ.+ın [30b/8], [35a/2], [40a/7],
[40a/12]

ķulak (T.): İşitme organı.

ķ.+ı [45a/14]

keçi ķ.+lı [53b/6]

fil ķ.+lı [53b/7]

ķulüb (Ar.): Kalpler, gönüller.

ķ.+ına [56a/17]

ķur- (T.): 1) Bir Şeyi oluşturan parçaları
birleştirerek bütün durumuna getirmek, 2)
Bir araya getirmek, toplamak.

ķ.-mış [28b/5]

ķ.-up [65b/9]

ķurb (Ar.): Yakın.

ķ.+ında [33b/13], [39a/9],
[42b/11], [42b/16], [43b/9], [44b/7],
[53a/9]

ķ.-ı sultān-ı ařķ [48a/8]

ķurbet (Ar.): Yakınlık.

ķ.+den [61b/17]

ķurtar- (T.): Birini veya bir Şeyi zor bir
durumdan uzaklaştırmak.

ķ.-ur [35a/16]

ķ.-up [66b/10]

ķuvvet (Ar.): Güç, kudret, takat.

ķ.-i bünüvvet [12a/7]

ķ.+de [42a/16]

ķ.+leri [42b/7]

ķ. bula [44b/13], [55a/17-55b/1]

ķ.-i dinīyye [46b/6-7]

ķ. bulup [55a/2]

ķu. [(N2) 13b/14]

ķuvvetlendir- (Ar.+T.): Güçlendirmek,
gücünü arttırmak.

k.+sine [37a/13]

ķuytu (T.): Sessiz, tenha yer.

k.+da [51b/5]

ķuzāt (Ar.): Kadılar.

ķ.+ıı [26b/5], [27b/1]

ķ.+a [27b/4], [28a/12]

ķ.+ı [27b/11], [29a/16], [29b/5]

ķ.+nı [28a/7], [28a/8], [28a/8]

ķ. [30b/5]

ķübrā (Ar.): Daha büyük, en büyük.

ķiyāmet-i k.+yı [61a/12]

ķüçük (T.): 1) Boyutları ufak olan,
büyük karşıtı, 2) Yaşça daha küçük olan.

k. [25b/16], [40a/14]

k.+i [26a/7]

küçült- (T.): Büyükken daha küçük duruma getirmek.

k.+e [25b/15]

k.+eler [25b/17]

küffār (Ar.): Kafirler.

k. [5a/16], [11a/2], [39b/2]

k.+ıñ [5b/6]

k.+ı [13a/4]

küfr (Ar.): Allah'a ve dine ait şeylere inanmama, Allah'a ortak koşma.

k.+e [23a/12]

kül (T.): Yanan şeylerden kalan toz.

k. ödüp [14b/17]

künüz (Ar.): Hazineler.

Rumüz-ı k. [2a/3], [26a/9-10]

k. [5a/1], [18a/11], [37a/7]

rumüz-ı k. [34a/11]

rumuz-ı k.+ın [47a/3]

keşf-i rumuz-ı k. [48b/6-7], [67a/12-13]

L

lā(m)¹⁸⁵ (Ar.): Arap alfabesinin yirmi üçüncü harfi.

l. [3b/5]

lāgar (Far.): Zayıf, cılız.

l. [16a/1]

l. [(N2) 10b/18], [(N2) 11a/17]

lakin (Ar.): Ama, fakat, ancak, şu kadar var ki.

l. [3a/13], [4a/2], [5a/4], [9a/12], [10b/7], [13b/3], [15a/2], [16a/15], [25a/3], [27b/10], [35a/9], [35b/15], [40a/12], [43a/5], [44a/17], [46a/7], [47b/1], [49b/14], [50a/14], [50b/11], [52a/6], [56a/16], [58a/6], [58a/15], [58b/14], [59a/8], [59b/15], [61a/17], [63b/16], [64a/15]

l. [(N2) 8b/5], [(N2) 11a/14], [(N2) 11b/13], [(N2) 11b/17], [(N2) 14a/5]

lālā (Far.): Bir çocuğu gezdiren, oyalayan uşak.

l.+ların [2a/17]

l.+ları [18b/8]

l.+lar [18b/9], [18b/10], [21a/7], [22a/11]

l.+larıñ [18b/12]

l.+ya [18b/16]

l.+larında [21a/8]

l.+lara [21a/9-10]

l.+sınıñ [21a/7]

l.+sı [21b/15], [22a/3]

¹⁸⁵ Metinde m harfi unutulmuştur.

l.+sını [22a/2]

l.+larda [22a/8]

l.+larda [22a/13-14]

lā'let'-ta'yîn (Ar.): Gelişigüzel.

l. [(N2) 10b/16]

lāyık (Ar.): Yakışan, yaraşır, yaraşık.

l. [2a/15], [14b/6], [18a/5],
[21a/6], [43a/15]

lāzım (Ar.): Gerek.

l. gelürdi [3a/13]

l. degildür [18a/17-18b/1]

l. olan [20a/5]

l.+dur [21a/10], [50a/17], [59a/5],
[61b/7], [62b/6], [62b/7]

l. gelürse [26b/4]

l. gelür olmaz [50a/17]

lem'a (Ar.): Parıltı, parlayış.

l. [52b/11]

leme'an (Ar.): Parlama, parıldama.

l. [52b/11]

leng (Far.): Topal, aksak.

l. [16a/11]

leṭāfet (Ar.): Latiflik, hoşluk.

l. bulup [47a/6], [65a/14]

l.+e [50b/3]

libās (Ar.): Esvap.

l.+ından [17a/7]

liḳā (Ar.): Yüz, çehre.

l. [38b/16], [47b/16]

lisān (Ar.): Konuşulan dil.

Türkī l. [2a/10], [11a/16], [67b/1]

l. [8b/17], [11b/3], [29a/12],
[59b/6]

l.-ı 'Arap [11a/14]

İdrīs nebī l.+ı [16a/12], [16a/14]

Tatar l.+ı [16a/13]

l.-ı İdrīs nebī [16b/1]

Ḥazret-i 'Ali l.+ında [16b/1-2]

livā' (Ar.): Mülki idarede kaza ile vilayet
arasında bir derece, sancak.

l.-yı Şaruḥānda [1b/12]

mīr-i l. [9a/12]

şāhib-i l. [11b/6]

l. [37b/1]

şāhib-i l. iken [39a/5]

liyākat (Ar.): İktidar, hüner, fazilet.

l.+i [24a/13]

l.+ına [27a/14]

l. bulup 65b/7]

luṭf (Ar.): İyi muamele, iyilik.

şıfat-ı l.+ına [20b/11]

l. [56b/1]

1. édüp [61b/12]

1.+a [62a/3], [63a/2], [63b/2],
[63b/2], [65b/3]

1.+1 [63a/4]

1.+a [(N2) 11b/2]

M

ma‘ācīn (Ar.): Hamur kıvamına getirilmiş, yoğurulmuş şeyler.

m. [17a/]

mā-‘adā (Ar.): Başka, fazla, gayrı.

m.+sı [7b/1]

ma‘-hazā (Ar.): Böyle iken, bunula beraber.

m. [34b/16]

ma‘ārif (Ar.): Marifetler, bilimler.

İlm-i m.+de [25a/8]

m. [48a/1], [48b/1]

m.-i ḥaḳīkatü’l ḥaḳāyık [48a/6]

mā-dām (Ar.): Madem, çünkü, değil mi ki.

m. [43b/6]

mağāra (Ar.): Barınak olarak kullanılabilen yer kovuğu, in.

m. [(N2) 8b/7]

m.+da [(N2) 8b/8]

mağlūb (Ar.): Yenilmiş, yenilen.

m. olup [40b/10], [41b/11-12]

m. olmak [62a/12]

mağrūr (Ar.): Gururlu.

m. [(N2) 11a/19]

māh be māh: “Ay be ay” anlamında zaman zarfı.

m. [16a/10]

maḥabbet (Ar.): Sevgi.

meyl-i m.+ini [21b/8]

m. éde [51a/9]

m. itmegin [51a/11]

maḥall (Ar.): Yer.

m.+i [13b/9], [20a/9]

m. olanı [14b/6]

m.+de [33b/9]

m.+de iken [37b/1]

m.+de [(N2) 10b/17]

maḥalle (Ar.): Bir şehir veya kasabanın bölündüğü.

m. [38a/9]

maḥbūb (Ar.): Muhabbet olunmuş, sevilmiş, sevilen, sevgili.

pādşāhın m.+1 [9a/1]

m.-1 şu‘arā [15a/6]

m.+a [15a/10]

m.+ları [39b/12]

maḥbūb-dost (Ar.+Far.): Oğlan seven, oğlancı, kulampara.

m. olan [15a/13]

m. [(N2) 11a/5], [(N2) 14a/4]

maḥfī (Ar.): Gizli, saklı.

m. [21b/10], [21b/17]

maḥkeme (Ar.): Davaların görülüp, hükme bağlandığı yer.

m.+de [27b/2]

m.+sinde [27b/15]

maḥlūk (Ar.): Halk olunmuş, yaratılmış.

zāde-i m. [52a/1-2]

m. [63a/5], [63a/7], [63a/8]

m.+a [47a/15]

m.-ı ṭabi‘at [(N2) 11b/5]

maḥlūṭ (Ar.): Halt olunmuş, katılmış, karıştırılmış.

m. éde [29a/12]

m.+dur [58a/8]

maḥrūm (Ar.): İsteddiğini, dilediğini elde edemeyen.

m. olmasun [64b/1]

maḥşūl (Ar.): Husul bulan, hasıl olan, meydana gelen şey.

m.+ümüz [27a/10]

m.+i [35a/7]

maḥzāen (Ar.): Ancak, yalnızca.

m. [19a/8]

mā‘ī (Ar.): Suya ait, suyla ilgili.

m. [12a/2], [12a/6]

m.+dür [14a/1]

m. [(N2) 11b/8], [(N2) 11b/9]

m.+dür [(N2) 11a/6]

mā‘il (Ar.): Hevesli, istekli, düşkün.

m. ola [15a/11]

m. olan [38a/16]

m. olur [64a/1]

m. ola [(N2) 11b/17]

mā-ḳabl (Ar.): Ön, öndeki, üstteki, geçmiş, bir şeyin kendinden evvel olanı.

m.+inde [2b/16]

maḳāmāt (Ar.): Meclisler, topluluklar, kalabalıklar.

m. [63b/14]

maḳbūl (Ar.): Beğenilen, hoş karşılanan; geçer.

‘ulemānıḡ m.+i [9a/1]

m.-i ḥalk [9a/8-9]

m.-i evliya [15a/6]

m.-i pādīşāh [24a/10], [25a/15-16]

‘ulemānıḡ daḡı m.+i [25a/16]

m.-i mergūb [37a/12]

m. ola [39b/3-4], [53a/1]

m. olup [42a/8], [61b/13-14]

m.-i ‘ulemā [51b/6], [52b/13-14]

m.-i fuḏalā [51b/6-7]

m.-i ekâbir [58b/11]

m. olan [64a/2-3]

m.-i ḥaḳ [67b/9]

maḳlûb (Ar.): Harfleri tersinden okunduğu zaman da yine aynı olan sözcük.

m.+dur [2b/17], [3a/17]

m. [2b/17], [3a/15], [3a/16]

ḥarf-i m. [3a/1]

maḳûl (Ar.): Akıllıca, akla uygun.

m. [(N2) 9a/6]

maḳûle (Ar.): İlim tasnifi yapılmış.

teḳvilât-ı m. [19a/12-13]

m. sual [22b/2]

m.+si [52b/1]

m. murād [62b/10]

m. aḥvāl [63a/12]

m. cemʿiyyetden [63b/17]

māl (Ar.): Varlık, servet.

m.+ların [5b/16]

m. édine [9a/13]

m. ḳoyup [13a/8-9]

m. ların [13a/10], [17b/7]

m. [21a/16], [21a/17], [53b/5]

m.+a [21a/17]

māl-dār (Ar.+Far.): Malı olan, zengin.

m. [10a/5]

m. [(N2) 11a/9]

mālik (Ar.): Sahip.

m. olalar [32a/1], [35a/16-17]

m. olmaya [35a/14]

m.+lerdür [59b/5]

mālik-âne (Ar.): Büyük ve zengin köşk.

m. [4b/11]

maḳlûm (Ar.): Bilenen, belli.

m.+dur [5a/14], [60b/3]

m. olur [12a/6]

m. Ola [14b/3]

m. edinür [27a/2]

m. degildür [27a/5]

m. [35a/1]

m. olsun [62b/8]

m.+ı [62b/11]

m. [(N2) 9a/2], [(N2) 9a/6], [(N2) 10b/13], [(N2) 11b/3]

maḳmūr (Ar.): Bayındır, şenlikli.

m. [6a/15], [6b/15], [11a/15], [22b/13], [32a/14], [32b/1], [33b/1], [40b/8], [40b/7], [41b/1], [46b/10], [51b/9], [64b/4], [64b/5]

m.dur [59b/13]

m. éde [(N2) 11b/11]

ma‘nā (Ar.): Anlam.

m.+sına [18a/1]

m. [20a/12]

m.+dur [21a/3]

m.+sı [37a/1]

m.+da [62a/1]

ma‘nevī (Ar.): Madde dışı olan manaya ait.

Şems-i m. [17b/15], [48b/9]

aḥvāl-i m. [46b/8-9]

m. [59b/8]

m.+dür [60a/12]

emred-i m. [65a/5], [66a/11]

māni‘ (Ar.): Engel, özür.

m. olur [60b/11]

ma‘nī (Far.): Mana, anlam.

m. [5a/11], [59b/10], [59b/17], [61a/2]

mañşib (Ar.): Makam, rütbe, derece.

m. [62b/1]

m. ola [26b/6]

m. olalar [29b/10]

m. olına [30a/17]

m. olunca [27b/7]

m. vèrdükde [7b/11]

m. vère [24b/2], [26b/9]

m. vèreler [30a/13]

m. vèrile [24b/1]

m.+da olan [26b/5]

m.+ı olup [25b/2]

m.+ıñ [30a/12]

mañşür (Ar.): Allah’ın yardımıyla galip, üstün gelmiş.

m. [20a/2], [26b/13]

m.+da [26b/14]

manzūm (Ar.): Tanzim edilmiş, dizilmiş, sıralanmış.

m. [51b/6]

mañzım (Ar.)¹⁸⁶: Vezinli, kafiyeli söz.

m. [64b/6]

ma‘rifet (Ar.): Bilme, biliş.

‘ilm-i kemāl-i m.+e

mā (Ar.): O şey ki, şu nesne, ... daki.

m. [57b/17]

mañlaşat-güzār (Ar.+Far.): İş bitiren, iş bilir.

m. ola [10a/1-2]

ma‘şūḳ (Ar.): Sevilen, sevilmiş.

şıfat-ı m.+ı [65b/14]

¹⁸⁶ Metinde “Manzūm” sözcüğünün bu biçimde yazılışına rastlanmıştır.

mātem (Ar.): Hüzün, keder ve musibet zamanındaki ağlayış, yas; yaşlı kederli bulunma.

m. édüp [9a/10]

m. édeler [25a/7]

maṭrūḥ (Ar.): Tarh, edilmiş, çıkarılmış.

m. [15a/1]

ğayr-ı m.+a [15a/1]

m.-ı sükûnda [15a/2]

maḫhar (Ar.): 1) Bir şeyin ortaya çıktığı, görüldüğü yer, 2) Nail olma, şereflenme.

m.-ı elṭāf-ı ilāhiyye [17a/13-14]

kemālāt-ı m.+dur [18b/2]

m.+ı [47b/11]

m. [56a/2]

m.-ı celāldür [57b/4]

m.-ı celāl olurlar [62a/2]

m. düşmesi [62b/14]

m. düşmek [62b/15], [63a/3]

m. düşmeg-ile [62b/17]

m. düşüp [63a/1], [63b/5]

m. düşer [63a/8]

m. düşdüğünü [63a/10-11]

m. olduğunu [63a/11], [63a/17]

m. iken [63b/2], [63b/3]

m. olanlara [67b/8]

māzī (Ar.): Geçmiş zaman.

m.+ye [35a/7]

zamān-ı m.+de [54a/13-14]

m.+de [55a/14]

maẓlûm (Ar.): Zulüm görmüş.

m.+lara [14b/7]

maẓmûn (Ar.): Nükteli, sanatlı, ince söz.

m.-ı şerîf-ile [20b/10], [27b/11], [

ma'zûl (Ar.): Azledilmiş, işinden çıkarılmış.

m. [25a/6], [25a/10], [25b/7]

me'nûs (Ar.): Alışılmış, alışık.

m. olmuşlardır [67a/3]

m. [(N2) 8b/15]

mecāl (Ar.): Güç, derman.

m. [(N2) 10b/12]

mecāz (Ar.): Yol, geçecek yer.

m.+dur [50a/14]

m. ola [62a/17]

m. olalar [62b/4]

m. olmağ [62b/5-6], [62b/7], [62b/9]

m. olmağdan [63b/5]

mecāziyyen: Sözcük bulunamamıştır.

m.+dürler [56a/15]

meclis (Ar.): Oturulacak, toplanılacak yer.

m.+e [23a/5], [28b/9]

hamr m.+i [28b/5]

m.+de [28b/5]

m.+inde [52a/5]

meczûb (Ar.) Allah sevgisinden dolayı cezbe tutularak kendinden geçmiş olan.

m. ola [55a/4]

m. idiler [58a/10]

medār (Ar.): Bir şeyin döneceği, devredeceği, üzerinde hareket edeceği yer, etrafında dönülen nokta.

m. için [13a/13]

medfûn (Ar.): Defnedilmiş, gömülmüş.

m.+dur [57b/16-17]

m. [66a/9]

m. olan [66b/7-8]

medh (Ar.): Övme, birinin iyi bir şeylerini söyleme.

m. ederken [28b/17]

medrese (Ar.): Eskiden içinde dini dersler okutan yer.

m. [27a/14], [28a/11]

m. [(N2) 8b/6]

Medse: Sözcük bulunamamıştır.

m. vèreler [29b/15-16]

mefhûm (Ar.): Sözden çıkarılmış mana, kavram.

m.+1 [5a/13], [20b/2], [20b/11], [31a/6], [48a/11], [55b/4], [61a/6], [61b/4], [66b/16]

m.+1 [31b/4]

m.-1 kitaba [37a/15]

m.-1 kitâb [46b/6]

m.-1 şerifine [55b/5]

m. [61a/8]

meğer (Far.): Meğer, oysa ki, halbuki.

m. [19a/11], [34b/4], [35b/9], [57a/13], [62b/16], [63b/11], [65a/8]

mehâr (Far.): Yular, dizgin.

m. [16a/15], [16b/1]

mehdî (Ar.): Hidayete eren, doğru yolu tutan.

m. [24a/3], [49a/7], [54b/3]

‘aql-ı m. [66a/13]

mehdî-veş (Ar.+Fars.): Mehdi gibi.

m. [52b/16]

mekân (Ar.): Yer, mahal.

m. tutup [25b/9]

m.+larına [45b/6]

m.+da [(N2) 9a/8]

m.+ından [(N2) 10b/6], [(N2) 10b/6]

mekes (Far.): Sinek.

m. [19b/13]

meknūn (Ar.): Dizilmiş.

m. [65b/14]

mektūb (Ar.): Mektup.

m.+lar [21b/10], [21b/12]

m. [22a/17]

mel'ūn (Ar.): Herkesin lanet ve nefret ettiği kimse.

m. [28b/8]

m.+1 [33b/5]

melekūt (Ar.): Ruhların, meleklerin alemi.

'alem-i m.+1 [65a/11]

'ālem-i m. [65a/16]

memleket (Ar.): Ülke devlet toprağı.

m. [6b/13]

memlū (Ar.): Doldurulmuş, dolu.

m. kıldı [1b/6]

me'mūl (Ar.): Ümit olunan, umulan, beklenen.

m.+dür [21a/1]

men' (Ar.): Yasak etme, bırakmama.

m. éder [50b/3]

m. édeler [50b/8], [59a/15]

m. édüp [51a/1]

m. ola [60b/2]

menāķıb (Ar.): Övünülecek vasıflar.

m.+ları [19a/14]

menķūķ (Ar.): Nikahlı kadın.

m.+a [(N2) 14a/13]

menul: Sözcüğün anlamı bulunamamıştır.

m. [5b/1], [45a/5], [45a/6]

mendillü: Sözcük bulunamamıştır.

m. oğı [10b/7]

menfūr (Ar.): Nefret edilen.

m.- 'ulemā [24b/12]

merāib: Sözcüğün anlamı bulunamamıştır.

m. [49b/11]

merāmī (Ar.): İstekle ilgili.

sūre-i m.+de [N2/8b/2]

merātıb (Ar.): Rütbeler, dereceler.

m.+iyle [36a/9]

m. [47a/5]

mercū (Ar.): Umulan.

m.+dur ki [2a/11]

meremmāt¹⁸⁷ (Ar.): Tamir, onarma.

m. édeler [38a/17]

¹⁸⁷ Metinde "meremmet" sözcüğü "meremmāt" biçiminde yazılmıştır.

mergüb (Ar.): Rağbet edilmiş, beğenilmiş, herkesçe sevilip aranmış.

mağbül-ı m. [37a/12]

merhamet (Ar.): Şefkat gösterme, acıma.

m. [26b/8]

m.+süz [(N2) 12a/2]

merhūm (Ar.): Allah'ın rahmetine kavuşmuş, ölü.

m. [50a/11], [67b/12]

mermer (Yun.): Mermer.

sikke-yi m.+de [18b/12]

mertebe (Ar.): 1) Derece, basamak; 2) Rütbe.

m.+sine [49b/13]

m.+leri [55a/11]

ba'z-ı m. [56a/1], [56b/8]

m.+sini [56a/5]

m. [57b/14]

m.[(N2) 13b/14]

mescid (Ar.): Namaz kılınacak yer, küçük cami.

m.+lerde [23a/1]

m. iken [66a/9]

meşelā (Ar.): Misal olarak, şunun gibi.

m. [7a/2], [13b/10], [17a/16]

mes'ele (Ar.): Sorulup karşılığı istenen şey.

m. [27b/16]

mesih (Ar.): Başka bir şekle, hayvan kılığına girmiş olan.

m. [58a/1]

meşnevī (Ar.): Her beyti başlı başına kafiyeli ve başından sonuna kadar aynı vezinde olan manzume.

m. [52b/11]

mest (Far.): Sarhoş.

m.+lerdür [60a/2]

m. [(N2) 11b/7]

mest-āne (Far.+Far.): Sarhoş olana yakışacak biçimde.

m. [(N2) 11a/6]

meşāyih (Ar.): Şeyhler.

m. [2b/17], [8b/5], [9a/1], [17a/8], [20a/16], [22b/4], [23a/15], [46b/16], [47a/11], [48b/14], [51a/13], [55a/3], [56a/4], [56a/5], [57b/10], [59b/15]

m.+den [8a/7], [10a/6], [59b/7]

m.+e [8a/9], [11a/11], [44a/7], [44a/8]

m.+lere [8b/6]

m.+dedür [18a/13]

m.+dür [22b/10]

m.+inde [28b/11]

m.+iñ [49a/3], [54b/17]

m. [(N2)14a/5], [(N2) 14a/6]
 m.+e [(N2) 14a/7]
meşğul (Ar.): Bir işle uğraşan, iş görmekte olan.
 m. edeler [20b/4]
 m. olurlar [48a/17]
 m. olanlar [49b/13]
 m. oldukça [60b/5]
 m. olmak [62a/16]
meşhür (Ar.): Şöhretli, şöhret kazanmış.
 m. [9b/1], [19a/11]
meşihāt (Ar.): Şeyhlik.
 m. [16b/17], [20a/14],
metin (Ar.): Sağlam, dayanıklı.
 m. [8a/2]
mevālī (Ar.): 1) Mevleviyyet payesine ulaşmış payesine ulaşmış sarıklı alimler; 2) Köleler.
 m.+ye [21a/14], [39b/17]
 m. [23b/12]
 m.+niñ [25b/15]
mevc (Ar.): Dalga.
 m.+ini [62a/12]
mevcūd (Ar.): Var olan bulunan.
 m.+dur [12b/14], [31b/1]
 m. olan [13b/6], [36a/12]

mevt (Ar.): Ölüm.
 m. érince [61b/6]
mevzūne (Ar.): Biçimli, yakışıklı, güzel, uygun, düzgün.
 hareket-i m.+den [60b/17]
mey (Far.): Şarap.
 m. [10b/8]
meyl (Ar.): Sevme, tutulma.
 m. éden [15a/11], [15a/12]
 m. itdürüp [18b/13]
 m. itdürmege [19a/16-17]
 m. itdüreler [21a/4-5]
 m.-i maħabbetini [21b/8]
 m. édüp [44a/9]
 m. yokdur [64a/9]
meymün (Ar.): Maymun.
 m. [42b/7]
 m.+lar [44a/16]
meyyit (Ar.): Ölü.
 m. [39a/1]
 m.+i [10b/2], [39a/2]
mezbūr (Ar.): Adı geçen, yukarıda söylenmiş olan.
 m. [4b/14]
mezheb (Ar.): Din.
 m.+i [20b/4], [20b/7]

m.+süz [41a/7]

m. [52b/12], [58a/7]

m.+leri [59b/7]

mezkūr (Ar.): Adı geçmiş, anılmış.

şeyh-i m. [13b/5]

pādişāh-ı m.+uñ [23b/7]

şeyh-i m.+uñ [53a/3]

m.+uñ [61a/9]

mezkūrāt (Ar.): Adı geçmiş, anılmış şeyler.

m.+dan [1b/10]

m.+ı [17b/3]

m. [62b/5]

mezmūm (Ar.): Yerilmiş, beğenilmemiş.

'ilm-i m. [12b/9]

mazūdi: Sözcük bulunamamıştır.

m. [19b/13]

mıṣr (Ar.): Şehir, ülke.

m.-ı ƙal(i)bde [66a/9]

mihrāb (Ar.): Cāmi, mescit gibi ibâdet yerlerinde kible duvarında bulunan, cemâatle namaz kılınırken imamın önünde durduğu, zeminden biraz yüksek girintili yer.

m.+ını [(N2) 8b/14]

mihrāc: Sözcük bulunamamıştır.

m. [54a/14]

miḳdār (Ar.): Ölçü, doz.

m.+ı [4b/3], [10a/8], [24b/8], [36a/7], [41a/5], [41b/3], [42a/4], [52a/12], [52a/16], [52b/1], [52b/5], [60a/11]

m. [12b/12], [37b/12], [45a/10]

m.+ından [26b/13]

m.+ı [(N2) 8b/3], [(N2) 8b/6]

mīm (Ar.): Arap alfabesindeki mim harfi.

m. [3b/14], [8a/12], [11b/1], [30b/15]

şāhib-i m. [14b/12-13]

m.+dür [14b/14]

mināre (Ar.): Ezan okunan yüksek yer.

m. [42a/16]

mīr (Far.): Amir, baş, kumandan; bey; vali.

m.-i liva [9a/12]

m.+den [31b/16]

mir'āt (Ar.): Ayna.

m.-ı ƙalbiñ [31a/6]

tecelliyāt-ı m. [48b/11-12]

elvān-ı m.-ı ƙal(i)bde [65a/15]

mīrī (Far.): Beylik, devlet hazinesine ait.

m.+den [30a/17]

mişāl (Ar.) Örnek.

- m. [(N2) 11b/11]
- mişl (Ar.):** Benzer, kat.
- m.+i [30a/13]
- mizāc (Ar.):** Huy, tabiat.
- m.+ına [19a/9]
- m. [(N2) 11a/19]
- m.+ı [(N2) 11b/1], [(N2) 11b/3]
- mu‘abbir (Ar.):** Rüya tabir eden.
- m. [64b/17]
- m.+lerdür [65a/9]
- mu‘ammer (Ar.):** Yaşayan kimse.
- m. [(N2) 13b/4]
- mu‘āvenet (Ar.):** Yardım, yardım etme.
- m. éde [32b/17]
- mu‘āviye (Ar.):** Emevi devletinin ilk hükümdarı olup Hind’in ve Ebu Sufyan’ın oğludur.
- m. [3b/2]
- mu‘azzam (Ar.):** Ulu, koskoca.
- m. [30a/1], [43b/12]
- muḥaddiṣ (Ar.):** Hadis ile meşgul olan kimse.
- m. [60a/11]
- muḥālefet (Ar.):** Aykırılık, düşmanlık.
- m. édüp [9b/7], [10a/5]
- m. [(N2) 10b/4]
- muḥālif (Ar.):** Aykırılık gösteren, uymayan.
- m. [28a/15]
- muḥaṣṣal (Ar.):** Sözün kıyası, işin özü.
- m. [38a/1]
- muḥāṭara (Ar.):** Tehlike.
- m. [20a/7]
- muḥibb (Ar.):** Seven, sevgi besleyen, dost.
- m.-i ‘irfān [9a/9]
- m.-i ‘ulemā [15a/5]
- m. [48b/8], [53a/17]
- muḥiṭ (Ar.):** Çevre.
- deryā-yı m. [43b/8]
- m. [47b/5]
- muḥkem (Ar.):** Sağlam, kuvvetli.
- m. [20a/8], [24a/10], [59a/6]
- m. [(N2) 11b/17]
- muḥsin (Ar.):** İyilik eden, iyilik yapan kimse.
- m. [68a/18]
- muḥtāc (Ar.):** İhtiyacı olan, kendisine bir şey lazım olan.
- m. olur [26b/10]
- muḥtaṣar (Ar.):** Kısaltılmış.
- m. [27b/13], [27b/16], [28a/3]
- mu‘in (Ar.):** Yardım eden.

m.-i fuḳarā [15a/5]

muḳaddemā (Ar.): Eskiden, önceden.

m. [15b/16]

muḳaddem (Ar.): Önde olan.

m.+dür [(N2) 8b/1]

muḳārin (Ar.): Ulaşmış, erişmiş, yaklaşmış.

m. olalar [59b/10]

m. [(N2) 11b/10]

m.+iḳ [(N2) 9a/1]

muḳarrer (Ar.): 1) Kararlaştırılmış; 2) Anlatılmış, bildirilmiş.

m.+dür [19a/5], [20b/16], [59b/10-11]

m. éde [23b/6], [36a/4]

m. kıla [26b/12]

m. [47b/9]

muḳaṭṭa'āt (Ar.): Arazinin kesime verilmesi, muayyen bir kira karşılığında birine bırakılması.

m. [5a/12]

muḳavvī (Ar.): Kuvvet veren, kuvvetlendiren.

m. [17a/11]

muḳayyed (Ar.): Bağlı, bağlanmış.

m. [47b/8]

kalb-i m.+de [48a/11]

muḳtezā (Ar.): Kanun icabına göre yazılan yazı.

m.-yı şer'-i şerif [12a/11]

m.sınca [21b/2], [67a/1]

m.+sıncadur [62a/9]

murād (Ar.): Arzu, istek.

m.+ları [5a/4]

m. [12b/11], [37a/14], [37a/14], [55a/6], [67a/14]

m. olınursa [37a/3]

m.+ları [37a/11], [61a/3]

m. itdükleri [40a/12]

m.+ın [57b/2]

m. édilse [61b/13]

icazet-i m. [63a/17]

m. olan [64a/6]

m.+ı [(N2) 11b/4]

muşāḫabet (Ar.): Sohbet etme, görüşme, konuşma.

m. itmekden [18a/14]

muşāḫib (Ar.) Büyük bir zatın yanında bulunarak onu sözüyle, sohbetiyle eğlendiren.

m. [15a/14], [18a/6], [23b/5], [28a/13]

m.+ler [21a/3]

m.+leri [22b/7]

m.+lerdür [22b/9]

m.+i [28a/14]

muşannif (Ar.): Kitap yazan, müellif.

m. [12b/7], [13b/7], [14a/14],
[31a/16], [36b/16]

rūḥ-ı m.+e [12b/11]

m.-i kitāb [29a/2]

m.+iḥ [35a/17]

m.+idür [50a/12]

m.-i kitābı [52b/13]

m. +e [(N2) 9a/5]

m.+iḥ [(N2) 11b/3]

mu'tād (Ar.): Adet olunmuş, alışılmış.

m. édeler [20b/3]

muṣaṣarrıf (Ar.): Tasarruf eden, kendinde kullanma hakkı ve salahiyeti bulunan.

m. [65b/12]

mü'tekād (Ar.): İnanılan.

m. [(N2) 10b/8]

muṭī' (Ar.): İtaat eden, boyun eğen.

m. éde [30b/11]

m. édüp [66a/15-16]

muṭlak (Ar.): Kayıtsız, şartsız, kesin.

m.+dur [14b/16], [47b/1]

m. [47b/3], [47b/4], [47b/8],
[61a/7]

tecellī-i m. [48a/11]

m.+dan [65b/7]

muṭṭali' (Ar.): Öğrenmiş, haber almış.

m. [18a/1]

muttaşif (Ar.): Vasıflanan, kendisinde bir vasıf bulunan.

m. olup [48b/4]

muvāfık (Ar.): Uygun, yerinde.

m. [19a/4]

muvaḥḥid (Ar.): Allahın birliğine inanan.

m. [(N2) 10b/8]

muẓāf (Ar.): Bağlanmış, bağlı.

m. olunca [47a/7]

muẓaffer (Ar.): Üstünlük kazanmış.

m. [20a/2]

mübāḥṣse (Ar.): Karşılıklı konuşma.

m. eyleye [(N2) 14a/5]

mübārek (Ar.): Uğurlu, hayırlı, kutlu.

m. [2a/7], [46a/16]

ḳadem-i m.+leri [46a/14]

m. [(N2) 10b/10]

müberrā (Ar.): Temize çıkmış, aklanmış.

m. [48b/3]

mübhem (Ar.): Belirsiz.

m. [7a/17], [8b/4], [9a/3]

m.+de [8b/10]

mübtedî (Ar.): Bir yenilik ortaya koyan.

m.+ler [50b/7]

m.+lere [59b/14]

mübtelâ (Ar.): Düşkün.

m. olup [15a/11-12]

m. ola [39b/8]

mücellâ (Ar.): Parlatılmış, parlak.

kalb-i m. [48b/10]

mücerrib (Ar.): Deneyen, sıyanan.

m.+dür [(N2) 10b/7]

müdüvemet (Ar.): Devam etme, bir yere
her vakit gidip, gelme.

m. itmezler [57b/10]

müddet (Ar.): Muayyen vakit.

m.-i zaman [67b/16]

müdreğ (Ar.): Algılanan.

m. eylemez [60a/1]

müeyyit (Ar.): Sağlamlaştırın.

m.+leri [(N2) 9a/1]

müferriğ (Ar.): Ferahlık veren, iç açıcı.

m. [17a/11]

müfevvez (Ar.): İhale ve sipariş olunmuş.

m.+dür [24a/6]

müfid (Ar.): Faydalı.

m. [39a/14], [61a/11]

m.+iğ [47a/16]

müftü (Ar.): Vilayet ve kazalarda din
işlerine bakan kimse, müftü.

m. leri [2b/1], [22b/11]

m. [10a/14], [22b/17], [22b/17],
[23a/1], [23a/5], [23a/7], [23a/10],
[23a/12], [23a/14], [23a/17], [23b/2],
[23b/4], [23b/9], [23b/10], [23b/11],
[23b/13], [23b/15], [23b/15], [23b/17],
[24a/4], [24b/4], [24b/8], [25a/9],
[26b/16], [27a/13], [28a/7], [30a/2],
[30a/6], [39b/11], [43a/12], [43a/14],
[52b/9]

m.+yi [23b/4]

m.+niğ [24b/7]

m.+ler [52b/4]

mühür (Far.): Mühür, imza.

m.+lene [23b/10]

m.+süz [23b/11]

m. vurur [25b/13]

m. vuralar [25b/14]

mükâşif (Ar.): Meydana çıkarın.

m.+lerdür [59b/2]

mükellef (Ar.): Bir şeyi yapmaya, bir şeyi
ödemeye mecbur olan.

m. [57b/8]

mükemmel (Ar.): Kusursuz, eksiksiz.

m. [1b/4], [47b/17]

mükerrem (Ar.): Saygıdeğer, sayılan, ululandırılan.

m. [1b/4], [65b/6]

mükeyyif (Ar.): Keyif verici.

m.-i rûhâniyyeye [48a/4]

mükeyyifât (Ar.): Keyif veren şeyler.

m. [17a/11]

mülhâk (Ar.): Katılmış, eklenmiş.

m. [(N2) 14a/17]

mülhid (Ar.): Dinsiz.

m. [41b/4]

mülâzemet (Ar.): Staj görme.

m.+ına [26b/8]

m. [29b/9]

m. [36b/9]

mülâzım (Ar.): Stajyer.

m. [26b/6], [27b/6], [36b/8]

m.+ına [27b/6]

m.+lar [29b/9]

mültefet (Ar.): İltifat, edilmiş.

m. [18a/9]

mültefit (Ar.): İltifat eden.

m. [5a/8]

m. [11a/4]

mültezim (Ar.): Bir şeyi veya kimseyi, lüzumlu sayıp taraflık gösteren.

m.+dür [35b/16]

mü‘min (Ar.): İman etmiş, İslam dinine inanmış.

m.+niñ [17b/16]

m. [(N2) 10b/7]

mümkün (Ar.): Mümkün, olabilir.

m. degildür [27a/3], [58b/14]

m. olmaya [39b/10]

ğayr-ı m.+dür [51a/15]

m. [(N2) 13b/15]

münâfık (Ar.): Nifak sokan, ikiyüzlülük eden.

m. [8b/12]

münâkaşa (Ar.): Atışma, çekişme.

m. itdükde [13b/9]

münâsib (Ar.): Uygun.

m. [18a/6]

münderic (Ar.): İçinde bulunan, yer almış.

m. [47b/5]

müneccim (Ar.): Yıldızların hareket ve vaziyetlerinden ahkam çıkararak, yıldız falına bakan kimse, falcı.

aķvâl-i m.+ine [5a/8-9]

ķavl-i m. gibi [12b/9]

ķavl-i m.+ine [18a/8]

m. [24a/11]

münfaşıla (Ar.): Ayrılmış, ayrı.

lāh-i m. [61a/6]

mün‘akis (Ar.): Tersine dönmüş, çevrilmiş.

m. [31b/6]

münīf (Ar.): Yüksek, ulu, büyük.

emr-i m.+e [55b/5-6]

mün‘im (Ar.): Nimet veren, yedirip içiren.

m.+iñ [17b/6]

münīr (Ar.): Nurlandıran, ışık veren, parlak.

m.+den [31b/6]

Münkariz (Ar.): Arkası gelmeyen, tükenmiş.

m. olmayup [20a/10]

münkati‘ (Ar.): Devam etmeyen, son bulan.

m. [(N2) 13b/3], [(N2) 13b/13]

münkir (Ar.): İnkâr eden.

m. olan [11a/11-12]

m.ü'l-maḥāldür [50b/14]

m.-i evliya [51a/2]

müntefi‘ (Ar.): İntifa eden, menfaatlenen.

m. [35a/13]

mürā‘ī (Ar.): İkiyüzlü.

m.+lerdür [58b/9], [59a/4]

mürde-dil (Ar.): Katı yürekli.

m.+ler [48a/15]

m.+leri [59a/11], [60b/10]

mürīd (Ar.): Bir şeyhe bağlı olan kimse.

m. [51b/1], [64a/11]

mürsel (Ar.): Gönderilmiş, yollanmış.

m.+e [12a/10]

mürşīd (Ar.): Doğru yolu gösteren, klavuz.

m. -i kāmīle [18a/3-4], [48a/13]

m.-i kāmīllerdür [56b/4]

mürtedd (Ar.): İslam dininden dönen.

m. [33a/4]

m.+ler [33a/6]

m.+leri [33b/8]

mürtefi‘ (Ar.): Yükselen, yükselmiş, yüce.

m. olup [35a/4-5]

m. [(N2) 13b/11]

mürteşī (Ar.): Rüşvet alan.

m. [25b/4], [27a/8], [28a/14], [29a/11]

m.+lere [28a/10]

mürūr (Ar.): Geçip gitme.

m. éince [37a/4-5]

m. itdükdén şöñra [39b/14]

müsāfir-hāne (Ar.+Far.): Yolcu konağı, otel.

m. [10a/16]

müslimān (Ar.): İslam dininde olan.

m. [28b/6]

m. olduğda [29a/4]

m.+ları [38a/7], [54a/6]

m. ola [43a/17]

m. oldu [46a/10]

m. olmuşdur [46a/17]

m. éde [54a/6]

m.+lar [(N2) 8b/8]

müstaķīm (Ar.): Doğru, düz.

el-m. [4a/3]

m. [(N2) 10b/7], [(N2) 11b/17]

müstecāb (Ar.): Kabul olunmuş.

m.+dur [59a/17]

m. [61a/15]

müsteħaķķ (Ar.): Hak eden, kazanan.

m.+ına [24b/3]

müşābe¹⁸⁸(Ar.): Uzaklaşma.

m. olalar [10a/11]

müşāhede (Ar.): Bir şeyi gözle görme.

m. édüp [57a/17]

m. [58b/6]

müşāvere (Ar.): Danışma.

m.+ye [21b/9]

m.+yi [22a/12]

m. [23b/7]

m. itmek-ile [23a/7]

müşerref (Ar.): Şerefendirilmiş.

m. [46a/14]

müta'lik (Ar.): İlgili, ilişği olan.

m. [17a/9], [21a/9], [22b/16], [23a/12], [62a/3]

müte'ārif (Ar.): Bilinen, bilinir.

m. [9b/1]

müte'ahħirīn (Ar.): Son zamanlarda yetişenler.

m.+dür [47a/11]

mütecāviz (Ar.): Sataşan, sarkıntılık eden.

m. [9a/3]

müteessīr (Ar.): Hüzünlü, kederli.

m. olduğda [21a/14]

müteķaddimīn (Ar.): Evvelden gelip geçenler, eskiler.

m. [47a/11]

¹⁸⁸ Metinde "müşā'abe" sözcüğü "müşābe" biçiminde yazılmıştır.

mütelevvîn (Ar.): Renkten renge giren, yerinde durmayan, sebatsız, karasız.

m. [24a/16]

m. [(N2) 12a/1]

mütemekkin (Ar.): Yerleşen, yerleşmiş.

m. ola [54a/5]

müteşerri‘ (Ar.): Şeriat ve fıkıh işlerinde geniş bilgisi olan.

m.+ lerdür [59a/8]

mütevâzi‘ (Ar.): Alçakgönüllü, gösterişsiz.

m. [10b/6]

müzâhir (Ar.): Yardım eden, koruyan.

m.+dür [47b/7]

m. [47b/9]

N

nā’ib (Ar.): Vekil, birinin yerine geçen.

n. [27a/9]

n. koyalar [27b/9]

n.+e [27b/12], [29b/8]

n. olmaya [29b/8]

n.+lere [30a/15]

n.+idür [31b/1]

n.+ler [35b/12]

cedvel-i n.+de [36b/1]

nā-çâr (Far.): Çaresiz, ister istemez.

n. [5b/15]

nādî (Ar.): Nida eden, haykıran, çağırın.

n. [13a/2]

nâdir (Ar.): Seyrek, az, ender bulunur.

n.+dür [57a/12]

nâfile (Ar.): Farzların dışında kılınan namaz.

n. [51a/1]

naḥîl (Ar.): Hurma ağacı.

n. [31b/7]

naḳ(i)l (Ar.): Taşıma, aktarma, geçirme.

n. itmişdür [34b/2]

naḳrîz: Sözcük bulunamamıştır.

n. [15a/11]

nām (Far.): İsim, ad.

n. [10b/3], [46a/11], [46a/15]

n.+ı [10b/7], [30a/4], [34a/14]

n.+ına [16a/4], [22a/5], [30a/3], [39a/8], [39b/5], [40a/1]

n.+ında [59a/13]

n.+ımı [2a/2]

n.-ı ḥurûf [28a/1]

n.-ı şerifi [7b/6]

ṭā’if-i n.-ı Menseke [44a/13]

n.+ı [(N2) 8b/13]

n.-ı şerifi [(N2) 10b/9]

namāz (Far.): Namaz.

n.+ın [17a/14]

n. kılmayanları [17b/5]

n. [23a/2]

n.+ı [23a/3]

cāhiliñ n.+ı [23a/8]

nār (Ar.): Ateş, od.

ḥarf-i n. [12b/9]

ḥarf-i n.+dur [13b/12]

n.+ı [14b/17]

n. [19b/11]

n. [(N2) 9a/7], [(N2) 11b/7]

nārī (Ar.): Ateşe mensup, ateşle ilgili.

n. [12a/2], [14a/1], [22b/15]

ḥarf-i n.+niñ [13b/12-13]

ḥār(i)f-i n.+dür [14b/13-14]

n. [(N2) 11a/8], [(N2) 11b/12],
[(N2) 11b/19]

n.+dür [(N2) 10b/14]

nās (Ar.): İnsanlar, halk, herkes.

n.+da [56b/8]

avāmmü' n-n. [5a/5-6]

'av(ā)limü'n-n. [44a/9]

avāmü'n-n.+a [63a/9]

naşārā (Ar.): Hristiyanlar.

n. [44b/14]

n.+dan [45a/13]

n.+dan [(N2) 8b/7]

naş(i)b (Ar.): Bir memurluğa tayin.

n. [9a/6], [23b/17], [25b/10],
[25b/12], [25b/13], [27b/2], [30b/9],
[31b/13], [32a/11], [33a/14], [48b/14],
[49b/9], [50a/5]

naşihat (Ar.): Öğüt.

n.+lerini [18b/15]

n. [21a/10], [21a/11]

nażar (Ar.): Bakma, göz atma.

n. édüp [31b/2], [37a/6], [48b/9],
[58a/4]

n. edeler [31b/4]

n. [66b/14]

n.+ında [47b/2]

n.+ıyla [48b/8]

n. eden [55b/1], [68a/5]

n. eyler [66b/14]

ne (T.): Hangi şey, her şey, hangi, nasıl.

n. [7b/1], [14a/16], [25b/11],
[27a/5], [28b/2], [31a/3], [37a/3],
[42b/17], [61b/3], [62a/14], [63a/11],
[63b/8], [65a/1]

n. ise [19a/10]

n. [(N2) 9a/8], [(N2) 10b/6], [(N2)
10b/8], [(N2) 11a/3]

n.+den [(N2) 9a/6]

ne deyli: Ne kadar.

n. [12b/1]

ne miḳdār: Ne kadar.

n. [12b/2]

ne ḥācet: Ne gerek.

n. [21a/17]

ne ḳadar: Ne ölçüde.

n. [23a/15], [34b/11], [35b/4]

ne ... ne ... (Far.): Cümledeki öğeleri veya cümleleri birbirine bağlayan ve olumsuzluk anlamı veren tekrarlı söz.

n. dāḥil n. ḥāric [24a/12]

n. zāhid ne fāsıḳ [24a/14]

n. ‘ālim ve n. cāhil [24a/14]

n. saḥī ve n. ḥasīs [24a/14-15]

n. ḥalk bilür ne kendi [56a/6]

ne ḡavḡa var be du‘ā [66b/12]

nebī (Ar.): Peygamber.

n. [1b/14], [3a/13], [7a/3], [8a/12], [12a/6], [12a/8], [16a/12], [16a/14], [16b/1], [46a/9], [53a/10]

necm (Ar.): Yıldız.

n.-i dīndür [1b/8]

nefer (Ar.): İnsan sayısı bildiren sözler için kullanılır.

n. [4b/4], [5b/7], [5b/8], [53a/8]

nef‘ī (Ar.): Faydacı.

n. [19a/5]

nefret (Ar.): Ürküp kaçma.

n.+lerine [51a/14]

nef(i)s (Ar.): 1) Ruh, can, hayat; 2) Kendi, şahıs.

ḥalīmü’l-n. [8a/3]

ḥalīmü’l-n. iken [8b/11]

n.+lerine [20a/9]

n.+lerin [58a/17]

n. [63b/16], [63b/17], [63b/17], [64a/3], [64a/4], [64a/8], [65a/12], [66a/13], [66a/16], [

n.-i ‘āşīye [65b/6]

n.+in [66b/13]

neftī (Far.): Neft yağı renginde olan, koyu yeşil ile kahve rengi arasında bir renk, siyaha yakın koyu yeşil.

n. [50a/8]

nehr (Ar.): Akarsu, çay, ırmak.

n.+iñ [5a/15]

n.+i geçüp [5a/17]

n.+e [38b/14]

nes(i)ḥ (Ar.): Kaldırma, hükümsüz bırakma.

n. [58a/1]

nesl (Ar.): Soy.

n.+inden [4a/10], [4b/8], [60a/9],
[10b/9], [39a/10], [39a/15], [54a/10]

n.+i [(N2) 13b/13]

n.+i [(N2) 13b/3]

nesnās (Ar.): Goril, şempanze, orangutan
gibi büyük maymun cinslerinin adı.

n. [45b/12], [46a/5]

nesne (T.): Belli bir ağırlığı ve hacmi,
rengi olan her türlü cansız varlık, şey,
obje.

n.ye [14b/5], [19a/6], [19a/7],
[36b/17], [59a/3]

n.+yi [19a/1]

nessāc (Ar.): Çulha, dokumacı.

n. [49a/13]

nev' (Ar.): Çeşit, tür.

n.+dür [57a/5], [57b/17]

n.+i [57a/7], [57a/9]

nevāli: Sözcük bulunamamıştır.

n. [(N2) 8b/1]

nışf (Ar.): Yarım, yarı.

n.+ını [41a/1], [41a/1]

n.+ı [49b/5]

nice (T.): 1) Nasıl, 2) Çok, birçok, 3) Kaç,
ne kadar.

n. [4a/13], [9a/10], [11b/16],
[15a/13], [17a/10], [17a/10], [22a/15],
[28b/13], [47b/9], [48b/17], [55a/17]

n.+dür [55a/15]

n. [(N2) 12a/1]

niçe (T.): 1) Nasıl, 2) Çok, birçok, 3) Kaç,
ne kadar.

5a/11], [5a/16], [6b/15], [8b/13],
[9a/2], [19b/5], [19b/17], [24a/17],
[29a/13], [33a/16], [35a/5], [38a/6],
[38a/10], [39b/9], [40a/3], [40a/5],
[42b/17], [42b/17], [43b/12], [55a/12],
[57b/14], [59a/15], [64b/11], [66a/11]

nidā (Ar.): Çağırma, bağırma, seslenme.

n. itdüre [7b/7]

nifāḡ (Ar.): İki yüzlülük, ara bozukluğu.

n. [14b/3]

nihāyet (Ar.): 1) Son, 2) sonunda.

n. [36a/14], [38b/6], [44b/1],
[67b/5]

n. [(N2) 10b/10]

nikāh (Ar.): Kanuni evlenme töreni.

n. [(N2) 13b/16]

n.+laya [(N2) 14a/14]

ni' met (Ar.): İyilik, lütf.

n. [(N2) 11b/2]

nisā (Ar.): Kadınlar.

hīle-yi n. [6a/7]

- n.+ya [15a/10], [15a/12]
- nişān (Far.):** İz, belirti.
n. [8b/2], [31b/9], [36b/10]
n.+nın [36b/12]
n.+ı [36b/14]
- nişāncı (Far.+T.):** Antlaşma, berat ve fermanların başına tuğra çeken görevli.
n. [25b/11]
- niteki (T.):** Gibi, benzeri, nasıl ki.
n. [10a/9], [12a/13], [17b/11], [19b/7], [39b/14], [46a/8], [60b/2], [61a/14], [64a/5]
- nitekim (T.):** Gibi, benzeri, nasıl ki.
n. [55b/4], [56b/16], [66b/15]
n. [(N2) 8b/1]
n. [(N2) 11a/1]
- niyābet (Ar.):** Vekalet, vekillik.
n. vèreler [27a/11]
n. ède [27b/8], [29b/13]
n.+i [27b/9]
n.+de [29b/11]
- niyāz (Ar.):** Yalvarma, yakarma.
n.-ile [19b/5]
n. itdi [19b/11]
tažarru[‘]-ı n.+dan [20a/3]
- nizār (Far.):** Zayıf.
n. [24b/5]
- noḥūdī (Far.+Ar.):** Nohut rengi.
n. [52a/11]
- noḫşān (Ar.):** Eksiklik, azalma.
n.+ı [18b/5]
- nola (T.):** Ne olur.
n. [31b/7]
- nuḥūset (Ar.):** Uğursuzluk.
n. [20a/17]
n.+ine [57b/5]
- nuḫūş (Ar.):** Nakışlar, resimler.
şūver-i n.+dan [48b/11]
n. [65a/13]
şūver-i n. [65b/2]
- nūn (Ar.):** Osmanlı alfabesinin yirmi sekizinci harfi.
n. [7a/2], [7a/6]
- nuşret (Ar.):** Başarı, üstünlük.
n.+e [62b/2]
- nuşūş (Ar.):** Doğruluğundan şüphe edilmeyen bilgiler.
n. [52b/12]
- nübūvvet (Ar.):** Peygamberlik.
n. [3a/5]
- nūzl (Ar.):** Misafir için hazırlanan yemek.
n. vèrmekden [38b/13]

nüzül (Ar.): Aşağı inme.

n.+lerine [19b/4]

n. édüp [53a/11]

O

ocağ (T.): Ev.

o.+lar [53a/13]

oğlan (T.): Erkek evlat.

o.+ları [36b/5]

o. [(N2) 13b/17]

oğlancık (T.+T.): Küçük erkek çocuğu.

o.+lar [17b/9]

o. [45a/16]

oğul (T.): Erkek evlad.

o.+ı [4b/6], [4b/8], [5b/4], [5b/5], [6a/5], [6a/8], [6b/5], [8a/8], [8a/10], [10a/9], [10b/7], [11b/10], [12b/15], [15b/4], [15b/12], [16b/15], [21b/3], [21b/14], [26a/3], [30b/16], [33a/5], [33a/11], [33a/15], [33b/15], [37a/16], [40a/14], [50a/8]

o.+ını [4b/10], [4b/16], [40a/16]

o.+ına [10a/12], [33a/16]

o.+um [16b/14], [29a/16], [67a/10]

o.+ın [21b/5], [21b/5], [21b/6]

o.+ı [(N2) 10b/9], [(N2) 13b/3] [(N2) 13b/12], [(N2) 13b/13], [(N2) 14a/16]

oğud- (T.): Okutmak, okumasını sağlamak.

o.-up [33a/10]

oğru- (T.): 1) Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlmek veya seslendirmek, 2) Eğitim görmek.

o.-rdı [37a/1]

o.-mağa [26b/10], [29a/11], [43a/12]

o.-yalar [39a/2]

ol (T.): 3. kişi adlı.

a+nı [9a/5], [14a/39], [14a/59], [14a/99], [15a/7], [15b/6], [19a/109], [22b/16], [23a/2], [23b/14], [33b/9], [43a/5], [51b/2], [51b/4]

a+nıñ [1b/6], [4b/15], [6a/11], [6a/12], [6b/17], [8a/1], [8a/1], [8b/5], [8b/13], [8b/14], [8b/16], [10a/2], [11a/2], [11a/7], [17a/4], [18a/1], [19b/17], [23b/9], [24a/2], [24b/49], [30a/4], [31b/1], [36a/17], [46b/13], [49a/16], [49b/2], [49b/39], [51a/2], [51a/5], [51a/8], [52b/3], [53a/7], [54a/2], [54a/14], [61b/16], [64b/12], [64b/14]

a+nıñla [12a/9], [17b/13], [23b/5], [35a/3], [51b/7], [61b/3]

a+nun [7a/13]

a+ña [4b/12], [12a/16], [12b/14], [14a/11], [15b/3], [19b/11], [21b/9],

[24a/17], [25b/12], [33b/6], [34b/6],
[47b/3], [47b/9], [50a/16], [51a/16],
[52a/9], [54b/3], [55b/7], [62a/1],
[62b/119], [63b/1], [65b/17], [66a/7],
[66a/11]

a.+ıa [(N2) 10b/5], [(N2) 14a/16]

a+.mı [(N2) 14a/14]

a.+nıı [(N2) 8b/4], [(N2) 8b/6],
[(N2) 8b/11], [(N2) 11a/1], [(N2) 14a/6]

a.+nıı [(N2)10b/17]

a.+nııla [(N2) 8b/14]

o. [1b/2], [2a/4], [4b/6], [4b/7],
[4b/15], [4b/16], [4b/17], [5a/1], [5b/1],
[5b/2], [5b/8], [5b/8], [8a/16], [9b/6],
[10b/1], [10b/15], [11a/16], [11b/6],
[12a/2], [12a/3], [12a/9], [12b/2], [12b/3],
[12b/5], [12b/7], [14a/7], [14b/15],
[15a/1], [15a/11], [16b/2], [16b/7],
[16b/13], [17a/8], [19a/12], [21b/14],
[23b/3], [23b/4], [24b/3], [25a/6],
[25a/14], [25b/7], [25b/12], [26a/6],
[26b/14], [27a/2], [27b/15], [28b/3],
[28b/5], [28b/15], [29b/9], [29b/11],
[29b/14], [29b/16], [30b/2], [30b/2],
[30b/3], [30b/7], [32b/3], [32b/5], [32b/5],
[33a/6], [33a/7], [33a/13], [33b/3],
[33b/9], [34a/4], [34a/6], [34b/11],
[35a/17], [35b/3], [35b/10], [36a/11],
[37b/2], [37b/14], [38a/7], [38b/14],
[39a/3], [39a/16], [39b/12], [41a/4],
[41b/5], [41b/12], [41b/15], [42a/5],

[42a/7], [42a/10], [42a/12], [42a/15],
[43a/2], [43a/4], [43a/9], [43b/17],
[44b/2], [45b/4], [49b/8], [50b/10],
[51a/3], [51a/14], [51b/3], [52a/4],
[52b/17], [53a/13], [53b/14], [54a/16],
[55a/10], [55b/13], [56a/8], [56a/11],
[57b/5], [6a/14], [61a/8], [61b/1], [63a/2]

o.+dur [19a/9], [46b/3], [63a/16],
[63b/7]

o. [(N2) 8b/12] [(N2) 9a/1], [(N2)
9a/14], [(N2) 10b/18], [(N2) 10b/19],
[(N2) 11a/8], [(N2) 11b/9]

ol- (T.): Meydana gelmek, varlık
kazanmak, vuku bulmak.

cem' o.-aydı [63a/5]

cem' o.-maz [63a/4]

cem' o.-sa [62a/8]

cem' o.-up [13a/8], [15a/15]

fev(i)t o.-a [6a/10], [9b/7],
[28a/10]

fev(i)t o.-up [6b/5], [9b/12],
[9b/14], [10a/4], [12b/14], [12b/16],
[26a/7], [37b/8], [39a/11-12], [40a/6]

fevt o.-duğda [15b/3-4], [15b/8-9],
[40a/10]

fevt o.-ıcağ [15b/13]

ğā'ib o.-a [51b/4]

ğālib o.-alar [20a/16]

ğālib o.-ıcağ [37b/5]

ğālib o.-mağ [40a/4-5]	mübtelā o.-a [39b/4]
ğālib o.-ur [15a/2]	mübtelā o.-up [15a/11-12]
ğarğ o.-dı [19b/17], [20a/1]	o. [67a/11], [67a/11], [67b/8],
ḥarāb o.-a [38a/6], [41a/4],	[67b/9]
[43b/13], [44b/10], [44b/12]	o.-a [4a/17], [4b/1], [5b/2], [5b/3],
ḥarāb o.-an [38a/7]	[6a/1], [6a/3], [6a/11], [6a/5], [6b/12],
ḥarāb o.-maya [41a/8-9]	[6b/17], [6b/17], [7a/1], [7a/2], [7a/4],
ḥaste o.-up [21b/15]	[7a/5], [7a/11], [7a/12], [7b/1], [7b/5],
helāk o.-a [41b/12]	[7b/5], [7a/6], [8a/8], [8b/4], [8b/5],
helāk o.-an [9b/6]	[8b/9], [8b/11], [8b/11], [8b/15], [8b/16],
helak o.-dı [19b/12]	[8b/17], [8b/7], [9a/1], [3a/3], [9a/6],
helāk o.-up [9b/15-16]	[9a/6], [9a/8], [9a/9], [9a/9], [9a/12],
helāk o.-urlar [42b/9]	[9a/17], [9b/1], [9b/1], [9b/3], [9b/5],
ḳādī o.-acağ mel'ün [28b/8]	[9b/5], [9b/6], [9b/9], [9b/13], [10a/1],
lāzım o.-an [20a/5]	[10a/2], [10a/2], [10a/2], [10a/4], [10b/5],
mağlūb o.-mağ [62a/12-13]	[10b/6], [11a/9], [11a/15], [11a/17],
mağlūb o.-up [41b/11-12]	[11b/1], [11b/3], [11b/5], [11b/5], [11b/8],
ma'lūm o.-sun [62b/8]	[11b/8], [11b/10], [11b/11], [11b/15],
ma'lūm o.-ur [12a/6]	[12b/14], [12b/17], [14a/2], [14a/2],
me'nūs o.-mıřlardur [67a/3]	[14a/2], [14a/3], [14a/4], [14a/6], [14a/7],
mestur o.-mağ [12b/10]	[14a/9], [14a/16], [14a/17], [14b/3],
meşgul o.-anlar [49b/13]	[15a/10], [15a/14], [15b/3], [16b/13],
meşgul o.-mağ [62a/16]	[17a/13], [18a/8], [18b/7], [19b/1],
meşgul o.-urlar [48a/17]	[20a/11], [20b/12], [21b/7], [21b/13],
muḥtāc o.-ur [26b/10]	[22a/13], [22b/16], [23a/1], [23a/1],
muzaffer o.-anlar [20a/2]	[23a/11], [23a/12], [23a/15], [23b/2],
	[23b/5], [25b/8], [25b/9], [23b/15],
	[23b/15], [25b/15], [24a/3], [24a/16],
	[24a/17], [24b/14], [24b/10], [24b/12],
	[25a/3], [25a/3], [25a/3], [25a/9],
	[25a/12], [25a/13], [25a/16], [25a/16],
	[25b/11], [25b/13], [26a/1], [26a/8],

[26a/9], [26b/14], [26b/15], [26b/16],
 [26b/16], [27a/4], [27a/14], [27a/17],
 [27b/17], [27b/17], [28a/1], [28a/6],
 [28a/7], [28a/7], [28a/14], [29b/5],
 [29b/7], [30a/2], [30a/16], [30b/14],
 [31a/1], [31a/9], [31a/11], [31a/16],
 [32a/9], [32a/14], [32a/14], [32a/16],
 [32b/1], [32b/2], [33b/1], [33b/2], [33b/3],
 [33b/16], [34a/7], [34b/4], [35b/9],
 [36b/1], [36b/3], [36b/4], [36b/5],
 [36a/10], [36a/11], [36a/12], [37a/12],
 [37b/12], [37b/15], [37b/15], [37b/17],
 [38a/3], [38a/12], [38a/13], [38a/18],
 [38a/18], [38b/3], [38b/5], [38b/5],
 [38b/10], [38b/10], [38b/16], [38b/17],
 [39a/3], [39a/6], [39a/8], [39a/9],
 [39a/15], [39b/4], [40a/4], [40b/1],
 [40b/5], [40b/6], [40b/9], [40b/11],
 [40b/7], [41a/2], [41a/13], [41a/15],
 [41a/16], [41a/17], [41a/17], [41b/1],
 [41b/4], [41b/6], [41b/8], [41b/13],
 [41b/15], [42a/1], [42a/6], [42a/10],
 [42b/9], [43a/7], [43a/17], [43b/4],
 [43b/6], [43b/7], [43b/8], [43b/15],
 [43b/16], [44b/6], [44b/9], [44b/11],
 [44b/12], [45a/4], [45a/7], [46a/4],
 [46b/10], [47b/12], [48b/14], [48b/16],
 [48b/17], [50b/5], [50b/16], [51a/2],
 [51a/3], [51b/1], [51b/6], [51b/8],
 [51b/10], [51b/12], [51b/17], [52a/12],
 [52b/1], [52b/3], [52b/9], [53a/1], [53a/4],
 [53a/17], [54a/5], [54b/8], [55a/17],

[57a/16], [57b/2], [59a/1], [60a/13],
 [60b/1], [60b/2], [62a/17], [63b/13]

o.-a geldi [49a/1]

o.-a gelüp [53a/17]

o.-acağ kâzî- 'askerlerin [26a/12]

o.-alar [6a/11-12], [7a/13], [9b/2],
 [10a/11], [13a/11], [17b/10], [29a/13],
 [29b/10], [32a/1], [36a/16-17], [39a/13],
 [39a/14], [43a/9], [50b/6-7], [51a/14],
 [51b/1], [55b/2], [59b/1], [59b/10],
 [60a/10], [60b/4], [62b/4]

o.-amaz [18a/5]

o.-an [1b/12], [2b/16], [3b/7],
 [3b/14], [4b/7], [6b/6], [7a/1], [7a/7],
 [7b/15], [8a/7], [8a/16], [8b/2], [8b/3],
 [8b/8], [10a/3], [11a/2], [11a/14],
 [12a/17], [13b/4], [13b/6], [14a/12],
 [14b/1], [14b/12], [15a/13], [15b/3],
 [15b/17], [16b/13], [18a/1], [18a/6],
 [18b/8], [19a/1], [19a/2], [20a/4], [22a/9],
 [22b/12], [22b/16], [24b/10], [24b/15],
 [31a/17], [33a/3], [33b/7], [33b/13],
 [33b/16], [34a/3], [34a/5], [34a/5],
 [34a/5], [34a/17], [36a/12], [37b/3],
 [38a/16], [40a/9], [40a/13], [43a/10],
 [44a/3], [44b/8], [45b/2], [45b/12],
 [46a/5], [46a/5], [47a/5], [47b/1], [48a/9],
 [50a/6], [52a/9], [53a/4], [54b/16],
 [56a/12], [57b/12], [58b/5], [60b/14],
 [61a/1], [63b/8], [64a/3], [64a/6],

[65b/13], [66a/5], [66b/1], [66b/5],
[66b/8]

o.-ana [64a/11]

o.-anı [14b/6], [44a/11]

o.-anını [57b/1]

o.-anlar [58a/8], [61b/14]

o.-anlara [67b/5]

o.-anları [50b/13]

o.-anların [2b/13], [54b/16],
[55a/14]

o.-anlarını [26a/14]

o.-aydı [28b/12], [64b/9]

o.-dı [3b/2], [10a/10], [13b/13],
[19b/4], [19b/11], [22b/3], [44a/11],
[46a/10], [46b/12], [57b/11]

o.-dığı [67b/17]

o.-duğı [7b/9], [31a/4], [45b/15],
[61b/1], [64a/11]

o.-duğundan [10b/10]

o.-duğünü [7b/2], [56a/3], [63a/11],
[63a/17]

o.-duğünü [26b/1]

o.-duğça [43b/6], [60b/5]

o.-duğda [5a/14], [8b/4], [21a/14],
[25a/10], [25b/4], [28b/16], [29a/4],
[36b/6], [44a/2], [59a/3], [67a/8]

o.-duğdan sonra [25a/5]

o.-duğları [25a/7], [54b/12]

o.-ıcağ [21a/3], [28a/17], [37b/]

o.-ımazlar [59a/12], [59b/5],
[61b/9]

o.-ınca [9a/3]

o.-lardan [53b/8]

o.-madı [3b/3]

o.-madın [4b/3]

o.-maduğı [7b/8]

o.-maduğ [53a/1]

o.-mağ [3a/4], [26a/10], [43a/15]

o.-mağ [47b/8], [62b/11]

o.-mağı [25a/9], [31a/3]

o.-mağ [3a/1], [3a/13], [4a/17],
[8a/11], [8a/12], [9b/17], [10a/6],
[11b/10], [13a/1], [20a/4], [22b/13],
[26b/6], [30b/17], [31a/2], [44b/4],
[49a/1], [54a/4], [58b/16], [59b/4],
[61a/9], [62b/6], [62b/7], [62b/9]

o.-mağdan [47b/6], [64a/8]

o.-mağdan [63b/5], [63b/5]

o.-mağdur [49a/5]

o.-maları [29a/6]

o.-masına [25a/17]

o.-masun [7a/8], [64b/1]

o.-maya [6b/12], [7a/14], [7b/12],
[9a/4], [11b/14], [12b/16], [14a/4],

[18a/8], [18a/9], [18a/12], [22b/14],
[24a/4], [24b/7], [24b/16], [29a/11],
[29b/8], [29b/17], [30b/5], [32a/15],
[36a/14], [38a/15], [39b/10], [42a/3],
[43a/7], [43a/9], [51b/8], [52a/10]

o.-maya idi [63a/5]

o.-mayalar [18a/14]

o.-mayalar [5a/3], [11a/4]

o.-mayan [16b/15], [59b/8]

o.-mayanın [18a/16]

o.-mayaydı [57b/12]

o.-mayup [5a/8], [20a/11], [55a/4],
[60a/12]

o.-maz [4a/2], [12b/7], [20a/4],
[20b/16], [20b/17], [23a/4], [35b/12],
[43a/5], [45b/16], [50a/17], [53b/13],
[56a/17], [56b/1], [57b/6], [60b/13],
[61a/8], [61b/9], [61b/16], [62b/15],
[63a/2], [63b/11]

o.-mazsa [14b/1], [35a/6]

o.-mişdur [29a/5], [46a/17]

o.-mişken [54a/11], [54a/15]

o.-sa [12a/2], [12b/5], [12b/6],
[14a/16], [34b/8], [47b/4], [62a/15],
[65a/5]

o.-salarđı [60b/8]

o.-sun [1b/7], [1b/8], [1b/10],
[7a/8], [14a/16], [16b/15], [47b/9],
[63b/9], [64a/17], [65a/1]

o.-unca [6a/7], [16a/9], [16b/11],
[27b/7], [38b/8], [47a/6], [47a/8], [63a/7]

o.-uncaya [4a/9]

o.-up [3a/7], [4a/5], [4b/6], [4b/8],
[4b/13], [5a/15], [6b/2], [6b/14], [6b/13],
[6b/14], [7a/14], [9b/8], [10b/3], [10b/9],
[11a/2], [11a/14], [12b/13], [15a/6],
[15b/4], [15b/12], [16a/1], [17a/4],
[18b/16], [19b/15], [20b/7], [20b/10],
[21a/5], [22b/7], [23b/3], [24b/12],
[25a/2], [25a/4], [25a/8], [25b/1], [25b/2],
[25b/3], [25b/4], [25b/7], [25b/10],
[25b/11], [26b/4], [26b/6], [26b/6],
[26b/9], [27b/15], [28a/15], [28a/17],
[28b/15], [29a/14], [29b/4], [30a/2],
[30b/5], [30b/6], [32a/2], [32a/12],
[32b/4], [32b/1], [32b/17], [33a/2],
[33a/4], [33a/5], [33a/10], [33a/15],
[33b/1], [33b/2], [33b/3], [33b/16],
[35a/4], [35a/4], [36a/1], [36a/7],
[36a/11], [36b/7], [37a/2], [37b/4],
[37b/4], [38a/9], [38b/5], [38b/18],
[39b/11], [39b/17], [40a/7], [40a/15],
[40b/2], [40b/10], [40b/16], [40b/17],
[41b/1], [41b/16], [42a/8], [43b/1],
[44a/4], [44a/14], [44b/9], [45b/8],
[46a/3], [46b/5], [47a/9], [47b/11],
[47b/13], [47b/16], [48a/1], [48a/6],
[48a/16], [48a/14], [48b/3], [48b/4],
[48b/10], [48b/11], [48b/12], [49a/16],
[49a/17], [50b/9], [51b/7], [51b/9],
[51b/13], [52b/14], [53a/9], [54a /12],

[54b/5], [54b/8], [60a/10], [60a/13],
[60b/3], [61b/14], [62b/11], [63a/2],
[63b/12], [63b/12], [65b/5], [65b/6],
[65b/13], [66a/11], [66b/11]

o.-ur [3b/2], [7b/14], [12b/5],
[12b/6], [12b/7], [12b/9], [12b/10],
[15a/13], [20a/12], [20a/13], [21a/15],
[22a/15], [34b/4], [35a/5], [35a/12],
[35a/14], [44a/17], [46a/17], [48b/16],
[48b/16], [49b/15], [50a/16], [54b/10],
[55b/6], [56b/12], [57b/8], [60b/1],
[60b/11], [61a/2], [61a/11], [61a/12],
[61b/5], [61b/7], [62a/2], [62b/16],
[63a/14], [63a/14], [63a/14], [63a/14],
[63a/15], [64a/1], [64a/16], [64b/4],
[65a/3], [66b/15], [67b/4]

o.-urdu [37a/4]

o.-urķan [46a/14]

o.-urlar [49b/15], [58b/16],
[59a/15], [60a/8], [64b/3]

o.-urlar [62a/2]

o.-urlarsa [59a/3]

o.-ursa [37a/9], [37a/12], [63b/8],
[65a/1]

olmağ-ıla [9a/7], [17a/3], [21b/4],
[24b/7], [61b/8], [61b/16], [64b/5]

pādişāh o.-acaķ yokdur [22a/7-8]

rāzī o.-maya [23a/13]

sebeb o.-ur [26b/11], [48a/15]

sebeb o.-urlar [57b/5-6]

şād o.-alar [13a/7]

tābi‘ o.-a [51a/16-17]

tābi‘ o.-mıŝken [6b/14]

tābi‘ o.-up [6b/12-13]

ţālib o.-maya [16a/12]

tebdīl o.-duğıdur [3a/15]

vāķıf o.-up [8b/14]

vāķi‘ o.-acaķ aķvāli [12a/7-8]

vāķi‘ o.-an [5a/2], [27a/7],
[37b/10]

vāķi‘ o.-lanların [24a/8]

vāķi‘ o.-mışdur [3a/3]

vāŝıl o.-an [65a/3]

vāŝıl o.-sa [35b/7]

ziyade o.-up [10b/4-5]

ağniyā o.-alar [(N2) 8a/4]

‘āķil o.-a [(N2) 8b/3]

fevt o.-up [(N2) 13b/9], [(N2)
13b/19]

ħarāb o.-up [(N2) 9a/2]

ħāŝıl o.-mış [(N2) 11a/14]

helāk o.-a [(N2) 11b/2]

helāk o.-alar [(N2) 13b/7]

iŝāret o.-unsa [(N2) 11a/4]

ķadīd o.-mış [(N2) 8b/19]

- mā'il o.-a [(N2) 11b/179
 ma'lūm o.-a [(N2) 10a/13], [(N2)
 11b/3]
 ma'lūm o.-duğda [(N2) 9a/3]
 ma'lūm o.-ur [(N2) 9b/6]
 mest-āne [(N2) 11a/6]
 mu'ammer o.-mağ-ıla [(N2)
 13b/4]
 mümkin o.-maya [(N2) 13b/15]
 münkati' o.-ur [(N2) 13b/3]
 mürtefi' o.-a [(N2) 13b/19]
 o.-a [(N2) 8b/3], [(N2) 8b/4], [(N2)
 8b/6], [(N2) 11a/8], [(N2) 11a/2], [(N2)
 11a/2], [(N2) 11a/9], [(N2) 11a/10], [(N2)
 11a/18], [(N2) 11a/18], [(N2) 11a/19],
 [(N2) 11b/3], [(N2) 11b/13], [(N2)
 11b/16], [(N2) 12a/1], [(N2) 12a/2], [(N2)
 14a/1]
 o.-alar [(N2) 8b/5], [(N2) 13b/7]
 o.-an [(N2) 13b/8]
 o.-duğda [(N2) 13b/12]
 o.-maya [(N2) 8b/4], [(N2) 13b/5]
 o.-mayup [(N2) 10b/6], [(N2)
 14a/16]
 o.-maz [(N2) 11a/15]
 o.-sa [(N2) 11a/1]
 o.-sa [(N2) 11a/8], [(N2) 11a/9]
 o.sun [(N2) 10b/18]
- o.-up [(N2) 8b/7], [(N2) 8b/7],
 [(N2) 8b/12], [(N2) 8b/13], [(N2) 10b/20],
 [(N2) 11a/5], [(N2) 11a/10], [(N2)
 11a/17], [(N2) 11b/1], [(N2) 11b/1], [(N2)
 11b/10], [(N2) 11b/11], [(N2) 13b/5],
 [(N2) 13b/11], [(N2) 14a/2], [(N2) 14a/3],
 [(N2) 14a/4]
 o.-ur [(N2) 10b/18], [(N2) 11b/1],
 [(N2) 11b/5], [(N2) 10b/9]
 o.-urlar [(N2) 11a/4]
 o.-ursa [(N2) 11a/4]
 suāl o.-ursa [(N2) 9a/5]
 sükünunda o.-an [(N2) 10b/3]
 taħrīr o.-unduğda [(N2) 10b/10]
 vüzerā o.-anları [(N2) 11b/18]
 zikir o.-acak maħal(l)de [(N2)
 10b/18]
- olın- (T.):** Olma işine konu olmak.
- o.-a [2a/11], [5a/11], [6a/7],
 [8a/16], [10a/7], [10b/1], [10b/10],
 [12a/6], [13a/14], [14a/11], [24a/2],
 [24b/13], [25b/4], [25b/10], [27b/14],
 [28a/4], [30a/14], [30a/15], [30a/17],
 [34a/15], [36b/15], [37a/13], [43a/15],
 [55a/14]
 o.-an [6a/4], [13b/1], [15b/16],
 [17a/13], [25b/12], [27b/1], [28a/12],
 [31a/10], [31b/13], [34b/13], [36b/14],
 [44b/4], [53a/14], [53a/16], [56b/6]

o.-maya [35b/15]

o.-up [18b/6], [23b/17], [24b/13],
[25b/6], [34a/14], [39a/12], [55a/11]

o.-ur [8a/17], [11b/7], [23a/3],
[27a/7], [34a/11], [47a/16], [55b/3],
[55b/16]

o.-ursa [2b/17], [11b/16], [12a/1],
[37a/3], [55a/7]

Olun-(T.): Olma işine konu olmak.

o.-a [27b/13]

o.-dı [3a/5], [18a/15], [22b/11],
[31b/4], [36b/10], [37a/6], [37a/9],
[46b/15], [47a/11]

o.-duğda [3b/5], [17a/5], [18b/17],
[25a/10], [36b/8]

o.-mağ-ıladur [26b/2]

o.-maya [13a/13], [23b/11],
[26a/6], [44a/8], [46a/2]

o.-mayup [26a/5]

o.-maz [31a/15]

o.-mışdur [31b/11], [54b/4],
[60b/3]

o.-mışlardur [52a/4]

o.-unması [61b/16]

o.-unsa[47b/9], [62b/3]

o.-up [13b/14], [23b/11], [25b/8],
[30a/11]

o.-duğına [(N2) 8b/5]

o.-a [(N2) 8b/14]

oñ- (T.): İyileşmek.

o.-maz [(N2) 11a/10]

on (T.): On.

o. [15b/17], [34b/6], [63a/12]

o.+uncı [58a/5]

o. [(N2) 8b/9], [(N2) 13b/5]

On biğ: On bin.

o. [10b/12]

On bir biğ: On bir bin.

o. [27b/16]

on altıncı: Bir şeyin on altıncı
sırasında olan.

o. [59b/11]

on beş: On beş.

o. [4a/15], [9a/15], [10b/14]

o.+inci [59b/1-2]

on bir: On bir.

o. [4a/10], [4a/13], [6a/5], [26a/8],
[30a/1]

o.+inci [58a/9]

on dört: On dört.

o. [15b/12], [15b/17]

o.+üncü [59a/5]

on iki: On iki.

o. [2a/1], [31b/14], [43a/3],
[43b/10], [44b/4]

o.+inci [58a/13]

on sekiz: On sekiz.

o. [10b/4], [37b/7], [52b/5],
[55b/17], [56a/1]

o.+inci [65a/7]

on tokuz: On dokuz.

o. [4a/14], [4a/15], [9a/12]

on üç: On üç.

o.[10b/13]

o.+üncü [58b/8]

On yedi: On yedi.

o. [26b/12], [32a/4], [32a/5]

o.+inci [60a/15]

ot (T.): Toprak üstündeki bölümleri
odunlaşmayıp yumuşak kalan, ilkbaharda
bitip bir iki mevsim sonra kuruyan küçük
bitkiler

o. [(N2)14a/16]

otur- (T.): Oturmak.

o.-ur [11b/2]

o.-up [27b/2], [28b/9], [48a/14]

o.-an [33b/14-15]

oturağ (T.+T.): Sabit, sakin.

o. [25a/4]

otuz (T.): Otuz.

o. [5a/1], [5b/12], [9b/8], [27b/16],
[34b/9], [38b/5], [38b/7]

otuz beş: Otuz beş.

o. [38a/13-13], [60a/17]

otuz birinci: Bir şeyin otuz birinci
sirasında ola.

o. [36a/5]

otuz iki: Otuz iki.

o. [11a/9]

otuz sekiz: Otuz sekiz.

o. [45a/3]

otuz üç: Otuz üç.

o. [4a/17], [27a/4]

otuz yedi: Otuz yedi.

o. [5b/7], [6a/3]

Ö

öğren- (T.): Öğrenmek, beceri kazanmak.

ö.-di [29b/14]

ö.-üp [66a/4]

öl- (T.): Ölmek, hayatı sona ermek.

ö.-ünce [16a/11], [40a/12]

ö.-meye [29b/7]

öldür- (T.+T.): Hayatına son vermek.

ö.-dükde [(N2) 14a/12]

ölü (T.): Ölmüş olan, ölü.

ö. [64b/12]

‘ömr (Ar.): Ömür, yaşama, hayat.

‘ö.+i [10b/4], [10b/7], [16a/9],
[16b/11], [25b/11], [63a/7]

‘ö.+ine [12b/4]

‘ö. süre [15a/7]

‘ö. süreler [24b/16]

‘ö. [25a/9]

‘ö.+ümize [31a/4]

‘ö.-i hışâli [(N2) 11a/]

öğ (T.): Bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı.

ö+ünde [26b/9]

öp- (T.): Teşekkür ve saygı amacıyla dudağını değdirmek.

elin ö.-erken [33b/8]

‘örfiyye (Ar.): Örfle, adetle ilgili.

‘ö. [53a/2]

ört- (T.): Kapatmak.

ö.-üle [40b/7], [41a/9]

örtü (T.): Örtmek amacıyla kullanılan şey.

ö. [40b/7], [41a/9]

örük (T.): Örgü.

ö.+li [49a/14]

ö.+lü [54b/2]

‘ö. [25b/1], [35a/4]

öyle (T.): Onun gibi, ona benzer.

ö. olicak [21a/3]

ö. gide [25b/2]

ö. [28a/2], [49a/1]

öylece (T.): Olduğu gibi.

ö. [4a/13], [51b/7]

örtütür: Sözcüğün anlamı bulunamamıştır.

ö. [45a/15]

‘özür (Ar.): 1) suçun bağışlanması, 3) kusur, eksiklik.

‘ö. dileye [16b/12]

‘ö. édüp [21a/8]

‘ö. éderler [35a/9]

P

pā (Far.): Ayak.

p.+lar [53a/17]

pādişāh (Far.): Padişah, hükümdar.

p.-ı İslām [2a/4], [55b/6]

p.+ların [2a/12], [2a/14], [3b/11]

p. [2b/3], [4a/4], [4a/4], [4a/8], [4a/10], [4a/12], [4b/1], [4b/2], [4b/2], [4b/6], [4b/8], [5a/4], [5a/8], [6a/3], [6a/5], [6a/9], [6b/7], [6b/16], [7a/14], [7b/4], [7b/13], [8b/14], [8b/14], [9a/15], [9a/7], [9b/7], [9b/13], [10a/4], [10a/7], [10a/16], [10b/2], [10b/15], [11a/10], [11b/11], [12b/4], [12b/5], [14a/3], [14b/4], [14b/5], [15b/7], [15b/17],

[16b/13], [16b/14], [22a/6], [22a/7],
 [22a/9], [22b/16], [23b/1], [23b/3],
 [23b/5], [25b/11], [25b/15], [26a/8],
 [26b/2], [26b/9], [26b/15], [27a/12],
 [27b/11], [28a/5], [28a/14], [28a/17],
 [28b/17], [29a/15], [30a/7], [30b/10],
 [30b/13], [31b/15], [32a/6], [32b/13],
 [33a/5], [33a/8], [36a/2], [36a/7],
 [36a/15], [37a/15], [37b/3], [38b/10],
 [39b/9], [40a/6], [40a/7], [40a/8],
 [40a/13], [40a/15], [41b/3], [43a/8],
 [43a/10], [43a/16], [44a/11], [44b/5],
 [46b/10], [46b/12], [51a/7], [51a/10],
 [51a/13], [51a/2], [54a/11], [54a/15],
 [54b/3], [56b/14], [57a/1], [61b/1]

p.+ımızuñ [2b/15]

p.+ımızuñ [3a/16]

p.+larına [3b/11]

p.+ıñ [4a/13-14], [4b/5], [4b/9],
 [4b/16], [6a/4], [7a/7], [7a/10], [7a/11],
 [7a/17], [7b/1], [9a/11], [11a/17], [11b/7],
 [11b/15], [13a/13], [15b/12], [21b/13],
 [26a/3], [30b/6], [33b/8]

p. iken [4b/4]

p.+ınıñ [5b/2]

p.+ı [6a/14], [7a/5], [9b/8],
 [28b/14]

p.-ı 'Acem [6a/13], [66a/10]

p.-ı Rüm [6a/7], [6b/5], [30b/8],
 [32a/3], [32b/3], [32b/8], [33b/3],
 [33b/16-17]

p.+a [10a/13], [23a/7], [23a/16],
 [26b/12], [26b/13], [28a/17], [28b/13],
 [28b/15], [35b/6], [40a/1], [51a/9]

Rüm p.+ına [11a/8], [43a/11]

İslām p.+ı [12b/13], [12b/13],
 [12b/4], [13a/2]

p.+ına [14b/4], [15b/4]

Rüm p.+ı [15b/8], [22b/12],
 [41a/13], [41b/14], [43a/8], [43b/7]

p.-ı taht [16a/13]

p.+lardan [19a/14]

p.-ı Rümüñ [21b/2]

p.+dan [22b/5-6], [33b/1], [51a/6],
 [51a/13-14]

p.-ı mezkürüñ [23b/7]

mağbül-i p. [24b/10], [25a/15-16]

p.-+lar [26a/2], [37a/11], [38b/11],
 [60a/11]

p.+larında [28b/11]

p.+lık ède [30a/8]

p.+lık èdeler [30b/16]

p.+ıdur [31b/2]

kāfir p.+ını [31b/14]

kāfir p.+ı [32a/9]

p.-i Rūma [32a/9]

Hind p.+ı [43b/1]

p.+lara [43b/8]

p.+lardan [35b/16]

Rūm p.-niñ [33a/14-15]

p.-i ‘ādil [34a/15]

Geylān p.+ı [41a/8]

Rūm p.+ından [43a/17]

p.+ı [51a/12]

p.- zamane [51b/2]

p.-i zaman [52b/9]

p.-i İslāmdur [56b/5-6]

p.+larda [56b/7]

p.-i ‘ālem [66b/10-11]

p. [(N2) 8b/12, [(N2) 8b/15], [(N2) 11b/18], [(N2) 13b/4], [(N2) 13b/6], [(N2) 13b/10], [(N2) 13b/11], [(N2) 13b/12], [(N2) 14a/1], [(N2) 14a/12]

p.+ı [(N2) 11b/16], [(N2) 13b/17]

p.+ıñ [(N2) 10b/16]

p.-i Rūm [(N2) 9a/2]

p.+lar [(N2) 14a/12]

Pādişāhān (Far.): Padişah, hükümdar.

aḥvāl-i p.+ı [2b/14]

p. [34a/9]

Pādişāhlık (Far.+T.): Padişah tarafından yönetilen ülke.

p. [32a/5], [41b/7], [44b/6], [45a/4]

p.-ını [16b/8]

pādişāh-zāde (Far.+Far.): Padişah oğlu.

p.+lerden [4a/7]

p. [11b/10], [15b/6], [15b/6]

p.+lere [18a/5]

p. [29a/14]

pāk (Far.): Temiz, pak.

p. [52b/2], [59b/3], [59b/17], [64b/6]

pālās (Far.): Eski iklim.

p. [64b/11]

pāre (Far.): Sayı, bölüm.

p. [5b/12], [16a/2]

p. [(N2) 11a/13], [(N2) 11a/12]

paşa (T.): General.

‘Ali P. [8a/1]

Ayaz P. [39a/15]

Ferhād P. [32a/1]

İbrāhim P. [10b/13]

İskender P. [32b/4]

Ḳara Aḥmed P. [29b/10]

Ḳāsım P. [32b/9]

Maḥmūd P. [33b/13], [39b/1]

Muḥammed P. [8a/1]

Pertev P.+yı [8a/2]

Rüstem P. [7b/17]

Sinān P. [14a/6]

pāy (Far.): Ayak.

p.+ı [53b/11]

pāy-māl (Far.): Ayak altında kalmış, çığnenmiş.

p. [8b/13]

peder (Far.): Baba.

p.+den [30a/17]

p.+i [1b/13], [4b/6], [8a/9], [8a/11], [15b/1], [15b/9], [16a/3], [31a/9]

p.+in [16b/12]

p.+inden [16a/1]

p.+ini [16b/9]

p.+leri [5b/9], [8a/14], [15a/15], [15a/16], [15a/17], [17a/14]

p.+lerinden [31a/8]

p.+niñ [15b/15], [16a/8]

p. [(N2) 13b/19]

p.+i [(N2) 13b/19], [(N2) 14a/2]

p.+iniñ [(N2) 14a/8]

p.+leri [(N2) 13b/5]

p.+leriniñ [(N2) 13b/2]

pehlivān (Far.): Yiğit.

p. [11b/9], [54a/11]

pertev (Far.): Işık.

p.+i [60a/3]

perverde (Far.): Beslenmiş, terbiye edilmiş.

p. [31b/13]

pes (Far.): Art, arka, geri.

p. [3b/14], [4a/13], [12a/16], [16a/7], [17b/13], [18a/5], [19a/5], [20a/11], [26b/10], [49b/17], [64a/6], [64a/16]

p. [(N2)10b/2], [(N2) 11b/7], [(N2) 11b/19]

pesend (Far.): Beğenme, seçme.

p. [10a/7], [54b/7]

peydā (Far.): Meydanda, açıkta.

p. ède [17a/12]

p. èdüp [17a/16], [28a/2], [49b/11], [53a/12]

p. olup [39b/5]

peygamber (Far.): Allah tarafından haber getiren.

p. [39a/3]

Pinhān (Far.): Gizli.

p. èdüp [28b/7]

pīr (Far.): Yaşlı, ihtiyar.

p.+i [1b/13]

p.+lerden [14a/17]

p. [14b/1]

p.e [51b/15]

p.+leri [57b/7], [57b/15],

p.+lerine [57b/9]

p.+den [67b/12]

pīše (Far.): İş.

p. édüp [20b/12]

puhte (Far.): Olgun.

p. [36b/7]

pūş (Far.): Örtü, elbise.

p.+larda [53b/14]

R

rābi‘ (Ar.): Dördüncü.

faşl-ı r. [2a/16], [18b/7]

rağiyallahu ‘anhümā (Ar.): Allah ondan razı olsun.

r. [1a/10]

rağiyallahu ‘anhü (Ar.): Allah ondan razı olsun.

r. [3a/2], [3a/8], [13b/3], [20b/7], [49a/6], [51b/10], [51b/13], [51b/16], [52a/2-3], [52a/3]

r. [(N2) 8b/18]

r. +dür [(N2) 11b/4]

rāfızī (Ar.): Rafıza fırkasından olan, Hz. Ebubekir ile Hz. Ömer’in halifeliğini kabul etmeyen, onlara dil uzatan.

R. olduğda [44a/2]

R.+lerden [59a/2]

rağ(ı)ş (Ar.): Dans etme.

r. [49b/12], [50a/14], [50a/15], [51a/2]

r. itmez [50a/13]

r. édeler [50b/7]

r. itmeye [50b/9]

r. édenlere [52b/4]

r.+ları [60a/2], [60b/2]

r. éderler [61a/3]

rağmet (Ar.): Acıma, esirgeme.

r. [(N2) 11b/11]

rağmetullahi ‘aleyhim ecma‘ın (Ar.+Ar.+Ar.): Allah onların hepsine rahmet etsin.

r. [67b/11-12]

rağb (Ar.): Yaş, ıslak.

r. [(N2) 11a/13]

rāz (Far.) Sır, gizlenen şey.

keşf-i r. itmeyeler [21a/9]

keşf-i r. édüp [21b/9]

r. çekmek [22b/1]

keşf-i r. éden [22b/9]

rāzī (Ar.): Rıza göstereni kabul eden, boyun eğen.

r. olmaya [23a/13]

- r. ola [23a/14]
- r. [29a/13]
- re'īs (Ar.):** Baş, başkan.
- r.-i- 'ulemā [48a/5]
- rey (Ar.):** Fikir.
- r.-i tedbir [7b/17], [22b/6]
- recā (Ar.):** Ümit.
- r. [56b/1]
- r.+larda [62a/3]
- r.+sından [62b/5]
- r.+sında [62b/6]
- redd (Ar.):** Geri çevirme, kabul etmeme.
- r. olunur [61a/9-10]
- r. olunması [61b/16]
- receb (Ar.):** Arabi ayların yedincisi.
- r.+i êrdükde [68a/1]
- r.+iñ [(N2) 10b/10]
- ref(i)ʿ (Ar.):** Yüksek, yüce.
- r. olunca [6a/5]
- refʿ (Ar.):** Kalkındırma, yüceltme.
- r. itseler [3a/5]
- e. olur [5a/6]
- r. olunca [6a/5]
- r. êdüp [18b/14-15], [35a/1], [50b/2-3]
- r. ola [26b/6]
- r. itmek-ile [34a/13-14]
- r. êde [36b/14]
- r. olına [36b/15]
- r. olsa [47b/4]
- r. olup [48b/10], [60a/12-13], [63a/2]
- r. olundu [(N2) 10b/6]
- r. olup [(N2) 8b/13]
- refʿ -i suāl+dür [(N2) 11b/4]
- remz (Ar.):** İşaret, işaretlerle anlatma.
- r.+i [7a/4], [7a/6], [8a/14]
- r. êderler [7a/16]
- resim (Ar.):** Adet, usul.
- r. [36a/1], [36a/4]
- rıđvānullahi 'aleyhim (Ar.+Ar.):** Allah ondan razı olsun.
- r. [1b/9], [3b/9]
- rıđvānullahi te'āla (Ar.+Ar.):** Allah razı olsun.
- r. [3b/6-7], [51b/7]
- rıhlet (Ar.):** Göç, göç etmek.
- r. [67a/8]
- r. itdiler [67b/10]
- ri'ayā (Ar.):** Bir hükümdar idaresi altında bulunan ve vergi veren halk.
- r.+ya [7b/7], [35a/3]

r. [8a/4], [17a/15], [34a/13], [35a/3], [35a/5], [35b/7], [60a/14]

r.+dan [34b/11], [35a/15]

r.+sını [34b/3]

ri'āyet (Ar.): Sayma, saygı.

r.+ler ede [14a/5]

r.+ler edüp [20a/14], [27a/11]

r. itmiş [64b/2]

ricāl (Ar.): Erkekler.

ḥayz-ı r.+dür [59b/7]

rif'at (Ar.): Yükseklik, büyüklük, yücelik.

r. bulup [22a/11]

r.+da [55a/]

r. [67b/8]

risāle (Ar.): Kısa yazılmış küçük kitap.

r. [48a/17], [54b/6], [57a/5]

r.+leleri [52b/10]

rivāyet (Ar.): Bir haber, söz veya olayın hikayesi.

r.+de [36a/17]

r.+de [(N2) 14a/7]

Riyā' (Ar.): İkiyüzlülük.

r. [64a/1]

Riyāset (Ar.): Reislik, başkanlık.

cem'-i r.+dür. [64a/13]

Rūḥ (Ar.): Can, nefes.

r. [65b/4]

r.+ına [68a/8]

r.+um [31b/2]

r.-ı ḥayvānī [47a/7]

r.-ı ihyā [47a/8]

r.-ı inşānīye [47a/7]

r.-ı 'İsa [66a/14]

r.-ı kud(u)s [65b/4]

r.-ı muşannife [12b/11]

r.+um [(N2) 10b/7]

rūḥānī (Ar.): Ruha ait, ruh ile ilgili.

r.+leri [49a/11], [66a/15]

rūḥāniyye (Ar.): Ruhanilik, ruhtan ibaret olanın hali.

r.+ye [48a/4]

ruḳ'a (Ar.): Dilekçe.

r. şunalar [28a/17]

rumūz (Ar.): İşaretler, manası gizli olan sözler.

r.- künūz [34a/11]

r.+ın [2a/10]

r. [5a/11], [18a/11], [37a/7]

r.+dur [31a/15]

r.-i künūzın [47a/2-3]

keşf-i r.-i künüz [49a/6-7],
[67a/12-13]

ruṭūbet (Ar.): Yaşlılık, nem.

r.+i [66a/16]

r.+den [66b/4]

r.+e [(N2) 11b/10]

rüçū' (Ar.): Dönme, geri dönme.

r. eder [64a/11]

rūsūḥ (Ar.): Sağlam olma.

r. [37a/7]

rü'yā (Ar.): Düş.

r. [62b/8]

S

sā'ir (Ar.): Başka, diğer.

s. [5a/5], [8b/4], [14a/5], [32b/7],
[56b/8]

s.+lerden [14b/2]

s.+den [22b/8]

s.+e [26b/1]

s.+leri [26a/8]

s.+i [(N2) 13b/11]

s.+iñ [(N2) 10b/16]

sa'at (Ar.): Vakıt, zaman.

her s. [66b/13]

şabāḥ (Ar.): Sabah.

ş. olduğda [28b/16]

ş. [30a/5]

şabıḳ (Ar.): Geçmiş.

s.+da [6a/4]

s. [11a/5]

s.+ [13a/17]

ḳuvve-i keşf-i s. [37a/8]

şabi' (Ar.): Yedinci.

faşl-ı s. [2b/2], [27a/6]

şābir (Ar.): Sabreden, dayanan.

ş. Ola [54b/8]

sabr (Ar.): Sabır, dayanma.

ş.-ı ḳanā'atde [51b/14-15]

ş.-ı ḳanā'at [57b/13]

saç (T.): Baş derisini kaplayan kıllar.

saç+da [(N2) 10b/19]

saç+ı [(N2) 11a/5]

şadāḳ (Ar.): Doğruluk, doğru olma.

Yahūdī ş.+ı [28b/13]

şadede gel- (Ar.+Tür.): Mevzuya dönmek.

ş. +elim [21b/2]

sa'adet (Ar.): Mutluluk.

erkān-ı s.+leri [9a/16]

s. [20a/15]

ehl-i s. [21a/15]

şadıḳ (Ar.): İçten bağlılığı olan.

ş.+lardur [59a/4]	şāhib (Ar.): Sahip.
şadis (Ar.): Altıncı.	ş.-i vefā [2a/5]
faşl-ı s. [2b/1], [24a/7]	ş.+ine [3b/13], [3b/15]
şadr (Ar.): Oturulacak en iyi yer.	ş.+i idi [7b/17]
ş. [(N2) 14a/15]	ş.-i saḥī [8a/3]
şafā (Ar.): Kedersizlik, zevk, neşe, eğlence.	ş.-i ray [8b/17]
ş. éder degildür [64a/4]	ş.-i kerem [9a/17-9b/1]
ş. sürer [64a/12]	ş.-i livā [11b/6]
şāfi (Ar.): Sadece, yalnız.	ş.+iniḡ [12b/4]
ş. [65a/8]	ş.+leri [14a/1]
ş. [(N2) 10b/8], ş. [(N2) 11b/16]	ş.-i mīm [14b/12-13]
şafir (Ar.): İnce, güzel ses.	ş.-i dāldur [14b/13]
ş.+e [37a/6]	ş.+i [14b/16], [14b/17], [18b/16], [61a/17]
şāḡ (T.): Yaşayan kimse, diri.	ş.+leri [16b/8]
s. [(N2) 13b/1], [(N2) 14a/2]	ş.-i tedbīr [27a/5]
şāḡış- (T.): Hesaplamak.	ş.-i kemāl [28a/1]
ş.-ıncadur [65a/4]	ş.-i kitābı [31b/5]
şāḡīr (Ar) Ufak, küçük.	ş.-i devletlerine [35a/8]
cedvel-i kebirden ve ş.+den [1b/17-2a/1]	ş.+ine [35b/3]
saḥī (Ar.): Cömert.	ş.+iniḡ [35b/5]
s. [4a/11], [24a/8], [24a/14], [35b/14], [57b/17], [64b/15]	ş.-i tıfl iken [37a/1]
s. ola [7b/5], [23b/8]	ş.-i taḡ(i)t [37b/5]
şāhib-i s. [8a/13]	ş.-i livā iken [39a/15]
	ş.-i taşarruf [44a/2], [44a/6]

ş.-i kemāl [46b/11-12], [53b/10],
[54b/4]

ş.-i taḳvā [52b/8-9]

ş.-i taşarruf idiler [58a/11]

ş.-i 'ucubdur [58b/10]

ş.-i ma'rifetlerdür [59b/12-13]

ş.-i ma'rifet olup [60b/3]

ş.+i [(N2) 10b/8]

ş.-i kemāl [(N2) 10b/3]

şahih (Ar.): Doğru, gerçek.

ş. degildür [29a/6-7]

ş. olursa [37a/9]

ş. degilse [37a/10-11]

ş. [59a/2]

şahrā (Ar.): Çöl.

ş.+ya çıkalar [21b/14]

ş.+sında [65b/9]

ş.-yı ḳal(i)bde [66b/6-7]

ş.-yı ḳalbine [(N2) 11b/10]

şakal (T.): Yetişkin erkeklerde yanak ve alt çenede çıkan kılların tümü.

ş.+da [(N2) 10b/19]

şakal+ı [(N2) 11a/5]

şakın- (T.): Esirgemek, korumak.

ş.-sun [14b/2]

ş.-maḳ gerek [15a/3]

ş.-urlar [18b/11]

ş.-mayanlar [18b/11]

ş.-a [19a/11]

şakla- (T.): Gizlemek.

ş.-up [4b/14]

şalāḥ (Ar.): İyileşme, iyilik.

ş. [17b/10], [17b/11], [18b/13]

ş.+a [21a/4], [45a/10]

şalāhiyyet (Ar.): Yetki.

ş. [5a/6]

ş.+de olalar [7a/13]

nefisü'l-ş.+de [51b/12]

şalālet (Ar.): Sözcük bulunamamıştır.

ş.+dür [35b/12-13]

şalāt (Ar.): 1) Namaz, 2) Hz. Muhammed'e: aleyhisselatı vesselam, salavatullahi aleyh, sallallahü aleyhi ve sellem dualarından birini okuma.

ş. [1b/6]

ş.+a [30a/6],

ş. ḳılmaḳdan [51a/1]

şalavāt (Ar.): 1) Namazlar, 2) Hz. Muhammed'e ve onun soyundan gelenlere okunan dua.

ş.+ın [23a/9]

ş.+a [57b/10]

şalın- (T.): Yürürken hoş bir eda ile sağ sola hafifçe meyl etmek.

ş-ı ş.-ı [28b/9]

şālih (Ar.): Dinin emrettiği şeylere uygun hareketlerde bulunan.

ş. [9b/2], [10b/6], [21b/3]

ş. [(N2) 10b/7]

şālihāt (Ar.): Ahlak ve insanıyetçe beğenilen işler.

a' māl-i ş.+m [58b/5-6]

sālik (Ar.): Bir yola giren, bir yolda giden.

s.+lere [48b/6]

s. [64b/17]

sāliş (Ar.): Üçüncü.

faşl-ı ş. [14b/10]

ş. [19b/14]

şallallahü 'aleyhi ve sellem: Peygamber için okunan dualardan biri.

ş. [3a/6], [3b/1], [18a/2]

ş.+den [(N2) 8b/19]

salṭanat (Ar.): Sultanlık, padişahlık.

s.+a [2a/15], [4b/9], [16a/12], [17a/5], [19a/7], [21b/16]

ḳable'l- cülüs-ı es's.-ı ḥacca [4b/2]

s. süre [4b/10], [5b/7], [27a/17]

s. sürince [6a/6]

s. sürüp [10a/8]

devr-i s. [10a/10]

tedbīr-i salṭanatda [18b/16], [21a/6-7], [21a/12], [22a/15], [22b/5-6]

s.+ı [19b/15]

s. [21a/14], [21b/8], [22b/1]

erkān-ı s.+a [21a/15]

s.+ı [21b/4]

taht-ı s. [22a/2]

s.+da [22a/4]

sāmin (Ar.): Sekizinci.

faşl-ı ş. [2b/3], [31b/12]

şan- (T.): Olabileceğine inanmak, zannetmek.

cerrār ş.-up [14a/14]

zūl(u)m eḍerin ş.-ur [57a/2]

insān ş.-up [63b/4]

sancaḳ (T.): Osmanlı yönetim teşkilatında illerle ilçeler arasında yer alan yönetim bölümü.

s.+a [2a/15], [5b/9], [14b/10]

s. beglerin [2b/4]

s. beglerini [31b/12]

vilāyet-i Engürüs s.+ında [31b/13]

sānī (Ar.): İkinci.

faşl-ı ş. [2a/12-13], [7b/14]

sānī- 'aşer (Ar.): On ikinci.

- faşl-ı s. [2b/11-12]
- faşlü's-s. [54b/15]
- şāniyen (Ar.):** İkinci olarak.
- s. [19b/9]
- şankim (Far.):** Sanki.
- ş. [64b/7]
- şaşsar (T.):** Sansar.
- s.+lar [42b/11], [53b/5]
- s. [53b/4]
- şarıq (T.):** Sarılarak meydana getirilen başlık.
- ş.+da [53a/3]
- şarım- (T.):** Kendine sarmak, örtünmek.
- ş.-a [25b/16], [53a/2]
- şār ī (Ar.):** Saralı, hastalıklı.
- ş. [28b/8]
- şarışın (T.):** Sarı saçlı kimse.
- şarışın [(N2) 10b/19]
- şarkıt- (T.):** Sarkmasını sağlamak.
- s.-mağ [64a/14]
- şat- (T.):** Para karşılıklı vermek.
- ş.-alar [11a/3]
- ş.-up [34a/17]
- şatıl- (T.):** Para karşılığı verilmek.
- ş.-mayan [38a/4]
- şavm (Ar.):** Oruç.
- ş.-ı ferāğ [63b/10]
- sa'y (Ar.):** Çalışma, çabalama.
- s. édüp [12b/8]
- s. édeler [19a/17], [19b/15]
- sāz (Far.):** Çalgı.
- s. āleti [17a/9]
- seb'a (Ar.):** Yedi.
- eḳālīm-i s. [4a/3], [11b/8-9], [12a/17], [44b/17], [54b/5-6]
- ḥurūf-ı s.+da [7b/2]
- ḥurūf-ı seb'a [26a/15]
- eḳālīm-i s.+ya [30b/10]
- eḳālīm-i s.+dan [46a/4]
- esmā-i s. [49b/10]
- ḥurūf-ı s.+da [(N2) 10b/15]
- ḥurūf-ı s.+dan [(N2) 11a/3]
- sebeb (Ar.):** Sebep, neden.
- s. [16b/12]
- s.+iyle [19b/12], [65b/4]
- s. olur [26b/11], [48a/15]
- s.+süz [31b/8]
- s.+den [50b/11], [55a/10], [55b/13], [57b/8], [60a/14]
- s. olurlar [57b/5-6]
- s. olamazlar [59a/12]

seccāde (Ar.): Üzerinde namaz kılınan küçük kilim.

s.-yi işāret ve irşāda [48a/14]

s.-yi irşāda [59a/11]

sefāhat (Ar.): Akılsızlık.

s. [60b/16]

sefer (Ar.): Savaşa gitme.

s.+e gitdükde [4b/14]

s.+de [4b/16]

s. olmadığı [7b/8]

s. olduğu [7b/9]

s.in edüp [15a/8]

s. olmazsa [36b/9]

s.+ler ola [38b/12]

sefine (Ar.): Gemi, vapur.

s.+(yi)¹⁸⁹ [5b/13]

s.+lerde [13a/8]

sehā (Ar.): Cömertlik, el açıklığı.

ehl-i s. [2a/5]

kān-ı s. [9a/9]

‘adl-i s.+sın [21b/7-8]

s. [57b/14]

s. [(N2) 8b/10]

sehāb (Ar.): Bulut.

sehāb [(N2) 11b/12]

sheher (Ar.): Tan yeri ağarmadan biraz önceki vakit.

vaqt-ı s. [16a/5]

sekiz (T.): Sekiz.

s. [10a/8], [11/2], [24a/16], [26a/3], [26b/1], [37b/7], [39a/7], [66a/5], [66a/6]

sekiz yüz: Sekiz yüz.

s. [16a/2], [60a/10-11]

sekizde bir (T.+T.): Yarım çeyrek.

s. [7b/10], [35b/1], [36b/7]

sekizinci (T.+T.): Bir şeyin sekizinci sırasında olan.

s. [57b/7]

seksen (T.): Seksen.

s. [34b/10]

seksen altı: Seksen altı.

s. oldı [13b/13]

selām (Ar.): Selam, esenleme.

s. [1b/6]

selāmen: Sözcük bulunamamıştır.

s. oldı [19b/11]

selef (Ar.): Bir yerde, bir işte, bir vazifede başka birinden önce bulunmuş olan kimse.

¹⁸⁹ Metinde bu sözcükteki belirtme durumu eki hemze ile gösterilmiştir.

s. ola [19a/15]	s.+den [(N2) 11a/14]
selīm (Ar.): Sağlam, kusursuz, dorğu;	senā' (Ar.): Övme, övüş.
s.+dür [62a/14]	ş.-yı bī- 'add [1b/2]
s.ü'l-ķal(i)bdür [8a/4]	sene (Ar.): Yıl.
s. [(N2) 10b/7]	s.+den [2a/8]
sem' (Ar.): Kulak.	üç s. [4a/14], [4b/13], [6a/6], [16a/3], [29b/13], [32a/16], [36b/7]
s.+ine ervedi [35b/5]	yigirmi sekiz s. [4a/15-16]
s.+ine [57a/13]	ķırķ üç s. [4a/16]
semāniye (Ar.): Sekiz.	elli üç s. [4a/16]
ķurūf-1 ş. [26a/16-17]	otuz üç s. [4a/17]
ķurūf-1 ş.+den [(N2) 11b/15-16]	iki s. [4b/1], [4b/10]
semāvi (Ar.): Semaya mensup, semayla ilgili.	yedi s. [4b/2], [25a/17], [25b/2], [26a/4], [26a/6], [37b/13], [42a/6]
S.+lerdür [57b/15]	iki biş s. [5a/14]
semmūr (Ar.): Samur.	hicretiņ üç biş s.+sine varınca [6a/15-16]
s. [45a/6], [45b/15]	ķoķuz s. [6b/2]
semerāt (Ar.): Faydalar, verimler.	on beş s. [9a/13]
ş.+ın [58b/6]	otuz s. [9b/8]
semt (Ar.): Taraf, cihet, yön.	sekiz s. [10a/8], [24a/16]
s.+inde [5b/4], [8a/6]	on sekiz s. [10b/4]
s.+de [8a/5]	otuz iki s. [11a/9]
s.+e [15a/3], [58a/5]	yedi biş s.+ye deġin [12a/7]
s. [54b/17]	beş s. [24b/8], [36b/9]
sen (T.): İkinci tekil kişi adılı.	seksen s. [25b/1]
Sen+a (saņa) [22a/17]	
s.+den [19a/4], [67b/7]	

bu s.+den [26a/11]	iki s. [38a/11]
üç yüz yetmiş beş s.+ye varınca [26a/16]	yigirmi s. [38b/7]
on yedi s. [26b/12]	otuz s. [38b/7]
otuz üç s. [27a/4]	kırx s.+ye [38b/7]
üçer s. [27a/12], [27b/7], [29b/9]	sekiz s. [39a/7], [66a/5], [66a/6]
elli beş s. [27a/116]	üç s.+de bir [40b/6]
elli bir s. [27a/16], [30a/8]	biñ s. [42a/4]
yedi yüz s. [28a/4]	on iki s. [43b/10]
üç yüz s. [30b/4]	tāriḥ-i hicret-i nebevī altı yüz s.+ye varınca [43b/17-44a/1]
kırx s.+sine [30b/15]	kırx s.+lik [44a/16]
kırx dört s. [30b/15]	bizim s.+müz [44b/2]
elli beş s. [30b/15-16]	beher s. [44b/3]
altmış s. [31a/8]	bir buçuk s.+lik [44b/2], [44b/5]
elli s. [31a/8]	hicret-i nebevī üç biñ s.+yi [44b/16]
elli bir s. [31a/8], [36b/10]	tariḥ-i hicret-i nebevī üç biñ s. [45a/17]
yetmiş s.+de [31a/13]	iki biñ otuz beş s.+ye dek [46b/17]
her s. [34b/5]	altmış bir s. [50b/15]
iki üç s.+den sonra [35a/6]	üç yüz s. [52a/12]
biñ otuz bir s. [35b/11]	kırx s. [52a/16]
tāriḥ-i hicret-i nebevī üç bīn s.+ye varınca [36a/14-15]	on sekiz s. [52b/5]
beş s.+ye dek [36b/8]	otuz beş s.+ye varınca [60a/17]
kırx s. [37a/4], [41a/4]	dört s. [38b/6], [41b/2-3]
on sekiz s.+den sonra [37b/7]	altı yüz s. [45a/2-3]
yigirmi bir s. [38a/3]	

yigirmi sekiz s. [38a/3-4], [52b/1],
[67b/13]

iki yüz otuz beş s.+ye varınca
[38b/3-4]

tāriḥ-i hicret-i nebevī toḳuz yüz
kırk s.+sine [39b/4-5]

tāriḥ-i hicret-i nebevī toḳuz yüz
otuz yedi s.+sine [67a/4-5]

s.+de bir kerre [7b/6-7]

bir buçuk s. [35a/6-7]

iki biḡ otuz beş s.+ye varınca
[2b/7-8]

sefer olmadığı s.+lerde [7b/8-9]

on bir s.+den sonra [26a/8-9]

sefer olduğu s.+de [7b/9-10]

tāriḥ-i hicret-i nebevī üç biḡ s.+ye
varınca [37b/9-10]

on toḳuz s. [4a/14], [4a/15],
[9a/12], [9b/10-11]

sekiz yüz s. [60a/10-11]

iki yüz yetmiş beş s.+ye erince
[26a/11-12]

otuz beş s. [38a/12-13]

biḡ kırk altı s. [59a/12-13]

s. [(N2) 8b/3], [(N2) 8b/6], [(N2)
9a/4], [(N2) 13b/12]

ser-‘asker (Far.+Ar.): Ordu kumandanı.

s. olup [10b/3], [11a/1-2], [32b/4],
[32b/9-10], [39b/2]

s. [(N2) 14a/2]

ser-ḥōṣ (Far.): Sarhoş.

s. [23a/5]

serī‘ (Ar.): Çabuk, hızlı.

s.+dür [22b/14]

s. olmaya [22b/14]

server (Far.): Baş, başkan, reis.

s. [31a/7]

setr (Ar.): Örtme, kapama, gizleme.

s. édüp [5a/7]

s. itmeyüp [8b/8]

s. eden [22b/10]

sev- (T.): Sevmek.

s.-meye [9a/5], [14a/3]

s.-eler [9a/5]

s.-e [14a/5]

s.-üp [40a/5]

s.-meye [(N2) 11b/18]

s.-üp [(N2) 13b/16]

sevgüli (T.): Sevilen.

s. ola [14a/6]

sevḳ (Ar.): Yollama, gönderme.

s. édüp [18b/7]

s. eden [19a/3]

- s. itmeyeler [19a/6]
- s. itmek [19a/8]
- seyr (Ar.):** Uzaktan bakıp karışmama.
- s. ederken [28b/7]
- s. edüp [53b/11], [65a/15]
- s.+ine [55b/17]
- s.+lerinden [65a/16]
- s. edüp [(N2) 13b/18]
- seyrân (Ar.):** Bakıp seyretme.
- s. edüp [65a/12]
- seyr-i sülük¹⁹⁰ (Ar.+Ar.):** Tarikatta takip edilen usul, tarikata giren kimsenin gerçek varlığa ulaşması için yaptığı manevi yolculuk.
- s.+in [2b/9], [47a/2]
- s. birle [48a/2-3], [57a/14]
- s.+da [51b/14]
- s. [55a/12]
- s. ile [57a/6-7]
- şıçrat- (T.):** Bulaştırma, şıçratma işini yapmak.
- eṭrāfa ş.-maz [62a/11-12]
- şifat (Ar.):** Hal, keyfiyet, suret, şekil.
- ş. [56a/7], [56a/10], [56a/14], [56b/3]
- ş.+a[66a/17]
- şifat+ı [63a/2]
- ş.-ı luṭfına [20b/11]
- ş.-ı ma'şūḳı [65b/14]
- şifât (Ar.):** Sıfatlar, vasıflar.
- cāmi'-i şifât [47b/5]
- esmā-yı şifāta, [48a/17], [60b/5]
- esmā-yı şifātdan [62a/4-5]
- esmā-yı şifāt-ı celāle [62a/6]
- şifāt.+a [47b/10],
- şifāt-ı maḥlūḳa [47a/15]
- şifātla [63a/13]
- şifātlan-(Ar.+T.):** Vasıflandırılmak.
- ş.-ur [63a/13]
- şifatlandur- (Ar.+T.):** Sıfat veya unvan vermek.
- ş.-a [61a/10]
- şın- (T.)** Korkmak
- ş.-an [34a/6]
- şındur- (T.):** Yenmek, tepelemek.
- s.-up [66b/2]
- şınıf (Ar.):** Sınıf, bölüm.
- beşinci ş. [56b/5]
- altıncı ş. [57a/3]

¹⁹⁰ “Seyr u Sülük” tamlaması metinde bu şekilde harekelenmiştir.

yedinci ş. [57b/7]

sekizinci ş. [57b/7]

onuncu ş. [58a/5]

on birinci ş. [58a/9]

on ikinci ş. [58a/13]

on üçüncü ş. [58b/8-9]

on dördüncü ş. [59a/5]

on beşinci ş. [59b/1-2]

on altıncı ş. [59b/11-12]

on yedinci ş. [59b/15-16]

şınur (T.): Sınır, hudut.

ş. ola [6b/12]

ş.+ında [6b/13], [6b/15], [42a/5],
[43a/1], [52a/17]

ş.+ı [41b/12]

ş. [43b/11]

ş.+ına [44a/15]

ş.+ından [45b/7]

sırr (Ar.): Gizli tutulan, kimseye
söylenmeyen şey.

s.-ı hafîde [47a/4], [48a/6]

s.-ı celide [47a/4]

dâ'ire-yi s.+dan [48a/4-5], [66a/7-
8]

şıy- (T.): Bozmak, kırmak, kesmek, basıp
mahvetmek.

ş.-up [6b/8], [11a/3], [21b/17],
[34a/3], [41a/7]

siçill (Ar.): Resmi vesikaların
kaydedildiği kütük.

s. édüp [27a/12-13]

sikek (Ar.): Sikkeler.

s.+ce [14a/11]

sikke (Ar.): Madeni para, akçe.

s. yürüde [16a/4], [33a/11]

s.-yi mermerde [18b/6]

s. [(N2) 14a/9]

sengistân (Far.): Taşı çok olan yer.

s.+da [37b/6]

silsile (Ar.): Art arda gelen şeylerin
meydana getirdiği sıra.

s.-i cedvelî [10b/11]

s. [48b/16]

sipâhî (Far.): Tımar sahibi süvari askeri.

s.+lere [7b/8]

s.+ ni [23b/5]

s.+den [30b/1], [34b/1]

s.+ lerini [34a/13], [35b/4]

s.+leri [34a/16], [35a/17]

s.+ler [34b/2], [36b/5]

sivri (T.): Sivri.

s. [25b/16], [39b/12]

s. [(N2) 11a/17]

siyāh (Far.): Kara.

s. [52a/15], [53b/14]

s.+lar [53b/12]

s. [(N2) 11a/5]

siyāhat (Ar.): Yolculuk, gezi.

s. édüp [53b/1], [54a/4-5]

siyāset (Ar.): İdam cezası.

s. éde [27b/12], [28a/11]

envā'-ı s. éde [33a/9]

şoğuld- (T.): Suyun çekilmesine, nurun sönmesine neden olmak.

ş.+alar [45b/4]

şoğra (T.): Daha ileri bir zamanda; önce karşıtı.

ş. [1b/11], [3a/10], [3b/1], [3b/4], [6a/11], [8a/6], [9a/8], [9a/15], [9b/16], [10b/14], [10b/15], [13b/8], [13b/16], [15a/17], [16b/3], [19b/5], [20b/16], [22b/13], [24b/8], [25a/4], [25a/5], [25a/5], [26a/2], [26a/9], [26b/13], [27a/17], [28a/10], [29b/10], [29b/10], [30a/2], [32b/6], [33a/7], [33a/17], [33b/3], [35a/6], [36b/8], [37b/7], [39a/5], [39a/8], [39b/2], [39b/7], [39b/14], [40a/15], [41a/10], [43a/16], [44a/5], [45a/2], [45a/7], [45b/7], [48b/13], [51a/4], [53b/2], [58b/17], [59a/17],

[60a/8], [60a/17], [60b/12], [67a/11], [67b/12]

ş. [(N2) 8b/6], [(N2) 14a/3], [(N2) 14a/8], [(N2) 14a/10]

söyle- (T.): Düşüncesini veya bildiğini bir sözle anlatmak.

ne s.-ür [37a/3]

s.-me [67b/1]

s.-mege [48a/2], [65b/15]

s.-meye [19a/10]

s.-r [48b/1]

s.-rler [58b/1-2]

s.-ye [19a/10]

söylen- (T.): Anılmak.

nāmi eyilikle s.-e

söyündür- (T.): Söndürmek.

ş.-mek [14b/17]

söz (T.): Laf, kelam.

s.+ün tahtında [19a/11-12]

s. ise [20b/17]

ferdiş s.+ine [22b/8]

s. aňlarlar degildür [42b/10]

s.+lerinde [53b/17]

s.+ler [63b/15]

s.+ün uzatma [67b/14]

sözine uydur-: İsteddiğini yaptırmak.

s. [51a/12]

şu (T.): Su.

ş [38a/14], [38a/15], [39b/5]

ş.+lar [38b/17]

ş.+yı [45a/1]

suâl (Ar.): Sorma, sorulma.

s. [2b/17], [11b/15], [18b/17],
[22a/6], [22b/1], [23a/4], [36b/16],
[55a/7], [61a/13],

s.+e [22b/2], [62a/9]

s.+i [18a/16]

s.+ler [63b/15]

ref'-i s.+dür [(N2) 11b/4]

s. olunursa [(N2) 9a/5]

şudür (Ar.): Meydana çıkma, olma.

ş. eden [21a/2]

ş. eder [19a/4]

südāvī: Sözcüğün anlamı bulunamamıştır.

s. [(N2) 11a/19]

şūfī (Ar.): Tasavvuf ehli.

ş.+lerin [23a/9]

ş.+ler [52b/7]

sükün (Ar.): Hareketsizlik.

s.+da [(N2) 11b/6]

s.+ında [(N2) 10b/3]

sükünet (Ar.): Durgunluk, dinginlik.

s. vürür [(N2) 11b/7]

şulehā (Ar.): İyi, yarar, günah işlemeyen kimseler.

ş. olup [52b/2]

ş.+dan [30a/16-17]

ş.+dur [56a/11-12]

ş.+ile [18b/13]

ş.+ya [20a/14]

şulh (Ar.): Barış, barışma, barışıklık.

ş. ola [33b/3]

sulţān (Ar.): 1) Padişah, hükümdar; 2) Bazı Bektaşî büyüklerine verilen ad.

ķurb-ı s.-ı 'aşķ [48a/8]

s. [50a/5]

s. ède [40a/16-17]

s. idi [19b/15]

s. ola [34a/7]

s.+ı [49b/7], [49b/8]

s.+lardan [9a/14]

s.-ı 'aķ(ı)l [66a/8]

s.-ı 'aķla [66a/2]

s.-ı 'aş(ı)ķ [65b/10], [65b/13]

s.-ım [22a/14], [50a/4]

s. [(N2) 14a/13], [(N2) 14a/15]

şun- (T.): Takdim Etmek.

ş.+a [27b/13]

ş.+alar [27b/17]

sûre (Ar.): Sûre.

s.-i merâmîde [(N2) 8b/2]

şüret (Ar.): 1) Biçim, görünüş, 2) Tarz, yol, 3) Yazı veya resim kopyası.

ş. yazup [24a/1]

ş.+de [64a/17]

ş.+i ola [27b/17]

ş.+in [6a/13]

ş.+inde [50b/17]

ş.-i âdem [47b/7]

ş.-i İslâmda [29a/6]

tebdîl ş. [21b/16]

şüreta (Ar.): Görünüşte.

ş. [51a/10]

şüver (Ar.): Suretler.

ş.-i nüķüşdan [31b/7], [48b/11]

ş.+(lerinde)¹⁹¹ [65a/13]

ş.-i nüķüş [65b/2]

sübhanü (Ar.): Genellikle “Sübhan-Allah” biçiminde kullanılır. “Allah’ı her türlü arazlardan, kusur, ayıp ve eksikliklerden tenzih ederim.” anlamındadır.

s. [18a/16], s. [62b/13] s. [64a/2]

s. [(N2) 8b/1]

sükün (Ar.): Durma, kımıldamama.

m.-ı sükûnda [15a/2]

s.+da [51b/15]

sülük (Ar.): 1) Bir yola girme, bir yol tutma; 2) Bir tarikata katılma.

ehl-i s. [57a/6-7]

ehl-i s.+a [60b/11]

ehl-i s.+dur [55b/9]

s. édüp [63b/13], [65a/10]

s.+ında [25a/7]

s.+i [55b/10]

sülüş (Ar.): Üçte bir.

ş.+i [38b/2], [38b/2]

ş.+i [(N2) 8b/6], [(N2) 8b/6]

sünnet (Ar.): 1) İyi ahlak, iyi huy; 2) Hz Muhammed’in sözleri, işleri, tasvipleri.

s. [53a/3]

s. iken [23a/2]

s.+dür [64a/15]

s.-i enbiyâ ve evliyâdur [64a/15]

sür- (T.): 1) Herhangi bir durum içinde bulunmak, 2) Olmaya devam etmek.

¹⁹¹ Metinde kelimenin ekinin üzerine çizgi çekilmiş.

devir s.-e [33a/16]	sür'at (Ar.): Çabukluk, hız.
devran s.-e [25a/11]	s. vermez [14b/1]
esma s.-erler [65a/9]	Ş
il eri s.-eler [41a/17]	şād (Far.): Sevinçli.
s.-e [38b/6], [38b/7]	ş. olalar [13a/7]
s.-eler [4a/13]	ş. [63a/13]
şafālar s.-er [64a/12]	şāfi (Ar.): Kifayet eden, yeter görünen.
salṭanat sür-: Tahtta kalmak, hükümdarlık yapmak.	cevāb-ı ş. [24a/1]
s.-e [4b/10], [5b/7], [27a/17]	şāh (Far.): İran veya Efgan hükümdarı.
s.-ince [60a/6]	'Acem ş.+1 [33b/5-6]
s.-üp [10a/8]	ş. [33b/4], [33b/15]
' ömür sür-: Yaşamak.	'Acem ş.ına [39a/16]
'ö.-e [15a/7]	Tebriz ş.+1 [41b/9]
'ö.-eler [24/16]	ş.+1 [41b/]
yüzler gözler sür-: Saygı belirtmek için kullanılır.	ş.-1 'Acem [60a/9]
y.-üp [46a/16]	şāh [(N2) 13b/9], şāh [(N2) 13b/9]
sür- (T.): Sürgün etmek.	'Acem ş.+ınıḡ [(N2) 13b/15]
s.-e [28a/9]	şāh+a [(N2) 13b/8]
s.-eler [30a/12], [32b/16]	şāh+ıḡ [(N2) 8b/9]
sürç- (T.): Tökezlemek, kaymak.	şahādet (Ar.): "Eşhedü en la ilahe il lallah" cümlesini söyleme.
derk s.-e [38a/17]	ş.+lerin [23a/10]
dereler s.-e [38b/18]	şāhid (Ar.): Şahit, tanık.
süril- (T.): Sürgün edilmek.	ş.-i 'adldür [17b/13]
s.-ürken [23b/129]	şā'ir (Ar.): Şair, ozan.
	ş. [15a/13], [23a/1], [28a/13]

ş [(N2) 14a/4]

şâkir (Ar.): Şükreden, gördüğü iyiliğe karşı dua eden.

ş.+dür [8a/4]

ş. olalar [29a/13]

ş. [64b/16]

şâkird (Far.): Çırak, yamak.

ş. [35b/12]

şarâb (Ar.): Şarap.

ş.+a [15a/10]

ş.+lar [17a/15]

şark (Ar.): Doğu.

ş. [28a/8], [38a/1]

ş.+a [28a/9]

ş.+ında [45b/11]

ş.+dan [46b/7]

şedîde (Ar.): Bela, büyük sıkıntı.

ş. [34a/16]

şefâ'at (Ar.): Birinin suçundan geçilmesi, veya dileğinin yerine getirilmesi için edilen aracılık.

ş.+iyle [10a/9], [10a/14], [24b/2]

şefâ'at-ile [26b/7]

şehir (Far.): Şehir, büyük belde, büyük kent.

ş.+lere [12a/3-4], [12a/4]

ş.+ler [32b/11], [43b/12]

ş.+lerine [38a/12]

ş.+lerde [40a/3]

ş.+leri [41a/15]

ş. [(N2) 9a/3], [(N2) 14a/5]

şehirli (Far.+T.): Şehirde yaşayan.

ş. [40a/4], [40a/6], [40a/9], [40a/14]

şehirlü (Far.+T.): Şehirde yaşayan.

ş. [(N2) 14a/10], [(N2) 14a/10], [(N2) 14a/12]

şehîd (Ar.): Din veya yüksek bir ülkü uğruna ölen kimse.

ş. ola [29b/7]

şehir (Far.): Şehir, büyük belde, büyük kent.

ş.+ler [12b/1]

ş.+leriñ [12b/3]

şehzâde (Far.): Hükümdar oğlu, prens.

ş.+leri [2a/16], [14b/11], [21a/3-4]

ş.+leriniñ [2a/17]

ş.+yi [4b/11], [4b/13], [4b/14-15], [18b/10], [19a/16], [20a/5], [21a/12], [22b/5], [33b/17], [34a/3], [34a/3-4], [40a/13]

ş.+ye [4b/12], [22a/13]

ş.+ler [5b/8], [40a/9]

ş. [6a/2], [15a/5], [15b/9], [16b/2],
[16b/9], [16b/16], [17a/9], [17a/13],
[17b/2], [19a/9], [21b/7], [22a/3],
[22a/19], [22a/16], [29a/17], [29b/1],
[34a/7], [40a/4]

ş.+niñ [15b/8], [19a/17], [21b/15],
[22a/1], [22b/4], [26a/6]

ş.+lerin [19a/1], [36a/11]

ş.+lere [19a/5], [21a/7], [21a/16]

Rûm ş.+leri [20a/7]

ş.+lerden biri [(N2) 13b/1], [(N2)
13b/12], [(N2) 13b/17], [(N2) 14a/4],
[(N2) 14a/8], [(N2) 14a/10], [(N2) 14a/17]
şehzâde+ye [(N2) 13b/15]

ş+den [(N2)14a/2], [(N2) 14a/14]23b/13]

şehzâde-gân (Far.): Şehzadeler,
hükümdar oğulları.

ş. [18b/7]

şekk (Ar.): Şüphe, zan.

ş. [5a/9]

şekâfet¹⁹²: Eşkıyalık.

ş. [50b/3]

şekâvet (Ar.): Eşkıyalık.

ş. [47a/5]

şekl (Ar.): Şekil, biçim.

ş.+inde [10a/16], [53b/16]

şekvâ (Ar.): Şikâyet, hoşnutsuzluk.

ş. ile [27b/11]

şekvâcı (Ar.+T.): Şikayetçi.

ş. [31a/12]

şemle (Ar.): Arapların başörtüsü; kıldan
yapılmış örtü, sarık.

ş. [64a/13]

şems (Far.): Güneş.

ş.-i ma'nevî [17b/15], [48b/9]

ş. [31b/17]

şer^c (Ar.): Allah'ın emri, ayet, hadis,
icma-i ümmet ve kıyas-ı fukaha esasları
üzerine kurulmuş olan din kaideleri.

ş.-i kânûn [4a/12-13]

ş.+e çekdi [12a/14]

ş.+i [24a/10]

hılâf-ı ş. [27a/10]

ş.+e [28a/15]

hılâf -ı ş.-i vaz'ı [30a/10-11]

ş.+de [29a/1], [59a/6]

şer^c -i şerîf (Ar.+Ar.): İslam şeriati.

muktezâ-yı ş. [12a/11]

ş. [28a/3], [58a/7], [66a/3]

ş.+e [(N2) 8b/10]

¹⁹² Şekavet sözcüğü şekafet biçiminde yanlış yazılmıştır.

şerā'it (Ar.): Şartlar.

ş.+in [23a/8]

şerh (Ar.): Açıklama.

ş. [18b/5]

ş. Eyleme [67b/2]

şerī'at (Ar.): Ayet, hadis ve icma-i ümmet esaslarına dayanan din kaideleri.

aķvā-yı ş.+de [51b/12]

şerīf (Ar.): Şerefli, mübarek, kutsal.

ş. [6b/2]

'ilm-i ş. [12a/10-11], [12a/15]

nām-ı ş.+i [7b/6]

hacc-ı ş.+e [17b/7], [29a/15]

mażmūn-ı ş.-ile [20b/10]

hadis-i ş. [20b/17-21a/1]

zamān-ı ş.+lerinde [24a/4]

re'y-i ş.+lerine [24a/6]

dem-i mirāc-ı ş.+den [46a/12-13]

vücūd-ı ş.+lerine [50b/11]

mefhūm-ı ş.+ine [55b/5]

naşş-ı ş.+i [55b/7]

şevk (Ar.): Şiddetli arzu; keyif, neşe, sevinç.

celāl ş.+iniñ pertevi [60a/3]

şey (T.): Madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, belirsiz anlamda bir söz,

bişmiş ş. [42a/17]

bir ş.+i [61a/9]

şeyh (Ar.): Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse.

ş. [37a/2], [50b/17], [52a/7], [52a/17], [53a/2], [53a/6], [54b/1], [64a/11], [64b/15]

ş. Cüneyd- i Bağdādī [49a/9]

ş. İbn-i 'İsa [29a/2], [31a/16], [67b/14]

ş. İbrāhim Mışrī [50b/12]

ş. İbrāhim Zāhid Geylānī [49b/3-4]

ş. Maḥdeddīn¹⁹³ Aķḫişārī [67a/6]

ş. Mecededīn [68a/7]

ş. Mecedüddīn [16a/13], [49b/10-11]

ş. Muḥammed Endülüsī [13b/1], [13b/11]

ş.'ül-'ulemā [8a/10]

ş.+den [63b/5]

ş.+iñ [4b/13], [5a/3]

ş.+leri [5a/1]

ş.-i kāmīl [63a/10], [63b/6-7]

¹⁹³ Eserin yazarının babasının adı yanlış yazılmıştır.

ş.-i mezkūr [13b/5]

ş.-i mezkūruş [58a/3]

ş.-i rakkaş [52b/3]

ş.-ler [8b/8]

şeyh-zāde (Ar.+Far.): Şeyh oğlu.

ş. [22b/12-13]

şikāyet (Ar.): Sızlanma, yakınma.

s. olunup [24b/13]

ş. İtseler [29b/12]

ş. édeler [29b/15]

ş. itse [30a/9]

ş. éderse [30a/13-14]

ş. itmege [35b/7]

ş. İtdiler [42b/2]

şimāl (Ar.): Kuzey.

ş.+inde [43b/9], [45b/12]

şimālī (Ar.): Kuzeyle ilgili.

ş.+si [45b/13]

şimdi (T.): Şimdi.

ş. [22a/7], [27b/10]

şimdiki (T.+T.): Şu anki.

ş. [54b/8], [64a/15]

şimdilik (T.+T.): Şu anki duruma göre.

ş. [35b/11]

şol (T.): Şu, o.

ş. [14a/16], [4b/112], [56a/7],
[56a/10], [56a/14], [56b/3]

şorba (T.): Çorba.

ş.+ların [(N2) 9a/5]

şöhret (Ar.): Ün.

ş.+leri [10a/13]

ş. bulup [29a/8]

ş. bula [52b/10], [54a/7]

ş.+den [64a/1]

ş.+e [64a/6]

şöyle (T.): Öyle, onun gibi.

ş. [8b/7], [14b/3]

ş. ola [26b/4]

ş. ki [46b/8], [50a/17], [59b/5]

ş. [(N2) 10b/13]

şu (T.): Şu.

ş. kim [54a/13]

şu‘arā (Ar.): Şairler, ozanlar.

maħbüb-ı ş. [15a/6]

şuġl (Ar.): İş, uğraşacak, meşgul olacak şey; dert, gaile.

esmā-i ş.+inde [50a/16]

şuġul (Ar.): İşler, meşgul olunacak şeyler; dertler, gaileler.

ş. [60b/16]

ş.+ine [60a/11]

ş. itdükce [61a/17]	ţ.+niņ [42a/15]
ş. lâzımdur [61b/7]	naşārā ţ.+si [44b/14]
ş. êderse [62b/7]	nesnās ţ.+sine [45b/12]
ş. êdüp [67b/13]	cin ţ.+si [46a/7]
şūrīde (Far.): Karışık, perişan.	ţ.-i cinden [46a/14]
ş. [50b/9]	ţ.+den [(N2) 10b/16]
şübhe (Ar.): Şüphe, kuşku.	ţ.+niņ [(N2) 11a/3]
ş. yokdur [46b/14]	ţā ām (Ar.): Yemek, aş.
şübühāt (Ar.): Şüpheler, kuşkular.	ţ. içün [10a/17]
ş.+ı [57a/16]	ţ.+lara [12a/3]
şürū´ (Ar.): Başlama.	t. [(N2) 8b/16]
ş olunsa [62b/3]	ţab´ (Ar.): Tabiat, huy yaratılış.
T	ţ. [38b/9]
tā ki (Far.+Far.): Yeter ki, sonunda.	şūrīde ţ. olup [50b/9]
t. [18b/6], [19a/7], [20a/15], [20b/8], [21a/5], [62b/9]	ţ [(N2) 8b/5], [(N2) 8b/6], [(N2) 8b/7]
tā (Far.): Kadar, dek, değin.	ţabāyi´ (Ar.): Tabiatler.
t. [2a/8], [16a/1], [26a/11], [37b/17], [43a/1], [45a/13], [48b/15], [49a/1], [60a/6], [60a/60], [61b/6]	ţ.- i ħurūf [2a/9]
ţā´ife (Ar.): Kavim, kabile.	ţ. [13b/1]
ţ.+ye [5a/5]	ţ.+ne [13b/5]
ħuccāc ţ.+sin [15b/5]	ţ. birle [67b/15]
ţ. [35b/9], [40b/13], [41b/4], [42a/13], [42b/14], [42b/17], [46a/6]	tābi´ (Ar.): Boyun eğen, bağı kalan; birinin emri altında bulunan.
suĥte ţ.+si [35b/9]	t. olup [4b/12-13], [6b/12-13], [33a/4], [33b/13]
ķul ţ.+si [40a/7-8]	t. olmuşken [6b/14]

t.+leri [11a/8]

t. ola [33b/12], [43b/4], [43b/7]

t. olan [52a/9]

tabi'at (Ar.): Yaradılış, huy.

ṭabi'at+ı [(N2) 11b/10]

ṭabi'at+ları [(N2) 11a/13]

tāc (Ar.): Bazı tarikat ehli şeyhlerin giydiği başlık, terek.

t. [49a/3], [52a/14]

t. yoğ-idi [49a/5]

t. geymedi [49a/6]

t. édüp [49a/10]

t.+ın [49a/12]

t.+ın [49a/14]

t. édümdi [49a/13]

t.+ıyla [49a/17]

t.+ı [49b/5]

t. geydiler [49b/12]

t. geydi [50a/5], [50a/8]

t. geymeyüp [50a/7]

t.+nın [50b/14]

t. geye [52a/11]

tafşıl (Ar.): Etrafıyla, etraflı olarak bildirme, uzun uzadıya anlatma.

t. [11a/5]

t. éderse [12b/8]

t. vermek [36b/17]

el-t. beyān olunur [55b/16]

t.+den [(N2) 11b/4]

tafşilen (Ar.) Uzun uzadıya, ayrıntılı olarak.

t. [31b/3]

ṭağ (T.): Dağ.

ṭ.+lar [38b/18]

ṭ. [41a/3]

yüce ṭ.+dur [42b/4]

Bercedd ṭ.+ına [44b/8]

ṭ.+larından [48b/2]

Serendip ṭ.+ının [45a/11]

iki yüce ṭ.+ın [45b/17]

Ḳaf ṭ.+ının [46b/1]

ṭağid- (T.): Etkisini, gücünü azaltmak, gidermek.

ṭ.-up [66b/5]

ṭağıl- (T.): Birliği, beraberliği bozulmak.

ṭ.-up [6a/12], [26a/8], [37b/8]

ṭ.-a [37b/14], [41a/3], [44b/5]

ṭ.-alar [51b/4]

taḥayyür (Ar.): Hayran olma, hayrete düşme.

t.+de [49b/17]

taḥkik (Ar.): Doğru, gerçek.

t.+in [2b/9], [47a/1]

t. [29a/1], [60a/13]

t. olup [60a/10]

taħrīk (Ar.): Kımıldatma, oynatma.

t. éderler [15a/4]

taħrīr (Ar.): Yazma, yazılma.

t. olundu [31b/3-4], [37a/8-9],
[47a/10-11]

t. édüp [37a/7]

t.+niñ [38b/3]

t. éde [43a/16]

t. [(N2) 10b/10]

taħşīl (Ar.): İlim öğrenme.

t. édüp [8a/8], [18a/7], [48a/5],
[59a/10], [66a/4]

t. [12b/8]

t. édenlerdür [20a/3]

t.-i kemāl [48b/4-5], [56a/2]

t.-i ma'rifet [

t.+leri [58b/7], [59b/6]

t.-i ħarāret [61b/2-3]

taħt (Ar.): Alt, aşıağı.

t.+ında [13b/4]

t. [13b/5]

sözün t.+ında [19a/11-12]

taħt (Ar.): Hükümdarlık makamı.

t.-ı Rūmuñ [3b/15]

t.-ı Rūmda [4a/5-6], [4a/7-8],
[6a/4], [7b/15]

t.+a [4b/10], [4b/15], [6a/5],
[6b/10], [7a/14], [8b/14], [12b/15],
[16a/8], [16a/9], [16b/11], [22a/1],
[33b/17], [34a/2], [37a/16], [37b/2],
[40a/11]

t.-ı Rūm [5a/14-15]

t.+ını [5b/4], [6a/8]

t.+ında [8a/1], [8a/1], [8b/1]

t.+ına [15b/1], [15b/9], [30b/8],
[34a/4], [54a/14]

pādişāh-ı t.+a [16a/13]

t.-ı salṭanat [22a/2]

t. [32a/15], [32b/1], [41b/5],
[43b/6], [43b/6]

şāhib-i t. [37b/5]

t.+ı [41b/3]

t.+ı [54a/12]

t.-ı Gekus Bin ken'ān [43b/16]

taħt+a [(N2) 14a/3]

taħt+ı [(N2) 13b/9]

taħt+ına [(N2) 13b/4], [(N2)
13b/13]

taħayyüd (Ar.): Bağlanma, bağlı olma.

t. itmek-ile [7b/12]

taḳdīr (Ar.): Beğenme, diğەر biçme, değer verme; verilme.

t.+e [19a/4]

taḳlīd (Ar.): Benzemeye veya benzetmeye çalışma.

t. itmek-ile [18a/14-15], [57a/9]

t.  d p [25b/16-17], [57b/9]

taḳsīm (Ar.): Bölüm.

t.+iyle [13a/17]

t. [(N2)10b/14]

taḳsīmāt (Ar.): Bölümler.

t.-ı cedvel [2a/10]

taḳvā (Ar.): Allah'dan korkma, Allah korkusuyla dinin yasak ettiği şeylerden kaçınma.

t. [25a/8], [48a/2], [48b/2], [52b/17], [63b/10]

t.+ya [52b/8], [58b/15]

řāhib-i t. ola [52b/8-9]

taḳıye (Ar.): Takke.

t. [39b/14]

t.+leri [39b/14-15]

finḫān-ı t. [39b/13]

tālān (Far.): Yağma, çapul.

t.  deler [6b/13]

taḳleb (Ar.): İsteme, istenme, dileme.

ḫ. itmek [17b/15]

t.-i āḫiret itmek [20b/8]

ḫālib (Ar.): İsteyen, istekli.

t.+lere [48b/6], [55b/13], [64b/1]

t.+leri [56b/4]

ḫ. [62b/8], [63b/3]

t.-i esrār [(N2) 10b/13]

ta' līm (Ar.):  ğrenme,  ğretme,  ğretim.

t.+e [56a/16]

ḫama' -kār (Ar.+Far.): Aç g zli.

ḫ. olup [10b/9]

ḫ. [24a/15]

ta' mir (Ar.): Onarma, d zeltme.

t.+i [(N2) 13b/14]

ḫamriyat: S zc ğ n anlamı bulunamamıştır.

ḫ. [46a/9]

ḫaraf (Ar.): Yan, y n.

ḫ.+a [4a/1], [30a/7]

ḫ.+ına [4a/1], [8b/14], [19a/5]

ḫ.+ında [10b/1], [39a/17]

ḫ.+dan [35b/10]

ḫ.+ın [40a/11]

ḫ.+lardadır [43a/14]

ḫ.+ı [46b/4]

ḫ-ı ḫaḫdan [56b/15]

ḫarḫ (Ar.): Kurma, tertipleme.

t.+dan [12b/3], [13b/16]

t. olup [13b/13-14]

t. [3b/4]

t. olunduğda [3b/5]

tırıl- (T.): Darılmak, gücenmek.

nef(i)s t.-ur [64a/8]

t.-mazlar [66b/17]

ta'rif (Ar.): Etrafiyla anlatma, anlatılma.

t. [55a/8]

tāriḥ (Ar.): Tarih.

t. [2a/6], [2b/14], [25a/14],
[26a/10], [31a/12], [36a/14], [37b/9],
[39a/2], [39b/4], [39b/7], [40b/3],
[43b/17], [44b/15], [67a/3]

t.-i kitāb [5a/2], [22b/12]

t.-i kitābdan sonra [9a/15], [22b/3],
[39a/4], [41a/10], [45a/2], [58b/16-17],
[59a/17], [60a/8], [60a/16-17]

t.-i kitābdan [33b/12], [44b/16]

t.+inde [14b/12]

t.+iḥ [35a/17]

t.+inden [38b/3]

t.+de [41a/9]

t.+den [44a/5]

t.-i hicretten [60a/17]

t.-i kitāba [3b/10], [7b/16], [44a/3-

4]

t.-i kitābda [8b/7-8], [10b/10],
[14a/12], [24a/8], [24b/15], [27a/6],
[34a/15], [36a/12], [53b/13-14]

t. [(N2) 8b/15]

tāriḥ+ler [(N2) 9a/1]

tırık (Ar.): Yol.

ğayr-ı t.+de [50a/11]

t. [10b/12], [35a/7], [48a/5],
[49b/5], [50b/8], [55a/2], [55a/10],
[55a/17], [56a/1], [60a/7], [62b/13],
[65a/5]

t.+de [56a/8], [63b/8], [65a/1]

t.+dür [59b/3]

t.+in [10b/15]

t.+indedür [10b/12]

t.+inden [10b/11]

t.+ini [49b/11]

t.+iḥ [2b/8], [46b/17], [55b/10],
[55b/15], [58b/8], [62b/12]

t.+lerde [2b/12]

t.+lerde [54b/16]

t.-i Bayrāmīden [54b/3-4]

t.-i ḥaḳḳ [55a/13]

t.-i ḥaḳḳı [55b/1]

t.-i 'ulemāya [8a/10]

t.-ile [9a/7]

tār u mār (Far+Far.): Dağınık, perişan.

t. édüp [6b/9], [66b/2]

taşaddur (Ar.): En başta oturma.

t. itmek [21a/14-15]

t. éde [25b/12-13]

taşarruf (Ar.): Sahip olma.

t. itmek [4b/11]

t. [18a/10], []

t. olan []

t.-ı Rūmda [44a/5]

şāhib-i t. [44a/2], [44a/6]

t.+da [49b/16], [51b/14]

t.-ı hāḳ [57a/2-3]

ehl-i t. [27a/11-12]

şāhib-i t. idiler [58a/11]

t.+ı [60a/15]

t.+ında [61a/16]

taşfiye (Ar.): Saflaştırma, temizleme.

t. ḳal(i)b éde [17a/2]

t. bulmaz [50b/14]

t. [61a/2]

t.-i ḳal(i)b [65b/3-4]

tāsi' (Ar.): Dokuzuncu.

faşl-ı t. [2b/3]

taşriḥ (Ar.): Açık açık söyleme.

t.+i [51a/15]

taş (T.): Taş.

t. dökeler [16a/6]

taş (T.): Dış.

t.+ları [64b/4]

t.+ına [(N2) 10b/4]

taşra (T.): Bir ülkenin başkenti veya en önemli şehirleri dışındaki yerlerin hepsi, dışarlık.

t. [40a/2], [62a/11]

t.+ya [61a/17]

taşlu: (T.): Şekerle veya şekerli şeylerle yapılan yiyecek.

t.+ya [(N2) 11a/18]

taş'ün (Ar.): Veba.

t. [25a/12], [33a/2], [38b/1], [43a/9], [44b/9]

t.+dan [41a/14]

tevāşī (Ar.): Hadım ağası, harem ağası.

t.+den [10b/5]

taşyan- (T.): Birinden, bir şeyden güç almak, güvenmek, istinat etmek.

t.-up [58b/12]

ta'yīn (Ar.): Ayırma, belli etme.

t. éde [4b/7], [10a/17]

t. olunur [11b/16-17]

t. olunan [27b/1]

t. édeler [29b/17-30a/1]

t. édüp [35a/2]

tāze (Far.): Genç.

t. [6b/7], [14a/11], [14a/13],
[22b/16], [23b/3], [23b/5], [29b/9],
[33a/5], [33a/7]

tāzelik (Far.+T.): Gençlik.

t.+de [17b/11]

tehevvür (Ar.): Öfkelenme, köpürme.

tehevvür [(N2) 12a/1]

tehevvür+de [(N2) 11b/6]

te'lif (Ar.): Kitap, eser yazma.

t. édüp [2a/2], [30a/3]

t.+inde [26a/10]

t. eyleyüp [67a/12],

telkîn (Ar.): Öğretme.

t. [46b/17]

te'sîr (Ar.): İşleme, dokunma; içine işleme.

t. [20a/17], [

t -i du'â [58a/12]

t.+de [62a/3]

t.+iridür [62a/10]

te'sîrât (Ar.): Etkiler.

t.+ı [56a/12]

te'vîl (Ar.): Sözü çevirme, söze ayrı mana vermeye kalkışma.

t. [23a/13], [45a/10], [52b/14]

sâhib-i t.+dür [31a/3]

Şeyh İbn-i 'İsa t.+li budur [31a/16]

t.-i âdem degildür [45a/8]

te'vilât (Ar.): Sözü çevirmeler, ayrı mana vermeye kalkışmalar.

t. [65a/9]

te'âla (Ar.): “Yüksek olsun” anlamına gelen bir söz olup Allah adıyla birlikte kullanılır.

t. [2b/14], [3b/7], [4a/6], [4a/8],
[4b/17], [14b/3], [17b/11], [17b/14],
[19b/13], [20b/1], [20b/8], [27a/15],
[36b/4], [36b/15], [41a/8], [41b/9],
[41b/11], [49a/2], [50b/2], [50b/15],
[51b/17], [61a/14], [62b/12], [64b/2]

t.+nıñ [18b/1], [18b/2], [62b/13],
[62b/14], [67b/4]

t.+ya [65a/3]

t. [(N2) 8b/1], [(N2)10b/13], [(N2)
13b/14], [(N2) 14a/2]

teba'iyet (Ar.): Tabi olma, uyma.

t. itmeyüp [5a/6]

t. [55b/3]

tebdîl (Ar.): Değiştirme, değiştirilme.

t. olduğudur [3a/15]

t. [15b/5], [17a/2], [21b/6]

t. eyleye [20b/9]

t. olmaz [20b/16]

t. olmağdan [64a/8]

tecellī (Ar.): Görünme, belirme.

t.-i muṭlaḳ [48a/11]

t.-yi cemalden [65b/1]

tecelliyāt (Ar.): Görünmeler.

t.-ı mir'āt [48b/11-12]

tedāhül (Ar.): Geri alma.

t. éde [31a/13]

tedārik (Ar.): Hazırlama, araştırıp bulma.

t. gerekdür [20a/8]

tedbīr (Ar.): Bir şeyi temin edecek veya önlenecek yol, çare.

rāy-i t. [7b/17]

t.+lerinde [8a/5]

t.-i salṭanatda [18b/16], [21a/6-7], [21a/12], [22a/15], [22b/5-6]

t.+inde [21b/9]

rey-i tedbir [7b/17], [22b/6]

şāhib-i t. [27a/5]

t. kılp [66a/7]

tedrīc (Ar.): Derece derece ilerleme.

t.+le [31b/8]

teftīş (Ar.): Gereği gibi sorup araştırma.

t. éde [7b/7], [7b/8], [28a/8]

t. édüp [17b/6]

t. olunup [25b/8]

t. édeler [30a/10]

t. [35b/15]

tekebbürlik (Ar.+T.): Kibir gösterme.

t. olmaya [14a/4]

t. [19b/12]

tekmīl (Ar.): Bitirme, bitirilme.

t.+ine degin [10b/12-13]

tekmīl éde [10b/15]

t. édüp [65a/17]

tekrār (Ar.): Bir şeyi iki veya daha çok defa yapma.

t. [6a/14], [29b/15], [30a/15], [38a/13], [41a/6], [53b/2], [54a/17]

t. [(N2) 9a/7]

telef (Ar.): Yok etme, öldürme.

t.-i nefse [23a/13]

telkīn (Ar.): Bir kimseye bir fikri aşılama, aşılıp zihnine sokma, öğretme.

t. [46b/17]

telvīn (Ar.): Renk verme, boyama.

t. [2b/10], [57a/15]

t.-i temkīnin [47a/2]

t.+süz [48b/2]

temām (Ar.): Tamam, tam, eksiksiz.

t. [17b/2], [31a/15], [38b/8], [44b/16], [45a/17], [61b/14], [65b/11]

t.+ına [60b/1]

temkīn (Ar.): Ağır başlılık.

t.+in [2b/10], [47a/2]

t. [48b/12-13], [57a/15]

tenbīh (Ar.): Uyandırma, uyarma, uyarı.

t. olma [14a/11]

t. olundu [22b/10-11]

tenezzül (Ar.): Düşme, inme.

t.+de [55a/6]

t. [60b/12]

tenhā (Far.): Yalnız, ıssız, boş.

t. [28b/6]

t.+da [52a/7]

teraqqī (Ar.): Yukarı kalkma, yükselme.

t.+de [55a/5]

t. [60b/12]

t.+si [61b/17]

terk (Ar.): Başlık, bu başlığın bağlantı yeri arasındaki mesafe.

tāciḡ t.+in [49a/14]

t.+li [52a/11], [49a/13]

t.-i teciḡd [57b/13]

t. [49a/10], [

terk (Ar.): Bırakma, bırakılma.

t. itmeye [17/14]

t.-i edeb [22b/2]

terkīb (Ar.): Birkaç şeyi birleştirip karışık bir şey meydana getirme.

t. [4a/2], [67b/15], [67b/17]

terkībāt (Ar.): Birleştirmeler.

t. [25b/5], [25b/7]

tertib (Ar.): Dizme, sıralama, hazırlama, düzene koyma.

t.+i [3a/13], [8a/17], [26b/6], [26b/12]

t. [3b/9], [11b/17], [28a/5], [30b/4], [43b/3], [63b/12], [63b/12]

t.+ine [47a/17]

t.-i ‘ālem [47b/7]

t.-i meşāyih [48b/14]

t.+ini [52a/1]

tesbih (Ar.): Tespih.

t. [64a/14]

tesellī (Ar.): Avutma.

t. buldı [19b/9]

t. vērürler [59b/16-17]

teshīr (Ar.): Zapt ve istila etme, ele geçirme.

t. édüp [51a/8]

t. içün [62a/17]

teslīm (Ar.): 1) Bir şeyi yeni sahibine verme, 2) Hakikat olduğunu söyleme.

t. édüp [21b/4]

t.-i haḡīkat [57b/13]

tevāriḡ (Ar.): Tarihler.

t. [18b/6]

tevbe (Ar.): Tövbe, işlenmiş bir günah veya suçun bir daha işlenmeyeceğine dair verilen söz.

t. itmedin [23a/9]

t. édene [23b/6]

t. [51b/6]

teveccüh (Ar.): Bir yere doğru hareket etme.

t. itdüklerinde [5b/12]

t.+e [44a/6]

t. [48a/12], [49b/16]

tevekkül (Ar.): İş Allah'a bırakıp kadere razı olma.

t.+de [63b/8]

tevellî (Ar.): Birine veya bir şeye sırtını dönmek, uzaklaşmak.

t.+dür [42a/17]

tevellüd (Ar.): Doğma.

is(i)m-i t. [4a/2]

t. itdi [13b/15]

t. édüp [(N2) 10b/11]

t. itdi [(N2) 10b/2], [(N2) 10b/4]

tevḥîd (Ar.): 1) Bir kılma, birleştirme; 2) Allah'ın birliğine inanma.

t.+in [47a/1], [50a/12-13]

'itîkâd-ı t.+in [54b/16]

t. éderler [65a/8]

ṭıfl (Ar.): Küçük çocuk.

şâhib-i ṭ. iken [37a/1]

ṭın- (T.): Önemsemek, önem vermek, dikkate almak, takmak.

ṭ.-maya [50b/7]

ṭıṣ (Ar.): Dış

ṭ.+ı [64b/7]

tirâş (Far.): 1) Tıraş; 2) Üstten yontarak düzelten.

t. éderken [6b/3]

t. [14a/11]

t.dur [14a/13]

tîz (Far.): Tez, çabuk.

t. [49b/16], [53a/4], [53a/5], [60b/15], [60b/15]

t. [(N2) 11a/11]

ṭoğ- (T.): Doğmak.

ṭ.-madın [11b/16]

ṭ.-an [21a/2], [38b/9], [38b/15], [40a/7]

ṭ.-maya [38b/9]

ṭ.-anı [40a/7]

ṭ.-an [(N2) 13b/17]

ṭ.-up [(N2) 14a/14]

ṭoğrı (T.): Doğru.

ṭ. [4a/1]

toğur- (T.): Doğurmak.

t.-ur [42b/6]

t.-mağ [59b/10]

t.-maya [(N2) 13b/16]

toğun- (T.): Nesnelere sıcaklık, soğukluk, sertlik, yumuşaklık vb. niteliklerini derinin altındaki sinir uçları aracılığıyla duymak, değmek, el sürmek, temas etmek.

kılna t.-maya [22a/4-5]

zarārları t.-maya [37b/9]

gün t.-maz deredür [45b/17]

t.-mağ olmaz [57b/6]

toğut-: Dokuma işini yaptırmak.

t.-mağ olmaz [56a/7]

toğuz (T.): Dokuz.

t. [4a/4], [4a/17], [6a/17], [9b/2], [9b/10], [11a/13], [13b/13], [13b/16], [39a/5]

toğuz yüz altmış beş: Dokuz yüz altmış beş.

t.+ine [2a/6-7]

t. [26a/10], [68a/1]

toğuz yüz kırk: Dokuz yüz kırk.

t. [39b/4]

toğuz yüz otuz: Dokuz yüz otuz yedi.

t. [67a/4]

toğuz yüz seksen: Dokuz yüz seksen.

t.+de [39b/6]

toğuzuncu (T.+T.): Bir şeyin dokuzuncu sırasında olan.

t. [57b/15]

t. [(N2) 10b/11]

tol- (T.): Dolmak.

t.-a [43b/15], [44b/17]

t.-aydı [64b/10]

tolan- (T.): Dolanmak.

t.-ur [43a/1]

tolu (T.): Dolu.

t. [46b/12]

top tüfenk (T.+T.): Top tüfek.

t. [16a/12]

toprak (T.): Toprak.

t. [34a/12], [34a/16], [35b/4]

toyum (T.): Ganimet.

t. [13a/11]

töhmet (Ar.): Birine isnat olunan suç, işlendiği sanılan fakat gerçekliği henüz meydana çıkmamış olan suç, kabahat.

t. édüp [8b/9]

t. isnād edeler [9a/2]

t. olınup [25b/6]

tū (Far.) Kat, katmer.

t.-ile [17a/3]

ṭūfān (Ar.): Nuh peygamber zamanında yoldan çıkmışları tedip etmek için Allah tarafından hem gökten yağdırılan, hem de yerden kaynakarak bütün dünyayı kaplayacak şekilde yağın çok şiddetli yağmur.

ṭ.-ı Nūḥ [36b/3]

ṭulā (Ar.): Çok uzun.

ṭ. [13b/16], [13b/179]

ṭulu´ (Ar.): Doğma, doğuş.

ṭ. [47a/17]

ṭ. itmek-ile [57a/8]

türāb (Ar.): Toprak.

t.+dan [13b/17]

türābī (Ar.): Toprağa mensup, toprakla ilgili.

t. [12b/2], [12b/6], [14b/17]

t.+dür [13b/12], [14b/14]

ḥarf-i t. [13b/15]

t.+den [(N2) 10b/2]

t.+dür [(N2) 11b/7], [(N2) 11a/15], [(N2) 11b/19]

ṭut- (T.): 1) Ele geçirmek, yakalamak, 2) Herhangi bir durumda bulundurmak.

ṭ.-up [13a/10], [16b/10], [25b/9], [33a/8], [33a/12], [33b/4], [40a/11], [46a/11], [53b/4], [55b/2]

ṭ.-maya [14a/11]

ḫarār ṭ.-maz [46b/14]

ṭ.-mayalar [(N2) 14a/13]

ṭutul- (T.): Tutma işi yapılmak veya tutma işine konu olmak.

ṭ.-maya [40a/2]

ser-ḫōṣ ṭ.-up [23a/5]

ṭuy- (T.): Duymak.

ṭ.-up [13a/1], [40a/12]

ṭuyul- (T.): Duyulmak.

ṭ.-maya [45b/10]

tü (T.): Tüy.

yeşil t.+lidür [42b/6]

t.+lidür [42b/14]

U

‘ubūr (Ar.): Bir başka tarafa geçme.

‘u. éder [63a/4], [63a/16]

‘ucb (Ar.): Kendini beğenmişlik.

‘u.+ [47a/6]

şāḫib-i ‘u.+dur [58b/10]

ucuzluḫ (T.): Yasal bir işlemle her şeyin asıl fiyatından ucuza satıldığı dönem.

u. ola [37b/14-15], [38a/3-4], [38b/5]

- u. [38b/6], [38b/16]
- uç (T.):** Sınır, hudut.
- u.+da olan begler begi [33b/16]
- ‘ud (Ar.):** Öd ağacı.
- ‘u. ağacı [6b/4]
- uğra- (T.):** Yola devam etmek üzere, bir yerde kısa bir süre kalmak.
- Rūma u.-ya [46b/7]
- uğrı (T.):** Hırsız.
- ma‘nī u.+larıdır [59b/17]
- ‘ulemā (Ar.):** Alimler, ilim sahipleri.
- ‘u. [5a/5], [5a/5], [24b/12], [25a/14], [28a/17], [30a/4], [38b/11], [44a/8], [51a/5], [51a/13], [56b/1]
- ‘u.+ya [5a/14], [7b/11], [8a/7], [8a/9], [8a/10], [25b/17], [26b/5], [28a/16], [44a/18]
- şeyhū’l-‘u. [8a/10]
- ‘u.+nın [9a/1], [25a/16]
- muḥibb-i ‘u. [15a/5]
- menfur-ı ‘u. [24b/2]
- ‘u.+sında [28b/11]
- re‘īs-i ‘u. [48a/5]
- maḳbūl-i ‘u. [51b/6], [52b/13-14]
- ‘u. [(N2) 14a/6]
- ulūhiyyet (Ar.):** Allahlık sıfatları, Tanrılık vasfı.
- da‘vā-yı u. [19b/14-15]
- u.+lü [31a/6]
- ‘ulūm (Ar.):** İlimler, bilgiler.
- ‘u. [18b/1]
- ‘u.+ı [47a/12]
- ‘u.-ı nā-mütenāhī [47b/15]
- ulus (T.):** Aşiret, topluluk, kavim.
- u. [33b/14]
- u.+ı [33b/15]
- u. [(N2) 13b/7]
- ‘ulvī (Ar.):** Yüce.
- ‘u.+lere [58a/14]
- ‘umre (Ar.):** Hac mevsiminin dışında Kabe’yi ve Mekke-i Mükerrerme’nin mübarek yerlerini ziyaret etmek.
- ‘u.+ye [26b/13]
- ‘umūmen (Ar.):** Bütün, hep; herkese olduğu gibi.
- ‘u. [30a/15]
- unud- (T.):** Unutmak.
- u.-ur [(N2) 11a/11]
- ur- (T.):** Vurmak.
- u.-up [21b/11], [22a/4], [28b/17], [30b/11], [33b/8]
- ‘Uryān (Ar.):** Çıplak.
- ‘u. gelürler [53b/15]
- ‘u. yürür [57b/9]

uşandır- (T.): Bıktırmak.

u.-ayın [28b/14]

uy- (T.): Uygun düşmek, münasip olmak

u.-a [(N2) 11a/3]

u.-maz [(N2) 10b/4]

uyan- (T.): Belirmek, ortaya çıkmak, depreşmek

tağlar u.-a [38b/18]

uzun (T.): İki ucu arasında fazla uzaklık olan, maksî, kısa karşıtı.

u. [53a/2-3]

Ü

üç (T.): Üç.

ü. [4a/8], [4a/11], [4a/14], [4b/14], [4b/6], [6a/6], [6b/13], [6b/16], [7b/1], [7b/8], [9b/2], [9b/2], [9b/5], [9b/17], [11a/10], [11a/14], [11a/15], [11b/3], [15a/9], [15a/15], [16a/3], [25b/10], [25b/11], [26b/13], [29a/11], [29b/13], [30b/4], [30b/13], [32a/16], [34a/5], [34b/15], [35a/6], [36a/13], [36a/15], [36b/7], [38a/15], [38b/6], [40b/6], [41b/6], [41b/16], [43b/12], [44b/5], [45a/12], [50a/2], [53a/3]

ü.+er [27a/12], [27b/7], [29b/9], [36a/16]

ü.+i [36a/17]

ü. [(N2) 12a/2]

Üç big: Üç bin.

târiḥ-i hicret-i nebevî ü. yıla varınca [2b/4-5]

hicretin ü. senesine varınca [6a/15-16]

târiḥ-i hicret-i nebevî ü. seneye varınca [36a/14-15], [37b/10]

devrinde târiḥ-i hicret-i nebevî ü. seneye érince [40b/3-4]

hicret-i nebevî ü. seneyi [44b/16]

tariḥ-i hicret-i nebevî ü. sene [45a/17]

ü. [46a/109], [60b/1]

Üç yüz yetmiş beş: Üç yüz yetmiş beş.

ü. [26a/14]

Üç yüz: Üç yüz.

ü. [26a/14], [30b/4], [52a/12]

üçünci (T.+T.): Bir şeyin üçüncü sırasında olan.

ü. devrin [3b/11]

ü. tarîkindedir [10b/11-12]

ü.+leri [26a/7]

ümîd (Far.): Umut, umma.

ü.+dür ki [34a/12]

ümmü'l-kitâb (Ar.+Ar.): Arşın üstündeki kaza ve kader levhası.

ü. [3a/3], [3a/12], [3b/10]

ü.+da [3a/9], [3b/3]

ü.+ıı [5a/9]

ü.+a [12a/15]

Ünsiyet (Ar.): Alışkanlık, ahbablık, arkadaşlık.

ü. götürülüp [65b/12]

üslüb (Ar.): Yol, biçim, usul.

ü. [17b/2]

ü.+a [54a/16]

üst (T.): Bir şeyin üst tarafı, alt karşıtı.

anıı ü.+ünde [11a/2]

el ü.+üne el olur [67b/3-4]

üzeri (T.): Bir şeyin üst tarafı, üstü.

ü.+ne [1b/7], [1b/8], [1b/10], [5a/17], [5b/11], [15b/15], [16a/5], [16a/6], [32a/11], [33a/11], [38a/14], [39a/4], [40b/4], [40b/5], [41b/2], [41b/3], [42b/3], [49a/10], [52a/15], [53a/2]

ü.+lerine [29a/10]

ü.+nedür [46b/2]

ü.+lerine [(N2) 9a/3]

ü.+ne [(N2) 10b/14]

üzre (T.): üzerine, üzerinde.

ü. [1b/15], [1b/16], [2a/2], [2a/10], [3a/13], [3b/9], [7a/4], [7a/6], [7a/13],

[8a/13], [8a/14], [8a/17], [9b/6], [11a/5], [11a/11], [11a/14], [11a/16], [11b/5], [11b/7], [12a/11], [12a/11], [13b/11], [14b/7], [16a/13], [16a/13], [16a/14], [17b/2], [17b/10], [18b/10], [20a/2], [20a/7], [20b/2], [20b/4], [20b/7], [22a/2], [25b/13], [27a/4], [28a/4], [28a/16], [29a/12], [29b/4], [31a/6], [32a/16], [35b/13], [37a/4], [37a/4], [37a/11], [39a/2], [39a/17], [41a/12], [41a/13], [42b/14], [43b/2], [44b/4], [46a/4], [48a/8], [48a/11], [49b/10], [53b/3], [59b/1], [60b/1], [60b/4], [61b/8], [61b/10], [62a/8], [63b/13], [64b/3], [66b/16], [67b/2], [67b/17]

ü.+dür [42a/14], [43a/1], [57a/3], [61a/6-7]

ü. [(N2) 11b/1], [(N2) 11a/5]

V

vâcib (Ar.): Terki caiz olmayan, yapılması gerekli.

v.+dür [17b/15], [21a/10], [21a/12], [21a/15], [55b/3]

vādī (Ar.): İki dağ arasındaki uzun çukur, dere.

v.+de [41b/10]

vāfir (Ar.): Çok, bol.

v. [34a/1]

vaḥdet (Ar.): Yalnızlık, teklik, birlik.

güşe-i v.+de [17a/1]

v.+de [55b/12], [55b/12]

v. [61b/5]

vākıf (Ar.): Bir şeyi elde eden, bir şeyden haberli olan.

v. olup [28b/2]]

vākıf (Ar.): Birçok kişi tarafından kurulan ve toplum yararına çalışmayı ilke edinen kuruluş.

v.+lar [10a/17]

vā'iz (Ar.): İbâdethânelerde kalpleri yumuşatacak, sevâba, tâata, güzel ahlâka, iyiliğe, nefsi ıslâha sevkedecek, kötülüklerden tövbe ettirecek şekilde dînî konuşma yapan, nasîhat veren kimse

v.+iñ [51a/3]

vāk(i)t (Ar.): Vakit, zaman.

ol v. [5b/8], [11b/6], [24b/3], [25a/14], [25b/2], [29b/9], [33a/13], [35b/10], [37b/14], [41b/5], [44b/12], [61a/8]

v. [13a/6], [17a/14]

v.-ı seher [16a/15]

v.+de [21a/8]

ol v.+de [52b/17]

v.-i hâcetde [65a/8]

v. [(N2) 8b/12], [(N2) 11b/9]

vāki' (Ar.): Vuku bulan, olan, düşen; olagelen, rastlayan.

v. olmuşdur [3a/3]

v. olan [5a/2], [8b/8], [14a/12], [27a/7], [31a/1], [37b/10]

v. oldu [10a/10]

v. olacak ahvâli [12a/7-8]

v. olur [20a/4-5]

v. olanların [24a/8]

v. ola [29b/8]

vāki'a (Ar.): Vuku bulan, olan, düşen; olagelen, rastlayan.

v. [29a/3]

vāki'ât (Ar.): Başa gelen, baştan geçen hadiseler.

vāk' iât [48a/12]

vālide (Ar.): Doğran, ana.

v.+si [40a/16]

vallahü (Ar.): “Allah’a yemin olsun ki” anlamında bir söz.

v. [68a/11]

var (T.): Mevcut, evrende veya düşüncede yer alan, yok karşıtı.

v. [3a/17], [4a/17], [5b/3], [8a/6], [8a/11], [10b/13], [11b/10], [22a/14], [24b/9], [30b/17], [31a/2], [40b/5], [49a/1], [54a/4], [64b/11], [64b/12], [66b/12], [66b/12]

v. idi [7b/16]

v. iken [4b/5]

v. ise [12b/1], [13b/14], [18b/4],
[23a/15]

v.+dur [4a/11], [6a/8], [8a/12],
[8a/17], [13a/3], [13a/6], [20b/1], [22a/9],
[24a/12], [24a/13], [24b/9], [25b/1],
[26b/14], [26b/15], [27b/10], [36a/6],
[42a/13], [42b/4], [42b/7], [42b/11],
[42b/17], [42b/17], [43a/3], [45a/14],
[45b/15], [46b/2], [47b/2], [55a/5],
[55b/11], [56a/1], [56b/8], [56b/9],
[58a/6], [62b/14], [65a/6]

var (T.)-: Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

v. [28b/1], [67a/16]

v.-a [13a/2], [15b/1], [22b/13]

v.-alar [53a/7]

v.-anı [14a/14]

v.-duğda [13b/8]

v.-duğlarında [5b/15]

v.-ıcağ [13a/7], [29b/3]

v.-ılup [40b/7]

v.-ımaya [6b/2]

v.-ınca [2b/5], [2b/8], [6a/10],
[6a/16], [6b/7], [10b/14], [26a/16],
[29a/5], [32a/7], [32a/10], [36a/13],
[37b/10], [38a/2], [38b/4], [42a/10],
[43a/2], [43a/6], [43b/15], [44a/1],
[44a/14], [44a/16], [44b/8], [48b/17],
[60a/17]

v.-madın [33a/12]

v.-up [3b/2], [6b/8], [15b/6],
[16a/6], [16b/4], [23b/10], [28b/3],
[29b/3], [32a/3], [34a/7], [39a/17],
[40a/14], [40a/14], [45b/4], [46a/2],
[51b/3], [53a/10], [53a/15], [53b/3],
[54a/3]

v.-urken [41b/10]

v.-urlarsa [59a/14]

vāridāt (Ar.): Hatıra gelen, içe doğan
şeyler.

v. [48a/12], [52b/13]

v.+da [64a/5]

vāşıl (Ar.): Erişen, ulaşan, kavuşan.

v. olsa [35b/7]

v. olan [65a/3]

vāşiyet (Ar.): Bir kimsenin öldükten
sonra yapılmasını istediği şey.

v. [16b/15]

vāşiyet-nāme (Ar.+Far.): Bir kimsenin
vasiyetini yazmış olduğu kağıt, yazılı
vasiyet.

v. [16b/13-14]

vāz' (Ar.): Tayin etme.

v.+lar edüp [28a/15]

hılāf -ı şer'-i v.+ı [30a/10-11]

vazîfe (Ar.): 1) Yapılması birine havale edilen iş, 2) Birine, her gün veya muayyen günlerde verilmesi kararlaştırılan iş ücreti.

v. ta'yîn êde [4b/7]

v. olma [5a/1]

v. êdüp [16a/11]

v.+ler itdüre [23a/17]

v.+den [27b/1]

v. ta'yîn êdeler [30a/17-30b/1]

ve (Ar.): İki kelime veya iki cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatan söz.

v. [1b/2], [1b/4], [1b/6], [1b/7], [1b/9], [1b/9], [1b/13], [1b/15], [1b/16], [2a/1], [2a/5], [2a/5], [2a/5], [2a/6], [2a/10], [2a/13], [2a/14], [2a/15], [2a/15], [2b/4], [2b/9], [2b/9], [2b/9], [2b/10], [2b/10], [2b/10], [2b/11], [3a/6], [3a/16], [3b/1], [3b/3], [3b/5], [4a/11], [4a/11], [4a/11], [4a/11], [4a/12], [4a/14], [4a/15], [4a/15], [4a/16], [4b/1], [4b/1], [4b/4], [4b/5], [4b/12], [5a/2], [5a/3], [5a/5], [5b/2], [5b/8], [6a/7], [6a/14], [6a/15], [6a/16], [6a/17], [6b/13], [6b/4], [6b/5], [6b/12], [7a/2], [7a/3], [7a/6], [7a/11], [7a/11], [7a/13], [7a/14], [7a/15], [7a/16], [7a/17], [7b/1], [7b/3], [7b/4], [7b/5], [7b/7], [7b/7], [7b/8], [7b/9], [7b/11], [7b/14], [7b/16], [7b/17], [8a/1], [8a/1], [8a/3], [8a/3], [8a/3], [8a/5], [8a/6], [8a/7], [8a/9], [8a/10], [8a/11], [8a/13],

[8a/14], [8b/2], [8b/6], [8b/7], [8b/9], [8b/12], [8b/12], [8b/15], [8b/16], [8b/17], [9a/1], [9a/4], [9a/4], [9a/6], [9a/8], [9a/9], [9a/11], [9a/14], [9a/15], [9a/16], [9b/7], [9b/8], [9b/9], [9b/13], [9b/15], [9b/7], [10a/1], [10a/2], [10a/3], [10a/10], [10a/15], [10b/6], [10b/8], [10b/11], [10b/12], [10b/17], [11a/1], [11a/4], [11a/7], [11a/7], [11a/8], [11a/8], [11a/9], [11a/13], [11a/17], [11b/22], [11b/5], [11b/7], [11b/9], [1b/11], [11b/12], [11b/13], [11b/14], [11b/15], [12a/1], [12a/3], [12a/4], [12a/5], [12a/8], [12a/15], [12a/16], [12b/9], [12b/10], [12b/12], [12b/13], [13a/12], [13a/14], [13a/17], [13b/4], [13b/13], [13b/17], [14a/2], [14a/3], [14a/6], [14a/7], [14a/9], [14a/9], [14a/11], [14a/13], [14b/1], [14b/3], [14b/4], [14b/5], [14b/7], [14b/8], [14b/9], [14b/11], [14b/13], [14b/14], [15a/1], [15a/5], [15a/5], [15a/6], [15a/6], [15a/7], [15a/9], [15a/9], [15a/10], [15a/12], [15a/14], [15a/14], [15a/16], [15b/3], [15b/10], [15b/10], [15b/10], [15b/14], [16a/1], [16b/6], [16b/9], [16b/9], [16b/16], [17a/4], [17a/6], [17a/10], [17a/10], [17a/10], [17a/11], [17a/11], [17a/11], [17a/14], [17b/5], [17b/7], [17b/8], [17b/9], [18a/1], [18a/2], [18a/6], [18a/9], [18a/10], [18a/11], [18a/15], [18b/2], [18b/2], [18b/3], [18b/5], [18b/7], [18b/9], [18b/11], [18b/12], [18b/15], [18b/6], [19a/1],

[19a/7], [19a/13], [19a/14], [19a/14], [19a/17], [19b/1], [19b/1], [19b/11], [19b/11], [20a/6], [20a/8], [20a/16], [20b/3], [20b/4], [20b/15], [21a/11], [21a/13], [21a/15], [21a/17], [21b/1], [21b/4], [21b/5], [21b/6], [21b/6], [21b/8], [21b/9], [21b/12], [21b/13], [22a/3], [22a/13], [22b/6], [22b/8], [22b/10], [22b/10], [22b/13], [22b/14], [22b/17], [23a/1], [23a/1], [23a/5], [23a/7], [23a/9], [23a/10], [23a/10], [23a/11], [23a/14], [23a/17], [23b/8], [23b/11], [23b/15], [24a/3], [24a/9], [24a/11], [24a/11], [24a/13], [24a/14], [24a/14], [24a/15], [24b/1], [24b/4], [24b/5], [24b/5], [24b/5], [24b/5], [24b/7], [24b/9], [24b/11], [24b/13], [24b/14], [23b/17], [25a/1], [25a/3], [25a/4], [25a/8], [25b/3], [25b/5], [25b/14], [25b/14], [25b/16], [25b/16], [26a/1], [26a/6], [26a/7], [26b/2], [26b/8], [26b/13], [26b/17], [27a/10], [27a/14], [27a/16], [27a/16], [27b/5], [27b/6], [27b/8], [27b/9], [27b/11], [27b/17], [28a/5], [28a/9], [28a/13], [28b/5], [28b/11], [28b/11], [29a/7], [29a/8], [29a/8], [29a/9], [29a/9], [29a/9], [29a/9], [29a/13], [29a/15], [29a/16], [29b/5], [29b/7], [30a/5], [30a/6], [30a/14], [30a/16], [30b/1], [30b/4], [30b/14], [30b/14], [30a/16], [30b/17], [30b/17], [31a/17], [31a/7], [31a/13], [31b/4], [31b/10], [31b/12], [32a/7], [32a/8], [32a/9], [32a/11], [32a/13], [32b/7], [32b/7], [32b/8], [33a/9], [33a/17], [33b/7], [33b/11], [33b/16], [34a/7], [34a/10], [34a/11], [34a/11], [34b/7], [34b/8], [34b/9], [34b/12], [34b/12], [34b/12], [34b/14], [35a/16], [35b/6], [36a/1], [36a/5], [36a/9], [36a/9], [36b/3], [36b/5], [36b/10], [36b/12], [37a/3], [37a/8], [37a/12], [37a/14], [37b/1], [37b/1], [37b/1], [37b/14], [37b/15], [37b/16], [38a/1], [38a/1], [38a/6], [38a/8], [38a/10], [38a/18], [38b/1], [38b/2], [38b/5], [38b/10], [38b/11], [38b/13], [38b/14], [38b/16], [38b/16], [38b/17], [38b/17], [38b/17], [39a/4], [39a/6], [39a/9], [39a/15], [39b/1], [39b/11], [39b/13], [39b/14], [39b/15], [40a/3], [40a/3], [40a/4], [40a/14], [40a/6], [40b/11], [40b/15], [40b/17], [41a/1], [41a/1], [41a/2], [41a/2], [41a/3], [41a/5], [41a/10], [41a/12], [41a/13], [41a/15], [41a/17], [41b/1], [41b/6], [41b/7], [41b/7], [41b/7], [41b/9], [42a/5], [42a/9], [42a/12], [42a/159], [42a/16], [42a/17], [42b/1], [42b/1], [42b/2], [42b/6], [42b/8], [42b/12], [42b/13], [42b/14], [42b/16], [43a/4], [43a/6], [43a/12], [43a/12], [43a/13], [43a/14], [43a/14], [43a/14], [43a/16], [43b/1], [43b/5], [43b/6], [43b/8], [43b/9], [43b/12], [43b/14], [43b/14], [43b/17], [44a/2], [44a/8], [44a/17], [44a/17], [44b/2], [44b/7], [44b/7], [44b/8], [44b/9], [44b/11],

[44b/15], [45a/6], [45a/7], [45a/11], [45a/15], [45b/3], [45b/9], [45b/11], [45b/14], [45b/15], [46a/5], [46a/6], [46b/1], [46b/11], [46b/15], [47a/1], [47a/1], [47a/1], [47a/2], [47a/2], [47a/2], [47a/39], [47a/4], [47a/6], [47a/7], [47a/8], [47a/9], [47a/10], [47a/15], [47a/17], [47b/2], [47b/3], [47b/4], [47b/5], [47b/5], [47b/5], [47b/5], [47b/7], [47b/14], [47b/14], [47b/15], [48a/1], [48a/2], [48a/6], [48a/7], [48a/9], [48a/12], [48a/12], [48a/13], [48a/14], [48a/15], [48a/16], [48b/5], [48b/6], [48b/8], [48b/10], [48b/10], [48b/15], [49a/3], [49a/6], [49a/7], [49a/8], [49a/8], [49a/10], [49a/11], [49a/11], [49a/16], [49b/3], [49b/11], [49b/15], [49b/16], [50b/6], [50b/13], [51a/1], [51a/13], [51a/16], [51b/8], [51b/9], [51b/11], [51b/11], [51b/12], [51b/12], [51b/12], [51b/14], [51b/14], [51b/15], [51b/15], [52a/3], [52a/8], [52a/10], [52a/13], [52a/16], [52a/16], [52b/2], [52b/5], [52b/6], [52b/6], [52b/6], [52b/9], [52b/11], [52b/11], [52b/11], [52b/12], [52b/12], [52b/12], [52b/13], [52b/14], [53a/1], [53a/5], [53a/6], [53a/7], [53a/8], [53a/14], [53a/16], [53b/6], [53b/6], [53b/7], [53b/8], [53b/12], [53b/16], [53b/16], [53b/16], [53b/16], [53b/17], [54a/4], [54a/6], [54a/7], [54a/17], [54b/1], [54b/3], [54b/7], [54b/7], [54b/9], [54b/16], [55a/1], [55a/2], [55a/3], [55a/6], [55a/11], [55b/12], [56a/2], [56a/4], [56a/4], [56a/6], [56a/10], [56a/11], [56a/14], [56b/1], [56b/3], [56b/10], [56b/11], [56b/11], [56b/11], [56b/13], [56b/16], [57a/6], [57a/7], [57a/8], [57a/8], [57a/11], [57a/12], [57a/15], [57b/2], [57b/9], [57b/13], [57b/14], [58a/1], [58a/1], [58a/1], [58a/2], [58a/7], [58a/11], [58b/1], [58b/5], [58b/10], [58b/14], [59a/2], [59a/9], [59a/4], [59a/6], [59a/7], [59a/7], [59a/7], [59a/2], [59a/16], [59b/3], [59b/6], [59b/15], [59b/16], [60a/1], [60a/1], [60a/2], [60a/4], [60a/10], [60a/12], [60a/14], [60b/12], [60b/13], [60b/17], [61a/14], [61a/5], [61a/8], [61a/14], [61b/9], [61b/17], [62a/2], [62a/6], [62a/6], [62a/11], [62a/12], [62a/14], [62b/2], [62b/2], [62b/2], [62b/2], [62b/2], [62b/2], [62b/4], [62b/10], [62b/13], [62b/16], [62b/17], [63a/4], [63a/8], [63a/11], [63a/16], [63b/9], [63b/10], [63b/10], [63b/14], [63b/15], [63b/15], [63b/16], [64a/1], [64a/2], [64a/13], [64a/14], [64a/14], [64a/15], [64b/3], [64b/15], [64b/15], [64b/16], [64b/16], [64b/16], [64b/16], [64b/17], [64b/17], [64b/17], [64b/17], [64b/17], [65a/9], [65a/11], [65a/13], [65b/13], [66a/14], [66b/3], [66b/7], [66b/10], [66b/17], [67a/2], [67a/8], [67a/13], [67a/17], [67b/3], [67b/4], [67b/8],

[67b/15], [67b/16], [68a/8], [68a/9],
[68a/12], [68a/17]

v. [(N2) 8b/1], [(N2) 8b/1], [(N2) 8b/1], [(N2) 8b/2], [(N2) 8b/3], [(N2) 8b/7], [(N2) 8b/9], [(N2) 8b/10], [(N2) 8b/10], [(N2) 8b/13], [(N2) 8b/14], [(N2) 8b/16], [(N2) 10b/7], [(N2) 10b/8], [(N2) 10b/19], [(N2) 10b/19], [(N2) 10b/20], [(N2) 10b/10], [(N2) 11a/4], [(N2) 11a/12], [(N2) 11a/13], [(N2) 11a/13], [(N2) 11a/15], [(N2) 11a/17], [(N2) 11a/17], [(N2) 11a/18], [(N2) 11a/18], [(N2) 11a/18], [(N2) 11a/18], [(N2) 11a/19], [(N2) 11a/19], [(N2) 11b/2], [(N2) 11b/5], [(N2) 11b/6], [(N2) 11b/12], [(N2) 11b/12], [(N2) 11b/12], [(N2) 11b/13], [(N2) 11b/14], [(N2) 11b/17], [(N2) 11b/17], [(N2) 11b/17], [(N2) 11b/17], [(N2) 11b/17] [(N2) 12a/1], [(N2)12a/1], [(N2) 12a/1], [(N2) 12a/2], [(N2) 13a/9], [(N2) 13b/5], [(N2) 13b/6], [(N2) 13b/7], [(N2) 13b/11], [(N2) 13b/13], [(N2) 13b/17], [(N2) 13b/18], [(N2) 13b/8], [(N2) 13b/9], [(N2) 14a/2], [(N2) 14a/4], [(N2) 14a/5], [(N2) 14a/6], [(N2) 14a/7], [(N2) 14a/7], [(N2) 14a/], [(N2) 14a/9], [(N2) 14a/9], [(N2) 14a/13], [(N2) 14a/4], [(N2) 14a/14], [(N2) 14a/15]

vedūd (Ar.): Çok muhabbetli, çok şefkatli; Allah'ın sıfatlarından biri.

v.+a [1b/2]

vefā (Ar.): Sözünde durma, sözünü yerine getirme.

şāhib-i v. [2a/5]

ehl-i v. [9a/9]

'öm(ü)r v. itmeye [25a/9]

v. [(N2) 11b/12]

vefāt (Ar.): Ölüm, ölme.

v. êde [15b/2], [16b/5]

v.+ında [17a/5]

ba'de'l-v. [37a/16]

v. êde [(N2) 14a/13]

v.+da [(N2) 14a/16]

velī (Ar.): 1) Sahip, 2) Ermiş, eren.

Rûm v.+leri [44a/4]

v.+ler [44a/14], [46b/8]

v.+lerden [46b/5]

Sultān Bāyezīd V.+den [43a/13-14]

vēr- (T.): Vermek.

cevāb v.-e [22a/6-7]

fetvā v.-e [23b/2-3], [39b/11]

fetvā v.-eler [38b/7]

fetvā v.-meye [23b/2-3]

fetvā v.-ürken [23b/15-16]

fetvā v.-ürlerdi [51a/6]

fetvālar v.-üp [30a/7]

ḥarāc v.-e [32a/10], [41b/15-16],
[44a/13]

hükümler v.-eler [11a/16]

icazet v.-e [63b/1]

icazet v.-meye [63b/3]

iḥtilāl v.-e [22a/8]

ma' nī v.-üp [61a/2]

nizām v.-üp [66b/6]

tafşıl v.-mek [36b/17]

v.-digi [34b/13]

v.-dükde [7b/11], [28b/3]

v.-e [7b/11], [24b/2], [24b/3],
[26b/9], [28a/11], [28b/16], [41b/14],
[63b/2], [66b/9]

v.-ecek nesneye [19a/6]

v.-eler [19a/13], [27a/11],
[27a/14], [27b/6], [27b/9], [29b/16],
[30a/13], [36b/7], [36b/9]

v.-enlere [24b/1]

v.-me [67b/7]

v.-mekden [38b/13]

v.-meye [24b/3], [63b/2]

v.-meyeler [30a/6]

v.-meyen [17b/6]

v.-mez [14b/1], [35a/8], [61a/1]

v.-mişdür [18b/3]

v.-ölmek [26b/4]

v.-üp [2a/3], [10a/13], [11a/15],
[11b/6], [15b/14], [20b/4], [27b/4],
[29a/10], [60b/6], [66a/2]

v.-üp aldığından [35a/13]

v.-ür [14b/4], [14b/5], [14b/6],
[14b/6], [34b/6], [49b/16], [58b/7],
[60b/15]

v.-ür ise [8b/2], [34b/5]

v.-ürdi [37a/3]

v.-ürler [59b/17]

zarar v.-ür [19a/7]

ğazāb v.-ür [(N2) 11b/7]

hıssat v.-üp [(N2) 11b/7-8]

ķāl v.-üp [(N2) 11b/15]

v.-üp [(N2) 13b/9]

zehir v.-üp [(N2) 14a/11]

vera' (Ar.): Haramdan kaçınma.

ehl-i v. [52b/7]

ehl-i v.+dur [58a/16]

züh(ü)d-i v. [58a/]

vèril- (T.): Verilmek.

v.-di [19b/7]

v.-e [24b/1]

v.-miş [(N2) 10b/5]

vèrül- (T.): Verilmek.

emir v.-mek [36b/4]

veyā (Ar.+Far.): Aynı olmakla birlikte aynı değerde tutulan iki şeyi anlatan kelimelerden ikincisinin önüne getirilen söz, yahut.

v. [62a/15], [62b/1]

v. [(N2) 10b/11], [(N2) 10b/16], [(N2) 11a/6], [(N2) 11a/16]

ve-yāhūd (Ar.+Far.): Veya.

v. [11b/1]

v. [(N2) 8b/6], [(N2) 10b/16]

vezīr (Ar.): Valilik, vekillik gibi yüksek rütbelerde bulunan “paşa” ünvanı taşıyan kimse.

v.+ile [4b/116]

v.+leri [6b/17]

v.+e [7a/15]

v.+iñ [8a/7], [8a/8], [9b/17], [10a/12], [10a/12], [10b/2], [11b/2], [11b/14], [14a/7], [14a/15], [34b/8]

v. [8b/3], [8b/15], [8b/16], [9a/4], [9b/15], [10a/15], [10b/13], [10b/5], [10b/9], [11a/1], [11a/13], [11b/10], [11b/11], [11b/12], [12b/14], [12b/17], [14a/3], [14b/5], [23b/3], [23b/15], [26b/15], [28a/6], [29b/4], [34a/4], [35a/5], [37b/3], [39a/17]

v.-i zālim [11a/9]

v.+i [11a/14], [14a/10], [23b/8], [37b/1]

v.+e göre [14b/5]

v.+e [34b/12]

v. iken [39a/11]

v. [(N2) 8b/3], [(N2) 8b/11],

v.+i [(N2) 8b/9], [(N2) 8b/16], [(N2) 9a/5]

v.+iñ [(N2) 10b/16]

v.+leriñ [(N2) 11b/19]

vezīr-i a‘zam (Ar.+Ar.): Sadrazam, başvekil.

v. [7b/16], [8b/4], [8b/9], [8b/11], [9a/3], [9a/6], [9a/11], [9a/12], [9a/12], [9a/17], [9b/14-15], [9b/16], [9b/17], [10a/1], [11b/3], [13a/5], [22a/3], [39a/9]

v. [(N2) 14a/13]

vilāyet (Ar.): İl.

v. Anadolu'da [1b/11]

v.+e [3a/15], [3b/15], [15b/13], [15b/17], [17a/4], [25b/11], [59a/10], [59b/4]

‘Acem v.+ini [6a/9-10]

ma‘mūr v.+leri [6b/15]

v. [9b/11], [39b/3], [45a/4], [46b/11], [56a/2], [61b/12]

v.-i Rūmı [11a/10], [53b/10]

‘Arap v.+in [15b/2]

mağrib v.+lerin [15b/10]

'Acem v.+ine [16b/3], [53a/6]	mühür v.-alar
v.-i Rūmda [29a/7]	vuşlat (Ar.): Bir şeye ulaşma, yetişme.
v.-i Engürüs [31b/13]	v. [61b/5], [62a/1]
v.+lerini [31b/15]	vücüd (Ar.): 1) Bulunma, var olma, varlık., 2) İnsan veya hayvan gövdesi.
Efrentiye v.+i [32a/8]	v. getürdi [1b/3]
v.+ler [32b/5]	v. gele [6a/2]
v.-i Yeyc [37b/16]	v. edicek [16b/7]
v.-i Çin [38a/2]	v.-ımda [31a/17]
Mensek v.+i [42a/11]	v. ı şeriflerine [50b/11]
v.-i 'Acem [44b/10]	v. 'alemine [66a/12]
Firenk v.+inde [44b/13]	vücüd 'aleminden [66b/3-4]
v.+leri [45a/6], [45a/6]	vüzerā (Ar.): Vezirler.
v.+den [45a/6]	v.-yı [2a/13], [7b/14]
v.-i Rūma [45b/5]	v.+sını [7b/6]
v.-i Rūm [46b/9]	v. [8b/14], [10a/4], [14a/6], [14a/12]
v.+deki [46b/10]	ğayr-ı v.+ya [9b/15]
v.+inde [46b/13]	v.+nın [10a/3], [12b/12], [24b/2]
v.+in [47a/3]	katl-i v. [10a/10-11]
v.-i Sindede [53a/3]	'Arap v.+sının [11b/1]
Karalar v.+i [53b/9]	v.+sının [13a/15]
v.+de [53b/12]	v.+ya [14a/5], [22a/8]
v.+i [61b/11]	v. gibi [18b/9]
v.-i kal(i)bde [66a/5]	v.+dan [25a/4]
v.+ler [(N2) 14a/3]	v. [(N2) 11b/16], [(N2) 11b/18]
vur- (T.): Uygulamak, basmak, koymak.	
mühür v.-ur [25b/13]	

vüzerât (Ar.): Vezirlik.

v. édeler [7a/7]

v. [(N2) 8b/3]

Y

yād (Far.): Hatırlama, anma.

y. olına [2a/11], [34a/15]

y. édeler [9a/11], [37a/10],
[37a/11]

yādigār (Far.): Bir kimseyi veya bir nesneyi hatırlatacak şey.

y. kodı [2a/3]

yağ- (T.): Yağmak.

yağmur y.-mayup [37b/11]

yağmur y.-maya [42a/6]

yağmur y.-a [42a/8]

yağı (T.): Düşman.

y. [39a/5]

yağmā (Far.): Çapul, zorla mal kapma.

y. ola [41a/2]

yağmur (T.): Yağmur.

y. [37b/11], [42a/6], [42a/8]

yāhūd (Ar.): Veya, isterseniz.

y. [4a/17], [6b/17], [7a/1], [8a/15],
[8a/15], [9b/10], [9b/12], [10b/17],
[11b/1], [13a/15], [26b/8], [26b/15],
[26b/16], [26b/16], [28a/7], [28a/7],

[30a/15], [31b/16], [31b/16], [34a/17],
[37b/7], [38a/3], [38b/6], [52a/11],
[54b/13], [55a/9]

yağ- (T.): Ateşe vermek.

y.-up [10b/8], [14b/16]

y.-up [(N2) 11b/11], [(N2) 12a/2]

yağasın kırtar¹⁹⁴: Kendisini rahatsız eden, onu usandıran kişi veya sorunlardan uzaklaşabilmiş.

y. -ur [35a/15-16]

yağın (T.): Yakın, uzak olmayan.

y. olduğda [5a/14]

y. zamanda [24a/2]

mağrib y.+ına [37b/17]

y. degildür [45b/10-11]

y.+dur [45b/13], [46a/8]

y.+a irdükde [61b/8]

yalıñız (T.): Yanında başkaları bulunmayan.

y. [51b/5]

yalıñuz (T.): Yalnızca.

y. [51b/5]

yan (T.): Taraf, yön.

y.+ına [17b/14]

y.+ında [28a/3]

y.+ından [62b/15]

ya'ni (Ar.): Sözü'n kısıası, doğrusu, senin anlayacağı'n.

y. [2b/7], [18a/4], [44b/10], [50a/3], [53a/17], [55b/15], [61a/16], [62a/17], [65a/3]

y. [(N2) 11b/6], [(N2) 11b/8], [(N2) 11b/8]

yañ (T.): Taraf.

y.+a [17b/14]

yap (T.): Yapmak, meydana getirmek.

türbe ve 'imâret y.-a [39a/4]

yaralan- (T.) Yaralanmak.

y.-up [(N2) 13b/2]

yarıl- (T.): Üzerinde yarık açılmak.

y.-up [38a/14]

yarın (T.): Bugünden sonra gelecek ilk gün.

y. [28b/12]

yasag' (T.): Bir işin yapılmasına karşı olan yasal veya yasa dışı engel, memnuiyet.

y. édüp [32b/6]

yasak (T.): Bir işin yapılmasına karşı olan yasal veya yasa dışı engel, memnuiyet.

y. ola [26a/1]

y. édüp [39a/9]

y. itdüre [40a/1]

yaşşı (T.): Yayvan ve düz.

y. [39b/14], [39b/15], [39b/16], [49b/11], [52a/12], [52a/14]

yaş (T.): Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman.

beş y.+ında [4b/8]

y.+ında [(N2) 13b/13]

yat- (T.): Yatar bir yerde durmak bulunmak.

y.-urken [29b/6], [65b/16]

y.-dukda [45a/14]

yatus- (T.): Hızı, etkisi azalmak, aşırılığı geçmek

y.-up [(N2) 13b/4]

yaya (T.): Piyade.

y. 'asker [4b/12]

yayağ (T.): Yürüyerek giden, yaya, piyade; binitiz.

y. 'asker [4b/13], [4b/17], [16a/2]

y. [(N2) 9a/5]

yaylak (T.): Yazı geçirmek için çıkılan yüksek yer.

y.+a çıka [32b/10]

yaz (T.): Yaz mevsimi.

y. [16a/5]

yaz- (T.): 1) Söz ve düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak; 2) Bir bilim veya sanat eseri meydana getirmek.

y.-dı [3a/9]

y.-a [10b/17], [23a/14]

y.-up [16b/14], [24a/1], [27b/13], [29a/12], [68a/4]

y.-duklarını [27a/13]

y.-an [(N2)14a/9]

yazıl- (T.): Yazılmak, yazma işi yapılmak.

y.-up [(N2) 10b/5]

ye- (T.): Yemek yeme, karın doyurma işi.

çok y.-mekden [42b/9]

bir fili y.-ler [42b/7-8]

kemük y.-r [42b/14]

çik y.-rler [42b/15]

az y.-rler [58b/1]

y.-melik [35b/1]

yedek (T.): Gereğinde kullanılmak için elde bulundurulan, asıl karşıtı

y. [34b/9]

yedi (T.): Yedi.

y. [4b/3], [5b/8], [10a/6], [24b/7], [25b/2], [26a/4], [26a/6], [27a/16], [36a/2], [37b/13], [41b/2], [42a/6], [52a/11]

y.+şer [26b/1]

yedi [(N2) 13b/12]

y.+şer [(N2) 10b/14]

yedi biş: Yedi bin.

y. seneye degin [12a/7]

yedi yüz: Yedi yüz.

y. [28a/4]

y. sene [28a/4]

yedinci (T.+T.): Bir şeyin yedinci sırasında olan.

y. [10b/11], [57b/3]

yedür- (T.): Ağzına yiyecek vermek, beslemek, karnını doyurmak.

y.-di [19b/4]

y.-eler [(N2) 14a/16]

y.-eler [(N2) 14a/6]

yeg (T.): Daha iyi, üstün.

y.+dür [11a/1], [12b/11]

yek-çeşm (Far.): Tek gözlü, sokur.

y. [11a/9]

y.+dür [11a/12]

yektā (Far.): Eşsiz, benzersiz.

y. [49b/11], [50a/3], [50b/5], [52a/14]

yemeklik (T.): Yiyecek şey, yiyecek maddesi.

hıdmet-kār y.+i [35b/2]

yen- (T.): Savaş veya yarışmada üstünlük sağlamak, üstün gelmek.

anları y.-e [42a/16]

yeñiçeri (T.): Yeniçeri sınıfından olan Osmanlı askeri.

y. [13b/8]

yeñiden (T.): Tekrar.

y. [41a/11]

yer (T.): Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mahal, mekân.

y.-i [1b/13]

y.+ine [4b/7], [6b/15], [12b/16], [15b/17], [24a/15], [24b/17], [25b/6], [28a/11], [28b/12], [32a/5], [43b/14], [48b/13], [49b/9], [50a/4], [50a/6], [50a/8], [50a/11]

y.+ü [8a/1]

y.+ler [8b/13], [44b/2]

y.+lerde [9a/14], [40a/3], [40a/3-4], [45b/9]

y.+ler [16b/4]

y.+de [25b/9], [29b/1], [32b/17], [45b/16], [53a/12], [55a/4]

y.+ime [16b/14], [67a/11]

y. [21b/7], [38a/14], [45b/15]

y.+dedür [27b/10]

y.+e [30a/12], [42a/7], [60b/9]

y.+lerden [38a/7]

y.+lere [38a/10]

y.+den [38a/16]

y.+iñ [45a/7]

y.den göge [66b/14]

y.+deki [67b/7]

y.+de [(N2) 8b/12], [(N2) 13b/8]

y.+inden [(N2) 10b/3]

y.+ine [(N2) 8b/11], [(N2) 13b/10], [(N2) 13b/13]

y.+ler [(N2) 8b/12]

yeryüzi (T.): Dünya.

y.+nde [19b/7]

yeşil (T.): Yeşil rengi.

y. [41a/9], [42b/6], [52b/15]

yetiş- (T.): Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak.

y.-e [42a/15]

y.-dükde [(N2) 14a/14]

yevm (Ar.): Gün.

y.+i [27b/3], [27b/4]

yıl (T.): Sene.

beş y.+a dek [16b/11]

üç biñ y.+a varınca [2b/5]

üç y.+da bir [7b/8]

nice y.+lar [9a/11]

seksen y.+dan [10b/4]

iki y.+lık [11a/12]

çok y.+lar [15a/6]

y.+da bir kerre [17b/11]

on yedi y.+dan sonra [31a/6]

dört y. [32b/2]

beş yüz y.+lık [44b/11]

yılanlık (T.): Yılanların olduğu yer.

y. ola [44b/12]

y.+dur [45b/14]

yi- (T.): Yeme eylemi.

at y.-r [42b/14]

yigirmi (T.): Yirmi.

y. [5b/12], [38b/7]

yigirmi altı: Yirmi altı.

y.+sı [9a/17]

yigirmi bir: Yirmi bir.

y. [32a/9], [38ba/3]

yigirmi dört: Yirmi dört.

y. [32b/2]

yigirmi sekiz: Yirmi sekiz.

y. [4a/15], [10b/12], [38a/3-4],
[58b/1], [67b/13]

y.+e varınca [10b/13-14]

yigirmi dokuz: Yirmi dokuz.

y. [9a/16], [38b/4]

yigirmi yedi: Yirmi yedi.

y. [4a/4]

yine (T.): 1) Yeniden, bir daha, tekrar, gene, 2) Buna rağmen, bunula birlikte.

y. [13a/16], [5b/12], [5b/13],
[6a/5], [6b/14], [8a/17], [10a/14],
[12b/12], [13b/14], [17a/14], [20a/13],
[21b/2], [23b/6], [24b/14], [27a/14],
[28a/11], [29a/5], [30a/12], [32a/6],
[32a/14], [32b/1], [32b/1], [32b/15],
[33a/17], [33b/1], [33b/5], [37a/15],
[37b/4], [38a/5], [38a/14], [40b/8],
[41a/8], [41b/1], [41b/2], [43b/14],
[45a/9], [45a/6], [49b/9], [50a/3], [51a/4],
[51a/10], [51b/3], [53b/3], [54a/15],
[54a/16], [61a/14], [61b/2], [61b/3],
[66a/3]

y. [(N2) 14a/17]

yit- (T.): Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.

güci y.-erse [17b/8]

yoksa (T.): Yoksa.

y. [62b/17], [63b/14]

yok (T.): Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

y.+dur [22a/8], [35b/9], [37a/15],
[42a/17], [42b/8], [43a/3], [46b/14],
[47b/3], [50a/1], [53b/15], [56a/16],
[58a/17], [61a/4], [64a/9], [65a/6], [67b/6]

y. [24a/12]

y. ki [26b/7]

y.-idi [38a/4], [49a/5]

y.+dan ne haber [62a/14]

yokla- (T.): Bakmak, gözden geçirmek, kontrol etmek.

y.-ya [23a/15]

yol (T.): Yol.

y. [11a/2], [44a/16], [44b/11]

y.+a dek [43b/13]

y.+dur [44b/3]

y.+ı [44b/5]

y.+dan [54a/2]

y.+lar [65a/4]

y.+da [(N2) 14a/8]

yoldan çık-: Doğru yoldan ayrılmak.

y.-mişlardur [57a/10]

yuğ- (T.): Yıkamak.

y.-alar [34b/1]

yübüset (Ar.): Kuruluk.

y. vürür [49b/16]

y. vermez [61a/1]

y. [66b/4],

y. [(N2) 8b/4], [(N2) 11b/10]

yüce (T.): Yüksek, büyük, ulu.

y. [42b/4], [45b/16]

yükseld- (T.): Yükseltmek.

y.-üp [39b/16]

yürid- (T.): Tedavül ettirmek.

sikke y.-e [16a/4], [33a/11]

y.-e [(N2) 14a/9]

yürü- (T.): Gereği gibi yapılmak veya ilerlemek.

y.-ye [28a/4], [28a/14], [30b/4], [39a/7], [51a/4], [52a/16], [52b/5]

y.-r [33a/4]

yürü- (T.): Adım atarak ilerlemek, gitmek.

y.-r [53b/3], [57b/9]

yüz elli: Yüz elli.

y. ise [27b/3]

y. [27b/3]

yüz on bir: Yüz on bir.

y. [6a/2]

yüz (T.): Yüz.

y. faş(ı)l [27b/16]

yüz (T.): Başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat.

y.+leri [42b/6-7]

meymün y.+lidür [42b/7]

iki y.+lidür [42b/11-12]

y.+inde [51a/17]

y.+inden [51b/3]
 y.+i [42b/12], [42b/12-13],
 [53b/8], [53b/8]
 bir y.+den sülûki [55b/10]
 yerdeki y. [67b/7]
 y.+ler gözler sürüp [46a/16]
 y.+leri [(N2) 11a/13]

yüzi sult: Şerefli namuslu haya,
 hicap sahibi.

y. [52b/6-7]

yüz- (T.): Derisini çıkarmak, derisini
 soymak.

derisin y.-e [33a/9]

derisi y.-ile [33b/5]

yüz- (T.): Yüzmek.

şuyı y.-üp çıkalar [45b/1]

yüzinden (T.): Sayesinde.

şems-i ma'nevî y. [48b/9]

Z

zabiğ (Ar.) Subay.

Bağdad z.+i [33b/1-2]

zabğ (Ar.): İdaresi altına alma, kendine
 mal etme.

z. ède [6a/17], [15a/7], [15b/11],
 [16a/5], [16b/5], [16b/8-9], [31b/15],
 [32a/2], [32a/13], [40a/17], [41b/13],

[41b/3], [43b/3], [43b/4], [43b/5-6],
 [44b/5-6]

z. èdeler [6b/11]

z. itdüere [30b/9]

z. èdince [34a/8]

z. olunmaya [35b/15]

z. -ı 'Aceme [40b/2]

z. ède [(N2) 13b/1]

zāhid (Ar.): Çok aşırı sofu, kaba sofu.

z. [52b/9]

z.+lerdür [58b/9]

z. olurlarsa [59a/2-3]

zāhir (Ar.): Görünen, görünücü, açık,
 belli, meydanda.

'ālem-i z. [48a/5]

bī-ḥasebi'l-z [47b/1]

ehl-i z.+dür [56a/11]

'ibādet -i zāhire [58b/2]

'ibādet -i zāhire +de [59a/6-7]

ve'l-z.ü [47a/13]

z. [18a/1], [18a/7], [18b/3],
 [21b/13], [24a/13], [47a/14], [47b/11],
 [47b/13], [52b/14], [55a/13], [59b/3],
 [61a/9]

z. itmez [56a/9]

z. midür [11a/12]

z. üzre [12a/11]

- z.+den [47b/15]
- z.+e [64b/5]
- z.+i [22b/13], [51b/9]
- zaḥmet (Ar.):** Sıkıntı, eziyet rahatsızlık.
- z. çeküp [41b/10]
- zā'id (Ar.):** Artan.
- z. [12b/4]
- za'if (Ar.):** Zayıf, güçsüz, kuvvetsiz.
- z. [19b/13], [43a/9], [44b/11], [46a/4]
- zākir (Ar.):** Zikreden, zikredici, anan.
- z. [64b/16]
- zālim (Ar.):** Zulmeden, haksızlık eden.
- vezīr-i z. [11a/9]
- z. [4a/11], [9b/2], [14b/7], [14b/7], [35b/8], [56b/13], [56b/14]
- z.+e [35a/13]
- z.+iḡ [30b/2]
- zamān (Ar.):** Zaman, vakit, çağ, devir.
- 'ādet-i z. [48b/15]
- müddet-i z. [67b/16-17]
- pādišāh-ı z. [52b/9]
- z. [5a/16], [6b/4], [6b/2], [11b/11], [15b/14], [17a/8], [17a/12], [19a/12], [21b/6], [22a/13], [23b/14], [23b/16], [24a/11], [25b/2], [26a/1], [26b/8], [27a/2], [27a/15], [27b/5], [27b/8], [28a/12], [29a/13], [29b/5], [29b/7], [29b/11], [30a/14], [30a/16], [30b/3], [30b/4], [30b/7], [30b/8], [31a/3], [32a/7], [32a/11], [32a/13], [32b/3], [32b/5], [32b/8], [33a/16], [33b/7], [36b/5], [36b/12], [38b/14], [39b/12], [39b/14], [40a/4], [40b/1], [40b/11], [40b/17], [41a/2], [41a/13], [41a/17], [41b/1], [41b/7], [41b/15], [41b/16], [42a/5], [43b/5], [44a/13], [46a/3], [44b/9], [51b/8], [55a/15], [58b/17], [62b/16], [63b/1], [66a/2], [66b/5]
- z.+a [31a/2], [51a/14]
- z.+da [4b/17], [10b/1], [12b/17], [24a/2], [24b/17], [32a/15], [33b/10], [36a/16], [42a/15], [43a/7], [46b/5], [53a/7], [53a/13], [54b/9], [58a/10], [58b/15], [64a/16]
- z.+dan sonra [10b/15]
- z.+dur [31a/5]
- z.+ımız [31a/4]
- z.+nında [11a/6], [23a/15], [30a/4], [30a/8], [36a/2], [51a/5], [63a/10]
- z.+nıḡ [5a/1], [14b/4], [39a/3], [39b/12]
- z.-ı ātiyede [35b/13-14]
- z.-ı ḡalilde [37b/11], [40b/5]
- z.-ı māzide [54a/13-14]
- z.-ı şerīflerinde [24a/4]

- z.-ile [15a/4]
- z. [(N2) 14a/13]
- z.+a [(N2) 14a/12]
- z.+ında [(N2) 12a/1]
- zamāne (Ar.):** Şimdiki zaman.
- pādişāh-ı z. [51b/2]
- zār (Far.):** Ağlayan, inleyen.
- girye vü z.+ı [19b/6]
- zarar (Ar.):** Zıyan, eksiklik, kayıp.
- z. vērür nesneye [19a/7]
- zāt (Ar.):** Asıl, öz, cevher.
- z. [12a/16], [42b/3]
- z.ü'l-ālā hevām tağlarından
[45b/2]
- z.¹⁹⁵+ında [47b/5]
- z.ü'l baḥiṣdür [47b/6]
- fi'l-z. [48a/7]
- ism-i z. [48a/16], [49b/13]
- z.+ı [61a/13]
- z.+dan ğayrı [61a/16]
- esmā-yı z.+a [62a/5], [62a/6]
- zavallu (Ar.+T.):** Acınacak durumda olan kimse.
- zavallu+lar [(N2) 14a/5]
- zehī (Far.):** Ne güzel, ne hoş, ne iyi.
- z. [36a/1]
- zehir (Far.):** Zehir, ağı.
- z. [(N2) 14a/11]
- zekāt (Ar.):** İslam'ın beş şartından biri olan, mal ve paranın, paklığını ve helallliğini sağlamak üzere, kırkta birinin her yıl sadaka olarak dağıtılması.
- z. vermeyen [17b/5-6]
- zelil (Ar.):** Hor, hakir, alçak, aşağı tutulan, aşağılanan.
- z. olmayalar [5a/3]
- zelzele (Ar.):** Yer sarsıntısı, deprem.
- z. ola [25a/13], [36b/3-4],
[38a/12], [38a/13], [38a/18]
- z. olup [38a/9]
- zemīme¹⁹⁶ (Ar.):** Fena, kötü, hal ve hareket.
- ef'āl-i z.+sin [17a/1]
- ef'āl-i z.+sini [18b/14]
- ef'āl-i z.+sinden [48b/3]
- zemīn (Ar.):** Temel, dayanak.
- z. [36a/2]
- zemm (Ar.):** Yerme, kınama
- z. eylemek [65a/5]

¹⁹⁵ “zāt” sözcüğü “zāt” biçiminde yazılmıştır.

¹⁹⁶ Metinde “zemīme” sözcüğü “Zemīme” biçiminde yazılmıştır.

zerāfet (Ar.): İncelik, nezaket.

z.-ile [28b/2]

z.+le [(N2) 14a/16]

Zevā'id (Ar.) Ziyade, fazla şeyler.

z.+i [27b/6]

zeynī (Ar.): Sühreverdi yani Şeyh Ömer Şahabettin Sühreverdi tarafından kurulan tarikat koluna ait olan.

Z.+lerdür [59b/2]

Z.+lerden [62b/2]

zıkr (Ar.): Anma, anılma.

z. olan [4b/5]

z. olunan [6a/4], [13b/1], [17a/13], [28a/12], [31a/9], [34b/13], [36b/14], [44b/4], [53a/14], [56b/6], [63a/8]

z. olunursa [12a/1]

z. olunup [18b/6]

z. olına [19a/14]

z. ödüp [28b/13]

z. olundu [36b/10], [46b/14]

z.-i harbī [50a/16]

z.+i [50b/2], [51b/8]

z.-i darbı [60b/17]

z. [63b/8]

z.+ler [63b/15]

z. olacak maḥal+de [(N2) 10b/17]

zillet (Ar.): Hakirlik, horluk, alçaklık.

z.+de [(N2) 14a/6]

zindān (Far.): Karanlık, yer altı hapishanesi.

beden z.+ında [46a/3]

z. [(N2) 11a/12]

zinde (Far.): Dinç sağlam, kuvvetli.

z. olup [47a/8-9]

z. [(N2) 11a/12]

zīrā (Far.): Çünkü, şundan dolayı ki.

z. [3a/5], [6a/12], [7a/16], [7b/12], [12a/10], [14b/6], [15a/2], [16a/7], [17b/10], [18a/12], [19a/2], [19a/6], [20a/9], [20b/13], [20b/13], [20b/17], [21a/13], [21a/16], [22a/9], [22b/9], [24a/5], [25b/1], [26b/7], [30b/5], [31a/5], [34b/2], [35b/15], [36b/1], [41a/11], [42a/12], [42b/16], [46a/4], [47a/11], [48b/17], [49a/2], [49b/15], [50a/15], [51a/7], [55b/3], [55b/8], [55b/10], [56a/17], [56b/7], [57a/12], [57b/12], [58b/15], [60a/8], [60b/15], [61a/7], [63a/12], [63b/6], [64a/8], [64a/12]

z. [(N2) 10b/4], [(N2) 11b/6], [(N2) 11b/7]

zivā (Ar.) Açık.

z.+lu [64b/7]

ziyāde (Ar.): Artan, fazla kalan.

z. [5a/2], [10b/4], [10b/17], [14a/9], [19a/11], [23a/6], [24a/10],

[27a/2], [35a/13], [37b/12], [38b/18],
[54b/10], [61b/17], [(N2) 8b/3]

z.+sin [27b/1-2]

z.+sini [27b/4]

z.+sinden [31a/8-9]

z. [(N2) 14a/1], [(N2) 14a/7]

ziyāret (Ar.): Görmeye gitme.

z. ëdüp [16b/12]

z.+ine varalar [53a/7]

z. ëdeler [53a/15]

z. itmeyeni [53a/15]

z.+ine varup [54a/2]

z.+ine varurlarsa [59a/14]

ziyāret-gāh (Ar.+Far.): Ziyaret yeri,
türbe.

z. [9b/13]

zuhūr (Ar.): Görünme, meydana çıkma.

z.+a getürdi [2a/10], [68a/5]

z. ëde [4a/6], [8b/6], [25a/5],
[26a/17], [36a/16], [39a/7], [44a/15],
[45a/1], [51a/9], [52b/7], [54b/1], [54b/4]

z. ëdince [6a/1], [7a/10], [55a/16]

z. ëdüp [7b/4], [31b/5], [39b/8],
[40a/5], [52a/17], [54a/2], [65a/10]

z. ëder [8b/3], [31b/10]

z. [13b/2], [63a/16]

z.+ı [13b/3]

z. itmez [18a/11]

z.+ı yok [24a/12]

z.+ında [27a/1]

z.+a geldükce [31a/13-14]

z.+ı [31a/14], [36b/2]

z.+ına [36b/12], [47b/8], [47b/16]

z.-ı celālī [39a/9-10]

z. eyledügi zaman [39b/11-12]

z.+a [47a/15]

z.+a gelüp [47b/13]

z.+ında [48a/7], [61a/12]

z. ëden [61a/5]

z. itse [63a/4]

z. itmeg-ile [63a/7]

z.+a getürüp [66a/12], [66a/14]

z. ëden [(N2) 10b/19]

z. itse [(N2) 10b/8]

zul(u)m (Ar.): Haksızlık, eziyet.

z.+inden [11b/12]

z.+ı [35a/1], [35b/5]

z.+ı [(N2) 8b/10]

zulmet (Ar.): Karanlık.

z. [45b/14], [

z.+den ğayrı [45b/15]

z.+den [46b/1]

z. [(N2) 11b/12]

zulumāt (Ar.): Karanlık.

z. degildür [46b/1]

zübde (Ar.): Bir şeyin en seçkin parçası.

z.-yi benī ādemdür [1b/7]

z.-yi fuşūş [52b/12]

zühhd (Ar.): Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme.

taḳvā vü z. [25a/8]

z. ü 'irfānın [47a/1]

z. ve taḳva [48a/2]

z. ü taḳva [48b/2], [51a/10],
[52b/17], [63b/10]

z.-i vera' [58a/15]

z.+e [59b/5]

zükür (Ar.): Erkekler.

evlād-ı z.+ı [16b/5]

evlād-ı z.+ı [(N2) 13b/10]

ÖZEL ADLAR DİZİNİ

A

‘**Acem:** 1) Arap olmayan, Arap’tan gayrı kavim; 2) İranlılar.

‘A. vilāyetini [6a/9-10], [

‘A. begleri [6a/11], [6b/4], [6b/6]

pādişāh-ı ‘A. [6a/14]

‘A. [6a/16], [8b/14], [11a/7], [15b/3], [15b/10], [16b/6], [23a/11], [29a/9], [32a/16], [33b/3], [37b/14], [38b/2], [40b/4], [40b/8], [40b/10], [40b/7], [41a/12], [41b/4], [41b/13], [43b/14], [44a/1], [53b/16], [58a/8]

‘A. beglerini [6b/8]

‘A. diyārın [6b/9]

‘A. begler begi [6b/10]

‘A. beglerine [6b/12], [6b/14]

‘A. vilāyetin [15b/1-2]

‘A. diyarına [16a/3]

‘A. vilāyetine [16b/3], [53a/6]

‘A.+e [25b/10], [33b/2], [33b/13], [40b/2], [44a/4]

‘A.+de [29a/8]

‘A. şāhı [35b/5-6]

‘A. şāhına [39a/16]

‘A.+de idi [44a/1]

vilayet-i ‘A. [44b/10]

‘A.+lerde [53a/8]

şāh-ı ‘A. [60a/9]

‘**Acemī :** İranlı.

ḥabīb-i ‘A. [49a/8]

Aḥmed: Erkek adı.

A. [3a/4], [3a/15], [4a/16], [7a/12], [21b/3], [24b/11], [30b/14], [30b/15], [31a/14]

A. Paşa [14a/6]

A.+e [4a/17]

Sulṭān A. [21b/5]

Aḥmed-i Tavīl: Bir şeyhin adı olarak geçmektedir.

A. [28a/6], [28a/6]

Aḥmed Ġazālī: İmam Gazâlî'nin kardeşi.

A. [49a/14]

Ġ. [49a/16], [49a/17]

Aḳdeniz: Akadeniz.

A. [44a/1]

Aḳhişār: Akhisar.

A.+da [1b/12]

A.+dan [29a/4-5]

A.+ından [68a/4]

Aḳhişārī: Musannifin babasının lakabı.

A. [50a/9], [67a/6]

Aḳşemsed'dīn¹⁹⁷: Gerçek adı Şemseddin Muhammed b. Hamza'dır. Ancak Akşemseddin veya adıyla şöhret bulmuştur. Şeyh Hamza'nın oğludur.

A. [50a/4]

Alamat: Yer adı olarak geçmektedir.

A.+a [37b/16]

¹⁹⁷ TDV. İslam Ansiklopedisi: <https://www.islamansiklopedisi.org.tr/aksemseddin>, Erişim tarihi: 19.05.2020.

‘**Alevî (Ar.)**: Hz. Ali’ye intisabı olan kimse.

‘A. [24b/11], [26b/13]

Āli-i ‘Oşmān: Osmanlı hanedanı.

Ā. [9a/15-16], [14b/11], [27a/3], [(N2) 10b/14]

Ā.+ dan [4a/4], [6a/2], [6a/3], [7a/8], [7a/17], [7b/5], [26b/14], [26b/17], [36b/1], [43a/13]

Ā.+dan ğayrı [2a/14]

Ā.+ı [2a/13]

Ā.+nın [7a/9], [36b/2]

‘**Ālî**: Erkek adı.

‘Ā. [30b/14], [30b/15]

‘**Ālî Dāvūd Bārî**: Metinde Cüneyd-i Bağdadi’nin halifesi olarak geçmektedir.

‘Ā. [49a/9]

Allah: Allah, Tanrı.

A. [11a/12], [15a/13], [31a/15], [62b/13], [(N2) 14a/1]

Allahü te‘āla: Allah.

A.+dan [17b/14]i [20b/8], [41a/8]

Anaṭolu: Anadolu.

vilāyet-i A. [1b/11]

A. [37b/13], [38a/10-11]

‘**Ankūr**: Erkek adı.

‘A. [46a/11]

‘**Arap**: Irak, Şam, Hicaz, yemen ile Mısırdı ve Afrika’nın kuzeyinde bulunan kavmin genel adı.

‘A. [6a/16], [11a/7], [15b/10], [29a/8], [29a/14], [29a/16], [40b/4], [40b/7], [40b/15], [41a/6], [43b/5], [44a/13], [51b/8], [52a/17], [53b/4], [53b/16]

lisān-ı ‘A. [11a/14]

‘A. vilāyeti [11a/15]

‘A. vüzerāsınıḡ [11b/1]

‘A.+a [25b/10]

‘A.+da [28a/8]

‘A.+dan [43b/5]

‘**Ārif-bīllah:** Marifeti Allah’a vasıl olan, vekillik mertebesine ulaşmış kimse, veli.

‘ā. [17a/3], [48b/8], [53a/4], [57b/2], [58b/16], [59b/5]

‘**Avārız:** Olağanüstü durumlarda, bilhassa harp sebebiyle alınan vergi.

‘a. [38b/12]

Ayaşofya: Ayasofya, İstanbulda bir ibadethane.

A. [38a/15]

Ayaz: Erkek adı.

A. Paşa [39a/15]

B

Bağdad: Bağdat şehri.

B.+ı [6a/14]

şehr-i B. [6a/15]

B.+a [15b/1]

B. [33b/1], [38a/1], [41b/4]

Baḡr-ı ‘amık: Deniz adı olarak geçmektedir.

B.+e [43a/6]

B.+dür [62a/10]

Baḡr-ı ḡulzem: Kızıldeniz, Şap denizi.

B. [37b/15]

Baḡr-ı mīr: Bir deniz adı olarak geçmektedir.

B.+dür [44b/7]

Baħr-ı muħiṭ: Okyanus.

B.+e [43a/2]

B.+den [43a/6], [43b/11]

Baħr-i Gerger: Bir nehrin adı olarak geçmektedir.

B.+e [43b/14]

Bayrāmī: Hacı Bayram-ı Veli tarafından kurulan Bayramiyye tarikatından olan kimse.

ṭarīk-i B.+den [54b/3-4]

B.+de [54b/9]

B.+leriñ [62a/4]

B. [62a/7], [62a/8], [62a/10], [

B.+lerden [62b/4], [62b/5]

B.+lere [62b/6]

B.+lerdür [65a/7]

Bedrüd' dīn Rūmī: Semavî piri olarak geçmektedir.

B.+dür [57b/16]

Belgırad: Belgırad şehri.

B.+a [5a/15]

B.+ı [32a/2]

B. begler beginiñ [33b/10]

Bengal: Hindistan' da bir şehir.

B. [38a/2]

Beni-İsrâil: İsrail oğulları, Yahudiler.

B.+den [39a/2], [40b/12]

Boşna: Bosna.

B. [37b/16]

Bursa: Bursa.

B.+dan [25a/710]

B. [34a/1], [41b/5]

C

Cebriyye: Beşeri iradeyi inkar eden bir mezhep.

c.+den [20b/13]

c.+dür [20b/16]

Celâlî: Hicri XI. asırdan önce Anadolu'da baş gösteren eşkıyaya verilen bir ad.

c. [39b/7], [39a/8]

zuhûr-ı c. [39a/9-10]

Cemâl Efendi: Halveti tarikatının halifelerinden biri.

C.+den [50a/14]

Cidde: Suudi Arabistan'da bir şehir.

C.+de [9b/10]

C.+yi [41a/5], [41a/7]

Çift: Tarım vergisi.

ç. [36a/4]

Cüneyd-i Bağdâdî¹⁹⁸: Sufiliğin temsilcilerinden meşhur bir şeyh.

C. [49a/9]

Ç

Çin: Çin.

vilâyet-i Ç. [38a/2]

D

¹⁹⁸ TDV. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/cuneyd-i-bagdadi>, Erişim Tarihi: 18.05.2020.

Dāvūd T̄ai¹⁹⁹: İlk dönem sūfi ve zâhidlerinden biridir ve İmam Caferi'nin öğrencisidir.

D, [49a/8]

Diyâr-ı Rûm: Osmanlı ülkesi, Anadolu.

d.+da [1b/11], [54a/16]

E

Ebū Bekir: İlk halife Hz. Ebubekir.

E. [3a/2], [3a/8], [3b/2], [49a/13]

B.+ün [3a/10]

B. [3a/13]

Ebü'l-Ḳasım Kirmānī²⁰⁰: Kirmanda doğmuş pek çok alimden eğitim almış ve batını fikirlere ilgi duymuş ve hicri 500 senesinde ölmüş bir alim.

E. [49a/12]

Ebū El-Fazıl: Musannifin eğitim gördüğü şeyhlerden biri.

E. [10b/17]

Ebü'n-Necib Sührevêrî²⁰¹: İranlı bir sufi, fakih ve muhaddis.

E. [49a/15]

Esedullahi'l-Ġâlib 'Ālī İbn-i Ebî²⁰² T̄alib: Ebu Talib'in oğlu Hz. Ali.

Efrenc: Frenk, Avrupalı.

E. [32a/8]

Edirne: Edirne.

E. [24b/11]

E.+den [25a/11]

¹⁹⁹ TDV. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/davud-et-tai>, Erişim tarihi: 19.05.2020.

²⁰⁰ TDV. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/kirmani-taculkurra>, Erişim tarihi: 19.05.2020.

²⁰¹ TDV. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/suhreverdi-ebun-necib>, Erişim tarihi: 18.05.2020.

²⁰² Metinde "Ebū" sözcüğü "Ebî" biçiminde yazılmıştır.

E.+ye [32a/13]

Engürüs: Macaristan.

vilāyet-i E. [31b/13]

E. [32a/16]

F

Fahr-ı 'ālem: Hz. Muhammed.

F. [1b/7], [3a/14], [3b/1], [31a/5]

F. Muḥammed [18a/2], [46a/12]

Ḥazret-i F.+iḡ [52a/1]

Fārsī: Farsça.

F. [53a/11]

Feluniye: Polonya.

F. [43a/10]

Fenārī: Fenariyye tarikatından olan kimse.

F.+ler [39a/14]

Ferhād: Erkek adı.

F. imiş [13b/5]

F. [13b/5]

F. Pāšā [32a/1]

F.+ı [32a/3]

Filistīn: Filistin.

diyār-ı F. [32b/14]

F. [40b/11]

Firenk: Avrupalı.

F. [5b/10], [13a/8], [32a/10], [38a/7], [44b/13]

Firengistān: Avrupa.

F.+a [13a/4], [13a/7]

F. [32a/12]

Fir'avn: Allahlık iddiasında bulunduğu için Hz. Musa'nın mücadele ettiği Mısır hükümdarı.

F. gibi [33a/12]

F.-ı la'ın [19b/14]

Firüz: Erkek adı.

F. ola [28a/1]

G

Ğalaṭa: İstanbul'da yer alan bir semt.

Ğ. [10b/1], [12b/17], [13a/11]

Ğ.+ya [13a/12]

Gelibolu: Gelibolu.

G.+dan [13a/9]

Geylân: Geylan.

G.+ı [15a/9], [16a/7]

G. [16a/5], [41b/8], [41b/9]

G.+da [38b/1]

G.+dan [49b/5]

Gürci: Gürcistan halkından olan kimse.

G. [(N2) 8b/12]

Gürcistân: Gürcistan.

G. [33b/12], [38b/2]

G.+a [37b/5]

G.+da [(N2) 8b/13], [(N2) 8b/17], [(N2) 8b/18]

H**Hāb:** Yer ismi olarak geçmektedir.

H. [41a/17]

Hacı Bayrām: Bayramiyye tarikatını kuran kişi, Hacı Bayram Veli.

H. [59b/8], [50a/4]

Hacr-ı muhit: Kara Ahmed Paşa'nın yazdığı kitap olarak geçmektedir.

H. [30a/2-3]

Halep: Halep.

H. [5a/15], [5b/16], [32a/16], [32a/16], [41b/3], [41b/7], [43b/6]

aşhāb -ı H. [5b/14]

H.+den [5b/4]

H.+de [5b/17], [11a/5], [11a/13]

Halveti: Halveti tarikatından olan kimse.

H.+lerde [50a/1], [50a/13], [54b/9]

H.+lerden [50b/4], [62b/7]

H. [54a/3], [62a/7], [62a/8]

H.+lerdür [60a/16]

H.+den [62a/16]

H.+lere [62b/4]

Harāsān: Horasan.

H.+a [6a/10]

Hasan: Erkek adı.

H. [1b/9], [3b/8], [(N2) 10b/10], [(N2) 10b/12]

Hasan Başri: Basralı bir âlim ve zâhid.

H. [49a/7-8]

Hâzret-i Âdem: Hz. Adem.

H. [53a/11]

Hazret-i Ahmed: Hz. Ahmed.

H. [3a/6]

Hazret-i Allah: Allah.

H. [12a/9-10]

Hazret-i Akdarü'l-Kadirin: Metinde önemli bir zat olarak geçmektedir.

H. [56b/16]

Hazret-i 'Ali: Hz. Ali.

H. [7a/5], [8a/13], [16a/16], [16b/1-2], [49a/5]

Hazret-i Ebu El-Beşer Adem Şafi: Hz. Adem.

H. [19b/12]

Hazret-i Ebübekir Eş'şiddik: Hz. Ebubekir.

H. [51b/16], [52a/2]

Hazret-i Hızır: Hz. Hızır.

H. [12a/8]

Hazret-i İbrāhīm Hz. İbrahim.

H. [19b/9-10]

Hazret-i İdrīs: Hz. İdris

H. [1b/14], [7a/3], [12a/6]

Hazret-i İmām Caferī Şādık²⁰³: İsnâaşeriyye'nin altıncı, İsmailiyye'nin beşinci imamı, Caferi fikhının kurucusudur.

H. [13b/2-3]

Hazret-i 'İsa: Hz. İsa.

H. [24a/3]

²⁰³ TDV. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/cafer-es-sadik>, Erişim tarihi: 19.05.2020.

Ḥazret-i Mevlānā: Hz. Mevlana.

H. [60a/4]

Ḥazret-i Muḥammed: Hz. Muhammed.

H. [24a/3]

Ḥazret-i Musa: Hz. Musa.

H. [19b/16]

Ḥazret-i ‘Osmān: Hz. Osman.

H. [51a/10]

Ḥazret-i ‘Ömer: Hz. Ömer.

H. [51b/13], [52a/3], [(N2) 8b/8]

Ḥorāsān: Horasan.

H.+a [16a/4], [41b/14], [45b/5]

H.+da [32b/9]

Hilāl: Bir şehrin adı, Hilal şehri.

H. [42a/5], [53a/5]

Hindistān: Hindistan.

H.+da [54a/10]

Hind: Hindistan.

H.+e [9b/4], [29b/2], [42a/2], [43b/14]

H. [43a/1], [43a/1], [43b/5]

Hindī: Hintli.

H. [54a/9]

Hindū: Hintli.

H. [15b/11]

Ḥücāş: Yer adı olarak geçmektedir.

H. [43b/12], [43b/14]

Hüseyin: Erkek adı.

H. [1b/9], [3b/8]

Hüve: Hüve.

H. [53a/10]

İ

İbn-i İsa: Kitabın yazarının adıdır.

İ. [1b/11], [29a/1], [31a/16], [37a/10], [50a/11], [67a/9], [67b/14]

İbn-i Ken‘ân: Bir şeyh olarak geçmektedir.

İ. [40b/1]

İbn-i Şeddād²⁰⁴: Tanınmış, Kuzey Afrikalı bir tarihçi.

İ. [40b/1]

İbn-i Ad: Bir şeyh olarak geçmektedir.

İ. [40b/1]

İbrāhīm: Erkek adı.

İ. Paşa

İbrāhīm Mıṣrī²⁰⁵: Mısırlı olup, ilk sufilerden biridir.

İ. [50b/12]

İbrāhīm Balhī: Bir şeyh olarak geçmektedir.

İ. [54a/11]

İbrāhīm Zāhid Geylānī: Zāhidiyye adlı tarikatın pîridir.

İ.+dür [49b/3-4]

İdrīs: Hz. İdris.

İ. [8a/12], [16a/12], [16a/14]

²⁰⁴ TDV. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ibn-seddad-abdulaziz>, Erişim Tarihi: 19.05.2020.

²⁰⁵ TDV. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/zunnun-el-misri>, Erişim tarihi: 13.05.2020.

lisān-ı İ. nebi [16b/1]

İmām-ı a‘zam: İslam dininde ehl-i sünnet mezheplerinin dört büyük imamından biri olan Hz. Numan bin Sabit.

i. [27b/7]

İslām: Hz. Muhammed’in Allah tarafından tebliğine memur olduğu din.

İ.+dan [6b/11], [48b/7]

İ. [29a/3], [45a/10], [46a/3], [46b/2], [53b/14]

İ.+a [42b/15]

İ.+ıñ [49a/2]

Pādişāh-ı İ. [22a/4], [56b/6]

Pādişāh-ı İ.+dur [56b/5-6]

da‘vet-i İ. [46a/6]

şūret-i İ.+da [29a/6]

Ehl-i İslām: İslam Dininde olanlar.

e. [2b/12], [5a/17], [5b/2], [9a/10], [13a/9], [23b/2], [32a/5], [42a/10], [43a/7], [43b/15], [44a/14], [44b/8], [44b/3], [44b/17], [45a/4], [45a/5], [45a/7], [46a/12], [46b/4], [55b/15]

e.+da [3a/4]

e.+a [11a/3], [32a/9], [44b/15]

e.+ıñ [32b/6]

İsfendiyār: Erkek adı.

İ. [(N2) 8b/9]

İskender: Erkek adı.

İ. [(N2) 8b/11]

İskender Zü’l-ķarneyn: Bir rivayete göre Büyük İskender.

İskender Z. [42a/13-14]

İ.+dür [49b/3-4]

‘İmrân: Hz. Meryem’in babası.

‘İ. [7a/3]

‘İsa: Erkek adı.

‘İ.+ya [13a/3]

‘İ. [60b/9]

rūḥ-ı ‘İ. [66a/14]

İskender: Erkek adı.

İ. [32b/2]

İ. Paşa [32b/4]

İ.+e [42b/1]

İslāmbol: İstanbul.

İ. [10a/15], [32b/1], [44a/7]

İ.+da [38a/13]

İstanbul: İstanbul.

İ.+ı [13a/5]

İ.+a [13b/8], [24b/3]

İ.+dan [25a/13], [38a/9]

İ. [14b/1]

K

Ka‘be : Hicazda, Mekke-i Mükerrerme’de Harem-i Şerif’in hemen ortasında bulunan kutsal bina.

k.+de [9b/9]

k.+yi [41a/7], [41a/8]

Ka‘be-i Mükerrerme: Büyük, yüce, ulu ka‘be.

k.+ye [40a/6]

k. [41a/10]

Kātib ʿĀlī: Metinde Cüneyd-i Bağdadi'nin halifesi olarak geçmektedir.

K. [49a/11]

Kerbela (Ar.): Irak'da İmam Hüseyin'in şehit edildiği ve türbesinin bulunduğu yer.

k.+ya [53a/14]

Ḳāḍī-zāde: Erkek adı.

Ḳ. [51a/3]

Ḳadrī: Erkek adı.

Ḳ. [24b/17]

Ḳaf: Şark kavimleri kozmolojisinde Arzın etrafını çepeçevre kuşatan dağın adı.

Ḳ+ıḡ [46a/13], [46a/17]

Ḳ. ḡaḡınıḡ [46b/1]

Ḳ.+dan [46b/4]

Ḳalenderī: Kalenderi tarikatına mensup.

Ḳ.+dür [57b/3]

Ḳara Aḡmed Paşa: Osmanlı vezir-i azamı.

Ḳ. [29B/10]

Ḳaraāmād: Diyarbakır.

K.+ı [6b/10-11]

Ḳarabāḡ: Karabağ.

Ḳ.+da [33b/14]

Ḳaradeniz: Karadeniz.

Ḳ. [38a/18]

Ḳaraḡiṣār: Karahisar.

Ḳ.+a [29a/5]

Ḳaralar: Yer adı, Karalar.

Ꞑ. [53b/9], [53b/11], [53b/15]

Ꞑaraman: Karaman.

Ꞑ.+a [6b/6], [16a/7], [38a/12]

Ꞑ.+da [16a/9], [16b/3]

Ꞑāsım: Erkek adı.

Ꞑ. [25a/1]

Ꞑayġu (T.): Erkek adı.

Ꞑ. [46a/15]

Ꞑızıl Ahmed²⁰⁶: Candaroġulları Beyliġi'nin son hűkűmdarı olup, İbrahim beyin oġludur.

K. [29b/10]

K. paşa [32b/9]

Ꞑořantiniyye: İstanbul'un eski adı.

Ꞑ. [32a/15]

Ꞑur'ān (Ar.): Hz. Muhammed'e inen kutsal kitab.

Ꞑ. [37a/1]

Ꞑ.-ı 'azīmde [14b/8], [19b/7], [55b/7]

Ꞑ.-ı telāvetini [20b/2-3]

Ꞑur'ān-ı kerīm: kur'an.

Ꞑ. [5a/10]

L

Lāle-ruġ: Kadın adı.

L. [22a/5]

M

²⁰⁶ TDV: Tűrkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/kizil-ahmed-bey>, Eriřim tarihi: 19.05.2020.

Mağrib (Ar.): Garp, batı tarafında olan memleketler; Afrika'nın Mısır ötesindeki kuzey kısmı, İspanya, Portekiz.

m. [4b/3], [8b/6], [15b/10], [32a/7], [37b/17], [46b/5]

m.+e [21b/6], [23b/12], [23b/13], [23b/14], [32a/10], [40a/14], [43b/11], [46b/7]

m.+inde [44b/1]

m.+niñ [46b/3]

m.+de [58b/17]

Malatya: Malatya.

M. [36a/6]

Mecūsī (Ar.): Mecus dininde bulunan, ateşe tapan kimse.

m.+leri [42a/2]

m. [42a/4], [43a/3]

m.+lerden [43a/2]

Mevlevī (Ar.): Mevlana Celaleddin-i Rumi'nin tarikati, yolu ve bu tarikattan olan kimse.

m.+lerdür [59b/12]

Müşterī (Ar.): Jüpiter.

m. [38b/15], [38b/17]

Ma' ruf-i Kerhī²⁰⁷: İranlı bir zahid ve sufi.

M. [49a/8]

Serī Saqatī²⁰⁸: İlk sufilerden bağdatlı bir sufi.

S. [49a/8]

Maşkava²⁰⁹: Moskova.

M. [37b/16]

²⁰⁷ TDV: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/maruf-i-kerhi>, Erişim tarihi: 19.05.2020.

²⁰⁸ TDV: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/seri-es-sakati>, Erişim tarihi: 19.05.2020.

²⁰⁹ Moskova

Medīne Hicaz'da Hz. Muhammed'in türbesinin bulunduğu şehir.

M. [43b/11], [43b/14]

Mekkī: Mekke ile ilgili.

fütūhāt -i Mekkī [52b/12]

Mensek²¹⁰: Hz. Nuh'un oğullarından Yafes'in oğlunun adıdır. Metinde Bu adla anılan bir taifenin yaşadığı yerin adıdır verilmiştir.

M. [42a/9], [42a/11], [44a/15]

ṭā'if-i nām-ı M.+e [44a/13]

Mışır (Ar.): Mısır şehri.

M.+a [6b/1], [9b/6], [21b/16], [34a/7], [40a/16]

M.+da [15b/3], [15b/6], [19b/15], [33a/9], [33a/13], [33a/15]

M.+ı [15b/7], [34a/8], [40b/7]

M.+dan [18b/9], [24b/9], [25a/12]

M. [25b/3], [28a/7], [30b/8], [33a/17], [36b/7], [41b/7]

Monlā Aḥmed-i Kebīr: Bir şeyhin adı olarak geçmektedir.

M. [27b/12]

M.+iñ [28a/2]

Muḥammed Tebrīzī: Burhân-ı Kâtı adlı sözlüğün yazarı.

M. [49b/2]

M.+dür [49b/3]

Murād Ḥan: Sultan Murad.

M. [28a/10], [33a/11]

Muṣṭafa: Erkek adı.

M. [4a/6], [7b/1], [10a/2]

²¹⁰ Aşık Mehmed, Menâzır'ül-Avâlim Cilt III, Hazırlayan: Mahmut Ak, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları III. Dizi-Sa. 27, Ankara 2007, s. 1858.

Muzluhiddin İbn-i Sa‘di: İncelenen nüshanın müstensihisi.

M. [68a/14-15]

Şeyh Mecedüddin: Eserin yazarının babasıdır.

Ş. [1b/13], [68a/7]

Maħdeddin Akħişāri: Eserin yazarının babasıdır.

M. [67a/6]

Muħammed: Erkek adı.

M. [7a/17], [21b/7]

M. Paşa [8a/1], [(N2) 10b/8]

Muħammed Endülüsi: Bir şeyhin adı olarak geçmektedir.

M. [13b/1]

N

Naşārā: Hristiyanlar.

n. [29a/9], [44b/14]

n.+dan [45a/3]

n.+ya [33a/4]

Naşūh: Erkek adı.

N. [39a/8]

Nil: Mısırdan geçen, Akdeniz’e dökülen meşhur nehir.

N.+e [19b/17]

Naķşibendi: Şeyh Muhammed Bahaüddin Nakşibend’in kurduğu zühde, murakabeye ve hafi zikre dayanan tarikata girmiş kimse.

N.+lerdür [58a/13]

Nūh: Nuh peygember.

tūfān-ı N. [36b/3]

Nu‘mān: 1) Erkek adı, 2) İmam-ı Azam’ın adı.

N. [7a/3], [12b/3], [12b/15], [12b/16]

Nurullah Efendi: Metinde şeyh olarak geçmektedir.

N. [29b/17]

O

Orhān: Erkek adı.

O. [7a/2]

‘Osmān: Erkek adı.

‘O. [3b/6]

Ö

‘Ömer: Erkek adı.

ö. [3b/5]

‘Ösür: Onda bir, onda bir alınan vergi.

‘ö. emir éde [7b/9]

‘ö. aldura [7b/10]

‘ö. [35b/17]

‘ö.+i [25b/1], [35a/4]

P

Pertev: Erkek adı.

P. Paşayı [8a/2]

R

Rabb: Allah.

r. [9a/10], [3a/12], [3a/3]

Rıdvān: Erkek adı.

R. [12b/16], [13a/1]

Rūm: Anadolu, Osmanlı.

diyār-ı R.+da [1b/11], [54a/6]

ķavā'id-i R. [2a/16-17]

taħt-ı R.+uņ [3b/15]

taħt-ı R.+da [4a/5-6], [4a/7-8], [6a/4], [7b/15]

taħt-ı R. [5a/14-15]

R. [6a/14], [6b/4], [6b/6], [6b/13], [11a/8], [12b/13], [13a/14], [15b/8], [17a/12], [20a/17], [22b/7], [22b/12], [26a/9], [29b/4], [32b/1], [33a/6], [33a/14], [33b/15], [37b/12], [53b/16]

Pādişāh-ı R. [33b/16-17], [38b/3]

Rūmī: Rum ũlkesinden olan.

R.+lerden [53a/8]

Rumūz-i künūz: Metnin adı.

R. [2a/3], [26a/9-10]

Rūs: Rus halkından olan.

R.+uņ [45b/16]

S

Şafa: Mekke civarında bir yer olup hacılar, burası ile Merve denilen yer arasında Hz. Hacer'in gidiş geliş hareketini remz ederek dört defa gidip üç defa gelirler.

Ş. [41b/16]

Sālāriyye: Emir, vezir ve sair büyük kişilere ait toprak ürünlerinden alınan vergi.

ş. [7b/10]

Semerķand: Semerkant.

S.+a [29b/3]

Siroz: Siroz adası.

S.+da [57b/16]

Sivas: Sivas ili.

S. [39a/9]

Siyāh puşan: Metinde Karalar vilayetine verilen isimlerden biri olarak geçmektedir.

s. [53b/9]

Sulţān Bāyezīd: Osmanlı İmparatorluğunun sekizinci padişahı, II. Bayezid.

S.+iñ oğlı [10a/9]

S. [43a/13-14]

Sulţān Murād: Osmanlı İmparatorluğunun üçüncü padişahı, I. Murad.

S.+a [5b/15]

S. [5b/16], [6a/1], [21b/3]

Sulţān Murād Ādil

[11a/6]

Sulţān Selīm: Osmanlı İmparatorluğunun dokuzuncu padişahı, I. Selim, Yavuz Sultan Selim.

S. [4b/7]

Sulţān Selīm Ğan

S. [6a/9], [10a/9]

Sulţān Selīm Ğān Ğāzī

S. [36a/12-13]

Sulţān Süleymān Ğan: Osmanlı İmparatorluğu'nun onuncu padişahı, Kanuni Sultan Süleyman.

S. [2a/5-6]

cedd-i S. [5b/17-6a/1]

Sulţān Süleymān Ğan Ğāzī

S. [4a/10], [7b/15-16]

S.+niñ [5b/5]

Süleymān: Erkek adı.

S. [7a/2], [7a/11], [46a/11]

Sünnî (Ar.): Sünnet ehlinden olan kimse.

s. [52b/b]

Şaruḥān: Manisa.

livā-yı Ş.+da [1b/12]

Ş. [68a/3]

Selānik: Selanik şehri.

S.+e [32a/12]

Selīm: Erkek adı.

S. [7a/12]

Serendip: Serendip adası.

S. [38a/1], [42a/3]

Seyyid İbrāhīm Kayşerī Āl-i Ṭāhā: Halvetî tarikatının büyüklerinden birinin adı.

S. [50a/6-7]

Seyyid Kāsım: Seyyid İbrāhīm Kayşerī'nin oğlu.

S. [50a/9]

Sinān: Erkek adı.

S. Paşa [14a/6]

S. [24b/17]

Sinde: Sinde Vilayeti.

Vilayet-i S.+de [53a/5]

Sadreddīn: Şeyh Safi'nin halifesi olarak geçmektedir.

S. [49b/6]

Saruḥān: Saruhan, Manisaya bağlı bir ilçe.

liva-yı S.+da [1b/2]

S. [68a/3]

Saruḫānī: “Saruhanlı” anlamında Musannifin babasının anıldığı adlardan biri.

S. [50a/9]

Ş

Şām: Şam şehri.

Ş.+1 [40b/7], [40b/10]

Ş. [40b/9]

Ş.+a [41b/6], [45b/4]

Ş. [41b/7]

Şeyḫ Bedrüd’ dīn Rūmī: Semavilerin piri olarak geçmektedir.

Ş.-dür [57b/16]

Şeyḫ Sāfi:

Ş. [49b/6]

Şeyḫ Ḥamideddīn:

Ş. [49b/7]

T

Tatar: Tatar.

T. [37b/15], [41b/15]

T.+a [38b/1], [41b/17]

T.+1 [42a/1]

Tebriz: Tebriz.

T.+e [6b/9], [21b/5], [41b/8]

T. [6b/11], [41b/12]

T. şāhı [41b/9]

şāh-ı T.+e [41b/14]

Tīmār: Beslediği sipahilerle harbe giden beylere ayrılan arazi.

t.+larında [34a/16], [34a/17]

t. mıdur [34b/3]

t. vereler [36b/7], [36b/9]

Türk: Türk.

T.+leri [28b/10]

Türkî: Türklere mensup, Türklerle ilgili.

T. lisân [2a/10], [11a/6], [67b/1]

T.+de [16a/16]

Türkistân: Türklerin ana yurdu olan ve Taşkent, Hive, Fergana, Semerkand, Buhara, Kırgız şehirlerini içine alan büyük bölge.

U

‘**Ulûfe:** Sipahilere, yeniçerilere üç ayda bir verilen maaş.

‘u.+sin kese [23b/6]

Urus: Rus.

U. [37b/15]

Ü

Üsküdar: Üsküdar, İstanbul’da bir semt.

Ü. [13a/12], [13a/12]

Üsküp: Üsküp.

Ü. [33a/7]

V

Van: Van.

V. [33b/13]

V.+a [(N2) 8b/12]

Voyvada: Bir tür belediye başkanı veya vali.

vezîriñ v.+sı [34b/8]

Y

Yafes: Hz. Nuh'un üçüncü oğlu.

Y. evlādındandır [45a/11]

Yahūd: Yahudi, Hz. Yakup'un oğlu.

Y.+a [32b/17]

Yahūdī: Yehudaya mensup olan, Yahudi.

Y. [28b/13], [28b/17], [29a/5], [29a/9], [32b/13]

Y.+ler [32b/11]

Y.+lere [33a/2]

Y.+ye [43b/9]

Y.+ler gibi [44b/14]

Yahūdī-zāde: Yahudi oğlu.

Y. [29a/3]

Ye'cūc ve Me'cūc: Kur'an'da adı geçen iki kavim adı.

Y. [45a/11], [66b/3]

Y.+den ve M.+den [42b/1]

Yemen: Yemen ülkesi.

Y. [15a/10], [41a/3]

Y.+den [32b/14], [41a/6], [44b/11]

Y.+de [41a/3]

Yunan: Yunan.

Y. [16a/15], [16b/1]

Yusuf: Hz. Yusuf.

Y. [10b/17]

Y. cemal [38b/15]

Y.+ı [65b/14]

Y.+unı [65b/17]

Z**Zühal:** Satürn gezegeni.

devr-i z. [38b/8]

Züleyhâ: Hz. Yusuf'un refikası.

Z.-y1 nef(i)s [66a/10]

